

משמעותו ומשמעותו:

ונקה לשבים, אשר בדברו מעריב ערבים, הערב לאשה בכתובתה, יול בתר חזיתא, כך למדתנו רביינו, בזאת תבחן, הנה זה עומר אחד כתלנו, כי לעולם חסדו: באשר דבר מלך שלטון, אל תטשנו מלכנו ברגע קטן, הין חששין שמא עללה הים שרטון, דהא אילقا נחש עקלתו, כובד העליון וכובד התחתון, ודילמא חס ושלום אגב מררא לי יכדרך רמיה צירוי: ועד הcken תוכבה, עברי בעמק הכא, פוק חי מאן אילقا בי חייאי בתנורו של עכני, עם בדוק ומונסה אפלו בדוקין, כשם שבית דין מוקין, אלו הן הגולין ואלו הן הלוקין, בזוי וושא מכף רגלו עד קדרו: אישיכן גдол עמוד והפץ אחת על הרשפה, אש וגפרית כירה שאינה גורפה, לבני מארה אשר מלידי הרפה, ועליהם לשרש נחש יצא צפע עד יפלח חז כבדו: ואנחנו עמק נוכה ונחיה, כה תאמיר לבני ישראאל אהיה, ועתה הורד עdryיך מקרש בניו ומשבלל, ונוט בית תחلك שלל, כולה סיחיתת קדשים לי נתני הלבטה למשיחא, אלקפתא נקטן ריהא, ריח ניחוח קרבנות חובותינו, קרובים אל ה' אלהינו, לעשות משפט עבדו, כי טוב ורע שני כתובין המכחישין זה את זה המורומים: עד שיבא הכתוב השלישי יוכריע ביניהם.

תפליה דקה אמר מיר מדרלי. דלא ידע לכון אמריא אפלו בגליל, ואינו מוחזיק למימר קים לי, דיל מהכא ומטה ידו, והוא העציר טעوتא עקיית גופו: כי הוא דבר הלמד דוד בכמה"ר יעקב פאראדו זלה"ה. ס"ט.

תירוצה תנין, דיליף מבריתו של עולם, ובתירוץ זה לחוד נמי לא מסתייה, דהכא هو אייפכא, דקושיא בתרא איתרצא לה שפיר, דיליף מבריתו של עולם, והילך הקדים ערבעין, ונקט בהואה לישנא דכתיב ויהי ערב כו' וכבראשית א', ה', אבל קושיא קמייתא, אף על גב דאפשר לתרוץ בהכי, ממש דידוע על פי דברות קדרשו של מן האלהי קדרש קדרים הארץ' אל ויזע, דכונת קריאת שמע בכללות להעלות מ'ן ליחד או' א' להמשיך מוחין לו'ג, כדי שיוכלו להוזוג בתפילה, וקריאת שמע ערבית הוא בחינה אחרת, דהינו יעקב ולהא, ובshoreית יותר מעולה הדינו עם דחל, ושער הבנות דריש קריאת שמע דרוש ר'ג' ומוחין דז'ן אין נמשכין אלא על ידינו כנודע, רתיחה נאצל ז'א בבחינת ויק' בלבד, ונוקבא דבוקה אחרוב באחרוב, בסוד ואדם אין לעבוד כו' ובראשית ב', ה', כמבואר בכתביו הקודש, הילך שפיר תירץ המתרע, דלא הוצרך התנאה למדנו עיקר החוב לקרא את שמע, דהא מלתא דפשטא, דבלא וזה אי אפשר להמשיך המוחין לו'ג, דלא אותו מAMILא, דיליף מבריתו של עולם, דמעיקרה בריתו של עולם דהינו ז'א, לא היה אלא ויק בלבד, ולא היה זוג בסוד כי לא המתר כו' ואדם אין כו', משומ השמי לא הוצרך למדנו אלא הזמן, מכל מקום אין זה דבר ברור ומפורש בתורה, שנוכל לומר דמשום הци לא איצטראיך לאומרו, אורבבא מתעלומות חכמה הוא ולא כל מוחא סביל דא. ולפי דרכנו למדנו, מי דקאמר תלמודא בתירוצה קמא אקרא קאי כו', והци קאמר זמן קריאת שמע דשכיבא אימת בערבית, הילך אצטראיך התרצן לאוסופי

לשם יהוד קדשה בריך הוא ושבינתיה, בדחלו ורוחמו ורחמו ורחילו, ליחדא י"ה בו'ה ביחסא שלם בשם כל ישראל, לאקמא שכינטא מעפרא.

מאמר שניות לאריות

ענינו לבאר טעם לכל ואיבעית אימה דבתלמודא, Mai טעמא לא סגי ליה בתירוצה קמא, ולא בתירוצה בתרא לחוד.

מסכת ברכות

פרק א' דף ב' ע"א תנא אקרא קאי כו', ואי בעית אימה יליף מבריתו של עולם כו'. הנה המקשן הקשה תרי קושי, חדא תנא היכא קאי, כלומר מנא ליה בפשיות דאיכא חיווא לא קרווא, דלא אצטראיך ליה אלא לשאול על הזמן, ותו מי שנא דפתח בערבית ברישא, והתרצן בתירוצה קמא, אף על גב דנחתית לתרוץ תרוייהו, מכל מקום לפום קושטא לא איפשטא לאמרי אלא קושיא קמייתא, והיינו דהיכא קאי, ה'ך איתרצא שפיר, דאקרא קאי דחויבא ברור בתורה ויל קרי ב' רב, ברם קושיא בתיריאת מא שנא דפתח בערבית, לא איתרצא שפיר, דאם איתא דתנאה משום דאקרא קאי נקט סדרא דקרא, אם כן הוה ליה למימר בלישנא דקרא ממש שכיבא וקימה, והци הוה ליה למימר, מאימתי קורין את שמע בשכיבא, ואמאי תנין בערבית, הילך אצטראיך התרצן לאוסופי

לטעון טען אחר שלא בעניינו.

ופשע וחבורה, קרינן על'יהו בני קטרורה, את שיש בהן ביטול תורה, אל נקמות יציב אף ולז עיר, וייחו כל המקלקלין פטורין חois מחובל ומבעיר, האי מאן דבונגיה עשו איש ס'עיר, ושאר כנותיו תלתא דפירושנותא: ודין די יהוי אגירת שבקין, עד מתי תחתמיךין, מארבע הוית נזיקין, ה'ך הceptor טומאת נתקין, אניתא דעתיהו, אניתו קטבי הקדש מצילין דאוריתא: וכל קטבי הקדש מצילין אותן נקבצים, והשיבות אל תא הרצים, שבויות במקדש: יצא לידיון בדבריך חדש.

וחטא בשגגה מקדשי ה', הנה כתובה לפני, שגנת חליף ניתנה לכפרה, אי בעית אימה קרא ואי בעית אימה גمرا, דرحمנא לבא בעי, גוליה לדרעיה, ובלבך שיכין את לבו לשם: אונן ניקום בשער גלגול מחילות, ואראשת שפתוי יוצאות וחולות, אי אילقا שיגיון לדחוד הני לא הנין, רחמנא מחול ושבוק לדבר שבמנין, והדרך סילח רחיב קויל כפים: והשתא מהדרין אוכותא, לבני לחוקקי ישראל דעבדי אדפס'תא, אם המצא חסר או יתר או חליף בר'יה, נדונם לכף זכות דמאי קיהה, אטו אפשר עשנה בדפוס ויקבעה כוון אתמהא, הנ"ח לתומית ידים: ואשרי שייאחו לתקוני טעوتא עקיית גופו: כי הוא דבר הלמד דוד בכמה"ר יעקב פאראדו זלה"ה. ס"ט.

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד 8

משעה כו', ולכארה כל זה שפת יתר, שלא הוה ליה למימר אלא אקרא קאי רכתי ובשבבך ובគומך ורברים ה, ז, ותו האשמורת הראשונה דברי רבוי אליעזר.

שם מאイ קא חשב רבוי אליעזר כו', אלא חשב כו', ואי בעית אמא כו'. הכא הדבר ברור דתירוץ קמא דחיק טובא, דהא בחדא מחתא מחתינו רבוי אליעזר, והיכי נימא לא ראי זה כרא זה, דבאה חשב סיפא ובאה רישא ובהא מציעטא, לכך מייתי אי בעית אמא דמפרש מوطב תלתא כחדר, ומיהו הך תירוץ נמי דחיק, דהא לישנא דרי' אליעזר רק אמר שלש משמרות הויליה, מוכח דשלשתן בלילה, ונפקא מינה בהו למילוי דليلיא, ולא לענין קריאת שם של שחרית, ובשלמה לתירוץ קמא ניחא, דנקא מינה כמו שכטב הפסוק זיל, ומון שיך שפיר אלא לקושיא תניניתא.

ג' ע"א תרי תנאי אליבא דברי אליעזר, ואי בעית אמא רישא כו'. לתירוץ ראשון יש קושי מבואר, דהא ודאי מוכחה מדנקט תנא דמתניתין דברי אליעזר, דסבר דברי יהושע דאייהו בר פלוגתיה דברי אליעזר פליג עליה, וסביר או משעה שקידש היום, דהינו מה שאמר רבוי אליעזר לפום תנא דברייתא, או כחド מאינך רבוותא רבביריתא, ואם כן כי היכי דאייה תרי תנאי אליבא דברי אליעזר, איכא נמי נפקא מינה למאן דיתיב בבית אבל ולא ידע בין ימא וליליא, למיקרי קריאת שברת רבוי אליעזר ולא הזכיר סברת רבוי יהושע, לכך אצטריך תלמודא למימר אי בעית אמא. ולאי בעית אמא נמי קשה, דאם כן לא הוה ליה למימר הכל בחדרא

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד 9

קריאת שמע, אם לא צלי הוה ליה עובר על דברי חכמים וחיב מיתה, ומיהו להך תירוצה נמי קשה, דאם כן מאי דברי חכמים, הוה ליה למימר תקנת חכמים שתקנו להתפלל ערבית, ותו דרכ' על גב דמאן דאמר חובה מחמיר בה טפי ממאן דאמר רשות, מכל מקום נראה דמאן דאמר רשות נמי מודה וחיב מיתה אם מבטלה בכדי, דהא כתבו התוספות זיל' לקמן בפרק תפילה השחר וכיו' ע"א דה טעה, ומשמע גם כן מדבריהם רהכא ור' דאמ' ר' דאפיקו מאן דאמר רשות, אין לבטלה אלא בשבייל מצוה אחרת עברת, הא לאו היכי נימא דמודה לחיב מיתה, והיכי נימא דהכא קאמר חייב מיתה לאפוקי ממאן דאמר תפילה ערבית רשות.

שם במאי קמפלגי, אי בעית אמא קרא ואי בעית אמא סברא כו'. תרויהו עריכי, דאי אמרת דקמפלגי בסברא לחוד, בשלמא סברת רבוי יוחנן ניחא טובא ופשוט, אבל לסברת רבוי יהושע בן לוי קשיא, דכיון דסוף סוף התחלה גאולה הויא נמי מאורתא, למה לא נסמוך גם בלילה גאולה לתפילה,ומי יעכ' בידינו, ומה גם דלפי הנראה רבוי יהושע בן לוי דוקא קאמר תפילות באמצעות תקנות, ואין זה טעם כלל, דאפיקו נודה דלא הויא עיקר גאולה, מכל מקום למה נכריח שלא לסמוך, טפי הויא לנו לדידיה למסבק בידיו דאיישי הבחירה, ולומר דבלילה תהיה הסמיכה רשות, אלא ודאי דברי יהושע בן לוי אית' ליה טעמא אחרינא, שמכריחו לומר דוקא תפילות באמצעות, והיכו מגופיה דקרה,DDRISH שכiba

למייקרי כוותיקין וט' ע"ב' שהוא מצוה מן המובהר, אבל בקריאת שמע של ערבית לא שייך זה, אלא כל שלישי ראשון של הלילה לרבי אליעזר הו זמנו, ואין שניי בין קורא בתחילת הלילה לקורא בסוף השלישי קמא, ומילתא דלא שכיהה היא, דאפיקו יתיב בבית אפל, שיעבור עליו כל שלישי ראשון דليلיא, ואכת' לא יגשים שנכנס הלילה, באופן דלהא לא אצטריך סימנה. והוא דלא תריש דכללו אמצועית קאמר, משום דפשיטה דליקא בהא שום נפקותא, שהתפילה דאמאן לעיל שייכא חוקא לעת השתנות המשמרות, ואף על גב דבתירוץ קמא חשב אמצועית האמצעית, משום דלא אפשר בעניין אחר, דהא סוף קמייתא הוא תחילת אמצעיתא, וכן בסיפא, וסוף סוף איכא בה נפקותא כדרלעיל, שהוא חצות הלילה כדרלעיל, מה שאין כן בשאר אמצעית, וזה ברור.

ד' ע"ב אי בעית אמא משום דאייה אונס שנייה, ואי בעית אמא לאפיקוי כו'. לתירוץ ראשון איכא לאקשויי, דادرבא בקריאת שמע ותפילה שחרית אייה אונס שנייה טפי, שהרי הוא שוכב על מטו, וקרוב הדבר אם לא יהירוה שישראל שוכב עד שעבור הזמן, והתס הוה ליה למימר וכל העובר כו' חייב מיתה, שיטים אל לבו שלא יתקפנו שנייה, ועוד דכיון דלהך תירוץ קאי אכלחו ملي' שהזכיר גם אקריאת שמע, וההוא לאו מדרבן, ואם כן הוה ליה למימר סתם כל העובר חייב מיתה, משום היכי הדר ואמר אי בעית אמא דאתפילה קאי, והיכי קאמר אפיקו קורא

למיימר אלא כל מי שיש בו נגעים, ותו קשה לפירוש רשיי קושית התוספות וזה הא, רבי יוחנן היכי מדבר בדבר שלא היה נהוג בימי, אך מתרץ תירוץ שלישי הא בצענעה כו', ברם אהא נמי קשיא ברייתא, דקתי נמי סתמא, ותו דקתי נמי שיש בו, דלשון בו משמע בכולו, יהיה באיה מקום שיהיה, וכדרדרשין גבי אשר יגע בו ויקרא טז י"ב, איזהו מגעו שהוא בכולו ותורת חנינס פרשטא ג' פסקא ב', הילך לא סגי בחדא שניא לאחור, דבכללוiac אין איזה דוחק, ולפי דרכנו למדנו, פירוש רשיי דלעיל ביסורין של אהבה, איזיל לפום שנינו קמא, ופירוש דלקמן רהיט ואיזיל לפום אידך שנינו דש"ס.

ד' ע"א רכטיב כי רגע כו', ואילו בעית אימא כו', עיין מה שבtabתי בסנהדרין פרק חלק דף ק"ה ע"ב בס"ד.

שם ע"ב אמר רבי יוחנן ממשום רשב"י מותר להתגרות כו, איני והאמר רבי יצחק כו, לא קשיא, הא במיל' דידיה כו, ואילו בעית אימא כו, ואילו בעית אימא כו, ואילו בעית אימא כו. ראשונה איכא למידק, כי קאמר לעיל ואם לחשך אדם לומר והוא כתיב אל תחר במרעים כו' ותהלים ל"ז א', מי שלבו נוקפו כו', אלא אל תחר במרעים להיות כמרעים כו', אמא לא משני ההוא קרא בחדא מהןך שינוי דמשני لكمיה אידך קרא רבי יצחק.

ונראה לע"ד ליישב בתרי אנפי, חדא דרבנן יצחק מצי לתרוצי כדרתין, ומיהו

הן כפירה והוא לא, מזה הבין דהכי קאמר, אינם בגין על המזיד אלא על השוגג, דומיא דמיבות, הדינו הקרבן, שאינו מכפר אלא על השוגג, וכיון דגנעים בגין על השוגג למתק, הוי ליה יסורין של אהבה וקשה לרבי יוחנן, ומשמי בתירוץ א קמא מזבח כפירה הוא כו', כלומר מי סברת דפירוש יסוריין של אהבה היינו דב בגין על השוגג, ליתא, אלא יסוריין של אהבה רצאה לומר בלי שום סיבת חטא, אלא להרבבות שכרו כדאמרן, והילך אין היכי נמי מזבח כפירה הוא, יסוריין של אהבה לא הוא, ומיהו השתא להך תירוץ א קשין דיקי דלישנא דברייתא דדי'קנא, ואילו אתה לאפוקי שאינם של אהבה, אלא בגין דוקא על חטא וכדברי רבי יוחנן, המשמע שפיר בין על מידיין בין על שוגגין, לאפוקי של אהבה, משום היכי תירוץ באנפה אחרינה והיכי קאמר, לעולם פירוש יסוריין של אהבה כדאמרת, הדינו על השוגגות, ולא קשיא, רבי יוחנן דקאמר שאינן של אהבה, כלומר שאינן בגין על השוגגות אלא על הזדונות, היינו לבני ארץ ישראל שיש בהן תורה טומאה, ואילו דעתנו שילות, וביריתא דקתי נמי דעתנו שילות, שאין בגין על אינן אלא מזבח כפירה, שאין בגין על השוגג, ואוthon היסוריין ממrankin, והנהו איקחו יסוריין של אהבה.

ומיהו לאוקימתא ז נמי קשיא בלישנא ביריתא, דקתי סתמא כל מי שיש בו, ולא קאי אלא לבני חוץ לארץ, ותו דאם כן למאי נפקא מינה הזכיר ארבעה מראות, כיון דמיiri בזמנם ובמקומם שלא שיך ראיית נגעים, לא יהיה ליה

דיה יסוריין, אבל מכפירה לא מעטיננו רבוי יוחנן מכל שאור יסוריין, ככללוAITKOש לברית מליח וויקרא ב' י"ג, ע"י"ש, ומילא גנעם, והיינו דקתי נמי בבריתא מזבח שעריך להקדמים התפילה, וזו דרשא מוכרכות וקיימת, אמן הקישא דרבנן יוחנן דחיק טובא, דקאמר מזבח כפירה הו, יסוריין של אהבה לא הוא, ותו דמשמע דלא אין תירוץ הינו מזבח כפירה הינו יסוריין של אהבה, והא ודאי ליתא, דכל יסוריין מכפרין אפילו אינם של אהבה, לנראה מכפרין דיקי נמי, והיכי נימא דהקיים דקרה אתא למימר קריית דהעל פירש יסוריין של אהבה כדאמרן, דהקיים לא שמע ואחר כך תפילה, ובשלמא לרבי יושע בן לוי ניחא כדאמרן, דהקיים לא בשמוע בשינויו דבניהם פירש דהוו להו ואשטעין אלא דבעין למסמך קריית שמע לשכיבת, ומילא תיתי דציריך להקדימה, תפילה, מילא תיתי דציריך לשכיבת כדי שהיא קריית שמע סמוך לשכיבת כידלפין מקרה, ונמצא דעיקר טמא דרבנן יוחנן מtopic הסברא, והילך מפני הסברא נדחק בפירושה דהקיים דקרה, ורבנן יושע בן לוי אדרבא עיקר טמעה מגופיה דקרה, ותרץ לה לסביר דתיתיה כదשטע ליה מקרה, ובאה פליגי ודוק.

ה' ע"ב אמר רבי יוחנן נגעים כו', מזבח כפירה הו כו', ואילו בעית אימא כו', ואילו בעית אימא כו'. הן קדם אהילוך במאו דראיכא למידק במאי דפרק לרבי יוחנן, וחתנייא כל מי שיש בו אחד מארבעה מראות נגעים אינן אלא מזבח כפירה, דקاري לה מאוי קاري לה, אטו לא ראה ולא ידע דרבנן יוחנן לא אמר אלא אינן יסוריין של אהבה, כלומר שאינם השוגג, אלא על המזיד הן בגין, ומושום היכי פריך ליה שפיר מבריתא, משום דדי'ק בלישנא דבריתא תרתי דיקי, חד לישנא דאין אלא, מה בא לשולל, ועוד לשון מזבח כפירה, דהוה ליה למימר חדי מדוי זכויות וכדפרק רשיי לעיל וה ע"א

הכי מZY למים דהך קרא דאל תתחר מיידי בההוא גונא דאייך דרבוי יצחק, דהינו ייחלו דרכיו כו' ושם י' ה', והלא תרוייזו בספר תהלים כתיבי זוד אמרן, ותרתי ליה, שם השם כי אצטיך לאוקמיה דרוצה לומר אל תתחר במרעים להיות כמרעים, ועוד יש לומר משום רכתבי תרי אהדי, אל תתחר במרעים ואל תקנא בעשי עולה, ואפיו נקי חד לכדרבי יצחק, אייתר ליה אייך כלומר שלא ילמד מדרכי מרעים, דהינו במילוי דשמייא ולא קשיא, הא ברשע שהשעה משחתקת כו', ואהא נמי קשיא, דלפי זה דרשבי"י איירוי דוקא במילוי דשמייא ובאי השעה משחתקת לו, פשיטא מא קא משמעו לנו, ואדרבא אמא קאמר רשב"י מותר להתגרות, הא חייא איכא מהווחה תוכיח ויקרא יט יז, ובהא ליכא שום צד טענה ליפטר, דהא אין השעה משחתקת לו, הילכך תריין בנפה אחרינא, ואי בעית אימה הא והא בשעה משחתקת לו, ולא קשיא הא בצדיק גמור כו', אלא דבarking נמי איכא לאקשוי, חדא דברקרא דרבוי יצחק כתיב כל צוררי, דמשמעו היה מי שיהיה, והיכי נקי ליה דוקא בצדיק שאינו גמור, ותו דרשבי"י דינא קאמר מותר להתגרות, דמוכח דלבולי עלמא שדי אפיו לצדיק שאינו גמור, משום כי אצטיך תרוצא בתרא, ואי בעית אימה שעיה משחתקת לו, ולא קשיא הא אידעליל מיניה, כתיב כי הילך רשע כו' ובצעו ברך כו' ושם פסק ג', ומפרשין כל המברך את הבוצע נאץ ה', ובתר היכי כתיב רשע בגובה אף כו', ייחלו דרכיו כו', מרים משפטיך כו', כל צוררי כו' ושם י' ה', כלומר אף על גב דאסור לברכו,

ואיברא דלאורה הך תרוצא היא גפא תרוצא תנינא, הא בשעה משחתקת כו', מיהו נראה לע"ד

וספרי הנבאים מלאים מזה, ובאותה הנבואה גופה שמתנבה על החרבן, כתיב כי עמד מלך בבבל כו' וחוקאל כי' ציז', אם כן אין ראה מדקריה ליה חלל ושם פסוק לו במראה הנבואה, ועוד דידילמא אין חלל מלשון מיתה אלא מלשון חילול, משום הци מיתתי אי בעית אימה, ומהכא נמי ליכא כל כך ראה, דידילמא הци קרי ליה מת אחר שכבר נגמר דין בבית דין, ואו וראי גברא קטילא הוा, אבל רשייע רעלמא מנלא.

כ' ע"א ואי בעית אימה עין כו'. הנה לפירוש ראשון דקאמר אל תקרי עלי עין ובראשת מ"ט כ"ב אלא עלי עין, קשיא ליה דזהה ליה למימר על עין ומאי עלי, ועוד קשה דאמאי כתיב פורת בתיזו הסמכות, אלא מוכרכ לפרש אל תקרי עלי אלא עלי, והסמכות הци תדרישה, בן פורה בנים עלי עין, כלומר מוסולקים מן העין, וכי תימא, סוף סוף הן אמת דמשום י"ד עלי נתן לידיש בלשון רבים, מכל מקום מנא ליה למדרש בלשון סילוק, הוי מZY לפרש בלשון עלייה, כלומר עולים על העין, שאין העין שלטת בהם, משום הци סמיך מיד הדיא דרבוי יוסי ברבי חנינא, דדריש מוידגנו ושם מ"ח טיז'ו שם מכוונים ונעלמים, משום הци הכא נמי ניחא ליה לפרש עלי מוסולקים ונעלמים מהعين. ומהו הדריך מפורסם, חדא דציריך לומר אל תקרי, ועוד מנא לנו שאין העין דאחריני שלטת בהן, דילמא הци קאמר מוסולקים את העין, כלומר שם לא אותו מסטרא דעינא בישא, ואינם בעלי עין הרע, משום הци קאמר ואי בעית אימה כו', כלומר לעולם עלי,

דהכי פירושו, שעיה משחתקת לו הוא דשאנו לנו בין מילוי דידיה למילוי דשמייא, ובין צדיק גמור לשאינו גמור, אבל בשאי השעה משחתקת לא שאני לנו כלל, והיינו חדתית לו הך תרוצא, והשתא לפום הך אוקימתא דינא הци, שם אין השעה משחתקת לו ליכא שום חילוקא כלל, אלא אפילו במילוי דידיה ואפיו צדיק שאינו גמור שרי, ובהci מיריע רשב"י, והשתא ATI שפיר, דמשום הци קאמר מותר, משום דאיירוי אפיו במילוי דידיה, דהתאם ליכא מצוה, וכשהשעה משחתקת איכא חילוקא, דאם הוא צדיק גמור והו במילוי דשמייא, אז דוקא הוא דשרי, דתרתי בעיןן, אבל צדיק שאינו גמור אפילו במילוי דשמייא, אי נמי אפיו צדיק גמור במילוי דידיה, אל יתרה, והשתא ATI שפיר דכתיב כל צוררי, דמשמעו בין צדיק גמור ובין שאינו גמור, והא כדיניה צדיק גמור ובדין שאינו גמור, והא כדיניה ונפשו ולומר צדיק גמור אני, נמצא דלפומ הך תרוצא בתרא, אפילו במילוי דשמייא אין להתגרות אם השעה משחתקת לו, אלא אם כן הוא יודע בעצמו בודאי שהוא צדיק גמור, שזה כמעט מן הנמנע ובפרט בדורותינו, ואהא סמכין האידנא ועבדינן עובדרא.

פרק ג' דף י"ח ע"ב ואי בעית אימה מהכא על פי שנים כו' ודברים י"ז ח', משום דקרה קמא איכא להקשות תרתי, חדא דאורחא דAMILTA דהנביא כשמדבר על דרך הנבואה לאמת נבאותו, מתנבה על העתיד בלשון עבר, כלומר נכוון הדבר מעם האלהים כאילו כבר הוה,

כפשותו לשון עלייה, כלומר למעלה מהעין, שאינה שלטת, ומיהו תיבת עלי רמשמע לשון רבים הכי דרשיןן, כאילו כתיב שתי פעמים על על, והכי קאמר, בשביל העין שלא ניון כו, הוא על העין, כלומר למעלה מהעין, ומכל מקום בהא לחוד לא סגי, דאתבי לא שמעין אלא ביה, בורעה מנא לא.

ב"ג ע"א ואי בעית אימה לא שנא רצואה כו. לתריזא קמא קשה, דהואיל ומיריע שהקוץזה מונחת על היתר, נמצא שלא הוה התם תליה לתפליין כלל אלא לרצעות, והיכי קאמר רבינו נתנו שתהה תפליין עזמן לתירזא בתרא ניחא, דהתפליין עזמן היו תלויים באoir אלא שמנחין בתוז הכיס, אבל לתריזן ראשון קשה, ומיהו גם לתריזן בתרא קצת קשה, דאם כן העיקר חסר, שהוא תוך הכליסטה.

פרק ה' ל"ב ע"א ואי בעית אימה מהכא יישמן כו. הנה בקרא קמא דמייתי ואכל ושבע ודשן ופנה ודברים ל"א כי, איכא למימר אדרבא קרא הוא דקא מתמה על מה שייה, והכי קאמר, אף על גב דאכל ושבע, ואם כן היה לה לאסוקי אדרעתיה כי מידו יתברך היהתו לו, והוה לה לאודוי ולשבוח, ואפילו הכא ופנה כו' שלא בדרך הארץ, הילך וחורה אפי כו' בשם פסוק י"ז, לבן מיתי אידך יישמן ישורון ויבעת שם ל"ב ט"ז, ואי מהכא נמי ליכא כל כך ראייה, דלעולם אורחא בהכי, ודילמא קרא משתעי דהכי הוה עובדא, דלבתר דרשאין בעיט,ongan בעין למילך דאורחא דמלתא הכא, דמליך ברישיה זני בייש.

פרק ז' מ"ב ע"א ואי בעית אימה מהכא ייברך כו. מושום רתלמודא בעי למילך ותclf לטלמידי

אחרי רבים להחות ושמות כ"ג ב"ג, ועריך לדוחוק ולומר כמו שכתו התוספות נ"ב ע"א ד"ה ורבין, דהאי תנא סבר טפי מרבי יהושע, דאין משגיחין בבת קול אף על פי שהרוב מסיע לבת קול, דהא בית הלל הוא רובא, וזה דוחק גדול.

ב"ג ע"א לא קשיא הא דaicא אדם חשוב כו, ואי בעית אימה כו, לגורסת רשי' ז"ל ור' אור ולפירשו, דתיריזן קמא הוא הא דaicא אדם חשוב אסיר, לפי שהוא לכבודו, והוא דליך אדם חשוב או הוי להAIR, אין ספק דתיריזן זה יש בו מן החזקה, אדם כן מאי איריא בית הכנסת ובית המדרש דנקט, הא בכל מקום דaicא אדם חשוב ומליליקין לכבודו דיןיא הכא, וליכא למימר דנקט בית הכנסת, דסתם בית הכנסת ובית המדרש יש בהן אדם חשוב, דהאי תניא אידך נר של בית המדרש ובית הכנסת מברכין, וקמני סתמא, ואוקיינא לה בדליך אדם חשוב, שמע מינה דלאו מילטא פסקתא היא שיהיה אדם חשוב בבית הכנסת, ואם כן הדרא קושיא אמא קתני בית הכנסת כלל, כיון דאין טעם האסור להיות בבית הכנסת, אלא הוה ליה למימר סתמא, נר העשי לכבוד אדם חשוב אין מברכין, לכך משני תיריזן שני, דתיריזיו דaicא אדם חשוב, והשתא לתיריזן זה ניחא דנקט בית הכנסת ובית המדרש, דקמטען לענ דבוח מסתמא איכא אדם חשוב, ואפילו הכא זימני שרין, והיינו כי איכא חזנא, שאז הודלקה לכבוד אדם חשוב ולהאר ליחס גם כן, והרי זה דומה לאור של כבשן דלבסוף, דאמאן בסמו

חכמים ברכה, דרוצה לומר בנססי ובמעשה ידי, וכדיפריש רשי' זיל ברכה בביתה, ואילו מקרה קמא דגבי לבן אין ראייה, דדילמא מא דקامر ויברכני בראשית לי כי אין רוצה לומר ברכה בביתה, אלא ברכה לעצמו פרטיה, ואפשר דהינו על הבנים, דמעיקרא לא הו ליה, והדר כתיב וישמע את דברי בני לבן שם לא איז, ודילמא דתclf עם בית יעקב נפקד לבן בבניים, אבל אין ראייה דמתברכין נססי, דאף על גב דקושטה ההא שגמ נכסיו נתברכו, מיהו לא היה תclf לביאת יעקב, אלא אחר כמה שנים שיעקב נתעסק בהם,ongan תclf בעין למילך, משם הכא מיתי אידך קרא דיויסף, דכתיב ביה להדריא ויברך ה' את בית המצרי כו, והיה ברכת ה' בכל אשר לו בבית ובשרה נשם ל"ט ה', ומיהו הא נמי לאו כל כך ראייה למילך ותclf שמארחו בביתה, דהא קרא כתיב ויהי מאזו הפקיד אותו בביתו כו' ויברך כו', הרי שלא נתברך תclf לביאתו אלא אחר שהפקידו, משומ הכא לא מיתי ה' קרא לחוד.

פרק ח' נ"א ע"ב אי בעית אימה קודם בת קול, ואי בעית אימה כו. התיריזן ראשון אין ספק שהוא דחיק טובא, לומר דאכפל תנא לשנות ברייתא דלא שייכא אלא לאוtan שלוש שנים בלבד, כדאיתא בפרק קמא דערובין ויג' ע"ב, דמיד אחר שלוש שנים שנחלקו בית שmai יצא בת קול, ולתריזן בתרא נמי קשה, דמאי מיתי רבי יהושע היא, הא רבי יהושע לא קאמר דאין משגיחין בבת קול אלא כי התם שהבת קול היה נגד הרוב, שכבר אמרה תורה

שרי צווען וישעה י"ט י"ג. בן היא הגירסאות
הכא, ובפרק ב' דמוכות דף י' ע"א, אבל
בפרק קמא התענית דף ז' ע"א לא גרים
אללא ולא עוד אלא שחוותאיין, כתיב הכא
ונואלו, וכתיב התם אשר נואלנו ואשר
חתטנו, ואי בעית אמא כו'. והנה הנוסחא
התענית ברורה, ודורי מאהך קרא دونואלו
לייכא לפרש חוטאים, אלא כי ילפין לה
מהחד מהנהו תרי קראי, ומיעקרא בעי
לאוכוחי מההוא דכתיב בהדייא ואשר
חתטנו, ומשום דקשיא אדרבא מרכטיב
ואשר חטאנו בויז', שמע מינה דנוואלנו
לא בעי למיימר חטאנו, לך מיתי
מאידך קרא נואלו שרוי צווען, דמסים
התעו את מצרים, וטעות היינו חטא, לך
פирיש רשיי (ור"ה ואיבעית) התם בתענית,
ומיהו אהך ראה נמי קשיא, דרכטיב
התעו ולא תעו, שמע מינה דרווצה לומר
החותיאו את מצרים, וידילמא הבי קאמר
קראי, נטפשו שרוי צווען והחותיאו את
מצרים, ולעולם דין במשמעות נואלו
לשון חטא, לך אצטיך גם ללימוד
ראשון, אמנם הנוסחא דהכא ודמוכות
קשיא, דמאי אולמיה דקראי ואשר
נוואלנו, דפשיטה אליה לפרש לשון טפשות,
טפי מהך קרא גופיה דחרב כו' ונואלו.

ואפשר הדואיל ואשכחן גם כן לשון זה על הרצון, כמו הנה נא הوالתי
ובראשית י"ח כ"ז, שבלם משורש י"ל,
הילכך הכא הוה אפשר לפרש דהכי
קאמר, חרב אל הבדים שנואלו, כלומר
בזמן שמרענן ונפשם בחרו ללמידה
ביחסות, לאפקוי מי שאין לו עירו לא
רבה ולא חבר, דמאי אית ליה מעבה,
וואר על גב רכתיב בו"ז ונואלו, אשכחן ו'

רב פפא הילך כו, ולא אשתמייט שום
חדר מניינו לפירוש דברכה זו דוקא למאן
דלית ליה ארעה.

ס' ע"א וαι בעית אימה מעשה דלאה כו. לתירוץ ראשון קשיא, דאמאי קאמר אין מזכירין מעשה ניסים, סוף סוף הואל ואשכחן שהיה מציאות דאהנו רחמי להופכה, היכי כתני הרוי זו תפילה שוא, והרי אין זו שוא, דידילמא אייזו גופה האכיה מאצלי, שייעשה לו נס מן השמים שתתהפוך אם היא נקבה, ואיברא שאין זה דבר טוב לסמווק על זכויותיו ולהתפלל שייעשה לו נס, דפשיטה dredערע טפי טובא מעין תפילה שמזכיר עונותיו ננה ע"א, ואפלו ידע איניש בנפשיה דצדיק גמור הוא איינו טוב לו, שנמנין לו מזכויותיו ונשבת ל"ב ע"א, ומילנו גדול מחזקתו, שנגענש על הטוב בענייך עשייתך יעשה לך גז, ומכל מקום עם כל זהה תפילת שוא מיהא למזה תיקרה, הואל וכבר הוה כהאי גוננא, אייזו נמי אהא קא מצלי, תדע, דאם לא בן צרייך אתה לומר דלאה גופה התפללה תפילה שוא חלילה, משום היכי משני באופן אחר, ומיהו להך תירוץ באתרא נמי קטת קשה, دائיתוך ארבעים הוה, דעתין לא נוצר הولد, לא שייך למיתני נהפקה לבת, דאכתי לא הוה נוצר ונגמר הבן, ומאי נהפקה.

ס"ג ע"ב מא ירכתי חרב על הבדים
כו' וירמיה נ' ל"ז, ולא עוד
אלא שמטפשים, כתיב הכא ונואלו,
וכותיב התם אשר נואלנו ובמדבר י"ב ו"א,
ולא עוד אלא שhortαιין, שנאמר ואשר
חhortאנו, וא' בעית אימה מהכא, נואלו

מהכא דילמא הבי קאמר ליה, רעינו
לביבך שאתה מהרהור עכשו על החלום
שחלמת, ולכז טרוד ברעינוות, שאינך
יודע פתרונו, השتا כשפטור לך תנדרע,
משום הבי מיתני נמי קרא קמא.

ב"ט ע"ב וαι בעית אימה הא והה דאיתא טובא כו'. הנה לתירוץ קמא הקושי מבואר, חדא דהיכי נפרש דמתניתא איירי דוקא בפורטא, הוайл ותני בה מאימת מברך משיצא חתן לקראת כללה, ואיך אם נדחוק ונפרש דפורטא לאו דוקא פורתא כל שהוא, אלא כל שאין בה כדי רביעה קרי פורתא, אבל לעולם בעין משיצא חתן כו', דאם לא כן לא מברך מידי, וכן הבינו הפסקים זיל' ומן בש"ע או"ח סימן רכ"א ס"א), וכפי זה שלש חלוקות בדבר, בהתחלה ירידת הגשמי לא מברך מידי, עד שיצא חתן כו' שאו מברך מודים, ואחר כך אם מתמידים הגשמי וגעשו כדי רביעה, מברך הטוב והמטיב, מכל מקום אכתי קשה, דאם כן הוה ליה לימייר בשיצא חtan כו', אם הוכנה היא דברכה זו של מודים דוקא בההיא שעתה היא, ומדקאמר משיצא כו', ממשע משם סירהא כו', ואמנס הא נמי דחיק, דמה בכך דaicא סירהא וזהו מציע לאשתמושי, סוף סוף השთא מיה דאדלקה אימה לזרכו נמי היא, דלא ניחא ליה לאשתמושי בסירהא, דאור הנר יפה, ומה גם דזומני דהזמן קור, ולא מציע לפתווח החלונות, וכל שכן דהזמן עצמו הוא המדליך, ולפирוש רבינו חננאל ז"ל נמי מדליך, והמיינון רביעה קרי דידיה דמייתנו התוספות (וד"ה הא) דהו אייפכא, הא דaicא אדם חשוב שרי, שהוא להאריך לו, והוא דליך, הוא לכבוד בית הכנסת, להך פירושיא קשה, דעתו אדם חשוב בעי אורה שאר איןשי לא בעו אורה, לכך מיתוי תירוץ שני, הא והוא דליך אדם חשוב (כך גרים הרא"ש נסימן ג' לפיקרבינו חננאל) הא דaicא חזנא, כי כלומר דין תלוי אלא אם יש אויה אדם דעתיך להשתמש, אפילו בחזנא סגי ומצעי לברכו, ובאה נמי אייכא דוחקה כדלעיל.

פרק ט' נ"ה ע"ב וא"י בעית אימה מהכאה וריעוני לבבך תנדרע ונדייל ב' ל'). דאיילו מקרא קמא לא שמעין דמהנו הרהורים לחלום אלא חוקא כשהרחד על מטהו, דכתיב ריעינך על משכבר סליקו ושם פסוק כ"ט, אבל מנא לן דאפיילו הרחדו ביום מהני, משומש כי מיתוי מהך קרא דכתיב וריעוני לבבך תנדרע, דקאמар ריעיני סתם, ואם

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד 18

זהו מילון ש' ושת' במקומות בו, ממשום הכי איתתי ראה מקרה דאשר נואלנו, דהתס וודאי אי אפשר לפреш אשר חפצנו, דאם כן היכי קאמרי אל נא תשת עליינו חטא לתפישתו, אטמא, וכי היכי דהתס דכתיב בנוין הנפעל, על כרחך משמע לשון פשוטות, הכא נמי דכתיב בנוין' ממשומו כן, מה שאין כן בשאר דוכתי שימושם לשון רצון, לא אשכחן בנוין'.

1. עיין רש"י דברים י"ז ט"ז, ועיין העורות נאמ"נ בספר לחם הבכורים י"ג ע"א שורה י"ז וכ"ב עוד רבינו בספר חס' פרה פ"א סוף תוספתא ו' מה היא דביצה ח' ע"א, שאפר כירה מובן הוא.

מסכת שבת

פרק א' דף ג' ע"ב דכלי עלה ככרמלית דמייא ולא קשיה כו', ואיבית אימה אידי בשייע' או"ח סימן שם"ח ז"ל ובאה נמי איכא לאקשיוי, דאי מירי בזיד, כלומר שכיון להוציא הפירות, אמא נקט היה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ, אדרבא הכי היה לימייר, הוציא ידו לחוץ מלאה פירות, אבל השטה משמע דלא כיון קמפלגי כו', ואיבית אימה אידי ואידי בשוגג, והכא בקנסו שוגג אטו מזיד כאן לאותה חזר כאן לחזר אחרת, עד כאן. הנה לתרוצא קמא כתיב כאן למיטה מעשרה כאן למעלה מעשרה קשה, דאי למעלה מעשרה מילתה דפשיטה היא, ואיפלו לכתחילה מותר להוציא להוציא ולהוציא, דהא למעלה מעשרה מקום פיטור הוא, ואף על גב דהתוספות

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

שהוקבע כבר, וכן שכתבו התוספות ור' ר' המשו'. ואם נפרש כפירוש התוספות, אכן לאקשיוי אדרבא וכפי פירוש רש"י, באופן דיליכא לתרוצי בהכى, כיון דבעל חד מתרויהו משכחת צד להקל ולהחמיר, היליך משני הא בדמשחא והא בדנפטא. ולחק תירוצא קשה, דאם איתא דבנפטא שרי, ולפירוש הרמב"ם וhalbות שבת פ"ג להטוט מושם דמאייס, מאי אידיא דנקט תנא הך שרויותא בשמש הבודק כסות, לישמוין בן בכל אדם, ולימא דהא רקתני אין קוין ואין פולין לאור הנר, היינו דוקא בדמשחא ודרכו להטוט אבל לא בדנפטא, לבך מיתי גם תירוץ הראשון.

י"ג ע"א אי בעית אימה ראשית, ואי בעית אמא כו'. לתרוצא קמא קשה דאם בן Mai איריא תינוקות, איפלו יכול עלה נמי שרוי בסידור הראשי פירושות, כדתנן במתניתין ו'יא ע"א החzon רואה כו', ואוקימנא בסידור הראשי פירושות, ולא פלי רבן שעמון בן גמליאל עלה, ואם בן אמר נקט רשב"ג בבריתא הך שרויותא גבי תינוקות דמשמע תינוקות דוקא, לבך שני דלועלים לאו בסידור הראשי פירושות מיריא אלא בקריאת גמורה, ואיפלו הכי שריא גבי תינוקות מושם דאמת רבנן עלייהו, ומיהו לישנא דבריתא לא משמע כהך אוקימתא, דאם בן לא היה ליה להזכיר סיור בבריתא, רקתני מסדרין פירושות וקורין לאור הנר, אלא היה ליה למימר בקצתה תינוקות של בית רבנן קורין לאור הנר, אלא מוכח מה לישנא בסידור הראשי פירושות דוקא קאמра.

תירוץ חמישי כאן לאותה חזר בו, ומיהו הך נמי דחיק, דאמאי נקט מותר להוציאה סתם, באופן דאיقا למיטע ולחותיר האיסור, זהה ליה לאותו תנא לפреш דלא שרי אלא כשלא נתקיימה מחשבתו, דהינו לפירוש רש"י ור' מוחשבתו לאותה חזר, ולפירוש הרמב"ם וhalbות שבת פ"ג היכן ושאר פוסקים לחזר אחרת.

ה' ע"א בשוחה, ואי בעית אימה בגומא, ואי בעית אימה בננס. לאוקימתא קמייתא דמייק לה בשוחה, קשה דאם בן לא היה ליה למיתני במתניתין העני עומד בחוץ, אלא העני בחוץ, דמדקתני עומד משמע על עמדו ולא שוחה, לבך מוקי בה בעמוד בגומא, ואהא קשה דצרכי לאוקמה בגומא שהוא רשות הרבבים שרבבים משתמשין בה, ועם כל זה לאأتي אלא למאן דאמר תשמש על ידי הדחק שמייה תשמש וכמו שכתבו התוספות ור' ר' בגומא, וכל זה דוחק, ועוד דליישנא דבוחז לא משמע גומא, לבך הדר ומוקי לה בננס, וזה ודאי דוחק גדול, דמיידי תנא בבריה משונה דוקא.

י"ב ע"ב כאן בשמש קבוע כו', ואיבית אימה כו'. לחילוק ראשון מה נפק איכא לאקשיוי, שאם נפרש כפירוש רש"י ור' ר' שם, דבקבוע אסור לפי שירא ובודק יפה, ובשאינו קבוע שרוי לפי שאינו מתירא דלא רמייא עליה ככל' האי, נימא אדרבא שאינו קבוע בודק טפי שמתירא שלא יעבירו, אבל יש לאסור לדידיה, מה שאין בן קבוע, דלא מירתת שיעבירו בשבייל זה כיון

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד 20

פרק ב' ב' ע"ב תיבתא דרבנן כמו בתרומה, אך אצטדיון לשינוי דמקל מוקם קדר חמוץ שכן כרת, אלא די להא נימא אדרבא זיל לאידך גיסא ותמצוא דיש חומר בתורמה, שם אכלו במזיד הור חייב מיתה, ובקדש הזיד במעילה ליכא אלא אזהרה לרבען, ולכך לא הספיק בהז תירוצה לחוד.

ב"ז ע"א הדר ביה רבא מההיא, ואי בעית אימא רב פפא כו. כאן הדברים ברורים, דلتירוצה קמא צrisk לומר והדר ביה רבא, והוא דוחק לומר דמעיקרא לא ידע רבא אידך תנא רבבי ישמעאל, ולאי בעית אימא נמי יש דוחק, להטעות מי שננה בבית המדרש הך מלטה משמיה לרבעא, לומר שלא דק אלא רב פפא אמרה.

ל' ע"ב לא קשיא הא ברבה והא בתלמידא, ואי בעית אימא כו. הנה משמעות הדברים מוכחה דلتירוץ ראשון אין חילוק כלל בין מקמי ולפתוח לבתר דפתח, אלא הא ברבה עי שמחה אפילו לברתר דפתח, והא בתלמידא לא עי שמחה אפילו מקמי דליפתח, ולזה קשה, חדא ולא מסתבר דאפילו לבתר פתיחה עי שמחה ברבה, דשמח מה זו עושה, ותו דתלמידא אמאי לא ישמח מיהא קמי פתיחה כדי לפתחו לבו להבין ההלכה, ועוד שלא דרשין אלא שפותחי ששונים נוטפות מר, דמשמע דין צrisk למරיות אלא בשעה ששונים דוקא ולא מקמי היכי, הילכז תירוץ בדרך אחר, הא ברבה ולא קשיא, הא מקמי דליפתח על מנת לאכלו חז לזמן זה פיגול, וממילא אסור יש בדבר לאוכלו חז לזמן זה יותר, והוא לחו ארבעה לחוד

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד 21

פרק ד' נ' ע"ב اي בעית אימא בקטן, ואי בעית אימא באשה, ואי בעית אימא בסריס. לאוקטינה בקטן הו רוחק גדול, מתקני פניו כו' מותר, משמע פניו דידיה ולא פניו דקטן, דעל כרחך דינא לאו לקטן יהיב תנא, ובעתה נמי לא משמע כלל מהתני פניו בלשון זכר, לכך הדר מוקי בסрис והשתה הויא מתניתא כפשתה, ומיהו לא מוקי לה להדר באשרים, דהא נמי דחיקא לומר דaic של תרטי, וחינחו בידים ולא חוץ, שמשריחין ביןיטים ומעיקרה הו חז, אבל הנוי פצעלי תמרה, בין לפירוש רש"י דהכא ור' פצעליין, ובין לפירוש התוספות בשילוי ביצה ומ' ע"א ד' פצעליין פג' תמרה שפוצעים אותם כו', נמצא דלא דחינחו בידים דמעולם לא הו חז, ואם איתא דבנה נמי מודה רב שמעון, וזה ליה לאשומין רבותא, ואמאי אמר גורגורות וצימוקים בלבד, משום היכי תירוץ ואי בעית אימא לדרכי דרבו שמעון, דאם כן אמר כו', ואהיך נמי קטת קשה, דאם כן לא הוה ליה למייר אין מוקצה לרבי שמעון אלא כו', והכי הוה ליה למייר, לא אסר רב שמעון אלא גורגורות, דמדקה אמר אין מוקצה לרבי שמעון משמע דהכי אמר, אין מוקצה לדיזן דאיתן לערבי שמעון אלא כו', ותו דממא דבעא מינה רב שמעון בריה פצעלי תמרה לרבי שמעון מהו, משמע דזהה סבירא ליה רב שמעון, וממן שמע ליה לאו מאבובה, לכך הדר משמע ואי בעית אימא לדבריהם לרבען קאמר כו', ומיהו הא נמי דחיקא, והעיקר חסר במילתיה דברי לדידי לית לי מוקצה כלל, אדרבא מסתמויות לישניה משמע דאייהו נמי היכי סבירא ליה.

פרק ה' נ"ג ע"ב רב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא כו', ואי בעית אימא הא והוא רב היורה ולא קשיא כאן ליבש כאן לחלב, הэн קדר איכא למידק, דלפי הנראה הך אי בעית אימא דרב יוסף היא גופא שנייניא דרב יהודה הא דמידק, כו', וכשהוא ליבש מיהדק, וכשהוא לחלב לא מיהדק וכדפירים רש"י ור' לייבש, ואם כן מה כוונתו של רב יוסף, לכך נראה לפרש דרב יהודה בתרחילה תריין הא דמיהדק כו', ורב יוסף קשיא ליה אהיך תירוצה, דכיוון הך מתניתא דמוריה להיתרא לא שרוי אלא דוקא בדמיהדק, אם כן לא הוה ליה למטען בסתמא בכיס שבגדיהן, ובליישנא אידך ברייתא דמוריה לאיסורא דaic לימותיע, בפרט דסתמויות לשונו בכיס שבגדיהן משמע טפי דלא מיהדק, מודלא קתרני בכיס הקשורה בדרידיהן, הילכז ניחא ליה טפי לאוקטינהו בתנאי, דמן דתני יוצאי בכיס שבגדיהן הינו תנא קמא

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

23

ሚתא לומר דהברים נתונין בשליש גובחו, דבاهי נמצוא תלתא מהמשאי ומלעיל] ותרי תלתה מלרע, ברם הכא בארון אס הבדים הי' נתונין בשליש גובחו של ארון, אשתחח דאיכא טפי טובה מתלתא דטונא מלעל, שרי עלי גבי הceptors הי' הכרובים מעשה מקשה דיקרי טובה, אם כן מסתמא הבדים הו למעלה טפי סמוך לכפרות, כדי שלא יכבד ויכריע כובד המשאי על גבי הבדים, וכאשר כבר עמדתי על זה בספר משכיל לדור ונשות כהה י"ב, ואם כן נמציא דמאון ליכא לאתו ראייה, הילך לא סגי לה לתלמודא בהך ראייה לחודה.

פרק י"ד קי"א ע"א לא קשיא הא בקיוהא כו', ואיבעית אימא הא והא בחלאל כו'. לתירוץ קמא הקושי דפפרי, דההוא בוסר או סמדר מקרוי ולא חומץ, ולהתירוץ בתרא נמי קשיא, דכינן דאמרת דחלאל זימני קשי אי ליכא מכח, זימני מעלי כי איכא מכח, ממילא לא מיתוקם קרא דכתיב בחומץ לשינוי כן העzel לשולחוו נמשל "כ"ז", דהא חומץ זימני דמעלי לשינוי דמסי, ואטו מצית למימר דהכי נמי העzel כי ליכא רעה לשולחוו הוא דלא מהニア שליחותה, הא כי איכא רעה מהני להעzel לשולחוו מרעותם אתמהא, ואם כן אין המשל של שלמה דומה לנמשל, ואן חוכמתה דשלמה.

פרק י"ז קב"ד ע"ב הבי אמר להו שקולו כו', ואיבעית אימא

תירוץ ראשון ודאי דחיק, دائ' בלח לא צרכא, דבלא זאת פשיטה דמיינען משום מאיסותא, ותירוץ שני נמי, מלשנא וברייתא דקנתי בעזר שקנחו בו חברו, משמע דבכל הצור קאמר אפי' מצד אחר, לך' תירוץ בדרכ' שלישי, ואמנם ההוא נמי קשיא, דמאי דקאמר אם יש עלייה עד מותר, לא משמע ההוא לשנאה שהוא קינח בו, דאם כן הוה ליה למימר אם קינח בו מותר, אבל לשנאה לאם יש עלייה מוכחה דרוצה לומר אם יש עלייה קינוח, זהו עדות שכבר קינחו בו ובכל מותר, הרי דמיiri בדחבריה.

פרק יי' צ"ב ע"א דליך שנצין, ואיבעית אימא דעתה ליה ומכרבי כו'. לתירוץ קמא דחיק, שהרי סתם כיס אית' ביה שנצין, دائ' ליכא ביה שנצין אינו נקרה כיס אלא תכירך בעלמא, ולהתירוץ שני קשיא, דמאי נפקא מינה דמוכרבי עילואה, סוף סוף ליחיב, دائ' בעי מהית ליה לשנצין מעילואה והדר קא מפיק לכיס עד פומיה, ושנצין אגיד' מגוואי וכדלאיל.

שם ואיבעית אימא מארון דאמר מר כו'. הנה לאוקימתא קמא דיליף לה ממזבת, איכא לאקשוי' כדמוקשי בסמוך הש"ס גופיה, דילמא משה שאני דאמר מר אין השכינה שורה כו', ולעלום דהלוים לא הו גביהו כל כך כמשה, משום הבי הדר ילי' לו מארון, דאפי' תימא דלא הוו לויים אלא שלש אמות כמוני, אפי' הבי שפיר ילפין דהוה למעלה מעשרה וכדפירוש רשי' נדי' אשתחח, אלא דאהא נמי קשיא, דבשלמא בMOVED ניחא

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

22

דקאי בין אטפילין ובין אמוזה, ולהתירוץ בתרא נמי, משמעות אומרו בבריתא רב' אהא מכשיר משמע דאתרו'יו קאמר, ואיך סבר רב' רב' אהא, אמאי לא הבהיר אלא דוכסוטוס לתפליין, הוה היה לאכשו'י נמי קלף למזוזה.

פ' ע"ב ואיבעית אימא מאיבי אנדיפי אפותא. פירוש ראשון דחיק טובא, דמסתימות דברי התנאים משמע דרב' הוה עניינא דמיiri רב' יהודה מיר' נמי רב' נחמה, דקנתני רב' יהודה אמר כד' לסוד כלכל, רב' נחמה אמר כד' לסוד אנדיפי, ולפירוש ראשון רב' נחמה מיר' בענין אחר משונה, דהינו בכל' חרס של שני פיות (דפירוש רבותיו של רשי'), לדידrho מיר' שפיר בהhoa עניינא גופה, כבר דחאו רשי' ויה' שעתה עין שם) ותו דלא שייך לשנאה ולסוד אנדיפי, דטפי הוה ליה למימר כד' לסתום אנדיפי, או כד' ליתן על פי נקב אנדיפי, כדרנן לעיל וע"א שעווה כד' ליתן, ולרב כהנא נמי הוה ליה למימר כד' ליתן באנדיפי וכיוצא בו, כד' מיטי אי בעית אימא אפותא, דהוה שפיר מעין רב' יהודה, ושיך גם כן לשנאה דלסהה, אלא הדענין אינו מתישב בעצמו, דבפרחתה שלא במקום שיער למה סכך, אין זה יופי שהפרחת יהיה אדורם, בשלמא אי הוה מיתוקם בלחיים הוה ניחא, אבל בפרחת לא שייך כלכך.

פרק ח' ע"ט ע"ב ואיבעית אימא שינוי בזה ובזה תנאי היא כו'. כאן הרבר ברור דתירוץ ראשון יש דוחק גודל, לשנאה דבזה ובזה משמע להדייה.

ולפי זה נראה לי, דהינו תנאי דהכא שלא פלגי, אלא מר כי אתריה ומך כי אתריה, באתריה דמר לא הו עברדי ליבש ולא שייך מי מפיס, וכל' תנא יוצאי, באתריה דמר הו עברדי נמי להלב, והינו דקאמר רב יוסף כאן ליבש כאן לחלב, ולהתירוץ לא קשיא כלל מי דקשייא על תירוץ דרב' יהודה, דלא סתם תנא סתום, לפי מנג מקומו דהוא מילתה פסיקתא דכלחו הבי עברדי.

מחמה לצל כו'. לתירוץ ראשון אין הלשון מישב, דהיכי נפרש דמה שאמר איתא ליה שותא לכhana, ותירוץ לומר שקולו שותא מקמי כhana, ותירוץ שני נמי קשה, דכין דלא קאמר להו הци אלא להודיע דשלא לצורך כלל רק מהמה לצל אסир, למה ליה להאריך ולמיימר ליתיב עליה, לא הויה ליה למיימר אלא איטו ליה לכhana ותו לא, ומילא הו משטמי ודוקא משום דעתך ליה לכhana הויה שרי לטלטולי, הא מהמה לצל אסир, דהשתא דהאריך באומרו דליתיב עלייה, נתן מקום לטעות בדבריו ודוקא ליתיב עליו פסולת קשות ואין כאן דליתיב במקומו. קמא ניחא, דרוצה לומר לאריך במקומו.

מסכת עירובין

פרק כ"ב קמ"ד ע"א לא לרצון
בסתמא שלא לרצון דגiley אדרעתיה כו', ואיבעית אימה כו. לתירוץ ראשון קשה מה שהקשו התוספות ז"ה סוכחו מניר חנוכה, דהוי דרבנן ואיפלו הци תעיקרא אפקורי מפרק להו. לתירוץ קמא קשה, דהיכי נפרש לומר לרצון הינו בסתמא, הא כל היכא דאמרין גבי הקשר דבעין לרצון וקידושין נ"ט ע"ב, טעמא משום דאמרין כי יותן ויקרא ז"א ל"ח דומיא דיתן, מה יתן דניחאה ליה אף יותן דניחאה ליה, אם כן על כרחין פירושא דרצון הכא ובכל דוכתא הינו דוקא דניחאה ליה, דבחכי הוה דומיא דיתן ולאו הינו בסתמא, וזה כח המאי לאו לתלמודא, אלא דרכיה על דרך אמרין גורם, אלא משום שהיא צרך להאריך, ולעולם לא שנא דאוריתא ולא שנא דרבנן, כל היכא דמצוי למיתני תקנתא י"ז, משום הци איתי תירוץ שני, אמןם גם על תירוץ שני תקנתא, ואי צרך להאריך

דוחיקא טובא, דהא זה הפסוק אינו בשום מקום, אלא טעםיה דרבבי יהודה דמצינו במקום אחד אולם הבית ויהוקאל מ"ח, ובקרה אחרינא כתיב פתח הבית בשם מ"ז, א"ז, וקחشب רבבי יהודה כאילו כתיב בהדריא בחוד קרא פתח אולם הבית כמו שכתבו התוספות ור' רבתי עין שם, והך מלטה דחיק ואתי מרחיק.

שם ע"ב פתח שער החצר איקרי כו, ואיבעית אימה כו. לאוקמתא קמייתא קשה דמה בכרך דלא אשכחן דaicרי אלא פתח שער, מנא לנ' דלא מכשרין במכווי אלא Mai דaicri פתח לחור ולא Mai דaicri פתח שער, מידיפתח כתיב ביה במכווי, ותו דהא בחצר גופיה אשכחן נמי דaicri פתח לחור בפרשת במדבר סיני וכמו שהקשו התוספות ור' ר' בין, ומאי דרכחו דאין לחוש בהם.

שם ור' יהודה סבר היכל ואולם כו, ואיבעית אימה כו. לתירוץ ראשון קשה, דאיפלו יונה דסביר ר' יהודה דהיכל ואולם חרדא קרושה, ודאפשר לפרש פתח אהל מועד ויקרא ג' בין לבתח אולם בין לפתח היכל, מכל מקום מנא ליה לפרש רקי על פתח אולם ולהקל, דילמא לאו היכי ולעולם נימא דקרוא לא קאי אלא על פתח היכל, ותפסת מועט תפסת וראש השנה ר' ע"ב, ונמצא דלא אשכחן קרא דקרוי לפתחו של אולם פתח, רעל ברוחך ליכא למימר דאתרכויהו קאי,adam כן הוה ליה למימר פתיחי, הואיל ותרתי נינה, משום הци מיתני אידך אוקימתא, דעתמא דרבבי יהודה דכתיב קרא בהדריא אל פתח אולם הבית, ומיהו הך אוקימתא

שם ור' יהודה סבר היכל ואולם כו, ואיבעית אימה כו. לתירוץ ראשון קשה, דהיכי נפרש דלא לרצון דגiley אדרעתיה כו, ובכך דהיכי נפרש דלא לרצון דגiley אדרעתיה כו, ואיבעית אימה שאני סלי זרים וענבים, כיון דלאיבוד קיימי סוכחו מניר חנוכה, דהוי דרבנן ואיפלו הци תעיקרא אפקורי מפרק להו. לתירוץ קמא קשה, דהיכי נפרש לומר לרצון הינו בסתמא, הא כל היכא דאמרין גבי הקשר דבעין לרצון וקידושין נ"ט ע"ב, טעמא משום דאמרין כי יותן ויקרא ז"א ל"ח דומיא דיתן, מה יתן דניחאה ליה אף יותן דניחאה ליה, אם כן על כרחין פירושא דרצון הכא ובכל דוכתא הינו דוקא דניחאה ליה, דבחכי הוה דומיא דיתן ולאו הינו בסתמא, וזה כח המאי לאו לתלמודא, אלא דרכיה על דרך אמרין גורם, אלא משום שהיא צרך להאריך, ולעולם לא שנא דאוריתא ולא שנא דרבנן, כל היכא דמצוי למיתני תקנתא י"ז, משום הци איתי תירוץ שני, אמןם גם על תירוץ שני תקנתא, ואי צרך להאריך

דאמרין דין כי נמי דהיכרא هو, אלא דמשום חושא דשמא יפחת הצרכו טפי, לא הויה להו לאוצרובי כל כך שיורא רבא.

ג' ע"ב לא קשיא כאן קודם בת قول כי, ואי בעית אימה כו', ואי בעית אימה כו'. שלשתן דוחקים, דلتירוץ ראשון נמצאת הבריתא שנייה למפרע, ואיפכא מיבעי ליה, ברישא ליתני הרוצה לעשות דברי בית שמאי כו', דמיiri קודם בת قول, ולבדר ליתני ולעלם הלכה כבית הלל שוזה לאחר בת قول, ולתירוץ שני קשה כקושית התוספות ור' הכא, דעתך כאן לא קאמר רבינו יהושע איןMSGICHIN בת قول אלא בגון התם נמי ניט ע"ב גבי רבי אליעזר, שהיא נגד הכלל דאחורי רבים להטוטות נשות כ"ג, בר' חולין י"א ע"א, אבל הכא אדרבא בית הלל הו רובה, ולתירוץ שלישי ליבא קושיא, אמן דחיק טבא לפרש דבית שמאי ובית הלל לאו דזוקא, ודנקט לדוגמא מאן שלא שיך ביה.

ח' ע"ב דכולי עלמא קורה משום היכר, ואי בעית אימה כו'. אוקימתא קמא דחיקא, דהא ודאי מי דامرיה משום היכרא רוצה לומר כדי שלא יטעו בני המבו, הואיל ומתרים לטלטל בכל המבו, ויצאו עם החפש שבידם חוץ לכתלי המבו ולאו אדרעתיהו, משום היכי אצrik קורה להיכר, וכן נראה מפירוש רש"י לעיל דף ה' וע"א דהא לאו, שכתב דלא ליתנו למשרי לרשות הרבים, אם כן בודאי דהיכרא מלגי בעינן, דאיilo מבrai דהיכר בפחות מרבעה, אבל השטא

ארבעה משום דבר קורה משום מחיצה, ואמור רבנן דלא אמרין יורך וסותם בטפי מעשרים, אם כן מי מהני שהגביה סביבותיה ארבעה, סוף סוף לא תיהני המחיצה אלא לטלטל באותו הגבול סביב סביב, אבל כל שאר המבו שבפניהם באיסורה קאי, דלגביו דידיה לא נאמר יורך וסותם הויא והוא טפי מעשרים, הבשלמא אם נאמר דמשום היכרא הו, הויא ואיכא היכרא מהני לכוליה, אבל אם נאמר משום מחיצה, להז הויא מחיצה ולהז לא הויא מחיצה, הילכך קאמר אי בעית אימה דכולי עלמא משום היכרא, והכא פלייגי בהיכר של מטה, דaicא מאן דאמר דהיכר של מטה לא סגי בהיכר טפח כמו למעלה ובעינן ארבעה, ואהא נמי קשה מכח הסברא, ותסברא ואלו כל דבן הו, השתא למעלה דלא שלטה ביה עינא כמו למטה אפילו הци סגי בהיכר טפח, למטה דשלטה ביה עינא טובא לא כל שכן, لكن אצטיך לublisher אוקימתא שלישית, דין היכי נמי דלמטה גם כן מדינא סגי בהיכר טפח בתורת קל וחומר כדאמרן, אבל דחש אב"י שמא יפחת על ידי דרישת הרגל ולאו אדרעתיה, אבל דאהא נמי קשה, סוף סוף אמא בעי שיורא רבעא כל כך דארבעה, ואך על גב דפיש רשי" ור' גיירה) כיון דאפיקתיה כו', דוחק הו, דהא בכמה דותכי חווין וכי לא סגי בטפח משערין בקצת יתר מטפח, בגון בטפח שוחק וסוכה ז ע"א, ולא מצרכין שיורא רבא וחשב דארבעה, כל שכן הכא דאיilo אלא משום היכרא, הבשלמא לאוקימתא דלעיל,aicא לימייר היכי קים להו לרבען דלמטה לא לאוקימתא קמא דמוקי דמאן דאמר

בעית אימה כו', ואמנם בהחיה נמי קשיא, דלא שיך למיבב כלל סתם כל שאינו דבר כולל מילתא פסיקתא, ואפילו יהיה הרוב בן.

שם כרבנן דאמרי כו', ואי בעית אימה כו'. לתירוץ קמא קשה, דאפילו נאמר דרב נחמן סבירא ליה כרבנן, מכל מקום אין זה מהני להניח כל לומר כל אמה שדברו חכמים בסוכחה היא בת חמשה לחומרא, דהאaicא ארבע אמות אליבא דרבבי, ואי אפשר ליה לרבע נחמן למקורה, דאיתא איבא דרב נחמן למועד שלישי כו' ור' גיירה, ואך על גב דלא סבירא ליה כוותיה, דאיתו תנאי שקלת מעלה ואלה שבת ניג ע"ב, כיון ומצינו בין חכמי המשנה מקום שאי אפשר לפреш בת חמשה, דהינו מלהתיה דרבבי, דאם כן הויה לה קולא, ממילא דליתיה לכליה דרב נחמן, בכל מקום שהוכירו חכמים אמה בסוכחה היא בת חמשה, דלא אתי בכולי עלמא, ולכך משני אידך שנינו, דין דאיilo היכי נמי דאיתו בכולי עלמא ואפילו רבבי, אלא דרוב אמות קאמר, והא נמי קשה כרכתיינה לאי בעית אימה דלעיל.

שם כרבנן דאמרי ברם הו, ואי בעית אימה כו'. בזה הדרך להבין הדוחק בדבר חד מהתרי שינוי, הווא ממש על דרך מאי דכתיבנה באידך דלעיל בסמוך, קחנו ובודה.

ח' ע"א מר סבר קורה משום היכר ומר סבר משום מחיצה, ואי בעית אימה כו' בהיכר של מטה כו', ואי בעית אימה כו' בזורה שמא יפחות כו'. הנה לישנא משמע דאיilo ממש סבר כרב נחמן, ותיקשי מרלקמן, לך משני ואיך

דקלעים חמץ עשרה כו', לאו אגובה הוא דכטיב אלא אמתה רוחב, דהא דגид עליו ריעו שאר רוחות, דכטיב לפאות יס קלעים חמשים אמה ושותות לי"ה י"ב והתס ודי ארכוב קאי, אם כן כי כתיב בתריה נמי לפאות קדמה מזורה קלעים חמץ עשרה כו' נפסוק "ג-י"ד", ארכוב קאי ולא אגובה, ותו דנילפה ממא דמסים, קלעים חמץ עשרה אמה אל הכתף עמודיהם שלשה כו', ומאי שנא שלשה דקאמר, אלא ודאי דחמש עשרה רוחב קאמר, והילכך שפיר בעי עמודים שלשה כפי סדר כל הרוחות, שהיה עומד אחד בכל חמץ אמות, רוחב חמץ אמות בין עמוד לעמוד.

ג' ע"ב כמוון דאמר באربعה טפחים, ואי בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה, דהא אב"י גופיה אליו הוא דאית ליה לקמן דף ה' וע"א משך מבוי ארבע אמות, ואך על גב דכתיבתו התוספות ור' כמאן דהכא אליבא דרב נחמן קאמר אילו לא סבירא ליה, וזה שפיר שיך או בוצוא בזה, בהא ניחא למייר אף על גב דאיilo לא סבירא ליה, מכל מקום קאמר דאליבא דאותו פלוני כך הוא, מה שאין כן בהא, דהא לא ידועין מיד מי דסביר רב נחמן בהמשך מבוי אי באربع אמות או באربعה טפחים, ומהיכן למד אב"י כן, אלא מוכח דאיilo גופיה סבירא ליה היכי, דכללא קא משמע לנו, ותו דמתקאמר אב"י לקמן ור' ע"א ולאוaicא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוותי, הר' לישנא משמע דאיilo ממש סבר כרב נחמן, ותיקשי מרלקמן, לך משני ואיך

אסורי וקיים, אם כן דוחק גורל לאוקמי دائיכא מאן דסבר דהיכרא מלבר בעי ולא מלגאו, לך מיתי אי בעית אימה, ומיהו לא ניחא לתלמודא כל כך בהא, משום דסוגין תלמודא בכל דוכתא דקורה משום היכר ולעליל ה' ע"א, י"ב ע"ב, והיכי נוקי הכא דכלחו רבנן אבוהון תלמודאי סברי משום מהיצה.

י"ב ע"א אי בעית אימה כאן בחוץ כאן במבי, ואי בעית אימה דרב אהלי כו'. לתירוץ ראשון ודאי קשה, דהיכי אפשר למימר שלא מתוקם דרב אהלי אלא במבי דהינו ארכו יתר על רחבו, אבל בחוץ דהינו מרובע לא, אדרבא על כרך טפי להקל בחזרה והאי גונא, שהרי כין שאין ברחבו ארבעה וגם אין בארכו ארבעה, אם כן הוא מקום פיטור ופשיטה שלא בעי ולא מידי, לך מיתה אי בעית אימה שני, ומיהו הא נמי לא מהני, דסוף סוף מה בכך דתנאי היא, דהינו תנא קמא ורביעי עקיבא לקמן בדף שלישי, דכי אמר רב בהנדוקי מראי, ואמנם בהא נמי איכא לאקשוי, וכיון דבini בגודגניות בין בחזוי איכא תרי מני, גודגניות ועלמא אין מערבין ואותם שבמדי יפות ומערבין, והיכי נמי בחזוי ועלמא אין מערבין וחוזי גונוניות מערבין, Mai שנא בגודגניות נקט רב הנהו דיסורא ובחזוי ההוא הדיתרא, למא תרוויו לאיסורא או תרוויו להיתרא.

ל"ז ע"ב קסביר רביעי יוסי תחומין דרבנן, ואי בעית אימה כו'. הנה לדעת הר"ף (סימן תקצ"ד) והרמב"ם (ולכתشب כתוב פכ"ז) זיל, דסבירי דשלשתן כיילינו בחדרא מחתה, מה הנהו לכל אדם אף גודגניות לכל אדם,

להיזועא קמא קשה, דאם כן אמא רביעי שמעון אסור בסתם דמשמע דיליכא תקנתא, הרי כי היכי דחוינן דרביעי שמעון מהני היכרא דסביבות, היכי נמי תהני היכרא דפי חבית, ולמא דשרי כי קאמר שני לוגין כו', הרי הэн תרומה בסוף חבית, דהשתא שפיר שירה ניכרים, לבן מוקי טעמא דרביעי שמעון בעניין אחר, לחזק דבריו דלעולם אית ליה לרבי שמעון ברירה, וטעמא דמתניתין כדקנתני שמא יבקע, ומיהו הך תירוצה לא מיתותב מלישנא דמתניתא, דמתניתני אי אתה מודה שמא יבקע כו', מכלל שאין זה עיקר התעם דביה קא מפלגי, דאם כן מי קאמרاي אי אתה מודה, פשיטה שלא מודה דהא בהא פלגי.

פרק ד' מ"ה ע"ב דעתו להו סימנא בגויהו, אי בעית אימה כו'. התירוץ הראשון דוחקו גלי ומספרסם, לאוקמי סתמיות הברייתא דקנתני ביום טוב הרי הэн כרגלי כל אדם, שלא מيري אלא דוקא לאיש כזה דקמתנה סימנא בעבים, וכל שכן דקנתני כל אדם, ומה גם באבטלים, וכלה קשין דתמן סימן בעבים, שהמציאות זו ורוחק שהניחה סימן בעבים, רק משני אי בעית אימה דאין היכי נמי דכלל אדם שרדו משום דהוה ליה ספק דבריהם, ומיהו אהא נמי קשה, לא מביעא לשיטת הר"ף ופ"ק דערובין סימן תקצ"ד והרמב"ם (ולכתشب כתוב פכ"ז) הא דסבירי דלכולי עלמא חז ל"ב מיל דאוריתא, לדידיהו הכא נמי איכא ספיקא דאוריתא, אלא אפילו לא איכא שאר פוסקים והרא"ש פ"ק דערובין סימן כ"ד קשה, דכין דהוי דבר שיש לו מתרין איתן להחמיר אפילו בספיקו, וכן

דאפילו רבנן דאית להו תחומין דרבנן, לא פלייג עלייה דרביעי עקיבא אלא בתחומיין דAMIL, אבל בשלש פרשאות הוה דאוריתא לכולי עלמא, אם כן כאן הקושיא ברורה לשינוי קמייתא, דמאי משני קסביר רביעי יוסי תחומין דרבנן, ומה בכך הא מכל מקום אית להו עיקר מן התורה ב"ב מיל, ודמאי לההיא דטומאה, דאך על גב דעתה טומאה דרבנן מכל מקום יש בה עיקר מן התורה, והדרא קושיא דרביעי יוסי אדרבי יוסי, ומיהו גם לשאר פוסקים והרא"ש כאן פ"א סימן כ"ד) דסבירי דרביעי עקיבא דוקא הוא די"ב מיל הוה דאוריתא, אבל לרבותן מכל עיקרן של תחומיין אין אלא דרבנן, מכל מקום דחיקא מילתא טובא לשינוי דרביעי יוסי פלייג ארבי עקיבא רביה, הוайл ולא אשכחן סברתו בפירוש, ממילא אית לן למימר דברבה סבירא לה, משום היכי הדר לשינוי באנפה אחרינא, דאין היכי נמי דרביעי יוסי סבר תחומיין דאוריתא, ולידיה און היכי נמי דספקון להחמיר, וממתניתין דהכא משמה דרביה דהינו באבטלים ולעלום ליה לא סבירא לה, ואמנם הך שינוי נמי דחיקא טובא, דמלישנא דמתניתין מוכחה בהדיא שלא כה, דבשולמא אי לא הוה תני אלא אמר רביעי יוסי באבטלים העיד כו', הוה מציא למימר דמשמה באבטלים קאמר ולהיא לא סבירא לה, אבל הוайл ותנן ברישא רביעי יוסי ורביעי שמעון אומרים ספק עירוב כשר, והדר קתניתו אמר רביעי יוסי באבטלים כו', מוכחה דרביעי יוסי נמי היכי סבירא לה.

ל"ז ע"ב שני הטע דאיכא סביבי, ואי בעית אימה כו'.

שהוכחו התוספות ור' איבעית מהיא רבי札 ור' ע"א, ומאי דקשו דבעירוב היקלו לא מהני, דמכל מקום הא חזין בסוגיא דלקמן ומי' ע"א דהא אמרין הלכה בדברי המיקל בעירוב, אין אלא משום דזה דרבנן, ואם כן הדרן להיא דביצה.

פרק ה' נ"ג ע"א לב כל אחד כו', אי בעית אמא כו', ואי בעית אמא בצד רשות הרבים קא מיפלגי כו'. התירוץ ראשון דחיק טבा, דבעינן לאוקומי מתניתין דוקא באבדה להן דרך שאין ניכר מקום המחייב, ומה גם שדברי רבינו ניכר דקאמר על מקום מהיצה מחלוקת חיננא דקאמר להך תירוץא, דכיוון שאין ניכר דחיק טפי להך תירוץא, מאי שייך למימר מקום מהיצה, ועוד אפשר נמי שאחר שכבר נעל ואסתלק מהווא רשותהתו לא מהני מהיצה, אדרבא מקום מהיצה אינו ניכר, והכי זהה להיא למימר על ספק מקום מהיצה מחלוקת, הילכך תריין לנו בנפי אחרינא, דלעומם לא מיר כי כלל באבדה להן דרך אלא בצד רשות הרבים פלייג, ומהיו גט הילכו של תירוץ זה הילוך על ידי הדחק הו, חדא דמא לא פלייג נמי בעלמא, איברא דהך אצתריך להודיעך בחן דרבנן דאפילו ליכא חיפופי לא הו רשות הרבים, ברם ליפלוג נמי בעלמא, להודיעך גם כן כהו דברי אליעזר דאפילו איבא חיפופי הו רשות הרבים, ותו דרבנן נמי אמא אצתריך לאשמעין פלוגת'יו במצוות זה דחער שנפרץ מקום מהיצה, וליפלוג בצד רשות הרבים דעלמא בענין דליקא חփופי, שאו באמת הו קא משמע לנו בחן דרבנן, דהשתא איבא למיטען ולמימר דדוקא כי

פרק ז' ע"ט ע"ב הכى קאמר או נועל כו', ואי בעית אמא כו'. לתירוץ קמא קשהadam בן הוה ליה לומר איפכא, ברישא את רשותו בפירוש ולברת נועל את ביתו, למימר דאפילו אין מבטל בפירוש, אלא דעתידי נעילה דגלי דעתיה ואסתלק מהבא סגי ליה, דהשתא הו זו ואין צריך לומר זו ולעל ע"ז ע"א, ולאי בעית אמא לפירוש רשי' ור' ואיבעתו קשה, דמא נטר הך תנא לאשמעין הכא דבעינן תרתי, הוה ליה לממדנו בן בכל מבטלי רשות דתניתין במתניתין דילן, ולפירוש התוספות ור' ואיבעתו נמי קצת קשה דזהה להיא למימר איפכא, ולהקדים העיקר שהוא הביטול, ואחר כך הנעהה שאינה אלא להחמיר על זה, ועוד אפשר נמי שאחר שכבר נעל ואסתלק מהווא רשותהתו לא מהני היה ביטוליה, ולאו כל כמיניה דלאו דידיה הוא לבטוליה.

פרק ע' ע"ב אי בעית אמא ממשין אחד כו', ואי בעית אמא ממשין מינין כו'. תירוץיו דחיקי, דלאוקימתא קמא דמיiri בכללה לגמרי, לא שייך ליישנא דמוסיף דתניתין, דאין כאן Tosfot על הראשון שחרי כללה, ולתירוץ השני נמי, מודתנן נתמעט האוכל מוסיף ומזכה סתם, משמעו דזוכה לומר מאותו מין האוכל הראשון, דאם לא כן לא הויה להזוכיר האוכל כלל, אלא לימה נתמעט העירוב חורן ומזכה וכיוצא בויה.

פרק ט' צ"א ע"ב מא לא עירבו לא נשתחפו, ואי בעית אמא כו'. התירוץ ראשון פשוטה שהוא דחוק, דמי

ומייהו בהא נמי קשה, דמכל מקום לא עדיף גודל חכמתו ווקנותו אלא לשוויה כרביה מובהקותו לא, דלא מסתבר כלל דחכם מופלג שאינו רבו עדיף טפי מרבו ממש, והכי חזיא דנקטו הפסוקים זיל ושי' י"ד סימן רמ"ד סי' דחכם מופלג בדורו חשב כרבו אבל טפי לא.

פרק ו' ס"ג ע"א שאני חותם דאתחליו בכבוזו, ואי בעית אמא כו'. לתירוץ ראשון קשה דמה בכך שהתחילו בכבוזו, מכל מקום הרי הוא לא זול גמליאל לבניו, ובמתניתין תנין אמר רבנן גמליאל אמר לנו אבא כו', מכל מקום פשוטה דAMILTA דחד עובדא לחור הו, ואחר שאמר כן אבוי לרבן גמליאל, אמר הוא גם כן לבניו.

מחורთא כדרשינו מעיקרא, אף על גב דרכינן עלה כדרעיל, הינו דוקא מעיקרא, שלא הוה סלקא אדרעתין לחלק בכוונה בין יצאת בין לעבור בזמנן ושלא בזמנן, אבל השטא דאתאן להכى, ולחלק יצאת מכח ההיא דשミニ בסוכה, ואמרינן דליצאת ולעבור בזמנן דכלי עלא לא בעי כונה, ולעbor שלא בזמנן דכלי עלא בעי בעי כונה, מעתה סלקא שפיר הביעא דאיכא בין תנא קמא לרבן גמליאל, רתנא קמא סבר שבת זמן דפְּלִילִין, ואסир מטעמה דלעיל דלעbor בזמננו לא בעי כונה, לרben גמליאל סבר לאו זמן תפְּלִילִין, ולעbor שלא בזמננו בעי כונה לא ליכון ולא ליתסר ודוק.

ע"ח ע"א הכא במאי עסקין באסකופה ארכחה כו', ואיבעית אימא כו'. תרויזו שניויי דחיקי נינויה, דשניא קמא קשה עלה, דמהה נינויה, דשניא קמא אסיר בתרתי, ואיברא דללאו מצוה, מכל מקום משום הצלחה יש להתייר כיון דתכשיט הווא, מהטעם שנtabar באוקימתא קמא.

הילך ניד מכלחו הנך חילוקי ושני שינוי אחרינה, דלכלי עלא שבת לאו זמן תפְּלִילִין, ובהא פְּלִיגִי אי לעbor שלא בזמננו בעי כונה, רתנא לא בזמננו לא בעי כונה, ותכשיט נמי ליתנהו להך אוקימתא כיון שלא עריכי כל בתירה, דומיא דהוזיא דוכתתו חרבותם כו' ונעשה כי' שבת ס"ג ע"א, הילך אסיר, לרben גמליאל שרי דבעי כונה, אלא דש"ס גופיה פריך להך שינוי, דאם כן היישן בשミニ בסוכה ילקה לתנא קמא, והוא דאיפלו זוג אחד נמי לא, ומISK אללא

האי גונא שמקום זה היה רשות היחיד בתחילת שהיה מקום מחיצת החצר, משום הכל פליגי רבנן וסביר שאינו רשות הרבים, אבל צידי רשות הרבים בעלמא, לעולם אימא לך רשות הרבים הוין.

פרק י' צ"ה ע"ב דכלי עלא אית אוקימתא ממה נשף, אי בעין כונה מא טעם דתנא קמא, הרוי ליכא בל Tosif, דלא ליכון ולא ליתסר, ואי אולת לאידך גיסא ותימה דלכלי עלא לא בעין כונה, לא ליצאת ולא לעbor לא בזמננו מעיקרא. הנה בתחילת יש לנו לסדר הצעה של משנה באוקימות הללו, ומילא נפקא לנו מא דוחקיyo דכל חדא והדא, ואמאי מסיק דמחורתא כשינויו קמא. רשי זיל ודי תנא קמא פירש באוקימתא קמא, דעתה דתנא קמא דסבר לאו תכשיט נינהו, וכל שכן דאי תכשיט נינהו, האילך מהדר תלמודא לשינוי תפְּלִילִין ותכשיט נינהו, אלא דתנא קמא סבר ליצאת לא בעי כונה (הכי גרס רשי) ומידיצאת לא בעי כונה לעbor נמי לא בעי כונה, ולהך אוקימתא אף על גב דליכא אלא חד טעמא דהינו איסור בל Tosif סגי לאסור, לרben גמליאל סבר ליצאת בעי כונה, ומילא דהוא הרין נמי לעbor, ולבריך ליכא בל Tosif, ואמנם להך שינוי נמי קשה, דמما דשמעין דפליגי ליצאת לית לנו למילך מינה דפליגי נמי לעbor, ודילמא איפלו תנא קמא לא קאמר דלא בעי כונה אלא ליצאת, דכיוון דהמעשה טוב לא קפידין אחשرون כונה, כי המעשה מושכו למה שהוא ולב בית דין מתנה וכותבות קיו ע"ב), וכחה היא דאמרין ומעשה ידינו כונה עליינו ותהלים צ"ז, אף על גב דלית אין ידען לשואה רעותא כו' זוזה יתרו צ"ג ע"ב, אבל לעbor, כל דלא

עוד צרייך לדעת, להך שינוי לא מפלגין כלל בעין אי בעין כונה או או לא, בין ליצאת או לעbor בזמננו או

זה כי"ז, וזה דלמה נסמרק עניין רכיבתה
עם מה שאמר וירודת בסתור ההר ונש פסוק
אי, ולכ"מ שני באפ"ן אחר דאין הכל נמי
השתא הוא דרכבה, משום בעותה א
ההר שהגיעה לסתור ההר, והשתא אתי
שפיר סמיכות דקרא, ותירוץ זה הוא
מתישב טפי מכלחו לפום ה"ק קרא, ומיהו
לא מסתיה בהז' לחוד, משום דעת כל זה
לא יתישב קרא דבתר ה"כ, שאחרי מות
בל כשליח דוד לקחתה לו כתיב ותמהר
תתקם אביגיל ותרכב על החמור ונש פסוק
אי"ב, דנראה דomid כשייטה מביתה
דרכבה, והתס לא הוה שיך בעותה אדרה,
אף על גב בעותה אדרוד נמי משמע
דרלא הוה, שהרי אדרבא היה מקרבה
מבקש לקחתה, מכל מקום הוא מתישב
קצת, דנאמר בעותה אורה למחר לקיים
דבר המלך, כמו שאמר הכתוב ותמהר
תתקם כי'.

שם לא תימא שמצו כו, ואיבעית אימא
כו. התיירוץ ראשון דוחקן מבואר,
שצעריך לשבש המימרא, ועוד דאותו בית
דין הגדול של לשכת הגזית שהיה יושבים
בבודקים כל כהן כשבא להתחנן, עושים
העיקר طفل והטפל עicker, שהיה בודקים
אחר משפחתו ולא אחר מעשייו, אך הדר
משני דין הכי נמי שבכל היו בודקים,
ונכון תנן אין בודקים מן המזבח ולמעלה,
לשום דבר אין צורך בדיקה, ושאני הכא
דאייהו דארע נפשיה ואגלאי מילתא שלא
בדוקהו יפה, ומיהו גם זה דוחק לומר
דרסנהדרי גודלה לא ידע לבודק יפה, אך
اعטדריך גם בן תירוץ ראשון, דין הכי
נמי בדקנו יפה מה שמוסטל עליהם לבסוף
דיהינו בעניין המשפחה, והכא לא תימא
שם אלא שחץ.

למנצ'ה מאמה

הכל באבניהם כינור, ותו דאם איתא דפלוגתא דרבנן ורבי שמעון בבריתא
מדאוריתא, לא הויה ליה לרבי שמעון
למימר עונבה אלא אסור, כדאמרין
בריש מכילתין וב' ע"א דבדאוריתא
תנין איסורה ולא תקנתא, לך משני
בדרך אחר, הא והוא רבנן כאן באמצע
כאן מן הצד, והא נמי שינוי דחיקא היא,
דאם בן הויה ליה לפреш לתנאי דבריתא,
דוחוקא מן הצד קאמר דהינו בראשה,
ולא עוד אלא דליישנא דשנפaska ממשמע
דבאמצע מיריע שנפaska לשנים ולא
בראשה, הילכך הדר מיתי תירוץ שלישי
دلולם תנאי נינהו, הא רבנן והא רב
שמעון, ומיהו לרבי שמעון לאו
מדאוריתא קאמר, מדאוריתא אין הכי
נמי דשרי, אלא מדרבנן ממשום גורה דמן
הצד, דמן הצד ודאי אסир הוואיל וסגי ליה
בעניבה, וגזרו באמצע אטו מן הצד ורבנן
סביר לא גורין.

מסכת פסחים

א' ג' ע"ב הtam משומם בע

פרק א' ג' ע"ב התם משום בעתותא דיליליא כו', ואיל בעית אמא כב', ואיל בעית אמא כו'. לתירוץ קמא קשה דאם כן מעיקרא בשיעאה לדרך תחכ רכבה דיליליא הו, ואם כן לא הוה ליה לומר היא רוכבת אלא רכבה, אך משני דין הци נמי דמעיקרא לא רכבה, אלא בשנת קרביה אל דוד משום בעתוותא דידיה הוא ררכבה, ומיהו הוא נמי לא משמע הци מקראי, דזהיא שעתא אכתי לא באה אצל דוד, דברת הци כתיב ותרא אבגיל את דוד ותפלו כו' ושמואל א'

בדבוחיותו באסקופה עצמה תאוה נפשו לעיוני בהו, וכדריך ש"ס גופה וЛИחווש רילמא מעין בהו בראשות הרבנים וכו'.

ק' ע"א לא קשיא כאן מבعد יום וכאן משחיכה, ואי בעית אימה כו', ואי בעית אימה כי. לישנא דאם עללה דחיק לפירושה מבعد יום, דמבعد יום אפלו לכתילה שרי, ואם עללה ממשמע אם עבר ועשה, וטפי הויה ליה למימר אם היה באילן מותר לירד, לכך הדר ומפרש בתרויהו משחיכה, הא בשוגג והא במודע, ובها נמי יש דוחק, חדא דלא הויה ליה למימר לשונות שוין, הויאל וזה בשוגג זהה במודע, ועד דברזיד פשיטה, הילכך מבקש דרך שלישי, וגם דרך זה אינו מרוחת, חדא דבעין למימר דפליגי, ועוד צרכיים לאוקומי הא דתני אסור דלא כהלכה, דעל כרך רבי מאיר היא דאית ליה בהניזין וגיטין נ"ג ע"ב) דבדרבנן קנסין שגג אטו מזיד, דלרבי יהודה לא מיתוקמא.

קשה כמו שהקשׁו התוספות ור' לאן, דרמא' שנא מאילן דביבש נמי אסידין אי נתרי קינסי, והכא בעשביים ודאי נתרי, ולא שיך הכא לאוקומי בגדורא כדאoki באילן, ומה שחייבון התוספות הוא דוחק, לך מיתי חילוק שני מימות החמה לימונות הגשמי, והנה רשי' זיל ור' הא בימות פירש דבימות החמה אסיר, משומ שורע יש בגבעולין ומשרין, אבל הרא' ש

ק' ע"א לא קשיא כאן מבועד יום וכאן
משחכיכה, ואי בעית אימה
כו', ואי בעית אימה כו'. לישנא דאם
עליה דחיק לפירושה מבועד יום, דמבועד
ימים אפילו לכתチלה שרי, ואם עליה
משמע אם עבר ועשה, וטפי הוה ליה
למיימר אם היה באילן מותר לירד, לכך
הזרד ומפרש בתרוייהו משחכיכה, הא
בשוגג והא במזיד, ובזה נמי יש דוחק,
חויא דלא הוה ליה למיימר לשונות שוין,
חויאיל וזה בשוגג זהה במזיד, ועוד דבמזיד
פשיטה, היילך מבקש דרך שלישי, וגם
דרך זה אינו מרוחת, חדא דבעינן למיימר
רפלייגי, ועוד דצעריכים לאוקומי הא דתני
אסור דלא כהלכה, דעל כרך רבי
מאיר היא דאית ליה בהניזקן גיטין ניגז
ע"כ דברבנן קנסין שוגג או מזיד,
دلרבי יהודה לא מיתוקמא.

שם ע"ב לא קשיא הא בלחים הא ביבשים, וא"י בעית אימה כו', וא"י בעית אימה כו', וא"י בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה כמו שהקשו הთספות ודר'ה לא", דמאי שנא מאילן דביבש נמי אסדרין אי נתני קינסי, והכא בעשבים ודאי נתרי, ולא ש"ז הכא לאוקמי בגדודא כדאoki באילן, ומה שחלקו התספות הווא דוחק, לך מיטי חילוק שני מימות החמה לימות הגשמי, והנה רשי" זיל ודר'ה [בימות] פירש דברימות החמה אסיר, משום שורע יש בגבעולין ומשירן, אבל הרא"ש

ז' ע"ב אבי אמר מהכא והוא עבר בו' בראשית לג'ג', ואיבעית אימא בו'. אי מקרה קמא דבר נחמן בר יצחק אי נמי מקרה דאבי איכא למחרה, ועלולם אין עובר לשון קודם, אלא מאי דכתיב ויעבור את הכווי ושמו אל ב' י"ח כי רוצה לומר שלפי שהכווי קדם לרוץ, ולאחר כך רץ אחימען דרך הכהר עד שגע בכושי, ושוב עבר מכנד פניו, ומשום hei שייך לכתחוב לשנא דויעbor, והכי נמי באידך דגביה יעקב, משום דבתחילתה שלח עבדיו עם המנחה, ואחר כך הלך הוא ופצע בהם ועבר מכנד פניהם, משום hei מיתני אידך קרא דויעbor מלכם ומיכה ב' י"ג, בין אם נפרש כדרישת רד"ק על פי הפשט, דמייר בצדקה שבתחילתה ברוח הוא וכל חילו ברחו אחריו, ובין אם נפרש כתרגום יונתן בן עוזיאל שהוא נחמה לעתיד, דיעבור מלכם הוא מלך המשיח דמרבר בראשון דישראל ניחא, דמשמע ספר שעובר לשון קודם, אלא דמהך נמי ליכא כל כך ראייה, דמשום דכתיב בריישא שעור יעצאו בו, ויש לומר דמשום hei שייך בתר hei ליישנא דויעbor כלפי השער שהזוכה, ולעלם הוא לשון העברה, כמו כל אשר יעבור תחת השבט ויקרא כי' ל'ב, הא לאו hei אימא שלא שייך לשון עובר בקדום, משום hei מיתני נמי קרא קמא.

כבר יהודה, אלא הלכה כרבנן לאlezor בן יהודה.

פרק ב' ב"ג ע"ב אי בעית אימא hei נמי דאסור, ואיבעית אימא hei מיתי לה בקהל וחומר. לתירוץ קמא קשה, דאמ' בן בבריתא דתני רבינו שמעון אוסר, היה לה ליה למימר רבוי יוסי הגלילי ורבוי שמעון אוסרין, ולתירוץ בתרא קשה מה לחלב שכן הותר מכללו בדריך הש"ס, ואף על גב דמשני בהמה קאמרינן, אכתי איכא למפרק דבבמה נמי הותר מכללו למזבח, מה שאין בן הגיד שלא היה עולה על גבי המזבח, כמו שכטב הרמב"ם בהלכות מעשה הקרבנות ופייה"ד, ותו איכא למפרק ואדרבא גיד חמור שכן נאסר לבני נח, ולמאן דאמר דשרי לבני נח, שכן חייב עלי' במשהו ממשום בריה, מה שאין בן לחלב שאינו חייב אלא דריש רבוי יוסי סמכין אלא במשנה תורה כדאיתא ביבמות ודי' ע"א, ומיהו אהא קשיא דעל כרחך משנה תורה לאו דוקא כדאיתא התם, אלא הוא הדין כל היכא דמוכת, והיכא נמי מוכח מדרסמי' ליה הום.

ל' ע"ב התם תנור של מתכת כו', ואיבעית אימא כו'. תירוץ קמא דחיק טובא, דבריתא מיריעי בסתם תנור הדוי של חרס, שלא אשכחן תנור של מתכת אלא במקדרש, ותו מדרקתי אין טשין כו', וטיחיא בשל חרס הוא דקא עבר לה, גם לשינה דעת שיסיק hei היכי משמע, דאי'ו בשל מתכת היה ליה למימר עד שליבנו, אך מיתני תירוץ שני דאי'ו ואידי של חרס, אבל היכא

כ"ז ע"א שמו אל איפכא תנוי, ואיבעית אימא כו'. התירוץ הראשון מלבד שהוא דוחק לומר דפליגי בගירסא, קשה נמי דהא רישא דקטני חדש יותר, לא מתקום אלא אליו דמאן דאסר הפת דסביר יש שבח עצים, דאי'ו למאן דשרי דסביר אין שבח, תנור חדש נמי יוצן וכדרישת רשי' לעיל וכי' ע"א דיה וחכמים, וכיון דרבינו הוא המתיר בפת, אם כן רישא לאו רבוי אלא רבנן, ולמה הפסיק בדברי רבוי בין תרתי מילוי דרבנן, ובזה הוצרך גם בן להאריך להזכיר בסיפא וחכמים אומרים, hei היה ליה למימר, חדש יותר כו', אףה בו הפת הפת אסורה קשה, דאמ' בן לא היה ליה למימר הלכה

כבר יהודה, אלא הלכה כרבנן נמי לפי האמת היה גרים כדעליל רבוי אומר אסורה כו', אבל דסביר אתניתה איפכא כי היכי דנייקום רבנן לאיסורא, שלא דלהא נמי קשה, דאטו משום חששא שלא יאמינו היה שונה שפט שקר ותלי תנא בלבדתני.

ב"ח ע"ב אי בעית אימא מדרסמי' כו', ואיבעית אימא סמכין לא דריש. תירוץ ראשון מוקשה, דסוף סוף מתיבת הום לבד ליבא למדרש מידי, אלא על כרחך hei קאמרינן, יאל' חמי' הום ושות' יג'-ד', ומילא דאין כאן יתרו כדי שנוכל ללמידה אסור לאו לאחר זמנה, ולא עוד אלא שהן שתי ותו איכא למפרק ואדרבא גיד חמור שכן נאסר לבני נח, ולמאן דאמר דשרי לבני נח, שכן חייב עלי' במשהו ממשום בריה, מה שאין בן לחלב שאינו חייב אלא על צוית.

כ"ז ע"א ריבן גמליאל לאו מכריע כו', ואיבעית אימא כו'. לתירוץ קמא קשה כמו שכטבו התוספות ור' רבנו דסוף סוף אפילו נימא דרבנן גמליאל לאו מכריע הוא, מכל מקום היה ליה למימר הלכה כמותו משום דסתם תנא כוותיה, שימוש hei כתבו התוספות דאי' בעית אימא סמיך, ומיהו לאו בעית אימא נמי קשה, דאמ' בן לא היה ליה למימר הלכה

ככל דנייהו בחוקת מתקון, שהרי במוגהה שלו תחת ידו היה, ונימא דעתיה היה לתקנם בערב ומית, לבך משני דין hei נמי דאי' אללא ספק, אלא דספק וספק הוא, ומיהו להא נמי קשה, חרוא דהך דרבנן אוושיעיא לא שכיח ולא מיקרי ספק, ואדרבא זיל בתר רובא ורובה בגורן ממරחין, ובר מן דין קשה כמו שהקש התוספות בד"ה כד' שתהא כו', עיין שם.

שם ע"ב hei קאמר לידע כו', ואיבעית אימא כו'. התירוץ ראשון אין צורך לבאר דוחקו שהוא פשוט, דעריך לשבש הבריתא בתרתי, ובמקומות שהטילה נפל עריך לומר כמי נפל, ועריך גם בן להוסיף לידע אם רוח הפליה כו', והתירוץ השני נמי דחיק, דאפי'ו יונח שהחולדה וברדלים ודאי גורריין, מאן יימר דההיא שעתא דעתך כהן להציז בבורobar גדורחו, ואפ'לו יונח דודאי כבר גדורחו לחורן, מאן נימא דאי' בחור פותח טפח באופן שאין הטומה יוצאה ממנו, דילמא יש בו פותח טפח וטומה יוצאה מתוכו וכשהכחן מהายיל שם הרוי הוא נתמם, באופן דליך למימר וראי' וראי'.

י"ג ע"א ריבן גמליאל לאו מכריע כו', ואיבעית אימא כו'. לתירוץ קמא קשה כמו שכטבו התוספות ור' רבנו דסוף סוף אפילו נימא דרבנן גמליאל לאו מכריע הוא, מכל מקום היה ליה למימר הלכה כמותו משום דסתם תנא כוותיה, שימוש hei כתבו התוספות דאי' בעית אימא סמיך, ומיהו לאו בעית אימא נמי קשה, דאי' מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתקון, ברם הכא לא הוציא מתחת ידו

בקדרה חיש רב דילמא חיס עלה דפקעה, ומיהו אהא נמי קשיא, דבשלמא נמי קשה, דאמcn דמייר בענבים שלישי, לא הויה לה לומר ענבים שננטמו אלא שנספלו, דשלישי תרומה גופיה לאו שמייה טמא אלא פסול CIDOU.

ל"ז ע"א בדובשא כו, ואי בעית אימא לעולם בחלבא כו. כאן הדבר ברור ותורייהו דחיקי, הראושן דבעין לשבש הלשון, והשני דלא הויה למימר לישו לי סתם, דמשמע בכל לישה דפת בל' שניוי.

ל"ז ע"א ואמאי קרי ליה פת עבה ממשום כו, ואי בעית אימא כו. לתורייז ראשון קשה דמה עניין ריבוי לעובי, ותו דאי משום העיסה עצמה, וכדפירוש רשי זיל וריה בלישחו כשלישין אותה עבה היא העיסה כשהיא כולה ביה, אם כן לא הויה לומר אין אופין פת עבה אלא אין עושין, דהא בשעת אפייה אין העיסה עבה, לכך קאמר ואי בעית אימא באטריה כו, והא ודאי דחיק מימרא, והך דהכא לא אצטראך אלא משום דבעי למתני סיפא הקידשן ואחר כך דרכן נטמאין, ליתא, דמכל מקום הא לא דמו לגמרי על כרחין, דההיא דלעיל מיריע לכתילה, ולא שר' אלא פחות מככיזה ולא בכיצה מכונות משום גורה כדאיתא לעיל בשיס ולז ע"ב, והכא דמייר דיעבד דקאמר דרכן ואחר כך הקידשן טהורין, מיריע ודאי אף בככיזה מכונות, ואם כן סוף המעשר דוחקתו מן ההפרק, דהא לא קפדי עילוה דלא חשב, והפרק פטור מן המעשר, לכך הדר משני באי בעית אימא דאיכא תרי מיני תマー, ומיהו

פרק ג' מ"ב ע"ב הכי קאמר לא נחשדו עמי הארץ כו, ואי בעית אימא כו. לתורייז ראשון קשה דאי תרויז חד שיעוראה, Mai שנא דמר קתני זמן קצוב עד הפסח כו, ואידך קתני עד שיכלה כו, וגם תרתי למה לי, ולתורייז אחרון אכתיה קשה Mai קא משמע לנ' בהך ברייתא רקתני עד הפסח כו, מהנה נפשך, אם יש מאוחרות באוטה ארץ עד הפסח פשיטה,

ואי ליכא היכי ניכול, ומאן פסיק ליה דאחר הפסח ליכא מאוחרות טפי בשום מקום.

נ"ד ע"ב התם חובה הכא רשות, ואי בעית אימא כו. לתורייז קמא קשה, דאמcn דמייר בענבים שלישי, לא הויה ליה לפרש באיזה תמר מיריע כי היכי דלא ליתו למטעי, הוайл ואיכא נפקותא דדיןא בין זה להזה.

נ' ע"א דכתיב כנען בידו כו, ואי בעית אימא כו. הנה מלבד דליקא כל כך ראה מקרה דכנען בידו כו והושע יב ח', דאיכא למימר דכנען איקרי כנעני לא איקרי, דבහיוו נכתב ביד בסוף מורה שהוא כמו שם היחס, דומיא דראובני שמעוני מצרי ואורומי וכיווץ, בר מן דין בההוא קרא גופיה מאן לימתן דרצחה לומר תגרא, אדרבא מרדסאים בידו מאוני מרמה כו, משמע דלאו בתגרא משתעי, דאטו כולו תגרי גנבי נינחו דכללא כייל קרא כנען בידו מאוני מרמה כו,תו ליכא נושא ונoston באמונה, ומיהו גם בהך קרא תנין דכנענה נכבדי ארץ וישעה כ"ג ח' ליכא כל כך ראה, חרוא דכתיב כנענה ה"פ בחיריק ונווין בשבא, והוא על משקל אחר וכמו שכותב הרד"ק שם, עוד אדרבא ממא דכתיב כבר בריש קרא אשר סוחרים שרים, משמע דכנענה דבתרה הци לאו בסוחרים אייר'.

נ"ה ע"ב לא קשיא כאן בי"ד כאן בחולו של מועד, ואי בעית אימא כו. עיין מה שכחתתי בפרק ב' דמوعד קטן דף י"ג וע"א בס"ד.

פרק ה' ס"ב ע"א אין שם טומאה קא פריך, ואי בעית אימא כו. התורייז ראשון דוחקו מפורסם אין צרך לבאר, אבל גם התורייז שני דחיק, דאם כן Mai קאמר דניין דבר שאינו נהוג בכלל הובחים מדבר שאינו נהוג בכלל הובחים, וחוד מיניהם רוצה לומר אין נהוג ממש,

אהא נמי קצת קשה, דאמcn/con הוה ליה לפרש מאוחרות טפי בשום מקום.

נ' ע"א דכתיב כנען בידו כו, ואי בעית אימא כו. הנה מלבד דליקא כל כך ראה מקרה דכנען בידו כו והושע יב ח', דאיכא למימר דכנען איקרי כנעני לא איקרי, דבහיוו נכתב ביד בסוף מורה שהוא כמו שם היחס, דומיא דראובני שמעוני מצרי ואורומי וכיווץ, בר מן דין בההוא קרא גופיה מאן לימתן דרצחה לומר תגרא, אדרבא מרדסאים בידו מאוני מרמה כו, משמע דלאו בתגרא משתעי, דאטו כולו תגרי גנבי נינחו דכללא כייל קרא כנען בידו מאוני מרמה כו,תו ליכא נושא ונoston באמונה, ומיהו גם בהך קרא תנין דכנענה נכבדי ארץ וישעה כ"ג ח' ליכא כל כך ראה, חרוא דכתיב כנענה ה"פ בחיריק ונווין בשבא, והוא על משקל אחר וכמו שכותב הרד"ק שם, עוד אדרבא ממא דכתיב כבר בריש קרא אשר סוחרים שרים, משמע דכנענה דבתרה הци לאו בסוחרים אייר'.

פרק ד' נ"ג ע"א אידי ואידי חד שיעוראה, ואי בעית אימא כו. לתורייז קמה קשה דאי תרויז חד שיעוראה, Mai שנא דמר קתני זמן קצוב עד הפסח כו, ואידך קתני עד שיכלה כו, וגם תרתי למה לי, ולתורייז אחרון אכתיה קשה Mai קא משמע לנ' בהך ברייתא רקתני עד הפסח כו, מהנה נפשך, אם יש מאוחרות באוטה ארץ עד הפסח פשיטה,

קי"ד ע"א אי בעית אימה קודם בת קול, ואילו בעית אימה כו'. עין מה שכתבתי בזה בפרק ח' דברכות (נ"א ע"א) בס"יעטה דשmia.

קי"ז ע"א לא קשיא הא ברבה הא בתלמידיה, ואילו בעית אימה כו'. בראש צricsים לאוסופי, אף על גב דברינו באחרא מוקמינן הא והא ברבה לאו דוקא, אלא כלומר אפילו ברבה והוא הדין בתלמידיה נמי, ומוכרח היא, דהא מימרא שנייה דרב על כחך ברבה מיר, דהא אמר בהדריא כל תלמיד חכם היושב לפני רבו כו', וכן מוכח נמי ממאי דמס'ים כי הא דרבא (Drvba) כו', ובדוח רבן כו', ואם איתא שלא מתוקמא אלא ברבה דוקא, מי הא ובדוח רבן דקאמר, ומעתה היינו דקשה בשינויו קמא דקאמר הא ברבה והא בתלמידיה, דהא לפ' הנראה מלישנא דוקן לדבר הלכה, בתלמידיה מיר טפי מרבה, דהא טעמא הוא כדי לפתח הלב להבין, והא ש"יך טפי בתלמיד, הילך שניי דאין וכי נמי דתורייתו מיר בין ברבה בין בתלמידיה, והחילוק בין מקמי דליפתח לבתיה, ואמנם הר' תירוץ נמי דחיקא, דמתקאמר כל תלמיד חכם היושב לפני רבו ולא אמר הלומד לפני רבו, ממש דבתלמידיה אפילו מקמי דלפתח בעי אמתא.

מוסכת חגיגת

פרק א' ב' ע"א הכל לאותוי Mai לאותוי סומה באחת מעניין

פ"א ע"א היכי משכחת לה בשופעת, אי בעית אימה כו'. שינויו קמא דאoki בשופעת לא מהニア לאוקמה מלתיה דרבי יוסי, דהא בזוכה תלי רחמנא בימים כדכתיב ימים רבים כו' זיקרא טיז כיה, וכיוון דסביר דרבי יוסי כל יומא טומאה באגפי נפשיה, אם כן יש לומר כל שאינה בשלשה ימים בשלשה ראיות, אפילו לכך הדר משנה דאין וכי נמי שגム בג' ראיות נמי איתא, כגון שראתה בשני בין המשמות כו', ואמנם הא נמי דחיקא מילתא לאוקמה לקרא בין המשמות דוקא, ומה גם אליביה דרבי יוסי, דהא בין המשמות דרבי יוסי כהרכ' עין ושבת ל"ד ע"ב.

פרק ח' פ"ז ע"א וכן הוא אומר ומלאו הילך כווית מובהק זכריה טז, ואילו בעית אימה כו'. על הראה הראשונה איכה לאקשוי, ומלאו כדכתיב התם לאו אוזיות קאי, אלא אמור מילך שהוא מדם, דהכי כתיב ומלאו כמורק, מושום וכי הדר מיתי קרא אחרינא אי בעית אימה מזינו מלאים כו' ותהלים קמ"ד י"ב, ומיהו הר' נמי לאו כל כך דראיה היא, דאיכא למידח' דניין כווית מכובית ואין דניין כווית ממזינו, הילך אצתרך נמי קרא קמא.

פרק י' ק"ב ע"א Mai ניהו גרוישה בחוי כו', ואילו בעית אימה אפילו באלמנה כו'. לפירוש ראשון לא הוה ליה לומר סתום, ועוד דוחה ליה לומר אחר, ולפירוש שני, הואריל וככל גרוישה ואלמנה הוה ליה לומר קדרות.

איידך רוצה לומר נהוג אלא שאין מנהגם דאין היכי נמי דלא ילפין מיניה מיעוטא, ואפלו היכי שרי מסברא, מושום דಆצחים קפיד רחמנא והא ליתנהו, ומיהו גם זה אינו מספיק, דסוף סוף האיל ואילו הוה האש בעין הוה אסר, הר' חום נמי תולדת ראש הווי ואית לן למיסר, דחשיב כמון דאיתנהו לעצם בעין.

ע"ח ע"ב אלא רב דאמר כרבי נתן כו', עד ואי בעית אימה רב דאמר כרבי יהושע. לא ניחא ליה כל כך לש"ס למימר דרב כרבי נתן, דיש לומר דעתן לא אמר רב ני נתן אלא בגין התם, דבפסח גופיה ליכא רועותא כלל, ואפלו לכתחילה אשתרי לזרוק הרם, הואריל ואיכא החבורה הראשונה שיש להן כוית, והילך כהאי גונא דוקא קאמר רב נון דחבורת השניה נמי אף על גב דליקא בהו אכילה, פטורין מלעשות פסח קטריה, ולתירוץ שני נמצא העיקר חסר בתנתניין, דהינו דבעין בת שנתה, ולא בא מהתילה אלא לאכילה.

פרק ז' ע"ד ע"א שייע' קטריה, ואילו בעית אימה כו'. הנה תרי שניי דחיקי, דאי כתירוץ קמא, פשיטה דבעלון וחביריו נמי משכחת בהו דשיעי קטריה, ולתירוץ שני נמצא העיקר חסר בתנתניין, דהינו דבעין בת שנתה, ולא הוא ליה למימר של רימון סתם.

ע"ה ע"א גלי רחמנא התם וילפין מיניה, ואילו בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה דהיכי מצינו למילך מיניה, דחדוש הוא, שלא מהニア ביה אלא צלי דוקא ולא בעניין אחר, והואריל ואשכחן ביה הר' חידושא, איכא למימר דמשום היכי נמי דחיק טובא, ד杲 איתה דרב ידע לה להר' מתניתא דרבי יהושע, מה בא לחדר מרדנפשה, הוה ליה לומר הלכה כרבי יהושע, דאליו לשינויו קמא שפיר אשמעין רב חידושא טפי Mai דשמעין ממילתיה דרב נון.

יאידך רוצה לומר נהוג אלא שאין מנהגם דהיא זמן שוה אין מנהגו שוה בכל הובחים, דאיכא שזמנם ליום ולילה ואיכא לשני ימים ולילה אחד.

כו, ואילו בעית אימה כו'. לאוקימתא קמא קשה, חדא דמרקתי בפטורא גבי הדרי החיגר והסומה משמע סומה דומיא דחיגר, מה חיגר ודאי אפילו באחת מרגליו פטור וכדלקמן בסוגיא זכי ע"א, אף סומה נמי אפילו באחת מעינוי פטור, ותו דמשמע דהך דרשא דרביה יהודה דבשם שבא לראות כו', דרשה פשוטה היא ולא מסתבר דאיכא מאן דפליג עליה, וכל שכן שהכrichtו התוספות בפרק קמא דסנהדרין זכי ע"א דה כלחו דלבולי עלמא היבא דמצינן אתZN למדרש תרו"הו מקרא ומסורת, הילכך קאמר אי בעית אימה לעולם כו', ומיהו הא נמי אוקימתא דחיקת היא, לאוקמיה מילתיה ודביבנא כמשנה ראשונה, ומה גם דצרכין למימר דרישא דמתניתין נשנית אחר חזקה ושיפה קודם חזקה, וזה דוחק רב.

שם ע"ב וממאי דմדבר כו', דכתיב זכי, ואילו כחרש כו' ותהלים ל"ה זכי, ואילו בעית אימה כו'. אי מקרא לחוד לא איריא, דאיכא לפירוש שפיר איפכא מכח תרתי דיקי, חדא דמאוי כתיב לא אשמעו, זהה לה למימר כחרש לא שומע, ותו דבתר הци אמא כתיב ובאים לא יפתח פיו, וזה לה לומר לא אפתח פי בדכתיב לא אשמע, הילכך נראה דהכי קאמר, ואני כחרש, שאיני מדבר שום דבר קשה לשום אדם, ולפיכך גם כן לא איכא בהך זכרון לפי שאסורה על בעליה, פנואה נמי איכא זכרון עולמי לעונן, אחוטו אשמע מאחרים, וגם אני כאילים, שאפילו מקליםatoi אני עושה עצמי כאילים שאיינו שומע, ובזה אותו האיש המקללני לא יפתח פי עוד פעם אהרת, ומשום הци אצטיך לאתויי אי בעית אימה כדאמרין אני אשתקיל מלוליה, והוא ודאי נמי דחיק טובא אין צורך לבאר.

ליישנא דנגמרה לא דיקא להך פירושא, לכל מפרש מי עם יציאתה עם יציאת רובה, ואמנס הא נמי לא דיק כל כה, רוחה ליה למיר עם יציאת רובה בהדייא ולא עם יציאתה.

יד ע"ב רוחה רוחה קליף צהריה, ואילו בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה, דמלבד שהוא דוחק דמלול מקום מאן אמר ליה שלא עבדה מאטמול, והוא להו אומנות יתרה לשיאר קלוף ולבן, ומה גם דקשה דסוף סוף שמואל גופיה היבי הוה עביר, דהואיל והוא דיק טפי והוה קליף צהריה, מוכח הדיים עבדה ובמכתשת גודלה, והוא לכלחו אוקימתי דלעיל וע"א כהאי גוננא אסир, לך' משני בשינויו אחרינא, דמספיקא הוא שלא אכל משום דאיכא פריצותא דעבדי, והשתא לא קשיא לשיאר קלוף, לדידיה הו מהימני ליה והוא סמיך עילויו, ומיהו הא נמי לא יתכן כל כה, דכין דלא חזא רב פפי רעותא אמא לא אכל מספיקא, ואמאי לא סמך עליה דשמיול, דמסתמא עברי דידיה כשרים הו.

פרק ב' ט"ז ע"א מתן שכחה לא אודעינו, ואי בעית אימה כו'. טרם נליך לפרש האיבעת אמא, נכספה נשוי להבין כונת הסוגיא דעתיכא רבא, רוחה לשונה: אמר רב יוחנן מושם רבינו שמעון בן יוחאי, כל מצות שנתן להם הקירוש ברוך הוא לישראל נתן להם בפרהסיא, חוץ משבת שנתן להם בענעה שנאמר ביני כו' בשם ל"א ז"ו, ומקיש אי היבי לא ליענשו נקרים עליה, וממשני שבת

בעי ממזר, והוא איכא אונס נמי דאסורה כגון אשת כהן, ולא איבעי ממזר, הילכך הדר משני ליישנא תליתאי, אי בעית אימה הוא והוא באונס כאן באשת כהן כו', מיהו הא נמי דחיקא קצת, דaicfel תנא לאשטעין באשת כהן דוקא, ותו דאם כן לא הוה ליה למימר בבריתא הבא על אשת איש סתם, אלא על אשת כהן, דבחci הוה תנוי דבר ברור, ולא הוה טעין למרא מא דידיה אידידה ולא היה צריך להאריך כלל מפני זה.

פרק ג' ב"ז ע"א אימה וחכמים מטמאין כו', ואי בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה חדא דציריך להגיה המשנה, במקום אומרים ציריך לומר מטמאין, ותו דהתינח לרבי יוחנן דאמר נכי ע"ב דאיפילו בכל' מסמים נמי בטלי, אבל לריש לקיש אמא מטמא, הא עצי שטים חשבי ולא בטלי, וכל שכן דרחמנא קרייה עץ כדכתיב המובח עץ ויחזקאל מ"א כ"ב, ולתירוץ שני נמי קשה קצת מאי מקשו רבנן לרבי אליעזר, דילמא רבבי אליעזר חדא ועוד קאמар, חדא דבטיל ציפויין ועוד שחן בקרען, והואיל וטעמו מכל מקום אמיתי הוא מאי בעו רבנן.

מוסכת ביצה

פרק א' ז' ע"א אלא עם יציאתה נגמרה מגדרת אפרוחים כו', ואילו בעית אימה כו'. לפירוש ראשון קשה דאמאי קאמר בלשון יציאת עם יציאתה, הוא ליה לומר עם לידתה נגמרה, ותו דרא'

בר רב הונא איתסק בקשיא, וכי היכי דלא תיקשי ליה מהדר אשניא לא חלק בין שבות דשבת לשבות ביום טוב, רבשבת החמייר טפי, ומיהו הר' תירוץ לא סלקא שפיר, רהא אדרבאן בידין אשכחן דטפי אחמור רבנן ברבריהם ביום טוב מבשבת, רהא גבי מוקצה שהוא מדבריהם קימא לנ' בשבת כרב' שמעון וביום טוב כרב' יהודה, כדארמן בראש מכילתין וב' ע"ב, וטעמא משום דים טוב רקליל אותו לוילוי ביה, הילך לא שני ליה הци בפשיות, אלא אסיק מעיקרא בקשיא.

פרק ה' מ' ע"א הכא נמי כיון שוכה

כו, וא' בעית אימה זכה שני. לתירוץ ראשון דקאמר כיון שוכה כו' כיחד לו קרן זוית דמי, קשה דלא דמי, דבשלמא התם הפירות מעיקרא של המפקיד הו והשתא נמי שלו הו, אלא רמשום שהנפקד קיבל עלי' נטרותא נעשה כללו הויל וחיב באחריו, ולכז סבירא ליה לרב דהוי כרגלי מישפקדו לו, והילך הרין נתן דכי ייחד לו קרן זוית יהיו כרגלי המפקיד, שהרי לא קיבל עליה נטרותא, והילך מוקמינו לפירות בודאי ברשותא דמי יהו, שהרי אין כאן נפקד רהוזא קרן זוית חשב כבתו של מפקיד דביתא אושליה, מה שאינו כן הכא דמנות הללו לא היו מעולם של האורחים, ואם כן אףלו זכה להן בעל הבית על ידי אחר, סוף סוף כיון דהדר נקטינחו בעל הבית מיד הזוכה והנחים בביתו, הרי הוא נפקד גמור ולמה לא יהיו כרגלי, משום הци תירוץ בגיןא אחרニア אדרבאן זכה שאני דעדיף, ומהני טפי מיהר לו קרן

ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם כו', ופרק שבת נמי עבידא לגלי, מתן שכרה לא עבידא לגלי, והינו באוקימטה קמא דהכא, וכונתו שצוה הקירוש ברוך הוא למזה להודיעו לישראל ביחס סוד שבת הגודל, עולם הבא שכולו שבת, והוא מתנה טובה, והינו מתן שכרה דקאמר, דלא עביד לגלי, ולא ניחא ליה לש"ס בתירוץ קמא לחור, משום דמקרא מוכח דמייר' בסוד הנשמה יתרה, מדמים שבת ונפש ושםות לא"א ייז', ובאה נמי להוד לא נחה דעתו, משום דכתיב אותן היא לעולם, דמשמע שהאות שהיא סוד יסוד דבינה שנקראת לך הוא הנעלם, לך מיתתי תירוץ.

י"ח ע"ב אי בעית אימה רב' רישא דברייתה כו', וא' בעית אימה רבנן כו'. אוקימטה קמא דחיקא בודאי לאוקמי מתניתין כיחידאה, ומה גם רקתני בליישנא דושווין שםיקין כו', דמשמע דככלוי עלמא אתיא, לך הדר אוKEY לה רבנן אלא דמתוקמא בשבת, והא נמי דחיקא, דמכילתין דום טוב היא, והיכי נימא רקתני סתמא שםיקין כו' ומיר' דוקא בשבת ולא ביום טוב, אף על גב רקצת מוכח הци מרישא דמייר' בשבת, מכל מקום הויל ולא תנן להך דיינא במסכת שבת אלא הכא, איך למשמע דמייר' נמי ביום טוב.

כ"א ע"א קשיא, וא' בעית אימה שני. שבת דשבת משבות דום טוב. עיין מה שכחתבי באמар עיסיה קושית נביצה כ"א ע"א בס"ר, מכל מקום לפי הנחת דברי רביה

רישבת אודעינו, כלומר שבת תחתון שהוא סוד העולם הזה, אבל שבת העליון שהוא סוד העולם הבא לא אודעינו, וקשה טובא, והינו דקאמר מתן שכרה, כי הנה איתא במצוות נתגלה מתן שכRNA הא בבינה עין שם, והוא פשוט דהינו דקימא לנו סתם נתן בין יפה הוא נתן ובב' בתרא ס"ה ע"א, והוא הוא שכר השבת, כי המשמר שבת זוכה לעולם שכולו שבת, ומשום הци קרי ליה מתן שכרה, והוא לא אודעינו, שהוא פנימיות השבת, אלא החיצונית שבו שהוא סוד העולם הזה. והאי בעית אימה סבר דהא נמי נגלה, אלא מה שנסתור הוא סוד העליה לקדר, ובשאר מצות גם זה נגלה העליי הנעשה בעולם העליון על ידי אותה המצווה, אבל העליי הנעשה על ידי שמירת השבת לא נגלה אלא לישראל, והוא סוד נשמה יתרה, שהרי נודע לבינה היא סוד נשמה, והיכי נשמה יתרה דקאמר.

וקמפלגי בפלוגתא דאיתא בעלמא וברכות ל"ד ע"ב, כל הגבאים לא נתגאו אלא לבורי תשובה, אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אליהם זולתך ושעה ס"ד ג', מי עין לא ראתה, הוא סוד העולם הבא בינה (וועל דרך מה שביירו בזוהר, על פ██וק ויעקב נסע מששת ימי בראשית, והוא סוד הבינה כנודע, ואייכא מאן דאמר זה יין המשומר בענביי ראתה עין מעולם, ונודע עדין הוא סוד החכמה עליונה, הרי דאייכא מאן דסביר דההכמה דוקא נעלמה, ואייכא מאן דסביר שגם הבינה, ועל פי דרכנו למדנו גם כן נועם שיש סוד מירא אחריתך ולעיל בסמוך, אמר לו הקירוש ברוך הוא לישראלי נתן להם בפרהסיא, כלומר מתנה טובא למזהה, ואפיילו רמז המצווה למללה הוו בפרהסיא חוץ מהשבת, והינו דמסיק

ובית אימה מתן שכרה לא אודעינה, ואי נושא תירה לא אודעינו, ורקשה טובא, דלפי תירוץ ראשון צריך לומר לכל המצות נתגלה מתן שכRNA חוץ מן השבת, וזה היפך מאמרם זיל וירושלמי קידוש פ"א ה"ז על פ██וק אורח חיים פן תפלים נוע מעגלותיה כו' ומשל' ה' ו', טלטל הקודש ברוך הוא מתן שכRNA של מצות, וטפי קשה לתירוץ שני דמוקי לה בנשמה יתרה, אדם בן היכי נפרש המימרא דרכבי יוחנן, כל המצות דהינו הנשמה יתרה שלם היא בפרהסיא חוץ מנשמה יתרה של שבת, וזה דבר שאין לו שחר ולא הבנה.

ונראה לע"ד بما שידוע לכל מצוה ומוצה של תורה יש לה גופו ונפש, דהינו גוף הוא מעשה המצווה עצמה פה למטה בעולם תחתון, והנפש הוא רמזו המצווה למללה בעולם העליון, ועל דרך זה הוא בשבת, נודע שיש שבת הקTON ושבת הגודל, הקTON הוא סוד העולם הזה דהינו מלכות, ושבת הגודל הוא סוד העולם הבא בינה (וועל דרך מה שביירו בזוהר, על פ██וק ויעקב נסע סכotta כו' ולמקרה עשה סכות ובראשית ל"ג ע"ז) עוד יש בחינה אחרת בשבת, והוא סוד שנקרא קדר, על שם עליית העולמות במקומות קדר העליון דהינו חכמה כנודע. והשתא זה הוא שאמיר כל המצות שניתן להם הקירוש ברוך הוא ליישראלי נתן להם בפרהסיא, כלומר דאפיילו רמז המצווה למללה הוו בפרהסיא חוץ מהשבת, והינו דמסיק

בתיב לו דבל ישראל לא שמעו, אם כן נמצוא דתירוץ לא מהני מידי, לכך הדר מתרץ دائم הכי נמי דבשיני נמי יילפין כי חותם, אלא דלא יילפין אלא לדיבור בלבד אבל הקרייה אין הכי נמי דשמי, ואהא נמי קשה, חדא דבקרייה נמי הוא דכתיב מייעוטא ויקרא אל משה נשמות כ"ז ט"ז, ומදלא כתיב למשה אלא אל, איכא למילך כהותם, ותו דבשיני מ"י מצית אמרת דלא שמע ישראל הדיבור, והכתב וכל העם רואים את הקולות כי ואמרו אל משה דבר אתה עמנו כי' שם כי ט"ז-ט"ז.

ה' ע"א אי בעית אימה מדא策טיך קרא למייעוטא, ואי בעית אימה דאמר קרא כי. אי מילופטא קמא איכא למשער אדרבא הויל ומייעוט קרא לגמרי אימעוט, ודוקא ריבוי דכתיב בהרייא הוא דבעי שבעה לכתילה מהיא, אבל משיחה אימה דמשום הכי ATA קרא לאפוקי מהסבירא דנילך משיחה ממשוען לן מייעוטא דאפיקו לכתילה לא בעי שבעה, כמו שכבר הרגישו התוספות זיל ר"ה איתקסו ונדרקו בזה עין עליהם, הילך מהדר תלמודא אילופטא אחרינא מרכתיב קרא למשחה ולמלא נשמות כ"ט כ"ט, איתקס משיחה לריבוי מה ריבוי שבעה כי, ומיהו אי מהא נמי איכא למשער אדרבא מקרא משמע דלא נקיש, דביהם הפסיק העני, דאילו הוה כתיב לתריזן ראשון קשה, דעתו המקשן נמי לא ידע דהך קרא כתיב בסיני והך באחלה מועד ייל קרי בי רב, אלא דאפיקו הכי קא קשייא דאמאי לא נילך בסיני נמי כמו החטם, דמדרכתיב אליו ובמדריך ז פ"ט ולא

ב"ד טפי מבחולו של מועד היינו בשוהו לצורך יום טוב, וכדראיתא נמי בסוגיא דעליל בסמור, י"ד מושם צורך יום טוב הוא, מיד דצורך יום טוב שרו דרבנן כי, והכא קתני מולייכין ומביבאין כי אפ"ל פי שאינן לצורך המועד, ואם כן הכי מצין לימי דמקולי י"ד שנוי כאן דהיכלו בו טפי מבחולו של מועד, הא לאו לצורך המועד הוא, מושם הכי מהדר לאוקומי באנפא אחרינא, אי בעית אימה הוא והא בחולו של מועד (כלומר דהא דקתיyi מולייכין כי, אף על גב דוראי ב"ד אידי מתניתין מכל מקום הוא הדין נמי בחולו של מועד) כאן במאמינו כי, אלא דלא מיתוקם לה הך תירוצה וכדרלטמן בסוף הסוגיא וע"ב, והוחרך למשער אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא, ואם תאמיר מעתה לפי המשקנא נשאר בקושיא מאידך שונן, יש לומר דאך על גב דתנן אף על פי שאינן לצורך המועד, מיתוקם לעזרך האומן שאין לו מה יאלל, והקלו ב"ד טפי, דאילו בחולו של מועד אעד אעפ"י שאין לו מה יאלל נתון לו שכחו ומניחו אצלו, וב"ד כהאי גונא שרי להביאו אצלו בביתו.

מסכת יומא

פרק א' ד' ע"ב הא בסיני הא באחלה מועד, ואי בעית אימה כי. לתריזן ראשון קשה, דעתו המקשן נמי לא ידע דהך קרא כתיב בסיני והך באחלה מועד ייל קרי בי רב, אלא דאפיקו הכי קא קשייא דאמאי לא נילך בסיני נמי כמו החטם, דמדרכתיב אליו ובמדריך ז פ"ט ולא

ב"ד טפי מבחולו של מועד היינו בשוהו לרב שמעון אלא גורגורות כי, אלא ודאי מוכח דכללא קא כייל לייה לעניין דרבנן, והכى קאמר אין מוקעה לפ"י Mai דקיימה לנ' כרב שמעון אלא כי, הילך הדר תרידץ תירוץ שלישי דלעלום רב כי כרב שמעון סבירא ליה, והכא רב כי לדבריהם דרבנן קאמר, ומיהו הך אוקימתא נמי לא מתיישבא, דהא מסתנסם רב כי במתניתין אין משקין ושוחטין את המדבריות משמע דברבי יהודה סבירא ליה, ותו דבריש מכילתין וב' ע"ב אמרין בהרייא דבריהם טוב רב כי סבירא ליה כרב יהודה דעתה הואריל והדר איהו והוה ליה נפקה, כרגלי בעי מיהו אליביה דרב.

מסכת מועד קטן

פרק א' ו' ע"א במסובכין, ואי בעית אימה הא אמרן כי. ארישא קשייא דאפיקו תאמר במסובכין, אכתהי דילמא טומהה בין אילין לאילין, שהרי לא למשער הני נמי בגורגורות וצמוקים, הא לא דמו כלל, דשאוני גורגורות וצמוקים דמעיקרא חז וайחו דחינהו ואקצינחו בידים, מה שאין כו הני מדבריות דאך על גב דיצאו באפר ואין נכנסים לישוב כלל, מכל מקום מעצמן נפק ואיהו לא דחינהו ביר, מושם הכי תרידץ בעניין אחר, דרביו לדבריו דרב שמעון השיב, ולעלום לדידיה לא סבירא ליה כרב שמעון אלא כרב יהודה דעתה ליה מוקעה, והך תירוץ נמי לא מיחור כל כך, דאם כן כי בעא מיניה בנו פצעילי תمرا לרבי שמעון מהו, הוה ליה להשיבו בקערה אסור ותו לא, דממילא הוה משמע דאליביה דרב שמעון הוא שהשיב, ולמה

פרק ב' י"ג ע"א כאן ב"ד כאן בחולו של מועד, ואי בעית אימה כי. על תרידץ קמא קשה, דהא מאי דמקlein

אם כן טבילה זו מאי شيئاה, הוαι ולרבי יהודה לא נאמרה טבילה אלא ליתן אל לבו אם יש לו שום טומאה, וזה ודאי לית עליה שום טומאה, דהיינו טביל אtamול והעריב שמשו ואהניא ליה על כל טומאה ישנה ושוב לא אסח דעתיה, הילך הדר משני בענין אחר, וזה התירוץ השני דוחקו מבואר שציריך לשבע הברייתא ולדלג תיבת בלבד.

ליג ע"א אפילו הci כפרתה מרובה עדיפה, ואי בעית אימה אי לא משכח כו'. התירוץ ראשון אין לו סמכות, רמאן י"מ רכפרתה מרובה עדיפה ואימה אדרבא כניסה לפנים בפשיטות עדיפה, ועוד ראמן דאמירין בפשיטות דכפרתה מרובה עדיפה אם כן תיקשי בדרכו של האל מועד ופשט כו' ורוחץ את אהרן אל אהל מועד ופשט כו' ורוחץ את בשרו כו' ויקרא טז' כיון למילך מנייה דci דהך דקאי איגרא היה אומר האיר כו', מחליף מבגדי לבן לבגדיו זהב טען הילך הדר תרי"ז תירוץ שני, דין הci נמי דזהו אדרבא דהינו הממונה קראי אהן אמר בשרו כו' שם פסוק ר"ז דמייניה ילפנין דci איגרא משיב עד שבחרון, והדר אמר ליה איזה חן כלומר כך שאלה, אבל זה דחיק טובא דין וזה המשמעות הנ.

פרק ג' כ"ח ע"ב אי בעית אימה הך פנוי כו', ואי בעית אימה הך דקאי אארעה כו'. הנה במנחות דף ק' כתבו התוספות שם ע"א ר"ה מתיאו הבריתא דלעיל זה לשונם, מתיא בן שמואל אומר הaire פנוי כל המזורת, מתיא בן שמואל היה ממונה על כך, דאמירין בshallim ז' ע"ב מתיא בן שמואל היה ממונה על הפיסות, דהינו הפיסות שהיו מפייסים כשהαιר היום מי שוחט מי זורק, וכשהוא שואל אם הגיע זמן שחיטה אמר לאוטו שעין שם, מזה מוכח לתירוץ קמא לא יתכן, דמדקנני מתיא בן שמואל [אומר] הaire כו' משמע שהוא מתיא בן שמואל דהינו הממונה דקאי אארעה, היה אומר בדרכ שאללה האיר כו', ולא יתכן לפרש דהך דקאי איגרא היה אומר האיר כו', נמי דזהו אדרבא דהינו הממונה קראי אהן אמר קרא אחרינה כתנות בר כו' ורוחץ את בשרו כו' וזה פסוק ר"ז דמייניה ילפנין דci מחליף מבגדי זהב לבגדיו לבן טען טבילה, אם כן ממילא נימא בכל שכן דבכיע טבילה דקאי מהני מני מני מבדגי לבן לבגדיו זהב דעדיפי, שכן כפרתן מרובה, אלא וראי דין איפכא לבגדיו לבן דaicא למייד נמי איפכא דבגדיו לבן עדיפוי שכן נכנס לפנים, הילך עצරיך לשינוי אי בעית אימה דשאני הכא בבערוכה גודלה שי"ך נמי כניסה לפנים די לא משכח כו', ומהו הך נמי שינוי דחיקא, בסוף סוף השטא מיהא דאשכח עצים ועבד לתירוי'נו נמצא שאין הגולה ראויה לפנים ולמה יקדינה.

ל' ע"ב ולא קשיא הא דטביל על דעת בית מקדש כו', ואי בעית אימה תני' כו'. להירושא קמא קשה, בכיוון דרבבי יהודה כל עיקרה של טבילה להכנס למקדש אינה אלא כדי שיתן אל לבו אם יש עלי' איזה טומאה ישנה, אם כן הך דטביל אtamול שלא על דעת בית מקדש מהה נשך, אי בתר דטביל שלישי ושביעי בעי, אי לא אסח דעתיה

בחדרא בבא, שמע מינה דci היכי דהנחו תרתי לאו רבוי מאיר אמרינו אלא רבנן נמי, הוא הדין בית הכנסת גם כן לרבען נמי מתניתה, ואם כן ליכא לתרץ דרבוי מאיר היא, הילך הדר תרי"ז הא והוא רבנן ולא קשיא הא דאית בה בית דירה הא דלית בה, ומיהו הא נמי דחיק קטעת, דאסן חדא מתניתא דהינו הך דמתניתה לטומאה פשיטה הוא, דאי אית בה בית דירה אשר לו ויקרא ז' ל"ה קריין בה, ולא דמי לביית השותפין והאשה דתני בהדריה, דהנחו עצעריך לאשמעון שפיר דאף על גב דלא קריין בה אשר לו אפילו הci מטהמא, אבל בית הכנסת דאית בה דירה לחון וצדומה, אשר לו וראי קריין בה, משום הci הוה בעי לשינוי בדרכ אחר, הא דcrcים והא דcrcים, אלא דלא מותוקם מכח קושיא, ומסיק מהחוורתא כדשנין מעיקרא, אף על גב דקשה פשיטה, יש לומר דלאו פשיטה הוא כל כך, דמלול מקום עיקר בית הכנסת לאו לשם דירת החוץ נבנית אלא כו', ודcrcים אין מטהמא כו' אלא מהחוורתא כדשנין מעיקרא. התירוץ ראשון דוחקו מפורסם, דבעין לאוקמא להדר מנייחו דלא כהחלתא, ובר מן דין אם איתת דבמחלוקת שנואה אמאו חני תנא תרתי מתניתה, דא לחוד לטומאה וזה לחור לטהרה, הוה ליה לומר בית הכנסת מטהמא בונגעים דברי רבוי מאיר וחכמים מטהרים, כי היכי דתני גבי מזויה רבוי מאיר מחיב וחכמים פוטרים, ומאי שאן גבי נגעים דלא תנא הci, וכי תמא לא מצי למיתני בו דברי רבוי מאיר ולא מקרים שלוחא, ושינויו בתרא, מושם אין דכיל בהדריה בית השותפין ובית האשכה, דבאה רבנן נמי מודה, אם כן אדרבא מינה מוכח מדכיליינחו שלשין

י"ח ע"ב מקדם הוא מקדמי כו', ואי בעית אימה יהוד' כו'. תרו'יו'ו שינוי דחיק נינהו, הראשון דוחקו מבואר בלשנא דקאמר כי מקלע לבריש [לדריש] מכריו' מאן הויא ליום, משמע ודוקא בתר דמקלע מכריו' ולא מקרים שלוחא, ושינויו בתרא, מסתמיות לישנא דמאן הויא משמע אשה בכל אישות דעתמא ולא יהוד לחוד.

לענין ימין אלא סבירה להו להני תנאי דהkickה ביד כו', משמע מדברי דלא גרסינן לההוא אי בעית אמא קמא דמר סבר הקפה ביד ומר סבר ברgel, אלא וכי גרסינן ואי בעית אמא אי סבירה לנו הקפה ברgel דווקא עלמא לא פלייגי רילפינן פנים מחוץ, אלא דווקא עלמא הקפה ביד ובאה קמפלגי מר סבר ילפינן יד מרגל ומר סבר כו', והשתא כי פריך עלה ומשמי אלא מהורתא כדשנין מעיקרא, קאי על תירוצה קמא דבאה פלייגי מר סבר ילפינן פנים מחוץ ומר סבר לא ילפינן, ולעלם לכולי עלמא הקפה ברgel, והשתא ATI שפיר דקאמור ואי בעית אמא בהוא קמפלגי מר סבר סביב דמובח פנימי כו', והינו מר סבר הקפה ביד ומר סבר הקפה ברgel, ובזה הכל הולך על נכון.

1. עיין בדק"ס כאן אות כ' שכගורת רשי' כ"ה בכ"י לונדון.

פרק ז' ס"ט ע"א אי בעית אמא ראוין לבגדי כהונה, ואיל בעית אמא עת לעשות כו' ותהלים ק"ט קכ"ו. תירוייזו שניוי דחיקי נינהו, תירוצה קמא פשיטה, דהא תרי זמני קתני להדריא לבש בגדי כהונה ונתעטף בגדי כהונה, ושינויਆ בתרא נמי, מנא ליה הדעהה תלואה בוה להתרו מושום עת לעשות לה.

פרק ח' ע"ד ע"א הci קאמר כשאמרו אסור כו', ואיל בעית אמא כו'. הראשון דחוק דaicbel

דהיעזון אמא לית לנו למילך לכולי עלמא פנים מחוץ, הילכך הדר תריש דבאה פלייגי, דאיכא מאן דאמר הקפה ביד ולכך דין הוא לדידיה לא נילך מחוץ, ודשאני התם דחויה הקפה ברgel, ולא דמייא כנו דא צרך לאודועי, דלהק שנוי נמי צרכין לטעמא דאיתמר לעיל נ"ח ע"ב בשינויਆ קמא מההיא דריש לקיש דאיין מעבירין על המוצאות, וכיוון דיהיב כו' הדר ATI לההוא קרן דאייחיב ברישא,adam לא בן נהי דהkickה ביד מכל מקום אמא נילך כי הא גונא, אי בעי הci ניעביד ואי בעי הci ניעביד כדפרכין לעיל או כדארמן, ומשום דלהא נמי קשה, שלא אתפרש טעמא דמאן דאמר הקפה ברgel, דווקין דווקי מזבח פנימי איינו אלא אמה על אמה אין צרך להkickה ברgel, משום הci הוה בעי תלמודא לשינוי באנפה אחרינה, דאיין הci נמי דווקי עלמא הקפה ביד, ובאה הוא דקמפלגי מר סבר ילפינן יד מרגל כו', אלא שלא מתוקם לייה מכח הקושיא, והוצרך לאחדורי ולמיימר אלא מהורתא כדשנין מעיקרא, ואף על גב דלא אתפרש טעמא דמאן דאמר הקפה ברgel, והדר קאמר אי בעית אמא שפיר אתפרש, דבאה פלייגי מר סבר סביב דפנימי כסביב דהיעזון כו', וליכא בגיןיהו דהך שינוי באתרא לשינוייא דלעיל מידי, אלא דלשינויਆ קמא לא אתפרש טעמא דמאן דאמר הקפה ברgel וביארו באחרונה, כן נראה לי לפי הגירסה שבידינו, אבל המדריך בלשון רש"י זיל' בר"ה ואיל בעית אמא אי סבירה לנו דהkickה במזבח הפנימי ברgel היא כהkickה דחייעון, דווקי עלמא ילפינן פנים מחוץ

אמרין דלמאן דאמר מורה ומערב, הי משוכין מן הכותל הצפוני שני אמות ומהצה כי היכי דלייעילו כהנים דרך שם נצרכה, דמדקתי לעיל מתי אחד מהן יביא חבירו שלא בהגרלה דברבי רבי שמעון שמעין לה, דהויל ואשמעין דאפילו עיקר הגרלה לא מעכבה כל שכן סדרא, הילכך משני אי בעית אמא לעולם רבי יהודה ומחלק בין סדרא להגרלה גופא, ומכל מקום חילוק זה אין לו סמכות, דהויל והגרלה מעכבה הויל ושנה בה הכתוב, וזה לייה כאילו כתיב בה חוכה, ואם כן אמא לא נימה לדידה דאסדרא נמי קפיד קרא.

פרק ח' נ"א ע"ב לעולם רבבי יוסף סבירא ליה ואמר לך שלחנות צפון ודרום כו', ואי בעית אמא כו'. לתירוץ ראשון קשה תרתי, חדא אדם כן הרביה מאיר ורבו יוסף בהא פלייגי, דלהבי מאיר צפון ודרום מונחים ולרבו יוסף מורה ומערב מונחים, אם כן כי מיתוי במנחות נ"ח ע"ב פלוגתא דתנאי בהכי, דהינו רבוי ורבו אלעזר ברבי שמעון, אמא לא מיתוי נמי הני תנאי רבוי מאיר ורבוי יוסף, ותו דהא סתמא דמתניתין דמנחות התם פרק שני הלחים וצ"ע ע"א תנן כל הכלים שהו במקרא לארכו לארכו של בית, דהך מתניתין לא מתוקמא אלא אליבא דמאן דאמר מורה ומערב מונחים, וקיימת לנו סתם מתניתין רבוי מאיר וערובין צ"ע ע"ב, והיכי נימה הכא דרבוי מאיר סבר צפון ודרום, לכך מיתוי אי בעית אמא, ולאי בעית אמא נמי קשה קצר דליעול להדריא וייה עניינו למטה, ועוד דהתם

נ"ט ע"א בהא קמפלגי מר סבר ילפינן פנים מחוץ כו', ואי בעית אמא אי סבירה לנו הקפה דווקי עלמא קמפלגי מר סבר לא פלייגי כו', והכא בהא קמפלגי מר סבר הקפה ביד כו', וסביר רבוי יוסף כו' אלא מהורתא כדשנין מעיקרא מר סבר הקפה ביד ומר סבר הקפה ברgel, ואי בעית אמא בהא קמפלגי, מר סבר סביב דמזבח פנימי כסביב דמזבח החיזון, ומר סבר כולה פנים במקומות חרא קרן דמזבח חיזון קאי.

הנה התירוץ ראשון דחיק ודאי, דהויל ולכולי עלמא הקפה דמזבח כהkickה

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

53

סנהדרין זר ע"א מוקמינו בשיטה למאן וסביר יש אם למקרא, אך מיתוי אוקימטה שלישית דלכלי עלמא יש אם הדרי, בוגן סוכה שהיא גבוהה מעשרים אמרה ושאייה גבוהה עשרה טפחים ושאיין לה שלש דפנות ושחתמה מרובה פסולה, או וראי דוחה ניחא דלמיינטני בדרך קצחה עביד הци, אבל השטא דרבא דריש תניה באפי נפשא משום פלוגתא דרביה יהודה, ותני סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמרה פסולה, שפיר היה מציל מיטני ימעט במקום פסולה, ומה בכך לרבות הци איכא מייל' אחורי דנפני, אין זה מעלה ולא מורייד, ואין כאן שום אריכות אילו היה תני ימעט במקום פסולה.

ז' ע"ב רבנן סביר יש אם למסורת ופלוגת'יו אי דרשין תחילות, ברםاقتיה לא ניחא מילתא, דהאenan חווין בהיא דסוף פרק כי צולין ופי ע"ב רבי שמיעון סבר יש אם למקרא, והיכי נימא הכא דאייה נמי סבר יש אם למסורת, ולא מצין לימייר אלא תנאי נינהו אליבא רבי שמיעון וזה דוחק, אך אצטריך לאותו גם אוקימתי דלעיל.

י"א ע"ב והכא במילך לויב מסוכה קמפלגי כו', ואיבעית אימא כו'. אוקימטה קמא פשיטה שהיא דחויה, דהא בהא תליא והיכי נימא דaicא מאן דאמר דלולב בעי אגד באוקימטה אחרית, דתרוייהו סבר יש פסק מגז' ותרתהי למזה לי, הילכך הדר אוקי באוקימטה אחרית, דתרוייהו סבר יש אם למקרא ולעלום תנא קמא לאו רבי יהודה הוא אלא תנאי אחריני, וקמפלגי בסכמה אי בעי קרא, ואמנם הא נמי דחויה מילטה לאוקמי כלוחו תנאי דברייתא דלא כהלהטה, דאן קיימה לנו מאן דאמר יש אם למסורת, דבריש

תריזן שני נמי דחוק, דבשלם אילו היה כייל ותני כלוחו הנך ملي דנפשי גבי הדרי, בוגן סוכה שהיא גבוהה מעשרים אמרה ושאייה גבוהה עשרה טפחים ושאיין לה שלש דפנות ושחתמה מרובה פסולה, או וראי דוחה ניחא דלמיינטני בדרך קצחה עביד הци, אבל השטא דרבא דריש תניה באפי נפשא משום פלוגתא דרביה יהודה, ותני סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמרה פסולה, שפיר היה מציל למתני ימעט במקום פסולה, ומה בכך לרבות הци איכא מייל' אחורי דנפני, אין זה מעלה ולא מורייד, ואין כאן שום אריכות אילו היה תני ימעט במקום פסולה.

ז' ע"ב רבנן סביר יש אם למסורת ורביה יטען סבר יש אם למקרא כו', ואיבעית אימא כו', ואיבעית אימא כו'. כלוחו דחיקי, ואיבעת אימא כו'. כהלה דחיקי, דלאוקימטה קמא אסן בן תנא קמא דרביה שמיעון הינו רבי יהודה בר פלוגתיה, והא פלייגי בה חדא זימנא בפסחים בסוף פרק כי צולין ופי ע"ב גבי בבית אחד יאלל נשומות יב' מ"ז, רבי יהודה סבר יש אם למסורת ורביה יטען סבר יש אם למקרא, וממילא איכא למשמע דהכי נמי פלייגי הכא גבי בסכת ויקרא כי"ב בפסכות ושם פסק מגז' ותרתהי למזה לי, הילכך הדר אוקי באוקימטה אחרית, דתרוייהו סבר יש אם למקרא ולעלום תנא קמא לאו רבי יהודה הוא אלא תנאי אחריני, וקמפלגי בסכמה אי בעי קרא, ואמנם הא נמי דחויה מילטה לאוקמי כלוחו תנאי דברייתא דלא כהלהטה, דאן קיימה לנו מאן דאמר יש אם למסורת, דבריש

52

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

אדרא לא היה ליה למים אלא ואכלנו חוץ לסוכה, דמלילא היה שמעין טעמי דכל אכילת פירות באכילת עראי חשבא, ולתירוץ שני נמי קשה קצת דאם כן היה ליה למים ואכלנו עם אכילת עראי אי נמי באכילת עראי, דבחci היה משתמש שפיר דאכלו עמהם פט עראי, דהשתא משמע דאכילת עראי אפרות קאי.

שמ מאי מני תרגימה פירות, ואי בעית אימא באตรา ולא שכח פירות. לתירוץ קמא קשה דליתני פירות בהדייא, דהשתא דקתני מני תרגימה איכא למשמע דלאו בפרי קאמא אלא דבר שמלפתין בו הפט דטפי שיך ביה לישנא דמינוי תרגימה, ולשינויא בתרא נמי קשה דאמאי נקט באตรา דלא שכח פרי, אדרבא היה ליה לאשומען דינא בפרי באตรา דשכח, דבחci מילא היה שמעין בכל שכן אם מריחיצה כדילף ממים קרים על נשיעפה ומשליכי כיה כיהו, ומיהו אהיה נמי איכא דמלפתין בהן את הפט, דהשתא איכא לakashio מני תרגימה דוקא וכדכתיבנה.

מוסכת סוכה

פרק א' ב' ע"א סוכה דאוריתא תנוי פסולה מבוי דרבנן תנוי תקנתא, ואי בעית אימא כו'. קשה לתירוץ ראשון, דהא אשכחן בדרבן נמי דתני פסולה כמו גבי נר חנוכה וכמו שתרגישו התוספות ז"ל וד"ה דאוריתא, נינהו, לשינויא קמא דסוף סוף למאו ומה שהעלו בתירוץ ההרגש דחויה טובא עיין עליהם, אך משני דרך אחר, ומיהו עראי שנוטן מקום לטעות בדבריו,

תנא לאשומען חצי שעיר, ולא עוד אלאذكر ליה אכילה סתם, וטפי הוה ליה לומר אסור בטעמה, והשנוי גם הוא דחוק, דמלת אסור לא קאי אודסמרק ליה אלא שארא.

ע"ז ע"ב רחיצה מגופא דקרה וסוך לא סכת כו' ודניאל ג', עד ואי בעית אימא רחיצה דאקרי עניין מנא לן מהכא ולאבתר כו' נמי' ב' ציו. הרואה ראשונה מסוק לא סכת יש לדחות, חדא דדברה תורה כלשון בני אדם ונודים ג' ע"א, מנא ליה דהאי סוך רחיצה היא, דילמא תרי גווני סיכה חדא בשמן ערבען שמן ורד ואידך למימרא דאפיקו בשמן גרידא בעלמא לא סך, הילכך מיתוי اي בעית אימא מהכא ולאבתר כו', דכתיב וכי התענית וכתיב רעב ועיף כו' וש"ב י"ז כ"ט, ועיף הינו מריחיצה כדילף ממים קרים על נשיעפה ומשליכי כיה כיהו, ומיהו אהיה נמי איכא התענית קאי אסיכה, דילמא ארבע קאי דהינו עניין מאכילה, דומיא למה שהקש התוספות לעיל ור"ה ומגלו אהיה דסוף לא סכת, והכא ליכא לתרוצי כמו שתירצטו הם ז"ל התם עיין עליהם.

ע"ט ע"ב אימא אכלנו כאכילת עראי חוץ לסוכה, ואי בעית אימא איכילת קבע ואכלנו לתירוץ ראשון, דהא אשכחן בדרבן נמי דתני פסולה כמו גבי נר חנוכה וכמו שתרגישו התוספות ז"ל וד"ה דאוריתא, נינהו, לשינויא קמא דסוף סוף למאו ומה מה שבעל בתירוץ ההרגש דחויה טובא עראי שנוטן מקום לטעות בדבריו,

שם בשכר שחייבת תורה כו', ואיבעית אימא לעולם שלג מלכתא היא כו'. לשינויו קמא קשה, דאמ איתה דבעלמא כל היכא דכתיב שלג [חויאן] כלבתא, למה לה לדוד המליך להזכיר התורה הקדושה בכינוי כלבתא באומרו נצבה שלג ותחלים מה' יי', לפחותות הוה ליה למימר נצבה כשלג, לכך הדר משני דין היכי נמי נצבה כשלג, לכך מלכטה והכא גבי כורש גمرا גMRIיה לה, וממאי קרי לה שלג שהיתה חביבה עליו כשלג, ומיהו אף בזה קצת קשה, דמכל מקום הוואיל יודיעין דכווש מעיקרא בשר הוה והכא קא בעי קרא לאשמעין שהחמיין, לא הוה ליה למימר כך בסתמא והשלג ישבת אצלנו נהמה כי ראי, דאתתי לא יודיעין מידי, הוואיל ואמרנן להז אוקימתא דלעלום שלג דעלמא מלכטה.

ז' ע"א הפיל פור כו', ואיבעית אימא כו'. אי מקרא קמא דלחדרש שנים עשר ואסתר כי יז, דילמא היכי אמר הפיל פור כו' לעשות המעשה מכאנן עד י"ב חדש אחר הפלת הגורל, שנמצא שהוא בחדרש אדר, אבל לאו למימרא דבעלמא חדש אדר הוא חדש י"ב, לכך מיתוי מרישיה דקרה בחדרש הראשון כו', ומיהו אי מהך נמי ליכא ראה דניסן הוא ראשון לחדרשים, ודילמא היכי אמר בחדש שהוא ראשון לרשותם שלקים הפיל פור כו', וכיוון לבטול שקלי, ישראל על ידי שקלי שאמר לחתם מלך, ולעלום לא מצינו שנקרה ניסן ראשון אלא לעניין תרומות שלקים.

ח' ע"א רב חסדא קראי אתא לאשמעין, ואיבעית

دلיכא למילך מאובב, לכך מיתוי אי בעית אימא, ולאיבעית אימא נמי קשייא דבעינן שלש כהאלתנן כו', וכן רבינו דאמר דכל שאין בה ארבע אמות פסולה וכדלעיל פרק קמא ז' ע"ב, אבל הסכך והינו האהיל לכולי עלמא בעינן עראי, שם קבע נסרים בஸמרות לכולי עלמא פסולה וכמו שכתבו התוספות בראש מגילתיין וב' ע"א ד"ה כי, ואם כן לעניין אהל סוכה נמי הוויא עראי כמו המטה.

מסכת ראש השנה

פרק א' ד' ע"א לא קשיא כאן בישראל כאן באמות, ואי בעית אימא קמפלגי כו', לתירוץ קמא קשייא, דכיוון דሞדות דמשיקרא מלך בשער היה ולפי כשרותו זכה שמנו לו כמלכי ישראל, Mai חיות דבאה דינית ליה כאמות העולם ובעית למילך מהא דחמיין, דילמא לא אחמיין ולעלום אי הוה אקלע ליה שלא היו מטיבין לו מן השמים כגמולו, לא היה קורא תגר שהרי היה דומה לישראל, ולעלום צדיק הוה, אף על גב דקאמר ומצלין לחחי מלכא [ונזרא י' י' כמו גבי ישראל, אם כן ליכא לאוכובי מהכא דחמיין, לכך משני אי בעית אימא מההיא דנדבר די ע' כו' ושם ר' ר' ז' וכל בקרא הרק מילתא דאייה עבר מלמטה כו',תו קשה דילמא אייה לא עביד היכי, דהכא לא מירוי קרא אלא במגילה תא דاشתכח בגניזא מימי כורש הראשון שהוא צוה כך, ולעלום אפשר דוקא כן וכמו שהרגישו התוספות ור' ז' שלמה, ואכתהי מנא לנו דין דחמיין, היליך הדר מיתוי ההיא דרב יוסף.

הכי מכשיר. רבינו יהודה הגבואה למעלה מעשרים אמה, וכן רבינו שמעון דאמר דבעינן שלש כהאלתנן כו', וכן רבינו דאמר דכל שאין בה ארבע אמות פסולה וכדלעיל פרק קמא ז' ע"ב, אבל הסכך והינו האהיל לכולי עלמא בעינן עראי, שם קבע נסרים בஸמרות לכולי עלמא פסולה וכמו שכתבו התוספות בראש מגילתיין וב' ע"א ד"ה כי, ואם כן לעניין אهل סוכה נמי הוויא עראי כמו המטה.

פרק ג' ל"ג ע"א במילך לולב מסוכה קמפלגי כו', ואיבעית אימא קמי כו'. עיין מה שכתבתاي לעיל בפרק קמא דף י"א וע"ב בס"ד.

ל"ט ע"א אבוי אמר מהכא כו', ואי בעית אימא קמי. עיין מה שכתבתاي בפרק קמא דפסחים דף ז' וע"ב בס"ד.

פרק ה' נ' ע"ב דמאן דמכשר סבר דניין אפשר משאי אפשר כו', ובעה שכרישה למטה כו', מכל מקום היא גופא קשייא דבאים לא שייך כלל, אלא ודאי לשון מסך והגנה הוא,-scalable דבר המגן אף מן הצד קרי מסך כמו הלא אתה סכת בעדו ואיבוב כי אין אבל משאי אפשר, מכל מקום בלבד ואת אייכא למפרק שאני התם דafilו נימא עיקר שירה בכללי, לא היה אותו האבוב לבדוק משני דלעלום סבר רבינו יהודה אهل עראי שהוא אל, והכא במתה דסוכה הינו טעונה, דסוכה אهل קבע, ומטה אهل עראי ואין עראי מבטל קבע, ואמננס לכ' תידוק יהודה ולא שום תנא דסוכה אهل קבע אלא דירת קבע, והינו בדפנות, דמשום

אגוד והיכי ליתכשר, היליך משני בריך אחר אי בעית אימא בהא גופיה פליגי אי בעי אגד, ומיהו הא נמי שינויו דחיקא היא, דאמ כן אמא נקי חכמים הבהיר בעבר וליקטן, דאיכא למיטעי ולמייר דהא דמכシリין משום דליקטן זהה עשייתן ולשלם בעי אגד, הוה להו לאשמעין רבותא אליבא דרבנן דאפיילו נשרו מאליהן כשר הוואיל ולא בעי אגד, אלא ודאי מוכח דלא כהאי שינויו, אלא כドואה בעין למימר דבאה פליגי אי אמרנן לקיטתן זהה עשייתן, והני שינויו בעלמא נינהו.

פרק ב' כ"א ע"ב שאני שורדים הוואיל שעשוין להгин על בני מעיים שלhn שנאמר כו', ואיבעית אימא כו'. תרווייהו שינוי דחיקי, הראשון דמי מצית אמרת דהאי תסוכני ואיבוב כי לאו לשון אהיל וסקך הוא, והוא קרא באים כתיב דחולך בקומה זקופה ועל בריחך לא שייך ביה האhil, ואף על גב התוספות זיל ור' ז' ובעצמותה הרגשו בזה וכתבו כל שכן בהמה שכרישה למטה כו', מכל מקום היא גופא קשייא דבאים לא שייך כלל, אלא ודאי לשון מסך והגנה הוא,-scalable דבר המגן אף מן הצד קרי מסך כמו הלא אתה סכת בעדו ואיבוב כי אין אבל משאי אפשר, מכל מקום בלבד ואת אייכא למפרק שאני התם דafilו נימא עיקר שירה בכללי, לא היה אותו האבוב לבדוק משני דלעלום סבר רבינו יהודה אهل עראי שהוא אל, והכא במתה דסוכה הינו טעונה, דסוכה אهل קבע, ומטה אهل עראי ואין עראי מבטל קבע, ואמננס לכ' תידוק יהודה ולא שום תנא דסוכה אهل קבע אלא דירת קבע, והינו בדפנות, דמשום

מסכת תענית

פרק ראשון ד' ע"ב גברא אברא קא רמית, ואי בעיתaima co. לתירוץ ראשון קשה תרתי, חדא דרבנן אלעזר תלמידו דרבנן יוחנן ומסתמא בשיטת רבנן קביה קאי, ועוד דכון DSTAMA דמתניתין תנן בשלשה במרחשות שואלין ו' ע"א), הא רבני יוחנן אית ליה בעלמא הלהכה בסתם משנה שבת מז ע"א, הילכך היה בעי לשוני בענין אחר לחלק בין הזכרה לשאלת, אלא שלא מתוקם לי, ולבסוף מוקי הא בזמנן שבית המקדש קיים והא co, ומהו גם זה דוחק לומר דהא דתני הכא הוא דוקא בזמנן שאין בבית המקדש קיים, DSTAMA קתני.

ד' ע"א כתיב הכא ונואלו co, ואי בעיתaima co. עין מה שכבתבי סוף פרק בתרא דברכות וס"ג ע"ב בס"ד.

י"ג ע"ב בתפילות לא קא מיר, ואי בעיתaima co. לתירוץ קמא [קשה] DSTAMA לישנא דאי בין co, משמע דאי ביןיהם כלל שום דבר אפיו בתפילות, ולכן אני אי בעיתaima דאי הכי נמי דבאמצעיתא נמי לא מצלו טעם לא מצלו דהא יומא דרhamini נינהו, ודמי לאמת DSTAMA שלמה ומאי טעם לא לירינהו, בשלמא בקמיה מא מושם ביטול מלאכה לעם, אבל אמצעיות DSTAMA בעשית מלאכה אמריא לא מצליין.

בעבורה זורה ומ"ג ע"ב ד"ה דפרקיס, ומיהו אכן קשה דמן רחוי להו בהחוא יומא מי הוא ידע אי דפרקיס הוא או לא, ואטו כי אמרין בטבעת דאסור להניחו משום חדש, ליא מא דין אישור אלא להניחו לועלם כל יומא ויומא אבל אי לא מנה ליה אלא חד יומא מי שרוי, לכך משניתו אי בעיתaima להתלמד הזה והילכך ליכא חדש, דאפיו יאמרו שהוא שעסם הא ליכא איסורה, כדתニア לא תלמד לעשות אבל אתה למד להבין ולהורות שבת ע"ה ע"א, והכא נמי אף על גב דכתיב לא תעשן ושות כ' אין יש לומר לא תעשן לקים אבל תעשן להבין ולhortot, ואמננס בהא נמי איכא קושיא, דיליכא למילך מהבריתא דaicca היתרא להבין ולהורות אבל למדוד ולא קא עביד מעשה, אבל לעשות מעשה לעולם דאפיו להבין ולהורות אסור.

פרק ג' כ"ז ע"א אי בעיתaima כל כנופיא דכسف co, ואי בעיתaima קשה DSTAMA ליכא למילך DSTAMA דכسف אלא בחצורות, דכתיב עשה לך שתי חצורות כסף ובמדבר " ב"א, ומנא לן למילך מהותם לשופרות, וכדרהינן לקמן בש"ס בשלחי פרקין וכי"ט ע"א מי דמי התם החצורות הכא שופר, ואם כן אדרבא הוה להו למידך ולא למעבד דכسف אלא בחצורות בלבד להודיע שמות היום מושם הכי משני שינוי אהדרנא לפי שההתורה קשה על מומנס של ישראל, ומהו אהא נמי קשה קצת, חדא שלא ש"ז כל כך איבוד ממון בעיפוי פה, ועוד דאם כן לא ליעביד ציפוי כלל.

חרון אף דאחרני לגבי דידיה, ואם הוא חייב אינו מעלה והוא נשבט תחילתה.

ט"ז ע"א מא טעםאי אי בעיתaima co. עין מה שכבתבי לעיל בסמוך.

שם כמוון הרב יוסף, ואי בעיתaima לעולם כרבנן co. אין ספק שדורח גדול הוא לומר דשבקון רבנן ועובדין הרב יוסף, ומה גם DSTAMA מותחנה, הילכך מהדר לאוקמה אפיו כרבנן, ולא מיה לא ברירה כל כך הך שינוי,adam בן הוה לנו לדוקיה בלשנא דעתו, ולא לשאול שיגוז עלייו גורה טובשה שהרי כבר נגור ועומד, ולא הוה לנו למימר אלא שיבטל ויהפוך הגורה.

פרק ב' כ"ז ע"ב כיין דנסיא הוא שכחיה רבים בגביה, ואי בעיתaima אמר דפרקיס הוה, ואי בעיתaima אמרה קשה להתלמד co. לתירוץ ראשון יש בו קושי דמה בכך דשכיחי רבים גביה מה ישענו זה מן החשד, דבשלמה דבר של רבים שרבים מושלים בו לא שייך ביה חשד, דמייר אמריו סלקא דעתך דכלחו הסכימו לעשות עבריה, אבל בית של יחיד כגון הכא בעלייתו של רבנן גמליאל כל איש שורד בביתו ולועל מצו למחשדיה שעבד אליו לנפשיה, וכל שכן דארדא הואיל ונשיא הוה לימרו DSTAMA דארדא הראון בתחלתה דין וקיים את הנחש co, מושם הכי אמר טעםאי יקרה לא מזו בידיה וכל שכן דאותו למחשדיה, הילכך הדר בשינוי אהדרנא, DSTAMA הוה ולא היה מחברם אלא ביום בדיקת העדים, וכיין דבכל יומא ויומא לא חזו ליה ליכא חדש, כדפירוש רשי

אםיא רב חסדא רבבי זира co. התירוץ ראשון דחיק טובא, adam איתא DSTAMA במתניתין תנן ורב חסדא לא אתה לאשומען אלא ראה דקראי, לא הויה לה למימר בלשון לא שננו אלא co, אלא הכי הוה לה למימר מנא למלכי דברי אומות העולם מתשורי מנין דכתיב DSTAMA נחמהה בן חכליה co' נהמהה א' א', וכך מיתתי אי בעיתaima אמר דרב חסדא לעולם חדשא קא משמע לנו, DSTAMA היה נמי אית שטרפו הרב זירא, ומיהו הך נמי אית DSTAMA קושיא, adam איתא, Mai טעםאי לא תניה תנא DSTAMA, ודוחק לומר מה שטרצטו התוספות ור' רבו דבאותם העולם לא קא מיר, דאמאי לא קמייר, כיון דנפקא מינה לישראל לעין גיטין שתקנו למנות למלאי אומות העולם משום שלום מלכות, ומה גם DSTAMA DSTAMA אמרה קשה מדרתני אוקמה לעיל ו' ע"ב' דברי מאיר היא מדתני באחד באול co, ורבנן מאיר מהמיר טובא בהך מילתא כדאיתא בגיטין ו' ע"א).

שם ע"ב מא טעםאי אי בעיתaima דלאו אורח ארעה co, ואי בעיתaima דארדא כל כי האי גונא אורח ארעה הци, דאמר מר ונברכות ס"א ע"א בגודלה מתחילין מן הגדל ובקלקלת מתחילין מן הקטן, וכן מצינו שאין הקדוש ברוך הוא לאדם הראון בתחלתה דין וקיים את הנטש co, מושם הכי אמר טעםאי למחשדיה, הילכך הדר בשינוי אהדרנא, DSTAMA הוה ולא היה מחברם אלא ביום בדיקת העדים, וכיין דבכל יומא ויומא אין מספיק כי הדין דין האמת שופט בצד ואמת, ואם הוא זכאי אין מورد

מסכת מגילה

פרק א' ד' ע"ב לא קשיא הא במיל' דידיה כו', וαι בעית אימא כו', עיין מה שכתבי בפרק קמא דברכות דף ז' וע"ב בס"ד.

פרק ג' כ"א ע"ב מא יسمع רהאי עובר כו', וαι בעית אימא כו'. עיין מה שכתבי ריש פרק קמא דפסחים דף ז' וע"ב בס"ד.

פרק ב' ע"ב קמי דרב הויא כו', וαι בעית אימא רב פישוט כו', וαι בעית אימא אדם חשוב כו'. לתירוץ ראשון וראי קשה טובא, חדא דמאי דמשני דלא בעא למטרח צבורא לא יתכן, שהרי מסתמא בשעה שהוא באים ליפול על פניהם הוא כל הציבור בעמידה, שהרי אחר התפילה מיר נופלים על פניהם, ואפילו תימא שאמרו סליות וחונונים תחילת, אפילו ה כי אוטם תחונונים נמי בעמידה נאמרים, ועוד דלהך שינוייא צרך לומר דאפילו בלא פישוט ידים ורגלים אסיד מדרבן כמו שכתו התוספות נדי' ואיבעיתו, והא לא אשכחן בשום דוכתא, ותו דאם כן אימא לא מיחה רב בעבורא הויא ודינא ה כי לדעתו, הילכך משני שינוי אחרינא, דאיינו עבדי בלא פישוט הילכך שרי לדידיו ואיהו אורחיה הוה בפישוט ולא רעה לשנות ממנהגו, ומיהו הא נמי שינוי רחיקא, דאמאי לא עביד נפילה בלא פישוט, דמכל מקום עדיף טפי ממאי דלא לעיביד כלל הויא ולדינא לא צריכא בפישוט, לך הדר משני דאפילו בלא פישוט לא מץ' למעבר מושם דזהה אדם חשוב ואינו רשאי, ומיהו אכתי קשה, דהא וראי לא היה זו פעם ראשונה שהיה מתפלל רב בעבורא, ולפי תירוץ זה יתירא ולא לאנושת אבי, מושם דלא יקח

פרק י' ע"ב תרי תנאי אליבא דרבא ישמעאל, אי בעית אימא הא רב אלעוז ברבי יוסי כו'. לתירוץ ראשון דחוק, דאם כן רב חייא בשסיד הרבירותות למה לא הזכיר שמות התנאים אלא אחר כך כשיגדל האילן וישלח בדים ופארות, ונמצא דומה למי שטורה ביום טוב לצורך חול, ותו דאם כן הרי חייא, ליתה דהא אמרין וחולין קמא ע"ב כל מתניתא דלא מתניתה בי רב חייא כו', לא תותבו מינה בי מדרשא, לך

מעולם לא היה נופל כשמתפלל בצד, ומאי שנא הר' זימנא דקאמר הש"ס דאיקלע לבבל בתענית ציבור וכולי עלמא נפול ואיהו לא נפל, אין זה חידוש דלועלם הכי הוה עביד.

מסכת יבמות

פרק א' ד' ע"א אי בעית אימא ממש דרnoch כו', וαι בעית אימא ממש דמופנה כו'. לטעמא קמא דקאמר דרnoch דמויכה אדם לא בן לכתחיה רחמנא גבי עריות, איכא לאקשוי מלבד מה שהרגישו התוספות זיל' ודי' דאי' דאצטראיך למכתבה הכא להיקשא דלא יבא ממוד כו', בר מן דין קשה דהיכי קרי להא מוכח והלא מצינו למفرد קושית וליטעמין, דהשתא נמי דמוקמת לה בגיןות אבוי אמאי לא כתבה לקרא גבי עריות, ואין לומר דחתם לא כתוב קרא אלא עריות דעל ידי אישות ולכך לא כתוב שם אונסה, דהא כתיב שם עורות בת בנק או בת בתק' כו' זיקרא י"ח י' ולא מיתוקם אלא בבתו מאונסתו, דאיilo מאשתו הרי מזוהר מקרא אחרינא עורות אשה ובתה כו' את בת בנה כו' ושם פ██וק י"ז לא שנא ממנו לא שנא מאיש אחר, ולכך הדר אמר ממש דמופנה, ומיהו להר טעמא נמי קשה, دائ לפירוש ריב"ז שכתו התוספות (ר' הא) דכוליה קרא מופנה, דליך לאוקמיה לשומרת ים דלא מוקמן בלאוי יתרה היכא דaicא למדרש, קשה ואינו רשאי, ומיהו אכתי קשה, דהא דרשין ומוקמן בשומרת ים ללאו יתרא ולא לאנושת אבי, מושם דלא יקח

משני דהא רב אלעוז ברבי יוסי אמרה, והא נמי דחיק לשבושי מתניתא.

פרק ג' כ"א ע"ב מא יسمع רהאי עובר כו', וαι בעית אימא כו'. עיין מה שכתבי ריש פרק קמא דפסחים דף ז' וע"ב בס"ד.

פרק ב' ע"ב קמי דרב הויא כו', וαι בעית אימא רב פישוט כו', וαι בעית אימא אדם חשוב כו'. לתירוץ ראשון וראי קשה טובא, חדא דמאי דמשני דלא בעא למטרח צבורא לא יתכן, שהרי מסתמא בשעה שהוא באים ליפול על פניהם הוא כל הציבור בעמידה, שהרי אחר התפילה מיר נופלים על פניהם, ואפילו תימא שאמרו סליות וחונונים תחילת, אפילו ה כי אוטם תחונונים נמי בעמידה נאמרים, ועוד דלהך שינוייא צרך לומר דאפילו בלא פישוט ידים ורגלים אסיד מדרבן כמו שכתו התוספות נדי' ואיבעיתו, והא לא אשכחן בשום דוכתא, ותו דאם כן אימא לא מיחה רב בעבורא הויא ודינא ה כי לדעתו, הילכך משני שינוי אחרינא, דאיינו עבדי בלא פישוט הילכך שרי לדידיו ואיהו אורחיה הוה בפישוט ולא רעה לשנות ממנהגו, ומיהו הא נמי שינוי רחיקא, דאמאי לא עביד נפילה בלא פישוט, דמכל מקום עדיף טפי ממאי דלא לעיביד כלל הויא ולדינא לא צריכא בפישוט, לך הדר משני דאפילו בלא פישוט לא מץ' למעבר מושם דזהה אדם חשוב ואינו רשאי, ומיהו אכתי קשה, דהא וראי לא היה זו פעם ראשונה שהיה מתפלל רב בעבורא, ולפי תירוץ זה יתירא ולא לאנושת אבי, מושם דלא יקח

בדין רקרה דעתך לאו מופנה הוא אלא גלה וכמו שכתבו התוספות [ור"ה וסמי' ע] עצם לעיל בטעמא דרבנן, דאם לא כן הוה ליה למיר לא יגלה ברישא, השטא דפסיק بلا יקח אשמעין קרא גופיה שלא תסמכה ללא גלה עם פרשת אונס, ואילו לפירושא אחרינה שכתבו התוספות דמאיו יתרא הוא דדריש, דלעומן עיקר קרא איכא לאוקמה לשומרת ים, אבל אבוי יתרא ליכא לאוקמה נמי בשומרת ים ולכך מוקי ליה באונסה, הא נמי אינו מספיק דלעומן נימא דאבי נמי מוקמינן בשומרת ים של אבוי בעיקריה דקרא, ותיבת אבוי יתרא אתה לרביי אפילו לאחר מיתת אבוי הויל וויתה בערעת שבת קל"ב ע"ב, והילכך הכא נמי סלקא דעתך אמרה דוחדרין שוי, לא תעשה דכלאים, קא משמע לנו.

שם ע"ב לגבי עיצית נמי אי בעית אימא משום דמוכחכו, ואי בעית אימא מת וממת ואחר כך נsha ח, ואי בעית אימאأتي מאהיקשא כו. קדימה לא שלים תירוצה ודאי, דקשיא לישנא דברייתא דלעיל וג"ע"ב ריבוי כלחו עיריות מהות אשא, דקתי נמי לי אלא אהות אשא שאר עיריות מנין אמרת מה אהות אשא מיזחת כו, ולהק תירוצה לא מתוקמא לישנא דמתניתא כלל, דادرבא שאר עיריות בגון בטו כו' ביצית וחולין קל"ו ע"א, וקרא גדיים ודברים כ"ב י"ב הוזרך לכתבו בלשון יחיד משום כמה דרישות, תעשה ולא מן העשי מנחות מ"ע"ב, ואשר תכסה פרט לשאינו מכסה ראשו ורוכו של אדם בספר תיא פסקא פ"ה, אם כן היכא תיתי דעתך אמרין דקדמי איסורייו מהיכא תיתי דעתך למפלינחו אהידי ולפיך הדר לטעמא דמופנה, ומיהו אי מהא נמי קצת קשה

שלא היה בעולמו ואילו נית דליך בא והוא חד איסורה, היכי נילפינו מהות אשא להחמיר, דהוי חד אמתרתוי ושאני התם דaicא תרתי, אם כן לפחות הנק תרתי נילפינו מഷת אח להקל, עם היה דהך לא קשיא כל כך דaicא למימר כמו שכתבו התוספות בד"ה תרי איסורי כו' וזה ע"א, עין שם.

ר"ד ע"א אי בעית אימא קורם בת قول כו, ואי בעית אימא לאחר בת قول כו. לשינויו קמא קשיא דאם כן כל מקום שייחד חולק על רבים לא הוה ליה לעשות מעשה בדבריו, וממי באתריה דברי אליעזר היו כורותים עצים כו' ובאתריה דברי יוסי הגלילי היו אוכלים בשער עוף בחלב כו, ומה גם דאם כן הוה להו לבית שמאי לחזור בהם לגמרי מדעתם, מהאי טעמא דבית הלל רובה, ולכך הדר ומשני דאין היכי נמי דמעיקרה הוי עושים בראתם, מיהו אחר בת قول הוא דלא הוו עברי, אבל הלשון לא משמע כו, מוקאמר לא עשו בית שמאי משמע לא עשו כלל מעולם.

ט"ז ע"א הכיר בה ולא הכר בהiacא בניינו, ואי בעית אימאכנס ולבסוף גירשiacא בניינו, ואי בעית אימא יש תנאי בבייהiacא בניינו. לתירוץ ראשון קשה, דאם איתא דلتנאה קמא נמי אילונית היהת לא הוה ליה למימר סתם נשואה, שהרי לא חשיבא נשואה כלל דאי קדושין תופסין מעיקרא כלל, אך משני אי בעית אימא אין היכי נמי דלאו אילונית הואיל אלא כנס ולבסוף גירש, ומיהו אהא נמי קשיא לישנא

שם Mai חיות כו, אי בעית אימא לקולא ולחומרא לחומרא מוקשין, ואי בעית אימא הכא תרי איסורי כו. תירוץ ראשון אינו מתקיים, דaicא לאקשוי הון אמרת דכללא הכא דהיכא דaicא לאקשיא לכולא ולחומרא לחומרא מוקשין, הינו דוקא היכא דהצדרין שוי, אבל היכא דמוכרע טפי לאקשוי לעצם הקולא פשוטא דזולין בתורה ותוס' פסחים מג ע"ב ד"ה סלקא, והכא נמי אם בא לאקשוי שרר עיריות בגון בטו לאחות אשא, אייכא למפרק מה לאחות אשא שכן בידו לרבות דאי בעי מקרש ואילכ כי אלף, כדרכין כהאי גונא בריש פרק הבא על יבנתו דף נ"ד ע"א, ואייברא רקיעיא לנו אין מшибין על החיקש וב"ק סיג ע"ב, מכל מקום מסתברא דטפיiacא לאקשוי לצד שאין עליו תשובה, והילכך טפי הוה לנו לאקשוי לאשת אח שאין עלי תשובה אף על גב דהוי לכולא, לפיך מהדר אשניא אחרינה דמוכרחים אנחנו לאקשוי כלחו לאחות אשא דהוי תרי מתר, אבל תרי מחרא לא ילפין, מיהו אהך תירוץ נמי קשה קצת, דהתניהם כלחו עיריות דאית בהו תרתי שפיר ילפין מהות אשא להחמיר, אבל אשא אחוי

דיקתני שהיתה נשואה לאחיו ומת כו', משמע דבשעת מיתה נמי נשואה אצלו הווי ולא דגרשה, לכך הור ומשני דאין ה כי נמי גירש אלא תנאי הוה ולא נתקיים ונמצאו למפרע דקדושים לא הו קדושים, ומיהו בהא יש להקשות דלא מסתבר, דהיכי שביק רבנן גמליאל בתו שתאה ביאתה ביתא זנות ולמה לא הכריח לקיים התנאי, ודוחק לומר דלא ידע.

פרק ב' כ"ד ע"ב אמר רבא מתניתין קשתייה כו', ואיבעית אימא הני מתניתא רבי היא כו'. תרוויהו שינויו דחיקי נינהו, קמא ודאי דחיק טובא, דאם איתא דמתניתין לא מתוקמא אלא ביש לה בנים ויש לה עוים, אמאי לא קאמר רב אלא ובעדים הוה ליה למירם בגיןם ובעדים, דהשתא העיקר חסר, ועל מי סמך רב לפреш דבריו דרוצה לומר דדוקא ביש לה בנים הוא דבעין עדים, הא שכתוב רשי' ואדרבא הורי ידים מוכחות במתניתין ליכא שום רמז למירא דמיiri דוקא ביש לה בנים, הילכך קאמר אי בעית אימא דלעולם קסביר רב דאפיילו הילכך אצטיך לאוקמי בעניין אחר בלא בנים לא מפקא אלא בעדים, והז מתניתא פלייגא אמתניתין ורבי היא, מיהו הך נמי דחיקא, דהא מסתמא תנא דברוי הן بما דברים אמרום כשאין לה לא הוה ליה למיתני בשני הבריות לשותה נתרגשו.

1. בירושלמי שלפנינו ליתא.

שנים תרווייהו יכולם להפר, ועוד דהעיקר חסר דהינו העמדה ברין.

ל"א ע"ב התם רובא בשטרא הכא רובא בכפסא, ואיבעית אימא מושם דלא אפשר כו'. טעם ראשון אין ספק שאין לו סמכות, דמאן פסיק לה דבאה רובא נהגי בשטרא ובהא רובא נהגי בכפסא, לא מביעא לפירוש רשי' וריה ותקון דפירוש שטר קניית עבד או שדה וכיווץ דהא חזין דטובה נהגי נמי למיקני בכפסא, אלא אפיילו לפירוש התוספות וריה וואן דפירושו שטר שחרור, הא אנן תנן וקידושין ט"ז ע"א דעכבר קונה מעלה פשיטה דלא חשיבא הראה דלא מפטרה צורתה, אם בן הדרא קושיא היכא רקיעמא חיליצה דשמעון חיליצה מעלה, חילוץ לה ראובן חיליצה דלא מעלה.

כ"ט ע"ב אמר לך רב אליעזר אמר דарамי אנא כו', ואיבעית אימא אמר לך רב אליעזר ולרב נחמן בר יצחק מי ניחא אלא הכא במאיע עסקין שעמדה בדין כו'. לתירוץ ראשון קשה, דהא מפרק אמר רב אליעזר אינה קונה אלא לדוחות לעשרה בלבד, משמע דלשומם עניין אחר אינו קונה, והיכי נימא דלעין הפרת נדרים נמי קנה, לכך הדר משני דין היכי נמי דלא קנה, אלא הכא במאיע עסקין שעמדה בדין ופסקו לה מזונות משלו ומהשתא בעלה הוא ולכך מיפר, ואמנם תירוץ זה נמי דחיק בלישנא דתנא, דקתוין בין יבם אחד בין שני יבמיין רבוי אליעזר אומר יפר, ואיבעם בדין, על ברוחן אינו אלא חד מיניהם בגון הגודל ומידה נזונת, ואיהו דוקא הוא דיפר, ומלשון רב אליעזר משמע שם הם

ומיהו בהא נמי קצת קשה דמפני חששות רוחקות כהלה נמנעו מלהתקן זמן, דמכל מקום השתה דלא כתבי זמן איבא טפי למיחש לשמא יחפה, ומה גם דמצוי להתקן דניחיה גבי עדים, וכי אותו לסחוורי שיילין להו אם מעדים על המעשה עצמו וזכרים המעשה, ודואי למה فهو לשקר ועל דרך שכתבו התוספות בד"ה דחווז בכתבו וכו'.

ל"ד ע"א אלא אליבא דרבי אליעזר, ואילו בעית אימה לעולם

אליבא דרבי יהושע כי קאמר רבי יהושע כו, ואילו בעית אימה באיסור בת אחת ואליבא דרבי שמעון וכו'. איברא דאהא דמשני ברישא דרבי מאיר אליבא דרבי חייזן בפסחים פרק אלו דברים נ"ב ע"ב רבי מאיר כרבי יהושע סבירא ליה, דבמתניתא דקתני ושאר כל הזבחים שהחטן לשם פסח רבי אליעזר מהייב חטא ורביה יהושע פוטר, מסיים בה רביה מאיר אמר אף השוחט לשם אימורי צבור פטור, ועיין שם בסוגיא דרבי מאיר סבר דטעעה בדבר מצוה איפלו לא עשה מצוה בדוריתא, ובעלמא שמעין לייה לרבי יהונן דלית לה ברירה איפלו בדרבן וכל שבן בדוריתא, דמשום הци אית ליה לרבי יהושע אמרה, וכי קאמר רבי יהושע פטור ומהו כבומו בהול אבל הכא אין זמנו בדרבן, גבי ההיא דתני אין (ברירה) בהול, ואמננס אהא נמי קשה, דמי לא בעירובין ולז ע"ב ואמר רבי יהונן וכבר בא חכם כדאיתא בביצה פרק משילין דר' ל"ח וע"א, ועיין שם בתוספות ור' אמרה דרבי יהונן לא מחלק בין תולה בדעתינו עצמו לתוליה בדעת אחרים, הילך קאמר

ל"ט ע"א והוא אמר רבבי אלעד מר אמר כו' איפוק, ואי בעית אימה לעולם לא תיפוך כו'. אין ספק דשינויו דאפק לא ניחה לנו למימרא אלא מתוך הרוחק כס' כירויות לשון למורים שב סי' ע"ה, ולשבושי למאנן דמיית להיא מימרא כי מדרשא, הילך הדר משני בלבד איפוק, ומיהו ההיא שינוי נמי דחיקא בלשונו דרבי אלעד רק אמר אינו קונה אלא לעניין לדוחות בצהرا בלבד, ומדקאמר בלבד משמע דיליכא שום מילתא אחרית, ודומיא דהכי דיקנו לעיל בהיא דרכ' כ"ט וע"ב עין שם.

מ"ג ע"ב ולית ליה לרבי יוסי להבחן לית ליה, ואילו בעית אימה לעולם כו'. התירוץ ראשון דחיק מכמה אפיק, חדא רציכין לשבושי מתניתין למגMRI, דליישנא דארוסין דנקט תנא בדורבי יוסי הוא שיבוש גמור שלא שיך במלתיה למגMRI, והדא לית ליה הבדיקה כלל להך תירוץ, דבשלמא לתירוץ שני שיך מילת אירוסין בסברתו אלא רציך לומר להיפך כל האורסות נשאו ואינו כל כך טעות, ותו מה נעשה לכמה בריתות דנראה מהם דאית ליה לרבי יוסי הבדיקה, דלעיל בשילוי ארבעה אחין ולה"ע"א תני הגירות והשבואה כו', רביה יוסי מתר ליארס ולינשא מיך, ואם איתא Mai אריא גיורת כלחו נשי דידן נמי, והדא אמרת דלית ליה לרבי יוסי להבחן, ותו התם אונסה ומופטה צריך להמתין כו' רביה יוסי מתר ליארס ולינשא מיך, הילך קאמר אי בעית אימה דלעלם אית ליה בכ"י ד"ה ומחלוקתו בפלוגתא דהרבנן וכורשב".

נמי דפלוגי בקרא כו', ומיהו בהא לחוד לא סגי, דאי לאו דרבי יהונן אמר הци מכח הסברא, הרי דרישה דריש לkipesh אין לו ודברים כ"ה זו עין עלייו מובחרות היא מדרלא כתיב אן לו, וכבודרשי תנאי בפרק קמא וכ"ב ע"ב מכח זה הבן מכל מקום אפילו מזור, ודרשין (ובבא בתרא קט"ע"א) אפילו בת הבית ובת הבן כו', ואם נאמר דהינו טעם אדרבי יהונן דקרה מיבעי ליה לאוatoms דרישות דתנאי ולכך לא מודה לדריש לקיש, אם כן תיקשי לדריש לקיש, אלא מוכח דבסברא פלייגי.

בחיצות ושם יב' טיזו, אולם הימים של הסגרה של מרם דהו ידע בודאי שהיה להם להתעכבר שם הוא מץ למול, דיליכא חולשא דאורחא אחר שעוברים שלשה ימים, וכוחזין גבי משה שאמר אמלול ואשהא שלשה ימים, הקדוש ברוך הוא אמר לי לך שוב ונשות ר' יט, נדרים לא' ע"ב, טעמא דלא היה מץ לשוחות שלשה ימים, הא اي היה שהי שלשה ימים היה מהיל דתו ליכא אונסא דאורחא, היליכך קאמר אי בעית אימא משום דלא נשיב רוח צפונית, ומיהו הא נמי דחיק טובא לומר שהAMILה תהיה תלואה בנשיכת הרוח צפונית.

ע"ב ע"א מאי טעמא אי בעית אימא משום דנוזfine ההו, ואי בעית אימא דלא ניבדור ענייני כבוד. רחמנא ידע קושטא דמליחא טעמא Mai לא השיב להם רוח צפונית, דבקושטא הנך טעמי דחיקי נינהו, דאיilo Mai דמשני משום דנוזfine ההו, נזfine מחמת Mai, Ai מחמת העגל כדפריש רשי' ור' ואיבעיתן קשה קושית התוספות ור' נזfine שהרי מחל להם הקדוש ברוך הוא והשרה שכינתו ביניהם, ואילו מעשה המרגלים כמו שתכטו התוספות, הרי שליח מרגלים לא היה אלא בשנה שנייה ותעניית כ"ט ע"א ועד ההיא שעתה Mai טעמא לא נשבה להם רוח צפונית, דהכי תניא בהדריא כל אותן ארבעים שנה כו', וגם בסוף הארבעים שנה אחר שמותו כל אנשי המלחמה אוטם שנגורה עליהם גורת המרגלים ונשרו עדה שלימה, טעמא Mai לא נשב באותו זמן, לך קאמר Ai בעית אימא כי הicy שלא נבדור ענייני כבוד, ולהאי טעמא נמי

ע"א ע"ב אלא רונתיה אשთא דאמיה, ואיבעית אימא הני מיל היכא דלא מעוי אבל היכא דמעוי מהייא חי, והתוספות זיל ור' ואיבעית גרסי מעורה עין עליהם, ועין רואה דעת תירוץ ראשון קשה, דכיוון דאמרין שכשיצא ראשו חשוב בילד לכל דבר, מסתברא ודאי דתו לא מיקרי שעבר ירך amo למימרא דמוהני ליה אשთא דאמיה לוונו ולהיותו, דלענין זה נמי הר' הוא בילד, היליכך משני בדור אחר, ואמנם גם דרך שני אינו נראה כל כך, דלא מסתבר שיוכל לחיות שמונה ימים בלבד יינקה, ומה בכך דמעוי איפילו צעק עצקה גודלה, המפני זה יכול לחיות כל כך بلا שום מזון, וגם לגורסת התוספות קשה קצת, דמדאמור רבנן נסתם הפתוח ונפתח הסתום, משמע דבההייא שעתא שנפתח הסתום נסתם גם כן הפתוח, וכיון שכן כשהוציאו ראשו ונפתח הפה מיד נסתם הטרבור, והicy משכחת לה דמעורה ואוכל ממה שאמו אוכלת.

שם Ai בעית אימא משום חולשא דאורחא, ואי בעית אימא משום דלא נשבה להם רוח צפונית. לטעמא קמא קשה שהרי לא כל הזמן שהי במדבר היו נעים ונדים, כדפירוש רשי' בפירוש התורה בפרש מסעי' ובמדבר ל"ג Ai, וכיון שכן כשהיו חונים במקום אחד זמן הרבה היו יכולים למול, ומה גם כל הזמן שהיו בחורב ושם י"א והוא עוסקים במלאת המשכן והיו יודעים בודאי שלא היו נסעים ממש עד שתגמר מלאת המשכן, באותו הפרק למה לא מלו, וכן

לייה למימר הци, דהא אמרת דלא חייש למיעוטא וסמרק מיעוטא דמפליות למחצה דנקבות הו להו זקרים מיעוטא, כל שכן דלא היה צריך לומר כן, דאיפילו תהיה נקבה פולשת בשביב חלהה כמו שאמרו בגדרא, ולמה ליה למימר טעמא דלא סבירא ליה, לכך קאמר Ai בעית אימא דלעלום חייש כదוכחת בסיפה וטעמא דרישא דעבדין ליה תקנתא, ולתירוץ זה העיר חסר במילתייה, דמדקאמר זקרים יאכלו סתם ממש מעמילא بلا שום תקנתא.

פרק ח' ע' ע"ב הנך נפישן, ואי בעית אימא בא נפישן נמי כו'. הא

ודאי דמה שאמרו דבAMILת עצמו ענוש כרת לאו מילתא פסקתה היא, אלא כלומר יש בו צד כרת, דהא ליכא כרת אלא כשביטל במזיד, אבל אם מבטל מפני היראה דסכנה, דרבci האי גוננא Aiiri מתניתין כדפירוש רשי' ותוספות לעיל וע"א דההurrel, ליכא כרת, ומעתה הויל וחשבין לה חומרא בAMILת עצמו שיש בו צד כרת, מה שאין כן בAMILת זכריו דלא משכחת בהו צד כרת לגבי האב והרב, לפי זה נוכל לומר דמאי דמשני הנך נפישן Aiino תירוץ מספיק, דלאידך גיסא נמי Aiica אחרית, דAMILת זכריו דוחה את השבת כgon בAMILת זמנה שבת קליב ע"א, מה שאין כןAMILת עצמו דלעלום מיל לה שלא בזמנה היא ואינה דוחה את השבת, היליכך תריצ' באנפא Aiordinia, דמי Aiica מיידי דערלה רגופיה לא מעכבה ואחריני מעכבה, ומיהו ai נמי Aiino מוכחה דמאי Kosha, ערלה עצמו דאנוס הוא שמתירה לא מעכבה, אבל זכריו ועובדיו שפיר מעכבה.

איובל מן האירוסין כDSLKA דעתין השתא, מכל מקום אין דבר פשוט ולא שיך למיתני מפני האיבול דמשמע האיבול היוזע והפושט, והוא ליתא דעתה השתא לא שמעין דaicא איובל באירוסין.

פרק ז' ס"ז ע"ב שאני התם דיחסינחו בשמייחו ובשמא דאבוהן כו', ואי בעית אימא יחסינחו בדוכחת אחריתוי כו'. לא מהא ולא מהא Aiica ראה גמורה דאית להו חיים, דאיilo מקרא קמא ומיליכים כי י"ב, שם: בראך, ובישעה ל"ט א' הנושא: מראך דמרודך בלארן בן בלארן, ההוא עצරיך לכדרדרשין מניה בפרק חלק סנהדרין צ"ז ע"א בן יכבד אב ומלאכי Ai, דבלארן מלכא אשתני אפי כי כלבאה יתיב בריה על מלכותה והוא כתיב שםיה ושמא דאבה, ואילו מקרא תנין דילמא הci קאמר, והמלך אסא כתוב ליה למלך ארם לכבדו במקtab בון הדר בון טברימון בון חזון מלך ארם למימרא דמלך בון מלכים הוה, והיינו דמסיים לאמר, וכתיב בתRNA נמי ברית בין ובן ובין אבי ובין Aiיך כו' נמ"א ט"ז י"ח-י"ט, ולהודיע וזה כתוב קרא הci, ולעלום נימא דלית להו חיים.

פרק ז' ס"ז ע"ב קסביר אין חוששין למיעוטא, ואי בעית אימא לעולם קסביר חוששין למיעוטא דעבדין ליה תקנתא כו'. תירוץ ראשון אף שהוא לפוי ההלכה ומון חושן משפט סימן רפ"ט סער Ai מכל מקום Aiica למיפור מדברי רבci שמען עצמו, דקטני סיפה כלן נקבות לא יאכלו Shma ימצע עובר זכר, ולא הוה

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

69

מתוקמא היה דעלא אליבא דרבנן נחמייא, דאם איתא לדעלא וכל מקום שהאמינה תורה עד אחר הרי כאן שנימ, אם כן היכי מצינו למימר דעתן נשים עדרפי מניה, והא איהו חשיב בשני אנשים, ואדרבא היה לה לאותובי לעולא מהך דרבנן נחמייא, הילכט קאמר אי בעית אימא כו', ולהך אי בעית אימא דחיקא מילתא, דעריכנן לשבושים מתניתא ולתורוצה.

ע"א ע"א וע"ב לעולם רבינו שמעון ותריעץ היכי רבינו שמעון אומר שעשו בית דין בהוראתן בכונת כו', רב אשיש אמר לעניין איסורה כו', רבינא אמר לעניין קרבנן כו', ואילו בעית אימא הא קמיטיא קרבנן כו'. הנה תלתא שניין' דבתירוץ רבען כו'. קמא כלחו דחיקי טובא, הראשון מובן מעצמו שהוא דוחק גדול לפרש כזונן איש באשה דרוצה לומר בכונת כו' כלומר דמתכוון לקדש פנוייה, דהא ודאי אין זה ממשימות זדון, וגם שניין' דרב אשיש ודריבניא דחיקי, דמדיקתני בזדון איש באשה משמע לגמרי דאפיקלו לעניין גיטא נמי דלא בעיא גיטה, ועוד יש דוחק אחר בשינוייא דרב אשיש, דמלשון עשו בית דין בהוראתן כו' משמע דעלענין זה השני שהרווח ושנשתת מידי' ולא לעניין לאסדר על בעלה הראשון, ובשינוייא דרבינא יש דוחק אחר, דלא שייך לשינוייא דזדון איש באשה, וצריך לדוחק כמו שכתבו התוספות ר' ר' רבינא דסימנא בעלמא הוא, והילכט הדר משנה אי בעית אימא דקמיטיא רבנן, ותריעץ היכי חוץ מאשת איש ושנשתת על פי עדים, ברם היא נמי דחיק, דמלבד דברען לתורוצי מתניתא,

תצא, ולא קל וחומר הוא מהתמן, אם כן נילף מיניה בכל שכן, ועיין ביצה בזה לOLUMN בפרק חרש דף קי"ד (עי'בו) דקאמר דאיסור טומאת כהנים יש צד לומר שהוא קל משרצים לפי שאין שהוא בכל עין שם, והכא לא שייך למימר לאידך גיסא כמו התם שנייני כהנים דריבנה בהם הכתוב מצות יתרות, דהא מלתיה דרב בכל אדם אמרה ואפיקלו אצל כהן, ולפי יתרות זה הוה ליה לריב לחלק בין היכא שהוא נשנתה לו היה כהן להיכא שהוא ישראל, לך הוכחה לתרצ' בשינוייא אחרינא אי בעית אימא מי דפנו דפנו בעדים, האמנם הא ודאי שינוי דחיקא היא, דמשמעות דפנו לא משמע היכי כלל, דמה עניין לטrhoות אחר עדים עם מילת דפנו, וגם לשון אם לא רצה לא משמעו היכי, וצריך לדוחק ולפרש דהיכי קאמר אם לא רצה להמתין עד שנטרחה לבקש ולהזכיר אחר עדים אויל' יכחישו את הראשונים, אפיקלו היכי דפנו כלומר אתה עשה את שלך לטrhoות ולהזכיר, וכל זה דוחק גמור, הילכט הדר ומשי' תירוץ שלישי דהיכי קאמר שם כבר באו עדים שניים והכחישו את הראשונים ואפיקלו היכי נשא, או הוא דקאמר דפנו ורבינו מנחים ברבי יוסי היא, ואהיך נמי קצת קשה, דאם כן מי אצתראיך וקידשטו ויקרא כ"א ח' גבי כהן בכחאי גונא, הא לא יכול' עלמא נמי דינא היכי אליבא דרבנן מנחם ברבי יוסי, ומיהו זה יש לישב על הדרך דלעיל דמהיכא בכל, ואפיקלו היכי גלי קרא דכופין אותו להוציא, אם כן היכי קאמר רב כשבאו עדים שאומרים דاكت' ח' הוא, דהשתא אם איתא לדבריהם هو ליה איסור חמוץ דמית' בית דין שהוא אשת איש דלא

68

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

פרק ד' משנה ד') שמעין בהדי' דבשאבה בעין רבייה, בר מן לישנא דעת רבו דקאמר רבי יוחנן לא משמע כדמשני דלא נישקל רבו, דאם כן למה לי' להזכיר רוב כל הוה ליה למימר עד חצי, הילכט משנה אי בעית אימא דלעולם בעין רוב אפיקלו בשאי'ה דמדרben, והכא אין זה טעם ההקשר אלא דכין דaicא למתי' בהיתרא בדרבן תלינן ואמרין שאני אומר, אלא דלהא נמי קשה, דאם כן דעיקר טעם דရשותה דaicא למתי'י, אם כן מי איריא שלא רבו חולין אפיקלו רבתה תרומה נמי כוין דaicא למתי' תלינן, ומתקאמר רבי יוחנן אפיקלו לא רבו חולין על התרומה ולא קאמר דעדיפא מינה אפיקלו רבתה תרומה, שמע מינה ודוקא כהאי גונא דהוי מוחזה על מוחזה, ומוחה דלאו הוא טעם מושם דaicא למתי' אל אפיקא לא מזית אמרת כמו שהכricht הש"ס, מיהו נימא אנן בז' תרומה כאן לקדשים ולעולם דטבול يوم שרי בגעיה ותרומה, וכי תימא אי לקדשים לא מזית אמרת עד הערב ותו לא, דاكت' מחוסר כפורים הוא, נוקי קרא בהנחה דלאו בני כפרה נינהו, משום היכי מיתני אידך קרא דמדאפקה רחמנא אכילה בלשון נגעה הדרא קושיא דלעיל במים יובא כו', ומה ל' כמו שהרגישו התוספות (וזיה נגעה) עיין שם.

פ"ב ע"ב לא נישקל רבו, ואי בעית אימא שאני הכא כו'. מלבד דקשי'ה לתירוץ קמא מה שהקש' התוספות (וזיה דלא), דמתניתין דמקאות

קשה, דאם כן אפיקלו שאר רוחות נמי לא לינשב' כי היכי דלא לבדור, ועוד דעיקר עניין כבוד דרך נס הו, ולא יוצר ממנה יתרך מזימה שנשב' הרוח צפונית ולא ניבדרו עניין כבוח, וגוזלה מזאת מצינו בעשן המערכת ולא נצח' הרוח כו' ואבות' ה' ה').

ע"ג ע"ב הנה נפישן, ואי בעית אימא כו'. עיין מה שכבותתי בפרק ב' דשבת דף כ"ה וע"ב בס"ד.

ע"ה ע"א הא כיצד כאן למשדר כאן לתרומה כו', ואי בעית אימא נפקא כו'. אילו מקרא קמא, ה'ן אמת דmerican וטמא וטהר ויקרא "א ל"ב" צריכין למימר דאיתא קרא לחלק, מיהו מנא לן למדרש כאן למשדר כאן לתרומה, איברא דaicא לא מזית אמרת כמו שהכricht ה"ס, מיהו נימא אנן בז' תרומה כאן לקדשים ולעולם דטובל يوم שרי בגעיה ותרומה, וכי תימא אי לקדשים לא מזית אמרת עד הערב ותו לא, דاكت' מחוסר כפורים הוא, נוקי קרא בהנחה דלאו בני כפרה נינהו, משום היכי מיתני אידך קרא דמדאפקה רחמנא אכילה בלשון נגעה הדרא קושיא דלעיל במים יובא כו', ומה ל' כמו שהרגישו התוספות (וזיה נגעה) עיין שם.

ש" ועשו שתי נשים באיש חוץ מאשת איש ושנשתת על פי עדים, ברם היא נמי דחיק, דמלבד דברען לתורוצי מתניתא,

עוד היכי נימא דلنשאת על פי עדים קרי לה אשת איש טפי מן הנשאת על פי בית דין, אדרבא הנשאת על פי שני עדים דאניסא לא שייך בה לשנה דאשת איש, וטפי זהה לה למימר איפכא חוץ מאשת איש והנשאת על פי עדים.

ע"ב ע"ב אמא קדושין ונושאין אין בה, ואי בעית אמא מא נושאין יש בה בזנות כו', ואי בעית אמא לעולם כדאמרן כו' דמלחפה כו'. לשינויו קמא משבשין לה לרבי גידל ולא ניחא ליה לש"ס, וכך מהדר לתרוצי למלה דרצונו לומר יש לה לעניין דמתסרא איבם באילו זונת, ולעולם לא בעיא גיטה, גם זה דוחק, דלשון נושאין יש בה משמע נישואין גמורים להצrica גט, ועוד דאם בן לישועין רבותא דאיilo זונתה בלבד אסורה ליבם, דאיilo השטא דקאמר נושאין ממשע דוקא ניחא וזה ונsha דאיכא למשיח שמא יאמרו חלץ וזה ונsha זה ושוב מהoir חלוצטו משנישאת, מה שאין כן בזונתה דהא אפיilo גראשו שזונתה מותר להחויר, ולפיכך עבד שינויו אחרינא ועלעולם בעיא גיטה משום דמלחפה כו', וזה נמי קצת קשה, דהא אשה שהליך בעלה כו', נמי לא בעיא גיטה משני אלא משום גורה כدلעיל פ"ח ע"ב, ואם כן מאי נפקא מינה דמלחפה בה, הא זהה לה גורה לגורה, דההיא גופא לאו מדינה בעיא גיטה.

פרק י"א צ"ז ע"א לעבור עליה בשלשה לאוין, ואי בעית אמא לאחר מיתה. תירוץא קמא לא ניחא לה לתלמודא כולי האי, משום דכל

פרק י"ב ק"ד ע"א אלא יהידי קא קשיא לה כו', ואי בעית אמא כלחו נמי ייחירה קתני לה כו'. אשינויא קמא קשה דאם כן לא זהה לה למימר ביהירה, דהא לאו ייחירה הו דיaca רביעיק בא ורביע שמעון ורביע יוחנן הסנדLER והזה לה למימר ביהירה, ותו דמדקאמר דעביד בסוגה משמע דאכלחו תלתא קפיד שמואל, הילכך משני בא בעית אמא דאין הכי נמי מטה סתמא תניא דכשרה מיהו היינו ובלילה דעביד אלא דעביד דבמק דוקא ברייעבר, אבל להכשיר לכתילה לייכא אלא ייחירה והיינו רביע ישמעאל בגין אלישע, וההא נמי קצת קשה, דאם כן לא זהה לה למימר דעביד אלא דעביד לכתילה, דכל הקפidea בהא תליא, דאיilo במא דעביד לית לנו בה דהא סתמא תנין דכשרה, וקיימה לנו וברכת אברהם ח"א סימן סי', תורה חטאת לרמ"א סימן י"ז סעיף דז בשעת הדחק ודיעבד כי הדרי נינהו, וכל היכא דכשר ברייעבר עברדינע שעבדא בשעת הדחק, ואם איתא דידע שמואל דלאו שעת הדחק הויא ולכך קפיד, אם כן זהה לה למימר בהדייא דעביד לכתילה ייחירה.

פרק י"ג ק"ט ע"ב אמר קרא ולמדתסועשיתמסכו' ודברים ה' א', ואי בעית אמא לעולם כדאמרתו מעיקרא כו', ואי בעית אמא תוקע עצמו כו'. הראשון דחוק מכמה טעמי, חדא דלא מסתבר, למה פסיד שכר התורה בדוקא נקט דבاهי גונא דמתנת שכיב מרע, דמי אפיilo מיתמי ואפיilo מתנת בריא גביא מיניהם, ובשלמא לאוקימתא קמא בדוקא נקט דבאהי גונא דוקא דגביא מעבר, וליתא דאי סבר כמאן דאמר כמרקעי דמי אפיilo מיתמי ואפיilo מתנת בריא לאפקוי מיתמי או מתנת בריא וכמו שכתבו התוספות ור' כתבו, אבל להז אוקימתא קשיא.

מאי איכפת לנו דיaca אשה ושבעת בניה, מאן יימר דעל פי הוראת רביע עקיבא עבדוה וכי תימא דאיינה נמי הו קאמר כי מי מהימני, הרי הן גם כן נוגעים בדבר, לכך הדר משני שאני הכא דקאמר מילתא אחרינא ורגלים לדבר דלא משקר, וגם חילוק זה אין לו סמכות ומה בכך דאמרינוו כחדא אהא מהימן ואהא לא מהימן, וגדרלה מזו אמרו גבי עדים פלגיין דיבורא ובכא בתרא קל"ד ע"ב.

צ"ט ע"א Mai קא משמע לנו כולה רביע מאיר היא ועובד מטלטי כו', ואי בעית אמא הא קא משמע לנו כו'. הראשון אינו נאמר אלא מתרע הדוחק לאוקמה כרביע מאיר ודלא כהאלכתא, ותו דמאי קא משמע לנו הא אמרה רביע מאיר חדא זמנה, ועוד לישמעין בשאר מטלטי וכל שכן בעבד דהא איכא למאן דאמר כמרקע דמי, הילכך הדר קאמר אי בעית אמא הא קא משמע לנו דגם לעניין כתובה עבדא כמרקע דמי, ולא תימא לא סמכא רעתה עליהו לפי שמותם ובוחרים, ומיהו אהא נמי קצת קשה, דמאי איריא נקט בכחאי גונא במתנת שכיב מרע, דמשמע דוקא בכחאי גונא דמתנת שכיב מרע אינה אלא מדרבן הוא דגביא מעבר, וליתא דאי סבר כמאן דאמר כמרקעי דמי אפיilo מיתמי ואפיilo מתנת בריא גביא מיניהם, ובשלמא לאוקימתא קמא בדוקא נקט דבאהי גונא דוקא דגביא מעבר, וליתא דאי סבר כמאן דאמר כמרקעי ומיה בכך אכתי מקרוי לאחר מעשה, דלפי שכבר נשא והיה מתירא שמא יפסלה עליו דילמא משקר, דעיך מה שאמרו לאחר מעשה אין שומעין לו הינו לפי שהוא שייך באותו מעשה ודילמא משום הכא משקר, כמו שכתבו התוספות לעיל פרק העREL וע' ע"א ד"ה אס, ותניינא נמי

ספריו האינו על פסקו הזר תמים, ורמביין בדברים שם ורבינו בחיי, ראשית חכמה שער היראה פ"ד אות כ"א פסק אשר לא יכח שחד רבדים "ז", ואשכחן נמי גבי אחר וחגיה טז ע"ב לא מידן לדיניה משום דעסוק בתורה, ועוד שם שלחכה אש ספסלו של רבינו אמר ומה למתוגנים בה כך, לכך משני בדרכך אחר דלעלום אין לו אלא תורה קאמר ואצטריך כו, ולתני שינוי אילין לא דיק לשנא דתוקע עצמו לדבר הלה, דעתו הוה ליה למיר לדברי תורה או למדור תורה וכיצוא זהה, משום הדר משני דשפיר דיק לשנא לדדבר הלה דלא מעדין על סימני טבעתו נאמנין דהא לא חיישין בהך לשאלתך, לך הדר משני דאי הци נמי דלמאן דאמר סימני דראייתא לא חיישין לשאלתך כלל, זאי דיבבי סימני גמורין בכליו אין הци נמי דמהימני, הכא במאי עסקין כגון דאמר כייר וסומקי שאינם סימני גמורין, והא דתעביר Mai את ליה למעבר, לביה נמי קצת קשה,adam בן הוי מתניתין זו ואין צריך לומר זו זעירובין ע"ז ע"א, הויל ובין בגוףו ובין בכליו מيري בסימני גroudים שאינם סימני גמורים, הוה ליה למיר בון בגוףו בין בגוףו, דהשתא קשה ומה בגופו עצמו אמרת שלא מהנו סימנים גroudים בכליו מיביעיא.

מסכת כתובות

פרק א' ג' ע"ב דאמר שר צבא בא כו, זאי בעית אימה מא כליו בחורי וסומקי כו. לשינויו קמא קשה מחמת האונס כו. לפירוש ראשון אייכא לאקשיוי, דמלבד שלא שיד כל כך לשנא דאונס דעתו הוה למיר צורך או כיווץ זהה,תו דעת כל זה לא מתייש שפיר מה שהקשה תלמודא וחישין ולא סמכין לסימני ואלו אין

מלברך, ולא עוד אלא דעתך איכא צד לביך בשני דהינו שי' בשבת דבריה איכא חיבת ביהה כדעליל וה' ע"ז, ושינויו תנינא דמוקי לה בבחור גם היא דחיקא, דכון רעברו שלשה ימים ומשכים והולך לאומנותו לא מסתבר שהיא עוד ברכה.

ט' ע"א לא עריכא באשת כהן, זאי בעית אימה כו. תרויחו שינוי דחיקי נינהו לאוקמי מלתיה דרבנן אלעור דקאמר בסתם האומר כו' נאמן כו', דלא מיר אלא اي בכחן اي בקבל בה אביה קידושין פחותה מבת שלש, אבל הראשון דחיק טפי דמדקאמר נאמן לאוסרה עלי' משמע עלי' הו אדאיסירה הא לא תחברה שריא בכל גונא דמגרש לה איהו ונסיב לה חברה, זאי בכחן לחברה כהן מי שריא הא הויא לה גרוחה, ואפשר נמי בלבד וזה אדאיסירה לכתילה מיהא משום ספק זונה, הויל ועבדין עובדא לאוסרה על בעלה במימר פי.

שם התם אונס הו, זאי בעית אימה כו. שינוי א קמא דאונס דחיקא, דאיברא דמהニア למייבט עטמא אמא לא אסורה עלי' נביא ובית דין, זה יש לומר שפיר הויל ולא היה אסורה על הבעל לא ראו גם כן לאוסרה לבועל, אבל דוד גופיה כשבא לצתת ידי שמים אמא לא אסורה אנטשיה ולא פטרה, לך הדר משני דאי בעית אימה דאפיקו לצתת ידי שמים לא אצטריך שהיתה כבר מגורשת בראשיה, אבל שינוי זו לבארה לא שיכא בסברת רבינו אלעזר דמשמע דאייה לא סבירא ליה הци, adam בן מאי

מעיקרה התם נהגו הכא מותר, לא מיבעית לפירוש התוספות ור' והו דנהגנו אורוי לא מוריין ומותר לכתילה ממשמע, דודאי קשיא השטא ומה היכא דaicא סכנה אורוי לא מוריין כל שכן הכא דליקא סכנה אלא פסידא דמונא, אלא אף לפירוש רשי' (ר' הכא) קצת קשה, שהרי אין אונס זה בא לאיש מיוחד דמשום הци תנוי מותר לאיש יחידי, דמי לא עסקין שביהם זה שאומרים שיבא שר הצבא הו טובא דבעו לכнос ולכלחו ודאי שרין, זוגם לא דיק להך אוקמתא היבת האונס בה"א הידעה דמשמע האונס המפורש במקום אחר, ואילו הך מילתא דרך צבא לא נתרפש בשום משנה ולא בריתא, הילך משני זאי בעית אימה דמייר באיש מיוחד שבא לו אונס שמית אבוי כו, כורתניא כו, וכלך שרין ליה שפיר לכתילה, ומיהו גם זה קצת דוחק דהיכי אתרמי דברים שני זכר היה טבוח טבוח ויינו מזוג ונתן מים על גביبشر, Mai טעמא הקדים כל כך הויל ולא הוה ליה לבнос עד יום רביעי.

ז' ע"א זאי בעית אימה באלמן כו, זאי בעית אימה בבחור כו. תרויחו שינוי דחיקי נינהו מחד טמא, דלפי הנראה הא בהא תלייא כל אימת דaicא שמחת נישואין אייכא ברכה, דהא כל עצמן של ברכות לא אותו אלא מפני השמחה, דהינו דمبرכים שהשמחה במשמעותו ומשמעות החתן עם הכללה, ובר מן דין בכל חדא אייכא דוחק בפני עצמו, בראשון דמוקי באלמן יום אחד לברכה ושלשה לשמחה הא לא מסתבר, דכון דaicא שמחה עד שלישי מה נגרע

שייך כל מה שאמר אין האשה נאסרת כי וכמעטה שהיה, הרי אותו מעשה לא מפנקן הי נמי לא טרדן והכל לשבת, שייך כלל לאשת איש דהتم מגורשת הויא ואין ללמידה מאותו מעשה לעניין אשת איש כלל לא להקל ולא להחמיר.

י' ע"א איפוך ומאי חיות כו', ואיבעית אימא כולה רשב"ג היא כו.

תרוועא קמא דחיקא, ומלאך הדוחק בעצמו לשבושים מתניתא ולאפוכה אכתיא קצת קשה מאי חיות דافتכ בתרייתא איפוך קמייתא, ואפי על גב דמשני הא שמעין ליה לרשב"ג כו', אי מהא לא איריא כל כך, דדרילמא לעולם הטע ולקמן ק"ע ע"ב רשב"ג נמי סבירא ליה דהויא דרבנן אלא באה פלייגי דרשב"ג סבר דאיפלו הבci לא מקילין בה למיעבד תרתי קולי דסתרי אהדי אלא בתר שעבוד אולין דסביר דכל דתקון רבנן בעין דאוריתא تكون נפסחים לי ע"ב, ומשום הבci הדר משני אי בעית אימא דלעלום לא תיפוק כל לא הא ולא הא, והך מתניתא כולה רבן שמעון בן גמליאל היה וחסורי מחסרא, גם זו לא ניחא כל כך מלבד החסרון סוף סוף ציריך גם כן לתרוץיא ובמקומות כתובת אשא ציריך לומד אלמנה, ותו מאי שרשב"ג אומר, מי איכא מאן דפליג עליה באה למייד דכתובת אלמנה מן התורה והא קרא מוהר הבתולות כתיב שמות כ"ב ט"ז ואלמנה מהיכא תיתי.

שם ע"ב מי אמרין דלא מעלו כו', ואיבעית אימא לא קשיא הא משתחמע מתניתין, ומיהו בא נמי איכא קצת דוחק דמסתמא מתניתין בהגדיל נמי מירי מדקתי אומר לחבירו שדה זה של אביך כו', אם כן לאו עם קטן קא דקאמר משחנן כוי ולא מפנקן משמע ליה

יהודה דבעלמא חייש איפלו ליכא ידים מוכחות עם כל זה הכא מיקל משום דרוב עמי הארץ מעשרין, רבנן דבעלמא לא חיישי לא כל שכן דזהה להקל הכא מהך טעםא דרוב עמי הארץ איפלו שכלי אומנותו בידו, ואי כפירוש התוספות זיהה בשכלין בכללי אומנותו דרווצה לומר דבבהיא דחברי כהן מירי שמשתמש בכלים דטהרה, בהא נמי קשה דהא סוף סוף טעמייהו דרבנן הטע משום דרוב המשתמשין בכלים הללו כהנים הэн ויש ידים מוכחות, ואם כן אמא פלייגי הכא עליה דרבי יהודה הא הכא נמי איכא ידים מוכחות דרוב עמי הארץ מעשרין הם, משום בכמי ניהא ליה לתרוץיב בעין אחר דלעלום דרבי יהודה לא חיישי לגומלין איפלו בעלמא, דאם איתא דבעלמא חיישיין והכא משום ידים מוכחות הוא ובבהיא דחברי כהן הינו טעמה משום דמעליין מתרומה ליוחסין, רבנן סבר אין מועלין ולעלום בעלמא חיישי לגומלין והכא שאני משום דכללי אומנותו כו', ולפירוש רשי"י איפכא, ומכל מקום הא נמי קצת דחוק דאי טעםא דרבי יהודה משום יוחסין, הוה ליה לפירוש דהא דאין נאמן להאכילו בתמורה הינו דוקא בתמורה דאוריתא דמנה הוא דמעליין ליוחסין, אבל לא מתרומה דרבנן כדלקמן.

כ"ה ע"א מעיקרא אוכל בתמורה דרבנן כו', ואיבעית כתירוץ ראשון מדקתי במה היהת אימא כו'. לישנא מתניתא לא משמע שכלי אומנותו בידו, השטא ומה רבי

משתעי אלא עם גROL איפלו אחר כמה שנים והינו הגידיל דרב הונא.

כ"ז ע"ב בשכלי אומנותו בידו כו', ואיבעית אימא רבבי יהודה ורבנן במעליין מתרומה ליוחסין כו'. הא ודאי דציריך לומר כמו שתבו התוספות זיל זיהה ואיבעת דהך אי בעית אימא לא אתה לתרוץיב אלא דרבי יהודה אדרבי יהודה, אבל דרבנן אדרבן לעולם אין לנו אלא מה שתירץ ברישא בשכלי אומנותו מוכחה מתרוך פירוש רשי"י ולעיל ע"ב דיה למירא בין מה שכתב בתחילת קא סלקא דעתין דעתינו דרבי יהודה משום גומלין ולא קאמר קא סלקא דעתין דפלוגתיהו בגומליין, משמעו דרצונו לומר דרבנן איפלו למא דמסיק באיבעית אימא לעולם ציריך לומר דבעלמא לא חיישיין לגומליין, והכי נמי מוכחה מה שכתב אחר כך בד"ה במעליין מתרומה ליוחסין רבבי יהודה סבר כו' וטעמיה לאו משום גומליין ורבנן סברי כו', אם כן מוכחה דרבנן לא חיישי לגומליין אף למסקנה זו דאם לא בן מה בך דלא מעליין מתרומה ליוחסין, וכיוון דסבירו רבנן על כרחין שלא חיישיין לגומליין אם כן Mai טעמא בההיא דחומרין אינו נאמן, אלא ודאי שנייה ההיא דכללי אומנותו בידו, ומעתה למדנו על פי דרכנו דلتירוץ ראשון דמוקי פלוגתיהו בההיא דחומרין בשכלי אומנותו בידו לפי פירוש רשי"י, ואיפלו בכמי רבי יהודה לא חייש משום דברמא היקלו יש דוחק בתירוץ זה, דאם כן Mai טעמייהו דרבנן ומה בך של אביך כו', אם כן לאו עם קטן קא

למנעח מאמר שנית לאריות לדוד

77

הוא וכ"כ התוט' ביצה כ"ה ע"א ד"ה כאן, ולכך משני דודאי אין פסקין לעולם כדקאמר רבינו אלעזר וברייתא ליצקי קדרה, אך גם זה החוק דילשנא דרגילה נותנים לה ממשע לשתייה כי אורה.

פרק ז' ס"ז ע"א אי בעיתaimא לבבוחו כו', ואי בעיתaima כרביעי ליה כו'. הא רמשני דלבבוחו הוא דעבד לכואורה לא יתכן, דכיוון ודוסף סוף עבר לו יהא דעבד לבבוחו דמייקרי דעבד שלא לשמה לא משמע שיתן שורת הדין לכלות כל הממון לטמיון, דארדבא אמרנן ופסחים כי ע"ב לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפילו שלא לשם שמותך שלא לשם בא לשם, לכך שמותך לא עבד כרביעי ליה, והא הדר משני דלא עבד כרביעי ליה, והא נמי שנייא דחיקא דמלכ' מקום בגין דעבד קצת הוה ליה לישאר בידיים מקצת הממון בנגד אותו שיעור שעבד צדקה, ואמאי אזי להו כלחו נכסים לגמרי.

שם לעולם אסיפה ורנפקי על ידי החק ובהא קמפלגי כו', אי בעיתaima כולה רבנן שמעון בן גמליאל כו'. החק זה רמשני בשינויו קמא כמו הוא עצמו דחק, רוסף סוף הוואיל ולא נפקי אלא על ידי החק הא ודאי פשיטה שאין הבעל משתכר בהן כל כך כמו בשאר מועות ליצקי קדרה כו'. עין רואה בתירוץ ראשון יש בו מן החק דאטו רבינו אלעזר בשאינה רגילה קאמר, גם כן פשיטה, סלקא דעתך דיהבין לה אנןמאי דלא הוה ייב לה בעל, וצריך לומר דברי אלעזר מירי ברגילה בכוס אחד בלבד והוא ליה לפרש, בפרט רבינו אלעזר דאמורא נפשיה כגון לומר דיויסף שתות בלבד וכיוצא, ומפני דוחק זה הוכחה לשינוי

משמש ואמאי חייב במתנות אליבא ודבוי יהודה,מאי שנה מהתקבלתי, ועיין בתוספות בד"ה אתאן לרבי יהודה ולעל ע"א שכתבו דמסיפה בלבד רישא הוה מציע לדקדק כו', וכרבינו מאיר נמי לאathi שפיר כל כך, דילשנא דמתניתין דקANTI ולא כתוב לה כל נכסין דאית ל' אחראי כו' חייב משמעו דרוצה לומר חיב להיות כו' אחראי, ולשון אחראי מורה לטרוף ממשעבדי ולא מבני חרי בלבד דומיא למאי דאמירין בעלמא נכסים שיש להם טעות סופר ובבאה בתרא קעה ע"ב ואחריות

פרק ה' נ"ט ע"בaima מטהנת, ואי בעיתaima ברוחיא דידא. אין ספק שדוחק גדול לשבע ולומר דתנא לא דק, לכך ניחא ליה לאוקמא בא' בעיתaima בדידא, ומיהו הא לא פסיקא ליה דידילמא לאו כל כמייה ומצעיא אמרה ליה אי תעביר ריח'יא דמייא אטפל בה אבל כולי האיל לא טרhana וכל שכן אי לאו אורחא דידה דבני משפחתה בהכי, רקימא לנ' עולה עמו ואינה יורדת עמו כדרקמן וס"א ע"א.

ס"ה ע"א רגילה שאני כו', ואי בעיתaima רגילה נתנוין לה ליצקי קדרה כו'. עין רואה בתירוץ ראשון יש בו מן החק דאטו רבינו אלעזר בשאינה רגילה קאמר, גם כן פשיטה, סלקא דעתך דיהבין לה אנןמאי דלא הוה ייב לה בעל, וצריך לומר דברי אלעזר אלעזר מירי ברגילה בכוס אחד בלבד לאוקמה כרבינו יהודה ושאני הכא דלא כתוב לה כתובה כלל שפיר מצין משום סיפא דתנא חיבא, הוה ליה למימר ברישא לישנא דפטור דבחכוי הוה שפיר דלא אמרין מסתמא מחלוקת אלא סמכה אתנאי בית דין, אבל סיפה דכתוב לה שדה שווהמנה במתנות הינו מחלוקת הא מצוה איכא.

76

למנעח מאמר שנית לאריות לדוד

ג' ע"א אין ספי ליה כתורה מיהו כו', ואי בעיתaima לא קשיא כו'. תירוצה קמא דחיק, דלפי משמעות Spi' ליה כתורה דרוצה לומר לכופו ולמלמו בעל כרכחו כשור שאובסן אותו בעל כרכחו היינו יורד עמו לחיו, דהא ודאי אין הכהנה לחיו ממש להmittu אדם בן מאי מהני, ולהתרוצה בתרא נמי לא יתכן לשנא דקאמר שהיא אדם מתגלגל עם בנו עד שתים עשרה שנה, דבמאי עסקין אי במקרא הא אין הגלגול אלא עד בר שית, ואי במשנה הא לא הוי אלא עד בר עשר, ולומר כמו שכתו התוספות ודייה בהן דבר שית למקרא דאמר אבוי לא דמי לבר עשר למשנה, אין לך דוחק גדול מזה.

שם ותרוייהו איתנהו חלייש וגמיה, ואי בעיתaima דרכאתה לגבי למנקט בנו דאית בה רבותא לגבי שלילה דחיב שחווא הדכיחס כו'. לתירוץ ראשון קשה דאם בן Mai מעליותא, ומאי איכפת לנו דגמר הוואיל וכחיש עד שהוא מסוכן למות ויצא שכרו בהפסדו, ולהתרוץ מאחר דלא אטרפה במתניתין אלא בתו אפילו נאמר דנקטה לרבותא דאפילו בתו דאייא זילותא ליכא חיבא, מכל מקום כשבאנו לדיקוי ולמימר הא מצוה איכא לא נוכל ליתן דין זה בبنיהם אלא בבנות, ולימה מההייא טעונה גופה דזילותא דדוקא בתה המפורשת במשנה הוא דאייא מצוה אбел (בתה) [בבנ] מהיכא תיתי, ואי כרבינו יוחנן בן ברוקה פשיטה שיש דוחק גדול לומר דהוא הדין לבן והוא הדין נמי דאפילו מצוה ליכא, ואי משום סיפא דתנא חיבא, הוה ליה למימר ברישא לישנא דפטור דבחכוי הוה שפיר טפי דהוא תנא דבר והפכו, ולא לימא אינו חיב דהשתא משתמע חיבא ליכא הא מצוה איכא.

ג' ע"ב אי בעיתaima רבינו מאיר, ואי בעיתaima רבינו יהודה כתבה כתוב לה כתובה כלל שפיר מצין לאוקמה כרבינו יהודה ושאני הכא דלא כתוב לה כלל, והיא גופה קא משמעו לנ' דלא אמרין מסתמא מחלוקת אלא סמכה אתנאי בית דין, אבל סיפה דכתוב לה שדה שווהמנה במתנות הינו מחלוקת הא מצוה איכא.

איך שטיא דcolaה רבנן שמעון בן גמליאל היא וחסורי מחסרא כו', ואמנם אכן נמי דחיקא קצת, מלבד דצרכין להרוצי בחסורי מהסרא גם כולה רישא דידנרי זרב הרוי הן בכפסים יתירא הוא, שלא היה לה למיתני אלא דינרי זרב במקום שנגנו שלא לפורתן שמיין אותו והרוי הן בשוויהם, וממילא זהה שמעין הא במקום שנגנו לפורתם הרוי הן בכל שאר מטבחות.

שם מכל מקום ככלי מבעי ליה קשיא, ואיבעת אימא כו'. הא ודאי כולי עלמא ידען שלא ניחא לנ דתיסק בקשיא, לכך משני שלא קשיא דרבינו יוחנן מיריב בגורותאות גדלות ובריתא בדוקות, ומהו אם כן קשה דרבינו יוחנן היה ליה לפרש ולא לומר זרב סתם, ועוד דאייפכא משמע דרבינו יוחנן ורק אמר זמן לאוקמה לא דמיריב בעודה ארוסה והגיע זמן, שלא משועבר אלא מדרבן ולכך חל הנדר, אבל גם בו יש דוחק גדול,adam כן היכי קתני המדריך את אשתו לאו אשתו היא אלא ארוסתו, לכך היה עיי לאוקמה באופן אחר שהדרירה כשהיא ארוסה ונישאת ורק לה אשתו לפי מה שהיא עכשו, אלא שלא מתוקם לה מכח קושיא וקאמר אלא מהורתא כו'.

שם ע"ב ליטראبشر משל עופות, ואיבעת אימא כו'. מלבד דילשנא דבריתא דקטניبشر סתם לא משמעبشر עוף דבשר סתם הואبشر בעית אימא כדרכי יהודה כו'. לפירוש פלוני חכם טיהר כו', ואיבעת אימא כו' יהודא בר מהה תולדה לאו יהינו קמא קשה דאם כן הוא מהה לוי, ההינו רישא מאכילהו שאינו מעושר וזהו נמי מיריב במציאות זה, ואב על גב הדחד תנן כל ריבותא אף על גב שהעוף דמייך ממשל בהמה, הילך הדר אמר אי בעית אימא בליטרא, ומהו אף זו שנייא דחיקא דלשונ ליטראبشر לא משמע כו', וגם לא מצינו בשום לשון ליטרא על דאוריתא ותנא דרבנן ולא זו אף זו קתני יוכחות יט ע"א, דהאי תנא סבר כמאן דאמר נכתובות כה ע"א תרומה בזמן הזה אחרינא דהנק דחיקי נינהו ניעין עוד לקמן בחלק חדש הש"ס כתובות ס"ז ע"ב).

לדברי רבי עקיבא כשל תורה, ופרש רשי"ז ור"ה עשית די לנו לקיים הלכה כמותו לכתהילה בלבד, ממה נפשך אם רבי טרפון רבייה אפילו לכתהילה לא עבר כי כתהיה, ואי חבירו הוא ריעבר נמי שפיר מהדרין דחשייב כתועה בדבר משנה הויאל וככלאו הוא הלכה כרבי עקיבא מחבריו וערובין מ"ז ע"ב, לכך הדר וקאמר דבאה פלייגי מר סבר הלכה איתמר ומר סבר מטען איתמר, אבל גם זה יש בו קצת דוחקadam כן תיקשי הלכתא אהלהטא, דאנן קיימא לנ הלכה כרבי עקיבא מחבריו וקיימא לנ רבי יוחנן וריש לקיש הלכה כרבי יוחנן ויבמות לי"ז ע"א, והא רבי יוחנן סבירא ליה שלא הלכה איתמר אלא מטען איתמר.

פרק י"א ק' ע"ב כאן בדברים שמכריזין כו', ואיבעת אימא כו'. איברא אימא כו', ואיבעת אימא כו'. איברא שלשתן שניוי דחיקי נינהו מחד טעם, adam כן אין נמשך שפיר סיפה לדישא וכדרתני סיפה אבל אם עשו אגרת בקורס כתו מכרן קיים, ליפלוג וליתני בדידה ולישמעין רבותא דאפילו לא עשו, ולימא היכי שפתחו בו, מכרן בטל הא שווה בשוה מכרן קיים במה דברים אמרום במטלטלין אבל בקורס מכרן בטל אבל אם עשה אגרת בקורס כו', ואמנם בר מן דין אוקימתא קמא דחיקא טפי דמדתנן ולעל צ"ט ע"ב סתםא שום הדיניין משמע דמייריב בין במטלטלין בין במרקען, לכך הדר באוקימתא תניניא דין היכי נמי דבכל שם מיריב אפילו במרקען עביה שאין מכריין, והא נמי דהינו כשבה שאין מכריין, והא נמי

דאורייתא וחללה ורבנן והוא קא משמע לעד אפלו בדורבן מיקרייא עוברת על דת משה, אלא משמשתו נהה למה ליה למיתני הויאל ומיריב נמי בכחאי גונא, והא פשיטה דעוברת על דת משה היא דהא נמי איסורא דאורייתא וחמיר מדרישא דאית ביה כרת, לכך משני בדרך אחר דהכא לא מיריב בכח האי גונא דاشתכח שקרה להדייא אלא בגון שהוחזקה נהה כו', ומהו מציאות זה הוא מצעיות קצת רחוק, דעת מה ועל מה באו שכינוי להגיד לו שהוחזקה נהה מה ראו על בכח ומה הגיע אליהם, משום היכי לא משני היכי מעיקרה בפשיות.

פרק ט' פ"ד ע"ב מר סבר הלכה כרבי עקיבא מחבריו ולא מרבו כו', ואיבעת אימא כו', ואיבעת אימא כו'. הך קמייתא לא מסתברא, דהא בכמה מקומות ועיין ושונים לדוד פ"ג דפאה מ"ז, ובפרק א' דריה מ"ז ובשדי חמד פאת השורה כללים מערכת ההיא סימן כז פסקין כרבותיו דרבבי עקיבא לגבי דידיה בגון רבנן גמליאל ורבבי יהושע ולא אשכחן לריש לקיש דפסיק בהו כרבי עקיבא, ועוד לו יונח דריש לקיש סבר היכי, מכל מקום מאן דדאין דינא כרבה דרבוי עקיבא לאגביה דידיה אין ספק שלא חשב טועה בדבר משנה לאחוורי עובדא, הויאל ואיכא נמי כללא לאידך גיסא דקיים לאין הלכה בתלמיד במקומות הרבה ור"ף פשיט פ"ב סימן תשלה, הילכך קאמר אי בעית אימא דראיא דרבנן חיליגי דריש לkish סבר רבי טרפון חבירו הוא ורבוי יוחנן סבר רביה הוה, ומהו גם זה דוחק adam כן היכי קאמיר רבי יוחנן שום מיריב וכו', דהאי תנא סבר כמאן דאמר נכתובות כה ע"א תרומה בזמן הזה אחרינא דהנק דחיקי נינהו ניעין עוד לקמן

ודברים כ"ד בין לאקושי הוה ליעzieה למזה לי, והכי נמי קצת קשה אפלו אי נימא כמו שכתו התוספות דלא קאי רק אשטר מכר, דקרה דואקח את ספר המקנה וירמה ליב יא למה לי, וגם אי נפרש הלכות מדינה משום מנהג כמו שכתו עוד התוספות, אין לך דוחק גדול מזה, אך קאמר אי בעית אמא אפירוש דברי הש"ס דקאמר הותם נמי כתיב ואקח כו, כאילו קאמר הותם כתיב נמי ואקח כו, כלומר דאיכא תרתי קראי בשודה, ומכר מאחיזתו וויקרא כ"ה כ"ה וקראי דואקח את ספר המקנה, דמתרווייה מוכחה דתלה רחמנא במוכר, והילך סמי חרוא מקמי תרתי, ומוכחה לאפקי קרא דשות בכפס יקנו וירמה ליב מ"ז ממשמעותיה ולומר קרי ביה יקנו בפתח מההפעיל, מה אין בן בבעל דיליכא אלא חד קרא דאת בתו נתתי ודברים כ"ב ט"ז, וכך לא מפקין ממשמעותיה קרא דכי יקח למיקרי יקח מההפעיל, והא נמי קצת קשה דמכל מקום קשו קראי דאוקי אהדרי ומאי חיות.

ט"ז ע"א באישות מיהא לא אשכחן, ואי בעית אמא כו. על תירוץ קמא קשה דמאי אישות דקאמר, אם רוצה לומר אישות זיגוג דאייש ואשה הרי עבד אינו שייך לעניין זה ואם בן אמר איית לנו למלף העבד מבת ישראל טפי מנכסי הגר, ואם הכוונה לומוד מין אנושי, דטפי ניחא לנו למגמר העבד מבת ישראל דתרוייהו מין אנושי מה שאין בן נכסי הגר, אכתי קשה דבכלל נכסי הגר ואטו לא משכחת לה דאיכא עבדים ושפחות דהינו נמי מין אנושי, ואם בן

אימא הא מנ דבי שמעון כו, ומיהו הא נמי דוחק, דבשלםא אי הוה תנינדי בידיה האיש קונה בשלש דרכים שפיר הוה קא משמעו לנו כי הא דרבנן שמעון ודרכו של איש לחזר ולקנות, אבל הוואיל ומוכרת למיתני האשה נקנית מטעמא דאיתמר לעיל, אם כן כי נמי תנינדי דרכים לא משתמעו דקה משמעו לנו הוהיא דרבנן שמעון.

ה' ע"ב נתן הוא כו, נעשה כו, ואי בעית אימא נתן הוא כו. תירוץ קמא הוא דוחק לגמרי דיליכא אפלו רמו בברייתא להק נעשה, דבכל מקום דמפרשין בשניא הנעשה לפני תירוץ ביה תמצוא איזה רמו בלשון התנא, כגון ליקמן דף י"ז וע"א חלה שלש ועבד שלש כו חלה כל שע כו, דמפרשין הדמי תירוץ אמר חלה ארבע נעשה כמו שללה כל שע, והתם איכא שפיר רמו דהכי קאמר חלה, כלומר חלה טפי משלש האמורים חשיב כל שע, אבל כאן ליכא רמו כלל, ואדרבא בהדייא תנינדי אבל היא שנתנה ואמרה היא שנתנה היא שאמרה, למיימר הicy היא שנתנה הויה ליה דבhcי הויה רמו דתראי מיili נינהו והci קאמר היא שנתנה שוה להיא שאמרה בלבד אפלו נתן הויה, להci קאמר אי בעית אמא, ומיהו גם הck שינוי דחיקא דהיכא דהיכא רמייזא ספיקא.

ט' ע"א הלכתא נינהו ואסמכינו כו, ואי בעית אמא כו. הck מילתא דבעין מימר דהילכתא נינהו קשיא בגואה חרוא ממה שהקשו התוספות ודה הלכתא,adam כן קרא דויצאה והיתה

אתא דהוה רבנן קיים והיה ראי לו למנתו לראש, לא סגי הck טעמא דלא למפריה למנוע ממנה הכבוד הראי לו ואיהו דידיה ליעבד בודאי אף שהוא ראש.

מסכתקידושין

פרק א' ב' ע"ב וליתני האיש קונה ומוקנה משום דaicא מיתת הבעל דלא איזה קא מוקני מן שמייא כו, אי משום הא דלא שיך למיתני סיפה האיש מוקנה אותה משום דלא איזה קא מוקני אלא מן שמייא הוא דמקנו לה מלאיל, אם כן הci נמי לא שיך למיתני קונה את עצמה, דלא איזה דקונה את עצמה אלא מן שמייא הוא דמקנו לה, הילך לא ניחא ליה לתלמידרא בהק תירוצא קמא ומיתתי אי בעית אמא, ולאי בעית אמא נמי קצת אבראי כל זה הזמן, מעתה אין כבודו להזור ולכוף עצמו תחתיו, וכך קאמר אי נמי ממאי דקתני היבמה נקנית, והci בעית אמא הוואיל וכתיב בעדים ותגרד כו' ואיב כ"ח, לא סגי דלא מליך רב חנינא, ואהא נמי קצת קשה, דכיוון דמעיקרא רבנן חנינא הוא דלא קיבל עליה ליכא בהא ביטול גוזת הצדיק.

שם ותני תרתי אטו חרוא הנך נמי צורך ביה נינהו, ואי בעית אמא כו. תירוץ ראשון דחיק טובא, חרוא adam כן דעיקר Mai דתני דרכים משום ביה הוה לה למיתני ביה ברישא, ועוד Mai דצרכינן נמי צורך ביה נינהו גם זה דחיק, דאטו משום דצורך ביה נינהו מה ליתני בהו לשניא דלא שיך בהו (ועיין בתוספות לעיל וע"א) דיה משום דקביעי לרבנן חייא תלמידו רב, וכך קאמר אי בעית אמא, ולהci נמי קצת קשה, adam להילך הדר ומשני אי בעית

דחיקא, דמסמיכות המשניות משמע דאיiri דומיא דמתניתין דלעיל וצ"ח ע"א שמוכרת האלמנה לכתבתה, והci נמי שום הדיניין דابتירה משמעה בהכי ולא לכרגא כו דוקא, הילך הדר עbid אוקימתא אחרית דלעלום מירני במקומן לצורך כתובה ומיהו מירני במקומ שאין מכריין, אבל גם זה לא ימלט מהדוחק, adam כן אמא תנינדי סייא אבל אם עשו אגרת בקורס כו, הא מירני במקומ שאין קונים בהכרזה דגנאי וחרפה היא להם, ואם רוצה לומר אבל אם הוא במקומ שעושין אגרת כו, עדין נשאר הקשיי הראשון.

פרק י"ב ק"ג ע"ב אי בעית אמא לוי לרבי אפס מיכפ כו, ואי בעית אמא כו. לתירוץ ראשון קשה דאף על גב דמעיקרא לוי הוה כייף לרבי אפס, מכל מקום הוואיל ונפק ויתיב אבראי כל זה הזמן, מעתה אין כבודו להזור ולכוף עצמו תחתיו, וכך קאמר אי נמי ממאי דקתני האיש מקדש, וצריך לירחך כמו שכתו התוספות ודה אין עין שם.

שם אי בעית אמא איפוך, ואי בעית אמא לעולם כו. דוחק גדול להפה כמה ברויות, ולא די האיפוך אלא דצרכינן נמי להרוצץ ולהחרר ממנה תיבה אחת בהא דקאמר ליה רבני מפני מה ליתני בהו לשניא דלא שיך בהו (ועיין בתוספות לעיל וע"א) דיה משום דקביעי לרבנן חייא תלמידו רב, וכך קאמר אי בעית אמא, ולהci נמי קצת קשה, adam להילך הדר ומשני אי בעית

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

הכי, דמוכח דרוצה להומר דומיא דחויבא דשליח דקאמר תנא קמא דהוי חיויבא בדיני אדם, והכי משמע נמי מילופותא דמייתי מואתו הרגת, לך' משני עוד דאין ה כי נמי דבדיני אדם קאמר ושאני התם דגלי רחמנא, ומיהו אם איתא להא הוה ליה לשמא למיר אפ' שלוחיו חייב, דודאי לא מסתבר כלל דלימא שmai דהמשלח דוקא חייב ולא השליך, שלא יהא האומר בפיו חמור מן העולה מעשה, ומדלא תנינא אף, מוכח קצת כתירוץ שני הדmeshlich אין חייב כדין השליך אלא בדיני שם.

מדין השחתה הילכט קאמר אי בעית אימא קרא, ומיהו קרא נמי אין מוכחה דאימא דבר הכתוב בהזה, אבל לעולם אי איתרמי דעתך להו חייבות, ועוד دائ' דיקת ה כי מדשני קרא, אם כן תו לית לך למיר הויל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה דנימא אדרבא משום ה כי שני קרא בדיבוריה למימרא דהשחתה דוקא באיש והקופה בתרויהו, אלא ודאי אין זה עיקר הראה אלא העיקר מגורה שווה דיליף פאת פאת מבני אהרן ויקרא יט' כ"ז כרלטמן בסמוך, ועיין בתוספות ר"ה להשחתה כו'.

פרק ב' מ"ג ע"א קסביר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין כו', ואיבעית אימא כו'. הלב יודע כמה דחיקא הך תירוצה דלא צאית, דמלבד דעתך לומר דברשייע עסקין, בר מן דין היכי נימא דאי לימתה לייה שלא יאלל עד שיוציא עליה חלה לא צאית ולבי לימתא שלא יאללה כלל אלא יחוירנה לישראל צאית, כל שכן דלא צאית דקה כליא קרנא לגמרי, לך' משני אי בעית אימא דודאי כהן צאית והכא משום חורבא דבעל הבית חיישי רבנן ואמרי יחויר, והא נמי דחיקא, דמשום חששא דבעל הבית קנסין ליה לכהן לומר דגוזל היי גביה ושחויב להחויר מילתא דמדינה דידיה היי, דהא אמרת דגזר ונתן לשם מתנה, ובשלמא אי איכא למחש בדידיה כדאמרין בתירוצה קמא ניחא.

מ"ז ע"ב מר אית ליה דרבבי ומר לית ליה דרבבי, ואיבעית אימא דכו' עלים לית להו דרבבי והכא בדרכ' כראמרין בתירוצה קמא ניחא.

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

אדרכא טפי ניחא למליף מנכסי הגור דהוי קניון מקניין, הילכט קאמר אי בעית אימא, ולאי בעית אימא נמי קצת קשה דאי דרישין לה מאם אחרית ושותת כ"א י"ג, כולה מילתא נמי נילף מינה ואמאי קאמר אב כותב אדון כותב מיבעי ליה, מא' אמרת דמכל מקום עיקר מלטה דشرط לפינן משטר קרקעות כמו שכותב רשי' ודי' להכין, אדרבא אמאי נילף מנייהו ולא נילף כולה מלטה מאם אחרית דהוי אישות מאישות כלומר מין אנושי.

י"ט ע"א מה טעם אין יעד אלא בגודל לפי שאין יעד אלא מודעת דידה וכו'. תירוצה דמה טעם אית בה קשיא, דבשלמא אי כתב קרא ואם בנו יעדנה שפיר הוה קייב טума, דכיו' לא בדרכ' שכבר בא לידי שהיה חשוב כאלו בא ליד העניין, והרי זה דומה לתרי מינו דקיימה לנ' בעלמא דלא אמרין ותוס' ביצה ל' ע"ב ד"ה עה, בגין שמוועה כלל תקfib, דציריך לומר חדא מינו דאילו באו לידי היה כאלו באו לרשות עניין, וודאי גדול בעין דאילו קטן אין בו דעת, אבל השתה דכתיב ואם לבנו יעדנה שמוועה רחמנא ואם בגין מה לי בנ' גדול מה לי בגין לנפשיה מהני נמי לעניין אף על גב דלאחרים לא מהני.

ל"ה ע"ב אי בעית אימא סברא כו', אי בעית אימא קרא כו'. יעד אפלו בקטן, ואם באת לחת טעם אי מסברא אינה מוכחה, דודאי כי לית לה לא שייך גבה השחתה אבל היכא דהעלתה זקן מנא לנ' למיר ולא חשב זקן ושתהא מותרת להשחתה מכל שכן, הוויל ואשכחן במקום אחר דאיכא חשבות זקן לדייה כדתני בברייתא דמוקי לה לקמן לטומאות גגעים, אם כן פשיטה דלא סגי בסברא בעלמא למעטה אין קבלת יעד אלא מודעת ובויזא בזה.

והא דקתני כיון שעשאן רוצה לומר כיון שתיקנס מדידיה שהוסיף באותו תקופה או נום נופך משלו שבזה עasan כלומר תיקנס משלו בזה הוא מקדשה, דסביר רבינו מעיקרא, והכא אפשר לומר דאי אמרוי הלכה לא זהה ידע פלוגתייהו דתנאי סביר דעתה אמלוה, אבל יש בזה דוחק לאוקמי רבנן דלא כהכלתא דאנן קיימא לנו דעתה אפרותה וממן אבן העור סימן כ"ח סעיף י"ד.

מ"ט ע"א הכי השתה התם אידי, ואידי דשבה ממון כו', اي בעית אימא הכא נמי שביחסין כו'. אם בגין לפרש ולהיא שפה מגודלת הוי שבח ממון באוקימתא קמאתם דאמ בן הוה ליה למיתני ברישא אך בבא דשפה הכללי, דאם בן מההיא שעתה הוה ליה מלוה וכי יהיב לה הכללי הי מקדש במולה, אלא בסוף רוצה לומר בשם חזיר הכללי לבעלים רעד ההיא שעתה לי'כא שכירות כלל וכן כתוב בחודשי הריטב"א סוף דף מ"ח ע"א, אם בן לא הוה ליה לרבי מאיר למשמר כיון שעשאן מקודשת דאפיו שעאן אכתי לי'כא מיד' במה לקדשה, לך מוקי לה באוקימתא אחריתך דכו' עלאו ישנה לשכירות כו' ובאונן קונה כו' דהשתא את' שפיר, דהכי אמר רבינו מאיר כיון שעשאן שבזה קונה וכחה באותו שבח שהשבich בכל' ובאותו שבח יכול לקדשה בשיתן לה והינו דקתני מקודשת, ומיהו אהא נמי קשה דאם בן אמא קאמר רבינו מאיר כיון שעשאן דמשמע דוקא בשעשאן לגמרי, ולפי זה אפלו לא גמן מכיו' שהשבich פורתא בכדי שהוא פרוטה הרי יכול לקדשה בההיא פרוטה, הילך הדר ואוקי להתו דכו' עלאו אין אומן קונה כו',

קצת דלי'א מר הלכה כמד ול'א מר הלכה כמר מכל מקום לא קשה כל כך כמו לריש לקיש דבעי' לי' מביעיא מעיקרא, והכא אפשר לומר דאי אמרוי הלכה לא זהה ידע פלוגתייהו דתנאי במא' קמפלגי.

שם ע"ב מר סבר אינה לשכירות אלא בסוף כו', ואיב עית

אימא דכו' עלאו כו' והכא באומן קונה כו', ואיב עית אימא דכו' עלאו כו' והכא במא' עסקין כגן שהוסיף לה נופך כו'. לאוקימתא קמייתא קשיא דכיו' דעל כרחך למאנן דאמר אינה לשכירות אלא לבסוף אין הוכנה לומר בסוף בש hollowים הכללי, דאם בן מההיא שעתה הוה ליה מלוה וכי יהיב לה הכללי הי מקדש במולה, אלא בסוף רוצה לומר בשם חזיר הכללי לבעלים רעד ההיא שעתה לי'כא שכירות כלל וכן כתוב בחודשי הריטב"א סוף דף מ"ח ע"א, אם בן לא הוה ליה לרבי מאיר למשמר כיון שעשאן מקודשת דאפיו שעאן אכתי לי'כא מיד' במה

לקדשה, לך מוקי לה באוקימתא אחריתך דכו' עלאו ישנה לשכירות כו' ובאונן קונה כו' דהשתא את' שפיר, דהכי אמר רבינו מאיר כיון שעשאן שבזה קונה וכחה באותו שבח שהשבich בכל' ובאותו שבח יכול לקדשה בשיתן לה והינו דקתני מקודשת, ומיהו אהא נמי קשה דאם בן אמא קאמר רבינו מאיר כיון שעשאן דמשמע דוקא בשעשאן לגמרי, ולפי זה אפלו לא גמן מכיו' שהשבich פורתא בכדי שהוא פרוטה הרי יכול לקדשה בההיא פרוטה, הילך הדר ואוקי להתו דכו' עלאו אין אומן קונה כו',

בקיים אשה, ליפלו בקנין דעלמא בין איש לחבירו בין אי פלי'ג'י בדרבי או בדרב פפא או בדsharpאל, כי על כן קאמר שנייא רבי'עה דדוקא באשה פלי'ג'י אי סמכא דעתה אי לא אבל בעלמא בין איש לחבירו לא פלי'ג'י כל' דכו' עלאו אית להו דsharpאל כו', וגם על זה הקצת קשה דההיאל ובעלמא אית להו לכלי עלאו דלא סמכא דעתה Mai טעמי דרבי הכא, בשלמא אי הויא כבר איתה מקרמת דנא, יש מקום שתordon בדעתא לא שביק איתה ומחייב לאחרני, אבל השתה דבהא הוא דקדיש אית לה למחיש דילמא משטה הוא בה דאי לאו הוי הוה מקדש לה בפרוטה.

מ"ח ע"א ורבו מאיר לטעמי דאמר עדי חתימה כו', ואיב עית

אימא כגן שכתו של לא לשם כו', ואיב עית אימא דכו' עלאו כו'. הראושן דחיק טובא, חדא דכבר אייפלי'ג'ו בה רבינו מאיר ורבנן בהא אלא דכו' עלאו כו' ליהו דרבו, ואין הוי דמייר' שהקנה השטר במסירה וכתיבה כפשטויות הביריתא, ומיהו לא כתוב קני לך הוא וכל שעבודיה ופליג'י בדרכ' פפא, ואמנם לך נמי אוקימתא דודאי מס' עיל' בג דאי'נו כל' כך דחויק כמו הראושן, דהא השתה אמרנן דודאי מס' כתוב אלא דחישר פרט אחד, ומכל מקום אכתי תורה מבחו' היא, דהיכא רמי'א בבריתא דמייר' בהכ' שחשיד פרט מדרכי' ההקנהה, הילך משנה לישנא תליתאה דאין הוי נמי שמס' כתוב קני הוא וכל שעבודיה, ואפלו הוי סבירא להו לרבען דאיתנה מקודשת דלא סמכא דעד' הבריתא, לך' הדר ודוחק לומר דלא ידע הבריתא, לך' הדר ומוקי בשלא לדעתה ופליג'י בפלוגתא דאמוראי, ואפ' עיל' בג דבהא נמי קשה דאדקמפלגי רבוי מאיר ורבנן

ברחיהו אסקנהו, אלא דלהך אוקמתא לא אשכחן טעמא במאי קא מפלגי, ומאי נפקא מינה אי מנפשיהו סליקו או אי אסוקינחו הוואיל ובין למור ובין למיר כלחו סלוק.

שם דמעיקרא אכול בתרומה דרבנן כו, ואי בעית אימא כו. עין מה שכתבתי בפרק שני דכתבות דף כ"ה ע"א.

ע"א ע"ב ליטט אדרב וככל שכן אדרশמואל, ואי בעית אימא כו. לשנא דאבי לא מוכח בשנייא קמא דאם כן זהה ליה למיימר ליטט אובי אפלו אדרב, לך קאמר אי בעית אימא, ומיהו הרק נמי לא ניחא כל כך דיגיד עלי ריעו, דבי היכי דלעיל בדיגלת שמואל מוסיף אדרב כנראה מהש"ס היכי נמי הכא בפרט משמע דרשמואל מוסיף אדרב ולא פוחת.

ע"ג ע"א כהנים ולויים מחדר קהיל נפקי אייתר כו, ואי בעית אימא כו, ואי בעית אימא כו. לאוקימתא קמא קשה דכהנים ולויים היכי אותו מחדר קרא אדרבא נימא דלא אזהר אלא להכנים בלבד, וטעמא רבבה איך דשאני כהנים הואיל וריבבה בהן הכתוב מצות יתרות ואינו איתסרו בגירושה ואידך, מה שאין בן הלוים, ואף על גב דבעולם חצי שבט לא איקרי קהיל וחריות ה' ע"ב כהנים שאני דעתם בפני עצמן הם, לך אוקי בעין ואחרן דאין היכי נמי דתרי קהילי נינחו ומיהו ממזר בשתווי ושתווי בישראל מחדר קרא נפקי, ואהא נמי קשה בעיל

איידי והוא דוחק גדול, וככל שכן دمشום איידי לא שיך למיתני לשנא דכל מקום בסיפה הוואיל וליכא אחריני ומיחזי כשקרא ותוס' מועד קטן כ"ג ע"ב ד"ה מאן, אשר מכל אלה ניחא ליה לרבי יוחנן ברישא לאוקמא כרבי יהודה, ולא מיהא משומםadam כן אתא סתמא דמתניתין שלא כהלהטא דקיימה לנו כרבי יוסי עירובין מ"ז ע"ב) ורבי יוחנן אית ליה הלכה בסתם משנה ושבת מ"ז ע"א, משומם היכי הדר נרחק לאוקמא כרבי יוסי.

פרק ד' ס"ט ע"ב וקמפלגי בדרבי אלעזר כו, ואי בעית אימא דכולי,علماء את להו דרבי אלעזר כו. אי אמרנן דפלגי בדרבי אלעזר אם כן קשיא לאובי מא דידיין לנו עיל וע"ז בסמור במתניתין, מאי איריא דתני מבבל ליתני לארץ ישראל וניחא לנו במאי דאמרנן מסיע ליה לרבי אלעזר, והשתא אי אמרנן דאבי לית ליה דרבי אלעזר קשיא לדידיה הרק דיקא, וראייה לדבריו ממאי דאיתא لكمן דף ע"א ע"ב) גבי זעיר דוהה משתמש מניה לרבי יוחנן כו, ואמיר רבבי יוחנן כי היכי דاشתור מהני אשתיו מהני ומסיים תלמודא אשתיותה הא דאמר רבבי אלעזר לא עלה עזרא כו, וקשה דילמא רבבי יוחנן לא סבירא ליה כרבי אלעזר, כל שכן דרבי אלעזר תלמידו הוה ור"פ פ"ק דכתבות סימן קע"ח, אלא ודאי דסביר תלמודא דמוכרח דכולי,علماء את להו דרבי אלעזר משומם דרומח היכי מדירוקא דמתניתין, משומם היכי קאמר אי בעית אימא דאין היכי נמי דכolio,علماء את להו דרבי אלעזר אלא דמר סבר מנפשיהו סליקו ומר סבר בעיל

דאמר מעשר לכחן דוקא ולא מצינו לו כן בשום מקום, הילכך אוקי בעין אחר דפלגי בדsharpאל כו, והק נמי דחיקא טובא דמכל מקום היכי אמר רב כי משלם לו דמי טבלו דמשמע למורי ועל כרכין דמי מעשר אינו משלם, לך הדר מוקי בשנייא אחרינא הטעמא דרב כי דקנסחו לגנבו ולעולם דכולי, עלמא לית להו דרשמואל, ומושום דדחקא ליה לתלמידא לאוקומי לדsharpאל דלא כמאן ואנן קיימא לנו כוותיה דרשמואל נומכ"ס תרומות פרק ג' הלהב א', משומם היכי הדר ואמר עוד דכולי עלמא אית להו דרשמואל וטעמא דרבי יוסי ברבי יהודה דקנסחו לבעל הבית ולא איבעי ליה לשחויה לטבליה, ולא משני היכי מעיקרא משומם דבאה נמי איכא קצת דוחק, דמי לא עסקין דגנבו הגנב מיר אחר המירוח דלא שיך למימר לא הוה ליה לשחויה ואפלו היכי קאמר רב כיוסי ברבי יהודה אינו משלם לו אלא דמי חולין, דהא סתמא קתני הגנב טבלו של חבריו משמע אפיקו בשעה ראשונה שחיל עליו שם טבל ואמא לייקנסיה מה עשה.

פרק ג' ס"ז ע"א הכא נמי בעדי הזמה, ואי בעית אימא כדרכבי יצחק. שנייא דודי הזמה דחוקה ר Dichyi וליטעමך לרבי יהודה נמי איזו זו דסיפא לאוטוי מאי אלא איידי כו, לא דמי דבשלמא לרבי יהודה הוואיל ואצטריך להתחילה בסיפא כל מקום כמו ברישא לאוטוי גר כו, סימן נמי על דרך איידי איזו זו דומיא דרישא, ומה גם לחוש שמא שיך שפיר דרכ' על גב דליך לא שיך הזמה בהא, ועוד דכיוון שעבר לטעמי מידי כל שכן דשיך לומר איזו זו דליך אחריני, אבל לרבי יוסי כלחו לישני דסיפא צרך לומר דמתנו בדור בכשותה שמא יבואו אחרים וייזמו את

דאמר מעשר לכחן דוקא ולא מצינו לו כן בשום מקום, הילכך אוקי בעין אחר דפלגי בדsharpאל כו, והק נמי דחיקא טובא דמכל מקום היכי אמר רב כי משלם לו דמי טבלו דמשמע למורי ועל כרכין דמי מעשר אינו משלם, לך הדר מוקי בשנייא אחרינא הטעמא דרב כי דקנסחו לגנבו ולעולם דכולי, עלמא לית להו דרשמואל, ומושום דדחקא ליה לתלמידא לאוקומי לדsharpאל דלא כמאן ואנן קיימא לנו כוותיה דרשמואל נומכ"ס תרומות פרק ג' הלהב א', משומם היכי הדר ואמר עוד דכולי עלמא אית להו דרשמואל וטעמא דרבי יוסי ברבי יהודה דקנסחו לבעל הבית ולא איבעי ליה לשחויה לטבליה, ולא משני היכי מעיקרא משומם דבאה נמי איכא קצת דוחק, דמי לא עסקין דגנבו הגנב מיר אחר המירוח דלא שיך למימר לא הוה ליה לשחויה ואפלו היכי קאמר רב כיוסי ברבי יהודה אינו משלם לו אלא דמי חולין, דהא סתמא קתני הגנב טבלו של חבריו משמע אפיקו בשעה ראשונה שחיל עליו שם טבל ואמא לייקנסיה מה עשה.

פרק ג' ס"ז ע"א הכא נמי בעדי הזמה, ואי בעית אימא כדרכבי יצחק. שנייא דודי הזמה דחוקה ר Dichyi וליטעמך לרבי יהודה נמי איזו זו דסיפא לאוטוי מאי אלא איידי כו, לא דמי דבשלמא לרבי יהודה הוואיל ואצטריך להתחילה בסיפא כל מקום כמו ברישא לאוטוי גר כו, סימן נמי על דרך איידי איזו זו דומיא דרישא, ומה גם לחוש שמא שיך שפיר דרכ' על גב דליך לא שיך הזמה בהא, ועוד דכיוון שעבר לטעמי מידי כל שכן דשיך לומר איזו זו דליך אחריני, אבל לרבי יוסי כלחו לישני דסיפא צרך לומר דמתנו בדור בכשותה שמא יבואו אחרים וייזמו את

ושלהה מדעתה איתא בעל כרחה ליתא, ואפיו הци מרבעין שליחות לקבלת מושלחה אף על גב דלא הו דמיון דושלח שמע מינה דלא קפיד קרא בהכי, הוא הרין נמי רמצינן לרביי חצרא מונתן בידה אף על גב דלא הו דמיון דידה, דאיו ידה לעולם אפיו בעל כרחה ואילו חזר מצין לרביי מניה אף מתנה אף על גב דלא הו דמיון דידה לא איכפת לנו דנימא לא קפיד קרא בהכי, משום הци משני שינוי אחידנא דלעלום לית לנו לרביי אלא במלטה דדמי, שליחות קיבלה דרבנן אשכחן נמי בעל כרחה שכן אב כי, ומיהו שינוי דחיקא היא דהא דאב לא מיקרי שליחות אלא שכן זיכתה לו תורה מוציאה והיתה שם פסוק בז' והוי בידה ממש ואין זה עניין שליחות ולעלום שליחות ליתא אלא מדעת.

בג ע"א לא כשהוא חותמו לשם כו', ואי בעית אמא כו'. מעיקרא מהדר ש"ס לאוקמי למטעןתי כרבי מאיר משומ דסתם מתניתין רבינו מאיר סנהדרין פ"ז ע"א, אלא דשינוי דחיקי נינהו דאפיו נרצה לירחך ולפרש בההיא דרבנן קאמרி לה.

י"ע"ב דינה דמלכותא דינה, ואי בעית אמא כו'. אוקמתא דדינה דמלכותא דינה דחיקא, דאם כן הוה ליה לפרש דהא וclasspathים דוקא היכא רקייד המליך בדבר או דאית ליה הנאה רבקה אי גונא דוקא הוא דאמירין דדינה דמלכותא דינה וממן הבית יוסף חוזן משפט סימן ס"ח ד"ה שטרין, ומתניתין אדרבא סתמא קתני וככלא כייל כל השטרות כשרין כו', הילכך הדר אוקי בא בעית אמא דהכי קאמר חז' מגיטי נשים, וגם בזה הדוחק מבואר דהא לא תנן הci.

י"א ע"א بماה דברים אמרים כו' נעשה כמו שנעשו בו, ואי בעית אמא כו'. לתריזן ראשון קשה דהוה ליה למיר בזמנן שנעשו כהדיות בכ"פ דבבכי הוה רמזי שפיר להך נעשה אבל השთא ליכא שם רמזו, ומה גם שלא הזוכר במתניתין שום שם כדי שנובל לומר וחתנה מחלוקת בין שמות מובהקים לשאים מובהקים, לכך עביד אי בעית אמא, ולאי בעית אמא נמי קשה דאם כן הוה ליה להקרים אך לא החורכו כו', מקום מלתיה דרבי שמעון אם איתא דרבנן קאמרי לה.

פרק ב' ב"א ע"א אטו שליחות מידיה אתרבאי מושלחה כו', ואי בעית אמא כו'. אך תירוצה קמא קשה דעתו רב שימי נמי לא ידע דשליחות לאו מידיה אתרבאי אלא מושלחה ושלהה ודברים כ"ז ואפיו הци מתיקף שפיר, דכى היכי דשליחות מרבעין דומו דושלח היינו אפיו בעל כרחה ואילו

תשופט דאיוף איןנה נאמרת אלא מתוך הזרק ועל צד ההכרח בידוע וכritten לשון למודים שב סימן ע"ה, לכך ניחא ליה לירח ולאוקמא بلا איוף בתרי אונפי אלא שניהם דחוקים, הראשון דכיוון דבר מיידי בענין איסורה ושמואל מיריד לענין ממונה ותרוייהו בספק משוו ליה ולא פליגי, ואם כן מאי קאמר ושמואל אמר הולך שתוקין דמשמע אתה לפולוגי עליה דרב, והתריזן האחרון גם הוא דחוק דמיוני ליה לשומואל למשרי שתוקין דאין הci אזהרת ודאי למלקי ועל הספק אזהרת ספק לאיסורה, הילכך הדר ומפני דישר אל בא איסורין שבתורה על הדרוי ובילשנא דאבא שאל, רבאמרו שתוקין לא שמעין מידי.

מסכת גיטין

פרק א' ה' ע"א וב' הכא במאי עסקין לאחר שלמדו והאמרת כו', ואיב בעית אמא טעה מא כו'. אך היא גירסת התוספות ור"ה אי, ואפשר לומר דלאוקימתא קמא דמוקי לה לאחר שלמדו תיקשי דודתני במתניתין דלקמן ונ"א המביא גט ואינו יכול לומר בפני נכתב וכו', יתקיים בחותמי דמוקמין לה לעיל בסוגין לאחר שלמדו, לשמעין רבותא דביבול נמי היקלו לאחר שלמדו אם נשאת שלא תצא, וכי תימא התם ריצה למרדנו רבותא אהרתי דרבאינו יכול אפילו לכתילה, מכל מקום לשמעין תרוייהו הואל וכי אהרכי נינהו, משום הци אוקמא באוקמתא אחריתך דאפיו קודם שלמדו אם כבר נשאת לא תצא, ומכל מקום לא ריצה למירם הци מיעקרא בפשיטות, דלא מסתבר ליה להקל כל כך קודם שלמדו.

שם ע"ב אלא ערעד תרי, ואי בעית אמא כו'. אי מוקמינן לה בערעד תרי קשה Mai קא משמעו לנו התנא פשיטה דין החיה נאמנת נגד שני עדים שקרו ערעד, לכך הדרין ומוקמינן לעולם ערעד חד ומחלקין דכי אמר רבינו יוחנן אין ערעד פחות משנים הינו היכא דאייכא חזקה דכשות, אבל מלשנא דמלתיה דרבוי יוחנן לא משמע כי האי חילוקא דאם כן הוה ליה למירם ערעד שאמרו בשנים, אבל מאמרו אין ערעד פחות משנים משמע דריצה למירם לעולם אפיו ליכא חזקה דכשות אין ערעד פחות משנים.

ע"ה ע"א איוף כו', ואי בעית אמא כו', ואיב בעית אמא

לא צריכא ומאן דכר שמה, הילך אצטראיך ש"ס למזהר ולאוקמינוחו כרביב אליעזר אף על גב דלא ניחא לייה כל כך מטעמא דאמאן.

ב"ד ע"א וכי מטית התם שי שליח כי, ואי בעית אימא כי כמו נמי,

כלומר דמשכחת לה בהכי ובהכי או דאמר לה דכי מטה האת תשי' איהי

שליח שני אי נמי דכי מטהיא לישו בי

דינה שליח, ולעלום דבין זהה ובין זהה צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם

את הולך כי, ואי בעית אימא רבנן שמעון בן גמליאל כי. תירוץ קמא בדרכ רוחקה,

ההיעיק חסר בדברי הבריתא דהינו חלה ואדרבא קפסיק ותני הולך גט זה הרוי וזה מספקא להו הרק מילתא, כך העלה הרשב"א בחדושיו (וד"ה ואיבעת) וכך מתבאר מרברי הטור (אה"ה) בסימן קמ"ב

ועיין שם בבית יוסף (וד"ה האשה), וליכא בגיןיו דהנץ ליישי ולא מידי אלא דליישנא קמא סבר דבហבי ניחא לה

לאשה שיהא הכה מסור בידה למשוי שליח להולכה מדנפה ולא תצטריך לבי

דניא, והילך אסברה לה למתניתין בכיו מתוקמא מתניתא בדאמר לייה את הולך

ההינו דקפיד בעל, והא מדקתני סיפא טפי ניחא לה למוסרו לבני דינה ולא

לאיניש דעלמא, שמא ישקר ולא ירצה לחזור ולמוסרו לה ותשאר עגונה או שמא

ישע ויתחר מלמוסרו לה ותצטריך היא להתעגן איזה זמן אבל בי דינה ודאי לא

משקרי ולא פשע, משומם hei ניחא לייה להר ליישנא לאוקמי מתניתין בהכי, אבל

לעלום לא פלייגי כלל ובתרוייה מתוקמא.

פרק ג' ב"ח ע"א תיובთא, ואי בעית

אימא כוין דאפליג איפילג.

ומאי האי דקא משדרי ליה אי יאות עברת שדר לה גיטה, לכל הפחות הכי מביעי להו למימר אי לא בעית למישדר דמי פרקונה שדר לה גיטה, הילך הדר משני ועלום מירי דלא מצו שאין הגוי רוצה ליתנה בדיםם וכיוון דמשדר לה גיטה מזלוא כי, וגם זה דוחוק דמשום הא לא היה צרייך גיטה דחויתא דחויה סגי בהודיעו לנו שהיא שפתה ישראל.

מ"ב ע"א פרושי קא מפרש כי, ואי בעית אימא לא קשיא כאן בשטר אחד כי, ואי בעית אימא לא קשיא טובא לפרש דמאי דקתוני סיפא דחיקא טובא דלא שירוי רישא ואם אמר חזי חזי דאתא לפירושי רישא דליישנא לא משמע הци' כלל, לך' משני תניניות כאן בשטר אחד כאן בשני שטרות, ומהו הא נמי שינוי דחיקא משום סיפא דבunning להסורי מתניתא ולומר דהכי קאמר במה דברים אמרוים בשטר אחד אבל בשני שטרות קנו ואם אמר חזי כי, ומכל מקום לא דוחיקא הך שינוי כל כך כמו אידיך קמייתא, דליישנא מתניתא דקתוני כל נכסינו נתוני לפוני ולפוני כי משמע דמיירי בהכי דתרוייהו בשטר אחד ומכל מקום איכא דוחיקא כדאמרן, הילך הוה מהדר תלמודא לאוקמה בשינויו אחרינא כאן בתה אחת כי, אלא דלא מיתוקם לייה מכח הקושיא והוכחה למיהדר אשינוי קמאי.

שם ע"ב اي בעית אימא כשהכחו אדם, ואי בעית אימא כי, מותוק הדוחק והוכחה לשבוש ליישנא

פרק ד' ל"ג ע"ב במא קמפלגי בעודות שבטלה כו, ואי בעית אימא דכו, לפום אוקמתא קמא קשייא ליישנא דרש"ג דקאמר אין יכול לבטל אלא זה בפני זה דמשמע הא זה בפני זה מיהא יכול לבטל, ואם איתא דרבנן שמעון בן גמליאל משום התקנה קאמר דכי האי גונא נמי עבור על התקנה הו בשם עניין איינו יכול בין זה שלא בפני זה ובין זה בפני זה, ולא עוד אלא דלשיטה דרש"ג איפלו אם עבר וביטלו איינו מבוטל, משום הци' הדר אימא אי בעית אימא דאין הци' נמי דלאו איסורה קאמר מפני התקנה דלא שיר' כי האי גונא, אלא ורקבר מילתה דמתבערא באפי עשרה צrica bi עשרה למשלפה, ברם הא נמי דחיקא מילתה, דלפי הנראה כי האי גונא לא מיקרי מילתה דמתבערא באפי עשרה, רכל דלא קאמר כלכם הא קיימה לנו ונמן אבן העיר סימן ק"כ סעיף ח' אחד כתוב ושנים חותמין והוא דקאמר לעשרה להקל הדבר לומר רכל תרי מניינוهو סגי ליה היה מה שיהיה, ולא מסתבר דלייבע' כהאי גונא עשרה למשלפה.

ל"ח ע"א לעולם דמצו פרקי לה וכיוון דמשדר לה כי, ואי בעית אימא כי. לתירוץ קמא קשה דהואיל ומירי שהנכרי רוצה לתהה בדיםם אם כן מי רוחא איכא לרבי אבא במה דיהיב לה גיטה דחויתא הרי הוא מפסיד שפותחו גם עבור בעsha כדלקמן, ואי משומם להצללה ממלטה דאיסורה הרי יכול להצללה בממון שישלח דמי פרקונה,

זההיא מימרא, דהא לעיל וע"א קאמר בהדייא נגחו שור והשתא בעי למימר דшибושא היא וצrik לומר הכהו אדם, ואילא בעית לדחיק בהבי, קאמרתו ואילא מטלטלי אין נפרען מן הערב תחילת וממן חzon משפט סימן קכ"ט סעיף ח', הילכך קאמר אידך תירוצה לחلك בין בנו לאחר, ומיהו גם חילוק זה אין לו סמכות.

שם ע"ב מאיטעמא אי בעית אימה משומם בזין דבעל, ואי בעית אימה כו. לטעמא קמא קשה דהא ודאי אנן לא קפדרין לבזין דבעל אלא דחיישנן שמא יקפיד הבעל על בזינו וויציא לעז, ומשום הци תקינו רבנן שלא תהא רשאה לעשות שליח קבלה לבעל מיד שלוחו של בעל, ואי משומם הא לא הו צרכី לסגור הדלת בפניה, רפעמים שהוא צריכה לבך אי נמי דעתעה היא, וטפי הו להו לרבען לתקון שיתן רשות הבעל לשילוח משעה ראשונה למוסרו בין בידה בין ביד שלוחה דהשתאות לא יוכל להוציא לאו, הילכך מהדר תלמודא אמרתנו דהו לחדשה הצעדה הבא אטעמא אחרינא משום גורת הצהה דהתניתה לאחר מכן, ואהנ נמי קצת קשה דהתניתה למאן דאמר חצר משום שליחות אתרבאיא אלא למאן דאמר חצר משום ייד אתרבאיא ולקמן עז' ע"ב מאיט איכא למימר.

פרק ז' ע"א ע"א ע"א רכתיב ואני כחרש מה שכחתתי בסיסעתא דשמייא בריש פרק קמא דחגינה וב' ע"ב.

שם אלא דנפלה לי מהאחים פתק, ואי בעית אימה לעולם כו. לשינויו קמא קשה דאם כן למה לי לתנא למייד אבל לא לגיטין והיינו ביבמה שנפלה לו מהאחים פיקח, והוא מץ' לימייד שוגם לעניין גיטין כן והיינו כשןפלה לו היבמה מהאחים חרש, משום הци הוה ניחא לתלמודא למייד בא בעית אימה דלulos אף כשןפלה לו מהאחים חרש אינו דמשום הци תנוי מלטה פסיקתא אבל לא

הוא מציאות רחוק ואשתדרף כל נכסה דמרקיע, וגם צrik לומר דלית ליה איפלו מטלטלי אלא נאבדו הכל דאי אית לה איפלו מטלטלי אין נפרען מן הערב תחילת וממן חzon משפט סימן קכ"ט סעיף ח', הילכך קאמר אידך תירוצה לחلك בין בנו לאחר, ומיהו גם חילוק זה אין לו סמכות.

ב' ע"ב הכא במא עסקנן בבעל חוב כו, ואי בעית אימה איפלו מתנה נמי ולא קשיא כו, ואי בעית אימה דשוו כו. שנייא קמא דחיקא טובא, רמשמות הבריתא אינו מורה אלא במותנה ואף על גב דרחקין ומפרשין Mai ע"ב דיה הא מלבד דקשה קושית התוספות (שם דיה הא) עוד קשה דליישנא דמשכן שדהו לישראל כו לא משמע חוב מדיפא בבעל חוב רישא לאו בבעל וכפשטה, ומיהו בהא נמי איכא דוחקא לפירוש מי אינו גובה אינו נפסד, לבך הדר ומשניתו בדשו כלחו, גם ויה דחוק ומציאות רחוק דאיכא תלת קרקע שיין לגמר.

פרק ז' ס"ג ע"א אי בעית אימה אי אפשרי אתה לאשטעין, ואי בעית אימה כו. הא בעית אימה ראשן קשה לאומרו, ולאשטעין אי אפשרי לא צטריך, דמלילא משתמש מלטהה דתנא קמא דעתמא דלא יהוזר משום דלא אמר אי אפשרי אבל אם אמר אי אפשרי פשיטה דרוצה לומר אי אפשרי אלא שתהיה שליח להולכה ובודאי דרשאי לחוזר, ואי בעית אימה בתרא דחוק דאם כן למא ברישא דברי רבינו ותו לא הוה צrik מיד.

פרק ח' מ"ט ע"ב אי בעית אימה דהו ליה ואשתדרף, ואי בעית אימה ראשן. הא בעית אימה ראשן

לגיון דבכל גונא איפלו בנפלה לו מחרש לא מצי מוציא, אלא דלא מותוק ליה הר שינויו מכח הקושיא המפורשת בש"ס, והווצרק לאחדורי אשינויו קמא אף על גב שהוא קצת דחוק.

ע"ב ע"ב אלא לאו דלא אמר לה מהיום ורבו יוסי כו, ואי בעית אימה לעולם כו. לאוקימתא קמא קשה דאם כן למה לי לרבעה להאריך בכל הני לישני וכמאנ דאמר מלטה חדתא, אי סבירא לה רבוי יוסי לימה הלהה רבוי יוסי ואיפלו בעל פה, לבך קאמר אי בעית אימה דלעלום חדשא ודינא קאמר רבא מונפשיה ואלבא דרבנן דהני לישני אצטראיכא ליה, ומיהו להך אוקמתא נמי קצת קשה דלא הוה ליה למימר אלא הרוי זה גיטיך שאני מת הרוי זה גט כשותות אינו גט, ולמה זה הוצרך למימר נמי אם מתי ואחר מיתה הא הני לישני בהדייא תנין להו במתניתין וכיוון דפריש רבא בהדייא הרוי זה גט ואינו גט למה ליתו להזוכר אם מתי לומר דשאני מת כאם מתי דמי, מכין דאמר הרוי זה גט ממילא משתמע דלאו מת דמי, והכי נמי באידך דסיפה איכא יתרוא בדבר האמור.

פרק ט' פ"ה ע"א אי בעית אימה לפני התורף ורבנן, ואי בעית אימה לאחר התורף אהדרי איכא למשמע מלישנא דמתניתין, חד מדקתני כתבו בתוכו ולא קתני סתם כתבו אי נמי כתבו בו אלא דיק ואמר בתוכו, משמע דרוצה לומר בתוך פנימיות עצמותו דהינו

בדורף גופיה, ומיהו איבא דיקא אחרינא איפכא דהא דקתי כתבו ארישא קאי דקתי בלשון התנאי שבעל פה הרי את מורתת לכל אדם אלא לפולני, ואהא כתני כתבו בתוכו כלומר כי הך ליישנא, והך ליישנא כסדר כתיבת הגט הוא אחר התורף שהרי התורף הוא שמו ושם שם עירו ושם עירה ועיקר הגט הרי את מורתת לכל אדם, אם כן הרי כבר נכתב הוה ליה אחר התורף, הילכך הויל ומחוד לדיקא משמע דמתניתין לפני התורף ודיקא משמע ערומים זיווב טיז'ו הוא אל כל גונוא לשון ערומים זיווב טיז'ו הוא אל כל אשר יחפוץ יטנו, ומכל מקום נידוק עיקרה מאין שנא דפתח בכינויו ברישא ליפתח בידות, משום הци עביד שנויו באדרת דמתורץ הכל, בדפירושה מפרש ידות ברישא דאתין מדרשה ובפתיחה פתח בכינויו דאוריתא, ומיהו עם כל זה קשה קצת דלי עביד איפכא.

פרק א' ג' ע"א אלא לאו דוקא זימניין כו', ואי בעית אימא כו'. עם כל מי דקאמר בשינויו קמא אכתי לא מהני למגרי, דהן אמת דליקא לדיקי מייא שנא דפרש ידות ברישא, דכיון זימניין עביד הци זימניין הци בכל גונוא לשון ערומים זיווב טיז'ו הוא אל כל אשר יחפוץ יטנו, ומכל מקום נידוק עיקרה מאין שנא דפתח בכינויו ברישא ליפתח בידות, משום הци עביד שנויו באדרת דמתורץ הכל, בדפירושה מפרש ידות ברישא דאתין מדרשה ובפתיחה פתח בכינויו דאוריתא, ומיהו עם כל זה קשה קצת דלי עביד איפכא.

פרק ב' י"ד ע"ב לא קשיא הא רמחתה אראדעא הא דנקיט לה ביריה כו', ואי בעית אימא כו', ואי בעית אימא כו' (כך היא גירסת הרץ ז"ל). שנויו קמא אית בה כמה דוחקי, דמלבד דליקא רמו בבריתא דמיiri בתרי גווני רישא בדנקיט לה ביריה וסיפה בדמכתא אראדעא, עוד הוא דוחק גדול לפרש דמה שכתוב בה רוצה לומר הגולין כי מחתא אראדעא, ומכל מקום אי אפשר להכחיש דaicא נמי לפרש על האוצרות עצמן ולא גרע מספק סתם נדרים דק"מיא לנו להחמיר ומزن יורה דעה סימן ר'ח סעיף א', ותו אם איתא דסליק אדרעתין לפרש על

פרק ב' י"ב ע"ב לא קשיא הא רמחתה אראדעא הא דנקיט לה ביריה כו', ואי בעית אימא כו', ואי בעית אימא כו' (כך היא גירסת הרץ ז"ל). שנויו קמא אית בה כמה דוחקי, דליקא רמו בבריתא דמיiri בתרי גווני רישא בדנקיט לה ביריה וסיפה בדמכתא אראדעא, עוד הוא דוחק גדול לפרש דמה שכתוב בה רוצה לומר הגולין כי מחתא אראדעא, ומכל מקום אי אפשר להכחיש דaicא נמי לפרש על האוצרות עצמן ולא גרע מספק סתם נדרים דק"מיא לנו להחמיר ומزن יורה דעה סימן ר'ח סעיף א', ותו אם איתא דסליק אדרעתין לפרש על

פרק ב' י"ב ע"ב לא קשיא הא רמחתה אראדעא הא דנקיט לה ביריה כו', ואי בעית אימא כו', ואי בעית אימא כו' (כך היא גירסת הרץ ז"ל). שנויו קמא אית בה כמה דוחקי, דליקא רמו בבריתא דמיiri בתרי גווני רישא בדנקיט לה ביריה וסיפה בדמכתא אראדעא, עוד הוא דוחק גדול לפרש דמה שכתוב בה רוצה לומר הגולין כי מחתא אראדעא, ומכל מקום אי אפשר להכחיש דaicא נמי לפרש על האוצרות עצמן ולא גרע מספק סתם נדרים דק"מיא לנו להחמיר ומزن יורה דעה סימן ר'ח סעיף א', ותו אם איתא דסליק אדרעתין לפרש על

ט' ע"ב כי קאמר רבינו מאיר כו', ואי בעית אימא אפילו תימא רבינו יהודה כו'. מעירא הוה ניחא ליה טפי לתלמודא לאוקמי למתניתין כרבינו מאיר ולא כרבינו יהודה משום דסתם מתניתין רבינו מאיר זנסנערין פ"ז ע"א, ולא מיהא משום דלא נמי כתורמה היא חשבה, אדרבא לא קתני אלא כתורמות סתם וסתמא לא משמע תרומות לחמי תודה, ומה גם דתני לה בהדי חלה ומשמע תרומה דומיא דחליה דהינו תרומות דגן תרומה דומיא דחליה דהינו תרומות דגן ולא דלחמי תודה, הילכך משני אי בעית אימא דלעלום תרומה ממש קאמא, והינו טעם דלא מירי בתורמת לחמי תודה משום דלא פסיקא ליה כו', ואמנם הא נמי שנויא דחיקא דכיוון דאורחא דמלתא כתורמת לחמי תודה בתר זריקה היא הוה ליה למיתני הא לאשמעין רבותא כתורמות אתייא במקל שכן, ומה גם דהו מצי לאשמעין ברמו איזו תיבה הדינו דוקא. כשהורמו לחמי תודה כי אורחיהו.

פרק ב' י"ד ע"ב לא קשיא הא רמחתה אראדעא הא דנקיט לה ביריה כו', ואי בעית אימא כו', ואי בעית אימא כו' (כך היא גירסת הרץ ז"ל). שנויו קמא אית בה כמה דוחקי, דמלבד דליקא רמו בבריתא דמיiri בתרי גווני רישא בדנקיט לה ביריה וסיפה בדמכתא אראדעא, עוד הוא דוחק גדול לפרש דמה שכתוב בה רוצה לומר הגולין כי מחתא אראדעא, ומכל מקום אי אפשר להכחיש דaicא נמי לפרש על האוצרות עצמן ולא גרע מספק סתם נדרים דק"מיא לנו להחמיר ומزن יורה דעה סימן ר'ח סעיף א', ותו אם איתא דסליק אדרעתין לפרש על

הגולין להקל, אם כן אפילו כי קאמר בה ובמה שכותב בה כביר מצאה ידינו לפреш להקל, دائ' משום דתרתי אגויין למה ליה כמו שכתבו הרא"ש ז"ה לא קשיא והר"ן ז"ה הא ז"ל, אי מהא לא איריא דאיقا למימר חד על הגולין וחדר על הדריי אי נמי על עיקר הגולין שכותוב עלי' וחדר על הגליוני, הילך הדר ומשי' שנייא תניניא דכולה בדמתה אארעה וו' ואין צrik לומר זו קתני, והוא נמי פשיטה דדוחק טבא דכולה סיפא תירה היא, עם כל מה שכתב הר"ן ז"ל ז"ה ואין דאתא לגלי' ארישא כו' לא ימלט מהדוחק, דרישא מגיליא וקימא ואיין צrik לכל מה שנאמר בסיפה, הילך הדר לאוקמה בתרי גוני איפכא משינויים קמא דרישא בדמתה אארעה וסיפה דנקיט לה בידיה, גם זה דוחק לפреш כמו' נעשה.

פרק ג' ל"ב ע"א הא קא משמעין דין דאך במקום שנוטלים שכר כו', ואי בעית אימה כו'. לתירוץ קמא קשה דכין דודאי לאו שפיר עבדי אותם הנוטלים שכר לעשות מזות בყור חולים, אם כן ליה ליה לנתנא למנקט מלתיה בהו, טפי הוה ליה למתקני בין עמד בין יושב והיינו באטרא דעבדי המזוה לשם שמים מבלי שכר, לך' משני אי בעית אימה דאין hei נמי דאפילו במקום שאין נוטלים שכר אפילו לישיבה מכל מקום אסור משום גורה שמא יתרבה בישיבה וישראל טפי, דבכי הא גונא דאיقا ביטול מלاكتו בודאי דליך שום פקפק ליטול שכר, והוא נמי קצת קשה לומר דלגורו בהנק מיili דחויה כען גורה לגורה, ותו דאם כן אפילו בעמידה נמי ליגוז ראשון קשה דמה ראו חכמים לפסק דין

הוא ביום שמעו, הילך משנה בא' בעיתAIMAA דמוכרח הוא לפרש קרא קמא דאם היה תהיה באrhoה משום משמעותיה דהוה קידושין משמעו, ומיהו בהא נמי קצת קשה דאך על גב דבעלה היה קידושין משמעה הכא שפיר יש לפרש היה דניישואין, מרכתי בתר הבי' ושמע夷 אישת שם פסק ח' שהוא הלשון עצמו דכתיב בנישואין ואם בית אישת.

יע' ע"ב אי בעית AIMAA הכא דוקא כו', ואי בעית AIMAA בוגרת דוקא כו'. תרווייהו שינוי דחיקי נינהו, קמא דחיק דהיכי נימא הכא דוקא סוף סוף מא' מהניא הך סתמא הויל' וסתם ואחר כך מחלוקת היה לא משג Hinden בה וכמאן דליתא דמי' ויבמות מיב' ע"ב, ואף על פי שהר"ן ז"ל נדחק לפреш דרוצה לומר דהכא בהאי מתניתין התחליל לשנות דין הבוגרת כו' עין עלי' ז"ה איבעיתו, מכל מקום היה מץ' למשתק מינה, ועוד דליתני הכא ז' דברי רב' אליעזר שרבי אליעזר אומר הבוגרת וששותה כו' וחכמים אמרים אין הבעל מיפור עד שתכנס לחופה, ושינוי באתרא נמי דחיקא למימר דאיידי דנסיב רישא בזו נסיב סיפא בו והויל' ועייר הדין בחכמים דלקמן ועג' ע"ב' למאי נפקא מינה בדרכ' איידי סתם הכא כרב' אליעזר.

פרק י"א פ' ע"ב תנ' אלו נדים ושבועות ואי בעית AIMAA כו'. שינוי קמא פשיטה דלא אמרין אלא בדוחק דאנן ואלו נדרים לחוד תנינן וצריכין לשבושים מתניתין, לכך מהדר

ודוחק מה שכתב הר"ן ז"ל ז"ה ואי בעית AIMAA.

מ"ה ע"א הא רבנן היא, ואי בעית AIMAA דחיקא דמרקתו פטור למגורי משמעו, ולפום הך תירוצה צרכין לפרש דפטור ודוקא מן התורה קאמר אבל מדרבנן אין הכא נמי דחייב מפני הרמאין, ולא' בעית AIMAA קצת קשה דאם כן רב' יוחנן ורבי יהושע בן לוי פלגי בפלוגותא דרב' יוסי ורבנן ולימא מר הלכה במר ולימא מר הלכה במר.

פרק י' ס"ז ע"ב ממילא' שמעת מינה, ואי בעית AIMAA כו'. לתירוצה קמא הדרא קושיא באנפה אחريנא, AIMAA דאמא לעולם תרוייהו קראי בנשואה ואיפכא נימא דאם היה תהיה ובמדרבר לי' זו לאשומען דבעל מיף בקודמין כדמשמע פשוטה דקרא ונדריה עליה, ואידך קרא דאם בית אישת ושם פסק 'א' קא משמען דין דלא אשטען דרואה בקידומין דבביה אחר נששתא, דאי לאו קרא מקום יש בראש למימר דרואה בקידומין הואה דבענן הפרה ביום שמעו משום דכי נדרה מיהא אכתי לא בראשותא דבעל הוה קיימא, אבל בשנודרת בית בעל סלקא דעתך אמריא יפר לעולם הויל' ובעשות נדרה בראשותה קיימא, אי נמי איפכא, דוקא בקידומין מהני ביום שמעו דמאי היה לمعد אבל בשנודרת בראשותו AIMAA דבענן ההפרה ביום נדרה ממש ואי עבר ההוא יומא تو לא מהני דהוה ליה למידע, הילך אצטיך למימר דבניה נמי דיניה

ואי בעית אימה כו', ואי בעית אימה כו'. שלשתן דחוקים, הראשון מלבד דבריכין לשבושי מתנתין עוד קשה תרתית לממה לי לאפלויגי, ואף על גב דאיכא למיימר דבריכי חריא לאשטענין חיליה דרבנן וחדרא לאשטענין חיליה דרבני שמעון וקל להבין, מכל מקום קשה דליירבעינחו וליתינחיו יודע אני שיש נזירות אבל אני יודע שהנזר אסור בינו יודע אני שאסור בגין אבל סבור הייתי שחכמים כו' הרים והר אסור ורבו שמעון מתר, משום הци הדר אוקי בלא איפוך, ולהק שינויਆ נמי קשה רשי. אבל התוספות זיל ור' ר' פירשו למותר דרישא לרבי שמעון, דרבנן מתר ברישא למורי בלא התרה ורבנן בסיפה רוצה לומר מותר על ידי התרה ושיתיר הין ואו הוא מותר בכלן וזה דוחק גדול, לכך משני באופן שלישי, ומיהו להא נמי קשיא אדם בגין מאן שנא גבי נדרים שלא פליגי רב שמעון ורבנן אי הנזה ארבעה נדרים צרכין שאלה או לא ומאן שנא גבי נזירות דפליגי.

ט"ז ע"א اي בעית אימה דקה שפה כו', ואי בעית אימה דחויה כו'. שינויਆ קמא דחיקא, דפשטהDKרא דתלה הזבה ביום הינו שלש ראיות בשלהם ימים ולא בשופעת בהדי הדרי שלושה ימים דבכהאי גונא לא היו שלש ראיות, ואי בעית אימה תנין נמי דחיק דאיilo בין השמות אין כאן ודאי ל'קרבן רבין השמות ספק הוא ונחת ל'יד ע"ב.

פרק ד' ב"ד ע"ב שקצתה מעיטה ואי בעית אימה כו'. לשנה דקתי נאם שלה הייתה לא

שינויਆ נמי דחיקא טובא דף על גב דשמעין ליה לרבי שמעון דאין איסור חל על איסור מההיा ברייתא, הינו דוקא בגין ההיा דנבלת ויום הכפורים דברישא בא איסור נבלהותו לאathi אחר כך איסור יום הכפורים וחילעליה אף על גב דחיי איסור חמוץ, אבל כהאי גונא דהוי איסור בת אחת אימה דרבנן מורה, והוא דיעקרא דמלטה דחיקא דהכא לא מיקרי תרתי איסורי לומר שאין חל השני על הרាលון אלא כלם חלקים מאיסור נזירות וחדר איסורא איקר, כל זה לשיטת רשי. אבל התוספות זיל ור' ר' פירשו דהאי اي בעית אימה קאי אמא דקאמר דרבנן שמעון מוקי קרא דמיין ושביר לאיסור יין של מצוה בגין שנשבע לשנות, ועל זה קאמר اي בעית אימה מצינו לאוקמיה קרא אלביבה בנשבע ברישא שלא אשתה ושוב נדר בנזיר, وكא משמען לנו קרא דף על גב דבעלמא אין איסור חל על איסור הכא חיליל איסור נזירות, ולפирושם גם בגין ייש לומר משום דקשיא ליה לתלמידא על מאן דמויקי לקרא ברישא דהא קיימא לנו חומר בנדורים שללים על דבר מצוה, אם בגין פשיטה דחיליל אף על גב דהוי לבטל מצות שבוטטו שהרי נזירות נדר הוא דקאסר חפצא עיליה, היליך מוקי באנפא אחרינא דקמשמען לנו קרא דהכא אסור חל על איסור, ואהא נמי קצת קשה אחרינא דקמשמען לנו קרא דהכא אסור לרבי שמעון כדי שוכל לומר דהכא אצטראיך קרא להכי.

פרק ב' י"א ע"א וב' אימה נמי הרי זה אסור ורבו שמעון מתר

אם בגין הדרין נמי ופרע לא ישלחו ריבוייא וכן הכא, ומיהו אכתה קצת קשה דל מהכא קרא דושולח מים הא על כרחך אשכחן הרבה שליח שאינו לשון גידול אלא העברה וכמו שהרגנו התוספות זיל, ותירוצים דמסתברא דעתו אניירות עיין שם דחיק טובא, דאם בגין הנהו לשוני דלעיל פרכין אימה תורה ומײן עניי כו', מיי קושיא נימא מסתברא דעתו אניירות, ומאן דחקה לתלמידא לאוקמי שתפס בשערו ובайдך שהיה נזיר עבר לפניו.

מסכת נזיר

פרק א' ג' ע"א תנא פרע פרע ילי' כו' ואי בעית אימה כו', בכ' פירושא דשינויਆ קמא, הויל דאשכחן דשלוחה כתוב אצל פרע דרישן ליה לשון גידול דילפין מניה מגורה שהוא דפרע ובמדבר י' ה' פרע ניזוקאל מל' כ', מה נזיר שלושים יום אף כהן נמי פרע דהינו שלושים להיות אבל טפי לא ישלחו כלומר לא לירבו, אם בגין אכל טפי לא ישלחו כלומר בעלמא לשון שליח דהינו העברה, הכא דאמר לשלח פרע מפרשין למלהה כמו שלוחה כתוב אצל פרע ופרע לא ישלחו דהינו גידול עין תוספות ור' ר' תנא, ומיהו אכתה קשה דילמא האי ופרע לא ישלחו נמי לשנה דהעbara הוא כמו ושולח מים איבר ה' י' והכי פירושא דרא, כל זמן פרע דהינו ל' יום כדילפין מנור לא ישלחו כלומר אינם צרכים להעבר וגלח מכלל הא טפי מפרע ישלחו כלומר גילהו ומעטה הדרא קושיא ממא דהדרין שילוח ריבוייא הוא, היליך קאמר اي בעית אימה דלא מצית אמרת הכי, דהא אפיקו קרא דושולח מים נמי ריבוייא הוא

לשנו' דאשכחן דשבועות נמי הינו בכל נדרים, ומיהו הך נמי דחיקא דבעלמא היכא דליך למטען ניחא דמצינו למיר דכယיל לשבועות בלשנא דנדירים אבל הכא דמפרש בסיפה אם ארוחץ ואם לא ארוחץ והך לשנה דאם, לא משמע שבועה אלא נדר, שמע מינה דבנדרים דוקא קמירץ ולא בשבועה ואם איתא דרוצה לומר גם שבועה זהה לה לפרש.

כרבי יוסי בין אי מוקמינן לה כרבנן דחיקא מלה, אם בעית לאוקמא כרבו יוסי מתניתין דייקא שפיר כפשתה אבל צריכין לשבול דוחק עצום במלתיה דרבו יוסי בבריתא, לפרש דרבו יוסי רוצה לומר שלושים יומם בין הכל כלומר שאינו סותר כלל מכל מה שנוהג היתר, ופירוש זה דוחק רב דהא רבוי יוסי אAMILTHIA דתנא קמא קאי דקאמר שעריך לחזור ולנהוג איסור כמנין הימים שנוהג בהן היתר, ועל זה קמחדר רבוי יוסי דיו כלומר דיו לחזור ולנהוג שלושים יומם בלבד ולא פלייג אלא בנזירות מרובה, ותדע עוד דאם לא כן למה ליה להזיך שלושים יומם לימא אינו מונה כלל, בשלושים יומם מאן דבר שמייחדו וכלל הפתוחות הוה ליה למימר דיו להשלים שלושים יומם אי נמי לימה דיו בשלושים יומם דחק לשנא היה אפשר בדוחק קצת לפניו כן, אבל אמרו דיו שלושים יומם על כרך ממשועתו אינו אלא דיו לסתור שלושים יומם ודלא בתניתין, ואם באנו לאוקומי בתניתין כרבנן צריך לשבול דוחק גדול בלישנא דמתניתין, ומלאך דצרכין לשבשה ולמיתני כמשעה שנוצר, בר מן דין.Aceti לא מותקם דמאן פסיק ליה דמיד בשעה ראשונה שנוצר עבר על נזירותו, מי לא אפשר שאחר שנוהג איזה ימים אז נתחרט וכמהומה לו שטעה ונוהג היתר קצת ימים אחרים, ואם כן הוה ליה למימר כמשעה שעבר ולא שנוצר, ונראה שהוא היה טעםו של הר'ב בפיישות יומם שפירשה כפשתה ועיין שם בתוספות יומם טוב (ומז דה מונה) שכטב דסבירה ליה להר'ב דמה שאמרו בגמרא דחיה בעלמא היא, וכי האמת אין הוי נמי רבנן. איברא דבין אי מוקמינן בתניתין

בעין, ולעולם יכולה להכני הוא דאתא ולא למדרש ביה כלל ופרט, ומה שהכרח גם כן לאידך גיסא דאי לפרטא לחודא לכתוב חרצין זוג, בהא נמי יש לומר דכוין הכתוב למדינו אגב אורחיה שלא תטהה וכרבו יוסי וחרצנים אלו הפנימיים שהם רבים וחיצון שהוא ייחידי הוא זוג, והילכך לא פסיקא ליה לש"ס כמאן לוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה.

ל"ז ע"ב התם נמי לנוטן טעם לפגם הוא דאתא, ואי בעית אימה לטעם בעיקר ומוצרך עריכי כו'. כן גירסת רשי' ודר' כתבו עיין שם, והווצרך לאי בעית אימה משום דבשותה גבי גיעולי נקרים שפיר מוקמינן להו בנוטן טעם לפגם משום דמיiri בבליעת כלים, וקיים להו לדבנן דבליעת כלים אחר שעבר מעט לעת לנוטן טעם לפגם הוא, איתא דסבר כרבו אלעזר אלא מדרלא פלייג רק בחדאה שמע מינה דבאיידך סבר כתנא קמא ולא כרבו אלעזר, הילכך מהדר לאוקמיה כרבנן ואפיקו הוי סבר דתרוייהו איכא למילך מפני ההכרח דקאמר תלמודא, ומיהו בהא נמי איכא לאקשוי' דין זה הכרת, דמאי דקאמר דאי לדרבי אלעזר בן עזריה לחוד ליכתבה רחמנא גבי פרטוי, יש לומר דאי כתבה רחמנא גבי פרטוי לא הוה דרישין דאיו חיב עד שייכל שני חרצנים וגס גס, וזה דהא בהנהו פרטוי איכא יין ושכר חמוץ יין וחומץ שכר וענבים לחים ויבשים ועל כרך לאו דוקא אלא בחוד מיניהו סגי, אם כן אי הוה כייל בהדייהו מחרצנים ועד גז הוה אמרין נמי דתרוייהו לאו דוקא אלא בחוד סגי משום הוי כתבו שלא במקומו להודיעו דשאני הני דתרוייהו ב'

דרתניתין לא כרבו יוסי ולא כבר פלוגתייהו עיין שם.

פרק ז' ל"ה ע"א פרטיא מנא ליה סבירה ליה כרבו אלעזר כו', ואי בעית אימה רשותה שלימה שימלט מן הקושי, דאי נימא דרבוי אלעזר בן עזריה כרבוי אלעזר סבירה ליה קשה דآخر דשמעיה רבוי אלעזר דלא כרבוי אלעזר בן עזריה לתנא קמא דסבר דלא כרבוי אלעזר, דקאמר וחיב על היין בפני עצמו ועל הענבים בפני עצמן עצמו והווארה החרצנים בפני עצמן ועל הזוגין בפני עצמן ותו לא, הוה ליה לרבי אלעזר בן עזריה להוציאר ועל העליין בפני עצמן ועל הלוובין בפני עצמן ובתר הוי לימה דאיו חיב עד שייכל שני חרצנים זוג, דהא בתורתו פלייג עלייה דתנא קמא אם פלייג רק בחדאה שמע מינה דבאיידך סבר כתנא קמא ולא כרבוי אלעזר, הילכך מהדר לאוקמיה כרבנן ואפיקו הוי סבר דתרוייהו איכא למילך מפני ההכרח דקאמר תלמודא, ומיהו בהא נמי איכא לאקשוי' דין זה הכרת, דמאי דקאמר דאי לדרבי אלעזר בן עזריה לחוד ליכתבה רחמנא גבי פרטוי, יש לומר דאי כתבה רחמנא גבי פרטוי לא הוה דרישין דאיו חיב עד שייכל שני חרצנים וגס גס, וזה דהא בהנהו פרטוי איכא יין ושכר חמוץ יין וחומץ שכר וענבים לחים ויבשים ועל כרך לאו דוקא אלא בחוד מיניהו סגי, אם כן אי הוה כייל בהדייהו מחרצנים ועד גז הוה אמרין נמי דתרוייהו לאו דוקא אלא בחוד סגי משום הוי כתבו שלא במקומו להודיעו דשאני הני דתרוייהו ב'

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

103

ע"א), וגריעא נמי דהא אי נמי יוציא ראיו ורוכו בעודו מהלך אינו אלא אהל זורק כיון שאינו עומד ועיקר טומאת ארץ העמים אפילו בגושא אינו אלא מדבריהם. ולפירוש התוספות זול' דה והתניא בת"כ איכא עוד שינוי קמיטא דלגייסתם ולפרושים לא אתותב, אלא מפרש בראשונה הויאל והוא העיר דמייניה ליף להודיע זה הויה ליה למיתני לרבייעית דס בראשונה הויאל והוא העיר דמייניה ליף רביעיקיבא לכלחו אינו נמי באחרונה, ולא ערבו באמצעות דהשתא ליכא למשמע זורק לגמרי כגון טלית המופפת לאهل גגות זורק גנון זו שרגלי הנושא האهل גגות בקרקע, ומפרש דהיא כוונת הברייתא דרבוי יוסי ברבי יהודה ומה שאמר ואם היהה מונחת טהורה, ובתר בכ"י ור"ה הגו גרסיא ואי בעית אימא דכולי עלמא משום אוירא כי' וכדעליל עין עילם, ולדיידחו נמי פשוט טעם אלא ניחא ליה בשינויו קמא, דחילוק זה אין לו סמכות ופשט הברייתא דאם היהה מונחת לא משמע בכ"י, ולא עוד אלא דמתניתין דאהלות הילוקא, דקחשיב וואיל בהדי טלית דרבוי סבר אף על גב דלא שכחיא גورو, ותו דמן פסיק לה דשידה לא שכחיא בשלמא לפירוש הר"ב באלהות פרק ח' משנה איז גבי אלו מביאין וחוץין פרישת במקומות אחרות עגלת העשויה למרכבות שרים וחוובים וכמו שכתב התוספות יומ טוב שם ור"ה השידה, וכן מוכח בש"ס בפרק מי שאחזו גיטין ס"ח ע"א גבי עשי לי שרים ושורות כי' שידה ושודות וקהלת בחז' דקאמר בمعدבא אמר שידתא ופיריש רשי' זול' ור"ה שידתא עגלת כי' מא איכא למימר, הא אורחיה הוא ושכחיא שפיר, הילכך אמר אי בעית אימא דעתמא דפלוגתייה גורה שמא יוציא ראשו ורוכו, ובאה נמי קצת קשה דמאי טעם דמאן דגזר הא הויה ליה גורה לגורה ושבת כי' מלתיה דרבוי יוחנן דקאמר כל אחד ואחד

בדרביעית דס שיש לו רביעיקיבא ראייה מפורשת בתורה לא הדר ביה אלא באידך דהוה בעי למילך מניה בהני הווא דאשכח פרכא לילפota והדר ביה ותו לא יליף, ומיהו בהא נמי קשה קצת דאם כן להודיע זה הויה ליה למיתני לרבייעית דס בראשונה הויאל והוא העיר דמייניה ליף רביעיקיבא לכלחו אינו נמי באחרונה, ולא ערבו באמצעות דהשתא ליכא למשמע מיד'.

ג"ה ע"א אלא דכולי עלמא משום אויר ומר סבר כיון דלא שכחיא לא גورو כי', ואי בעית אימא כי'. לב כל חכם לב יבין ודחקו של תירוץ ראשון, דאם כן לא אתבריר טעם דרבוי דהא בכל דוכთא בעלמא קיימה לנ' במלטה דלא שכחיא לא גورو רבנן ועיובי ס"ג ע"ב' והיכי בעין למימר בלי שום טעם דרבוי סבר אף על גב דלא שכחיא גورو, ותו דמן פסיק לה דשידה לא שכחיא בשלמא לפירוש הר"ב באלהות פרק ח' משנה איז גבי אלו מביאין וחוץין פרישת במקומות אחרות עגלת העשויה למרכבות שרים וחוובים וכמו שכתב התוספות יומ טוב שם ור"ה השידה, וכן מוכח בש"ס בפרק מי שאחזו גיטין ס"ח ע"א גבי עשי לי שרים ושורות כי' שידה ושודות וקהלת בחז' דקאמר בمعدבא אמר שידתא ופיריש רשי' זול' ור"ה שידתא עגלת כי' מא איכא למימר, הא אורחיה הוא ושכחיא שפיר, הילכך אמר אי בעית אימא דעתמא דפלוגתייה גורה שמא יוציא ראשו ורוכו, ובאה נמי קצת קשה דמאי טעם דמאן דגזר הא הויה ליה גורה לגורה ושבת כי' מלתיה דרבוי יוחנן דקאמר כל אחד ואחד

מסכת סוטה

פרק א' ד' ע"ב אי בעית אימא נסיב ופיריש הויה ואי בעית אימא מרבייה שמייע ליה ואי בעית אימא סוד ה' ליראיו ותהלים כ"ה י"ד). ברישא איכא למידך דהא הני תירוצי ניחא לתירוצי מלתיה דרבוי יוחנן דקאמר כל אחד ואחד

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

102

חוור לתירוצו הראישון שփוץ בו כדארמן, אלא דמהדר אטטעמא אחרינא לומר דהינו פשיטותא שכ' המשיכ' בין דעתם כشعורה לאו מניניא, שהרי רביעיקיבא מטמא משמעו כלחו בחדא מחתא דהינו באهل ואילו עצם כشعורה אינו מטמא באهل ומילא מוכחה לפרש שוזה היוצא מכלל השהה דברים, מיהו הא נמי שינויו דחיקא דאטמו מיא מzinן לפרש רבי יעיקיבא מטמא כפי דין הא כדאיתא והא כדאיתא, ועל מי סמרק התניא שלא ביאר הי מניחו הזיא מן הכלל, ותו דאם כן דרביעיקיבא מטמא רוצה לומר בחדא מחתא באهل, למאי הלכתא הזכיר עצם כشعורה בנייהו שאין בו טומאות אהל ואינו בכלל רבי יעיקיבא מטמא, רק תירוץ ברביבית דאי הכ' נמי דאכלחו קאי רבי יעיקיבא מטמא וחכמים מטהרין וגם עצם כشعורה בכללן דהך תניא סבר רבוי יוחנן בן נורי לך תניה בלשון חכמים, ומה שאמר ששום חזקה תניה דריביתא לא הוצרך לפרש לפי סמרק על מה שבא מבואר בדברי תניא דמתניתין, דתירוצו הני ניחו ואיך יסוך זה על זה מיד' גבי הדרי מתניתין, הילכך הפק עצמו התרצין לצד אחר למימרא דבר מחותן הח' הוא דלא סליק ממיניא דשה דברים במת קאמר, וגם זה דבר וחילוק ברור שעין כל רואה יכול להכירו ולכך לא הוצרך לפרש, אבל גם זה דחיק טובא דסוף סוף מה נפשך דינא דבר מחותן הח' משנים מהו, אי קושטא הוא דרביעיקיבא מטמא וחכמים מטהרין אמאי לא ליהי במיניא ומאי נפקא מינה שהללו באים מן המת זהה בא מן הח' הויאל ודינס זה, ואילו דין שהוא טפי קשייא למה זה הוחר אבר מן הח' בדברי התניא, הילכך

בעצמו שיער וכדרפיש רש"י ודר' בעצמו כמה שהוא שווה בביתו, והוא פריך והא בן עזאי לא נסיב ומפני תלתא שניין, וקשה דבשלמא שניין קמא ניחא, אבל הנך תרתי קשה מא קמא מני, אבל תמן דרמבה שמייע ליה או אפילו תמא דרמבה שמייע ליה או מדרימה מכח סודה ליראיו לא מתוקמא בהא מלתיה דרבי יוחנן דאמר דכל חד בביתו שיער, ותמייה לי על רבותינו בעלי התופות שלא העירו בזה, ומוכרחני לומר דתלמודא רמז בהןך שניין דברים נסתרים ורוי דרזין, והיינו דאיתא בעז החיים בשער הגלגולים והקדמה ל"ה" דבן עזאי היה גלגול רשמי הוקן והוא מהగבורות דהбел ועל ידי שפירוש בן עזאי מן האשה תיקן הגבורות והחוירם למתקול לחסדים, שם ביאר רבינו הקדוש זצוק"ל דבאותו זמן היה בן עזאי בORA ועשה נשמות לגרים כמו אברהם אבינו בסוד ואת הנפש אשר עשו בחזן ובראשית י"ב והו איתא התרם דהוה בה נמי נשמה של חוקיו המלך עין שם בארכיות, והשתא התרוץ השני דקאמר מרבייה שמייע לה היינו מגלו הראשון שהיה שמא הוקן, אי נמי מרבייה היינו מנשנת חזקיו שהיתה בו ולכבוד מלכותו שיק ביה טפי לשנאה דרביה, ואפשר דשניהם אמרת ולשניהם כין וכלך אמר שני שיעורים כדי לשנות כוס וכדי לצלחות ביצה ותרויה חד שיעורא כמו שאמרו בגמרה ולעל י"א אלא שחייב אדם לומר כלשון רבו, וממר שמייע ה כי וממר שמייע ה כי, והשתא דיק טפי לשנאה דרביה, והתרוץ השלישי קא רמי דaicא סוד ה' דבר פלא דאף על גב דלא הוה ביה זוג בפועל בגופני הוה ביה זוג בכח נסתיר

על חשיבותם, ואי משום שלא היה באותה עזה ולבך לא רצוי ליטול אשכול משונה כזה כדריש רשי"י ודר' שלאן, הוה להו ליטול תנאה או רימון או איזה פרי אחר שלא היה כל כך משונה.

פרק ח' מ"ב ע"ב ותשתח עלי הידיפות ושמואל ב' י"ז י"ט

אי בעית אימא מהכא אם תכתוש כי' ושליל כי' כי'. אי מקרא קמא לחוד ליכא ראייה, רמנא ליה דהrifoot דכתבי התרם חיטים כתושים דילמא מינא הו דמיקו הריפות ולעלום שלימים נינהו, משום הци איתי אידך קרא דכתיב אם תכתוש כי', דשמע מינה כתושים נינהו, ואי מהא נמי לא אריריא כל כך דהא כתיב אם תכתוש כי' בתוך הריפות בעלי, דמשמע דאף על גב דاكتהי עריכי לעלי, לכתחש כבר מקרו הריפות, ואם כן נימא איפכא דמקמי דיכתשו כדי צרכם הו דאיקו הריפות אבל בשנכתשו הרבה שנגמרת מלאכתן דתו לא עריכי לעלי לא מיקרי עוד הריפות, ואנן בעין למילך דמשום הци נקראת הרפה ושמואל ב' כי' טז' שדרשו בה הרבה כהריפות, לכך מייתי נמי קרא קמא דמדכתיב ותשתח עלי הריפות שמע מינה שכבר נגמרה מלאכת כתישתן דלא מחסרי אלא שטיחה וקי רוח הריפות.

פרק ט' מ"ח ע"א שנאמר חורב בסוף (צפניה ב' י"ד) ואי בעית אימא כו'. אי מקרא קמא ליכא כל כך ראייה דמלון דהאי סוף הינו אסקופת הפתחה דילמא סוף זה הוא מלשון הדם אשר בסוף ושמות י"ב כי' כי' לא הוה להו להקפר

דחכמים, ואפילו תמא שאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישיך ואיזה שפיר היכא דלא אפשר שאני והא עדיף מליתן לבהן חלה טמאה או מלתרום שלא מן המוקף, דהא דבעינן מן המוקף מקרא נפקא לנו כדריש רשי' זיל עין עלי לעיל ע"א דר' ונותנת).

פרק ז' ל"ג ע"א אי בעית אימא בת קול שני דלאשמוני עבידא ואי בעית אימא גבריאל כו'. על התרוץ ראשון איכא לאקשוי'adam בן בת קול טעמא Mai מכרת לפי שביבה לך' משום דלאשמוני עבידא זימני דמכורה לאשמוני למאן דלא ידע אלא ארמי, אם כן הוא הדין נמי דמהאי טעמא גם המונומים לקבל ולהכנים התפלות זימני דעריכין לך', ואטו לא משחתה לה יחיד דלא ידע לדבר אלא ארמי ואם כן לא יהיה לו תקנה להתפלל, ועל התרוץ השני נמי קשה adam בן Mai טעמא אסיר ליחיד לשאול עריכיו בלשון ארמי אם שאר מלאכי השרת לא יודקון לו, הא איכא גבריאל דמכיר זידקה, ומה גם דחוינן ולא בלבך התפללה הקבואה אסר אלא כל עריכו דקאמך אל ישאל עריכיו, והא איכא עריכים דתל"ין דוקא בגבריאל לקרבן כגון אי עריך לעורך דין לינקם מאובי שהוא הממונה על הדין.

ל"ד ע"א אי בעית אימא משום דחשיبي ואי בעית אימא שלא הוי תרוייתו שניין' דחיקי, דאי משום דחשיبي מכל מקום הויל ואמר להם משה והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ ובמדריך י"ג כי לא הוה להו להקפר

ח rob מוכח דלאו בכלאי אירוי אלא בדרכ המחוּבר מכל מקום מנוֹן דמספּ מתחיל הא מקמי הци הוחר בקרא חלון ונימא דמלון מתחיל, משום הци מיתוי אידך קרא ושאה יכת שער וישעה כי"ב, אלא דבאה נמי לא סגי למאי דבעי למילך דבשיפא מתחיל דהא לא כתיב אלא שער ודילמא מלמעלה מהמשקוף מתחיל, רחמנא ליצין ויגן בעידינו שלום מן השבר אמרן בן הי רצון.

מסכת בבא קמא

פרק א' ח' ע"א אידי ואידי שלא היה היה לו עדית כי (ויש ספרים דגرسי בהז אוקמתא נמי ואי בעית אימה ולא מתוקמא כלל, דהא תירוץ דלעיל הינו לתרוצי אליבא דרבי אבא דסביר בדרידיה שיימין והז אוקמתא אתי ודי לא כוותיה דהא הכא אמרין ולכלי עולם שעולם שיימין, והעיקר בגירסת הספרים דגرسי הכא בהז אוקמתא רב אש אמר אידי ואידי כי עיין ודקוק סופרים את טזובודאי פליג עליה דרבי אבא) ואי בעית אימה אידי ואידי לאוקמא כיחסה כרבי יהודה, ומלאך דאיתא כיחסה כרבים, ואמנם דחיקא מלטה במאי דקאמר מי שיר דהאי שיר שיר טמן, דאי משום טמן לא איריא דסוף סוף בהז בכוא דחומר בשור מבור לא שיר אלא חד, דהיא דטמן הוא בחומר בבור ושור מבаш והדרא קושיא מי שיר דהאי שיר באotta בא, לך נדחק לאוקמא כיחסה כרבי יהודה, ומלאך דאיתא כיחסהתו קצת קשה דמתקאמר לאכול בין דבר הרואין בין דבר שאינו רואי משמע תרוּיָהו בחוד גונא כלומר לאכול דלכלי עולם בשל עולם שמן לא הויה לה תנא למתני סתמא בינוּנית זיבורית הוαι ומיריב בינוּנית שהוא עדית של העולם, ועוד דאם כן דהכא בהז מהנתנא אידי בינוּנית דידיה הינו עדית דעלמא, אם כן הא דקתני נזקן בינוּנית משמע דודקא הוה קא משמע לנוּן

סוף תוראי איןיך על ידי הבשר של רגאל Mai דלא מצינא לאשתלומי מחלק האימורי מעתלינה מהבשר, ואם כן הרי זה דומה לדחתם וכי היכי דרבינו נתן מהייב התם הוא הדין נמי הכא.

י"ג ע"א אפקי מפקין אנוּת אי בעית אימה כו. תלמודא דיקי מדכתיב וכבוד עשו לו ודברי הימים כי ליב ל"ג משמע לו לבדוק העשה הכבוד הוה ולא עשה עוד בן לשום בראשון כרי להמית אבל אם אין בראשון כרי ולהמית לא כרי הכבוד הכבוד הוה ולא מנהנן וזה הכבוד דקמסהיד קרא שעשו לו לבחו, ואהא

קשה דילמא אין זה יתרון לבדוק ליחסיו ולא גרעון כבוד לאידך צדקי דכין דפלוגתא היא כמו שכתחבו התוספות ויה אלא מההייא דהוקומץ רבה ומנות ליב ע"ב וכדמוכח מההייא דרב הונא ומועד קטן כי ע"א, אם כן דילמא הא דאנוח ליחסיו משום דהנחו רבנן סייעתו הו סברי דשתי ואנן הא דלא מנהנן לאו משום גרעון אלא דסבירא לנ' כמאן דאסר, תדע דהא לרב הונא הו בעו למעדך ואי לאו דאמר להו מלחה דlidיה לא סבירא לייה כי הוו עברדי, הילך הדור משני דהא דקאמר קרא וכבוד עשו לו דמשמע דלא נשא כו לאחרים הינו לומר קיים, ומיהו בהז שינויו לא מתוקם כל כך לישנא דקרה דכתיב עשו לו משמע מלטה יתרא דעשה ולא דאמירה.

פרק ב' י"ז ע"ב הכא שביק אב ותני תולדה ואי בעית אימה כו. התירוץ ראשון אינו מספיק, דاطו באמרו

רבוטא טפי דראף על גב ברראשון היה בו כדי להmittת אפילו הци האחרון חייב אף על גב דנראה דלאו מיד קעביד דגברא קטילא הוה, ומה גם למא דמוּקמִין לעיל (ע"א) דאתיא דלא כרבי ומאי דוחקיה דאסברה בההוא גונא דוקא ואתיא דלא כרבי ולייסברה בכחאי גונא ותיתני כרבי נמי, לך מיתוי אי בעית אימה דבפלוגתא לא קמיiri, ובאה נמי קצת קשה דהא דפטרי רבנן וזה דוקא כשייש בראשון כרי להמית אבל אם אין בראשון כרי להמית לרבען נמי אחרון חייב וכמו שכתבו התוספות ויה כלוּן, אם כן לוקמי בכחאי גונא וככלי עולם והו ממש דומיא דבוח.

י"ג ע"א אי בעית אימה רבנן הני ملي בתרי גוף כו, ואי בעית אימה רבני נתן התם הוה כו. למא דמוני רבנן ומפני דאצטיריך משום דהכא הוי בחור גופה קשיא דאטו לאו קל וחומר הואה, השטא ומה התם דתרי גוף נינהו והאי מנכר היוקו והאי מנכר היוקו אפיקו הוי פטרי רבנן ואף על גב דליך לאשתלומי מהאי לא משתלים מהאי, הכא דלא מנכר היוקא דאמוריין כל לא כל שכן הוא דיפטו רבנן והדרא קושית פשיטה, ולמאי דהדר ומוּקֵה לה כרבי נתן ומחלק דהנתם מהייב משום דאמר ליה תוראי בביריך אשכחתיה אבל הכא מי נמצא הנוק על הבשר יותר מן האימורי, בהא נמי קשה דאיכא למימר אדרבא הכא ואידי נימא שפיר בשר אזוק אימורי לא אזוק דהא הגע עצמן שהזיך ברגל ברגל ליכא שיות אימוריין, וכן אם הזיך בקרן וכיוצא לעולם מציא אמר ליה סוף

ונברכות ס' ע"א), ותו דבמאן דקא משמע לען דפטור בידיו אדם איכא נפקותא לעניין מעשה מה שאין כן לעניין חיבא בידיו שמים דלאו ברידין תלי, ולאי בעית אימא נמי קשה קצת דלא הויה ליה לומר סם המות סתם הוואיל ולא מיריע אלא באפרותא דוקא, ועוד דלא הויה ליה לומר אלא פטור מרני אדם ותו לא ומיליא משמע, אבל השטא באילו דאשמעין באפרותא חיבא בידוני שמים שמעין דזוקא באפרותא דאייכא תרתי חדא דעבידא דאכלה ועוד שהיתה אבודה לגמרי מן העולם כמו שכתבו התוספות ודה באפרותא מושם הци' חיב' בידוני שמים, אבל בשאר פירות לימא דאפילו בידוני שמים לייכא.

מ"ט ע"אומי עדיפא ממתניתין כו', אי בעית אימא לאחר מיתתכו. תירוצה קמא דחיקא זודאי עדיפא ממתניתין בתרתי, חדא מודתני בהדי נוק וצער ובci היכי דבחו אידייב בכל עניין הци' נמי דמי ולחות מיריע בכל עניין כמו שכתבו התוספות ודה' ומין, ועוד דבשלמא ממתניתין דקתי פטור ניחא דהכى קאמר אף על גב דמעיקרא בשעת חבלה היה מקום לחיבו שהיה הגור קיים השטא מיהא דמית הגור פטור, אבל ברייתא דקתי היה גיורת זכה משמע דרוצה לומר מיד זכה ואי מיריע דוקא בתבל בה בחוי הגור הרי לא זכה מיד, ואי בעית אימא כו'. על תירוץ ראשון יש להקשוט דאנדקט סס המות לרבותא דחיבא דבידי שמים, אדרבא הויה ליה למנקט בשאר פירות לרבותא דפטורה דבידי האם דאי על גב דעבידא דאכלה אפילו הци' פטור דלעולם כחא דהיתרא עדיף

בתר בהמה כי קא מביעא לנו בגין שעוריינ דכוליה גרעין קאי בפנים כו', והא נמי דחיה בלי טעם דמכל מקום לו יונח דרבנן חייא דוקא בהכי מיריע מכל מקום תפשות בעין לאיך גיסא, דמדנקט רבנן חייא פטילה דאספסטה ולא נקט בשערין לרבותא שמע מינה מלתיה דתנה דזוקא בפטילה דאספסטה איזלין בתר בהמה היכא דקיימה ואכלה, הא לאו הци בתר היכא דשקללה לה איזלין והיכי בעין למדח' דלא תפשות בעין, דלא מסתבר למימר נקט הци' מושם דאייך לתנאה גופיה מספקא ליה.

1. בדפוס ראשון: דרב חסדא, ט"ס הו, בפטילה דאספסטה ופירש רשי זיל [ד"ה ואיבעית]

כ"ג ע"ב אימא פטור אף משסה ואי בעית אימא כו'. תרוייהו שינוי דחיקי, הראשון דזהה ליה לומר פטורים ולא פטור הוואיל ואיכא למיטען ולמשמע דלא קאי אלא אמשסה בלבד, והשני מלטה דפשיטה דליך מוה רמו בברייתא דאפק לנטיביה כו'.

פרק ה' מ"ז ע"ב אמר' הו הדין אפיקו פירות כו', ואי בעית אימא כו'. על תירוץ ראשון יש להקשוט דאנדקט סס המות לרבותא דחיבא דבידי שמים, אדרבא הויה ליה למנקט בשאר פירות לרבותא דפטורה דבידי האם דאי על גב דעבידא דאכלה אפילו הци' פטור דלעולם כחא דהיתרא עדיף

שם לא בחיה כו', ואי בעית אימא בטביה ואי בעית אימא לעולם בהמה כו'. כלחו תלתא שינוי דחיקי נינה, דאי תירוצא קמא דמוקי לה במטוי כלומר דאין דרך חיה לאכול אלא בשוד, מושמות המשך דבירה הבריתא דקתי בשוד ותבשיל משמע דבשר דקאמר ברישא הינו דלא בשיל ולא מטי אלא חי דאם לא בן הויה לפרש מה גם דאיכא למיטען, ולתירוץ שני דמוקי לה עצבי לא הויה ליה לומר אכלה אלא אכל דעתיבי לשון זכר הווא, ולתירוץ שליש' דקאמר לעולם בהמה והוא דמשונה לאו משום מני דאכלה אלא דאכלה על גבי פתרוא, אם בן מאיך דאכלה אין נקט פט ותבשיל הוואיל ואין השינוי מחמתן דאפיקו כל מיל' נמי על גבי פתרוא לאו אורחה בהכי, אם בן מזא דהעיקר חסר בדברי התנאה ומאי דלא הויה ליה לפרש פירש.

כ' ע"א אימא אכלה על מה שבפנים כו', ואי בעית אימא כו'. דחי תלמודא בתרי אנפי למימר דלא תפשות בעיא דרבבי זира מבריתא, ברישא דחוי באומרו דרבבי חייא הци' קאמר על מה שבפנים חיבת ועל מה שבחוץ פטרה, והוא וראי דחיה בעלמא דפשיטה דבריותא לא משמע הци' ואמ זו כונתו הוה מציע לקוצר עוד ולמיtiny מקצתו בפנים ומڪצתו בחוץ ואכלה בפנים חיבת בחוץ פטרה דבחוי הוה מתישב טפי מה שרוצה השיס' לפרש, אבל באומרו אכלה באח' נוק דקרן, והא נמי דחיק דאם אין הויה ליה לרבי יוחנן כדרדי, והדר דחוי בא' בכ' נוק סטם, דמשמע דבכל' חייא', הילכך איזלין אידייב אף בנסיבות.

כלום מי הוא הוכיח אי כרבה אי כרב חסדא.

שם ע"ב הא רבנן הא רבנן שמעון בן גמליאל כו', ואילו שענין אמא כו'. תרויהו דחיקי, דאילו שענין קמא מא עדריפתא דרב חסדא ובאייה כה בעי לאוקמי הא רבנן והא רשב"ג, הא אין הכיבי בעין לרוב חסדא מי נימא דמוכרח הוא לאוקמיינו כתנאי ופליגי או מצעי לתרויזי דלא פלייגי, ובשלמא אילו מצאה ידו לאוקמיינו דלא פלייגי יפה בחו אבל במה שאומר אין הכיבי נמי דפליגי אבל לאו בדידי פלייגי אין זהו שום כת, דנימה לייה לא כי אלא בדידך פלייגי וסבירתך אינה מוסכמת, משום הכיבי בקש לשוני באנגא אחרינא דאין הכיבי נמי דלא פלייגי ותרוייהו רשב"ג הא בשבח והא ברדים, ומיהו בהא נמי יש דוחק דבשלאםאי אי תרי תנאי נינהו ומיריו על גב דהאמוראים אין הכרח שידיעו כל הבירותות כמו שתכטו בעלי הכללים ותPsi רבעא מציעא ק"ד ע"ב ד"ה ה"ג, י"ד מלאכי כל רניין מכל מקום מלבד שהוחק הוא להתרזיז הכיב דלא ידע לה, הכא נראה دائ' אפשר בשום פנים לומר כן דהא רבינא סוף הוראה ובכא מציעא פ"ז ע"א והוא עם רביה רב אשן קיבצו כל הבירותות והתוספותכו, וקבועם בש"ס ולא נעלם מהם עד אחד חס ושלום ועיין בהקדמת הי"ד להרמב"ם ז"ל ודייה כל, שנראה לי שווה מה שהכרח לרבותינו בעלי הבור אי לאו. שותפותה דבעל השור הוה משלם כוליה דהינו ארבעה חלקיים רבותא קא משמע לעין עלייהם ודייה הא, וכל מקום עם כל הכתוב לחיים בדרביהם ז"ל אין נמלט מהकושי והדוחק, דאם איתא למה לא השמיינו התנאים הר'

ב"ג ע"ב הא רבנן והא רבני נתן אי בעית אמא הא והא כו'.

האמת יורה דרכו דתרוייהו שניויי דחיקי נינהו, הראשון דמאי קא משמע לנו תניינא לימי מר הלכה כמר ולימא מר כו', ואף על גב דהאמוראים אין הכרח שידיעו כל תרויהו בחד גונא ניחא דתנו סתם חיב ופטור, אבל אי חד תנא הוא ומירוי בתרי עניין הוה ליה לפרש ולא לומר חיב ופטור סתם הוואיל והא בשבח והא בדים.

ב"ג ע"א משום אמר ליה כי שותפותαι Mai אהניא לי ואי בעית אמא כו'. לתרויז רាជון קשה די משום הא דשותפות לא איריא דסוף סוף אין הנאת השותפות, דהא בעל הבור אי לאו. שותפותה דבעל השור הוה משלם כוליה דהינו ארבעה חלקיים והשתא לא אהניא ליה שותפותה אלא לרבייע דהא שלושה חלקיים קאמר רבינו נתן דמשלם, ובעל השור אהניא ביה טפי دائ' נמי לא הוה ליה שותפות לא הוה

הויאל וכל ריבואי בית דכתיב גביה נמי ריבואי, וכראמרין נמי בעלמא וסוטה י"ז ע"א גבי אות ה'א דה'א דגב ריבואי ריבואי ריבואי וה'א דגב מיעוטא מיעוטא, וליכא למימר אלא דין ה'א נמי דבית דבכל ריבואי היא ודרשין לה למיעוטא להיות ריבואי אחר ריבואי שהוא למעת ולעל מה ע"ב ולידיע חן יתכן מאד דרכנו זה, המשום ה'א היסוד שבו מתקבצים כל החסדים וגבורות נקרא כל ומילכות שמתקבצים בה שנית נקרא בכל והוא מיעוט עם היות ריבואי אחר ריבואי ננדע) ומשום ה'א נמי ניחא הא שאמרו אברם בכל כו' יעקב כל, אמן עם כל האמור התרויז אינו מישב, דהא גבי שבת נמי לא כתיב כל אלא וכל (דברים ה' י"ד) ואימא אני דהו נמי ריבואי אחר ריבואי ולמעט דאינו אלא כלל כמו בכל, לכך הדר קאמר אי בעית אימא דשאני ה'א כו', מיהו הא נמי דחיק דאינו מישב יפה לכתב שורך וחמורך ובהתמך דמשמע דשור וחמור לאו בהמה נינהו, ובדברות ראשונות דלא כתיב שורך וחמורך משום ה'א כתוב ובהמתך ושמות כ' י' אבל ה'א הוכרח לכתב וכל (דברים ה' י"ד) לפי הפשט של מקרה, דרוצה לומר וכל שאר בהמתך.

פרק ז' נ"ז ע"ב מי סברת רבינו יהודה כו' אי בעית אימא כדרמלהיף כו'. כאן הדבר ברור דתרוייהו שניויי דחיקי, הראשן להעמידה כרבוי מאיר לא ניחא לנו לפיה שאין הלכה בגין כנסת מתניתין דשבועות כמו שכתבו התוספות ודייה סבורה), וגם את השני לא משום דסוגין דעתמא דלא כחלופיה דרביה.

ג"ד ע"ב אמרי בכל כלל כל כו'. ה'א ה'א שרצה לחלק בתחילתה בין כל כלל אין לו סמכות, ובשלמא אי הוה מחלוקת בין כל למכל הוה ניחא דאות מים מיעוטא, אבל בית לא אשכחן אלא המשך הכתוב הוא שמכירח לכתב ה'א כל וה'א כל, ואיברא דאשכחן שדרשו רבותינו זיל (נדרים לא ע"א) כי ביצחק ונראשת כ"א יב"ו ולא כל יצחק, אבל התם ניחא דהואיל ויצחק גופיה מיעוטא למעת ישמעאל בית דבצחק נמי מיעוטא למעת עשו אמן לאו דמשמעות אותן ה'א ה'א כה'א אדרבא

רבותא מר כדאית ליה ומר כדאית ליה ואמאי נקט בשור ובור הוה להו למנקט בשור ושור כי האי גונא, אם כן הויאל ולא נקט ה'א מנא להו לאמוראי לחחותי ה'ך מלטה ועדין אני אומר דבשר ושור כי האי גונא אין ה'א נמי דלא פלייגי אלא נימא בחדר מתרי אנפי, דאפשר דבכהי גונא רב' נתן מודה דלא משלם אלא רב' דליך ה'א למימר תוראי בבוריך כו', ועוד דעתמא דלית ליה שותפות איכא למימר דדוקא התם והו תרתי מיל' דהיזק סבר דלית ליה שותפות אבל ה'א דילמא מודה לרבן, ולאידך גיסא יש לומר לרבן דדוקא התם וברור עשה עיקר המעשה כו' וכמו שתכטו התוספות, لكن קאמר אי בעית אימא ומוקי תרויזו רב' נתן, ואמן אין ספק שג' וזה דוחק, דמאתה שידע רב' ניא מא דקאמר אב' מא קא משמע לנו איזה אטו עד האידנא לא ידיען ההפרש שבין תם למועד.

פרק ז' ס"ג ע"א אמר בכל כי ואי בעית אימה כי. עיין מה שכתבתי לעיל פרק ה' דף נ"ד וע"ב.

ס"ז ע"ב אי בעית אימה הדר ביה ואי בעית אימה כי. הדוחק מפורסם, دائתי לתירוץ ראשון צריך לומר הרבה דברא טען, ולתירוץ שני כלחו רבנן טעו בספק דגברי.

פ"א ע"א כאן לזרע כאן לזרין כי ואי בעית אימה כי. התירוץ ראשון דחק, דסוף סוף מי איכפת ליה במא דמירכבא על גבי העשבים הרי יצא שכרו בהפסדו במא דמחייב ליה ואינו טוב כל כך למאכל, כך מוקי לה בתירוץ שני דמיiri לבהמה רהשתא ודאי לא איכפת ליה במא דמחייב, ומיהו תירוץ זה נמי יש בו קושיא דכין דסוף סוף התלtan גופה לא צריך לעשותים Mai נפקא מינה דהעשבים נמי מיבעי לה לבהמה, הרי בכל מקום ומקום הזרע עשבים מסתמא מיבעו לה לבהמה ואיפלו הци שרי ללקט ומאי שנא זה.

פרק ח' פ"ו ע"א כי קאמר רבינו יהודה אין לעבדים בשות למיתב להו אבל למשם שיימין בהו, ואי בעית אימה איפלו תימא רבוי מאיר כי. מלבד דליישנא דברייתא לא משמע כפי לה ש"ס בהז תירוץ ואמנא בעניין אחר דאיפלו תימא רבוי מאיר ומאי קטן קטן ממש, ואמננס תירוץ זה נמי אין לו סמכות דמאן אמר דרבבי מאיר יש חילוק בין גדול ממש לקטן ממש, אפשר דבי היכי דלא מחלוקת רבוי מאיר בין עשיר בן טובים לעני ונבואה אף על גב דיין אפשר להכחיש שבשות העשיר והבן חילוק רבוי מאיר, היכי נמי אפשר שלא יחולק בין גדול לקטן אף על גב דבשות הגדל מרובה, ועוד דמאן פסיק לנו שהגדל בשנים בשותה מרובה מהקטן בשנים אטו לא משכחת לה קטן חריף ניק וחכים דוראי בשותה מרובה מזקן בור, והיכי קתני מלטה פסיקתא נותנת לגדול דמי בשותו של קטן.

פ"ט ע"ב כאן קודם תקנהכאן לאחר תקנה ואין בעית אימה כי. שינויਆ קמא דחיקא ראמן כן ניסמייה להיא מותניתא דקודם תקנה, וכי תימא משנה ראשונה לא זהה מקומה סוף הויאל וקדום תקנה מתניה מאי קא משמעו לנו הויאל ואמרת דכויל עಲמא קניין פירות לאו בקנין הגוף, עוד דמלכ מקום לא היה ליה למיר [אלא] אין יוצאים לאיש לאশמעין רקנין פירות לאו בקנין הגוף אבל יוצאים לאשה למה לי לmittני, פשיטה הא דידה נינחו, בשלמא אי מיר לאחר תקנה שפיר אשמעין דאף על גב דאלמויה לשבעודיה דבעל שהבעל מוציא מכל מקום שבקנינו ברשותה לעניין יציאה بشן ועין, אבל קודם תקנה מאי קא משמע לנו, וכלך הדר משני דתרוייוهو אחר תקנה וטעמא דמאן דאמר לאשה ולא לאיש דשחוור מוציא מידיע שעבוד, וגם זה דחוק הוא דמלבד מה שאמרו בגמרא וצ' ע"ז דשאנו שעבוד זה דאלים, עוד יש לדוחות דודוקא שחרור גמור מפקיע מידי שעבוד אבל הכא עליה אנו דנים אי מיקרי שחרור, ועוד שהאה לא נתבוננה לשחררו כדי שנוכל לומר בפשיטתו שהיא בה כח להפקיע שעבודיה דבעל, הילכך הדרתו ואמר דבאה קא מפלגי אי קניין פירות בקנין הגוף, וגם זה קצת דחוק ראמן כן אמא פלגי אמוראי למא מר הלהכה כמר כי, ועוד דחוק לומר דבלחו לית להו תקנת אוושא, ראמן כן היכי נקטין קר' יוסי בר חנינא נגד הני תנאי.

ע' ע"ב אילמא הци קאמר ליה הא אנה דחויתך כי ואי בעית

113

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

קיג

שלא נעלם מה שבתו התוספות ויל וראה אבל דלא דמי לנתקoon להרוג את הבהמה כי דהתם איך קרא בבל' דעת וברבים י"ט ד"ז והכא ליא קרא ולא לפין מהתם, דהא לרבי שמון מביע קרא לפרט נתקoon לביש את זה וביש את זה כי עיין שם, ברם אני בעניין לא ירדתי לסוף דעתם דמאי קאמרי דהכא ליא קרא, הא שפיר איך הוא קרא גופיה וביביע לרבי שמון לפטור נתקoon לביש את זה כי, לרבען מוקמינן ליה לבשלא נתקoon כל כgon ישן שביש והוא הדין נמי אם נתקoon לביש את הבהמה וביש את האדם, ולרבי יהודה נימא ודאי דהוא הרין שהיה בכלל זה לפיטר נתקoon לביש את העבר ובישן בן חוריין לדידיה מאי שא מבהמה וכלהו נפקי מקרא דושלחא ידה והחיזקה ושם כיה י"א, הילכך אמנה דלא ניחא ליה לש"ס בהז תירוץ ומפני בעניין אחר דאיפלו תימא רבוי מאיר ומאי קטן קטן ממש, ואמננס תירוץ זה נמי אין לו סמכות דמאן אמר דרבבי מאיר יש חילוק בין גדול ממש לקטן ממש, אפשר דבי היכי דלא מחלוקת רבוי מאיר בין עשיר בן טובים לעני ונבואה אף על גב דיין אפשר להכחיש שבשות העשיר והבן חילוק רבוי מאיר, היכי נמי אפשר שלא יחולק בין גדול לקטן אף על גב דבשות הגדל מרובה, ועוד דמאן פסיק לנו שהגדל בשנים בשותה מרובה מהקטן בשנים אטו לא משכחת לה קטן חריף ניק וחכים דוראי בשותה מרובה מזקן בור, והיכי קתני מלטה פסיקתא נותנת לגדול דמי בשותו של קטן.

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

התרתני למה לי שמע מינה ותורי תנאי נינחו והך דמתניתין חד תנא הוא דאתניתה בי מדרשא וטובים השנים מן الآخر, ברם השתה דחדא אירוי בהך עניינה דגוז עבדים והזקינו ואידך בעניין אחר במחליף פרה כי זה אומר כי, אם כן דילמא תרויהו חד תנא תניחו דהוה גירסיה הכי והוה ליה חד לגביו חד ומתניתין דידן עדיפה מבריתא והדרא קושיא.

צ"ז ע"א הא דעבדיא לאגרא הא דלא עבידיא לאגרא ואי בעית אימא כי. ליישנא דאתמר התוקף ספינטו של חבירו רב אמר כי ושמואל אמר כי משמע ותרויהו בספינה אחת איירוי והילך דחיקא מילתא לומר דהא בדבעידיא לאגרא והוא בדלא עבידיא, ולישנא דהתוקף מוכח בדברך גולנותא קאמר ולאו ארעתא דאגראadam כן לימה הנוטל או כיוצא בזה הילך לא קאמר מלתא חדא פסיקתא.

צ"ט ע"א אלא בישנה לשכירות מתילה ועד סוף קא מפלני כי ואיבעית אימא כי. דחיות בעלים נינחו, דאיו לשינויו קמא הא ודאי דלמאן דאמר אינה לשכירות אלא לבסוף אין הכוונה בסוף הפעולהadam כן סוף סוף הוה ליה מלאה, אלא בסוף הינו בשעת נתינה אם כן לא הוה ליה לרבי מאיר למימר כיון שעשאן דاكتי ליכא מידי بماי לקדר אלא כיון שננתן לה, ובבר כתבי והוכחת זזה בפרק כיDKOSHIN ומיה ע"ב עיין שם, ולשינויו בתרא נמי אם איתא דסביר רבי מאיר

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

אימא כי. נסיב תלמודא תרי פירוש על מלתיה דרבבי יהודה נשיאה כי לא ידע איזה יכשר ובקושטה תרויהו דחיקי, דמדוק אמר ההוא גברא דתקע ליה לחכירה אתה לך מה דרבבי יהודה משמע דתקעה לאו באפיה דרבבי יהודה והו וכי נפרש הא אני דחויתך, ותו דמעיקרא הוה ליה למימר שורש הדין הוא רבי יוסי הגלילי ולבתר נימא על גופא דעובדא והוא אני דחויתך, ולהכבי פירש באפין אחר דהכבי קאמר הא אני דסבירא לי כרבבי יוסי הגלילי כי והוא נמי דחיק דמה צריך לו לומר הא אני דסבירא לי כרבבי יוסי הגלילי כי לא הוה ליה לומר אלא הא רבי יוסי הגלילי ויל היב ליה, דמלילא מדפסוק הלכה למעשה לאפקוי ממונא כרבבי יוסי הגלילי פשוטא דסבירא ליה כוותיה.

פרק ט' צ"ז ע"ב רב מתניתין נמי איפכא אתניתה ואי בעית אימא כי. שינוי דחיקי נינחו, دائ קמא מכרד רבותיו מאן נינחו רבי ובית דין שסדרו המשנה, דהכבי אמר רב בעלים נגיטן נ"ט ע"א) אני הווי במנינא דרבבי וכיוון דרב העיד שרבותיו אתניתה איפכא ורב חייא נמי דהוה בבית דין של רב סיירא ליה הבי מרדחין דסידר הבי במתניתיא דיליה, אם כן אמר לא קיבלו מניינו וארכו לגרשייה, להכבי משני דלעולם לא מפי השמעה מרבותיו העיד רב הבי אלא מסברא דעתשה אפקה למתניתין משום דאשכח הבי בתראי בריתות וסמי חדא מקמי תרתי, ומיהו בה נמי ליכא רוחא דבשלמא אםathy הבריתות ההו משתעו בהך עניינה נינחא,

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

אחריא משומ רקטני לה גבי הלכתא פסיקתא, ומיהו הא נמי אינו מרוח דכמיה משניות מצינו כך דבחדא בא נקטנן כוותה ובאייך בא שאצללה לא קיימת אין כוותה, וכל שכן דאיכא נמי קושית התוספות ור"ה גבוי, ומה שתירצחו הם זיל גם הוא דוחק.

ק"ז ע"א

צרכא דול צבעא ואי בעית אימא כי. מציאות זה דול צבעא וסמןין כדקיימי קיימי בתריעיהו דמייקרה הוא מציאות זר ורחוק דהא סמןין למאי עבידי לצבעא וכיוון לצבעא זיל לגביו אינשי ממילא זול סמןין, והיכי מציע למימר ליה אתה הפסדתני שאני היתי מוכר הסמןין, וגם מאי דמהדר ומשני בא בעית אימא דצבע בהו קופא בין לפירוש ראשון דפירוש רשי"ז ור"ה אין קופ ממש בין לאידך ליישנא דמפרש קופה של נצרים, אין לשון הביעא מוכיח.cn דבעי יש שבח סמןין בצמר ולהך אוקימתא לא מיידי בצמר, דנראה דמשום הבי נמי נידי התוספות ור"ה דצבען מפירוש רשי"ז מלבד מה שהקשו להידיא, אבל גם לפירושם שבעו כעור בעין קופ קצר דאמן כן אמאי קרי ליה שבח סמןין הר' אין כאן שבח כלל.

ק"ב ע"א

כולה נויין חדא מסכתא היא ואיבעית אימא כי. לא ניחה ליה לש"ס כל כך בתירוץ ראשון, משום דאמור רבנן במדרש ובמדבר רביה קריח פ"ח ס"י כיון על פסק ששים מה מהלכות ושיר השירים ו' ח' דאיןון שניתן לימייקי גבב אליבא דמאן דאמר בפרק מרובה וע"ט ע"ב) שדינו בגבב לעניין שחיבר שלם כפל وكא משמען אין הכא דמלכ' מקום לעניין יאוש דינו בגולן, מכל מקום

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד

למקרש במלוה מקודשת לא הוה ליה למימר כיון שעשאן דמשמע גמן אלא כיון שעשה בהן דמשמע כל שהוא בכדי שווה פרוטה, ודוזאי מיד מקודשת באאותה פרוטה דמלוה לרבי מאיר.

ק"א ע"א

צרכא דול צבעא ואי בעית אימא כי. מציאות זה דול צבעא וסמןין כדקיימי קיימי בתריעיהו דמייקרה הוא מציאות זר ורחוק דהא סמןין למאי עבידי לצבעא וכיוון לצבעא זיל לגביו אינשי ממילא זול סמןין, והיכי מציע למימר ליה אתה הפסדתני שאני היתי מוכר הסמןין, וגם מאי דמהדר ומשני בא בעית אימא דצבע בהו קופא בין לפירוש ראשון דפירוש רשי"ז ור"ה אין קופ ממש בין לאידך ליישנא דמפרש קופה של נצרים, אין לשון הביעא מוכיח.cn דבעי יש שבח סמןין בצמר ולהך אוקימתא לא מיידי בצמר, דנראה דמשום הבי נמי נידי התוספות ור"ה דצבען מפירוש רשי"ז מלבד מה שהקשו להידיא, אבל גם לפירושם שבעו כעור בעין קופ קצר דאמן כן אמאי קרי ליה שבח סמןין הר' אין כאן שבח כלל.

ק"ב ע"א

כולה נויין חדא מסכתא היא ואיבעית אימא כי. לא ניחה ליה לש"ס כל כך בתירוץ ראשון, משום דאמור רבנן במדרש ובמדבר רביה קריח פ"ח ס"י כיון על פסק ששים מה מהלכות ושיר השירים ו' ח' דאיןון שניתן לימייקי גבב אליבא דמאן דאמר בפרק מרובה וע"ט ע"ב) שדינו בגבב לעניין שחיבר שלם כפל وكא משמען אין הכא דמלכ' מקום לעניין יאוש דינו בגולן, מכל מקום

ולומר דכי היכי דגבוי מציאה יש לה יד ואין לה חזר הכி נמי לעניין גט ומצו למייק מינה חורבה להתרה לבחונה וכדומה, לכך הדר ש"ס ועובד אוקימטא תניינא דבקטנה כולי עלמא לא פלייגי דילפנין מגט מטעמי דאמאן כי פלייגי בקטן, אך לפיו זה צריכין לשבושי מלתיה דריש לקיש וצריך לומר קטן אין לו חזר כי והכִי נמי בדורבי יוחנן צriskיך לרומר יש לו כו' ודוחק גדול לשבושי כולי האין, הילכך עבד אוקימטא תליתה דלא פלייגי כו' והשתא אפילו נפרש חרד בקטן וחדר בקטנה בחדר פירושא דרש"י ודר' מה ר' מושג' לא משבשין כולי האין, ומיהו אכתי נשאר קצת דוחק דבעית לשבושי מיהא ההיא דריש לקיש, ואין נמי אכידך פירושא דרש"י דמר במציאה ומר בגט הא נמי קצת קשה דאם כן רב' יוחנן דמייר'י בגט מא' קא משמע לנו, תניינא ידה אין לי אלא ידה חערה כו' דרובי תנא להדי'א אפילו על כרחה ואפילו קטנה.

ט"ז ע"א אי בעית אימה בליך מגולן כו' ואין בעית אימה בבעל חוב כו'. דינא הוא דלא פסיק תלמודא לשינוי בחדרא מהנק' שינוי לחוד', קדרמה לא שלים דאמו לגולן בעל הקרןן קרי לה ולגולן שהוא בעל הקרןן האמתי קרי לה בעל חוב, ובתראה נמי לא פלט מהדווח דבעינן לאוקמי בשבח המגע לכתפים ודלא מסיק בהא אלא שיעור ארעה לחוד וכל כי הא הויה לה לתרנא לפירושי, ולפי המסקנא נמי מציאה שישיה נמי חערה בידה כעין דאוריותא, ותו כי היכי דלא ליתו למטעי

לקמן כך היתה טלית יצאה מתחת ידו של אחד בלבד והוא להיפך ממאי דבעי ש"ס לשינוי, ולשינויו בתרא נמי לא דיק כל כך לישנא דמתניתא דקתוני טלית יצאה מתחת ידו של אחד, ולהק' שינויו ייחודה תפיס בטלית ואידך מסרך סרכוי ביה נמצאת שידו אוחות בעכ"ב ואינו מניחו להלה להוציא הטלית כרצונו מתחת ידו בלבד, ואין איתא להק' שינויו שכך כוונת הבריותא לא הויה לה למיר אלא אבל היהת טלית תחת ידו של אחד אבל לשון יצאה כי לא דיק להק' פירושא.

י"א ע"א מר סבר ילפנין מציאה מגט בעית אימה כו' ואין בעית אימה כו'. אוקימטא קמא איכא לאקשוי' עלה דמאי טעמא דמאן דאמר לא ילפנין הא על כל פנים הרק' ילפوتא לאו דאוריותא היא אלא מדרבן וכמו שכתבו התוספות ודר' ילפנין, והילכך אינו מספיק מה שכתב ילפנין, שאין זו יפתחה גמורה ואדרבא כיון דקיים לנו כל דתוקן רבנן כעין דאוריותא תקון ופסחים לי ע"ב הואיל ואתו לתקוני דמציאת קטן יש בה גול או מפני דרכי שלום למר כראית לה כו' אמא לא תקינו לה שתקנה גם חרצה כמו ידה, ומה גם דהואיל וקטנה לעניין גט חרצה כידה מדינא דאוריותא כנראה מהבריותא דדריש מונtan בידה ודברים כ"ד אין לרבות חזר בעל כרחה ובקטנה וכמו שכתבו התוספות לעיל ני ע"ב ד"ה ואין, אם כן הויה להו לרבען כי תקינו דיה לה יד גבי מציאה שישיה נמי חערה בידה כעין דאוריותא, ותו כי היכי דלא ליתו למטעי

ולא ניחא לנו למיר דאי'א תנא דפליג על מה שהמציאות מחייב, משום הכִי אהדר אשיניא אחרינא דלא פלייגי אלא מר אירי דרמי בכיסיה ומר דרמי בידיה, והוא נמי רוחק מן הדעת דכיזון דאית לנו אדם עשוי למשמש בכיסו ובכָא מציעא כ"א ע"ב, כל שכן ואדם עשוי למשמש ולמנות מה שבידו, ואדרבא סברא הוא דמשום הכִי לא קיבל אלא בידו להיות מומינים למנונן, הילכך שליש תלמודא ואוקי תרווייחו בכיסו הא דאית לה זוזי אחריני הא דלית לה, ומיהו עם כל זה רהך שינוי מעלייא מכלחו לא אמר מעיקרא הכִי בפשיטות, משום דאם מיירי בדאיכא אחריני נמצאה שלא עריב הגנוב דמי הגולה בדמי החשבון בלבד ולא הויה למיר והבליע בחשבון אלא והבליע בחשבון ובਮונתיו, ועוד דאם כן פשיטה מוקדש והא דהקדשן הקדש כו' למה ל', וליכא למיר דהא תנא אחר הווא והק' להקל כל שכן הא דלהחמיר שאם הקדש תנא לא תנא אלא להא, דאם כן קשה דידי' הילך דהוויה לה להשミニו דעתה דרבי להקל דקני וכל שכן בהק' דהשתא דקאמר הכִי משמע דדוקא להחמיר שאם הקדש מוקדש הוא דקאמר הכִי אבל לעולם שלא קני לגמר.

מסכת בבא מציעא

פרק א' ו' ע"א הכא במא' עסקין בגון דאותו לקמן בדעתPsi' ליה תרווייחו ואמרנן להו זילו פלו' כו' ואין בעית אימה כו'. משום דקים ליה לתלמודא הלכתא כמאן דאמר מני' פוטר הילכך ניחא ליה לאוקומי לכלהו תנאי אליבא דהלהתא ומחרדר אשיניא, ברישא קאמר דפליגי בדורבי יצחק, משום דהק' שינויא דחיקא טובא דהא מלתיה דרב' יצחק מלטה דסבירא ומעשים בכל يوم קא חווין דקוושטא הכִי

דלא משאלי וכדלקמן אין hei נמי דמעידין, ושינויו בתרא נמי מאחר דכבר השמיינו דאפילו בגוף ממש סימני דלא מעלו כגון אורך וגוץ לא מהנו כל שכן בכליו כי האי גונא דלא מהנו ואם כן כליו יתרה הוא.

שם בשומה מצויה בגין גילו קמפלגי כי אי בעית אמא כי העשוי להשתנות כי ואי בעית אמא דכלו עלמא כי בשומה סימן מובהקכו. לא ניחא ליה לתלמודא לאוקמי ולפרושי פלוגתיו רתנאי בסימני דאוריתא או דרבנן דאם כן הוה לחו לנתנאי לברר דבריהם ולפוגוי בהדריא ולימא מר סימני דאוריתא ולימא מר דרבנן, והילך איזיל וڌח, ברישא עbid תרי שינוי למיימר דcoli עלמא סימני דאוריתא דבاهכי ניחא ליה לשיס טפי דסוגין hei איזא, קמייתא היא דפלגי אי חישין בגין גילו דדמי ליה בההוא סימנא והא ודאי שינוי דחיקא דאם איתא דחישין למיעוטא דבן גילו ניחוש נמי לתואמים דרומו לגמרי בפרצוף פנים ותו ליכא תקנה לעגונות, ואנן תנן אין מעידין אלא על פרצוף פנים כי הא על פרצוף כי מיהא מעידין, הילך דחי באנפה אחרינא דפלגי דاشתיר ביה מידי דזהו דاشתיר לפנים שקל ליה בעל הסימן.

ויליך hei אלו שלו ותניינא במהדר אפיה דליקא הוכחה דמין נפל ולבך חייב, ולשון הבריתות מוכח להיפך ממש לכוי נידוק בהו דבקמיא קתני ולפני מועות ממש דבחדיה אפיה קימי מועות ובאייך קתני בעז דמשמע דלאו בהדי אפיה אלא מן הצד והרי זה להיפך מן המכון לפום הר' שנייה, לפיך הדר ומשני איזיך אי בעית אמא וקא מפלג באונגני, ומיהו הא נמי דחיק קעת דאם כן קמייתא באית ליה אונגני דוקא והוה ליה לפרש, ולא סגי דלא פירש אלא אדרבא קתני כלו וכיס וסתם כיס לית ביה אונגני וכי תימא אית לה שניצין מה בכך מכל מקום לאו בכיס סטומה אייינן דאם כן בודאי לאו מינה נפל. כל זה יש לומר לגירסת רשי' זריה הז ואילך ולפירושו, ואנפה מסיפה דבריתא גרס הא זריה הג' דפרק מסיפה דבריתא גרס הא והא דاشתיר כי יש לומר דלא ניחא ליה בשנויה קמא לחוד לאוקמי בריתא בולא אשתייר, דמלישנא דקאמר בא בעל הסימן ונטל את שלו ולא קתני ונטל את שיש בו סימן משמע דרוזה לומר דנטול גם בן מהה שאין בו סימן אלא שהוא שלו, והיכי דמי על ברוח בגון דاشתיר ביה מידי דזהו דاشתיר לפנים שקל ליה בעל הסימן.

ב"ז ע"ב כליו דחישין לשאלת כי ואי בעית אמא כי. דחיות בעלמא נינהו, שינוי קמא לא מספיק דאם בן לא הוה ליה למיימר בכליו סתם דמשמע בכל כלים והוא ליה לחלק ואילו אחריו מופלג למיתה דכל כי הא וראי מסתברא ואנן סהדי דעתשי להשתנות, דמוסם hei תנן התם ביבמות

הכי מסימי בה התוספות ודוחק וכואורה קשה דמאי דוחקאו הויל ואשכחן דתנאי במדרש קרו ליה פירא אבל לפי האמור ניחא דהינו דוחקאו, ותו מטעמא אחרינא לא ניחא ליה לרוב פפא בדור זביד דלא פסיקה ליה שאם נפרש כפירוש רשי' זריה בכובא דרבוכא וכיתנה לאו מינה נפל דאסם כן הוה משתיר מינה מה שאין כן בפירות דנימא דשרכי כלחו, יש לדוחות דמאי שנייה אדרבא יש לומר דפירות דלאו מוחוביין לאו מינה נפל דאסם כן הוה משתיר קצת מה שאין כן בכיתנא שקשרו ביחס ואפשר דמין נפל ולא אשתייר וכמו שפירשו התוספות זריה בכובא באמת, וэм נפרש כפירוש רשי' זריה, מונח מדעת ואמאי קתני מצא בה אבירה, והשניה דאי רבנן היא דלא אולי בתר רובא ולבך חישין שמא מישראל היא אם כן מה תועלת بما שיקח ויניח בלי הכרזה, מהין ידעו הבעלים מי מצאה דלית וליהיב סימנא.

כ"ה ע"א רב פפא אמר הא והא בצדא דפירי ולא קשייא הא דاشתייר כי, ואי בעית אמא הא והיכי קתני בא בעל הסימן ונטל את שלו זכה הלה בדבר שאין בו סימן, הא לא זכה אלא במקצת אותו דבר דהא ודאי אותו המקצת דاشתייר בתוכו לא קאמר בעל הסימן שאינו שלו, ותו דכינן דבעין לאוקמי דוקא כושאמר בעל הכלים שאין המועות שלו פשיטה דזוכה הלה ומאי קא משמעו, לבך הדר ואוקי תרוייהו בדלת אשתייר והחילוק הוא אי מהדר אפיה כי, ואנמנ התירוץ הזה שוברו בצדו דהא בעי מימר דמתניתא קמייתא בדלת מהדר אוקמה אלा בפשתן ולא בורע דאם בן אפיה לפירי דאيكا הוכחה דמין נפל היינו שאר פירות דשרכי, ונראה דמשום

ייתר, בהא וראי נראה דאפיקו ריש לקיש לא מצי למימר דמחולל מן התורה דהוה ליה קניין בטעות שחרי לא נתכוון לקנות אלא בשוה ובמאי קני, הא וראי פשיטה דאפיק שמואל לא קאמר אלא כשהשוו לחילו ולקנותו באוטו השוה פרוטה, רמשום הци נראה שלא בחור רשי' ודי' מרן בפירוש זה, איך שיהה מפני דוחקו החצץ הש"ס לשינוי דלעולם לא תיפוך ובדרב חסדר קמפלגי כו', ומהו הא לשינה נמי דחיקא דכון רסוף סוף ביטול מה' מיה' לכל עולם איכא והוי דאוריתא וכמו שהוכיחו התוספות בד"ה והאמר רבינו יונה עין שם, אם כן מנא ליה לרבי יוחנן רמתניתין מיריע בבדי אונאה בלבד דבב' לפירוש צרך מרבריהם דילמא בביטול מה' אירע ולעולם מן התורה, וכל הפחות הוה ליה לרבי יוחנן למימר זימני דצרכים לעשות דמים מן התורה וזימני מדבריהם.

אף בשל יין, ומושם דמשמע לה דאי חפו בקירה לא בלע' אפיקו שתות וקירה מחליק ודוחה היין מליבלו הילך הדר ופליג בין הרגניותות אף על פי שהוא דוחיק.

פרק ד' נ"ז ע"א מר אית ליה דשמואל כו' ואי בעית אימה כו'. האמת שהתרוץ הראשון הוא יותר פשוט בלשון מחלוקתם, ומהו מושם דלא ניחא ליה לתלמידא לאוקומי פלוגתייהו בהכי דאמן בן לפום מי דומכרכ' לאפיקו דרבנן יוחנן לריש לקיש לרבי יוחנן נמצא דרבנן לריש לריבא דההיא דשמואל אמת וכך הלכה רוחות דמהאי טעםא פריך מניה בפשיות בפרק קמא דקוזין ו'ע"ב' ובכמה מקומות, וארי רבינו פליג עליה הא קיימא לנו' רבינו יוחנן לגבי דשמואל וערובין מ"ז ע"ב', מושם הци נדחק לתרוץ שני דכולי עולם אית להו דשמואל ופלוגתייהו בלכתחילה, ואולם הרואה יראה דשינוי דחיקא היא לומר דאי' מאן דאמר דאפיקו לכתחילה מותר לאנות ההקדש ולפרש דעתך כל דחו' משמעו, ובר מן דין מאן פסיק ליה לרבי יוחנן רמתניתין דתמורה אירע בלכתחילה דבב' מימר צרך מן התורה אדרבא לשנה רמתניתין בחילו דיעבד משמע שאם אמר מחוללת על זו יצא לחילין והן הן דבב' שמואל דקאמר שחיללו על השוה פרוטה מחולל, ואם נפרש כפירוש התוספות ודי' מרן דאין זה פירוש דלכתחילה אלא שכונתו היתה לחיל שווה בשוה וטעה דנמצא שההקדש שווה

וק"ב ע"א) ואין מעידין אלא עד שלשה ימים משום דבר הци עשו להשתנות, משום הци הדר ש"ס וධ' לאידך גיסא דאמורה הוא ותוס' ביצה כ"ה ע"א ד"ה כאן שזה דוקא בדערמא, וגם התנה הויאל ויש נפקותא גדולה לדינא לא הוה ליה למימר סתם כסות מנערה ומה גם דלשן כסות שיך טפי בדערמא, וא' מתניתין בכיתנא דוקא טפי הוה ליה למימר סדין.

פרק ג' מ' ע"א הוה עובדא ופקע כדרא ואי בעית אימה כו'. מהני דההוא אקראי בעולם ופקע כדרא לא רועע הוה ואדמיתית מחדרא עובדא דפקע תני' לאידך גיסא דמעשים בכל יום דלא פקע, מושם הци קאמר אי בעית אימה דהא דלא פקע לאו ראה היא לאפיקי מדרב יוחנן נהמן, דלעולם מותירות בשאים בקדא אבל בקדא אגב איצצא לא, והא נמי אינו מספיק דאם כן הוה ליה לריב נחמן לחיל בין נתונים בכר' לכשאים נתונים בכר'.

שם באטריה דמר חפו בקירה כי וא' בעית אימה כו'. מושם דנראה לש"ס דוחק להעמיד דברי התנה דוקא במקום מיוחד כפי ה Krakus, דהא אפיקו בעיר אחת אין כל ה Krakus שוה דאם כן לא הוה קא יהיב שיעור בסתם דמשמע נער כסותו בלשון יהיד דנראה דאפיק על גב דאי' הוה לזרה מנער לה מפיסידא ודלא כדקה בעי לשינוי דדוקא בתרי, הילך הדר ומחליק בין ידא לחוטרא, והא נמי דחיק דאי' רבינו יוחנן בחוטרא אירע לא הוה ליה למימר בלשון נער אלא לשון חבטה וכיצא דהוה משמע בחוטרא דלשון נער משמע ביד, מושם הци פлаг'

ואסמכתא אין כאן כל תנאי שבממון תנאו קיימ וועל נ"א ע"א, ותו דאם אמר ליה קני מעכשי הרוי שניתם אסורי בפירות ומאי שנא מדרישא דקטני אסור משום דמיiri נמי בעכשי ומשום טעם דפרי, ובסיפא לא חש לפרי וקטני שרויותא.

ס"ט ע"א לא דקאמר ליה אי מותר שליש אי ריש עגלא לפטומה ואי בעית אמא כו. לשינויו קמה קשה דאם כן מי מהדר ליה לשםאל לא מצא מותר שליש ילק לבתו ריקון, לך הדר משני דכי אמר רב גאון דאית ליה בהמה לדידה, גם זה דחוק דאם כן הוה שיעיא דברת הבי, ותו דסוף סוף אפיו תרעומת ליכא דנימה להו אי היהו מתגרו בארבעה טרחי טפי תימא דהנהו דמתגרו בארבעה טרחי טפי למבוד עבידתא שפירתא לא היא, חדא דאם כן היינו שיעיא דברת הבי, ותו דסוף השთא דמתגרתו בשלושה לא טרחויתו כל כך, וכראמרין לקמן וע"ב אינו דומה הבא טען להבא ריקון דודאי לאו באוכלויס דמחוזא עסקין, והשניה גם היא דחיקא דאי לא מירוי בפועלים אלא בבעל בתים לא הוה ליה לתנא למתני האומניון סתום, והשלישית נמי קעת קשה דאי אינחו טעニア דעבדי עבידתא שפירתא דאייכא טרחה טפי ואידך על ברוח לא מצי אמר אלא אני יודע דמשום דרפקא מליא מיא לא ידיע, אם כן הוה ליה בריא ושמא ואמאי אין להן אלא תרעומת הוה ליה הא ידע והאי לא ידע ונשבע מאן דידע ונותל, דהוה ליה אידך מחויב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם, ואף על גב דאייכא לשוני קעת אינו מספיק, והרביעית גם כן דחוקה דמסתבר ודאי דקרא דכתיב אל תמנע טוב כו' ומשל' ג' כ"ז הינו היכא דלא שייך ריח והפסד

שאינה חוזרת ושלא בדרך הלייתה ניטלה, ואם כן מנא לה לשםאל דכי לא בדרך הלייתה ניטלה אפילו אפיו באנגיria חורת חייב להעמיד חמור, והוא דלא כמוון דכרבי שמעון בן אלעזר נמי לא ATI דהא רבוי שמעון בן אלעזר אמריתיה רתנא קמא מהדר, ומשום הכוי הדר ומשני לשםאל דיליכא סברת תנא קמא כלל וכולה רבוי שמעון בן אלעזר היא ואין כאן חילוק אחר אלא בין דרך הליכה לשלא בדרך הליכה, וגם זה דוחק דבעין לשבושים מתניתא ולהעמיד בה חסרון.

פ' ע"ב בהחיה הנאה דתפיס ליה כו' אי בעית אמא כו'. משום דקשה לקשות התוספות ודו"הDK& TPS) דאם כן שוכר נמי במאי דתפיס כו', ומה שתירצ'ו זיל הוא שינוייא דחיקא דסוף סוף אין להקל אלא בין הנאה מרובה למיעטה ומכל מקום הנאה מיה איכא גם בשוכר, המשום הכוי הדר ונדחק בחילופא דרביה בר אביה, ומיהו אנן לא תנין הכוי במתניתא דילן והילך לא משני הכוי בפשיטות.

פרק ז' פ"ג ע"ב בנקוטאי אי בעית אמא כו'. הא דמשני בנקוטאי לאו שינוייא מספקת, דהא סוף סוף לחוי כל חד וחוד מנויו מהיכא קא אתה,ומי שהוא מאטרא דהنجי להשכים ולהעריב על כrhoו ישים ועירב דארעתא דהכוי סבר וקבל, ומאן דאתא מאטרא שלא נהגי הא לא נהגי והכא עיר חדש היא, לך אצטיריך לאי בעית אימא למימר שלא אירוי ריש לקיש אלא באמר להו אגריתו לי כפועל דאוריתא, ואתי קעת דחיק דאם כן לא הוה ליה

לדידה דאם כן חיך קודמי, והכי נמי מצי למימר אנה לא טרחנא לאחדורי אפועלים בחנם אלא אני נוטל ארבעה מבעל הבית ומהדר אי אשכחנא מאן דמתגר בשולשה וארווחנה חד זוזא, וכיון דסבירתו וקבליתו מאי עבידתיכו تو בכחאי גונא ליכא מושם אל תמנע טוב כי לצורך ביתי אני מבקש ואני קודם לדידכו, והחמיישת גם כן דוחקה גליה דchorah קרי ליה תנא הטעה, ומה גם דמסיפה חזין הדיכא דמיiri בחורה קאמר לשנאה דוחקה בהדריא מכלל דרישא דקטני הטעו לאו חورو קאמר.

ע"ז ע"ב אלא רבוי דושא תרתי קאמר ורב כו' ואי בעית אמא כו'. לתירוץ קמא קעת קשה דהואיל ורבוי דושא על כrhoך תרתי קאמר אם כן הוה ליה לפרטוי ולא למימר הלהבה כרבי דושא סתום דמשמע בכלחו תרתי, ולתירוץ באתרא נמי קעת קשה דפשטה דמתניתין ממשמע דזה הכלל דקטני מירוי נמי בהחוא עניינא דרישא דהינו בפועל ולא בלוקח דמאן דרכר שמייה.

ע"ח ע"ב אמר לך לשםאל לא מי איכא כו' ואי בעית אמא כו'. לפום תירוץ קמא אכתי קשה לשםאל דהא על כל פנים כי היכי דלא תיקשי דרישא דהך ברייתאDK& MTני באנגיria חיך להעמיד לו חמור עם מתניתין דקטני הרוי שלך לפני, צרכין להקל בחילוקו של רב ובריתא דוקא באינה חוזרת, ואם כן רבוי שמעון בן אלעזר נמי בהכוי מירוי ומה שאמר חיך להעמיד לו חמור הינו בראיכא תרתי

למייר סתם פועל בנסיבות בו הואיל ולא מיתוקם אלא במפרש אגריתו בו.

פ"ח ע"ב לא הכנסתן לבית כי ואי בעית אמא בו. תירוץ ראשון אין הדעת מקבלו בסבר פנים יפות, דמאי טעמא רטנא קמא דקאמר אין מלמדין Mai גריוטא איכא ללמד לאדם דעת ודרך קיימא פרה בחצר השוואל,adam כן הדר הוה ליה עמה בין אמר ליה אני ופרטיו בין אמר ליה פרתי ואני, ולא הוה ליה לתנא לערביינהו בחדר פטור הויאל ולא מיירו בחדר גונוא, לפיך קאמר אי בעית אמא, אבל גם הוא דוחק ומיציאות זר דלמא נפקא מינה קאמר ליה את גוף לא תשאל עד משיכת פרתק אי למפרטיה קא בעי, הא אפיילו הי דבעלים תחילה דינו לפטורה.

שם רקימא באגס והוא בעיא נטירה בנטר מטה ואי בעית אמא כי ואי בעית אמא בו. על שינויו קמא איכא למפרק דכינון דרוב שואלים לא הוו נטרי מטה ולתי להו אגס סמוך באופן דבוי מזוני ואין כל הנאה שלו, אך לא רצתר תורה להחמיר על השוואל ולהיבו בכפילה, ולא חילקה תורה בין שואל לשואל הויאל ורובא הכי והק מלטה דלא שכיחי ולעלום נימא דכפילה בשבועה עדיפה, הילך הדר ומשני אי בעית אמא גzonDKיימא פרה בחצר כי ואי בעית אמא בו. לפי מה שכתבו התוספות ועליל ע"א בד"ה פרה במשיכה כי דודאי משעת אמרה לא הווית התחלת ושאלת בעלים אלא משעת הילוכן או שמוזגנים עצמן לילך, אם כן לא משכחת לה שניהם יחר ממש אפיילו בדקימא פרה בחצר של שואל, רהשתא אדרבא הוה ליה שאל את הפרה ואחר כך בעלים דמכי אמר ליה אני ופרטיו שואליין לך קנה חצרו הפרה משעת אמרה ובעלים לא הוו שואליין עד שעת הליכה,

ע"ב ע"א איכא בגיןיו אבל מלמדין כי ואי בעית אמא כי ואי בעית אמא בו. תירוץ ראשון אין הדעת מקבלו בסבר פנים יפות, דמאי טעמא רטנא קמא דקאמר אין מלמדין Mai גריוטא איכא ללמד לאדם דעת ודרך קיימא פרה בחצר השוואל, adam כן הדר הוה ליה עמה בין אמר ליה אני ופרטיו בין אמר ליה פרתי ואני, ולא הוה ליה לתנא לערביינהו בחדר פטור הויאל ולא מיירו בחדר גונוא, לפיך קאמר אי בעית אמא, אבל גם הוא דוחק ומיציאות זר דלמא נפקא מינה קאמר ליה את גוף לא תשאל עד משיכת פרתק אי למפרטיה קא בעי, הא אפיילו הי דבעלים תחילה דינו לפטורה.

שם ע"ב שניי התמ דקא אכללה אי בעית אמא וכו'. תרוייהו דחיקי דaicא סברא איפכא, דהא דמחלוקת בין היכא דלא אכללה כלל להיכא דאכללה פורתא איכא לאקשוי דלא תחסום ודברים כ"ה ד"י אמר רחמנא לא שנא טובא ולא שנא פורתא, והגע עצמן שלא חסם הפרה רק חדש עמר אחד או שנים ובכל שאר הדיש הניהה לאכול המפני זה נאמר דלא עבר אלאו דלא תחסום, והא דמחלוקת בין מעיקרא קודם שתיכנס לדישה לאחר שנכנסה לדישה הא נמי מוקשה במאי דמסיק במשמעות דרישת רהשתא לא תהא חסימה אם כן לא שני, ואם איתא דאסור כי הא גונוא אפיילו מעיקרא נמי אסור.

ע' ע"א כאן במשמעות ראשון כאן אמא כי ואי בעית אמא וכו'. משום דקיימא לנו דחקנן ומוקמינן בתרי טעמי ולא מוקמינן בתרי תנאי ומנתות נ"ה ע"א הילך מהדר מעיקרא לאוקמי תרוייהו ככל עלמא ולהילך בין ראשון לשני, ומהו מפני שהוא דוחק גדול דאי במשמעות ראשון פשיטה מאי קא משמע לנו הרוי חולין גמורין נינחו ולית בה שום קדושה כלל ופשיטה דמיקרי דישו, הילך הדר

לעינה ודאי לא חזא תיויהא אלא מקמי הבי קודם שמרד הורודוס וקטל רבנן נקרינה לעינה וכי חזו רבנן תיויהא אמא לא גדרו מיר, לך הדר משני דאין הבי נמי דלא הויא תיויהא אלא שאני מלכotta כי, ואמנם גם זה דחוק דהא לא הוה מלכא אלא עבדא בישא המולך עצמו ומה גם דרישיעא הוה והוה ליה למסיק אדרעתיה שמא אחר שישטור יחוור לסתו ושוב לא יבנה.

ד' ע"א דכתיב אנכי היום רך כי ושמואל ב' ג' ל"ט וא"י בעית אמא כו'. לא מהא ולא מהא יש ראה ברורה אלא העיקר דבלשון ארמי מלך הוא ריכא ואסמכתא בעלמא הוא דמיתו מקראי, דאילו מקרה קמא אדרבא התם רצונו לומר רך ממש דהא קאמר בתר הבי והאנשים האלה בני צוריה קשים ממני, עם היות שיש מקום לדירוש דלאו רך ממש הוא מדרלא קאמר קשים סתם אלא קשים ממוני מכל דאיו נמי קשה אלא שם קשים ממוני, מכל מקום רדכתייב אחר רך ומושח מלך ממש וראי דרכ' לאו מלך קאמר דאם כן הוי כפל, לך מית' מאידך דיויסף והך נמי לא אתריר ודילמא רצונו לומר אב בחכמה ורך בשנים כדאיתא מאן דדריש הבי ספרי וברים פסקא אי', א' נמי כפשוטו אין אברך אלא לשון ברכיים וכדמסיק התם ושם).

שם אי בעית אמא שאני עבדא כו' וא"י בעית אמא שאני בית המקדש כו'. התירוץ ראשון אינו מוכחה דיש לומר איפכא אדרבא האי גרע וכדאמרין

לפסידא דasha ומשום הבי תקנו שימברו يولח בהן קרקע ולא שיקח אותן הבעל אף על גב דמדינה פירא נינחו, הבי נמי שיש מקום לומר גם כן הכא גבי משכנתא דסורה או בנכיתא דהוה להו למיחש לפסידא דולה בעל הקרקע, שהרי אם יקוץ אותן המלה לא ישאר לו עוד פירות במה לנכות חובו ויקח הקרקע לעצמו ונמצא דקה כליא קרנא דולה, ואמאי קאמר אבי פירא هو ויטלם המלה.

פרק י' קט"ז ע"ב לא צrica דיתבן
בחדר דתרווייהו כו' וא"י בעית אמא כו'. הא שינוי קמא לא מתוקמא אלא אי בחבטה נפול שהולכים למרוחיק, אבל אי בחבסה נפול הא וראי ליתנהו לא ברשות הרבים ולא בחצר شهرיה במקומה נפלת החומרה תחתיה, הילכך משני אי בעית אמא דראפיו נפול ברשותה דחבריה היא שותfine לא קפדי אהדי, והא נמי שינוי דחיקא, חזא דהוא אל וgeber חילקו עוד אינש שותfine למימר דלא קפדי אהדי, ועוד אפיו שותfine ליה פסידא לדידיה הכא דאית ליה פסידא מי נימא דלא קפדי.

מסכת בבא בתרא

פרק א' ג' ע"ב אי בעית אמא
תייהא כו' וא"י בעית אמא מלכotta כו'. התירוץ דתייהא אית בה תיויהא, חדא שחרי בית חשמונאי גדרו כל פרצות שפרצעו יונים ולא עברו שנים רבות ותייהא מהיכא תית', ותו דבתר דנקירנהו

ק"ב ע"א אי הבי אמא אסורתו משומ גולן אמן וαι בעית אמא כו'. התירוץ הראשון יש בו קושיא מלישנא דקטני חייבות בשלוח ואסורות כו' דמשמע דעת מי דקטני חייבות קטני נמי אסורת כו', אם כן עליהו קאי ולא אמן, ותירוץ בתרא נמי דחוק דסוף סוף מה בך דדעתיה עילוה כיוון דהבא ליטлан בעי שלוח ולא מצוי ליטлан Mai אידייא גול.

פרק ט' ק"י ע"א אמא והזקינו וαι בעית אמא כו'. למא' דמשני והזקינו מלבד הדוחק לשבע לשנאה דמתניתין, ועוד דברישא גבי עבדים לא ניאה לפרש הבי שהזקינו קודם וממן, تو איכא לאקשויי דבשלמא הכא גבי משכנתא דמעיקרא לא נהית לה המלה אדעתא להשתקע בידו בין אי מيري בנכיתא וככל שכנ אי מيري במשבנתא דסורה, הילכך וראי אית לן למימר דמודה אבוי שלא יטלים המלה דלאו אדעתא דהבי נתית שיחדל מעשות מדרשא אליבא דרבבי מאיר, דאם כן צריכין למימר דסתם מתניתין דלא תנא אבל גבי בעל Mai שייך לחלק בהכי הרי פרי באותו זמן שהוא ממושכנת בידו, והשタא אליבא דרבבי מאיר, דאם כן יהודה,ongan איפכא קיימא לנ' דסתם מתניתין רבבי מאיר וסנהדרין פיז' ע"א, משומ הבי הדר ונדחק בא' בעית אמא לאוקמי בריתא כרבי יהודה ולא כרבי מאיר והשタא מתניתין מציא אתיא כרבי מאיר, ובזה מתרץ מה שהקשו התוספות [ד"ה איבעית] תימא דאמאי דחק לאוקמי כרבי יהודה כו', ולא מיהא משומ דאן לאחדורי לשינויו אחרינא, ומיהו הך סוגיא דגראס דידן לא אולא כה' חילופה דרבבה בר אבוה משומ הבי לא משני הבי בפשיטות מעיקרא.

העצה אלא ארבעה זוזי לחודש, לבן משניתו דמל כל מקום בשואל כלים הי' וראי כל הנאה שלו, וגם זה דחוק קצת דמל כל מקום עיקר שואל דקרה בבחמה מיריא ולא בכלים דכתיב ונשבר או מת שמות כ"ב י"ג אף על גב דודאי הוא הדין בכלים.

ע"ה ע"א קרנא דושאל עדיפה ואי בעית אמא כו'. משומ דלא הא ולא הא פסיקא ליה לש"ס, דברקרנא וכפילה איכא למאן דאמר איפכא דכפלה בשבועה עדיפה ובאידך נמי איכא למאן דאמר דלסתים מזוין גנב הוא, וכנראה כל זה לעיל בפרק המפקיד דף מ"א (ע"ב) והכי נמי בבבא קמא פרק הוכנס דף נ"ז (ע"א), הילכך מיתי תרווייהו.

שם ע"ב הא מנ רבי מאיר היא כו' וא"י בעית אמא כו'. משומ דלא ניחא ליה כל כך לתלמידו לאוקמי הך ברייתא דתני נמי מלתא דאתיא מדרשא אליבא דרבבי מאיר, דאם כן צריכין למימר דסתם מתניתין דלא תנא אבל גבי בעל Mai שייך לחלק בהכי הרי הבעל אוכל פירות לעולם כל ימי חייה, ואם איתא דפира הוא כדרשברא ליה לאבוי' אם כן וראי אית לן למימר דאדעתא דהבי נתית בעל דכל זמן שיישו פירות ולפי רוב השנים או מעט השנים לכשיישו יקוץ העצים, וכך על גב דאיכא לשינוי קצת מכל מקום שינוי דחיקא היא, משומ הבי אצטדיון ש"ס לאחדורי לשינויו אחרינא, ומיהו הך שינוי בתרא נמי דחיקא דאם כן כי היב דהתם משומ דקה כליא קרנא חשו רבנן

ר' יב ע"א اي בעית אימה יומא דברבא דבריב ותני ואי בעית אימה יומא דזרועה בהדורו וכו'. הויל ושיעורא דמתניתין דבראץ ישראאל לא מיריב בחרישא אלא בורעה שזורען תשעה קבין וכו', הילך מסתמא כי היב רב יוסף נמי שיעורא לבבל מיריב נמי כי מתניתין בורעה, הילך לא ניחא ליה לתלמודא בתירוץ קמא דמוקי לה בכרבא דהינו בחרישא רשותה דשעת הניר, אף על גב דבר יוסף אמר כי רדו יומא ניחא לנו טפי לאוקמה בחרישא שנייה של שעת הורע, אלא דבאה נמי יש דוחק דברי לאוקמה בהדורו דהינו קרען קשה ומעלות מורות, וסתם בבל דביה אייריב רב יוסף ליתיה היכי דבל היא מצולח ואין בה אבנים כדאמר רבנן על פסוק והיתית אבן חדא ונדיאל ר' י"ה, רשי' שם, זהו לפ"י הגירסה העיקרית דקלסה רשי' ר' י"ה לשנא).

פרק ב' ב' ע"א אלא דפומא לגוי ואי בעית אימה וכו'. שני תירוצים הללו הרשות יש בו דוחק בענין והשני בלשון, כי מה שתירוץ דפומא לגוי אין מספיק לתרץ מה שהקשה היא גופה תיחוץ, כלומר כיון דעתך ליה להאי אחbatch של חרס למה ליה רואין וכו' בלבד והאיפלו היא ריקנית סגי ליה דהא כל' חרס טהור מגבו וחוץ, ואם כן מאי האי דמשני דפומא לגוי יהפוך הקערה וכיון דאפו'י מטרתא אית ליה ולמה ליה לבדוק בתנאים ובתבן, והשני דאוקמה בשל מתקת לשנא לא משמע היכי דרכך דסתם חבית דחרס היא.

ח' ע"ב اي בעית אימה סברא הא Ка מינול וכו' ואי בעית אימה קרא יקר וכו' ותלים כתיז'ו. לא הא ולא הא מוכרת, דאילו מכה סברא יש לומר נמי איפכא דסתם מות יש בה חול' כמה ימים דמצטער ואילו וחרב לא מצטער אלא כمعט הגע, ואילו מקרה יש לומר דמשום היכי המותה בהיא כלומר המות הידועה והרשומה דהינו מיתת נשיקה זו היא לחסידיו וההיא ודאי פשיטה דעתיפה, אבל מות סתום מען למא לנו דעדיפה מחרב.

שם اي בעית אימה סברא הא Ka מצטער וכו' ואי בעית אימה קרא טובים וכו' ואיכה ר' טן. הכא נמי לא זה ולא זה מוכרת, דאילו לסברא יש לומר נמי איפכא דלא ניזיל בתר עראה אלא בתר ניזולא וחלל חרב מנול טפי שהוא מושליך ומגואל בדם, ואילו מקרה אדרבא איפכא איכא למשמע מיניה דאי בעלמא לעולם חלל חרב עדיף מאי קמשמע לנו קרא באומרו טובים הוי חלי חרב מהללי רעב הא פשיטה, אלא ודאי מוכרת איפכא דאף על גב דבעלמא חלי רעב דעתיפא, הכא היה הרעב כל כך קשה ומשונה דטובים הוי חלי חרב מהם לפי שם יזובו וכו'.

ט' ע"א اي בעית אימה קרא ואי בעית אימה סברא וכו'. כאן אין צורך לברך לאobar שודבר מבואר עצמו, לדסבירת רב הונא איכא למדחי בדרכ יהודה, ובדרך יהודה איכא למדחי בדרכ הונא.

בבית אימה וכו'. ארבעת אלה יולדו להרפה שיש בכל חדא מנייהו, דאילו החילוק הראשון פורה באoir, דאמטו בשופטני עסקין רבית שער עברי ליה מלגאו למאי חזי הא כל עצמו של בית שער הוא להושיב שומר להרחיק את בני רשות הרבים מלחץCDFrifsh רשי' אמרתניין ר' כופין, ועיקר ורוב תשmission בחצר הואCDFrifsh רשי' במתניתין דריש וכו'. שינוי דאגר נטיר דחיקא דאגר נטיר מאן דבר שמייה, הר' מא' דתנן וגדר את הראשונה וכו' אין מחייבין אותו בודאי דרוצה לומר אין מחייבין אותו ליתן דמי קנים ומילא דבי דיקין הא רביעית מחייבין אותו הינו נמי בדמי קנים, לכך משניתו דראשונה ושניה ושלישית איכא בינייהו, ואכתי דחיק דהא לכל הני תרתי שינוי לא קיימי תנא קמא ורבי יוסי אלא אמكيف ולישנא דרב' יוסי דקתני אם עמד גדר ולא קתני אם גדר מכלל דלאו בההוא גדר השלשה מיריב וכדאיתא בהגה בפירוש רשי' ר' י"ה תוס', לכך משני תירוץ שלישי ואית ביה בגירסת ספרים דין תרי לישני, גם הך שינוי אית ביה וdochka לשתי הלשונות, דאילו לישנא קמא מהיכן יצא לו דתנן קמא איכא חילוק בין גדר מكيف את הרביעית לכשגדיר ניקף, הא ממלתיה לא שמעין מידי אלא דיקא הוא דידי קין הא רביעית מחייביןותו ליכא ומנא לנו למידק דיקא על דיקא, ולישנא אחרינא נמי קצת קשה דמלישנא דרב' יוסי משמע דלהחמיר על ממלתיה דתנן קמא אתה ולהק לשנא לא בא אלא להקל.

ז' ע"ב הא מגואיל וכו' ואי בעית אימה וכו' ואילו לשניא בתרא ליכא שם רמז. אבל לשניא בתרא ליכא שם רמז.

בֵּית דִין בַּיד יְהוָה אֶלָא מִיד שִׁבְיָה
יְהוָה עָדָיו יִבְיא שְׁמֻעוֹן גַם הוּא עָדָי
וְדַיְנָה הוּא דָכַל דָאָלִים גָּבָר וּבְכָא בְּתַרְאָלְדָי
עַבְנָה.

ג' ע"א כי אמר ראמיר היכא דזבין
איהו כו' וא' בעית אמא כו'.
לא בהא ולא בהא מתוקמא מילתא
דאימיר שפיר, דאלו לתירוץ קמא הוּה
לייה למימר איש או אשה דמדא אמר
אמיר איש ואשה שמכוּר משמע
רבמכוּר תרוּייחוּ מייר, וא' לשינויא
בתרא קsha דכזון דסתם מתניתין דלא
כרבי אלעוז אס כן אמא פסק אמיימר
כרבי אלעוז הא קיימא לנ' סתמא
דמתניתין ומחלוקת בבריתא הלהכה
כסתם מתניתין יבמות מב' ע"ב.

שם ע"ב אמא אין דין חזקה כו' אי
בעית אמא כו'. תרוּייחוּ
דחיקי בלישנא דרבבה בר אבוח ומה גם
לייחסו אמורא דדרכו לפרש ותוס' ביצה כ"ה
ע"א ד"ה כאן, אמן הראשון דחיק טפי
שגם לישניה דרב לא מתיישב בהכי דאם
בן הци הוה לי למימר אשה שלא מוחתה
הפסידה, דמדא אמר צרכיה למוחות
משמע שאם באה לשאול על מה שהחיזק
בעל האמרין לה דצרכיא למוחות ולעלום
יש לה שוחות ולא בעי לאלטר כדאמרן
להק לישנא.

ג' ע"ב הא דaicא יוקא כו' וא'
בעית אמא כו'. החלוק ראשון יש בו מן הקשי
דכזון דהשתא תרוּייחוּ בדaicא שמעא
נמי מيري אם כן בדaicא יוקא אמא

למה לי, ואך על גב דבאה אייכא לתירוץ
מידי גבי הדרי תנין, קשיא אהרית דאם
כון לא הוה ליה לומד לעני עיריא אלא
לבני עיר שهن עניים, דלענין עיריש משמע
אבל לא לעשרי עיריא וא' בספר תורה
הכל עניים אצלו, לך מוקי באידך
שינוי דוקא ובDSLא קיינז להו, ומיהו מפני
שודחך הוּה לאוקמה בעיר שאינה
מוסדרת בסדר נכון על פי הדין, דינא
הוא דגבאי צדקה גובין לפי ממון
בקיעותה לפ' החזרה דקיימא לנו כופין על
הצדקה נחן יורה דעה סימן רמ"ח סעיף א'ז
לכך הדר ומוקי דאפיקלו בדקין להו
מתוקמא והוו נוגעים בעדותן דכזין דROAD
רוות, אמן זזה גס כן דוחוק קצת דסוף סוף
תיקשי דאך על גב דROAD ואין צרך ליתן
מל' מקום לסלקו בי תרי ויתנו חלוקם
קיינז אף על גב דין צרך ולידינו.

שם ע"ב דאמר השני נוח לי הראשון
קsha הימנו וא' בעית אמא
כו'. התירוץ הראשון מוקשה מכח לשון
הבריתא דקטני מפני שאחריותו עליין
דמשמע דמן הדין אין אחריותו וסופו של
געול דהינו שמעון אלא על לי, וא' בהק
אוקימתה הדרי מדינה אחריותו וכחו הוּא
בין על לו' בין על יהודה אלא דיהודה
קsha לדון עמו, לך' משני אי בעית
אמא דאין הци נמי דמדינה אין כחו
אלא על לו' אבל על יהודה לא, דכזון
דلتירוץ הדרי אית סחדוי אמר רבנן ארעה
היכא דקיימא תיקום וא' שביק ליה
לייהודה להחזיק בה שוב לא יכול
להוציאה מידו אפילו בעדים, מיהו להא
נמי אכתי קsha דלא ימתין עד שיחזיקה

קצת דכזון דהשתא קיימין לפום מא'
דמסיק לעיל דכולי עלמא אית להו דרבבה
בר רב הונא הרי אין לך לשון הרע גדול
מהו דאמר ליה פלניא גולנא כו'
וכדליך, וככזון דלא אמר אלא לבוי תרי
אית ליה לאסוקי אדרעתיה ודודאי מסתמא
לא יצא מפיהם דבר דלאו בראשיעי
עסוקין, והוא עדיף מהיכא דאמר להו
תלתלא לא תיפוק לכו שותא ומאי
טעמא דמאן דאמר בפני שנים.

מ"א ע"ב ודילמא לא ראה כו' ואי
בעית אמא שאני לוקח
כו'. דחיות בעלמא נינחו אבל בקשטה
כרבי חייא מסתברא, דאי לדחיה
קמייתא יש לומר דהא ודאי סיפא
דמתניתין אריישא סמייך, דברישא קתני
כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה
והתמים ודאי רוצה לומר שאין עמה טענה
חזקא, דראיה שדר בה איה לא מהני ולא
עליל (ע"א) אמרין דרבא מעיקרא הוּה
סביר דשלא בפני אינה מהאה עד דשמעה
רב נחמן דהוּא מהאה והדר סבירה, אם
כן אף אנו נאמר דהאי דקאמר רבא
מהאה בפני שנים משנה ראשונה היא
דעיקרא הוא דקאמר הци, אלא דליך
למיימר הци משום דמשמייה דרב נחמן
 גופיה אמרה, ובר מן דין קsha להק
תירוץ דהוּא דבכמה מקומות ומן ש"ע וחונן
סימן קית', וועדו חווין דמקילין גבי יתמי,
וכל שכן כשייש סברא לומר דבמיל'
ראביה לא ידע.

מ"ג ע"א דהכל אצל ספר תורה
עניים הן וא' בעית אמא
כו' וא' בעית אמא כו'. על תירוץ ראשון
קsha דמאן כן תרתי מתניתין בספר תורה
בעית אמא, ולא' בעית אמא נמי קsha

כ"ג ע"א אי בעית אמא דיריה ואי
בעית אמא כו'. עיין מה
שכתבתי בבבאה קמא פרק מרובה דף פ"ג
(ע"א) בס"ד.

(דיבור זה הורפס בדף ראשון אחר דף מ"ג ע"ב,
ואנו הדפסנוו במקומו)

פרק ג' ט"ל ע"ב מאן דאמר בפני
שנים קסביר מהאה שלא
בפני לא כו' וא' בעית אמא כו'. לתירוץ
קמא קsha תרתי, חדא קושית התוספות
ור' מ"ח דסלקא בתימא דלפי זה קsha
רבא אדרבא דלקמן קאמר בפני שנים
ולעל וליה ע"ב פסק מהאה שלא בפני
הוּא מהאה, אלא שדבריהם זיל' צרכין
ביאור דעיקר קושיתם היא משום דרבא
כ' אמרה לקמן משמה דרב נחמן אמרה
רבפני שנים, דמא לא בן מא קושיא הרי
עליל (ע"א) אמרין דרבא מעיקרא הוּה
סביר דשלא בפני אינה מהאה עד דשמעה
רב נחמן דהוּא מהאה והדר סבירה, אם
כן אף אנו נאמר דהאי דקאמר רבא
מהאה בפני שנים משנה ראשונה היא
דעיקרא הוא דקאמר הци, אלא דליך
למיימר הци משום דמשמייה דרב נחמן
 גופיה אמרה, ובר מן דין קsha להק
תירוץ דהוּא דבכמה מקומות ומן ש"ע וחונן
סימן קית', וועדו חווין דמקילין גבי יתמי,
וכל שכן כשייש סברא לומר דבמיל'
ראביה לא ידע.

אדבעי אי אמר רב' יוחנן מהאה בכמה
תבעי ליה על עיקר מהאה היכי הוּא אי
בפניו או שלא בפניו וממילא ידע בכמה
הואיל והא בהא תלייא, להליך קאמר אי
בעית אמא, ולא' בעית אמא נמי קsha

ובחוון, אדרבא לימה דלעולם מבפנים להסיר המכשול מהשמעא ואפלו איכא יונקא דהא יונקא אינו תופס כל רוחב שטח השלחן אם כן נינחנה מבפנים ולא ישיב הינוקא אצל לא יושבנו רחוק ממנה, אך הדר ומחלק בענין אחר, והא רקאמר בהך תירוץ השני הא והוא בדיליכא יונקא לאו דוקא דבכל גונוא מתוקמי השתא דיאנוקא לא קפידין דאפשר ליהר ממנה על ידי סדר הישיבה כדארמן, והוא רקאמר דלייכא הכוונה ואפלו איתה כמאן דליתיה דמי לעניין זה הויל ומצין לאזדהורי מניה והחילוק הוא הא בדיאכא שמעא והוא בדיליכא, ועל זה נמי קשה דבמאי אוקימתא הא דתני מבחוון בדיליכא שמעא פשיטה דהא מבפנים יכול להזיק לאוכlein וצר להם המקום ומבחן ליכא מכשול כלל דהא ליכא שמעא ואם כן צריכא למימר דינחנה מבחוון, אך חילק באופן שלישי הא והוא דאייכא שמעא הא ביממא והוא בליליא, אבל גם זה דחוק דהא ביממא נמי איכא למשח למכשול המשמש על ידי קורי יציע וצלע ובלשון חכמים תא דוקא והיכי קאמר שלש שמות יש לו, ואין דבלילא נמי מסתמא אוכלים לאור הנר ואי ביממא מצי ליזהר בלילא נמי.

פרק ד' ס"א ע"א תא דכתיב והטא קנה כי ואי בעית אמאכו.
אי מההוא קרא דיחזקאל לא איריא דادرבא שם ראה דלא ראי זה כראי זה, דהך קרא דמייתו והטא קנה אחד כוי ובין התאים כוי מיריע באתם הבנויים מבחוון בעוריה הסמכים אצל שעדר מזרחי, דהתרם כתיב וסימן מז ויבוא אל שעדר אשר פניו דרך הקדים כוי והטא קנה אחד כוי

עדות אני שפיר כמו כתוב בתורה כי ושינוי במשנה עכ"ל, וקשה לי טובא דלפי הנראה הר' דהכא גרע מועוד דמדركאמר אי בעית אמא משמע דרצונו לומר אי לא שפיר באפק הראה דמייתנא מקרא מיטינא تو ראה ממתניתין דמשמע דאלים כהה ממתניתין מהקרא, ולדרכנו ניחא ואפשר בדוחק לפреш שוו גם כן לה דרכ' ארכובה וברקה חיליא הינו חדר שבביב כותלי הבית, אם כן צריך לומר להיפך מדברי התוספות דרב יוסף קאי ברירתא איציע ממתניתין ולסבירת הכא תרגומו לא קאי אלא איציע דקרא, נמצא דהשקלא וטריא דתלמודא לפרושי (מתניתא) ויציעו דמירי קרא, וממתניתין לפירוש הר' הינו כרב יוסף והילך נקחנן כותיה, ותו ממאי רקאמר בתר הци רבענא לממר זוטרא הכא אידי ואידי חד תשמשתא הוא משמע דסביר כרב יוסף והינו דמסיים הר' י"ף וסוגין כרב יוסוף, אבל לפירוש רשב"ס אדרבא סוגין בהכא תרגומו, ואם כן הרא"ש זל' שכטב בספקו ופ"ד סימן איז וסוגין כרב יוסף מוכחה דמפרש כפירוש הר' י"ף זל' וכן נראה מדברי הطور בסימן ר' י"ד עיין שם, ומה שיש לדחק על דברי מrown שם וד"ה המוכר ביתן עיין בב"ח כי אין להאריך.

פרק ה' ע"ג ע"א וכן הוא אומר אלונים מבשן בו' ויחזקאל כז' וח' ואי בעית אמאכו. אי מקרא קמא מנגן דאתא לרבות המשוטין דתני נינחו מעיקרי תושב הספינה טפי משאר דברים דכתיבי הטעם גנון קרשן עשו שנ ברושים משניר בנו לך את כל לחותים כוי פסקו הין, הילך מיטי מאידך קרא

וועוד נראה לומר בטעמא דעתך ש"ס לאתויי מקרא וממתניתין דהא בלא הא לא סגיא, דהא איכא למידך אבריתא Mai קמשמע לו בהא דשלש שמות יש לו ומאי נפקא מניה, וצורך לומר מנא דנקא מינה למתקח וממכר כגון דאי אמר ליה יציע אני מוכר לך ומסר ליה אותו בית קטן הבנוי בכותלים בצדדי הבית ובבהוא אטרא קרו לה צלע או תא, לא מצי לך למקודר בה ולומר אין זה יציע אלא תא דשלש שמות יש לו, ומעטה אי זהה מיטי מקרא לחוד ליכא לאוכובי מיידי דאך על גב דבלשון תורה הци הוא מכל מקום להה יכול לטעון דאיינשி לא קרו ליה הци, הילך מיטי בלשון חכמים שהוא לשון עודומים דמשתטו אינשי, ואי ממתניתין לחוד פשיטה דלייכא שם הוכחה דתא דהתרם הינו יציע דהכא אי לאו דאשכחן הци בקרא, ואף על גב דהתוספות זל' נדי' המוכר פירשו להא דתני רב יוסף דלא קאי אלא איציע דקרא דאיילו יציע ממתניתין רב יוסף גופיה פירש דהוי בדקה חיליא, מכל מקום הם זל' לא כתבו כן אלא אליביה דרב יוסף דאייהו לשיטתיה מוכרכה לתרגם ממתניתה בהci ולדידיה אלו

עריכים לומר שלא נפקא מינה מיד' אלא למסבר קראי דיחזקאל, אבל לאידך שיטתא דהכא תרגומו יציע דמתניתין אפתא, ממתניתא נמי נימא שפיר דאייע דמתניתין דמתניתין נמי קאי ולאשמעון דינא ATA כדרמן. וכל זה לפירוש רשב"ס (ד"ה אפתא) אבל לפירוש הר' י"ף זל' וסימן תשיש' דפירוש דאפתא הינו עליה שעולין לה דרכ' ארכובה וברקה חיליא הינו חדר שבביב כותלי הבית, אם כן צריך לומר להיפך מדברי התוספות דרב יוסף קאי ברירתא איציע ממתניתין ולסבירת הכא תרגומו לא קאי אלא איציע דקרא, נמצא דהשקלא וטריא דתלמודא לפרושי (מתניתא) ויציעו דמירי קרא, וממתניתין לפירוש הר' הינו כרב יוסף והילך נקחנן כותיה, ותו ממאי רקאמר בתר הци רבענא לממר זוטרא הכא אידי ואידי חד תשמשתא הוא משמע דסביר כרב יוסף והינו דמסיים הר' י"ף וסוגין כרב יוסוף, אבל לפירוש רשב"ס אדרבא סוגין בהכא תרגומו, ואם כן הרא"ש זל' שכטב בספקו ופ"ד סימן איז וסוגין כרב יוסף מוכחה דמפרש כפירוש הר' י"ף זל' וכן נראה מדברי הטור בסימן ר' י"ד עיין שם, ומה שיש לדחק על דברי מrown שם וד"ה המוכר ביתן עיין בב"ח כי אין להאריך.

פרק ה' ע"ג ע"א וכן הוא אומר אלונים מבשן בו' ויחזקאל כז' וח' ואי בעית אמאכו. אי מקרא קמא מנגן דאתא לרבות המשוטין דתני נינחו מעיקרי תושב הספינה טפי משאר דברים דכתיבי הטעם גנון קרשן עשו שנ ברושים משניר בנו לך את כל לחותים כוי פסקו הין, הילך מיטי מאידך קרא

אימאכו. אין ספק שתירוצה קמא דחיקא טובא דלשנא דאין הדרים ראה משמע דהמקח מיהא קיים, ותו דנראה דברי יהודה ורבנן פלגי לפרש מלתיה דתנא קמא דקאמר מכר את הצמד לא מכר את הבקר דמוכח מינה הא צמד מיהא מכור וכדיפריש רשב"ס אמתניתין ע"ז ע"ב ד"ה לאו זול: לא מכר את הצמד דברי שכותב רגילה יורדות מות ומשלוי ה' ה' ונודע מה שאמר רבינו האריא"ל ז"ע כי יש שני מיני כיתות מויקים האחת המפתים את האדם ואלו הן מנוקבא לילית והשנייה הן המזוקין והורגים והן מרכורא ס"מ, והיינו דקאמר ש"ס בה"ד שנייה בתרא ובהדי נקבה לאו אורח ארעה ואדרבא להיות מכחה הפיטוי לחטוא הרגה ה' יתברך להחליש את חם שללא יחטאו הרבה, אבל הרוכרין שם להעניש שבקיןבו בסירוס לא"ים ולהפיח את בריותי ולהפרע מן הרשעים. זהו הנראה לע"ד ואם חס ושלום שגית' ה' הטוב יכפר בעדי.

ע"ה ע"א שנאמר כנען בידו כי הושע י"ב ח' וαι בעית אימאכו. אי מקרה קמא איכא למחד' דלא אשכחן דאיקיי כנען אלא הרמא' דכתיב בידו מאוני מרמה ואנן בעינן למילף דעתקיי איקרו הכى שם אשר יחולקו ביניהם עורו של ליתן, ולכך אצטריך לאוטוי מקרה אחרינא אשר סוחרייה שרדים כנעניה כו' יעשה כ"ג ח', וא' מהא לחוד נמי איכא למחרחי ולומר אדרבא מדסוחרייה תגרי מכלל דכנעניה לאו תגרי.

ע"ח ע"א מי אין הדרים כו' דהוה בעית ביטול מחק וא' בעית

ודשביך לכל אידך תשמי'י וקרוי לו לבועל ומנהיגי הספרינה תופשי משוט ופסוק כ"ט שמע מינה דזה עיקר תשמש הספינה, ומהו מהכא נמי ליכא כל כך ראה דדילמא כתוב קרא הци לרבותא דלא מיביעא עיקר מנהיגי וועשי התשמי'ים העיקרים בספרינה ודודאי ירדו ונשו קינה על ביטול מלאותם, אלא אפילו תופשי משוט אף שאינם מעיקרי התשמי' אפילו הנך יעצקו מרה כו' ופסוק ל'.

ע"ד ע"ב אי בעית אימא נקבה מלחה מעלי' וא' בעית אימאכו. הנך תרי אי בעית אימא הא בלא לא סגיא, ובתחליה צrisk לבאר קצת נועם שיח סוד רבותינו ז"ל במאמר הזה, דליתן נשח בריח ולויתן נשח עקלתון הו סוד דכו"ן דקליפה ס"מ לילית דשاري בחבורה, וסימס בפיורדא שאלמלא נוקקין כו' מחריבין כל העולם מה עשה הקודש ברוך הוא סירס את הזבר, ונודע דאל אחר אסתראס מלמעבר דהקליפה כל מה שלמטה מחבירו גדול כחו מהעלין, ומשום דاكتהי לתירוץ זה פירין, והרג את הנקבה סוד ההריגה היא הוצאת דם הנפש כי ידו שורש הקליפה היא מלכין קדמאין מלכין אדום דמיתו, ואחר כך בשעת התקון בירר המאצלל העליון כל שופרא דסתרי שהוא המובהר והטוב שהוא דם הנפש שלחיות בחינת דינין בסוד הכל ס"ג כו' ותהלים נ"ג ד' ע"י"ש' קרי ליה דם, ולהיות כי עיקר השבירה היא במלכות שבhem כי לכן נקרא מלכין אדום, לך קאמר דאצטריך להרוג את הנקבה שבה הי' ניצוצות רבות דקוחשה ושוב מלחה שסוד המלחאה היא להוציאו דם האברים והוא סוד ניצוץן דלא

אימא כו'. שינויו קמא הא וראי דחיקא, דאם איתא אם כן הר סיפה רבוי אישיה הוא דמיiri ברישא דבריתא ומא依 אפסקיה למלהה בדברי רבוי יונתן בבדבר רבי ובבדבר רבי שמען בן אלעזר, אלא משמעות פשיטת הבריתא הוא רוחך סיפה למלהה דברי שמען בן אלעזר היא ורבוי שמען בן אלעזר סבירא ליה שאףabei הארץ נתחילה, מושם הבכי קאמר אי בעית אימא לחלק בין בני נבו לטפלין, והיינו טעמא שלא משני לאידך גיסא הוא והוא כמאן דאמר ליויצאי מוצדים הא כשהיו אביהן בני עשרים כו' כמו שכתבו התוספות ור' הא ואין ערך לומר שנדרקו הם זיל, דהא כל עצמו של השם שהוצרך לתרץ תירוץ שני משום לא שמע ליה דתיתוי רבוי אישיה מטעמא דכתיבנא, ומיהו הר תירוץ שני מי דחיק קצת אדם כן לא הוה ליה לממר והבנין סתם דמשמע כל הבנים בין גורליים בין קטנים.

ק"ל ע"א اي בעית אימה מדקאמר
כו' ואи בעית אימה כולה
רבבי יוחנן בן ברוקה כי'. בהא והוא איתא
ווחקא דעתינו, ראשון ראוי להרשו
אלישנא רבבי יוחנן בן ברוקהadam כן
רבבי יוחנן בן ברוקה אתה לאפלוגי על
גננא קמא, לדידיה דוקא בן בין הבנים
ברביו קיימין אבל בת בין הבנים לא
אתא רבבי יוחנן בן ברוקה להקל דאפילו
בת בין הבנים דרבבו קיימין, אם כן לא
זהו ליה לסוימי במלתיה ועל מי שאין
אווי לו לירשו אין דרבבו קיימין דהא
שיטא ומאן פליג עליה, ותו דברישא
מלתיה הוה ליה למימר אם אמר על כל

מניהו בכתבות וכי ע"ב) דנפליים לא הוה
אורחיהו לאמתוינו אפילו בבית
הברות.

פרק ח' ק"י ע"ב אלא מחוורתה
בדשנין מעיקרא ואי בעית
אימא כו'. הא דשנין מעיקרא לאו
עסיקתא, הדנicha למאן דאמר שלא
נכדרן כתבי יאכא למיילך מהותם דבן
זודם לבת ראמ לא כן קרא יתירה הוּא
ליישוק מנייה וכדקדאמר אבוי בסמוּחַ
לאבבל למאן דאמר דכסדרן כתבי ליאכא
למגmr מניה דהיכי נשתוּק קרא הא
אצטיריך לכדרשין לעיל [ע"א] במקום
נת אתה מעביר נחלה מן האב וכמו
שכתבו התוספות בר"ה טעמא כו', והכי
מי למאי דדרשין לקמן [קט"ז ע"א] כל
שאיינו מניה בן הקירוש ברוך הוּא מלא
כללו עברה, הילכך הדר משני אי בעית
אימא ותיתוי בכולי עולם, מיהו הא נמי^ר
ששבচן בנימ דכולל גם הבנות אפילו
שלא במקום ברכה, תדע רהתר גופיה
התיב וגם מבני החושבים כו' מהם תקנו
יקרא כיה מ"ה היוכל נולך לומר בנימ
זהם ויצא מעמך הוּא ובני עמו [פסקוק מ"א]
ומניה לפין שהאדון חייב במזונות בניו
אל העבר עברי וקידושין כ"ב ע"א האם
אמר דבמנזנות בניו חייב ובמנזנות בנותיו
ינינו חייב, אלא ודאי לא דוקא הכא נמי
לאו דוקא.

קְרִיּוֹת ע"א לא קשיא הא כמאן
דאמר לויוואן מצרים
כמאן דאמר לבאי הארץ וαι בעית

העובי בכל הרוב להrk שינויו, דאמ' כן
הינו הרק וליכא בגיןיו דתרי שינויי ולא
מיד אלא ציריך לומר ולהrk שינויו אין
שיעור רומו אלא כרחבו מלמעלה אצל
הקורות אבל הוא פחות מאריך הקורות,
אם בן פשיטה דלא הויה לימייר
בקורותיו שהרי הוא פחות מקורותיו אלא
כרחבו אצל קורותיו, ושינויו בתרא
מיושב טפי בלשון אבל העניין דחויק, דלא
מסתבר שיכנס גם ראש הקורות שבובוי
החומה בכלל הרום שהרי אין זה בכלל
רחבו של בית קפשטו לען דלא אולין
בתוך האoir של הרותב אלא גם עובי
הគותלים בכלל לשער בו לרומו של בית,
אם בן לא סגי בשיעור הקורות דהא
הקורות נבעלות בעובי החומה והחומה
עודפת עליהם מבחו וنمצא דשיעור
dkurotio אין אלו כפי רוחבו במידת
הαιיר בלבד ולא כפי רוחבו עם עובי
הគותלים, והוא לא מסתבר שיהיא יותר
מתחלל ופחות מתחלל עם העובי שאין
טעם זה.

ק' א ע"ב אלא הא דרב הונא בריה
דרב יהושע ברותנא היה
אי בעית אמא כו'. תרוייו דחיקי
לקמייתא רק אמר דרב הונא כו' ובעי
לאוקמא במעמיק, לא משמע הבי
אלישנא דרב'i שמעון דמשמע דכללו
מחתי בחדרא מחתה, ותו דאי במעמיק
אמאי בקרן זית ליעבד באורך וברוחב
אפfilו טפי מתרתי, ומה שכתבו
התוספות ור' דעביד להו בקרן שמתקלקל
הכotal דוחק הוא, ותניינא נמי דሞקי
בקטני ולנפליים הא נמי לישנא לא
וישמע הבי, ועוד דנראה משאר מקומות

ע"ח ע"ב اي בעית אימה ביתא
מעילאי רוח ואי בעית
אימה כי. תרויהו שינוי דחיקי נינהו,
קמא דאמן כנ למה לי להזכיר קורות
כל לימה כרחבו מלמעלה, ותו דכיוון
דבי כוי מוכרכ הוא שייהה כך שהקורות
נכנסים בעובי החומה ואפלו הכי אין אותו

מי שראוי לירושו דבاهי זהה משתמע שפיר שבא לרבות אפילו בת בין הבנים הוואיל והיתה רואה לירושו אם ליכא בנימ, אבל השטא לא משתמע שפיר אלא איפכא ממש מושם דעל מי שראו עתה לירשו קאמר, משום הכל כי קאמר אי בעית אמא, ואולם הוא נמי דחיק דאם כן ליכא ברישא רבי יוחנן בן ברוקה אומר האומר איש פלוני ירשני כו', אם איתא דכולה רבי יוחנן בן ברוקה היא ואתא לאפלויג אתנא דמתניתין דלעיל וככ"ז ע"ב ריבת לאהר כו'.

פרק ט' קמ"א ע"א הכא במכרת כו' ואי בעית אמא מני רביה יהודה כו'. הראשון דחוק לאוקמא במכרת דוקא ומה גם דפשטה דמתניתין באינה מכרת ודחוק, ועוד דלמא נפקא מינה האריך בסיפורו שגר לבית חמיו, אך משנה דנפקא מינה לעניין דינא Dai טען מהימן, ומיהו הא נמי דחיק דהא וראי לא מסתבר דמשום דבעיר אחת נמצא כך דמשום הכל תיינוי חזקה זו לכל מקום אלא באוטו מקום, ואם כן זהה ליה לרבות לפירושו למלה ומי מעשה באדם אחד במקומות פלוני הוואיל ונפקא מינה לעניין דינא.

1. באgoroth רשות'ג איתא דרב ירד לבבל בשנת תק"ל למןין מלכות יון ושכיב רב בשנת תקנ"ח, נמצא כי כ"ח שנים היה לבבל ותו לא, וצ"ל שרביבנו כוונתו על רוב ימים שהיה ראוי למלוך.

פרק י' קס"א ע"א דלא כתיב עד ואי בעית אמא כו'. לתירוץ קמא קשה דاطו מי ליכא שום מין קניון דמנהני בשטרא הא כללו עלמא בכתיבה ומסירה מיהא אותן יותיות נקנות כוונן דכתב ליה קני יהו וכל שעבודיה, אם כן כוון דלנפילה לא חיישין מאי טעמא דתנא ברא מהיכא תיתי למיחס דאנניה ניהליה באופן

שאינו מועיל הא כיון דמויחוק הוא אדרבא נימא בהיתרא אתה לידיה ואנניה ניהליה שפיר באופן המועיל, לכך קאמר אי בעית אמא דתנא ברא חיש דילמא בעית אמא נמי יש דוחק כמו שכבתבי בפרק המגרש דף פ"ז ע"א בס"ד.

קע"ד ע"ב אי בעית אמא מיהוה הוה כו' ואי בעית אמא [abajo] לגבהיה בריה כו'. תרווייהו דחיקי, הראשון מלבד דציריך לידחק ולמייר דמעיקרא הוה ליה, מכל מקום גם לשניא דמעיקרא הוה ליה, מילאיל נמי סבירא ליה דשטר שמעון בן גמליאל סבר דחזקקה עידפא משטר ולהך אוקימתא ליה ליה, אלא דרבנן עדיף אלא דהכא משום דלאו שמייה שטר כל דליקא עדים לדידיה וסביר ער' החתימה כרתי, וגם את השני איכא למחד'י דכיוון דזומנין דרבנן שמעון בן גמליאל נמי שטר עידף דהינו במקוים בהנפק לא הוה ליה למימר סתם בחזקה דמשמע דלעולם חזקה עידפא, ותו דלהך אוקימתא צרכין לשבוש ולחפוצי אידך מתניתא, הילכך הביא את השלישית חווין דאף על גב דבריה צורבא מרבען הוה וڌחיקא ליה מילתא לא הוה מרחם שמעון גמליאל למימר אף בחזקה לומר דכל שכן בשטר.

במתניתין כי תני מה בין פשט למקשור פשוט עדיו מתווכו כו' הוה ליה למימר הא נמי, לכן משני אי בעית אמא, ולאי בעית אמא נמי יש דוחק כמו שכבתבי בפרק המגרש דף פ"ז ע"א בס"ד.

קע"ג ע"א תנא דין סבר אותן יותיות אמא כו'. לתירוץ קמא קשה דاطו מי ליכא שום מין קניון דמנהני בשטרא הא כללו עלמא בכתיבה ומסירה מיהא אותן יותיות נקנות כוונן דכתב ליה קני יהו וכל שעבודיה, אם כן כוון דלנפילה לא חיישין מאי טעמא דתנא ברא מהיכא תיתי למיחס דאנניה ניהליה באופן

מסכת سنחדין

פרק א' ה' ע"א רב בר אחווה דהוה בר אחתייה כו' ואי בעית אמא כו'. לא ניחא כלל כו' בתירוץ קמא

ספק וכל שכן דודאי הוא, לכך הדר ומשני אי בעית אמא דאהא סמיך שאל דאף על גב דכין לקדשה בעRELות רהוי גופיוו לא שוו מידי, וזה נמי דוחק רהוי כמו מחלוקת במציאות דהא אין סחדי דודאי חזו לכלבי ושותרי.

פרק ג' ב"ז ע"ב דכתיב כי לה' מצוקי כו' (שמואל א' ב' ח') ואי בעית אמא כו'. אי מקרא קמא ליכא ראייה גמורה דמאן למאן דקרא בצדיקים משטי, דילמא הци פירושא דקרא כי לה' מצוקי ארץ כלומר העמודים יסיד בתקילת בריאות העולם ועליהם יסיד והשיט התבל, והוא על דרך הפסוק מעונה אלהי קדם ומתחות זרועות עולם ודברים לג' כי' ועיין להרד"ק דפירים בן בפירוש שני עין שם, לכך הדר מיתי מאידך קרא דהגדל תושיה וישעה כי' כי' (ט'), ומהו מיניה נמי ליכא כל כך ראייה, חדא דאמ' כן שותיה מבעי לה' ולא תושיה ואף דבסמווק מפרשין לה דברים של תהו שהעולם כו', מכל מקום עד הנה לא שמענו אלא שהתרורה עצמה נקראת תושיה אבל צדייק גופיוו ליכא למשמעו מיניה להדייא.

ל' ע"א אי בעית אמא סברא אמנה כו' ואי בעית אמא קרא דכתיב והוא עד כו' וויקרא ה' א' ז'. אי מסברא איכא למידח התיינה בمعدין על מהנה שלוה אבל בمعدין על דבר הידוע כגון שדה או בית הידוע בסימני ובמצוות מי' איכא למימר, וקשייא הר' טעמא למאן דאמר לקמן וע'בו דפלייג רבן עליה דרבבי יהושע בן קרחה אף בקרקות,

ט' כי' (ט'), ומיהו התרם נמי איכא למדחיה דהא דקארם הци ממשום הוהיא דביהו הוזא לקי' כרבא (ובבא קמא צ'ב ע'א).

פרק ב' י"ח ע"א אידי דקא בעי דמיינני מלך כו' ואי בעית אמא כו'. قول' עלאה ידען שדוחק גדול הוא לומר ותננא רישא אגב סיפא ועין זבחים צ'א ע'ב' דאמ' בן ברישא איבע' ליה למתני בבא דמלך אבותריה דכהן גדול הויאל ולא נשנית אלא אידי, הילכ' הדר ומשני אי בעית אמא דאיין הци נמי דמשום כהן גדול גופיה אצטריך, ומיהו הר' נמי שינוי דחיקא דמשום הא לא הוה צרי' לכל הנך ملي' דין ודינין אותו, ולא סוף דבר בן אלא דעת כל מה שהאריך לא השמיינו בלשון ברור דהא קמשמעו לנו מאידך דפרש בהז' ברייתא.

י"ט ע"ב מלוה ופרוטה דעתיה אמלוה כו' ואי בעית אמא כו'. לטעמא קמא קשה דבשלמא בעלמא היכא דלא ידען דעתיה דאייניש דמקדש לימייר דסבירה ליה לשאול דבסטמא תלין דלמלוה קמכין אבל הכא שאני, חדא דכין דהוא דוד שנינתה מירב לעדריאל ממשום דהמקדש במלוה אינה מקודשת פשיטה דכי הדר וקידש למיכל לא כין על המלווה כלל אלא על הפרוטה, ותו דביהדי אמר ליה דוד תננה את אשתי את מיכל אשר ארטטי לי במאה ערלות פלשתים ושמואל ב' ג' י' ז' הר' גילה דעתיה בהדייא דפלרומה איכוון ולא אמלוה, ואם כן על מה סמך שאל להתר אשת איש לעלמא ולא יהא אלא

לועלם איט' נהרג עד שייחו שני עדי מתרעין בו, הוה ליה למיר רבי מאיר ורבי יוסי אומרים אם איתא דביהא רבי מאיר נמי סבר כרב' יוסי חברו, ושינויא תליתאה הци דמי, אי בבדיקות שבגופה של עדות בהא לא אשכחן שום תנא דפליג עליה דבן זכאי אדרבא בהדייא תנין בפרק הי' בודקין ומ' ע'א כל המרבה בבדיקות הרי זה משובח ואהא קטני ומעשה שבדק בן זכאי כו', ואין בין חקירות לביקורות אלא שבבדיקות אף שמצויה לבודק מכל מקום אם אמר אחד מהם איני יודע עדותן קיימת אבל בהחכשו זה את זה עדותן בטללה אף בבדיקות כדרתנן התרם וליכא מאון דפליג, וא' בשאר בדיקות דלא בגופו של עדות דהנזה אמרין התרם בגמרה דלא שיק בזו הכחשה אלא לבן זכאי, דאיתא התרם יגום כבודו של רב דחכים טפי' שייהי גרווע מננו, הילכ' הדר משני שהיה משום זכאי בבדיקות חקירות משוי להו למגاري, אכתי שינוי דחיקא דאמ' בן נמציא דסבירת בן זכאי לאו יחידאה היא דרב' מאיר נמי סבר כוותיה והתרם אמרין בגין זכאי לותיב איניש.

ט' ע"א וע"ב וקא מפלגי בפלוגתא דרב' יוסי ורב' כו'

וא' בעית אמא כו' ואי בעית אמא ממשה כו'. אי מילופטא דיהושע ליכא כל כך ראייה שלשتن שם אחד הן שינוי דחיקי, דאללו הראשון דוחק בייתר דהא מדרתני דרב' רבי מאיר וחכמים אומרים ממילא הני כד' שלא יבואו איזה אנשים לחשוד את יהושע דמדעתיה קאמר הוהא גברא או משום איזו שנאה שהיא עמו או שאמר בן באומדנא ודילמא לאו הци, ולכך להוציא מליין צוה לו להטיל גורלות, הילכ' הדר אייתני ממשה דאמ' בן כי' כתני מתניתין דמכות (ו' ע'ב) רבי יוסי אומר

ותו דאפיקו גבי הולחו מינה אין כאן סברא דמאי נפקא מינה דאין מעידין על מנת מיוחד שהלווחו הא מכל מקום תרויהו קאמר שזה חייב לשלם לחבריו מנה ושפיר אמר רב כי יהושע בן קרחה, ולמאי ראייה מקרא נמי מנא ליה למימר דהא דafka רחמנא בלשון חד לומר עד רחו תרויהו כחד, אדרבא נימא איפכא דמשום הци אפקיה בלשון חד לומר בכ' האי גונא דמקרי עדות מיחודה שלא ראו שניהם כאחד אפיקו הци הויא עדות, ותו דהך דafka רחמנא בלשון חד גבי שבועת העדות איכא למימר דעתך רק שבועת העדות שניים ביחס לאו בחדר עינא קא חז' לי' ע"ב כפבו זה אחר וזה הראשון חייב והשני פטור כפר אחד והודה אחד הקופר חייב, וללמוד כן כתוב רחמנא חיובא בלישנא דחד.

פרק ד' ליד ע"ב אי בעית אמא סתמא דרבים עדיף ואי בעית אמא כו. אהא דמשני דסתמא מחד לי' אמתה רחמנא אי תנין לה בלישנא דסתמא אל כהיא סברת יחיד ואפיקו פלוגתייה בסברא בין לקרא, על הסברא שפיר אמר רב נתן אתו כי איתו בהדי הדדי בחדר פומא כו, ותו אי בתה הך סברא אולין דהואיל וכל חד באפי מסתבר למיזל בתורה, הילך לא סגי ליה בהך שנייא והדר משני שם דנסנית נפשיה לא שיק תורה ממון השתה נמי גבי הלכתא דריינא, והך נמי אינה הוכחה גמורה דהחתם נמי גבי אידך הלכתא דידיינא נשנית, דקטני רישא כל הרואי להזון דני נפשות ראייה להזון דני ממנות וששראי כו' ונדה מ"ט ע"ב ומדרישא הלכתא היא סיפא נמי נימא דהלכתא היא.

אבל כשבוגר הפגם דילמא מתגברים טפי, אי נמי איפכא דילמא דוקא האידנא אחר החרבן ובהתו תוקף הגלות בעונותינו שרבו הוא שיכולים להתאחו הקליפות ברגליין דקרושה, אבל בזמן אסא לא היה פגמו כל כך גדול להיות שהוא היה צדיק גמור והיה הבית קיים, ומנוון למייר דאחותו פ"ז דגר"א לו מלמטה ולמלכות בית דוד למעלה, וכך הדר משני אי בעית אמא מרבה גmir דמי ואמאי שייך בעית הци דמי, אמא קאמר ומאי שייך בעית הци דמי, אמא לא קמיביעא על כל החולאים שבועלם כגון שחפת קרחת ודלקת כו' הци דמו, ותו דלאו לדידיה הוה ליה לדירוש כי אם לרופאים, ונראה הטעמוץ כוונת שאלתו הוא משום דאמרין וסוטה י"א מפני מה נגעש אסא מפני שעשה אנגלייה בתלמידי חכמים, והשתא הינו דקמיביעא ליה הци דמי כד' שנכל לומר דבשביל עון זה נגעש הци הוי החולי ברגלי מודה כנגד מדיה, והשתא שפיר משני ליה כמחט בשער החי כי מחט היא סוד הקליפות הנאותות בשער החי שהוא סוד המלכות דכתיב בה רגילה הינו יורדות מות ושליל ה' הין, וכן מה שפוגם בתלמידי חכמים שהם ירכין דקרושה הנקראים למודי ה' וישעה ניד י"ג כנודע כך חלה הוא את רגליו להיוות מלך מלכי בית דוד, ולפיכך נקרא פודגרא כי פ"ז גימטריא אלהים הוא סוד המלכות, וודג"א היא הקליפה בסוד הפסוק קורא גור ולא יל' וירימה י"ז ע"א, וביע"ש"ס מנא ידע שכל אחות הקליפה היא בסוד הרגלים, אי בעית אמא מיחש הוה חייש ביה על דרך שאמרו וברכות י' ע"א הני ברבי דרבנן דשלחי מנייחו הוי, ומשום דעל זה איכא לאקשי דילמא היכא דליך כל כך פגם או הוא דין להם אחיזה רק ברגלים והינו ברבי דרבנן,

פרק ז' נ"ז ע"א חדא דבעינן שם כו' ועוד הוייא ליה כו' ואי בעית אמא כו'. אתרוייהו איכא למיחדי, דאי לו להיזוצא קמא אי משום דבעינן שם בשם וליכא הכא נמי יש לומר דקאמר שני שמות ועשאן זה פירוש זהה, כגון הויה שהוא אדרונית ופירות שם ההוויה באותיותו ומשום הци בלבד הוא דמייחיב, ואי משום דהזה ליה אזהרת עשה יש לדחות דמן אמר לך דאזהרתיה מאת ה' אללהיך תירא ודברים ר' ע"ז הדזה ליה עשה, דילמא מלא תשא ושמות כי זו מدلآل כתיב לא תשבע והוה ליה לאו, ולכך משניתו אי בעית אמא

משהיתו יתרך שעובר לעשות נקמה בגוים כדכתיב בתורה (פסוק כ"א) כי הנה ה' יצא ממקומו לפקד עון יושב הארץ כו, באופן דלא מהכא ולא מהכא איכא ראה גמורה אלא דרבנן הכי קים להו ואסמכה אקרא.

שם ותלמידיו اي בעית אמא ויהי נא פי שנים כו' נמלכים ב' ט' וαι בעית אמא ויסמוך כו' ובמדרבר כ"ז כ"ג. אילו מקרא קמא איכא לדחווי דהתס אדרבא הרי השיב לו הקשิต לשאול ושם פסק י"ג, ואילו מקרא דרשה נמי איכא למוחדי דשאני משה שהתרורה העיריה עליו עני מאד מכל האדם אשר על פni האדרמה (במדרבר י"ב ג').

מסכת מכות

פרק ב' ז ע"ב כאן לנוקין כאן לגנות וαι בעית אמא כו' וαι בעית אמא כו'. משום דסתמיות לשנאה דבריתנא דקתוינ בתרווי'יו בחדרא לשנאה ונשמטה שליבה משמע בשליבה סתמית דעלמא דמנחא כי אורחא דהינו דמייהך ודלא אתלו, משום הכי מהדר ברישא לאוקמא תרווי'יו כפשתן בשליבה סתמית אלא דוחדא דמוחיבא מיריד לנוקין דבוחו ליכא חילוקא ואיפלו בעליה גמורה חייב, אלא מיהא משום דקשה דאם כן דבנוייקן אירי למה לי שניתנה רשות למשחית לחבל מדי עברו רשותה לhalb, וזה ויש נספה בלא משפט ומשל' י"ג כ"ג כנודע מדברי הזוהר פרשנת מצורע נ"ד ע"ב, וירא קי"ג ע"א דהינו טעמא דתבנת נת, ואהא קאמער לך עמי כו' חבי כמעט רגע עד יעבור זעם היינו כל' בנשמטה שליבה דaicא למימר בה דהוה

פרק י"א ק"ה ע"ב שנאמר כי רגע באפו כו' ותחלים ל' וח' ואילו בעית אמא כו'. אי מקרא קמא לא איריא כל כך דaicא למוחדי דהתס לא קמשטי בORTHACH ודרתח ארבבים דהינו לבכלות, אלא ליחידים השידים אשר ה' קורא המתחדים עם קונויהם, אלא מיהא להיות כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחתט וקהלת ז' כי רצח עלייו רגע בלבד למרק איה עון אבל על כלל הקהיל דילמא טובא הו, תרע דהתס הци כתיב זמרו לה' חסידייו כי רגע באפו, ותו בר מן דין איכא לאקשוי' דהתס על כרחך רגע לאו דוקא דהא מסיים קרא בערב יליין בכוי ולבקך רינה הרי לכל הלילה קא משכאה רתחא ואולא מדאיכא בכוי וליכא רינה עד צפרא, והא דקרי לה' רגע כלפי הרצון שם חים ארוכים ולעולם לאו דוקא, והיינו טעמא דמתרגמין שעטה רוגזיה, היליך מית' מאידך קרא חבי כמעט רגע וישעה כ"ז כ"ג, ומיהו מהכא נמי ליכא כל כך ראייה שהוא רגע דוקא בעצם דהא כתיב כמעט רגע כלומר בקרירוב, ותו דהתס לאו בORTHACH דקודשא בריך הוא משתעי קרא אדם בן מאי מהניא הסתירה דכתיב בא בחרך וכתיב כו' חבי כו' אטו מיהו ברוח יברח וכתיב ואין נסתור מהמתו ותחלים י"ט ז', אלא קרא התם קאמער דבעידנא דaicא רתחא שניתנה רשות למשחית לחבל מדי עברו רשותה לhalb, וזה ויש נספה בלא משפט ומשל' י"ג כ"ג כנודע מדברי הזוהר פרשנת מצורע נ"ד ע"ב, וירא קי"ג ע"א דהינו טעמא דתבנת נת, ואהא קאמער לך עמי כו' חבי כמעט רגע עד יעבור זעם היינו כל'

סברא אינה מוסכמת דaicא למאנ' דאמר דאיפלו הци קנה בעלה וכמו שכתו התוספות (ד"ה על), משום הци לא אוקי ברישא הци בפשיטות, ולא ניחא ליה לאוקמה באידך גונא שכתו התוספות בשנטן לה בעלה ותיתוי ככלי עלמא משום דלשון משל אבי ומשל אמו לא משמע הци כלל.

ה' **ע"ב** והרי מילה כו' ההוא למשרי שבת כו' וαι בעית אמא מעיקרה לא מוקי לה רבבי שמעון שהוא הלשון עצמו דרבבי שמעון ואתיא כפשתא משום דקצת קשה דתורת רבי שמעון נמי שבת לא נוצרה דהא בפרשタ מילה נמי כתיב ובן שמות ימים כו' ובראשית י"ז י"ב ואיכא לדරש איפלו בשבת, ולשניא בתרא נמי קצת קשה דמכל מקום אף על גב דלאברם הוא דקה מוזהר רחמנא איפלו הци הויל וקמי מתן תורה זהה נאמרה לבני נח מיקרי, תרע דהא גיד הנשה לבני יعقوב דוקא אזהר רחמנא דכתיב על כן לא יאכלו בני ישראל כו' שם ל"ב ל"ג ואיפלו הци קאמער רבבי יוסי בן חנינא ואנו אין לנו גיד הנשה כו', טעמא דלא נשנה בסיני היליך אמרינן דליישראל נאמרה ולא לבני נח הא יוה נשנית זהה אמינה דגם לבני נח נאמרה אף על גב דהזהרה הראשונה אינה אלא לבני ישראל.

ע"ב ע"ב מאי איכא כו' ב' דינא בעי התראה וαι בעית אמא כו'. משום לכל היכא דמצין דחקין ולא מוקמין בתורי תנאי ומחייב נ"ה ע"א, היליך מהדר מעיקרה למימר דלא פלייגי תנאי וכלהו כרב הונא סברוי ורחק לפרושי דקאי בתורי עברי דנהרא וחיבור ופיתור דקתוינ אמתת בית דין קאמער, ואמנם משום דdock גדור הוא אדם בן מאי קא משמע לו' תנינא בכמה דוכתי וסביר רבן דכל חייבי מיתת בית דין אין און נהಗין עד שיתרו בו ולעל פ' ע"ב' ורביעין נמי שיתיר עצמו למיתה ולעל מ"א ע"א, היליך הדר ואוקמה כתנאי.

פרק ח' ע"א ע"א אלא אמא מרמי סעודה כו' וαι בעית אמא כו'. לישנא דמתניתין דקתוינ משל אבי רבן דכל חייבי מיתת בית דין אין און נהגין עד למימר משל אבי ואמו בחדרא נמי שיתיר עצמו למיתה ולעל מ"א ע"א, דאקי לה אחר כו', ומיהו משום דהה

דרבי עקיבא (סנהדרין פ"ז ע"א) היה ניחא לש"ס למחרד לאוקמה כרבו עקיבא אף שהוא דחיק טפי ולא לאוקמה כרבו ישמעהל ועיין לקמן ועיין בתוספות ר'ה הא לאו הכי כו', ומיהו במסקנنا לא מתוקמא לא כמר ולא כמר אלא רביה היא כו' וכדרב יוסף לקמן.

פרק ב' ט"ז ע"א אי בעית אימה תרי תנאי כו' ואי בעית אימה כו'. שינויו דתרי תנאי דחיקא וראי ברבי ישמעהל ברבי יוסי, דבשלמא בדורות ראשונים כגון רב אליעזר ורב עקיבא וכיוצא בהם שירק למיימר תרי תנאי אליבייו הדינו שבזמן שנשנית אותה משנה בבית המדרש ממשמיהו נמצאו תרי תנאי שככל חד Mai דשמייע לה משמיה קאמר, וליכא למיקם עליה דמליטה היכי הוה אי כמר ואי כמר שבזמן שנולד הספק בדברי אותו התנא לא בזימניה הוה שכבר אל לה להווא עלמא, אבל רב בי ישמעהל ברבי יוסי בדור אחרון של התנאים הוה בדורו של רב שבעזנו נסדרו כל המשניות והבריתות ודוחק לומר שבדורו נולד מחלוקת על דעתו היכי סבר, לכך הדר משני אי בעית אימה דחד מנינו רב אליעזר בר יוסי הוה, ומיהו גם זה דוחק לשבושי לשון הבריתא.

פרק ג' כ"א ע"א קמ舍ען כדשניא ליה ואי בעית אימה כו'. לפירושה קמא קשיא לישנא דאחד הון דלא שירק בכוי האיגונוא למימר אחד הון בפשיטות כי היכי דלוכה על כל לאוין עקיבא כו'. תרווייו דrai דחיקי נינחו, אלא מיהא כרבו עקיבא דחיקא טפי לאוקמה משום דקשה ידיעות התראות מיבעי ליה אבל כרבו ישמעהל אתיא טפי מתניתין בפשטה, ומיהו מצד אחר משום דסתם מתניתין רבוי מאיר אליבא

בריתות, ואילו הוא שני לאוין ושני בריתות אפילו הוא גוף אחד פשיטה דחיק שתי חטאות בגון אשת איש ונדה וכדאמרין אף יש בא ביאה אחת וחיב עליה כו' וכritisות י"ד ע"א, ואם כן הוא הדין נמי לעניין קרבן כשהם שני לאוין וכרת אחד ממילא דחולקין הם לקרבן אפילו הן גוף אחד והדרא קושיא אהותו למה לי, ואם נאמר כדייך פירוש שכתבו התוספות דאין היכי נמי דלא אצטריך ואחותו דסיפה אצטריך לאחותו בת אבי ובת אמו, נשארה הקושיאadam בן אהותו דרישא Mai דריש באיה והכא קיימין לפום שיטתא Dai בעית אימה דלעיל דאיתין לנ' למדרש אהותו דרישא נמי ולא אמרין אורחיהDKRא הוא כמו שריצו התוספות זיל'DKRא דרישא דרישא כמו שריצו התוספות זיל' למימר להך שיטתא, ומכח כל זה הוכחה להרצוי אי בעית אימה דלעלום לא סבירא ליה כוותיה דרב אליעזר ונפקא ליה חילוק למפטם וסך מאות אשה דזה ויקרא כי"ח, ומיהא אהא נמי קצת קשה דlidridah היה דרב יוחנן משום רבש"י שאין האשה טמאה עד שיצא כו' מנא ליה.

מסכת שבועות

פרק א' ג' ע"ב ע"א אי בעית אימה רבוי ישמעהל אי בעית אימה רבוי עקיבא כו'. תרווייו דrai דחיקי נינחו, אלא מיהא כרבו עקיבא דחיקא טפי לאוקמה משום דקשה ידיעות התראות מיבעי ליה אבל כרבו ישמעהל אתיא טפי מתניתין בפשטה, ומיהו מצד אחר משום דסתם מתניתין רבוי מאיר אליבא

בתרא דברכות (ס"ג ע"ב) בס"ד.

פרק ג' י"ד ע"א אי בעית אימה גמר עונש מאזהרה ואי בעית אימה כו'. אוקימתא קמא דחיקא דבשלמא אם היה מקרה מפוזר באזהרה, היה מקום לומר דגמר עונש מאזהרה, אבל מאחר דבאזהרה גופא ליבא אלא יתרוא דאותך ויקרא י"ח ע"א מסתיה להעמידו באזהרה ולא גם בעונש, הילכך קאמר אי בעית אימה, ולאי בעית אימה נמי קעת קשה דאהותו (שם כי"ז) דרישא ליכא למדרש מניה דאורחיהDKRא הוא למכתב היכי וכמו שכתבו התוספות בד"ה היכי גרס רשי עיון שם, ועיין בראש פרק קמא דכrichtot ני' ע"א ומה שכתבת שם, בס"ד.

שם ע"ב ואידיך סבירא ליה כרבוי אליעזר אמר רבוי הושעיא כו' ואי בעית אימה לא סבירא ליה כו'. אשינויו קמא איכא לאקשוי על כל פנים, Dai כפירוש רשי שלפנינו ודי' ה"ט קשהomi מי מציע סבר לה כוותיה והא מדורידיש אהותו דסיפה לחילוק חטאות על אהותו שהיתה אבוי כי' שמע מינה דלא סבירא ליה כרבוי אליעזרadam כן אהותו למלה לי הא איכא שני לאוין ופשיטה דחולקין הון לקרבן, ואף על גב דתtosפות זיל' ודי' היכי הרגשו בזה וכתבו דשאני הכא דהוי גוף אחד ולא דמי למפטם וסך, שינויו דחיקא דהא על כרך כללא קא כייל רבוי אליעזר כל מקום שאתה מוצא שני לאוין וכרת אחד חולקים הון לקרבן, ורצוינו דdemo למגורי לעניין קרבן כאילו הוא שני לאוין ושני

קצת ירידה, משומ חבי הדר ונדחק לפרש דתרוייו הון לגלות ומיהו בשליבה יש שניין, ובתחלילה קאמר אתלו דזהו מילתא דשכיה טפי דלפי רוב הדברים ממילא מתלו ועדיף מלאוקמה בשבונו השליבה שלא כדרך בדלא מיהדק, ומיהו בהך אוקימתא דחיק טפי לישנא דשליבה סתם דהויל ואתלו לא הוה ליה למימר שליבת סתם הויל ואשתני גופא ממש, לבך הדר ונדחק לאוקמה בדלא מיהדק אף על גב דהענין דחוק טפי כדרמן.

י' ע"א הא בעידנא דעסיק בה כו' ואי בעית אימה כו'. לתירוץ קמא קולט דאם בן דבעידנא דעסיק בה מיהא יוחנן, דלמה לנ' להצרכו להרב גלגולות ולחלות גם ישיכתו עמו ישב בעירו וכי ראה גואל הדם שבא בנגדו יעסוק בתורה ועל ידי כן אין לו רשות לגואל הדם לנגווע בו, ותו דמסתמא תלמיד חכם לעולם הויא מחשב בדברי תורה דמשום היכי אסיר ליה לישב במבואות המטונפות וברכות כי"ע"ב, ואם בן מסתמא לא יכול הגואל הדם לשלהוב בו ידר שמא בדברי תורה מהרדר ואמאי אצטריך גנות, משומ היכי תריץ בענין אחר דודאי לא קולטן דברי תורה מיד גואל הדם אלא ממלאק המת, ומיהא הא נמי דחיקא לפורשי בדברי רבוי יוחנן מדומכח לה מסמכות הפסוק את בצר כו' ואות התורה ודברים ד' מג-מ"ז משמע דממה שזה קולט זה קולט.

שם ולא ערד אלא כו' ואי בעית אימה כו'. עיון מה שכתבת בסוף פרק

מעלי"י לדמו לאלו דחסימה דהא אית ביה מעשה, ועל שוא לא הוה ליה ללקות מן הדין אי לאו רגלי ביה קרא לא נקה שמות כי זו, אם כן מה עני זה אצל זה לומר עלייו אחד הון, בשלמא לאידך לישנא דלענין קרבן קאמר ניחא למימר אחד הון דתרוייו מחר קרא לשקר מלהרעו או להטיב, ולשוא מריבויא דלבכל וחודשו דידנא דכהאי גונא איסור חל על אשר יבטא ויקרא הי' ר' אבל להך לישנא דלענין מלכות קשי, ומיהו לישנא דרבנן נמי קשה דאם כן מאי קמשמע לנו תנייא סברת רבי עקיבא לקמן, ואדרבא מתניתין מפרשא טפי דבשלמא לישנא דמלקות קמשמע לנו לאפקי מדרב פפא אבל לאידך לישנא מאי קמשמע לנו בבריתא טפי מתניתין.

כ"ב ע"ב אי בעית אמא סברא כי וαι בעית אמא קרא כי.

תרוייו אייכא למڌי קצת, דאי מסברא מדאמרי אינשי הא לא חווין אלא דכייל לשתייה בכלל האכילה דקאמרי ניכול ואכלו ושתו והא ניחא משום דהיה שתה צורך אכילה היא דהינו לשרות האכילה, אבל מנא לנו דשתייה לחוד מקריא אכילה דהינו מאי דקאמר שמואל שבואה שלא אכל ושתה בלבד חייב, ואי מקריא אייכא למימר דמשום שארא דהו רובה דהינו דגן ויזהר כתיב ואכלת ודרכים י"ד כיינ, דיזהר על כרחד לאו דשתייה מירוי דבעינה לא חוי אלא בנאכל על ידי תעוזת נברכות ליה ע"ב עי"ש.

כ"ד ע"ב כי קתני איסור הבא מאילוי כו' וαι בעית אמא כי

הכי הדר משנה הא והוא עביך, ומיהו הא נמי קצת קשה דאם כן הוה ליה לרבי למימר הци והיכי קאמר יישב ומשחק כי דמשמע הא לחוד.

ובמאמר זה אין ספק שיש בו סתרי תורה והנראה לע"ד בהרמונთא דקודשא בריך הוא, בתחילת אמא דמאי דמשני לעיל עם בריותי משחק על בריותיו אינם משחק הци פירשו, דבעולם הזה ליכא שחוק דהינו זוג זו"ן אלא עם בריותו דהינו על ידי העלאת מ"ז של הצדקים, אבל לעתיד לבוא אחר שיתבררו כל הניצוצות שנטמו בקליפות שב אין ערך למ"ז ואו היה השוק על בריותו בלי סיוע התחנותים, והדר קאמר לאחר החרבן אין שחוק להקדוש ברוך הוא, כלומר שביעונותו הרבים נתבטל הווג התדררי רק שאנו עושים קצת תיקון בשעת התפללה דוקא אבל בזמנן בית המקדש אף בשעת מנהה עדין הי' זו"ן פנים בפנים שבচইন פנים בפנים לא היה בשום זמן מתבטלת, וזה שאמר שישוב ומשחק עם ליתן, הוא זוג יסוד דרכו'ן כנודע, ואמר בתר הци רצמן הזה ברביעיות מי עבד יושב ומלמד תינוקות של בית רבנן תורה, פירוש רצמן הזה מיד אחר תפלה שחרית מסתלקים המוחין וחזרין זו"ן אחר באהר, ובשעת מנהה או יש קצת זוג דיעקב ורחל בסוד אחר באהר דהינו סוד הסתלקותם למלחה בהיכלי או"א מפני פחד החיצונים כיודע ורחל מתגדלת בכל קומתו, והווג דפנס בפנים הוא ישראל ולאה כנודע מספר הכוונות, ועיין במאורות נתן דתינוקות של בית רבנן

دلלא מהניא שאלה אכיות ראשון דמאי דהוה הוה לא מהניא נמי שאלה אכיות בתרא, וטו עיקרה רミילתא לא מסתברא לערופינה לא לקלוא ולא לחומרה הויאל ושבועה חילא אכל כוית וכזית באפי נפשיה דמו לשתי שבועות, אם כן אכיות בתרא שפיר מציע לישאל אבל כוית קמא הא עבריה לאיסורה, ולאוקימתא שלא אוכלנה נמי הויאל ולא אוכלנה ממשע כולה אם כן כיון דשיר ביה אפיקו פחות מכיות אמא לא חשיבא לאיתשולוי, הא בפומיהacha דמקامر לשון אוכלנה כולה משמע بلا שם שיר, ואף על גב דבר כהבו התוספות זיל נכי' ע"ב ד"ה אם אכן לך אדם שיأكل כבר שלם שלא הוא מעט פירורין נושרים ממנה, לא דמי דודאי כי נושרים ממילא בטילו ולא חשיבי אבל כי נחית לשירא מקום יש בראש לומר מה לי כוית מה לי פחות הא אחשביה בדבריה.

מסכת עבודה זרה

פרק א' ב' ע"ב אי בעית אמא לאו אורח ארעה כו' וαι בעית אמא כו'. עיין מה שכחתני בפרק קמא דראש השנה ז"ח ע"ב' בס"ד.

ג' ע"ב ומייקרא מאן הוה גמר להו אי בעית אמא מטטרון וαι בעית אמא כו'. תרוייו דחיקי, דאיilo לשינויו קמא קשה דהא יעשה בזמנן הבית הוה ואמר קרא בנבואה דידיה את מי כו' גמולו כו' וישעה כי' ט' דנראה דקודשא בריך הוא גופיה הוה מלמד להו, ומושם

במשנה בלשון ההלכה פסיקה הא קיימת לאין למדין הלכה מן המשנה ורש"י נודה ז ע"ב ד"ה הא, דכמזה זימנין חזין דתני לה בתנתניתן להלכה פסיקה ואנן לא קיימת לנ' וכי כגן ההייא דיבמות ומ"ט ע"א איזה מזור כו' שמעון התימני אומר כו' והלכה בדבריו, ואפילו וכי לא קיימת לא כוותיה.¹

1. הרמב"ם בפט"ז מהלכות איסורי ביהה ה"א ומן בש"עaben העוז סימן ד' סעיף י"ג פסקו כשםعون התימני, ושמא כונת ריבינו שלא קיימת לנו כוותיה בניתה דעת"ג חזיא בכורת אין ולדה מזור וכמ"ש אבוי שם, וזה דוחק בלשונו, ועיין פאה פ"ג מ"ז בדברי רבינו.

שם ע"ב תנא קמא סבר הן بلا אידיהן כו' אי בעית אימה נשא ונתן כו' ואי בעית אימה דsharpאל כו' ואי בעית אימה דנחים כו'. בכלחו איכא קצת פרכא, בראשון מلن' למירדררבנן בתראי הין ואידיהן קאמרי אדרבא אינחו נמי משמע דבלא אידיהן קאמר, דהא אמלתיה דרבי ישמעאל קיימי ורבי ישמעאל יומ נצרי כו² וכדרדי'קנן לעיל, אם כן הци נמי רבנן בתראי דלא אותו לאפלו עלייה אלא בלא אחר אידיהן, ותו דהיכי נימא הци בדרכיו חכמים לא יהא אלא ספק הא קיימת לנו תנא בתראי לטפוי אתה ובבא בתראי צ"ג ע"ב, ואוקימתא בא להקל טפי מתנא קמא, ולשונייא דנסא ונתן נמי קשה דנסא ונתן

הרחק נס' כויתות לשון למורדים שב סימן ע"ח כמוון דחנקתייה אומצא, כי על כן מהדר תלמודא לאוקמה כהויתה ואמננס שנייניא דחיקא הוא, דמכל מקום מהה נשך אי כישועק בתורה היינו דמסתכל במעשה התחרתונים ודין אותן על פי התורה היינו דין ואמאי קאמר סתם יושב ועובד בתורה, ואם אינו מסתכל באוות שעות במעשה התחרתונים כל שכן דקשה כו' שיך לומר דאיינו עשה לפנים ממשום הци ואמאי לעיל אמרו לא ליצלי איןיש כו'.

ץ' ע"א ורב יוסף כולה נזקין כו' ואילו בעית אימה כו. למאי דקאמר כולה נזקין חדא מסכתא היא איכא לאקשוי דמכל מקום מי כולי האידי דאהדרינהו רב יוסף לאפה דילמא היא גופה קמשמע לנו רב הונא, דהא לאו מילתא דפשיטה דכולה נזקין חדא מסכתא חשבא ולאפוקי דלא נימא דתרי מסכתני נינחו ואין סדר למשנה משום הци קמשמע לנו רב הונא דליתא אלא מחלוקת ואחר כך סתם היא בודאי והלכתא הци, ולשונייא בתראי נמי יש להקשוט דאי בגירסת רשי' ור' ואיבעית, ועיין רשי' בבא קמא ק"ב ע"א ד"ה ואיבעית) (ואפי' בפי) [וכפירושו] דתני לה גבי הלכתא פסיקתא דמשום הци הדר תניה התם ובבא מציעא ע"ז ע"א, קשה כמו שכתבו התוספות (וד"ה משוו) דהא איכא מאן דאמר דאי הלהקה כההיא דכל החומר בו כו' אם כן לאו מילתא דפשיטה היא, ולפי התוספות דכתבו דתני להה כי הלכתא פסיקתא עין שם, הא נמי לא sag'i לאחדורי לאפה דמה בכך דתני לה

יממא דבליליא נמי איבא זוג קטת והינו כל האצלות שלא חטא כי אין פג מגיע ביהם עין שם שהוא הנרמז בזוג אחר באחר כראמרן, וביעי ש"ס מעיקרא מאן הוא מגמר להו שהרי עניין זה רמזו בקרא בפרש התמיד ואת הכבש השני תעשה בין העربים ובדבר כ"ח ד', הכבש השני הוא ישראל בין העربים הוא בין רחאל דמאחריו ובין לאה שבאה לפני פניו פנים בעית המנחה ואנן אמרין דבזמן הבית הייתה רחל לעולם פנים בפנים, ומתרץ אי בעית אימה מטטרון כלומר דבאצלות דוקא לא הוה פסיק זוגא לעלמין אבל בעולמות שלמטה התם הוה בחינה זו ומטטרון הוא ביצירה כדיוע, ואילו בעית אימה הא והוא איתא שהרי שתי בחינות יש בחינת עולמות ובחינת נשומות הא בבחינה זו והא בבחינה זו, ואם שגיתי אני תלין משוגoti.

שם אי בעית אימה בעולם הזה ואי בעית אימה לעולם הבה כו. אין הדמיון דמיון גמור לא בעולם הזה ולא בעולם הבה הילך קאמר אי בעית אימה ואילו בעית אימה, דאיilo בעולם הזה אין דמיון לדגמים דבכל זמן שקדרה עליהם חמה מיד מתין אבל בני אדם בימות החורף אדרבא החמה מהני להו, ואפילו בימים החמה אין מתרים מיד אלא אם יושבין הרבה יותר מראוי, ואילו לעולם הבה נמי לא דמי דוגמים כולם שווין שאם קוורר עליהם חמה מתרים אבל בני אדם אין כן אלא דוקא הרשעים אבל הצדיקים אדרבא מתרפאי בה ומתרענין בה כדלקמן בסמוך ור' ע"א.

ד' ע"ב דכתיב כי רגע כו' ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבת בسنחדין פרק חלק וק"ה ע"ב) בס"ד.

שם איפוק ואי בעית אימה כו. הדריך שהוא לומר איפוק ולמייר דמי שנאה לא דק אין צורך לאומרו דפשיטה דלא אמרין הци אלא מתוך

וזאמנס הכא נמי עין רואה כי סתוםים וחותומים הדברים בסתר עליון, ונראה דכלחו תלת שינוי קושטה נינהו דהא והא איתא לפי הנשמע מכתב הקודש דמן ז"ל דמאי דמשני מעין

כ"י. הדריך הראשון דחוק בילשנא דסתמא כתני דאסור באכילה ומשמע שלא שנא בעינה לא שנא דעכיד ליה גבינה, ואדרבא פשטא דbacילה משתמע טפי על ידי העמלה והיינו גבינה דמידיbacילה הוא דבעינה שתיה הויא, והדריך השני דאפילו לגבינה אסור משום מי דקאי ביני אטפי קצת קשה דהווא פורתא דבנוי אטפי באפי נפשיה קאי וישליךנו והשאר מותר, דהא ליכא מסתמא כד נתינת טעם ובטל במיעוטו, ואפילו למאן דאמר דבאורי גוים לא אולין בת רנתית טעם מבל מקומ לאו מליטה פסקתא היא דניחוי אי איכא ביני אטפי ניסר ואי ליכא מידי ביני אטפי לשטר, דוראי ליכא תערובת.

1. הראב"ד, הביאו הרשב"א בתורת הבית בית ג' שער ר' ומрон בבית יוסף יורה דעה סימן קט"ז ד"ה והרשב"א.

פרק ג' מ"א ע"ב כדרבנן חנינה חוזאה כ"י ואי בעית אימה כ"י. שניינאי קמא דבעי למחשבת וראי וודאי מושם הא דאי מוציא מתחת ידו כ"י דחיקא מילתה, דהא לאו מוציא הו למחשבת וכשאפנה אתקנס ולא הספיק עד שמתק, ושינויא בתרא דחקשיב להו ספק וספק נמי דחיק דסוף סוף אין דרכו של חבר לעשות כן להפקיין מן המעשר בכדי ולא נחשדו חברים על בר, כל שכן שם וזה בכלל נתינת מכשול דסביר שמתוקניין זה ואתו למכל מנייהו אכילת קבע.

153 **למנעח מאמר שניות לאריות לדוד**
פרע כאילו לא מל שבת קלי"ז ע"ב, ותו דהא לא רמייא בקרוא הא דאתא משה ואגמרה.

ל"ב ע"א מי לא הווע לו כו' כל סייעתו כו' ואי בעית אימה שעות כו' אימה כ"י. הא והא דחיקא דשינויא קמא היכי נפרש לא הווע לו שאר החכמים אבל בנו אינו בכל אחר דבריתא קתני העיד שמעון לפני בנו של רבנן גמליאל כ"ו ולא הווע לו, הרי שהעדות לפני בנו היה ומילא דמאי דמסיק שלא הווע לאו מילטה אותו דקאמיר שהועוד לפני, ושינויא בתרא נמי מלבד שהענין בעצמו דחוק דאטמי דהו תרי שמעון חד בר גרא וחדר גרע ותרוריו יהו ידע בהך סודותא,תו מעיקרא מי סבר שלא הווע ולבסוף מי סבר.

ל"ד ע"ב אי בעית אימה סברא כ"י ואי בעית אימה קרא כ"י. לתירוץ בין בהא בין בהא קצת גמגום לעניין המקדש בפרש עגלי עבורה זורה דאמאי מקודשת, דאי מסברא משום דניחא ליה בניפוחיה הא תינח למאן דניחא ליה דאחסבה בגון מומר לעבורה זורה אבל אחרני אמאי תהא מקודשת הא לדידיה לא מידי שוה דאיינו לא ניחא להו בהך ניפחא, ואי מקרה איברא דמאומה כתיב ודברים י"ג י"ח מכל מקום גבי קידושין שיעורא בעין שיהא שוה פרותה וקידושין כי ע"ז ואכה מאומה איכא שוה פרותה לייכא ואמאי מקודשת.

ל"ה ע"ב אי דקא בעי לגבינה הכני כו' ואי בעית אימה

מיים גנובים ימתקו ומשלטי י"ז לא שמעין דניחא להו טפי בהמתה ישראל, וכיון דמשכח לזונה שביק לבמה.

כ"ח ע"א אי בעית אימה שעות כו' ואי בעית אימה כ"י. שינוי קמא דחיקא דמנלן דבמשנה נמי לא היו כל כך שעות, ומה גם למאן דנקא ליה מגורה שוה דאחל אחל או מחתת דקימא לנו אין גורה שוה למחרча וביחס מ"ח ע"א, משום הכל הדר ממשני דלא היה ביום ההוא לא קאי ימים ולא יום אחד ותו דתנא בארץ ישראל קאי ולא בגולה, ומילא גם שינויא בתרא דחיקא קצת מטעם האמור דאסור סתס מעכטיל דאי לא כן הכתוב.

כ"ז ע"א קרי ביה ותכרת כ"י ואי בעית אימה כ"י. לתירוץ

קמא קשה קצת דאם כן הויה לה למכתב ותכרית ביוזד ההפועל, כל שכן דaicא למיטען ולמייר דהיא עצמה ברתה ואותו למשרי אתה למול, ועוד דאם כן ותכח צור ושמות ר' כ"ה למה לי ומאי קא משמע לנו, בשלמא אי בדידה עצמה משתעי טובא קמשמע לנו דמשום שלא שכיח סכין אצל דכתיב לא יהיה kali גבר על אלה ודברים כיב' ה' ומרתוגמין תיקון זין משום היכי לקחה צור דהינו סלע חד, אלא אי אמרה לשליה Mai קמשמע לנו קרא שאמרה לשולחה קח צור ואמאי אמרה צור דוקא ולא חרב או תער וכיווץ, רובהה דניחא ליה בהמתה ישראל טפי החששא אהורי דזמנין דמשכח לה והיא תאמיר לו דשל ישראל היא בהמתה ואז רובהה דניחא ליה בהמתה ישראל דaicא דaicא מינה כדאמר מר, ומיהו הא נמי אין החששא כל כך קרובה דaicara דאמיר מר חביבה עליהם בהמתן של ישראל יותר מנותיהם, היינו דוקא מנותיהם של עצמן אבל טפי מנסי חבריהם דaicaca

מן דבר שמייה, וכי תימא דאסוד דקאמרי רבען רוצה לומר אסור דיעבד אם נשא ונתן אסור בהנאה אם בן הכי נמי לאחריהם מותר היינו דוקא דיעבד אבל לכתילה גם בן איכא בינייחו טובי, דנמצא דבלאחור אידיהן שלוש סברות בדבר דתנא קמא שריף אף לכתילה ורבו ישמעאל אסר אף דיעבד דאם לא כן מא פליגי רבען ורבנן שרדו דיעבד דוקא, ושינויא דשמואל נמי דחיקא, חדא דאסור סתס משמע כפי האמור דהינו שלשה ימים ולא יום אחד ותו דתנא בארץ ישראל קאי ולא בגולה, ומילא גם שינויא בתרא דחיקא קצת מטעם האמור דאסור סתס מעכטיל דאי לא כן הווה להה לפרש.

2. עיין דק"ס כאן אות כ' ושב"ה בדףו לובלין וبنבנישטי.

פרק ב' כ"ב ע"ב ופעמים שאינו מוצאה כ"י ואי בעית אימה כ"י. חששא ראשונה רוחקה היא דהא כיוון דאי מוצאה לא ידע דבמהה של ישראל היא ומרתת לרובהה משום דמייקרה, משום היכי קאמיר אי בעית אימה דaicaca החששא אהורי דזמנין דמשכח לה והיא תאמיר לו דשל ישראל היא בהמתה ואז רובהה דניחא ליה בהמתה ישראל טפי הילכך קאמיר אי בעית אימה, ואמנם גם לאי בעית אימה קצת קשה דמהנה נפשך אי קעבדא ايיה פרעה הרי נגמרה, ולא פרעה לאו מידי קא עבדא ואמאי כתיב וירף ממנו ושמות ר' כ"ז הא מל ולא

מו"ב ע"א לא תימה הפללה נפל כו' ואילו בעית אמא כו'. לתריזן ראשון בעין לשובש ליישנא דברייתה ולאוספי בה והרי זה דוחק ולתריזן שני גם כן רחוק מאין דחשיב לימייר נוטל מה שחריש והשאר מותר לה ודי דלו יהא דaicא ודי חולדה וברדלים לא מפני זה מוכרכ דמייד גיררו, וגם דעתך לומר שיש בחור פותח טפה כדי שלא תהיה טומאה רצואה וכמו שכתבו התוספות ור' מפני והיכי מצינן לתלות בכל מהו גוננא ולא חשובה ודאי גומו.

שם ע"ב איפוק ואילו בעית אמא כו'. הא פשוטה דלא מפכין לה אלא מתוך הדוחק וכי כרתוות לשון למודים ש"ב סימן ע"ה היכא דאי אפשר בעין אחד דעל מגן לא משבשין למאן דתני לה, הילך מהדר אידיין שנייה לתרוץיה, ומהו שנייה דחיקא היא מאין דבעין לשוני דרבוי יוסי אדרבי יוסי, דאיilo לפירוש רשי' ור' התם פריש דקזיל לאיבוד דמכוין לבטלה קשה כל מי דהקשו התוספות בר' התם דקזיל לאיבוד, ואי כפירוש התוספות דלא שכיח שיפול כל כך ביחס אה נמי קשה דאם אתה דבעלמא סבירה ליה לרבי יוסי זה וזה גורם אסור אין להקל בעבודה זרה בין נופל הרבה ביחס לנופל מעט, דמקל מקום הוה פורתא מיהא היכא דנופל הוה ליה לזבל ונמצא נהנה בההוא פורתא מיהא ומשהו איכא ומאותה כתיב ודברים "ג' ח'", דבשלמא אי סבירה ליה בעלמא זה וזה גורם מותר אפילו משחו ליכא דבhhוא משחו נמי איכא זה וזה גורם ואין להקל בוזה וזה גורם בין עבודה זרה לשאר איסור כמו שאמרו בגמרא ומ"ט ע"א, אבל אי סבירה ליה זה וזה גורם אסור איכא מאומה מיהא הילך לא ניחה ליה לש"ס אדם, ואי מוקמינן כרבנן נמצא דעיקר

שמעון בר פלוגטה רבי יהודה אישו גם בן דריש מיעוטי כהאי גוננא גבי היה רוזת העולה, אלא דפליג עליה רבי יהודה דלא דריש لهו בההוא עניינה דריש להו רבי יהודה למעט הנשחט בלילה כי אלא למעט רובע ונרבע ומוקצה כראתה בפרק המובה מקדש וחבים פ"ד ע"א ובאה פלייג עיין שם, אם כן מנא לען דקמיהה רבי יהודה, הילך הדר משני אי בעית אמא דהינו טעםם דאמירין הכى משום דברייתא דעדין על כרחך לאו רבי יהודה, אלא דאתה קצת קשה דמלכל מקום מנין דקמיהה רבי יהודה היא ואמי משום דחויא סתם בריתיא בתורת הנים וקימא לען סתם ספרא רבי יהודה סנהדרין פ"ז ע"א, הא על כרחך אידך בריתיא דעדין לאו רבי יהודה היא ואפילו הци סתמא נשנית בתורת הנים וכי היכי דההיא לאו רבי יהודה דילמא אידך נמי לאו רבי יהודה אלא תרי תנאי נינהו, ומנא ליה לשמואל לומר בפסקות זו רבי רבי יהודה.

שם אמר רב פפא דכוליعلماء כו' משלים לרוב ציבור כו' ואילו בעית אמא כו' ואילו בעית אמא כו' ואילו בעית אמא כו'. התירוץ ראשון דוחקו מבואר נגלה דעל מי סמך התנא שיפרש סתמיות דבריו דקטני ההור ועשו דמיiri במציאות זר ורחוק ואפילו במתניתית לא הזר כהיא דהינו שלא היו רוב ציבור אלא דבית דין משלימים לרוב כל כי הא הוה ליה לפרש, הילך הדר מוקמי לה במציאות ברור התירוץ קמא דחיקא טובא דמאי אמר מאן שמעת ליה דריש מעט כהאי גוננא רבי יהודה הא רבנן נמי דהינו רבי לשיטתה רסביר צבור קא מיתו ולא בית

בכל זה, ומסיק בסוף הסוגיא רבי יוסי לדבריהם דרבנן קאמר.

מו"ט ע"ב והכא בשברי שבין קמפלגי כו' ואילו בעית אמא כו'. שנייה קמא לא משמע בן מלישנא דשماאל דקאמר אין ציריך ביטול אלא דרך גדרילתה משמע הא כל שאינה דרך גדרילתה בטלת ממילא אפילו שברים הראשונים והיכי אמרין דלא שרוי שמואל אלא בשברי שבין בלבד, ולשניא בתרא קצת קשה ליישנא דרב דלא הוה ליה לימייר שנשתברה דאיין כאן שבירה אלא שנתפרקה מיבעי ליה.

פרק ה' ס"ג ע"א בזונה גויה כו' ואילו בעית אמא כו'. שנייה קמא כבר הקשו בה התוספות ז"ל ור' בזונה רמידי הוא טעםם אלא לרוב חсадא הא איהו סבירא ליה דגוי נמי במשיכה, ולתריזן בתרא נמי קצת קשה דסוף סוף כיון דשוויה ניהלה אפותיקי עדיף ממשכון ובמשכון גידרא אמרין דבעל חוב קונה משכון וכל שכן אפותיקי, והדרא קושיא דמהשתא קנייה והיכי קרי לה בא עליה ואחר כך נתן לה.

מסכת הוריות

פרק א' ג' ע"א זאת תורה העולה היא ויקרה כי בז' hari אלו שלשה מיעוטין ואילו בעית אמא כו'. התירוץ קמא דחיקא טובא דמאי אמר מאן שמעת ליה דריש מעט כהאי גוננא רבי יהודה הא רבנן נמי דהינו רבי לשיטתה רסביר צבור קא מיתו ולא בית

אמינה אפוקי למה היה על מגן, ומיהו בראה דמיית מקרא לחוד אין מספיק, כדי לאו דהסברא מס' ע"ט לזאת הדרשה לא הוה דרישין לקרא בהכי מאחר דעתךך לדרשה אחריתך לעניין כל תאריך כמו שכתבו התוספות ור' קרין ממשמא גמרא דראש השנה ו' ע"א, הלך צרכי תרוייהו.

ד' ע"ב שקולין הן ויבאו כי אי בעית אימא זריקה כו'. אמאי דמשני שקולין הן איכא למדיק מה שהרגיש התוספות ור' שקולין, תרתי והכא חדא והיכי קרי להו שקולין, אדרבא יש לומר שלא נלמד אלא שחיטה וקבלת דוקא דהוי דומיא דפרט בתרתי דעתן צפון ישנו בפנימיות אבל זריקה דלא דמייא אלא בחודא שהיא עבודה שחייבין עליה בחוץ לא ניתין, הלך הדר משני בא בעית אימא דין היכי נמי דמלימוד זה לית לנו למילך אלא שחיטה וקבלת אבל זריקה מדרב אשיש נפקא. אבל דרשה דרב אשיש גם כן דחוקה דכי כתיב ונרצה לו ווקרא א' דין גבי סמכה כתיב ולא גבי זריקה.

י' ע"ב בזביחה מיהא לא שיר מידי ואי בעית אימא כו'. לתירוץ ראשון קשה קצר דעופות נמי מני זבח איקרו ומני דמים נינחו דמליקה בעוף בשחיטה בבהמה, ועודDKרא דהמחתא ווקרא ר' י"ט לאו בזביחה דהינו שחיטה קא מיריא אלא בהרצאת דמים ובעופות נמי איכא הרצאת דמים ואם כן שפיר איכא שירא דעלות העוף, וכך קאמר א' בעית אימא, ומיהו בהא לא ניחא לה כל

שם דאמר' כי אסירה השתוחיה בכדרוכה כו' ואי בעית אימא כו'. קדרמה לא שליט דaicא להקשוט דעתךך כי כתיבה השתוחיה לשלא כדרוכה כתיבא דאילו כדרוכה מאיכה יעמדו ודברים י"ב לן נפקא שלא גרע ודאי מפוער לפוער, ומוכרח הדצדוקים מודין בו על כרhom שלא בטובתם דכי איצטראיך למכתב לא תשוחה ושות ל"ד הינו אפילו שלא כדרוכה, וכן קאמר אי בעית אימא, ואולם הא נמי אין בה כדי شبיעה دائ' בא פישוט ידים ורגלים לא הוה ליה למיימר במתניתין אבל המשתחווה פטור אלא הכרוע וכיוצא, דתשוחיה אינה קרייה بلا פישוט ידים ורגלים וכברכות ל"ד ע"ב.

מסכת זבחים

פרק א' ב' ע"א אי בעית אימא סברא אי בעית אימא קרא כו'. אי מסברא אינה מוכרת לחדר דין לאיסור דaicא נמי לאפוקי הסברא ולמיימר דהואיל וכבר שחטה שלא לשם מכאן ולהלאה יתמיד יויסים במא דפתח, וכיון ששחט העולה לשם שלמים לא יעשה הזרקה לשם עולה דהוה לה תרתי דסתרון אהדי, וטפי מסתבר שישים במאה שהתחילה ויעשה כל שרар עבודותיה גם כן לשם שלמים ואין זה נקרא שניי אחר אלא סרכיה לינקייט ולית' מאחר דסוף סוף על כל פנים לא עלה לבעלים לשם חותבת עולתו איפוא יפהוק בה בזרקה לעשותה לשם עולה, ואם כן אי לאו דaicא ראייה מקרא הוה

אליביה דרבו מאיר אל לא פשطا דמילתא דחכמים הוא תנא אחידינה ולא רבוי מאיר.

שם ע"ב אי בעית אימא בגון שגבו סתם ואי בעית אימא רב כו'. שינוי דגבו סתם לא מסתבר דאמאי ליגבו סתם גבו ויהבי אדרעתא דהכי ואינו אלא לשעריו עבודה זהה או איפכא והוה ליה שינוי מדעת בעליים, והוא דמסתמא כל הרואה גביה חדרה ישוב יתרפאל ושילוי שייל ואוושאAMILתא, הלך הדר משני בגון דלא הוה במתא, ואמננס להך שינוי נמי קשה דמייד הוא טעם אלא לרבי שמעון הא ממתניתין נראה בהדי' דרבוי שמעון איפוא ישב לו בביתו הוא פוטר מופליג רב' אליעזר ואמר ספק ומפרש איזוה ספק ישב לו בתוך ביתו מכלל דרבוי שמעון בהא נמי פטר, משום היכי איצטראיך לשינוי תועולתוי דרב כאידך תנא סבר דתני איפכא.

ד' ע"א וודאמר העראה באשה דוה הוא דכתיבא ואי בעית אימא קרא אימא כו'. מפשטה דמתניתין דקtiny הבא על שומרת יום כו' משמע הבא איפוא על הכיו סבירא فهو ואין חיבור וחיבור, ורב' יהודא בחדוד הא הוראת בית דין הגדול, ורב' יהודא ייחידה הוא בהך מילתא כדתנן לקמן וזה ע"ב ואם כן אמאי קתני רב' מאיר פוטר וחכמים מחיבין איפכא מביעי ליה רב' יהודא מחיב וחכמים פוטרין, משום היכי הדר ואוקי שינוי אחריתך בששה והן רובא כו' וחכמים הינו רב' שמון בן לישמעון דנקט מתניתין שומרת יום, דחויא בליליא דהא נמי מקרוי דבר שאין הצדוקין מודין בו.

דין, וחכמים מחיבין הינו רב' שמון דמחיב לתרווייהו, ומיהו להך נמי קשה חרוא מאי קא משמע לנו הינו משנתנו, ותו דאם כן כי היכי דמיית סברת רב' מאיר דמחיב לציבור ולא לבית דין ודרבי שמון דמחיב לתרווייהו, היכי נמי הוי ליה לאתו' נמי סברת רב' יהודא דמחיב לבית דין ולא לציבור, ועוד דמשמעות דברי רב' מאיר פוטר משמע לגמר לתרווייהו ובשלמה לתירוץ קמא נימא שפיר דהכין הוי דרב' מאיר דסביר בעלמא בית דין מיטטו את ליה הכא פטרי, וחכמים הינו רב' יהודא דסביר דחויא בעלמא על ציבור רמייה והילך שפיר שדרין מיעוטא דבית דין אחר רובא הציבור דהוה ליה רובא לגבייהו ומהנו להשלים רוב ציבור וחיבור, אבל להך שנינו קשה דמייד הוא טעם אלא לרבי מילוי רבי אליעזר ואמר ספק ומפרש איזוה ספק ישב לו בתוך ביתו מכלל דרבוי שמעון קשה דמייד הוא טעם אלא לרבי מילוי רבי אליעזר ואמר ספק ומפרש איזוה ספק ישב לו בתוך ביתו מכלל דרבוי שמעון בהא נמי פטר, משום היכי איצטראיך שלישי דבשבט אחד שעשה בהוראת בית דין מיריא וחכמים הינו רב' יהודא, אבל להא נמי קשיא דאי היכי אmai קתני רב' מאיר פוטר דמשמע רב' מאיר בלבד הא בהא מילתא רב' שמון נמי וכלהו רבנן היכי סבירא فهو ואין חיבור וחיבור, אבל להך הוראת בית דין הגדול, ורב' יהודא ייחידה הוא בהך מילתא כדתנן לקמן וזה ייחידה הוא בהך מילתא כדתנן לקמן וזה ע"ב ואם כן אמאי קתני רב' מאיר פוטר וחכמים מחיבין איפכא מביעי ליה רב' יהודא מחיב וחכמים פוטרין, משום היכי הדר ואוקי שינוי אחריתך בששה והן רובא כו' וחכמים הינו רב' שמון בן לישמעון דנקט מתניתין שומרת יום, דחויא בליליא דהא נמי מקרוי דבר שאין וחכמים כו' לא משמע דתנאי נינהו

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד 158

כך לאוקמי כרבי אלעזר ברבי שמעון, שלא קיימהلن כוותיה אלא כרבי בר פלוגתיה דהלהכה כרבינו מוחביו ירושלמי רמאי פ"ב ה"א.

י"ג ע"א צד כרת לא פריך כי וא' בעית אימא כי. בדרך הראשון קשה קצת دائ' לא פריך צד כרת אם כן ה' כי נמי באשם לית ליה למفرد שישנן בכלל דמו לגמרי, דחטא את ועולה ישנן בכלל עבור וכן עליה, אבל חטא את דכלה עצבור וכן עליה, אבל בפסח לא שיק זה אלא דברי כנופיא כדרכטיב כל קהל עדת ישראל ושות' י"ב וזהו ליתיה בחטא ועולה כלל ולא בעו דאילו מדרון מהיכא תיתי שתה רצפת העוראה בנזיה במדרון משופעת למטה לאחוריה המקום שבו נפל הדם, וגם מן הצד ערך שהיה משופע דאם לא כן הרי מתחפט הדם מן הצד ומתקרב קצת לUMBACH, הילך מצד זה ערף טפי לאוקמי בגומא, אבל גם זה דוחק דהיכי שבקי גומא בעורה, ותו דגומה לא רצפה מקריא ומתניתין קתני על הרצפה, לבן מוקי ברם עבה וקרוב לקוש, וגם זה אמרה אלא מגמרא מפומי'יו דזקנים מכל מקום איתן לעזרה שיק דרב זקנים גופיו, ואם כן לעולם שיק דרב הונא دائ' לא שיק לומר Mai טעמא דבון עזאי שיק מיה לומר Mai טעמא דבון דשבעים ושנים זקן.

ט"ז ע"א במקום מדרון וא' בעית אימא בוגמא וא' בעית אימא בסמייה. שלשתן אותו מרחיק, דאילו מדרון מהיכא תיתי שתה רצפת העוראה בנזיה במדרון משופעת למטה לאחוריה המקום שבו נפל הדם, וגם מן הצד ערך שהיה משופע דאם לא כן הרי מתחפט הדם מן הצד ומתקרב קצת לUMBACH, הילך מצד זה ערף טפי לאוקמי בגומא, אבל גם זה דוחק דהיכי שבקי גומא בעורה, ותו דגומה לא רצפה מקריא ומתניתין קתני על הרצפה, לבן מוקי ברם עבה וקרוב לקוש, וגם זה פשיטה שהוא דוחק.

פרק ב' כ"ח ע"א אי בעית אימא באליה של גדי וא' בעית אימא תני זבת. לאי בעית אימא ראשון קשה דסוף סוף למה ליה למןket בגדי ולמנתני עליה, אדרבא זבח הזה ליה לומר שאם חישב לאכול מעור האליה מועל קצת, דהא דשאני בין פשח וחטא את לשאר זבחים ה'ינו בדיעבד אבל לכתילה מיהיא פשיטה דבכל הזבחים בעין לשמן מועיל, ובזה היה ממשיענו חידוש גדול וכדנתן לשם שהוא דברים הזבח נזבח כי

למנעח מאמר שניות לאריות לדוד

בשלישי, או דוקא קפיד קרא לפוסלו לכחן גופיה דחויב לה כעבירה שעשתה פירות הא לאו ה' כי שלא נתפרנס כל כך מחשבתו הרעה לא פסלתו תורה, מושם ה' כי קאמר אי בעית אימא משום דכתיב לא ירצה ויקרא ז' י"ח, ומיהו מה' נמי ליכא למילך ראה גמורה ודילמא תרתי קאמר קרא, רישא מירי בפיסול זבח כתוב לא ירצה וסיפיה דקרה המקריב כי מירי בפיסול כחן גופיה.

פרק ד' ל"ז ע"ב כפירה בבדי לא אשכחן ואי בעית אימא כי. תירוץ ראשון אין מספיק למאי דאן קיימנן לאוכחו דלפחות בעין לעיכובה מתנה אחת באצעב ממש, דאיברא דכפירה בכדי ליתא ומיהו דבעין נתינת אצעב ממש לעיכובה מנגן, הילך אצתריך לאותוי אידך שינוי דאהני מקריא ואהני מסורת, ומיהו בהן שינוי נמי איכא דוחקים הנראים לעין מתוך הסוגיא עצמה.

פרק ד' מ"ט ע"א פשח בשא' ימות השנה שלמים הוא וא' בעית אימא כי. אין מקום ליספק במתיקה דשינויו קמא, דהא מכל מקום מותר פשח הוא ומכח פשח קאתי וטפל מקרי לגביו פשח אף על גב דאקרי בשם אחר שהוא נקרא פשח וזה שלמים, ואם בא' לומר דמכח שינוי השם לא מיקרי טפל אף שבא מכחו, אוזדא לה מעיקרה הוכחת רב ארא בר אהבה דכלום מצינו טפל חמור מן העיקר דהכא נמי חטא את מיקרי טפל לגביו עולה אף על גב דאתיא מכחה משום דاشתנו בשם כי ה' כי

דברתי מחשבות מפוגין בה בין אכילת אדם בין דמזובת, אבל השთא דנקט עליה Mai קמשמע לו' דחויבא בשור ושהיא בכלל הנתחים פשיטה תנינא ואלו שעורותיהן כבשן עור שחתת האליה וחולין קכ"ב ע"א, אך הדר קאמר אי בעית אימא תנין זבח, אבל אין אומרים זה אלא בדוחק גדול לשבושי לתננא דמי'תי למתרנית באדייה.

כ"ט ע"א אי בעית אימא נפקא ליה מדחרים וא' בעית אימא מדחרים כי. הא דקאמר נפקא ליה מדחרים ה'ינו כדפרש רשי' ווד'ה נפקא) דמדאצטראיך קרא למימר אין נפסל בשלישי שמע מינה דבזבוח קאמר, דאי בזובח למה יפסל בשלישי הלא הוא לא חטא אלא האוכל, אמנם אי מה' לא איריא כל כך דמלבד מה שהקשו התוספות ווד'ה נפקא) דרבבי אליעזר נמי דדריש אין נפסל בשלישי ואפי'ו וכי מיבעי ליה קרא דבזבוח מדבר ומה שתיריצו הוא דוחק, ותו ולא מותקם אליבא דרב מריד מותני לקמן (ע"ב) אמר רב' ינא מנין למחשב בקדשים שהוא לוקה, הרי דלחק אמרוא דריש רב' ינא לשון מחשבה ולא חשבות ולקמן אמרין דרב' אליעזר דריש לא יחשכ רבבי ינא, ובלמא לאמורא קמא אליביה דרב' ינא יש לומר כמו שכתבו התוספות אבל לר' מר' לא את' שפיר, אמנם בר מן דין עיקר ההכרח אין מוכחה דaicא למימר דוחק כהאי גונא דאהנו מעשי, דמתוך שחשב עלי' מחשבת פיגול לאוכלו בשלישי אתרע מלטה ונתגאל חובה על ידי' חיב' שנעשה נותר גמור ונאנבל

החיזון אם נתנו מתנה אחת כיפר ולז' ע"ב, והכא דיעבר קיימין.

שם איכא אשם נזיר בו' ואילו בעית אימאכו. תירוץ ראשון אמר שמי מספיק, ראיירא דaicא אשם נזיר ואשם מצורע דבנוי שנה נינו ויכולן להתערב בהדי פשת, מכל מקום כיון דבשאך אשומות כגון דגימות ומעילות בו' לא מירב, לא הוה ליה למיתני מילתא פסיקתא הכל יכולן להתערב חז' מן החטא והאשם דהא איכא פsch ורוב אשומות נמי שאין יכולן להתערב, לכך קאמר אי בעית אימא דאין הכי נמי שוגם בהדי אין אשומות יכול להתערב משום דaicא בן שנה דמייחז בו', אבל הא נמי דחיק דכיו' דקרונות כלם מסתמא באין ממשקה בני ישראל ויזקאל מ"ה ט"ז וכדרארין מירח שבערדו ומגילה כי"ע"א, אם כן מניך שפיר בן שנה ובן שתים.

פרק ט' פ"ה ע"א תיובתה ואי בעית אימאכו. ברישא בעינן לפירוש הבניינא דבין פירוש רשי' לפירוש התוספות אהך תירוצה דאי בעית אימא, רשי' ז"ל ור' מיקטלו פירש וזה לשונו מיקטלו קטלה לא שייכא שחיטה בפנים כל לא בחולין ולא במוקדשין אבל שחיתה לילה שחיטה היא בחולין הליך בקדשים שחיתה פסולה היא קrho'ה, ע"ב, ונראה דהתוספות ז"ל (ד"ה מיקטלו) קשיא להו אהך פירושא דאי מהא לא אירא, שאם באנו להשגיח ולהתבונן על החולין ולומר דמשום דשיך בחולין הוא רמייקרא שחיתה פסולה גבי קדשים אבל בעוף בפנים לא שייך אפילו בחולין שאין

כו'. התירוץ הראשון לא משמע hei מלישנא דMRIvo'a לשלה משלשה רבמקומן שנפל זה כבר הוי שם שלשה, ותירוץ בתרא נמי דוחוק דכיו' דרב שמעון סבר רבבי אליעזר שלא שר' אליא שנים שניים, היכי קתני ומשלשה למוקם אחר מותר ומשמע גם כן דף' השלשה אמצעיים שר' והיכי שר' הר' השלישי הו' לבדו נשאר, ולאידך פירושא דפיש' רשי' ור' דהנך תרי' שניוי' על מלתיה דשמעאל נינהו, יש לומר דתירוץ ראשון דקאמר לעיל אליביה דשמעאל סבירא ליה רבבי יהודה בחדרא ופליג בחדרא פשיטה שהוא דוחוק דסוף סוף הוה ליה שלא כמאן, וכך מחדר אשעניא תניניא, והיא נמי דחיקא משום דקשה הכל מה שהקשו התוספות ז"ל ור' ואילו

ע"ה ע"ב לדבוריו דרב' אליעזר קאמר ואי בעית אימאכו. שנייא קמא דחיקא דמסתמא מרדנחת רב' לפירושו כולי האי מלתיה דרב' אליעזר משמע דסבירא ליה כוותיה, ואידך שנייא נמי לי'א שום סברא לחلك בין הואה לנtinyה דהה כתיב והזה ובמדרבר יט' ור' והכא כתיב נתן ויקרא ד' ז', ואס נפשך לומר דסביר רב' ונתן דרוצה לומר שיעור נתinya הכא נמי והזה שיעור הואה דמאי שנא, ואס על גב דרש' ז'ל (ר' ונתניה) נשמר מזה ופירש נתinya צרך שיעור שיראה הדם לשני רוחות הקרן של מזבח דוחוק הוא, דעתך כאן לא בעין שתי מתנות שהן ארבע דהינו שיראה לשתי רוחות לכואן ולכאן אלא לכתילה, אבל דיעבר תנינא בהדי כל הנתין על מזבח hei

לו זכרי כהונה בו' משום דכתיב לה' ואמרין דכמאן דכתיב קדרש קדשים דמי וכדרפירים רשי' ור' קדרש, הכא נמי הויל והקשו הכתוב לחטא נימה דכמאן דכתיב קדרש קדשים דמי, הילכך הדרין למאי דמסיק תחילת בקשיא, ועיין שהיטה דעתלה לעיכובא קבלה לעיכובא מnan.

ג"ד ע"ב דכתיב ובין כתפיו שכן ודברים לג' י"ב ואילו בעית אימאכו. אהך טעמא דבעי לאוכחו דמקומות דהבא נמי הדמן יתעבד דבי היכי דההס בהיקש קמא בהמותatakosh ובהיקש בתרא מקומות, הכא נמי בהיקש קמא בהמותatakosh תודה לשלים לכלהו מי' דשלמים לטען דתודה סמכה ונכסים ותנופת הזה ושוק, ובהיקש בתרא זמיניםatakosh הואה זרונה דתודה, ואילו זמיניםatakosh הואה זרונה דתודה, ובין כתפיו לא אירא, דנדירוש ביה כי היכי דאיתא במדרש וספריו ואות הברכה י"ב ובין כתפיו שכן מה שור זה אין בו גובה מכתפיו כך בית המקדש גובה מכל העולם שנאמר וקמת ועלית וכו', משום היכי קאמר אי בעית אימא שמנני הוצרך שען דגמירי סנהדרין בחולקו של יהודה וכו', ומיהו מהא נמי לא אירא כל כך דסוף סוף ליעבדו בעין עיטם והלשכה של סנהדרין יבונה ארכוה משם עד שתכנס בתוך חלוקן של יהודה, דהא بلا זה הייתה מקצתה בחולו.

פרק ו' ס"א ע"א הא רב' ישמעה אל הא רבנן ואי בעית אימאכו. קמיהה ידוע שלא מתamura אלא על צד הדוחק עצם, דקיימה לנו דחקין ומוקמינ בתרי טעמי ולא מוקמינ בתרי תנאי וקידושין ס"ג ע"ב, ובתרייתא נמי דחיקא דמשמעות בשני מקומות דברייתא לא משמע hei.

פרק ח' ע"ד ע"ב מאילו שלשה דקטני תרתי והוא ואי בעית אימא

ולא איקרי טפל מותר פשח לגבי דפסח משום דاشתני שםיה, משום hei אהדר למילך ממוקם אחר אמר קרא העולה בו' ויקרא ו' ז', ואmens מלבד דחך דרש' רוחקה היאתו קצת קשה דאשכחן שחיטה דעתלה לעיכובא קבלה לעיכובא מnan.

קצת תירוצה לא הוה ליה ברישה לאסוקי בתיבותא אלא בקשיא וכדרעליל בפרק ה' דף וניה ע"ז עין שם, אלא נראה דaicא ביןיהם טבא, DIDOU דבחולין פרק השוחט כי"ז ע"ב) AiCa פלוגותא אם יש חיוב שחיטה לעוף מן התורה או לא, השטא הרץ תירוצה דתרץ תלמודא דשחיטת העוף בפנים מקטל קטליה והוה ליה כמתוי ראשו ואינו ראוי כלל ולכך גרע משוחט בהמה בלילה, הניחא למאן דאמר יש שחיטה לעוף מן התורה, אבל משום דלא מצינו שחיטה בעוף בפנים לשוני ואסקין בתיבותא.

שם ע"ב אי בעית אימה מעשה קמשמע לן ואי בעית אימה כו. תרווייז דחיקי, Dai מעשה קמשמע לן טרחא שלא לצורך היא, כלומר דברין זה דעוף לא מצינו מעולם בקדושים שיהא בו שיקות שחיטה הילך אי נמי שחיט ליה לאו שמי שחיטה כלל, אבל במין בהמה יש בה שחיטה מיז ע"ב, ולאיך אי בעית אימה נמי כיון שככל עצמו דרבי חנינא לא אטה לאশמעין אלא שלא שרי להורידם אלא דוקא כלאחד יד, לא הוה ליה למימר דוחה היה אבא כו, אלא הוי הוה ליה למימר לא היה אבא אלא דוחה כו.

פ"ח ע"א לא נזכה אלא ליבש שבה ואי בעית אימה כו. שניאו كما דחיקא, דההוא פורתא דקרטין שלא נבללו יפה בטלין במיעוטן וחלה עליהם קדושה ממילא בכלל כל שאור המנחה הבלולה, ואיך דברי בעית אימה נמי סוף סוף אפילו תימה דמנחה לסבול ודוחקים הללו אסיק בתיבותא, אלא נראה דסוף סוף כיון Daica

היכי דמוקי רב להיא בשל מתכת היכי נמי נוקי אנן לרבה בר אהילאי ואמאי איתותב, ואי חוי ש"ס דaicא שם דיק דאי אפשר לאוקמא בשל מתכת אם כן לרבות נמי ליכא לאוקמה בהכى, הילך משני אי בעית אימה, ברם הרץ נמי קצת קשה דמל' מקום אמא קאמר רב ישברו, ויעביר להו הסקה מבפנים, Mai אמרת דילמא חיס עלי'יו כו, אמא ליחס הוואיל וסוף סוף לית להו תקנתא אלא שבירה מوطב שיתפוס הספק,وضיטה דלעביד הסקה מעלי'יא דאפשר דפלטי, ובלא זה ליעביד בהו חורת כבשותות וכדרקמן וצ"ע"ז ואמא ישברו.

פרק י"ח ע"א כדי נסבה ואי בעית אימה כו. בזה הדבר ברור דשינויו כדי נסבה אין ספק דוחיקא היא, ומה גם דברי משני דברים נמי כדי נסבה ואין לך דוחק גדול מזה דתלת מייל, נסיב תנא מן החולין ובוים ובידו הימנית, ועריכים למימר דליך אלא חדא דוקא ותרי בכדי נסבינהו, הילך הדר משני אי בעית אימה, ולאי בעית אימה נמי כבר כתבו התוספות ור' ר' כד' לדלאו שינוי היא למאן דאמר דבר הלמד בגורה שהוא אין חור ומלמד בהיקש.

פרק י"ב ק"ב ע"א אי בעית אימה הא הוה איש בשת ואי בעית אימה כו. חדא דמלכותא דאיש בשת לאו מיד' הוה, ועוד דכי אמרין דהלוים ושמואל א"כ' לדורות הוא רוצה לומר לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות, לך' משני אי בעית אימה, והא נמי דחיק רשי' ר' הא אליבא דרבי יהודה.

פרק י"א צ"ה ע"ב רב מוקי לה ההייה בשל מתכת ואי בעית אימה כו. Mai דמשני רב מוקי כו עין רואה שאין זה תירוץ מספיק, Dai

מייה כלח דמייה והיכי מזין למפשט מינה דכל' הלח מקשרות את היבש גמור.

פרק י"י צ"א ע"א Mai תירוצה תריד במצוות ואי בעית אימה כו. התירוץ הראשון דוחקו ברור בלשון תירוצה לא משמע היכי, והשני נמי סוף סוף אם אתה דמוצי לא חשב תירוץ כיון דאי בו קביעות זמן בחובה, היכי נמי מיליה לגבי פשת, Daicra דפסח אין אלא פעם אחת בשונה, מכל' מקום מיליה נמי משכחת לה שלא אירע אפיו אלה בשנה, או שלא נולד שום ولד או שאין ראוים למול.

לו לשאול, אם כן לא הוה ליה לכתוב
ליישנא דהלום אפילו מתחילה.

ק"ד ע"א רבי חנינא כרבי סבירא
ליה וαι בעית אימאכו.
לא ניחא ליה לשיס לאוקומי בפשיטות
רבנן כרבי סבירא ליה ולכך קאמער
מיימי לא ראיתי כי לפוי שהדם מריצה על
העור בפני עצמו, דאם כן רבנן דפליגי
עליה במתניתין ואמרי אין לא ראיינו
ראיה אלא יצא לבית השחיטה סברי
כרבי אלעוז ברבי שמעון דאין הדם
מריצה כו', וקשה הלכתא אהלכתא
דקימא לנ הלהבה כרבבי מחבירו זעירובין מיז
ע"ב) וקיימא לנ הלהבה בחכמים נברכות ט
ע"א), לבך קאמער אי בעית אימא דאין
הכי נמי דרבי חנינא כרבי אלעוז ברבי
שמעון ורבנן כרבי ולא פלייגי, אלא דרבי
חנינא קאמער דלא ראה משום דלא שכיח
להפשיט קודם זריקה, ומיהו הא נמי
שינוייא דחיקא דאם כן מאי אסחדותיה
דרבי חנינא ומאי קמשמע לנ דלא
אתרמי.

פרק י"ג ק"ח ע"ב Mai טעמא דרבי
שמעון דכתיב ויקח מנוח כו'
ושופטים י"ג י"ט) ואי בעית אימא היינו
טעמא דרבי שמעון כו'. לטעם ראשון
קשה דעתו אנן ממנה ניקום ונילוף
דמלבד דאמרין דמנוח עם הארץ היה
ונברכות ס"א ע"א), איך נמי למידחי
cdrאמירין בש"ס הוראת שעה היתה
ונתבות ט"ז ע"א), ומה גם אחר דפשטה
דרקרא שבתורה ויבן נח מזבח נבראשית ח'
כוי הכי מוכת, היליך הדר קאמער דאין
הכי נמי דעתמא אחרינא את ליה לרבי

פתות ויקרא ב' יז, ואחרבא בהא מסתבר
טפי להכשיר דעתו לא מיקיים כולה קרא
דהיינו פתות פתים פלאגא מיהא מיקיים,
ושפיר נילף מכל שכן השטא כ' לא
מיקיים כלל לקרא כשר כי מיקיים פלאגיה
מביעיא.

כ' ע"א וכי תעה על דעתך שוד קרב
כו' וαι בעית אימאכו.
תריזן הראשון אין בו כדי שביעיה, דאם
כן הци נמי כל המנוחות שקמץ זר כו' וכל
זובחים שקבל דמן זר כו' נימא וכי תעה
על דעתך שוד קרב לגבי זבח ומנוחה
לעבור עבורה המסורה לבני אחרן, וכל
שכנן אפשר שמליח הזור שלא בראשו של
מזבח דאף על גב דלמזהה בעין בראשו
של מזבח מכל מקום לאו עיכובא הווא
עיין שטמ"ק אות א', והשני פשיטה שוגם
הוא דחוק לפי מה שהבין השיס במלתיה
דרב שאין עיכוב אחר אלא בחורה.

ל"ב ע"ב הא דכתבינוו כו' והא
דכתבינוו כו' וαι בעית
אימאכו. הראשון דחוק, דעת קאי הכל
בתפילין לא הוה ליה לומר בזה ובזה דהא
לא משכחת לה תרי שניים בחדר תפילין,
אלא הוה ליה לומר בזה או בזה, והשני
נמי דחוק דרבוי אחאי נמי אפשר דקאי
אתפילין ולא אמווה.

פרק ד' מ"ה ע"ב דניין דבר שמתנה
לכהן כו' וαι בעית אימאכו.
אוקימתא קמא דחיקא בטעמא דרבוי
עקביא, דעתך להקשוט כמו שהקשוט
התוספות ודו"ה דניין דאחרבא דניין דבר
שמנו למזבח מרבך שמנו למזבח,

ח' ע"ב אלא לייבש שבה ואי בעית
אימאכו. גם בזה כתבתי
בפרק ט' דזבחים דף פ"ח ע"א בס"ד.

י"א ע"ב תנוי קורת לבונה כו' וαι
בעית אימאכו. הראשון
דחוק לשבש הברייתא, והשני דחוק דאם
כן לא הוה ליה למיר בסתם קומץ לבונה
שהסדר כל שהוא הווא ולא מיריא אלא
דוקא לבונה הבהא בפני עצמה, ולא עוד
אללא דרישנא דקומץ לבונה כו' משתמע
טפי דבקומץ הבהא עם המנוחה אמר
דאם לא כן הци הוה ליה לומר לבונה
שהסדר כל שהוא מקומץ פסוליה.

פרק ב' י"ג ע"ב אי בעית אימא
סבירא וαι בעית אימא
קרא. תרויהו איך למדח, דעת מסברא
משום דלא עדיף ממעשה, הא מעשה נמי
בי האי גוננא דהיאנו קודם שהופרשו זו מזו
פשיטה שאם נגעה טומאה באחת מהן
נטמאת חברתה, ואם כן כי האי גוננא
אםאי לא תהני נמי מחשבה של זו לפgal
את חברתה גם כן, ואי מקרא נמי הך
קרא דמננו ויקרא ז' י"ח) אצטראיך למאי
דרדרשין בפרק שני דזבחים דף כ"ט ע"א),
מןנו ולא מחייבו להציא מחשבת חז
למוקמו.

פרק ג' י"ח ע"ב שריבה בפתיתים
ואי בעית אימאכו. סדריק
הראשון ברובו דאם כן לא הוה ליה
למיtiny פתים מרובות אלא רבות או
הרבה, והשני נמי סוף סוף מאי נפקא מינה
דהתם איך תורה חולות עליהן אדרבא
קפיד קרא דלא ليיהו חולות דהא כתיב

שמעון דיליף מכתוב הדר שבתורה מובה
פתח אוחל מועד ויקרא י"ז ז' ואין מובה
בבמה, ומיהו הא נמי יש לדוחות דהא
דממעט קרא בבמה אינו אלא דאין ציריך
שיהיה מזבח דומה לשאל מועד דהיאנו
בקרון וככש יסוד וריבוע, אבל מובה
מייהא ציריך כדאשכחן גבי נח לאפיקי על
הסלע.

פרק י"ד ק"ח ע"ב אי בעית אימא
מודשבע שכבשו שבע
shallko וαι בעית אימאכו. אי מהסבירא
פשיטה שאינה מוכרחת, ואי מהראיה נמי
איינה מפורשת דאין הכרח לפרש דבשנת
היבול משתעי, דידלים באראש השנה
לאו ראש השנה למןין שנים עולם קאמער
דיהיינו תשרי, אלא ראש השנה כלומר
בתחלת מנין שנה אחרת לגלותינו
וכדכתיב בעשרות וחמש שנה לגלותינו
בראש השנה ויחזקאל מ' א'), ורצוינו לומר
בمسلسل שנת עשרים וחמש לחרבן
ומתחליל ראש השנה של עשרים ושש
לגלות, ומאי דמסיים בעשור לחדר היאנו
בעשור לחדר אב שהוא החזן שמתקילים
שנות החרבן שהרי נחרב בתשעה ועשרה
באב כידוע, יהי רצון שיבנה במהרה
בימינו Amen.

מסכת מנהhot

פרק א' ב' ע"א אי בעית אימא
סבירא וαι בעית אימא
קרא. עיין מה שכתבתי בריש זבחים וב'
ע"א בס"ד.

דוחק א דסכינא, דצרכיס לידחק במא שכטבו התוספות ור' נהג נון דתיקנה לקורונית ועשהה בעין כל' ודלא בעין כל' שרת משום דקיימה לנו רבבי דין עושין כל' שרת של עז עין שם.

ד' ע"ב אי בעית אמא לאו אורחיה דמלכא כוי ואי בעית אמא כוי. אך שנייה דלאו אורחיה דמלכא כוי לא סגי דילמא אבל פירות או פת ושתה,ותו דאף על גב דלאו אורחיה משתיא بلا מיכלא היכא דלא אפשר שנייני תירוץ דוויבח ויסיתהו כוי ודברי הימים כיinch בז נמי אינו כל כך מוכרת, דלא סמך קרא ויסיתהו לויבח ממש.

ה' ע"ב אי בעית אמא דפסק בה גוזוא לעובודה זורה ואי בעית אמא כוי. תורייהו דחיקי, דההוא דמשני שחתק עצים, אין זה משמעות סכין המיוחד לעצם אלא המיוחד לאוכלין וכיוצא, אבל אותו שכורתין עצים איקרי גרזין או מגל או קורדים וכיוצא בויה ולא הוה ליה למימר סכין סתם, ושינויו בתרא נמי דמרקאמר סכין של עובודה זורה כוי פעמים שחותך מותר, משמע מסתמיותו דרוצה לומר שחתק כך כמו שהיא מבלי שום הכשר.

ו' ע"ב לא כרב חסדא ולבר מקמייתא ואי בעית אמא כוי. משום רמשמעות דברי המגיד בבית המדרש מלתיה דבר יוסוף משמע כרב חסדא טפי מרבי הונא, دائ' כרב הונא וטריף להו לכלחו Mai עד דקאמר עד תליסר חיוטא

דחכא עיקר דחיקא, דאייברא דכוליה פרקין בתורת שחיטה איר' אבל לאו בקדשים איר' מכילתין אלא בחולין, ואדרבא כמה ملي' חזין דתנן הכא במכילתין דנשתנה דין בקדשים ולא תנין הכא אלא דינא דחולין, כגון בכל שוחטין בין בזוכות כו' וג' ע"א ואילו בקדשים בעין כל' דהינו סכין, ולא תנניה משום דחכא בחולין קיימין, משום הכי אצטיך לאי בעית אמא דין הכי נמי דהתם עיקר והכא איר' דתנא טמא בחולין תנאה נמי טמא במקדשין, אבל הא נמי דחיקא דבשלמא כי הוה משני דהתם תנאה איר' ניחא, דלא תנאי אלא חרוא תיבה איר' דהינו ובטעמים איר' דתנא כל הפסולין, אבל השטה דבעי מימיר דהכא תנאה איר' דוחק לומר דבבאה שלימה ודין שלם דוכלן ששחוטו כי תנאה איר', והוא דבר דלא שייך בחולין כלל דבחולין אפילו לכתהילה.

ג' ע"א אלא דאטמי בשער' ואי בעית אמא כוי. תירוץ קמא לא את' שפיר כל כך דאסן כנ' בחולין נמי כי קטני הכל' שוחטין הינו דוקא דאטמי בשער' אבל איטמי במת לא, וכי תימא הכא נמי דטמא מת דחמיר אפילו בחולין שנעשו על טהרת הקדרש חיישין שמא גע' והילך לכתהילה לא, ליתא חדא אדם כן לא את' שפיר לישנא דהכל' שוחטין דמשמע כל טמא, ותו דאסן כנ' אדמפליג בקדשים דלאו עיקר מכילתין לייפולוג וליתני בדידה בחולין גופיוו במא דברים אמרוים בטמא שער' אבל בטמא מת לא ישחות, הילך הדר' וקאמר איז' בעית אמא, ולאי בעית אמא נמי איכא

שלמים מוכח דבתורת שלמים בעי' למקרבה, הילך הוצרך לעשות סני' מקרא, ובקרה לחודיה לא סגי דילמא כדרכי יוסי הגלילי לקמן פרט לניזורות.

שם סמי מההייא יין ואי בעית אמא כוי. הדוחק שבתירוץ הרាជון ברור נדרש לשושי לישנא דתנא, אמנם שנייה בתרא נמי דחיקא למימרא דרבי עקיבא עולה וכל חברתה קאמר, דהא מדרמעת כל שאר קרבנות מרכתי' לעולה ויקרא כ"ב י"ח משמע דעללה בלבד קאמר, ואי משום דכתיב כהה ובמודבר טיז' י"ט כי כתיב כהה גבי אורה כתיב ולא בגין.

פרק י' פ"ח ע"א לית ליה ואי בעית אמא מאי שבע מדרות כוי. אין ספק דלא ניחא כל כך למימר דפלי'gi במלתא דגמרי לה מפי השמועה דתנא קמא גמירי לה ולפי רבי אלעזר ברבי צדוק לא גמירי לה, הילך נדחק בא' בעית אמא לפירוש דין היכי דגמרי לה לכלוי, עלמא אלא בפירושא פלי', דרבי אלעזר ברבי צדוק מפרש מאי שבע מדרות שבע מדידות, ואמנם זהו דוחק חדא דגידי עלי' ריעו מדרות של יבש, מה התם מדרות ממש אף בלח נמי היכי, ומה גם לפי התוספתא שהביאו התוספות ור' מה שבעו דסביר ארבע מדרות היו אין ספק דשינויו דנא לא קיימת שפיר.

מסכת חולין

פרק א' ב' ע"ב הכא עיקר כוי ואי בעית אמא כוי. שנייה

ואוקימתא בתרא דחיקא בטעמא דבן ננס לדידיה ודאי הוה ליה למימר לה' ולכחן.

פרק ז' ס"ד ע"א אי בעית אמא סמי בחושה כוי ואי בעית אמא כוי. שנייה דסמי דחיקא, ורהור שטעה השונה והוסיף כל אותן הדברים ואפילו נמצאת הראשונה בחושה, דלא שכיח טעות כזה להוסיף כל אלו הדברים מבלי שםם, ואידך שנייה נמי למימרא דקמיהטא לא אמרה רבא ציל ובח' אלא רב' אמי הא נמי לא ניחא כל כך, דאייברא דבחייב לא קשיא קושיה חזקה כל כך כמו דהוה עד השטה לרבה מדרidea אידיה, מכל מקום אכתי קצת קשה לרבי אמי גופה דעתו לית ליה הקריבתו נא לפחתך ומלאכי א' ח'.

שם ע"ב אי בעית אמא משום כרמל ויקרא כ"ג י"ד ואי בעית אמא כוי. תירוץ דכרמל ר' זאננו מל' ראי משום כרמל דנסיב ליה זיקא ומתקשה יש תקנה דלייתו בkopotot מזופפות וכיוצא, ותו דאי משום דכשאינו קרוב אינו מתקיים להיות כהה בדורותן על עיבובא נמי, ותירוץ דין אין מעבירין על המצאות נמי לא מותקם כל כך, דאסן כנ' לא סגי דליתני מן הקרוב אלא הוה ליה למימר דוקא מן הרាជון דפגו ביה מדי צאתם.

פרק ז' ע"ג ע"ב אי בעית אמא סברא כוי ואי בעית אמא קרא כוי. אי מסברא לא אידיא כל כך, דמנלן דנכרי לבו לשמים אדרבא הוואיל ולא התנדב קרבן סתם אלא פריש ואמר

דמשמע עד תלישר ותו לא, ואילו בדרכו הונא צריך לומר שלא שחת אללא תלישר וככלו טרפה שמא בעור קמייתא איפגס, אבל אליביה דרב חסרא הלשון מתוקם שפיר דקשית ארביבר ואפילו הци לא טריף רב יוסף אלא מהאהדרונה ולמעלה עד תלישר לאפוקי קמייתא, הילכך אוקי תלמודא תחילהDKא סבר רב יוסף כרב חסרא, ומיהו משום דקשיא דרילמא בתתרייתא איפגס, הדר ונדרחן לומר דלעולס סבר כרב הונא אף על גב דרישנא דעתך דחיק להק שיטתא.

פרק ב' כ"ז ע"א אי בעית אמא

אחד בעוף ואי בעית אמא כו. בין באו ובין בהא דחיקא מילטא קצת, דאיilo לשינוי קמא קשה קצת דהויל ותנא תנוי תרתי עוף ובהמה, מי שנא דתני לשינה דדייעבד דשייך בעוף בלבד ולא תנוי לשינה דלכתחלה ולהיו שייך בבהמה, ומכל מקום ניחא בחדר צד טפי משינויਆ בתרא, דהא מכל מקום קאי לישנא דהשותט ארישא מה שאין כן לאידך שינוי דאיכא דוחקא למימר דתנא לשינה דהשותט משום סיפה להודה ולא שייך ארישא כלל, אבל מכל מקום בחדר צד ניחא טפי הר שינוי דוחקא למימר קאי אתרוייו בהמה ועוף השנויים במשנתינו מה שאין כן לאידך שינוי כדאמרן.

שם רכתיב וחטא את הבית ואי בעית אמא כו. מקרא דוחטא ויקרא י"ד נ"ב ליכא כל כך ראייה דרילמא דוקא בדבר שאין בו רוח חיים שייך לשינה דחיטוי, ואילו מקרא דחטא אני באזוב ותהלים נ"א טז נמי לא מוכחה כל כך, דחתם באזוב בלבד לא סגי להכשירו בשורה היא ולא לאפוקי דידחו אתה.

פרק ג' מ"ד ע"א כאן קודם ואי בעית אמא כו. עיין מה שכתבתי בפרק ח' דברכות דף נ"א וע"ב.

שם אמא טפח בכרכס כו' ואי בעית אמא כו. לחירוץ ראשון ערך לומר דלא דק רבינא וטעה בלשנה, הילכך מהדר לשנו' בגאנפא אחרינא, אך הך תרצויא ברטרה לא מתישב כפי הסלקא דעתין דלא אויל שער בתוך הוושט כלל וציריך לומר דפליגי המקשן והתרץן במציאות, הילכך מיתוי נמי תירוצה קמא לפום הסלקא דעתין דמקשן.

ג"ב ע"ב גברא אגברא קא רמית ואי בעית אמא כו. תירוץ ראשון מלבד שהוא דוחק דאՓוש פלוגתא לא מפשין כל כמה דמצינן, בר מן דין לו יהא דרב פליג וסביר דרבוי יאודה לחלוק על תנאי קמא אתה אפילו הци לא נצרכה דרב, דהא אם איתא תנאי קמא דוקא בססה אירע על מי סמרק התנה לפרש דבריו דאירע דוקא בססה, רקתני סתם ודרותת הזאב מודסתם שמע מינה דבלחו קאמר, ותו דמרבי יהודה קא מפליג להדייא בין דקה לגסה ותנא קמא קאמר סתם שמע מינה דאכלחו קאי, בשלמא אי אמרן דרבוי יהודה לפירושו אתה הינו דלא עצරיך לה רבי לפירוש מלתיה ותנא קמא דסמרק אמלתיה דרבוי יהודה דסמרק ליה לפירושה, אלא אי אמרן דפליגי לא הוה ליה לרבי למיתני סתם אלא אם כן קושטא הци דאכלחו קאמר והדרא קושיא תנינה, הילכך קאמר אי בעית אמא

דבעי נמי טבילה וכדמיסיים תכברני כו, והכא בעי לאוכוחי דחטהו הינו כל טהרתו להכשירו לאכילה, וכל שכן לאידך גירסא דרש"י "נדיה החטה".

ל"ז ע"ב התם נמי אי אפשר דלא הוייא מסוכנת פורתא כו' ואי בעית אמא כו. עיין במא ציון דבבבון ל' ז' ו' א' בעית אמא כו' ואילו דמלכי סימן ל' ז' א' מילפotta ראשונה איכא למחדה דלעולס אמא לך מסוכנת אסירה ומיהו הינו דוקא מסוכנת בידי שםים כגון על ידי חולין, אבל בהאי גונוא על ידי מכיה לא חשיבא מסוכנת אלא או היה לגמר או כמה להגמי, ומה גם מאחר שעושה גסטרא דהינו שמייז הראש בכת אחת לא שיך בהאי גונוא כלל שום זמן לומר שאו חשיבא מסוכנת שהרי בכת אחת חותך הכל, מושום הци הדר למילך מחלב חלב ודכתב קרא ויקרא ז' כי' למימר זהוי כי ויש לך אחרת כו' ואיזו זו מסוכנת, ואמננס אהא נמי איכא למחדה דדילמא הци קאמר רחמנא זהוי דאיתי איסורה דنبלה וטריפה והיל איסור חלב, וש לך אחרת דלא חמיר כל כך דלא חיל איסоро על איסור חלב, ומיהו אסורה מיהא הויא בשרה נמי, הילכך קמה חד לתנא קמא דדריש בשר פיגול הינו בהמה שהורה בה חכם ולידיה נבלה וטריפה מאין ניהו, דכמושמען לייכא למימר דמאי רבותיה אלא למסוכנת ושמע מינה דלכלי, עלמא שריא, אבל לרבי נתן דדריש בשר פיגול לשלא הורמו מתנותיה, לדידיה נימה דنبלה וטריפה הינו בהמה שהורה בה חכם אבל מסוכנת לעולם אמא לך דלכלי עלמא נמי אסירה.

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד 170

دلולום קושטה הכה דרבנן יהודה לפרושים אתה ומכל מקום אצטראיך דרבן, דלא נימא אורחא דAMILTA נקט, ומיהו הא נמי לא קא סלקא דעתין דמשום אורחאAMILTA לא חש למיתני רבותא אם איתא דסביר דהוא הדין לחתול.

נ"ג ע"ב לא שמייע לי כלומר כי ואיב בעית אימה כו'. משום דקיים לנו להכתא כרב באיסורי וברכויות מיט ע"ב לא ניחא כל כך למימר לא סבירא ליה דתנא למלהה בלשון חכמים סבירא ליה דתנא במתניתין דלקמן, וכראתא בגמרה במתניתין דלקמן, ובענין העמודה והערכה נמי כבר גילה סבירתו בפרק בתרא דתמורה וליב ע"ז דתנא למלהה דרבן מאיר בסתמא, ואם כן ממליא איכא למשמע דלפי דעתו אין נהוג במוקדשין וזה דהכא לא נצרכה, לכך אמר אי בעית אימה דלעלום רבינו שמעון היא, והא נמי שינוי דחיקא, דהא על כרך צידיק לומר כמו שכתו התוספות בד"ה וליפרקי מה כו' דלא בעין התוספות בד"ה וליפרקי מה כו' דלא בעין למימר ופרק להו מעיקרא,adam בן תוו לא הוא מוקדשין ומנתניתין קתני אינו נהוג שינויו, דמרקתי אסור באכילה ממילא משתמע הא בהמה גופה שריא, ותירוץ בתרא נמי דחיקא דהא אין חיתוך כלל נקב דכל חיתוך בתחילת נעשה בו נקב ואחר כך נחתך לגמרי, ואם כן משנהתך קצת הויה לה נקב ונאסר והכי אמרין נקב לחוד ונחתך לחוד, ועם הוית שיש לדוחות דחיקא מיילתא.

נ"ה ע"א אידי דתנא רישא כי ואיב בעית אימה כו'. תירוץ קמא דחויק, דכל בידינו דמשום אידי אין לו לשנות טעות ותוס' מועד קטן כ"ג ע"ב למימר ופרק להו מעיקרא, adam בן תוו לא הוא מוקדשין וזה מעיקרא קתני אינו נהוג במוקדשין, אלא הקושיא היא דכיוון שספטו לפדוותו אם כן הויה למספר שיטתה ראייה ולכיסיה אפלו קודם פדיון עין שם, ואם כן לפי זה מאי קא משני יצוא זה שמחוסר פריה בין שפיכה לכיסוי, והא לאו הכה אמרין אלא דבתה הכספי פודה אם כן לא מחוסר מיד קודם הכספי והדרא קושיא ולכיסינהו.

פרק ז' פ"ד ע"א רבני היא ונסיב לה אליבא דתנא כי ואיב בעית אימה כו'. תירוץ קמא בלבד שהענין בעצמו דחויק לומר דנסיב לה אליבא דתנא ריבי מתניתין סתמא

למנצח מאמר שניות לאריות לדוד קע

נראה דהך ברוך אחר השורה של המלכים מיד קאמריה לה ולא משום תפילה ישראלי, משום הכה משניתו באנפה אחרינה בא בעית אימה דכין דאתה היב רשותה אתה היב, ומיהו אהך שנייה נמי קצת קשה דבשלמא אם האומרים ברוך הוא אותן עצמן דקאמריה קדוש שפיר זה משני, אבל כיוון דאחרני נינהו כדרומוכי קראי לא מותוקם שפיר הד תירוץ.

ע"ד ע"א אי בעית אימה במקום שמכרזין וחתוכה דנקרי כי ואיב בעית אימה כו' ואיב בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה קצת דכין שחייבין שמא יחתוך הנקרי למכרה לישראל, בוראי שיחתכמה בחתוכה דישוראל להטעותו דהינו שיפרע בדרך שהגיד מונה, ועוד קשה מה שהרגישו התוספות זיל' ודר' חיתוכה ותירוץ דחויק עין עליהם, הילכך הדר ומשני אי בעית אימה דלעולם אין שינוי בין חיתוכה דישוראל לחתוכה דנקרי, והכא במקום שאין מכרזין אירוי גוזה שמא יתננה לו בפני ישראל, ואהא נמי קשה קצת, חרוא דאם כן במתניתין גבי היתוך השלימה לא הויה ליה למימר שלוחה לנקרי, אלא רבותה הויה ליה למימר דאפלו ליתנה לו בפני ישראל באופן ואידי למובן מיניה אפלו הכה שרי משום דלייכא למיטע, דכין דשלימה היא מקומו של גיד היה ניכר אם נחתט הימנה, ותו דכין דאיידי במקום שאין מכרזין דaicא חשתא דטריפה, אפלו חתוכה נמי ואפלו ליתנה בפני ישראל, שהרי הישראל בעל כrho ציריך לשאול לו אם היא טריפה ומילא

הואיל ולא מותוקם אלא בבכור לבה, וכל שכן דליינא דמוקדשין לא משמע מיד דקידש ממילא אלא שהוא מוקדש בפה מאחרים וזהו ליה למימר בקדשים, ולתירוץ בתרא נמי קשה כמו שהקשה תלמודא לעיל דאם בן איסור גיד קדים דסביר תנא דין דנווה בשליל, ואיסור קדשים אינו אלא לכשיצא, ואם בן מוקדשין נהוג בגין גיד מיבעי ליה.

ע"ב ע"א ברוך אופנים הוא דאמר לי והאי בעית אימה כו'. ברישא יש להקשוט דלפי הנראה מתירוץ ראשון משמע דאופנים חשבי טפי מהמלכים דקאמר ברישא, וקשה זהה נגד האמת דאופנים הם מהעשה והמלכים מיצירה, וכל שכן לפ' מה שכתבו התוספות ודר' ברוך דקירוש אמרים שרפאים, דרשפים חשבי טפי שהם בסוד הבריאות וכמו שכתב בספר הכוונות בקדושות יוצר זהה שאומרים והאופנים וחיות כו' מתנסאים לעומת הרפאים, וכן בקדושות יוצר זהה שאומרים והאופנים ואופני הקודש, ואפשר דכוונת הש"ס כלפי מה שאמרו במקום אחר דהמלך סנדלפון שהוא ראש האופנים בעשיה קשור כתריס לקונו מתפילות של ישראל, ומשבע לה לתגא ואיזיל תגא ויתיב איזוכתיה והוא ברוך כבוד ה' מקומו, ולפי זה הינו תירוץ, דאופנים קאמריה ליה כי קא מסקי לתפילותיהם של ישראל, וכיון דהויב בתפילות ישראל מצו להזכיר את השם לאחר שתי תיבות כמו ישראל עצם הויאיל והוי לבבורן ולצרכן של ישראל, ומשום דמדרבי הנביא דכתיב וקול האופנים לעומתם כו' ניחקהל ג' ג'ן

אין איסור חל על איסור רומביים פרק י"ז דאיסורי ביאה הלהה ח', הילך הדר ומשני איפכא דלולום בעלמא סבר אין איסור כי ושאני הכא דרבינו רחמנא גדי, אמן תירוץ זה דחוק, לא מיבעיא לפירוש ראשון דפירוש רשי' ור' ה' ה' שמע רהא לכא ריבויא כלל דلغופיה אצטרייך וכמו שתכתב רשי' גופה, אלא אפילו לאידך דכלחו תלתא יתרוי, מכל מקום מנא לה לשימושם למדרשה להכى דילמא לאפוקי דם, דאף על גב דלאו גדי הוא מכל מקום הא לא אימעט אלא מגדי וכמו שתכתבו התוספות ור' ה' וט', אי נמי לימה למעוטי שליא ודלאו פירושה היא, ועוד מנא לה למפרש ולאתוי תרתי חלב ומתה, הוайл ובעלמא אין איסור חל על איסור והכא דוקא גלי קרא לית לנ לאוקמי קרא אלא בחדר בדמי וכמו שהרגישו התוספות ז' ו' בד' הקסביר שמואל כ', וגם שינויਆ תליתאה רהא דידיה והא דרביה פשוטא שאינה נאמרת אלא מתוך הדחוק.

קי"ד ע"א כיון דאביישול לאי אכילה נמי לקי וαι בעית אמא כ'. הנה לעיל בלשנה קמא דעתה אמר איפכא דביבישול פלייגי ומאן דאמר לא לקי דלהכי אפקיה רחמנא לאכילה בלשון בישול לומר כיון דעל אכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי, הקשו על זה התוספות ז' ו' ור' כיון תימא אימא איפכא כדאמר בסמוך כיון דאביישול לקי כ' עד בגין, וכוונות קושיהם ברורה ממאי דקיים לנ דכל היכא דעתה לאקושי לקולא ולהוחמא לחומרא מקשין ויבמות ח' ע"א, ומכל מקום יש ליישב קושיותם ז' ו' והינו דבשלמא אי

מחבירו עירובין מ"ז ע"ב, וכן מפלגי אי חיל איסור אשר מן החי על איסור טריפה, גם זה דחוק רהא חזינן בסוגיא וק"א ע"ז דלעיל דאפילו מאן דלית ליה איסור חל על איסור באיסור חמור חיל, דעת CAN לא פלייגי תנא קמא ורבינו יהודה במתניתין וק' ע"ב אם נהוג גיד הנשה בטמאו אם לאו אלא אם נאסר מבני יעקב או מסיני, אבל אי אמרין דמפני יעקב נאסר לכולי, עלמא זה חיל משום חמור שכן נהוג בבני נח, ועוד דאתני צרכין לאוקמי פלוגתייהו במציאות שנולדה טריפה מן הבطن והוא להו לפרש ולא למייר סתם מן הטריפה דאמוראי נינהו ותוס' ביצה כ"ה ע"א ד' ה' CAN, הילך הדר ואוקי דלכלי עלמא לאיברים ובmittiy איסור טריפה וחיל כ', וגם זה דחוק, חרא דעריכים לאוקמי לתרוייהו דלא כרבינו דלעיל,ותו דבעין מימר דרבינו יוחנן דהלהה כוותיה לגבי דריש לקיש וסדר תנאים ואמוראים סימן ל'ב' סבר איסור חל על איסור אפילו באיסור קל ואנן לא קיימא לנ' הכא רומביים פרק י' ותרומות הלהה אי, והילך הדר רבא ואוקי באנפה אחרינה, וכדריך שביארנו כאן למא אצטרייך לאתווי תלת אי בעית אמא משום הדחוק שיש בכל צד, בכחאי גונא מתפרשי נמי בסמוך תלתא שינוי כהאי גונא גבי פלוגתא דאכל חלב מן החי מן הטריפה.

פרק ח' קי"ג ע"ב אי בעית אמא בעלמא איסור חל כ' וαι בעית אמא כ' וαι בעית אמא כ'. לא ניחא ליה לש"ס בשינויਆ קמא, דמקומינן לשימוש דלא כהלהתא דאן קיימא לנ'

ליהوش דילמא ערבבים אחלפה בבראה אהרינה דחויה נמי צירא כיון דלית ליה סימנה, אך מסיק אי נמי בסימנה.

ע"ח ע"ב ומר סבר מבשל לה והדר ליישנא קמא קשה קצת דמלישנא דקרה משמע להדייה דחתך להה מקמי ביישול, דהא כתיב ולקת הכהן את הזורע בשלה ובמדבר י' י"ט משמע שאינו מחוסר אלא לקחה אחר הבישול יצא זה שמחוסר כתיבת ולקחה, ולישנא בתרא קשה קצת אליבא דמאן דאמר דבקדרה אחרית מבשל לה שאין זה פשוטו של מקרה וכדריש רשי' זיל ור' ה' CAN לעיל בלשנה קמא.

ק"ג ע"א מר סבר בהמה בחויה לאיברים כ' וαι בעית אמא כ'. תירוץ אמא כ' וαι בעית אמא כ'. הנה דחיקא טובא אדם בן פלוגתא דתנאי דלעיל היא דרבינו ורבוי אלעזר ברבי שמעון באכל צפור שלם שניאו דשאני עלול דחביב דחיקא,adam בן הוה ליה לתנא לחلك בן adam הוא כمر ומר הלהה במר, ואני נמי לא שמי חבב עליו שרי כי היכי דקתני שאם לבבוזו מותר.

ע"ה ע"ב בשעתיה דלא עלים עינים מיניה וαι בעית אמא כ'. אין ספק שדבר רחוק לומר דמעולם לא אכיל בשרא אלא בשעתיה כ' שהיה ישב ומשמר משעת שחיתה עד הבישול שנולדה טריפה מן הבطن, ליפלגו באוכל צפור כל שהוא וכדליל דפליגי תנאי, לכן הדר אוקי דליתא דלא תלה פלוגתייהו בההיא אלא לעולם בההיא תירוצייהו סבריו לאו לאיברים שעמדת, ניחא ליה למייר הכא השתא כי היכי דליתו תרוייהו כרבינו דהלהתא כוותיה לעורב שהחליפה, אפילו צירא נמי

יכול להגיד לו גם כן שלא ניטל הגיד, הילך הדר משני דלולום ליכא חששא בשביל הישראל כלל אלא דחוק דרכבי משום גניבת דעת הגוי, גם זה בעית אמא כ' האי גונא אין נראה דaicא גניבת דעת דמאי איכפת ליה לומר בין ניטל הגיד לא ניטל הגיד, ואדרבא קרוב הדבר דניחא ליה לומר שלא ניטל, דמסתמא בשנותל הגיד נוטל גם גם כן שמנונתו דישראל קדושים הם וצ'א ע"א, וגריעותא היא לבני דגוי, ולא דמי לטריפה במר דשחותה, דההטם ודאי איכא נפקותא בין טריפה לבריאות הגוף, ועוד היום איכא נקרים דזהיר דלא למיכל בישראל אלא מישראל שנברקה מטרפות, שאומרים שהוא טוב על פי הרפואה.

שם אודעיה אודעיה וαι בעית אמא כ'. שינויਆ דאודעיה דחיקא adam בן Mai למיירה ומאי אסחדותיה,ותו דאי נקרא פתח לו כיון דאודעיה, וגם שינויਆ דשאני עלול דחביב דחיקא,adam בן הוה ליה לתנא לחלק בן adam הוא כמר הלהה במר, ואני נמי לא שמי חבב עליו שרי כי היכי דקתני שאם לבבוזו מותר.

הוא כתיבי תרויהו בקריאה אכילה ובישול עקיבא, דאי לו רביעי עקיבא קאמר אינה מן התורה, ורביעי יוסי הגלילי קאמר שוף כו' יכול היא אסור תלמוד לומר כו' ולא קאמר יכול היא אסור מן התורה, מהא משמע דעוף נמי איכא בגיןיו, ומיהו אלא אפקה בלשון בישול, מקום יש בראש וסביר הוא לומר שהלימוד הוא על הבישול דוקא לאשומען ביה שלא לקי כי היכי דלא לקי על האכילה, ולא רביעי יוסי הגלילי, דרבנן פשיטה דליך מידי בין שוף להבמה דכלחו מן התורה, ואיבר עקיבא אמא נקט שוף בלבד היה לה למיר רבותה דחיה נמי אף על גב דדמייא להבמה אפלו היכי שרי הואיל ואינה אלא מדרבנן, ואיבר יוסי הגלילי מאיר באפיקורן הא אפלו לכתילה ביחד ממש שרי היה לעוף, הילך היה עבי לשוני ברישא דלעלם ליכא בגיןיו בעוף מידיו ולרביעי יוסי הגלילי נמי אסир עוף מדרבנן, והשתא מתניתא דאגרא רביעי יוסי הגלילי יש דוחק דאם כן היה להו לפреш דאמוראי נינחו ותוס' ביצה כיה ע"א ר"ה כאן ולא למימר תרויהו סתמא הויל ולא ראי זה כראוי, ומה גם דמשמע היכי כדאמון ולכך קאמר אי בעית אמא.

פרק ט' קי"ח ע"ב אי בעית אמא
דכתב זה ואי בעית אמא כו'. הראה דמייתי מקרא מעיקרא מודכתב זה ודברים י"ח צ' איכא למדחי דחץ זה מיבעי ליה לכרלקמן דמתנות דין, וצרכין להך לישנא ליה לidak כמו שתכתבו התוספות ור"ה ואב"א דתרתינו שמע מינה, לבך הדר ואמר משום דזה היה ליה ממן שאין לו טובעים, אבל להך נמי קצת קשה דמשום הא לא שייך למיר ולקמן בסמוך איכא למיר נמי ליפיך מן האמור, דאי ביד קשת דלא היה ליה למיר קולית אלא עצם סתום וכדדייך רבא בסמוך וכדפירים רשי"ז ור"ה אמרין אמלתיה דרביעי יוחנן, ואיבר שומר אמראי שביק רב רביעי יהודה דהלהכתא כוותיה לגביו רביעי מאיר נערובין מ"ז ע"ב, ואחרים הינו רביעי מאיר וכמו שתכתבו התוספות ור"ה ור' יוחנן וכמו בשומרו, ובשלמא רביעי יוחנן לא מצין לאוקמיה רביעי יהודה ומתחז הדוחק צרכין לאוקמי כאחרים, אבל רב

חוואיל ומציין מהדרין לאוקמיה אליביה דרביעי יהודה אלא שיש דוחק כדאמון. **שם ע"ב לא משום שומר כו' וא' בעית אמא כולה משום יד כו'.** אף על גב דמשמעו של שום דברי יהונתן דכון הדר וקאמר סברא, ואיבר הסברא קשת קצת אליביה דרביעי יוחנן דהכרש תחילת טומאה הוא, אם כן לכתוב רחמנא ריבויא ברישיה דקרה גבי הכרש דהוא תחילת טומאה ומילא הוה שמעין מכל שכן בערך הטומאה דיש יד, אבל השתה דכתב ריבויא בסיפה דקרה אעיקר טומאה, איכא למיר דוקא בערך הטומאה גלי קרא לרובייה אבל בהכרש היוצא על ברוחך לא שומר הוא אלא ממקום יש לומר איפכא והוא כה המאי לאו ביה כולה האי לרבות היהודות.

קי"ט ע"א אי בעית אמא ביד כו'
ואיבר בעית אמא בשומר כו'. איבר מוקמינן לה ביד יש קצת דוחק אדם בן רב שביק רבנן ונקייט כיחסה כיאודה בן נקosa, ואיבר מוקמינן לה בשומר כי היכי דלית כתנא קמא, קצת קשה דאם כן לא היה לה למיר שתי עצמות סתום אלא היה לה למיר שתי קוליות וכדליך, וכל שכן דמדנקט וועליהן בעצמות סתום משמע ודאי דבבשך קאמר שהוא עליון ממש ולא במוח שבתוכן, ולקמן בסמוך איכא למיר נמי ליפיך מן הדבר, דהכא נראה דלא שייך לומר מקרא נדרש לפני פניו, דבשלמא אי היה כתיב רבויא דלכם סתמא או היה שייך לחקור אי הך לכם נדרש על ונפל מנבלתם עליו ויקרא י"א ל"ח) שהוא לפניו או גם על וכי שינויו קמא היכי קאמר ליכא בגיןיו, אלא מידי אמר לא בחיה בלבד בעוף לא מפורש בקרא במא' קמטעי דכתיב טמא הוא לכםתו ליכא לאסתפוק,

אימה כו'. אוקימתא קמא דחיקא טובא לרבען דהיכי מזו ודרשי בכור מקצת בכור משמע, בשלמא בעלה נגון דשה ואפילו מקצתה שוחלין עט עט' א' אפשר לדרוש כו', אבל הכא דבר הלמד מענינו מרכטיב בכור בישראל ושמות יג' בין כוליה משמע ולא מקצת דאי מקצת מישראל מיבעי ליה, הילך הדר אוקי בא' בעית אימה דלעלום ליכא מאן דדריש מקצת מכח בישראל כראמן, אלא דכולי עלמא רובא משמע ובכל פלגי אי למלי' אי לגרועו, והוא נמי דחיקא דלא אשכחן כהאי גונא דדריש לקרא בשום חוכתא דמשמע רובה דוקא אלא או כלו או מקצתו.

שם ע"ב הכא אפילו מקדושת כהן קא מפקע להו ואי בעית אימה כו'. תרווייחו טעמי קלישי נינחו למייר דמשום הכא כליא חיותא דרב מרוי, דאי מטעמא דמפיקע فهو אפילו מקדושת כהן וטפי הוה ליה להטיל בו מום וקדם שיעזא לאיר העולם, איכא למייר אדרבא דכיוין דלא הוה דעתיה לאפקעניהם ולפי האמת לא הוה מפיקע להו ואדרבא הוה אסור לו לגוז בגיזה ועובדת דכיוין דהכא מירוי בדלא ידע מרוי דעתך ואדרמאיין מעיקרא חצרו של אדם קונה לו שלא מעדתו, אם כן מי שייך למייר דעתיה עילודה בדבר שאין שבא לעולם הוה, ואי שרין ליה להטיל מום ממש דהוי איסור מפורש בתורה ודברים ט' כ"א) קודם שיצא לאיר העולם כל שכן דaicא למשר לhnנות לגוי, דלא קעבר אמידי דאסורה דאפקעתא לא כתיבא באורייתא, משום הכא קאמר טעם אחרינה דaicא חששא מפני

חולקין אותה במדה, גבי גז נמי מאן אמר לנו שלא עברי הכא שגוזים כל העאן של שותפות ומחלקים אותו במדה או במשקל, נימה הכא נמי מבאן דפליג דמי ונחיב חלקו של ישראל, הילך אלעאי לשינוי אידך שינוי דרבוי דהיכי תרווייחו מצאנך נפקא, גם זה דוחק דהיכי דריש תרתי וכדמשני אלבאה דרבנן, והחילוק ברור בין ישראל לנכרי ולית לנו לאוקמי קרא אלא במסתבר.

פרק י"ב קמ"א ע"ב אי הכא אמא אסורת כו' אמן ואי בעית אימה כו'. שינוי דאמון דחיקא טובא דאמון שלוחי בעי ומאי שייך למימר אסורת מושג גול, ולא משכחת לה אלא באיסורא שעבר ונוטלה, וחווין בסמוך לאיפילו בבניהם לא ניחא ליה לש"ס לשינוי דבר ונטלן תחת האם משום דהיכי באיסורא, ומשום הכא נדוח לאוקמה בקטן וכדריש רשי' זיל' וריה ומשיין וככל שכן באמן דהוי עיקר הלאו ולא תkeh האם ודרכים כ"ב יא, משום הכא נדוח בא' בעית אימה לאוקמה בבניהם ומשום דדעתיה עילוי' הואה, והוא נמי דוחק קצת דכיוין דהכא מירוי בדלא ידע מרוי דעתך ואדרמאיין מעיקרא חצרו של אדם קונה לו שלא מעדתו, אם כן מי שייך למייר דעתיה עילודה בדבר שאין לו ידיעה בתחילת הכל.

מסכת בכורות

פרק א' ג' ע"א רבנן סבר' בכור מקצת בכור כו' ואי בעית

אחרת, ומאי אירא המזיך או אקלן נמי הכא הוה ליה למיעבר דהא לחכמי בית המדרש שלחום. דנקט.

קל"ג ע"ב אין אמונה בכחותם אי בעית אימה כו'. אנטיגנוס כו' ואי בעית אימה כו'. תירוץ ראשון דחיק טובא דאי אין אמונה לשומר המעוט כי לא הוי שותף כל שכן אנטיגנוס שרי מוגרמת למעלה מטבחת הגודלה מכל מקום פשיטה דכל דכם דמבחן מטבחת הגודלה ולמטה עד כנף הריאה כו', נמצא לדידיה נמי רוב מקום השחיטה איןנו והיכי קתני סתם נוטלה ובית שחיתה עמה דמשמע דכל בית שחיתה נוטל, לא הוא להה לימייר אלא ומבית שחיתה עמה, לכך הדר משני ואדרבא לימייר אינשיה אם איתא דשותפה הוא לא הוה מאמין להה שנותלה ובית שחיתה עמה נמי נוטל.

קל"ה ע"ב אידי דהאי קדושת דמים כו' ואי בעית

אימה כו' ואי בעית אימה כו'. לישנא קמא קשה דשפир קאמר רבוי אלעאי, ורבנן היכי קאמרי לא לכתוב לא ווי' ולא ראשית הא הכא דוקא עציריך כדקאמר רבוי אלעאי טעמא, הילך הדר משני אי בעית אימה דרבנן בתרומה מהיכי חלקו של ישראל ואם כן לא מצי למפרט שותפות נכרי בגין מהיקsha דתרומה אלא מצאנך ודברים י"ח ד', ואהא נמי קשה קצת דאם כן כי היכי דאית להו לרбанן בתרומה דחלקו של ישראל חיב הכא נמי בראשית הגז הוה להו לחיבוי חלקו של ישראל, והכא כתיב צאנך והוי כמו דגנן דחתם, דמאי דפרש רשי' זיל' וריה ומזה לאחרן ומהזה לבניו ז' י"ב, וכי היכי דעבד רבי עקיבא גבי נכסיו ואיבעיתן דרגן כמאן דפליג דמי שהרי רקטייא בר שלום ועובדת זהה י' ע"ב הכא

הרואים, והז נמי טעמא קלישא דאדרבא יש לומר דעתו איכא חששא ודראים להטיל בו מום קורם שיבא לאoir העולם, דכי הוא אינשי בתר הци לא ידע שהטילו מעיקרא ודלא קדיש כלל, ותו דראים גופיוו מהז איזו נמי מאי דנהיג ביה קדושה ואי נמי איזל ועבדי כדבעיד איזו לעבדו ומה בכח, וווחק להוועד דחווא להא ולא הווע לא הא.

ר' ע"ב מרכתייב ואט עשרת חריצ'י כו' ואי בעית אימא כו' ואט בעית אימא כו'. קמהדר אטלת קראי מסומן דחוזא כי אין גם אחד בהם שתהא ראייה גמורה וחוטכת, אלא קוושטא עריכין למימר וגמרה גמירי לה ואסמכוה אקרא, דאי מקרא קמא דחריצ'י החלב שמואל אי ייז'ו ליבא הוכחה גמורה לשורי' חלב גופיה בעינה, דכיוון דחידוש הוא אין לך בו אלא חידושו ומועד קטן ז' ע"ב ורש"י ד"ה לאו וברחיצים דהיינו גבינה דוקא אשכחן קרא למשיר אבל החלב באיסוריה קאי כיון דלית לנ קרא בהדייא למישריה, ודמי למה שכטבו הרמב"ן והר"ר אליעזר שהביא הטור יורה דעה בסימן פ"א לאסור המימי חלב מהאי טעמא, דכיוון דבגמרא מציריך פסוק להתר חלב מסום דכל מידי דעתיה מהי אסור, ובגי' מבשל במי חלב אמרין דמי חלב אינו כhalb וליכא קרא למשיר וכיון נשיקת כפות רגליו ע"ש. נ"ב: ע"ג דעתמו של הרמב"ן אית בה פרא, מכל מקום דאית מחי אסור, ואפ' על גב דהאחרונים לדינא יש להחמיר בדברי הרמב"ן והר"ר זיל תפסו עליו בזה עיין בפרי חדש ובפרי תואר שם, כבר העלית בחידושים שם' אליעזר שהביא הטור דכיוון דפלגי רכבותא הקבלה תכريع, ונמצא בדברי קדשו של מרדכי שיש ראייה לפסק הרמב"ן כוותיה ולא מטעמיה מה שכתב רבינו האר"י זיל טעמי המצות סוף פרשת ויקרא), דתפס באידך

ומAMILא קשה לרבי שמעון, אלא ודאי דבקראי פלגי, והיינו דקאמר אי בעית אימא דאין הци נמי דבדרשה דקרה פלגי ולעלום אי לא אשכחן קרא לרבייה להיתרא עריכין לאסור כי טעםיה דרבי יהודה דאין לך דבר שהקפידה כו', והכא רבוי יהודה לטעםיה דמחייב שותפות גוי ולהילך דריש צאנך (וברים טז' יט') למשרי מיהא גיזא בשותפות גוי וליכא קרא למשרי פטר חמור ומAMILא דאיסורה קאי, ורבי שמעון לטעםיה דסבר שותפות גוי פטר לגמרי היליך דריש מצאנך שרויותא דפטר חמור, ומיהו אהך ילפטא נמי קשה קצת דכין דמודים דאי לאו קרא הוה אסירין מכח הסברא דרבי יהודה, אם כן כי נמי אשכחן קרא דשרי ליה בגיזה מנא ליה לרבי שמעון למשרי قولיה בהנהה, דילמא גיזה הוא דשרי ביה רחמנא אבל גופיה באיסורה קאי גיזה הוא דשרי משומד לאו חזי למיד).

ר' ע"ב אי בעית אימא רבוי יהודה כו' ואי בעית אימא רבוי שמעון כו'. תרווייחו דיחוו' בעלמא נינחו, דדחיקא מילתא לפרטא לא כרבוי יהודה ולא כרבוי שמעון אי לאו דנימא דמودה רבוי שמעון לאחר עריפה שאסורה בהנהה, דאי רבוי יהודה היא וופסיד דקאמר היינו מאי דזה מזע למרוחה דמחיים הוה מזע פריק ליה בשעה בר דנקא וכל השאר שלו והשתא מפסיד הכל, מכל מקום הויאל לרבי יהודה כל כמה דלא פרקיה אסир בהנהה נמצא שלא היה ממענו מעולם ולא שייך למימר אליביה יופסיד ממענו כי לא נקרא עליו שם ממענו, והכז הוה ליה למימר יופסיד מליהוות לו

הס דעם נעדר וכו' כאידך ליישנא דש"ס דביברות [ו' ע"ב] ואחר שנברר, מה שנברר אה"כ חזר לעיקרו ודם הוא ע"ש. וכל מה שהוכיתו הפר"ח והפר"ת לא סגי אלא לאפוקי מאידך טעמא דברן מן החיז אбел מטעם זה לא משנו מידי, ע"ב.

ח' ע"ב אי בעית אימא מכל הבהמה בראשית ג' י"ד כתיב ואי בעית אימא כו'. אי לשינויו קמא קשה קעת, דאיabra דכל משמע ריבוייה דהינו המוקלחת יותר, ומיהו איכא נמי מיעוטא דכתיב במ"ס מכל, ואם כן סוף סוף ליתן למנקט הגדולה טפי אלא נתפוש האמצעית דהינו בהמה גסה טהורה ולא היא כל כך, היליך הדר דמשום וקללה מהא אף אני נאמר טפי טובא להחמיר בקהלת ונאמר שהוא כגדולה שבבהמה דהינו שנה וכגדולה שבchia שהוא אפעה שהוא שבעים שנה ונאמר שהוא בן שבעים ואחת שנים, אלא ודאי דמכח דרשת דקרה הואה דחיכא טפי הדרשה מישבת בלישנא דקרה ולא משומן לאפושי בקהלת.

ט' ע"ב אמר עוליא יש לך דבר כו' ואי בעית אימא כו'. לאוקימתא קמא דעליא איכא למידך דכיוון שיש עדין לכאן ולכאן בין להקל ובין להחמיר אסם כן מאי טעמא דרבי שמעון דשתי רישי, הרי זה דומה למא אמרין בעלמא דכל היכא דאיaca לאוקושי לקולא ולהחומרה לחומרא מקשין לקולא לא מקשין ובמות ח' ע"א, דהא לא אשכחן שום פרכא אטעםיה דרבי יהודה

ראמי ודי' לבהן, ומה שתירצו התוספות ז"ל ודה' לקלאו גזר חמור אטו בהמה טהורה השטא לא יתכן כל כה, כיון דבבבמה טהורה גופה איתו אלא מדרבן והוה ליה כמו גורה נשבט כי"א ע"א, הילכט רחץ אי בעית אמא, מיהו להך אי בעית אמא לא מתוקם שפיר לישנא דבריתא דקאמר רבינו יהושע טעת כי אבל אמרו סימן ולד טינוף כי, ומאי שייך לישנא כי הא הרי רבינו ישמעאל נמי ידע רסימן ולד טינוף המתות כדי שתוכל לאקושי כי.

י"ז ע"א והכא במאיעסquin ברחל ילהה בתוך נשתה ואס כנ' רבינו יהושע לאו מידי משני ליה, דבשלמא לאוקימתא קמא שפיר קא מקש ליה אמא לא חישת לטינוף אבל להך שניא קשיא.

שם איך בינויו דזעירי כי ואי בעית אמא כי ואי בעית אמא כי. שניא קמא דחיקאadamן כנ' מלתיה דזעירי בחלוקת שניה בפלוגתא דתנאי ואמאי קאמר מדנפשה למא הלהכה כגמרה דרבינו יאושע, ותו דכיוון דרבינו ראשן דחיק וראי, חדא דמדקאמר רבא רבינו ישמעאל רבבי מאיר משמע דרוצה לומר רבבי מאיר למגרי, ורבבי מאיר אפילו להקל קאמר היכא דaicא חזקה כמו שהובחו התוספות ז"ל ודה' ואיבעת מההייא דגבוי תינוק וגבוי אותו ואת בנו, והכא נמי איך חזקה דבוחקת שלא ילדה היא וכמו שכתבו נמי התוספות בד"ה מחותרטא כי, ועוד דכיוון דamarin דלהחמיר קאמר ולא להקל מוכרכ דרוצה לומר דמדרבן היא דאי מדאוריתא חיישנן אין חילוק בין להקל בין להחמיר, והואיל ומדרben קאמר קשה מחמורה

קשה אהך אוקימתא דלפי זה רישא דמתניתין דהכאadamן מתו יפהו אתייא לאפוקי מתנה דבי לוי, וסיפה דמתניתין כשקדם ה الكرשן את מומן נמי דלא יקרו הוויא לאפוקי מרבען בני פלוגתיה דרבבי שמעון לדידrho אס מתו יפהו אליביה דרבבי שמעון בן לקיש, ואס כנ' מי שנא דקפיד רב לפירוש דרישא מפקא מתנה דבי לוי ולא קפיד נמי לפרש דסיפה מפקא מרבען כדארמן, ואדרבא הא אוצטריכא טפי לאפוקי מודעתה דרבבי יותנן לדידיה מותוקמא כרבנן, מושם הכי אוקי מלתיה דרב' באנפה אחרינא דלעולם כרבבי יוחנן סבירא ליה ואס על גב דההט פרושי קא מפרש מלתיה דריש לקיש ליה לא סבירא ליה, ואמנם מלבד שזה קצת דחוק עוד קצת קשה ואס כנ' דרב רוצה לומר זו דרבבי רבינו שמעון ומחלוקתו, אמא מסיים בה כדעתיה דרבבי שמעון דקאמר קדרשי בדק הבית לא חניא לא הזכיר התנה לומר דמשום הכי הוא ופדר חמור ודוקא, ורבינו חניא טעם דקרה דקהא דריש ומשום הא לא מיקריא חביבא, ומה גם דעתעה דרבבי חניא לא הזכיר התנה לא מילה מה אקדמיה, וαι מטעמא דזוטרן מיליה מה בכך מכל מקום יקרים בכור הטהורה דחשיב ועד אחרין לישדי ליה למיליה דחמור, ותו דהא לא פסיק ושדי לה לגמרי דלקמן בפרק ג' ויט ע"ב הדר ומזכיר עוד לחדר דינא דפער חמור דקtiny פרה וחמור בנות שלש כי, אף על גב דaicא למיר דאגב פרה הוא.

ט"ז ע"א ואוצטריך קרא ואוצטריך הלכתא כי ואי בעית אמא כי. למא דמשני ואוצטריך קרא ואוצטריך הלכתא דאי מהלכתא הוה אמיינא איסוראaicא באכילה לאו ליכא, קשה קצת דכיוון דגלי הלכתא ולא חז להקרבה שדרנים למיתה אס כנ' אפילו זריך דמן פשיטה שאין הקדרש מקבלן וכמאנ דלא זריך דמי ונמצא שלא קרבנו מתיירין, ובודאי אי אכיל להו לקי משום למיר דרבכ רבי שמעון בן לקיש סבירא לאו דלא תוכל לאכול בשעריך כי' ורברים י"ב ע"ז וכגדאיתא במכות ט"ז ע"ב וכן פסק הרמב"ם בפרק י"א ממעשה הקרבנות

שינויא דחיקא דאפיילו נאמר רסבירה ליה
לגמרה דלא אמרין מוקצת היום ככלו,
משכחת לה רטינפה מיד בשעה ראשונה
של כניסה החודש השבעי וילדה בשעה
אחרונה בצעת השנה ואין כאן מוקצת
היום כלל ואמאי לא חיש.

כ"א ע"א איכא בגיןיו רזעירי כי
ואי בעית אימא כי ואי
בעית אימא כי ואי בעית אימא כי. תלת
שינויי קמאי שלש הנה לא תשבענה אין
בהן כדי شبיעה מטעמי דכתיבנה לעיל
בسمוך, הילכך מהדר תלמודא הכא
ומשכח בה שינוי אחרינא דפליגי
במחוסר זמן נכנס כי, ואהא נמי קשה
קצת דאמן ליפלגו במחוסר זמן בעלמא
אי נכנס לדיר להתשרר ומאי שנא דנקטו
פלוגתיו במצוות זה הור, ותו דהא
פליגי בה חדא זימנא בהז מלחתא
בדתנית באידך בריתא להדייא
דמדקאמר דרבינו שמעון סבר נכנס לדיר
ועין שטמ"ק אותן גו מכל מקום שרי מטעם
דтолש לאו גו זהה ליה למימר הלכתא
פלוגתייה סברי אין נכנס.

כ"ג ע"ב אימא עד מהזה ואי בעית
אימא כי. לשינויי קמאי
צרכין לשבושי מלתיה דרכה בר אבה,
וללישנא בתרא קצת קשה דכל דתקון
רבנן בעין דאוריתא תקון ופסחים ל' ע"ב).

כ"ה ע"א אימור דאמר שמואל
שחללו לכתילה מי
אמר ואי בעית אימא כי. אשינויי קמאי
קצת קשה דאן קימא לנ בעלמא דשעת
החק וריעבד כי הדדי נינהו וחד דינא
להו וברכת אברהם צרפתி ח"א סימן ס"ז, תורה

ואית לנו למייד דכל היכא דבעין היכרא
הכי هو בהכרת פנים ומאי שנא.

פרק ט' נ"ד ע"ב הדר ביה רבא
מההייא ואי בעית אימא כי.
עין מה שכתבותי בפרק ז' דבבא קמא דף
ס"ז ע"ב) בס"ד.

מסכת ערכין

פרק א' דף ב' ע"ב לאותו סומה
כו' ואי בעית אימא
עין מה שכתבותי בריש פרק קמא
רחגילה (ב' ע"א) בס"ד.

פרק ב' י"ב ע"ב הנך שני דאגילינו
כו' ואי בעית אימא כי.
הראשון דחוק מהר, לא מביעא לפירוש
רש"י זיל ור' והמשני דקאמר דלא מנן לא
شمיטין ולא יובלות כלל משגלו עשרה
השבטים עד שחזרו, דאם בן לכולי עלמא
אמרנן היכי וקשה אבריקתא דקאנין אם
אתה אומר משנכננסו מנן נמצא בית חרבי
בתחלת יובל, דהא ליתא וכמו שכתבו
התוספות ור' הנך ב', ואם נפרש כמו
שכתבו הם זיל דיבולות בלבד הוא דלא
מנן לרבי יהודה אבל לרבן מן כדי
לקרש שמייטין אף על גב דמדינה אין בו
דין יובל והיה בריתא כרבנן, סוף סוף
אם בן כי היכי דרבבי יהודה כשהזוו
הוזרכו לחזר להתחיל מניניהם הוא הדין
נמי לרבן דההוא מניניא כמאן דליתיה,
ותו עיקרא דמלתא דהך תירוצא דחיקא
למייד דרבבי יוסי כרבבי יהודה סבירא ליה,
שהרי רבבי יוסי בכלל רבנן בני פלוגתייה

פרק ז' ל"ז ע"ב סברא הוא השטא
פרק לא פרקין כי ואי
בעית אימא כי. לשינויי קמא קשה
דנימא כמו שכתבו התוספות (ד"ה השטא)
דאיתא קרא דכל מום רע (דברים ט"ז כ"א)
לאפקוי מהסבירא דלא נדון כאן בתורת
קל וחומר ולעלום על מום עובר נמי
שחתنين, ולשינויי בתרא נמי קשה קצת
דנימא דאי לאו פסח או עור ונשפט). הוה
אמינא אפילו כי עבר מומו שחתنين ליה
הואיל וכבר היה בו מום, אתה פסח או
עור וקא ממעט למימר דזוקא בעוד מומו
בו, דבעין דומיא דפסח או עור דבעידנא
דקא שחיטת ליה ודאי מומו עלי.

פרק ח' מ"ז ע"ב כי אקליו רבנן
בסופה בתחלתה לא אקליו
רבנן ואי בעית אימא כי. לשינויי קמאי
דחיקא טובא דהואיל ובועלמא קימא לנ
دسגי بلا חוטם אלא בפרט לחוד
לדברי רבבי יוחנן, אם בן אפילו נאמר דלא
היזקו רבנן בעדורות אשה בתחלת עדות
מאי משני בזה, לא סגי דלא היזקו אלא
דאחמורו נמי מחמיר טפי מכל התורה
כילה, דבלל התורה כולה קימא לנ
דבפרט לחוד שפיר הוי היכרא והכא
אמרנן דלאו היכרא הוא ודלא מהני, הרי
זה דבר פלא, ועוד איפכא מצינו גבי עדות
אשה דאמרני רבנן מתוך חומר שהחמרת
עליה בסופה הקלת עליה בתחלתה
ויבמות פ"ח ע"א), הילכך משני אי בעית
אימא דיכיר לחוד והכרת פנים לחוד, וגם
זה דחוק הרבה וסוף סוף הויל וכתיב
יכיר (דברים כ"א ע"ז) סתם מנן לנ למידע
במה הוי היכרא אי לאו דנילפה מרגלי
בחדר מקום הכרת פניהם כי ישעה ג' ט').

ליה לשוני' בדרכ' אחר ולמיימר דפלוגת'יו בנישום ואיפוך והשתאות מהנשיות דקחתי סתמא מתוקמא אליבא אלכול עולם לבי' שמאי אפילו בנישום ולבית הלו' בדלא נישום דוקא, ולא מיה מאושם דקשיא ליה דאם כן ליתנייה גבי קולי בית שמאי כי', משום ההיכי ניחאה ליה טפי לאחדורי אשניניא קמא.

פרק ט' ל"ב ע"ב اي בעית אימא
תרי תנאי כי ואילו בעית
אימא כי. תרו"י ה' דחיקי, הראשון
דמיכדי רב' חייא הוא דסתמיינהו
לבנייתות דכל בריתא דלא מיתニア כי
רב' חייא לאו מתרצתא היא וחילין קמ"א
ע"א, וממאי סתם סתום תרתי DSTARN
אהדרי, בחרא מיניו הוה ליה למימר
מאן תנא דתנא ה' כי, ומה גם רב'
שמעאל רב' יוסי מדור אחרון של
התנאים ודוחק לומר דפליגי תנאי
בדעתיה היכי הוי, והשני צרכיהם
לאטעה למתנא דלא דיק בשמיה
דגברא.

אסכת תמורה

ברק א' ב' ע"א ורבו יהודה לרבות כל בעלי חבורין לשם מכיה ליתליה מאי טעמא כו' ואוי בעית אימא וכו'. סוגיא זו איתא נמי בראש פרק קמא דערכין נב' ע"א אלא דהתרם לא איתתרם בבלישנא דאי בעית אימא, ואמנם מקמי דרנichות עליה דמלחתא דהכא אמא קא משני תרתי שניוי יש לנו לעמוד על פירוש רש"י דהתרם, רפירוש הוא דלא כי

בכבות פLIK המדריך דף ע"ז (ע"א), אהא
דראמר שמאלי הטע נושא אהה ושהא
עמה עשר שנים ולא ילדה קופין אותו
להוציא פריך ממתניתין דהטע דקתי ני
אללו שכופין אותו להוציא מוכחה שחיןכו/
משני רב נחמן הא במילוי והוא בשוטי
מתקין לה רב אבא בדברים לא יוסר
עבד ומשליכי כ"ט י"ט אלא הא והוא בשוטי
כבר עין שם, נמצא השטא דרכ תירוץ
קמא דחכא דמאי אמרין קופין אזלא
אליביה דרב נחמן דפרש כפיה דהינו
בכמילי, דאיilo למאן דאמר כפיה בשוטי
פשיטה שאי אפשר לפרש אמרין קופין
אנסן קשה עלה בקושית רב אבא
בדברים לא יוסר, ולכך משני אי בעית
אימא דאמרין תחלה ואחר כך קופין, והך
מי שינוי רוחיקא דסוף סוף מתניתין נמי
הוה לה למימר קופין ולא אמרין, דהא
לא עצדריך לאפקוי מלמירא דкопין
תחילת כי מה פשעו לכוף אותו, בראשיא
איתין לנו לדבר ולמיחזי אי צאית דיןיא
פשיטה שאין לבלו חנם דהוה לייה דיןיא
בלא דיןיא.

שם ע"ב לעולם שלא נישום כו' וא' בעית אמא כו' וליתניה כו'
אללא לעולם כו'. מעיקרא אוקי פלוגתיהו
רבית שמאי ובית היל בדלא נישום,
מייהו משומ רקשיא קצת דאמן כנ' מותניתין דמיירி נמי בדלא נישום בית
היל היא ולא בית שמאי, ואמאי לא
תנייה רבוי בישנא דפלוגתא רבית שמאי
בבית היל כדקדפид בכל דוכתי למתני גם
סבירת בית שמאי, ואי רבוי לא שנאה
כמורתניתיה לסבירת בית שמאי רבוי חייא
מןן לו ונדה ס"ב ע"ב, משומ היכי הוה ניחא

לכדרשין בעלמא פרט לכהן שחשך
מאورو נגעים פרק ב' משנה ג'.

ררביה יהודה הוא ואם איתא והוא ליה
למימר באotta בריתיא רבוי יהודה ורבוי
ווסי אומרים שנת חמשים עולה לכאן
לכאן, משום הכי קאמר אי בעית אימא
דעלום רבוי יוסי בכלל חכמים דפליגי
עליה דרבוי יהודה וכי קתני וכן אשרא,
אמנם עין רואה שדווח לפреш בן בלשון
הבריתיא.

ג ע"א اي בעית אימא מדרשבע
כבשו כו' ואילו בעית אימא
כו': עיון מה שכתבתי בפרק י"ד דזבחים
(ק"ח ע"ב) בס"ד.

ב' ג ע"א והכא בנדר שהורד ברבים כו' וαι בעית אימא כו'. מעיקרה הוה ניחא ליה לתלמודא לאוקמי פלוגותיהם בנדר ברבים משום דבחכ' אתיא דאמירם כרב' יהושע ולא כרב' אליעזר דسمותי הוא, ולא משום דסוף צופ' תיקשי לרבי יהושע דכין דמודה בחיזיינן לכנוניא, לו יהא דסביר רבי יהושע בנדר ברבים יש לו הפרה אמא' פטריה, אי משום דלא מהני וליחסיביה יחוור על דעת רבים דזהו מהני, הילכך חדדר וקאמר אי בעית אימא דלעולם סבר רב' יהושע דהא נמי אית ליה הפרה ולא אהני, ומיהו השטא קשיא ליה דאמירם דאתה כרב' אליעזר.

שם ע"ב اي בעית אימה רב הונא הו
לייה כו' וαι בעית אימה כו'.
ג'יין מה שכתבת בלבא בתרא דף קע"ד
[ע"ב] בס"ג

פרק ח' כ"ז ע"א מי אומרין נמי כופין ואי בעית אימאכו.

פרק ד' י"ח ע"ב اي בעית אימא
שאני סימניון בגופו כו' ואוי
בעית אימא כו'. לטעמא קמייתא קשה
והתינח ראשו רגליו מאי איכא למימר,
משום הци הדר קאמר اي בעית אימא
רמckerא ילפינן בין ראש בין רגל, ואהא
מי קשה קצת דורך קרא מיבעי ליה

זהו, הילך קאמר אי בעית אימה, אבל גם שנייה בתורה לא ניחאליה כל כך, רמדmittנו כלחו תרתי הבריותות בחדר לישנא מוכח ותרוייחו בחדר גונא מירוא ולא חרא בהקדיש מעוברת וחדר בהקדיש ואחר כך נתעbara.

פרק ב' י"ד ע"א כי קאמר רבן קרבן דשוי בין ביהר בין בצבור כו' ואי בעית אימה כו'. לפום בצבור כו' ואי בעית אימה כו'. ר' פום שינויਆ קמא לא ניחא כל כךadam כן הדרא קושין ארכותה מעולה וקרבן יחיד הוא ווכר אתיא נקבה לא אתיא, מה תאמר כדמשנין לעיל האיכא עלות העוף, השთא לא מהני ההוא תירצעא דהא אמרת דתנא לא אירא אלא בקרבות דשו בין ביהר בין בצבור וועפ' ביהר איתה בעבור ליתיה, משום הци אהדר אשינויਆ אחרינה ומשי' אי בעית אימה מי קתני כל קרבנות יש בקרבות כתני כו', ומהו הא נמי דחיקא adam כן לא הויה ליה למימר שקרבות היחיד נהגים כו' הויאל ולא אירי בכלחו אלא בחדר מניאיו דהינו שלמים, והפי איבע' ליה למימר קרבן יחיד נהג.

ט"ז ע"א כאן באבורה בשעת הפרשה כאן באבורה בשעת כפירה ואי בעית אימה כו'. לתירוץ ראשון קשה קצת adam כן לא הויה ליה למימר במתניתין סתום חטאת שכיפרו בעלים מטה, אלא הци מיבעי ליה חטא את שנטצת אחר שנתכפרו בעלים כי הци שלא נטהה לומר דבכל גונא אירי, לך משני אי בעית אימה דין הци נמי DSTAMA תני ואיפילו נמעאת קודם כפירה

מהתילת הקדש למפרטינו לגמרי, וכי נמי איפכא דקושטא הוא דרכי יהודת אית לה מכח הקל וחומר חד מיהא סמיך לכולם, למא אצטריך קרא לאפוקי מקל וחומר ולומר דפטירי לגמרי, ואיך שייה קרא אצטריך ומה הרוחחן באומרנו דרכי יהודת פlige עם רב' מאיר, כיון לדידיה נמי סוף סוף אצטריך קרא והדרא קושיא מנא לה לרבי יהודת למעוטי יורש, משום הци משני אי בעית אימה דלעלום רב' יהודת בחברין כרכי מאיר סבירא לה מדינא אלא דמחוד קרא נפקא לה קרבן גוי וקרבן חבירו, והא נמי שינוי דחיקא דכיוון דליך אלא חד קרא אתן לען לאוקמה במאי דמסתבר טפי והיינו דוקא בשל גוי, דהואיל ואיזה גופה לא סמיך דבנין ישראל סומכין ולא גוים סומכין נמנחות צ"ע"א אחר נמי לא סמיך בקרבונו, אבל חבירו דאייזו כלומר בעל הקרבן הויה סמיך, חבירו נמי נימה דמצוי סמיך בקרבונו כל עוד דליך אלא חד קרא.

י"א ע"א בהא קמפלגי דמר סבר ולדות קדשים בהויתן כו' ואי בעית אימה כו'. לא ניחא כל כך בהר שינויਆ קמא לומר דפליגי אי במעי אמן קדושים או בהויתן, adam כן למאן דאמר במעי אמן לא הויה ליה למנקט במתניתיה חי דנראה ודוקא חי הווא דאית ביה הויה מכל מקום אבל מות לא, כיון דסבירא ליה דבמעי אמן קדושים הויה ליה למימר רבותא דאיפילו מות דלית ביה שום הויה כלל איפילו הци קדוש מן המעים ואינה משמע דלאו משום דבמעי אמן קדוש

הן סוגיא דהכא ודלא כמו שפירש איה גופיה הכא, דהתס פירש ור' לית ליה אהא דמשני דרכי יהודת לית ליה לרבות בעלי חברין, דסבירא ליה לרבי יהודת אחד סומך לכלון ולא הווי כסומך על קרבן חבריו הויאל והוא שיך ביה, והכא משני תלמודא דעתמא דלית ליה לרבי יהודת המשמע דמהאי טעמא אית ליה לרבי יודה רשותפין אין סומכין כלל, וכן פירש רשי"ז גופיה ור' לית ליה דודאי אין טעון סמיכה כיון דלא מייחד קרבן דידחו כלומר כיון דלא הווי חלוט אבל אחד אחד סומך לכלון כי הци דתנופה אחד מנייף לכלון, וכיון שיש צדדין לבאן ולבלאן לא פסיקא לה לש"ס זמני נקייה לה הци ומניין נקייה לה הци, ואם כן לרשי"ז נמי הци משנין דהכא פריש ואיל על פי הך סוגיא ובערבען קא פריש לפום סוגיא דמנחות דפרק שני מרות, והיינו טעמא שהוצרכו התוספות דהתס לבקש סייעתא לפירוש רשי"ז מההיא דשתי מרות, שאם מהתס לותבה מהכא דנרא להריא להיפך.

הוא שלא כדברי הש"ס דהכא אף אתה אמר לו דאמוראי נינго.

ברם לכשתמצא לומר היא הנותנת רاطו פירושי אהדרי קשו סוגיאי

לא קשו הא סוגיאי נמי מחלפה שיטתייהו, אלא צרייך לומר דין הואיל ויש צדדין לבאן ולבלאן נמי דפליגי ויש פנים לבאן ולבלאן נמי דפליגי דרכי יהודת דלא דריש קרבנו ויקרא ג'-ח'-י"ג לרובות כל בעלי חברין, דסבירא ליה דלא אצטריך קרא לבני הכהן ומוקם לומר דסבירא דשותפין לא סמכי כלל דנילף סוף הקדש מתחלת הקדש כי היכי דקאמר הכא בגמרא דילפין תחלת הקדש מסוף הקדש, הци נמי יש לומר אצטריך קרא דרבינו לומר חד מיהא צרייך לסומך כי הци דלא נילפה איפכא מה תחילת הקדש דהינו תמורה

казמר או בעית אימה דלעלם לא חשיבא ביהה בכף כלל ומכל מקום מתוקמא אפילו בישראלית כוון דקא' בחזרה ואמר לה כו', ואמנס העני בעצמו לאוקמה למציאות זה דוקא הווען רוחק הילך לא משני הוי מיד בפשיטות.

לו ע"ב או בעית אימה קרא ואי בעית אימה סברא כו'. עיין מה שכתבי בפרק ב' דעבודה זהה לד' וע"ב בס"ד.

פרק ז' ל"ג ע"ב הא דלא כתני הוי ממשום דרב סבירא ליה כריש לקיש כו' ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבי בפרק ב' דבעכות דף ט"ז וע"א בס"ד.

מסכת בריתות

פרק א' ג' ע"א ורב יצחק סבר עונשין מן הדין ואי בעית אימה כו'. עיין בפרק ג' דעכות דף י"ד וע"א שיט שניוי קצת, הדתם לא ניחא ליה לתלמודא לשינוי סבירא ליה עונשין מן הדין, אלא משני אי בעית אימה גמר עונש מאזהרה ואי בעית אימה גמר מאחותו דרישא ועיין מה שכתבי שם בס"ד, ועיין עוד להתוספות דה' ואידן שם שכתבו דלההוא שנייא שינויו דגמר עונש מאזהרה סבירא ליה לרבי יצחק עונשין מן הדין, ומיהו לאו לגמרי אלא דוקא כל עירובין ס"ב ע"א, הכא נמי צrisk לומר כהאי גונא דהנתא בייה לגבי גואה חשב ממון וקניא ולגביה ישראלית לא חשבא ממונה, ומכל מקום דוחק הו, משום הוי עונשין, הא לאו הוי דיליכא תרתי לא,

פרק ד' מאיסורי מובה הלהכה י"ג מיהו קנייה מיהא בעיא, דהינו בכף היכא דיליכא משיכה (לסברת הרמב"ם פרק א' מהלכות זביה והלהכה י"ד) וכף ליכא אם כן במא' קניא והיכי הו אتنן, וכי תימא דהביבה היא במקום כספ' אם כן Mai דוחקיה לאוקמה בזונה גואה לוקמה בישראל, ובשלמה למאן דאמר דמשיכה מפורשת בתורה ובבא מציעא מי' ע"ב) ניחא דמכורח לאוקמה בגואה דוקא, אלא למאן דאמר דבר תורה מעות קנות ומשיכה אינה אלא גורה מדרבן שמא יאמר לו נשspo חטיך בעלייה והכי קיימא לנ' ומן חושן משפט סימן ק"ח סעיף הי', אם כן מא' איריא גואה אפילו ישראלית נמי כיון דביבה חשבה בכף קניא מן התורה ובין דאמר לה טלה זה הויה ליה אتنן גמור, ומכאן קשה על רבינו הרמב"ם ז"ל דבפרק ד' מהלכות איסורי מובה גואה, ונתן י"ג פסק להאי דין דוקא בזונה גואה, ונתן טעם מרן הכסף משנה שם דהביבה היא במקום כספ', ומאהר שהרב ז"ל פסק בהלכות זביה כמא' קניא דאמר משיכה מדרבן אסורה ניהלן דוקא בוגיה, בשלמה לסוגין דהכא איל' למייד דאיתא כמא' דאמר משיכה מפורשת בתורה אבל להרמב"ם קשייא, וצריך לומר דהביבה לא חשבא לגמרי בכף אלא דוקא לגבי גואה, שכן מצינו בשאר מקומות כגוון לגבי אישור גול וגיאצא בפחות משוה פרוטה דلغבי ישראל לא חשב ממון ולגביה גוי חשב עירובין ס"ב ע"א, הכא נמי צrisk לומר כהאי גונא דהנתא בייה לגבי גואה חשב ממון וקניא ולגביה ישראלית לא חשבא ממונה, ומכל מקום דוחק הו, משום הוי עונשין, הא לאו הוי דיליכא תרתי לא,

בן בסברת רבן דאם בן היכי כתני סתם אין חטא תהא אלא שנמצאת לאחר שכיפרו הבילים דמשמע דכל שנמצאת לאחר שփר בעליהם מהה ולא בן הדר בדורותה. **אליבא דרבבי יהודה.**

פרק ה' כ"ה ע"ב בהא קמפלגי דמר סבר ולדי קדשים ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבי לעיל בפרק קמא דף י"א וע"א).

כ"ז ע"ב בין דמר ובין דמר אית להו דشمואל כו' ואי בעית אימה כו'. לפום שנייא קמא איל' למדיק דאם בן מאחר לדרכיו יוחנן אית שמותו קודם מיתתם ומה זה עניין לחטאתו של בועליה דההיא מירי שמותו לאחר הפרשה, ומה שתירצו התוספות ז"ל לא מהני דמכל מקום קושיא במקומה היא דהיכי מצו מיתתו להו עלייהו הא מיתו, ואפי' נאמר יש כפירה למתרים עיין ספר שופטים קמ"ח מכלי מקום היכי אקנו ניהלייהו הקרבנות לאותם מתרים הא אין אדם מקנה לדבר שאינו בעולם וגיטין מג' ע"א, ואם נאמר כתירוץ השני דאחי' אקרבינהו גם זה דוחק דמנא להו דהו רובה להקריב במרובים ולא כיחידים דמנא ליה לרבי יוחנן לאוקמה למתניתין בשיעור אונאהותו לא ולפרש דאין צrisk דמתניתין בעסוך דהו ראת שעיה הוא ומהתם לעשות דמים אלא מדרבן, ולימא דמתניתין בביטול מחק וצריך לעשות דמים מן התורה אליבאה דרבבי יונה.

פרק ד' כ"ב ע"ב אלא אליבא דרבבי עד כאן לא קאמר רבבי כו' ואי בעית אימה כו'. לשינויו קמא קsha דרבא שביק רבן ונקייט כייחידה, ל'כ' אימה כו'. איברא דקשייא לשינויו קמא דהן אמרת דגואה לא קניא במשיכה ורמב"ם סבירא ליה, ומיהו דחיקא מילתא לחלק

וטעמא דאם לא בן תיקשי לרבי יצחק מממוד ועמוני עיין שם, והשתא הינו טעם ולא ניחא לה לתלמודא התם לשוני כי הכא דסבירא ליה עונשין מן הדין סתם דמשמע בכל גונא, כדי לינצל מכיון התוספות, אבל הרסוגיא לא חשב מעיקרה דסבירא ליה בסתמא עונשין מן הדין, ומשום דהשתא קשה בקושית התוספות הדר ומשני אי בעית אימא דגמר עונש מאזהרה, ולהך שינויו נמי קעת קשה כדכתיבנא התם ודכין דבואהזה גופא ליכא דבר מפורש רק יתרא בעלה לא מסתבר למילך עונש מאזהרה עיין שם, ולא מיתתי כלל אידך שינוי דאותו דרישא דדוחיקא ליה כמו שכתבת שם.

שם ע"ב בתינוק שנשבה לבין הגוים כו' ואי בעית אימא כו'. ברייאcoli האי, דבר מהנהזו קראי דמותיב ומשני ברוחק איכא נמי כמו קראי אחרני דמשמע שם האומות קרוים אדם, כגון אשר יעשה אותם האדים וחוי בהם ויקרא ייח הוי וכפי מי דדרשין כהנים כו' לא נאמר כו' נבבא קמא ליח ע"א, ובגי חירם אתה אדם ולא אל ניחקהל כה בז' ובכן בקום עליינו אדם ותהלים קב"ד בז', ועריכים לדוחק בכמה דוחקים כמו שכתבו בתוספות בפרק הבא על יבמותו דף ס"א וע"א ד"ה ואיך עיין שם, היילך משני אי בעית אימא, ולהך אי בעית אימא נמי קשה מה שהקשו התוספות זיל בכאנן וריה כלו וזה לשונם: תימא להאי לישנא לכל שיישנו בסך כו' בהמה וכלים נמי לגמורנזה מהכא ולערבינהו ולחטינזהו ותרי זימני פטור פטור מה רחמת הוואיל ואותו הכרת על ההוא לאו הוא דכתיב ובוראי על מה דענש עליה והוא דקמזהר, ומה גם דכתיב כי כל אוכל חלב כו' ויקרא ז' כ"ה שמע מינה דאקרא

ד' ע"א הכול עלה דבר הלמד מעניינו והכא בהא פליגי כו' ואי בעית אימא כו'. הראישון דחוק בטעמא דרבנן, דאמאי לא נילך לאו מכרת הוואיל ואותו הכרת על ההוא לאו הוא דכתיב ובוראי על מה דענש עליה והוא דקמזהר, ומה גם דכתיב כי כל אוכל חלב כו' ויקרא ז' כ"ה שמע מינה דאקרא

והחילוק השני לא מסתבר דלאו קל וחומר הוא השטא כויה שיעורא מכפר פלגא דשיעורא מביעיא.

מסכת תמיד

פרק א' ג' [כ"ז] ע"א ואחרינא בצוואת הווא כו' ואי בעית אימא כו'. איברא דרבנן הци גמירי להו, דאילו ראה גמורה מקרא ליכא דעשרות וארבעה מוכח בקרא ודברי הימים א' כ"ז י"ח והני שינוי דחיקי נינהו, דאילו הראשון מנلن דהני שנים לא דמו לכלהו אייך אלא חד לחודיה לשמור ואחרינא בצוואת, והשני גם כן דחיק דמנלן דבכלל הנך כ"ד איכא תלתא כהנים וכ"א לוים, דילמא הני כלחו כ"ד לוים נינהו כפשתיה דקראי לבדר מהנהזו תלתא דכהני, דאיברא שמעיניו שחבחנים נקראו לוים ויחקאל מ"ט, מכל מקום מנلن שמכלל ה"כ"ד הם שלשה כהנים וכ"א לוים לא פחות ולא יותר.

שם ע"ב אלא שמע מינה נגד ראשיהן ואי בעית אימא כו'. משות דפשתא דמתניתין דקנתני תחת ראשיהן משמע תחת ממש ולאמן הצדר מה היא דדרש רבוי אלעזר בן עזריה, מכל חטאיכם לפני ה' תטהרו ויקרא ט"ז ל"ז, עבירות שבין אדם למקום יום הכהורים מכפר שבין אדם לחבריו אין יום הכהורים בגדים קאמר לאפוקי אבןט, וגם זה דחוק ראם כן הוה ליה לתנא לפреш כדי שלא נתעה לומר שם האבןט בכלל, והילך כיוון דתרוויזיו דחיקי לא סגי ליה לרבעashi באיהו שינוי והדר תרייך דקשיין הן.

دلכראה גם לליישנא קמא נמי קשיא ה'ך מלחתא דבין בהמה ובין גוי מארם נשמות לי'יב'ם מעטינן להו ואם כן ליערבינהו וליתיניהו, ויש לומר דבשלמא לליישנא קמא איכא שני למודים, חד ממשימות פשיטה דקרה דארם ודאי משמע לאפוקי בהמה דלא הווי אדם, ולימוד אחר מדורשה למעוט גוי דאך על גב דהוי אדם לא מיקרי אדם אלא האדם ועל דרכ שכתבו התוספות ביבמות בדברו הנזכר בשם רבינו تم, ואם כן הכא מעטינן גוי מודלא כתיב האדם והילך שפיר תני תנא פטור פטור תרי זימני, אבל לליישנא בתרא כלחו ממשיע בחד גונא ולכך קשה תרתי פטור פטור למה לי.

פרק ב' י"א ע"א דכתיב ותשתח כו' וא' בעית אימא כו'. עיין מה שכתבת בפרק ח' דסוטה דף מ"ב [ע"ב] בס"ד.

פרק ד' י"ח ע"ב כי מכפר יום הכהורים מכפר על מmono, אין ספק מהניונה לא מכפר ואי בעית אימא כו'. תרויזיו שינוי בעלה נינהו, דאילו לחילוק ראשון לו יהי כדבריו דין יום הכהורים מכפר על מmono, אין ספק מההייננו דוקא ממונא הדדיות וטעמא מה היא דדרש רבוי אלעזר בן עזריה, מכל חטאיכם לפני ה' תטהרו ויקרא ט"ז ל"ז, עבירות שבין אדם למקום יום הכהורים מכפר שבין אדם לחבריו אין יום הכהורים מכפר כו' זימא פיה בז', דההוא אפילו בדברים וכל שכן בממון, אבל ממן גובה שבין אדם למקום הוא ואמאי לא ליכפר,

שם אי בעית אימה ראוין כו' ואי בעית אימה עת כו'. עיין מה שכתבתי שם ביום ואס"ט ע"א בס"ד.

מסכת נדה

פרק א' ג' ע"א כיון דaicא תרתי לריעוטא כודאי טומאה כו' ואי בעית אימה כו'. הוואיל ובשינויו קמא אכתיא לא נחתנן לחلك בין אחותי טומאה לאפוקי מטומה אם כן הא ודאי שינוי דחיקא היא, דהא סתמא קימא לנ כל ספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור וסתמא אמרינן אפליו אית ביה תרתי ריעוטי ומהיכא תתיי דמשום דאית ביה תרתי לריעוטא כודאי טומאה דמי, אמנס מלבד שהענין בעצמו דחוק,תו קשה דאם אתה הוואיל וחשב כודאי טומאה מאיריא דנקט מתניתין שנמצא במביי דמביי רשות היחיד הווא לטומאה, הא אפליו בראשות הרבים נמי בהאי גונא יש לו לטמא למפרע דין זה החשוב ספק לך לרבות כמה ספיקות הנוטים להקל אפלו הци בראשות היחיד טמא, והוא הדין נמי איפכא פירוש דאפלו יש לך לרבות דידין וספקות להחמיר אפליו הци בראשות הרבים טהור, וכן נראה מלשון הרמב"ם זיל בפרק (כ') וייח ה"א מלהלות אבות הטומאות שנתחכם להפוך לשון המשנה, לאפוקי דלא נימא דהא דנקט בראשות הרבים אידי הוא וכדי נסבה כמו שכתב התוספות יום טוב שם ודי ברא"ר עיין עליו, והילך הדר משני דין הци נמי דכל דחויה לאחותי טומאה ילפין מסטה וברשות הרבים מטחים ואפלו איכא כמה רעותי לא נפיק מיד ספק, ולא

mightet כל כי האי גונא דהוי לאפוקי טומאה ליכא למליפה מסוטה דהא לא דמי לה כלל והילך אפלו בראשות הרבים טמא, ומיהו לפום הר' שנייא דחיקא מלתיה דרבבי שמעון טובא דהיכי גמר סוף טומאה מתחלה והא לא דמו וכו' שכביר הרגישו התוספות זיל ודי ה' גמר בזה ותירוץ דחיק טובא עיין עליהם.

שם ע"ב כי מודו שמאו והלל בקופה שיש בה שלוים כי פלגי כו' ואי בעית אימה כו' ואי בעית אימה כו'. החילוק הראשון דחוק מאד לאוקומי מלתייו דחזקיה ורבי יוחנן בקופה שאין לה שלויםadam כן היכי קרו לה קופה הא לאו קופה היא כלל, ואפלו יונח שעיל צד הדחוק משתמש בה כשהיא מושכנת כמו קופה מכל מקום לא זהה להו למימר קופה סתם ומה גם דאמוראי נינחו ותוס' ביצה כ"ה ע"א דיה כאן, והשני גם הוא דחוקראי שמאו והלל בקופה שאינה בדוקה אם כן כה אמר לו היל למימר קופה אינה בדוקה ואו הוה ליה למימר קופה אינה בדוקה וזה מוקם שישב שמאו איש נמי כיון דשכיחיה בה דבוקה ומילפחות הוה ליה לפרש דבשאינה בדוקה קאמר, וגם השלישי דחוק דהוה ליה לדוכסה היא דהא לא משתמע ממלתיה לדוכסה קופה אינה מכוסה, לכך משניתו דאין היכי שום חילוק בין קופה דשכיחיה לפרש דטעם טהרתו משום דמכסה היא דהא לא משתמע ממלתיה דסתם קופה אינה מכוסה, לכך משניתו דאין היכי שום חילוק בין קופה דשכיחיה ולהל لكופה דחזקיה ורבי יוחנן אלא דחוקה בזווית בית איריל ואל בזווית קופה, דקאמר בזווית בית איריל ואל בזווית קופה, ומיהו גם זה דחוק קצת דבית מאן דכר שמייה דעתך לא מתקמא אלא אבל להר' שינוי לא מתקמא אלא ההיא דכבר אבל ההיא דרשץ שרוף דלעיל ליכא לאוקמי במעלות דרבנן ותקשי מינה, הילכך הוזרך נמי לתרוץ קמא, וכמו שכabbesh רשי לעיל ודי ה' מדרי וכי היכי דפרק אכבר מצי למפרך אממחט ואמתלית ולשוני כדרשוני עכ"ל.

שם השו חכמים כו' ואי בעית אימה כו'. תירוץ קמא דשלא תחולק כו' איינו מוכרא כל כך דין זה מקרי דבר כו' ואי בעית אימה כו'. הוזרך לאי בעית אימה משום דשינויו קמא הוה ניחא אי הוה ספק שkol, אבל הוואיל ואינו בן בין לפירוש התוספות ודי ה' ואיבעתה דהאי

בשעה אימת קאי על ההיא דלעיל דתלין באדם טהור ובין לפוי הנראה מפירוש רשי' ודי ה' בטומאה דקיים על התירוץ דשאין בו דעת לישאל, דהא טפי יש לחוש ותללות בנפילה מבנטלית אדם כמו שכabbesh התוספות לעיל ודי ע"א סוף דבר המתחליל בכיר כו', וטעמא כיון דמי ראיינו שם אדם ומה גם למאי דומוקמין במקום מדרון וכפירוש רשי' שם ודי ה' אלא, ועוד דלו יונח שם אדם נתלו מאן אמר לנו דטהור הוה דילמא טמא הוה, נמצא שיש כאן הרבה צדרין לתללות בטומאה מבטהרה ואין זה נensus בגדר ספק, ואף על גב דאמרין דספק טומאה בדבר שאין בו דעת לישאל טהור אפלו בראשות היחיד, הינו דוקא בספק גמור והיינו בספק שkol אבל לא בכחאי גונא ואילו בספק אוריינט אירוי אין לנו תלות להקל בהאי גונא, הילכך משני אי בעית אימה ומוקי לה בטומאה דרבנן והשתא את שפיר דכיון דין לא מתקמא אלא מעלה בעלים דרבנן תלין בכל דהוא, אבל להר' שינוי לא מתקמא אלא ההיא דכבר אבל ההיא דרשץ שרוף דלעיל ליכא לאוקמי במעלות דרבנן ותקשי מינה, הילכך הוזרך נמי לתרוץ קמא, וכמו שכabbesh רשי לעיל ודי ה' מדרי וכי היכי דפרק אכבר מצי למפרך אממחט ואמתלית ולשוני כדרשוני עכ"ל.

שם השו חכמים כו' ואי בעית אימה כו'. תירוץ קמא דשלא תחולק כו' איינו מוכרא כל כך דין זה מקרי דבר כו' ואי בעית אימה כו'. הוזרך לאי בעית אימה משום דשינויו קמא הוה ניחא אי הוה ספק שkol, אבל הוואיל ואינו בן בין לפירוש התוספות ודי ה' ואיבעתה דהאי

לדוד מאמר שניות לאריות למינץ' קצד

י"א ע"ב סתום ואחר כך מחלוקת הא co' וαι בעית אימה co'. להק אוקימתא קצת קשה דבשלא אוי פלוגתא דבית שמא' ובית היל דלקמן וליה ע"ב היה מפורשת דבاهי פלי' דבית שמא' סבירי מעין אחד הוא ובית היל סבירי שני מעינות, היה ניחא למימר דלא חיש רבוי למסתס ברישא כבית שמא' משום רסתם ואחר כך מחלוקת הוא, אבל מאחר דאין הכרח לומר דפלוגתיהו בהכי דשפיר איך לא מימר כדאמר רב ל�מן בההיא דבית שמא' סבירי בימי תלה רחמנא ובית היל סבירי בימי וטבילה אם כן הדרא קושיא לוי, דלא היה ליה לרבי למסתס הכא רמעין אחד הוא דלא נתעה למימר דהכי הילכתא ודכולי' עלמא סבירי היכי, הילכך לא מסתיה לש"ס בהק שניינא וקאמר اي בעית אימה דביבשת ממש על דם טוהר מירי, ומיהו הרק נמי שניינא דחיקא דמלתא דפישטא היא, ואף מה שתירץ בש"ס דקממשען דטטרורה לטומה לא קבעה ההיא נמי פשיטה, וכלל הפחות זהה ליה להקדימו לנידה דזהה ליה זו אף זיבמות יט ע"ז דאין ספק שהדעת מחיבת הרק דטטרורה לטומה לא קבעה טפי מאידך דבימי ננדתא לא קבעה.

פרק ב' יג ע"א עשו כבולשת co' אי בעית אימה בעיתותא דלי' ואוגרא ואי בעית אימה co' ואיב בעית אימה co' וαι בעית אימה co' ואיב בעית אימה co'. תלתא שניינ' קמא' אויל לפום שניינ' דאבי' דעשה כבולשת דהכא נמי איכא בעיתותא, ברישא קאמר

למינץ' מאמר שניות לאריות לדוד

195

וטו לא ומה שאמר לא שפחתה והותירה הוא יתר על כל צורך דAMILTA דפשיטה היא, מה שאין כן לשינוי בתרא דאין בו כל כך דוחק שאין הטעות כל כך ואין שם יתר, אבל צרכין לאוקמה כייחדאה וטפי היה ניחא ליה לש"ס לאוקמה כרבנן.

י' ע"ב אי בעית אימה בלידה יבשתא אי בעית אימה co' וαι בעית אימה co'. כי היכי דלא לאשוויה לתנא טועה קמההדר תלמודא לאוקמה למלהה כדקי' מא ותחליה אוקי לה בלידה יבשתא, ואמנם זה דוחק גדול למשכוני נשיה במציאות רחוק, ועוד דאפי'ו בלידה יבשתא שלא שפעה דם מכל היולדות היכי ניקום ונסמרק להקל ולא ניחוש שמא יצא טיפת דם ונתבטל בטינו' וכיציא ולא נראה, משום היכי הדריך וקאמר דלעלם אפיקו שפעה דם הרבה אפיקו ביליה יבש'ה ודם נדה לחוד, וגם זה חילוק דוחוק ואין לו סמכות ששניהן באין מן המקור והתורה אמרה בילודת וטמאה בנדרתא ויקרא י"ב ה' שמע מינה דטרוי'יו כחד' חביב, ותו דלפי הנראה מלאה כדנא תליא באשי' רברבי בפלוגתא דרב ולוי דלקמן נ"א ע"ב' ובפרק בנוט כותים נ"ה ע"ב' בדים טהר א' מעין אחד הוא או שני מעינות הון, דלמא' נדה ממש, ומה גם דלפי מא' דאמרין לקמן בפרק ד' דף ל"ח וע"ז קשתה בימי נדה נדה בימי זבה טהורה משמע דם לדיה ודם נדה חד' הוא, הילכך קאמר לבסוף אי לא בעית לhiduk בהני שינוי על כרחך צrichtת לתרוץ' למלהה דתנא ולהחסורי במלהה חרוא בבא.

לדוד מאמר שניות לאריות למינץ' קצד

194

סוף סוף תרוי'יו דרבנן דכיוון דאתתי לא הופרשת ולא הוברה החהלה לא שייך לומר פתיכא אלא מעלה דרבנן בעלמא היא ויש צד לומר דאדרבא אידך חמירא, דהכא סוף סוף ליכא شي'כותDKDOSHE בכל העיסה רק בחלק קטן ממנה ובטל ברוב העיסה מה שאין כן בחולין הנעשין על טהרת תרומה דעתפיס קדושה בכולה, הילכך קאמר אי בעית אימה דאין היכי נמי שאין חילוק בין זו לו ומיהו שאני טומאה מעת לעת דאי'נה אל' דרבנן, ואמנם בויה גם כן יש דוחק כמובא בדרכי התוספות ודף הנתן עיין עליהם.

ח' ע"ב עד כאן לא פלי' co' אבל בקטפה דפרירא מודו ליה co' וαι בעית אימה co'. לתרוצא קמא' קשה אדם כן לא היה ליה למימר במתניתין הקטף אלא השרפ, רקטף שם מין אילן שאינו עשה פירות וכבדפריש רשי' ולייל ע"א דה' קטף והיכי מצינן לפרש דמיiri בשרפ' הפגים דהינו הפרי ולאוקמה כרב' היכי קאמר אי בעית אימה דאין היכי נמי דטרוי'יו לה חד לפני תשמש וכי כתני הרי זו כפקידה אל אחר תשמש, ד'יקא נמי דקנתני הרי זו ולא קאמר הרי אל', ומכל מקום גם בויה קצת דוחק לשנות הגירסה לצריך למיר ומשמש כדאמרין בש"מ, ועוד צrisk להוסיף וייז' אחר כך וצריך לומר והרי זו כפקידה אף על פי שלא נזכר בש"ס שהרי הוא עני באפי' נשיה, נמצא לצריכין להיות גורעין ומוסיפין ודורשין ובבאה בתרא קי"א ע"ב'.

ז' ע"ב תנין לה שפחתה והותירה co' וαι בעית אימה co'. לתרוץ' קמא' יש דוחק גדול לצריך לומר דהתנא טעה והחלף כל מלתיה לגמרי, וטו דאם כן היה ליה למימר בקערה אפיקו ציונה

בעתותא דאגרא שלא ליפול, ומודחוא דדHIGHKA מילתא דאם כן צרכין למימר דכי בנו ההוא כי כנישטא לא עשו מעקה בגין ועברי אדרורייתא דאם לאן כן מי בעתו באicia הא קאי מעקה באפיה שאינו מניחו ליפול, הילך הדר אחרין הדר משני דכהאי גונא אורי ליה גבול יש לה כו, ואף גם זאת דחוקה דעיקר הוראות היכא רמייא הוה ליה להזכיר תוצאות הגבול ולא לומר בסתום אחוי באמתך.

ט"ז ע"ב חזקה על חבר שאינו מוציא כו' ואי בעית אמא כו'. לתריזן קמה קשה דאיברא דחזקת חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן אבל זה לא הוצאה מרעתו מתחת ידו, אדרבא תחת ידו וברשותו הוה וניחס דילמא ההוא יומא גמר מלאכטן והוה ליה לתקוני ואנטטו מיתה, הילך הדר שני דאי הци נמי דילא שיך בהא החזקה אלא מיהא ספק וספק הוא, ומיהו מתוקני דבפרק ב' דכתובות וכי ע"א רמין שכבהה כרכום כל כהנות שנמצאות בתוכה פסולות, ומשנין לנסך אין פנאי אבל לבול יש פנאי אכילת עראי וביצה ע"ז תקי' מיצרא דעבודה זורה, ואם כן היכי שרי שמואל הכא משמע לגמרי דאכילת קבע נמי מתוקני דבולשת מינה ליכא ראייה, הילך שני דלא כאבי דלעלום משום בעתו לא הוה שרי ומיהו שאני רב הורה דאמתא דمرة עלייה כו, אבל דוחקים נופלים בתיריזן ראשן דציריך לשנות ולהוסיף בלשון הברייתא, ואמנם שניו כל הגדל מחייב יצרו גדול ממן בסוכה נ"ב ע"ז ומפני לנו גדול מרבי ואפלו וכי היה נזהר בכל תוקף, משום היכי הדר משני דמדינה הוה שרי ליה לפי שהיה

פרק ג' ב"ג ע"ב כי תניא היה לubb כו' ואיב עית אמא כו'. לא דיקא מתניתא לא בהכי ולא בהכי, דאיilo לשינוי קמא עיכוב מאן דכר שמייה בבריתא והכי הוה ליה למימר אפיilo חסר פרצוף אחד כו', וכל שכן דהוה ליה לפרש דהא אפשר לא בא לידי קולא ליתן לה ימי טוהר והוה ליה לפреш שלא ליתן מקום לטעות, ולאידך שינוי נמי פשיטה דדוחק הוא לפреш דאחד הינו אחד דאם כן ליתני צד אחד וכיווץ.

כ"ח ע"ב זכר ונכחלה למה לי לכדרב ואיב עית אמא כו'. לטעמא קמא אכתי קצת קשה דנימא דאי כתוב רחמנא אדם הוה אמינה שאר כל שטף שאינם kali מתקות לא, דאף על גב דכתיב ריבויא דכל טמא לנפש ובדבר ה' בין הא כתיב נמי מעוטא דарам, והוה מוקמינן ריבויא לכל מתקת דוקא שיש בהם חומרא וחרב הרי הוא כחל וכמו שכתחבו התוספות (ד"ה הוה) ומיועטא דарам לכל שטף, וכי היכי דלא נדרוש אלא זכר ונכחלה שם פ██וק ג' ואכתי דרב מנא ליה, משום היכי קאמר אי בעית אמא דכוiliaה לכדרב אלא דאם כן ניכתוב זכר ונכחלה מאי עד כו', ובהא נמי איכא נמי קצת דוחק דאם כן כל טמא לנפש למאי אתה וכמו שהרגישו התוספות (ד"ה עד).

1. כן הוא הנוסח בדפוס אמשטראדט שלפני רביינו.

ספקא דדילמא לכט באחרון חלל טפה וטמאה בוקעת וועלה ונמצא הכהן נתמא באהיל כי הנפל מטמא באהיל כתת שלם.

י"ז ע"א הא בכתנא הא במאני דכתנא ואי בעית אמא כו'. לאוקמא לבריתא בכתנא דלאו מאני הוא דוחק גדור דהא לפי הנראה דומיא דעת אדם כו' קתני דהינו במאני, דאם לא כן ברישא הוה ליה למימר לא בפשתן והדר ליתני ולא بعد אודום, לפיך הדר אוקמה דמיiri במאני אלא דחוティ ורבב הונא בעתיק, והא נמי רחיקא דאם כן אדרתני סיפא אלא בפקולין כו' ליפלוג ולתני בדריה בפשתן גופיה ולימא بما דברים אמרים בחרש אבל בישן בודקת.

י"ט ע"א אי בעית אמא לית להו ואי בעית אמא כו'. והכי נמי לקמן בסמוך וע"ז גבי פלוגתא דעקביא ורבנן ברם הירוק משני נמי הנק תרתי שניו, והנה הראשון דחוק דסוף סוף תיקשי דאם כן האי דמיה דמיה ויקרא ע"ב י, שם כי י"ח לבית שמאמי Mai דריש בזו וצריך לומר לשום דרשא, ותו תיקשי דסוף סוף חמישה מינין דמים מנא להו ולא ידענא מהיכן דריש להו, לפיך הדר משני דאי היכי נמי דרומה דמיה נפק להו אלא דסביר דרח נמי דחיקא דבשלמא שלקה, ומיהו הrk נמי דחיקא דבשלמא בשחור שפיר קאמר רב הנייא דарам הוא אלא שלקה שהליך מכחה מראיתו מארום לשחור, אבל היאך נאמר ונוכיח מזה איפכא שהליך מודהה מראיתו מארום עמוק לאודום קליש כימי תלתן ותהי להיפך.

ל"א ע"ב וחטא כו' ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבת בפרק ב' דחולין דף ב"ז (ע"א) בס"ד.

פרק ד' ל"ב ע"א ולא יחללו כו' וויקרא כ"ב ט"ז לרובות את הסך כו' ואי בעית אימה כו'. אילו מקרה קמא ליכא ראייה גמורה דעתו סיכה כתיבא בקרא, ותו דעתיך קרא מיבעי ליה למדיח דברה תורה כלשון בני אדם וכרכות לא"ע"ב מכל מקום בהר דזאת תורה הוב שכתבו התוספות ור' והשמן, משום הביא איתני אייך קרא דותבא במים ותחלים ק"ט י"ח כו', ומהא נמי ליכא ראייה גמורה דמנלא דכשמן דכתיב בקרא רוצה לומר בסוכה דילמא בשתייה בגין דשתי ליה אימה כו'. משום דלא ניחא ליה לש"ס כל קרא וטימא, באופן שאין הדרשות מוכרכות אלא דקושטא הוא דהכי גמירי לה דמחמת אונס טמאה ומחמת ولד טהורה ואסמכה אקרא, אבל עיקר דין נשאר הדוחק דבן קתני והיכי נפרש בכתה, נשאר הדוחק דבן קתני ניחא לישנא דבן ואפ' על גב דביספא מיל מקום דוחק לומר דסיפה בתינווק, מיל מקום דוחק לומר תנא רישא אגב סיפה וע"ז זבחים צ"א ע"ב, רביעהה עדיפא מכלהו דأتיא חדתנן ואתייא בן כפשתה ברישא ונימא דתנאה בן בסיפה אגב רישא זהה אינו כל כך דוחק, אמנים משום דקיים לא רב כי מחייביו וערובין מ"ז ע"ב משום הביא לא אוקמה ש"ס רב כי שמעון בן אלעזר בפשיטות.

פרק ה' מ"ה ע"א אי בעית אימה אשר בשר כו' וחזקאל כ"ג כ' ואי בעית אימה אשר פיהם כו' ותהלים קמ"ד ח'. קשה הדבר לחדר דין וכל על פי הך דבשר חמורים לומר דמניהו מתעברות אפילו פחותות מבת אחת עשרה ולמימר דכללא אינו אלא בישראל, ומה גםadam איתא כי היכי ולא דמו בהא לבנות ישראל הביא נמי נימא דלא דמו לאיך דפחות מבת שלש אינה ראייה לביאה ולימא דאיןנו אפילו פחותות מבת שלש אשר בשר חמורים כו', ומאי אנן תנן הגירות כו' שנתגייר בפרט מבת שלש כתובתן מעתים כו' וכתובות פ"א מ"ב, משום הביא לא ניחא ליה לש"ס כל כך בהר תירוץ והדר וקאמר למילך זכר מנקה ואיתר ליה זכר ומאי טעםא דבית שמאי, משום הביא קאמר אי בעית אימה דאין הביא נמי אלא דטעמי'ו דבית שמאי דהאי לזכור מיבעי ליה לאיך דרשיה, וגם זה דוחק דתיפוק להז מזות תורה הוב וויקרא טיז ל"ב' וכדקדammer בית היל מלבד דרשה דאיש איש נש פסוק ב', דאף על גב דביהיא איכא למדיח דברה תורה כלשון בני אדם וכרכות לא"ע"ב מכל מקום בהר דזאת תורה הוב ליכא למדיח.

ל"ז ע"א אמר לך לוי אני דאמר כתנא דשווין ואי בעית אימה כו'. משום דלא ניחא ליה לש"ס כל כך לאוקמא פלוגתי'ו בפלוגתא דתנאי האם כן לימא מר הלכה כמר ולימא כו', הילך נדחק בהר שינוי בתרא לאוקמה בשופעת ובולדת נקבה שפסקה בשבוע ראשון ובסוף שבוע בתרא שופעת, וכל אלו דוחקים בלשון הברייתא.

שם ע"ב השתה מיהא באשה קיימין ואונס באשה לא אשכחן ואי בעית אימה כו'. لماי דקאמער מעיקרא יש להקשوت דמאי נפקא מינה דאונס באשה לא אשכחן מכל מקום נילך מזוכר בתורת קל וחומר וכידיעיל ול"ע"ב בפלוגתא דבית שמאי ובית היל בדם טהרה של מצורעת, דהכא נמי נימא ומה זכר דחמיר לעניין צרעת דחיב בפריעה ופרימה קיל בזוב דטהור באונס נקבה דקילא לעניין צרעת דאיתנה חייבת בפריעה ופרימה אינו דין שתהא קללה גם כן לעניין זוב דטהורה באונס, ותו דבעניין זוב גופיה איכא למימר ומה זוב דטמא משם טומאה דבעלמא ושפיר איכא

ואי בעית אימה אשר פיהם כו', ואmens גם זה דוחק למימר דשקרי קא משקרא קמיה דרב' ומה גם בדבר שהיה אפשר להבהיר וזה לה שקר במלתא דעבידה לגלי'ו.

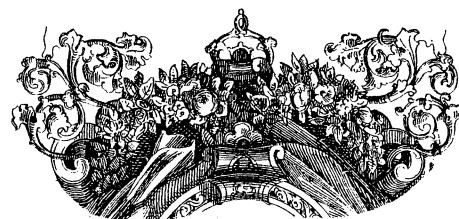
מ"ז ע"א ואידי ואידי בתינווקת ורישא רב' וסיפא רב' שמעון בן אלעד ואי בעית אימה כו' ואי בעית אימה כו'. אוקימתה קמיה דוחק מזחיה צדרין, דמלבד שהוא דוחק לאוקמה סתמא דברייתא כתנאי רישא אליבא דמר וסיפא אליבא דמר, עוד יש דוחק גדול דבבריתא קתני בן והיכי נוקמא בתינווקת, ושינויו תניינא מוצלת מהדוחק השני אבל נשאר הרាជון דאתיא כתנאי, ותליתה שפир מזחמא חדתנן ומיהו נשאר הדוחק דבן קתני והיכי נפרש בכתה, ואפ' על גב דביספא ניחא לישנא דבן דסיפה בתינווק, מיל מקום דוחק לומר תנא רישא אגב סיפה וע"ז זבחים צ"א ע"ב, רביעהה עדיפא מכלהו דאתיא חדתנן ואתייא בן כפשתה ברישא ונימא דתנאה בן בסיפה אגב רישא זהה אינו כל כך דוחק, אמנים משום דקיים לא רב כי מחייביו וערובין מ"ז ע"ב משום הביא לא אוקמה ש"ס רב כי שמעון בן אלעזר בפשיטות.

מ"ז ע"א כתנן התנאים משיכחו כו' ואי בעית אימה כו'. הא בלבד הא לא סגיא, דאיilo ממתניתין נימא דדוקא בתנאים שיק' כי הא לישנא ושורי' מצינו שם דכל' מין ומין יהיב שיעורא באפי נפשיה, בגין הענבים משחכאי'ו האוג והתותים משיאידמו לש"ס כל כך בהר תירוץ והדר וקאמר

פרק ט' ס"ג ע"א והוא עבר כו' ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבתி בראש פרק קמא דפסחים דף ז' וע"ב] בס"ד.

פרק יי' ס"ה ע"ב אלא אי לילה דנין ותשרי כו' ואי בעית אימה כו'. תרויהו שניי דחיקי, הראשון ראמון ראם כן למה נזכר במלתיה רבן שמואן בן גמליאל חצי היום ולא חצי הלילה, והשתא אי נמי נפרש דתרתי קאמר לילה לחוד והינו בנין וחצי יומם לחוד והינו ביום אחר כגון בתומו, סוף סוף משמע דבנתמו בחצי יומם לחודיה סני או דבעי לילה שלימה וחצי היום, ולאידך פירושא דבעי טפי סוף סוף למה ליה قولיא האי חצי יומם משום חתימה, ועוד דלהך תירוצה בעין למיימר דלעלום עונה בכל מקום משמעותה לילה אחד אלא דהכא בעין טפי מעונה ממש הק טעמא דחתימה, ולא משמע בן מדברי הבריתא דקאמר וכמה עונה שלימה פירש רבן שמואן בן גמליאל לילה וחצי יומם.

תמ ונשלם שבח לאל בורא עולם.

פרק ח' ג"ז ע"ב אי בעית אימה מהגור ולמטה כו' ואי בעית אימה מהגור ולמעלה כו'. אי מהגור ולמטה כדמוקמין תחילת טובא דחיקא, והיכי דמי אי כנגד בית התורפה בגון על שוקה ועל פרשותה מבנים פשוטא אפילו ספק אין כאן דודאי מגופה ATI, ואי מבחן או על העדרין האnan תנן טהורה ואפילו לא עברה בשוק של טבחים כל שכן כי עברה,ותו ומכל מקום ליפלוג וליתני בדידה על בשורה עצמה דזמין נספק טמא ספק טהור והינו מצד חוץ וכראמן, הילך הדר אוקי מהגור ולמעלה וכגון דאודקרא, וקANTI לרבותה ראמון רף על גב שהוא מהגור ולמעלה כיוון שהוא בבראה ולא בחלוקת טמא אף על שהוא בבראה בחלוקת היה מחלוקת ואחר בחלוקת תלייא אף על גב דאודקראה כיוון פי שעברה בשוק של טבחים, אבל בחלוקת תלייא אף על גב דאודקראה כיוון שעברה, אלא שגם זה קצת דוחק וליפלוג וליתני בדידה בבראה בין אודקראה לא אודקראה כיוון דאיiri למקרה מהgorה, ואפ' על גב דאייכא קצת לשוני' כולה דאודקראה מירוי, מכל מקום הויא רבותא טפי לאשכוח' עד טהרה בבראה ממש מבנים יותר מחלוקת שבוחן.

החרובין משינקדו כו' ואם כן מൻ דבאה שיך טפי כינוי דתאניס משל שאר פירות, ולא דמי לפגה דאף על גב דלא מיתי ראה אלא מקרא ותאנה מכל מקום הרוי מצינו דגס בשאר פירות קרוים פגמים מה שאין כן בבוחל, משום היכי אצטיך לאותו מקרא דבאיני גופיו כתיב כי האי לישנא בחלה בי זכריה י"א ח', ואי מקרא לחודיה נמא אדרבא דזוקא בשגדול לגמרי דהינו בוגרת שיך לקרויה בוחל שכן משמעות בחלה כי גדלה עלי כדריש רשי י"ה בחלה, משום היכי הוצרך נמי לאותו ממתניתין.

פרק ז' מ"ח ע"א היכי קאמר כיוון שבאו דרייך בידוע כו' ואי בעית אימה מאי שדי כו'. לפירוש הראשון לא דיקא תיבת למען ניחקהל כי"א ולא משמע כדמפרש, ולפירוש השני כיוון דכמה בורי כתיב אמאי שני לישנה, וממן דשים גדולים מדדים.

שם ע"ב מפני ששואבות כו' ואי בעית אימה כו'. לא בהא ולא בהא יש הכרח בדבר שיעשו כן בצד שמאל טפי מבמיין.

שם אי בעית אימה רביה יהודה ואתוך הפרק ואי בעית אימה כו'. תרויהו דחיקי, دائ' רביה יהודה אמאי אפסקיה למלתיה בדרכי רביה שמעון, ואי רביה שמעון ולא מתוקמא אלא לאחר הפרק הא לא משמע היכי מדקתני אף תוך הפרק בדוקות אותן ונאמנתasha כו', משמע דהך ונאמנת אתוך הפרק קאי.

ג' ע"א אי בעית אימה סתמא דרביהם עדיף ואי בעית אימה כו'. עיין מה שכתבתி בפרק ד' דסנהדרין דף ל"ד וע"ב] בס"ד.

לשם י'חוד קודשא בריך הוא
ושכינתייה.

מאמר עיס"ה קושית

עניינו לתרץ כל דאסיקנא בש"ס
בקשייא בס"י עיטה דשמייא.

מסכת ברכות

פרק ד' כ"ז ע"ב ורמיה טעה ולא
זהcir כי קשייא. זהו הקשייא
ראשון דאיתא בתלמוד, ומכאן נראה
הוכחה גמורה שהיבאים אנחנו לטעות
ולתרץ כל מי דמסקי בקשייא הויל ולא
קאמר תיזבתא, כמו שכתב הרשב"ס זיל
בפירושו לבבא בתרא פרק חזקת הבתים
דר' נ"ב וע"ב ממשימה דרבינו חננאל עין
שם (דיה קשייא), דנראה דישיטת הגאנום
הכי הייא כהלה ברכותה דעלתה
רבניהו לא בטלו דברי אותו אמרה,
אלא דלא אשכח פירוקה בהיא
שעתא ותלייא וקיים, וכן כתוב בהדייא
רבינו הגדול אבי התועדה רשי זיל
בסנהדרין פרק בן סורר דר' ע"ב וע"א דיה
קשייא דהינו דaicא בין קשייא לתיזבתא
ולא קאמר תנאי הייא וכבדרין זיל
התרצין לא אסיק אדרעתיה אידך
מתניתא, ואילו אסקה אדרעתיה לא
פשיטה ליה למימר דבחמי פלייגי ומיהו
זה רשותינו הגאנום זיל, וזה לשון
הרא"ש זיל בפסקיו ופ"ד סימן בז, כתוב רב
האי גאון אף על פי שנשאר בקשייא כיוון
ולא קאמר תיזבתא אלא שבקה כהויתה
רטעמא דמסתבר הוא דכין דאבידיל

תני תמרה היה מקום לטעות ולומר
דווקא דתמרי דחשבי מכל הפירות
וכבדרין בריש כתובות ז"ע' מ"ש חנן
משבען כי, ואמרין נמי בהאה וע"ט
ע"א גבי נפלו לה נכסים פשיטה דקל'
ואילני דקל', וסלקא דעתך אמינה
דמשום דחשבי טפי אפיקו בשלי כמרא
ראויים הללו לברכה אבל דשאך פירות
אימא לא קא 'משמע' לנו, והחתם גבי
דמאי נקט בתמרי לרבותה דאפיקו הני
דחשבי היקלו בהו רבנן וכל שכן
noblotot דשאך פירות, ותו דחתם
במתניתין דרמא' ופ"א מ"א משום דתני
השיטין והרמין כי וגופנין ונצפה, אי
זהו תני בתר נובלות הוה אפשר למטעי
ולפרש דרצונו לומר מין פרי שנקראין
noblotot domia' d'shitin' ואידך שנשנו
בחדיא מחתא, וכדי להסיר השיבוש
הוכרח לפרש נובלות התמרה, ונקט
תמרה טפי לרבותה כבדרין, ועוד
דאפשר דבתמורים שכיח טפי ששורפם
החוום ומתייבשים, ועיין מה שכתבתי
בספריו שושנים לדוד ופרק י' משה גן.

פרק ט' נ"ד ע"ב ואימא כי עשרה
שאר עמא ותרי רבנן קשייא.
הא מלטה תריין לה בני בכורי יידי' ח"ר
יעקב שיחיה, dai' hei' hova li' lekra
לאקדמי הוקנים דחשבי טפי ולעולם
החשיבות חשוב קודם קודם ולימא וירוממו
במושב זקנים ובקהל עם, אלא ודאי דהכי
קאמар בקהל עם ותהלים קי' לע"ב ומיניהם
לי' מושב זקנים ויפה תירץ, ועיין מה
שכתבתי במאמר הסימנים דמנחות פרק
התודה ופי ע"ב בס"ד.

פרק ז' מ"א ע"א בשלמא למאן
דאמר תמרי דזיקה כי
אלא למאן דאמר בשלי כמרא ליתני
וכו' או אידי' ואידי' נובלות סטמא כי
קשייא. יש לומר דהכא תנוי נובלות
סתמא להודיע דלאו דוקא נובלות של
תמורים אלא בכל נובלות של שאר כל
הפירות נמי מברכין שהכל, dai' הוא

כ"ט ע"א מתקיף ליה מר זוטרא
וניכלה כו' קשייא. יש
לומר דאף על גב דרבנן פלייגי עליה דרבבי
עקבאו ולית להו אורה ברכה רבעית
בפני עצמה, מכל מקום מודה מיהא דעתך
ליה להבדיל מקמי דיתחילה לשאול צרכיו
כלל, דנראה דהינו טעם דרבבי עקיבא
דאמר ברכה רבעית דסביר דציריך
לחולוק כבוד להבדלה לאורה קודם
שאלת צרכיו, מכל מקום אף על גב
דרבנן פלייגי הינו טעם דסביר תמן סרי
תקון תשורי לא תקון ומיהו בהז סברא
דבעין לאקדומה לא פלייגי, והילכך
בשלמא כי מצלי שמונה עשרה משכחת
לה דאף על גב דמתחיל ואומר אתה חנן
לאדם דעת ומילמד לאנוש בינה, אין זו
שאללה אלא סיפור שבוח תברך והילכך
שפירות מתחיל וסומך לו הבדלה אתה
חוננטנו כי ולברת הכי מתחיל בשאלת
וחוננו מאתך כי, אבל בהבינו לא
משכחת לה דמכי התחיל תיבה ראשונה
ההינו הבינו כבר התחל לשאול צרכיו
ותו לא מצי להקרים ההבדלה הילך לא
אפשר, וכי תימא דבמציאות שבת ישנה
התחלתה, הא וראי פשיטה דאית
לאטורי.

דאיכא למיימר שפיר דאיכא בגיןיו דרב ששת ורבא נפקותא לענין דינה, דרבא מחמיר וסבירא ליה דלעולס לא בעין שיעור הראיו לכתוב קשור מוכסין אלא שיעור הראיו לכתוב שתי אותיות דידן ובית אחיזה עמהה, ונפקא מינה שאם קצת מן שיעור הניר שהוציאו הוא מוחק, כל שיש בלובן שלו כדי לכתוב שתי אותיות דידן חיב, ולא הוורכ במתניתין קשור קשור מוכסין אלא לפי ששיעור שתי אותיות ובית אחיזה הוה ליה בשיעור קשור מוכסין ולודוגמא נקתה מתניתין, וביריתא ראשונה שהזכירה שתי אותיות רוצה לומר עם בית אחיזה עמהן ולא הזיך להזכירו כדלעיל, ואידך ביריתא היא גופה קמשמעו לנו דכל שיש שיעור הראיו לאחיזה אף על גב דאותו מקום הוא מוחק דלא מהני לכתיבת הא איכא שעור בית אחיזה, מיהו כי הדר פריך ליה מהך מתניתא דקANTI נייר מוחק שיש בלובן שלו כדי לכתוב שתי אותיות חיב, הא וראי ליבא לתורצוי כדתריצנא בתניתא דלעיל DSTI אותיות דקANTI הינו שתי אותיות ובית אחיזין דחויה ליה שעור הראיו לקשר מוכסין, דהא הא דאיכא שער השרי יכול לאוחזו במקום המוחק, ואם איתא לדרבא דהינו דקANTI שתי אותיות הינו שתי אותיות דידן אלא DSTMOC כפירושו דרוצה לומר ובית אחיזה עמהן, הא וראי ליבא לפירוש הכ' דהא הכא מסתמא בית אחיזה לא צרך, אלא וראי דפירוש רב ששת עיקר דכי קANTI שתי אותיות סתמא רוצה לומר שתי אותיות של קשר מוכסין,adam נפרש שתי אותיות דידן כפירוש רבא היכי קANTI חיב בהך מתניתא והא ליבא שעור בית אחיזה מניר הראיו לכתיבת והילך אסיקנא לרבא בקשיא.

ואמנם כל זה לפי מונח המקשן כדלעיל, ברם אין מוכרא

ובחרטן בפרקא דלעיל ועי' ע"א דכל שלא שוו בשיעוריהן אין מצטרפין וזה עם זה וכדריש רבי יוסי בר חנינא אין מצטרפין לחומר שבזה, והכי נמי נייר מוחק אית ליה שיעורא רבא דכדי לכרוך על פי צלחית ואינו מצטרף. ומעתה ברישא כי פריך לרבעא מתניתא דלעיל דקANTI לכתוב שתי אותיות, משני דרוצה לומר שתי אותיות ובית אחיזה דהינו קשור דבריתא להזכיר הבית אחיזה ממש דמימילא משמע DSTMOC כתוב מניה גליין שעור בית אחיזה, מיהו כי הדר פריך ליה מהך מתניתא דקANTI נייר מוחק שיש בלובן שלו כדי לכתוב שתי אותיות חיב, הא וראי ליבא לתורצוי כדתריצנא היכי כתיב רק בדרכו אוריה ומכלים א' ט' ה' וזה איכא נמי מעשה הדסתה זיומה כ"ב ע"ב, אלא מי אית לן למימר כמו שכתבו התוספות זי' רקו דלא הי כל כך עון גדול ולא חשוב ליה, היכי נמי איכא קשה על התוספות זי' רקו דלא חשוב עון גדול בהךDKRIL לשון הרע דלא חשוב עון גדול דהוה שוגג ולביה אנסיה דהימוני הימינה אף על גב דמעיקרא אשתחח שקרה ממשום דהוא דברים הניכרים.

שחומו רב אבל כירה דשליט בה אוירא אסיך לכתילה שמא יחתה, وكא משמעו לנו הכא רבי חייא דמל מוקם אם עבר נתן בכ' הא גונא קידרא חייתה שרי אפילו בziej מושם דקלא טובא DSTMOC אסיך דעתיה, דמשום היכי DSTMOC שרי אפילו לכתילה, ובריתא מידי בדבשיל ולא בשיל שאינו כמאכל בן דרושא דחמיר טפי והילך אסיך.

1. בדפוס ראשון: רבא וט"ס הוא.

פרק ה' נ"ו ע"א והאמר רב קבל רוד לשון הרע קשייא. התירוץ זהה מבואר דהא בלאו מלתיה דרב תיקשי היכי כתיב רק בדרכו אוריה ומכלים א' ט' ה' וזה איכא נמי מעשה הדסתה זיומה כ"ב ע"ב, אלא מי אית לן למימר כמו הואיל וכלהו חדא מצוה לא שייך לאסוך להدلיק זו מזו ממשום אוחשי מצוה, וקצת להעלות נר תמיד ויקרא כ"ז ב', והילך הואיל וכלהו חדא מצוה לא שייך לאסוך להدلיק זו מזו ממשום אוחשי מצוה, וקצת קשה על התוספות זי' רקו דלא חשוב עון גדול דמן דאמר ממשום אוחשי מצוה אתותב, אין זו תיובתא אלא קשייא.

פרק ג' ל"ח ע"א אלא רבה¹ ורב יוסף כ' קשייא. איכא

פרק ח' ע"ח ע"ב מיתבי המוציא נייר מוחק כי קשייא. ברישא צריכין לבורי ענין הקשייא, והיינו דהמקשן הבין בפתרונות דלענין דינה לא פליגי כל רבא ורב ששת, דلتורציא דהינו קדרה חייתה או בדבשיל כמאכל בעי שעור הניר שיהא ראיו לכתוב בו קשר מוכסין, אבל אם אין ראיו לכתוב בו קשות התוספות זי' רקו דב' השכח כ' לא מيري בקדרא חייתה, דאף על גב דשרין בפרק קמא זי' ע"ב הינו דוקא בתנור

מסכת שבת

פרק ב' כ"ב ע"ב סוף סוף למאן דאמר ממשום אוחשי מצוה קשייא. קשייא לאו תיובתא היא דאיכא לתורצוי שפיר, דבשלםא מדליק נר חנוכה מנר חנוכה אסרין ממשום אוחשי מצוה, דממה נפשך אי הך נר דחד גברא ואידך גברא אחרינא נמצא דכל חדא מצוה באפי נפשה, ומחייבין מצותו של ראובן כדי לעשות מצותו של שמעון, ואי מירי התרוייו דחד גברא כגון שנין להבחיש המהדרין פשוטא דכל שכן שאין להבחיש הנר שהדלק הנוף שאינו אלא הדרור כדי להדלק הנוף שאינו אלא הדרור בעולם, אבל במונרה כלחו נרות חדא מזו נינהו מצות מנורה וקרוי להו קרא לכלהו נר, דכתיב ויקרא כ"ז ב', והילך להעלות נר תמיד ויקרא כ"ז ב', והילך הואיל וכלהו חדא מצוה לא שייך לאסוך להDELIK זי' רקו דלא חשוב עון גדול דמן דאמר ממשום אוחשי מצוה, וקצת קשה על התוספות זי' רקו דלא חשוב עון גדול דהוה שוגג ולביה אנסיה דהימוני הימינה אף על גב דמעיקרא אשתחח שקרה ממשום דהוא דברים הניכרים.

קיימין השთא כי שרוי יהודה חרובין כל שכן דשרוי בשחת דהא על כרחך חרובין אקושי טפי משחת, ומארח דלא מירקי שוויה אוכלא לדידיה בחרובין אלא מטרח באוכלא כל שכן שחת דלא מירקי שוויה אוכלא, ואם איתא דקאי אתנא קמא אף בחרובין מיבעי לי, אלא ודאי לאו אתנא קמא קאי והוא דנקט הך לשינה דליך ולא קאמר בהדייא גסה, הינו טעמא דאי תנא גסה הוה משתמש דשרי בכלמין גסה ואפיקו לקטנה שבחן משום הци דיק למיטני לדרקה ומשתעי בלשון חכמה, ורצונו לומר דוקא לאוთה שהיא גדולה שיש לה שניים דאכלה ומדקה, בההיא הוא דשרי דאיו אלא מטרח באוכלא, אבל לשאיתנה דקה בשינה אף על פי שהיא מין גסה לא שרוי אוכלא הוא, ותנא קמא דאסר בברייתא דלעיל כשהייתי אצל רבי שמעון בכלחו לא חש לפרט אלא בין דקה ובין גסה סתמא דבין לקטנים ובין לגחלים שביהם סבר תנא קמא דשויה אוכלא הוא ולכך סתם, אבל רבי יהודה דנחת לשורי כי היכי דלא תטעי לומר בכלמין גסה ממש, דהא לא ניסק אדעתין לאפקוי גסה דאי לדקה לא מירקי שוויה אוכלא כל שכן לגסה ודוק.

מסכת עירובין

פרק א' י"ג ע"א אלא אסורה אסורה קשיא קשיא. ומכל מקום יש לתרץ דאף על גב דאיתא במירמא דשמעאל שאמר רבי מאיר וכשבאתי

רמשני רבוי זירא דאית לזו לבית שמאי כולן אפילו רב הונא לא אסור בפרוץ בראש השנה שחיל היהות בשבת, כדי שלא להוסיף טפי מעשר ברכות מושם טרחה צבור הלכך מקילים לכלול גם במוספין, אף על גב דבחול אית ליה ברכה במוספין בפני עצמה מכל מקום כהאי גוננא מושם טרחה דעתורא היקלו ומדמו לה לשחרית וערבית, אבל בראש חדש גרידא שחיל היהות בשבת דלייכא אלא שמונה ברכות לארצו להקל ולכלול כיוון דלייכא טרחה قول הא, וקבעו לה ברכה בפני עצמה במוספין מיהיא הוואיל וגם בחול יש במוספין ברכה עצמה.

פרק ז' ע' ע"א אי הци ליתני לאחד שעירב בווי קשי. התירוץ זה מבואר מאד לאבי, דאדרבא הци ניחא ליה למיתני לרבותא, דאי הוה תנינ שנים שלא ערבו נוותנים רשותם לאחד שעירב ההו משמע דבעין דוקא שכל התנינ שנים שלא ערבו שם דרך משל ראובן ושמוען, יתנו רשותן ביחס ללו או ליאודה דהינו לאחד מהשנים שעירבו, קמשמע לנו דלאו דוקא אלא. יכולם לחلك הרשות שראובן יתן רשותו ללו ושמוען יתן רשותו ליאודה, והינו רק משמעו לנו תנא באמרו שנין שלא יעירבו נוותנים רשותן לשנים שעירבו, כלומר זה זהה זהה.

מסכת פסחים

פרק א' ט"ז ע"א והא בדבריו דנפיש קאמר ועוד והא

מן ע"בומי אית לזו לבית שמאי כי קשיא. יש לתרצה דמאי

פרק ג' ל' ע"א והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר כי קשיא. תירוץא ברירה איכא דלא דמי, דרעדתנו גברא בעלמא ובטלת דעתו אצל כל אדם אבל פרסאי אתרא הוא ולכא למימר בהו דבטלי דעתיהו, הילכך לגבי דידחו מיהיא אולין בתר מנהגייו להחמיר, וראייה ממאי דמשני השיס בשבת פרק חמיטת נקמיד ע"ב ערביא אתרא הכא בטלה דעתו אצל כל אדם, ועיין לעיל דף כ"ח (ע"א) בתודעה ובבל הויא רובה דעתמא עיין שם, אם כן שפיר קאמר רב יוסף כדי לאכול הימנו דמייר בפרשאי ולא קשיא מההיא דבגדי עשירים כי, ועלולים הכא לחומרה והכא לחומרה.

מלהודיעינו מה טיבו של הלולה, והשתא אשומעין דבר ברור דיליכא למיטען, הילרב חסדא מדקתני עד אם הבנים על כרחך עריך אתה לפרש עד ועד בכלל מזמוד הוא, והוא גופא קמשמען לן דבחבי ניחא לנו לפירושי בכל דוכתא ולאפוקי ממאן דאית ליה בעלמא עד ולא עד בכל, ולרבה בר רב הונא הי איפכא, דבאומרו עד בצאת מוכחה אתה לפרש עד ולא עד בכלל شهرינו בצאת ישראל בודאי פרק אחר הו, ולאפוקי ממאן דאמיר בעלמא עד ועד בכלל.

מסכת ביצה

פרק ב' כ"א ע"א בשלמא לרבא ניחא אלא לרבה בר רב הונא קשיא קשיא. אילכא לתורczy שפיר דבשלמא ביום טוב אידי דשרי לזרוק את הדם על מנת להתריר בשער לאכילה דהוה ליה לצורך יום טוב, שרי נמי לזרוק על מנת להקטיר אימוריין לערב אפילו ליבא בשער כגון שנטמא או נאבד, דהוה ליה ראיו לבילה ואין בילה מעכבות בו ומנחות קג ע"ב, אבל בשבת דיליכא למימר ביה אידי שהרי על כרכו לא יאכל הבשר היום דהא אסור לבשל או לצלות וכמו שבכתב רשי זיל ועי ע"ב ד"ה ואס"ג הילכך מורה רבה בר רב הונא שלא שרינן ליה לכתילה לזרוק על מנת להקטיר אימוריין לערב, וליכא למימר דבשבת נמי אילכא שריתא למיכל בשרא כגון חי באומצא, דהא כתיב למשחה ושות פ"ט כ"ט לגודלה כדרך שהמלכים אוכלי ומלאים לאו אורחיהם לאכול בשער חי.

דאף על גב דקיי קרא באוכלי ודרשין בנאכלין היכא דיליכא אוכליין לרוביי, מיהו הינו דוקא כי לא מפקין באotta דרשא אללא פשיטה דקרה קאי באוכליין, דאף על גב דפשיטה דקרה קאי באוכליין, הואיל ולא משכחת לרוביי באוכליין דרישיה לנאכלין, אבל לאפוקי מפשיטה דקרה גם מדרשא דדרשין מתיבה הסמוכה לה, כגון הכא דרכיב כ"כ כל ושות פ"ב ט"ז ובუית למדרש כל לרבות נשים כי כל לרבות עירוב, הא ודאי לא אמרין אלא נימא כי כל לשום דרשה אחريתי אצטריך ולעלם באוכליין ולא בנאכלין, ואפשר דנדorous מכ"י אנדרוגינוס דגרע מנשים.

ר"ץ ע"ב ואילו הילכתא היא מה לי בכלים מה לי בקרקע קשיא. אילכא מיהא לתורczy דאמר לך רב פפא היא גופא פלוגתא דתנאי היא, דרב אלעזר ודאי סבר דההיא דמשקה כי מטבחיא דכוון דרבנן לפי שלא קיבל מרבותיו הלכה, והילכך שפיר יליף מהתם דאין טומאה למשקין כל עיקר מראוייתא מרטהרו רבנן הנחו דבי מרבחיה, והכى נמי רב שמעון דחילק בין כלים לקרקעות אין ספק דאייהו נמי הכى סבר דקולא היא דהיקלו רבנן, אבל רב יוזדה דסביר טומאת משקין דאוריתא הכى נמי סבר דההיא דבי מטבחיא דכוון הלכה היא, ואין לתמונה על זה, דاشכח נמי במקומות אחרים דפליגי בדין אחר אילכא מאן דאמר דהוי הלכה ואיילכא מאן דאמר דאיינו אלא דרבנן, וחדר מנייהו בפרק קמא דקדושים וליח ע"ב) ובירושלמי דערלה ופ"ג ה"ז גבי ערלה בחוץ לארץ, אילכא מאן דאמר דהוי הלכה למשה מסניין ואיילכא מאן דאמר דאיינו אלא כלומר פיסול ודומו לדביעי בקדש, ומעתה תוא לא קרין כאן והבשר אשר יגע בכל טמא ונש פ"ט, דהא לא כתוב קרא בהו ליישנא דטמא אלא יטמא, ודע דעל כרchn חד מהנק תרי שני"ג דאמינא הכא או בدلעיל צריכין לעשותה עיקר דאם לא כן איזדו להו כלחו תרתי סברות בין דרב בין דש mojo, דהא לעיל אסיקנא לרבע בקשייא והכא אסיקנא לשמוואל בקשייא ומעתה נשארה המשנה דמשקה בי מטבחיא דכוון בלי פירוש, דהא לא נוכל לפרש לא דכוון ממש כרב ולא דכוון מילטמא אחרים גבי הדדי מסתברא דיליכא למדרש חדך לרבות אוכליין וחדרות בנאכלין, דאייברא דלעיל אמרין לשינוי לחדר מנייהו.

פרק ג' מ"ג ע"ב מאן שמעת ליה דדריש כל קשייא. אילכא אליעזר وكא דריש כי כל קשייא. אילכא תירוצא דאייברא דרבבי אליעזר דריש כל, הני כל מיהו הוайл וכתיבי גבי הדדי מסתברא לרבות בנאכלין, דאייברא דלעיל אמרין

וכבוד אביו בידים, מה שאין כן אי הוה חלי'ן דלא הוה אלא גרמא בעלמא שבשבתו היה חולץ גם כן החכם الآخر, ואפשר דגרען נמי גרמא שהרי הוא לא היה אומר לו שיחלו'ן, ואם מעצמו היה רוץ' להחולץ לבבו'ו, מה עלי' לעשות כי לא מפני זה הוה ליה לעבור בידים על המוצה ולהקל' בכבוד אביו וכבוד תורה, וכל שכן שם היה חולץ גם החכם الآخر מה ברכ' דינה עבדי, וטפי' קשה לאידך לישנא והנפטר היה רשב"ג אביו של רבינו, רהיבי נמנע מפני כבודו של ר' יעקב, מאחר שהיה חייב להחולץ מצד שהוא אביו וחכם ורבו ונשיא, ואיך דח'ה כל זה משומ כבודו של ר' יעקב. איברא דאסיקנא בקשיא להך לישנא מיהו לא מכח זה אסיק בקשיא אלא משום דאם כן כולי עלא' נמי מיחיבי ולמה ליה כולה הא תיפוק ליה משום דר' גופיה, ברם בקשטע על לישנא דתלמודא גופה נוראות נפלאי, חדא דאמאי לא קא קשיא ליה אלא לההוא לישנא דקאמר בגודול הדור שעמו ר' יעקב בר אחא, דלפער'ן דאפילו נימא בגודול הדור שעמו רבינו, עם כל זה הקשיא דהא لكمן בברייתא כייל ותני תלתא בחדר קינה על חכם חולצין מימין על אב בית דין משמאל על נשיא מכאן ומכאן, הרי דעת שלשתם قول' עלא' מיחיבי ולא שאני לנ' אלא דעת חכם חולץ חד כתף ועל נשיא תרו'יו'ו אלא מיהא לעניין חיבורא תרו'יו'ו שווין דכולי עלא' חייבין. ועוד תניא لكمן דרכ' כ"ה וע"ז חכם שמת הכל קורען עלי' הכל חולצין עלי', ותו איתא התם דאפילו לא גמרו מניה דהא לא תניא הרוב שמת אלא חכם שמת, ואם כן הוה ליה לש"ס

אמשטרדם הישנה שהיה לפני יש חסרון והשמי'ו המדרפיסים תיבת קשי'ו, ובכן ינוח לך ברכות על ראשך שהחוורת לי אבידתי, ועתה פה עמוד ואשמי' עך הנלע'ד להרוצ' עליה על פי דרכנו, הנה תחלה אקדים דרבינו הגדול הרמב"ן זיל בתורת האדם עניין הקרי'ה, מהדורות שעועל דרכ' נ"ז הקשה על מה שאמרו כאן בגמ' ונמנע ולא חולץ וזה לשונו: ואם תאמיר ומה הכבוד הוה כוי לעבור על המצות ולהקל' בכבוד אביו שלא' יחולץ בנו עלי', ויש לומר שהיה ר' יעקב אדם גדול זקן ואני לפ' כבודו לילך בשוק חולץ כתף ובשרו מגולה, ורצו לנ hog בו כבוד ולהולץ עמו שלא يتגלח ייחידי, והוא חשש לכבודם אף על פי שלא היה חושש לכבוד עצמו, ונמנע ולא חולץ דכבוד תורה עדיף, עד כאן לשונו.ומי יבוא אחריו המלך חיליה, ברם תורה היא ועזר במילין מי יכול, רקשיא לנ' על תירוץ' זיל, ובשלמא אם אביו של ר' יעקב הוה איניש דעלמא דלאו חכם הוה סליק לנ' שפיר תירוץ', ברם מאחר שהיה ר' אחא שג' הוא גברא רבא ומפורסם בכלל אחרוני התנאים שכן נזכר בכמה מקומות בבריתות ומני'ו, אם בברכות סוף פרק אלו דברים נג' ע"ב, אם כן קשה דלו' יונח בדברי ר宾ו דשיך בהא מלטה ההיא דזקן ואני לפי כבודו, מכל מקום אמר' חייש טפי' על כבוד תורה של אחרים שלא' יחולץ החכם שעמו, ולא חשב על כבוד תורה של אביו שמעטם בכבודו, דدل מהכא החיב להיותו אביו, איכא נמי איש' מוסיף להיות חכם, והתם בתר hei' איתמר בבריתא להדי'א, דכל חכם נמי חייבים قول' עלא' יחולץ כתף ימין, ונמצא רב' לא חולץ דח'ה כבוד תורה

יב' ע"א חבלים לכתהילה מבעה קשי'א. יש לומר דמאי

טראח טפי' מהפשת חבלים והילך סלקא דעתך אמינה דרכ' על גב דראיגת שתי וערב אסир הפשת חבלים שרי', קא משמע לען דליתא אלא נמי אף על גב דליתה בה כל כך טראח قول' עלא' שווין דאי' מפשילין.

פרק ב' י"ג ע"ב אלא למאן דאמר כונתה דגן מעלי' הוא קשי'א. יש לומר דבנדרים הילך אחר לשון בני אדם, וכהאי גונא דמקלפן לא קרו להו אנשי דגן.

ובשות' מכתם לדוד לרבי'ו חלק יורה רעה סימן נ"ה הודפס ביאור לקשי' השיך למיס' שלא הודפס כאן וזיל שם:

נשאלתי מאחד מן התלמידים היי', ילמדנו ר宾ו ויורנו מדריכיו במה שמצוינו בגמ' מועד קטן פרק ואלו מגלחין דרכ' כ"ב ע"ב, דאיתא התם בשלמא למאן דאמר גודול הדור שעמו רב' הינו דמנע ולא חולץ, אלא למאן דאמר ר' יעקב בר אחא, אמא' נמנע ולא חולץ ר' ש ב"ג נשיא הוה וכולי' עלא' מיחיבי למחלץ, קשי'א, ובקשנו בספריו למגנץ לדוד במאמר עיסה קושית לדעת מה דיבר בה והשמי'ו והניחו חלק.

תשובה כבר אמר אהונינו משיח ה' ברוח קודשו כל האדם כוזב מחשבתו על החרישה כלל לנ' אינו חייב אלא אחת משום זורע, ומיהו התוספות כתבו דלא גרסין קשי'א עיין עליהם.

פרק א' ב' ע"ב והאמר רב כהנא זימר וצריך לעצים חיב שתים כוי קשי'א. איכא לתרוצ' שפיר בין לרבה ובין לר' יוסף, לרבה יש לומר רב שלמא בזימר וצריך לעצים שאין המשעה מבורר דמן דחוי לא ידע אי צrisk לעצים אי לא נמצא שכ' המשעה תלוי במחשבה, הילך ודאי כי הא גונא בתר מחשבה אולין והואיל ולפי האמת ומחשבתו היא לתרתי, חדא להגדיל האילן טפי' ועד להשתמש בעצים, בודאי דחיב' שתים דשקלים הן והי מניחו מפקת, אבל הכא דמעשה החרישה הוא מבורר וניכר מיד לעין כל רואה דהא ודאי מיד מרפי ארעה, סבירא ליה לרבה דבכי' האי גונא בתר מעשה דוקא אולין ולא בתר מחשבה וסביר דבזה אפיקו רב כהנא מודה, ורב יוסף סביר דאדרא בא לא משגחין במעשה אפיקו הוא מבורר אלא בתר מחשבה אולין דמלאת מחשבת אספה תורה וביצה י"ג ע"ב, הילך התם בזומר וצריך לעצים דמחשבתו קיימא רטרוי'ו אנטיעעה וקצירה, דאך על גב רכטבו התוספות (ד"ה חיב) דרב כהנא סתם קאמר אפיקו לא חיש לביטה, אחר המהילה אין נראה כן דאם כן הוה ליה לומר זומר לעצים, ומדקאמר זומר וצריך לעצים מוכח דרוצ'ה לומר דמחשבתו לזרור כמו כל זומר גם צrisk לעצים) הילך חייב תרתי, אבל הכא דאי' מחשבתו על החרישה כלל לנ' אינו חייב אלא אחת משום זורע, ומיהו התוספות כתבו דלא גרסין קשי'א עיין עליהם.

למייד ולדיך מי ניחא, וזה כל גдол בנשיאותו, והיבי הוה בעי לזלול בכבוד הנשיאות בפרהסיא להחמיר ולהחלוץ משני כתפיו מפני כבodo של ר' יעקב, כמו שהוא גם בן בלשון הכתוב בנבאים, אם כן וראי היינו רב אחא התנא כדעליל, ותו אייכא למידך על לשנא רמתניתא דקתני על כל המתים רצה חולץ כי, על אביו ועל אמו חולץ ומעשה בגודל כי, וכראורה היינו מעשה לסתור שהרי אותו גдол הדור נמנע ולא חלץ, ואיברא שכבר רבותינו בעלי התוס' זיל ודי' מעשה הרגשו בקשי זה ותריצו לפי דרכם ע"ע.

ואולם לפום עניותין בהרמוניותיו דרבנן קדיש זיל אמר מלטא דשויא לתרוייהו, והיינו בדבר הכי איתא תוא על חכם מימי כו' וכדעליל, וכתבו הרא"ש פ"ג סימן מ"ז ובנו ר' יעקב בעל הטורים זיל בסימן ש"מ, דמדלא פירשו באב היכן חולץ שמע מינה רצה חולץ מכאן רצה חולץ מכאן, רצה חולץ משתיהן, דלענין זה נשיא חמיר מאב ע"ע. ועל פי זה נלע"ד דהכי פירושו, ומעשה בגודל הדור שמת אביו ובקש להחלוץ, כלומר בקש לעשות לצד החומרא ולהחלוץ לגמרי דהיינו מכאן ומכאן, ובקש גם כן גודל הדור אחר שעמו מפני כבodo רダメר גודל שעמו ר' יעקב נמצא דרשב"ג הנשיא הוה הנפטר, ומון הדין היו שניהם חייבין להחלוץ מכאן ומכאן, ואם כן היכי קאמר דנמנע כו' לאיפלו בנו לא חולץ אלא מעד אחד, ואסיק בקשיא. ומהו לאו לומר לא חולץ לגמרי כדרוה בעי למעבד, אלא אוקטיה ארינא דהיינו מצד אחד בלבד, והשתא שפיר איכא לאוקטיא על תלמודא בשלמא למאן דamer גודל שעמו רבינו ור' אחא הוה דנפטר דהיינו חכם, אף על גב דלהך לשנא נמי קצת קשה דהיכי הוה בעי רבינו גודל

רשב"ג נשנית זו, רשב"ג נשיא ר"ח חכם ר' נתן אב בית דין כי, הוא קיימי قول עולם מקמייהו, אמר רשב"ג לא בעי למיהי היכרא ביןידי לדידחו התקין הא ובמדרבר טיז טיז לכל ישראל, מכל מקום מתניתא, ע"ב נמצוא דעת זמן רשב"ג היו כל אפיה שווי במוות תלטא כחדא נשיא ואב בית דין וחכם, ורשב"ג הוא דתקין דליהו הך היכרא, ומסתברא דכי היכי דעת תקנת רשב"ג היו שווי שלשם בכבודן בחיהם, היכי נמי במותם לא נפרדוו, דמהיכא תיתי לחלק, אלא לשלהם היה חולץ כתף אחד בלבד כמו עאל ואםותו לא, וכיון דחידוש הוא שתקין רשב"ג אין לך בו אלא חירשו, דכלהו ملي דאיתא התחם בהורות דתקין רשב"ג אינס אלא ملي דחים ליקרא דחוי, אבל הךAMILתא ליקרא דשבבי דליהו היכרא אפילו אחר מיתה בעניין חליצת כתף לא תיקון, ונשאהה כדהוה מעיקרא דשוה נשיא לאב בית דין.

ואיבא לאסבורי בה טעם רבתי אמריא לא תקין רשב"ג נמי להאAMILתא, דכיוון דמן הדין היו שווי דאין צrisk להחלוץ אלא חד כתף, אם בא לתקין דלייעבדו לנשיא מכאן ומכאן, השם כפשתא דמלטה ולא חולץ כלל, מכל מקום להך לשנא רמתניתי"ג גדול הדור שעמדו ר' יעקב בר אחא, יתכן שפיר דפירושא דברייתא לדידיה כדאמרן, השם בכוי לא אתותב, משום דאי נפרש הברייתא היכי מעתה לא תיקשי כלל. אי נמי יש להרץ (אך) (זהך) קשיא דתלמודא שלא לעבור על בל תשחית דהוא איסורה דאוריתא, והא לא דמייא לכלחו אידך ملي דתקין, דלייכא בהו שום סרך איסור, ואולם הא דתניתא על הנשיא מכאן ומכאן, נימא דלא נשנית אלא בדור אחרון דבתר רשב"ג, ואין נמי מיתניתה מקמיה היכי, לא אירי תנא אלא בנשיא גמור דומיא לכל נשיא, דתנן התחם בהורות והתחם תנינן כי ע"א איזהו הנשיא (עומד) [יושב] כי, אמר ר' יוחנן בימי

דרעה סימן רמ"ד [נסעיף ח] ע"ש, הרי דארך על גב דקרה כתיב מפני שיבת תקום ויקרא יט ל"ב ותורה אחת ומשפט אחד ובמדרבר טיז טיז לכל ישראל, מכל מקום תלמיד אינו חייב אלא הידור בעולם.

מעתה הכא נמי יש לומר דהא דתניתא [מיימין] על אב בית דין (מיימין) [ומשמאל] ועל הנשיא מכאן ומכאן, היינו לשאר עמא, אבל בחכם חות דרגא מפני כבוד תורהנו, וכל שכן כשהוא חכם מופלג בגין אלו שהוא שנייהם גודלי הדור כדאמרנן בוגם, הילכך לדידחו סגי להו אפילו לנשיא להחלוץ מצד אחד לבה, והשתא אתיא שפיר דאסיקנא בקשה לבה, דאי לו לפוי פשطا דמלטה הויה לי לש"ס לאסוקי בתיבותא גמורה, שלא יתכן בודאי של נשיא ישראל כוותיה דרשב"ג לא חולצו כלל. ואפילהו תימא דלאידך לשנא דקאמר דגוזל הדור שעמדו רביה לא הוא פירושא דברייתא דתאורה, אלא כפשתא דמלטה ולא חולץ כלל, מכל רצון דבשלמא דקאמר תלמודא, והוא עניין הבשלמא דקאמר תלמודא, דמכל מקום יש לומר אפילו גובי נשיות כבוד תורה עדיף, ושפיר הוה מצרי לרבי להחמיר על עצמו. אי נמי אפשר דההיא דעתא אכתי לא הוה רבינו נשיא דרשב"ג אבוי קיים היה, אלא למאן דאמר גודל שעמו ר' יעקב נמצא דרשב"ג הנשיא הוה הנפטר, ומון הדין היו שניהם חייבין להחלוץ מכאן ומכאן, ואם כן היכי קאמר דנמנע כו' לאיפלו בנו לא חולץ אלא מעד אחד, ואסיק בקשיא. ומהו לאו תיובתה היא, ושפיר איכא לאוקטיא על דרך מה שכתבו הפוסקים זיל גבי דין קימה מפני ז肯, דשני חכמים או שני זקנים אין חייבים לקום לגמרי זה מפני זה, אלא סגי להו בהידור בעולם, וכמבואר ביראה

זה המליך נשיא שאין על גבי אלא 'ה' אלהיו, אבל לא כאותן נשאים שבארץ ישראל בזמן המשנה, שהיה צרתם בצדך ראש גולה שבבבל, וכגד אמר ליה ר' חייא לרבי כי בעי מניה התרם כגון אני מהו בשערה ע"ש זיין ע"ב, וכולחו הנהו מיל' דשינויה למעליותא שנשאו על הנשיא לא אייריא אלא בנשיא כי האי גונא.

ומכל מקום בהדור האחרון ובתר תקנת רשב"ג התקין דליהו היכרא אפילו לנשיא והאדינה בחיים מעאו כל אנשי חיל ידים (להולם) ולאולמי תקניתה דרישב"ג ולתקון דליהו בעי היכרא אף לאחר מיתה, והשתא האיל ועבדי לאולמי תקנתא דרישב"ג נמצא שיש בדבר כבוד תורה, ועלולים כבוד משום בל תשחית, והנוטלים חמשת החרות אינחו יהבי אחרתי לשמור המתעכבר ויהיה להם גם כן טובת הנאה עליה.

הדרן לדעתן עליה דלפי דרכנו למדנו דובמן פטרת רשב"ג אכתיה לא נתקנה תקנה זו, דאייחו לא תקין דליהו היכרא אלא מחים, ואם איתא דהך מתניתא היהתה נהגת מקמי היכי אם כן פשיטה דכי היכי דاشתני הנשיא למעליותא במותו הוא הדין וכל שכן בחיו, דטפי שייך כדי שיהא מורה עליהם, וככה היא דנהוג נשיאותך ברמים כוי' וכחות קץ ע"ב, מה שאין כן במותו כי אין שלטן בימי המות, ואם כן הא ודאי דאי היו נהגי בנשיא יקרא טפי במותו, פשיטה דהוא נהגי בה נמי בחיו, ומה ההזיך דרישב"ג לתוךן, אלא ודאי כדאמרן, ונמצא דכי נח נפשיה דרישב"ג לא הי חייבים قولוי עלמא אלא חד כתף.

וחשתא את שפיר דלא אסיקנא בגמ' (בקשייא) [בתויובתא] אלא אי נפרש מתניתא כפשתא, דחלילה דעת רשב"ג נשיא ישראל וכולי עלמא חייבין לחלון לא חלון כלל, אבל אם נפרש כדאמרן ניחא, ר' ביקש להחמיר האמצעי, ואם כן קשה טפי דמייתי מעשה לסתור, דהא אמרת רישא על אב בית

יש לתרעז דהואיל ויש יום מפסיק בינתיהם ולא הי צירכים להמתעכבר אלא שרצו ונטעלו מלילך לכך נתעכבר, היליך לא תקון להו רבנן ליטול עצםם כלום אלא אפילו הנהו תרתי דשקליל לאו מדידחו שקליל, אלא אותן של המשמרות החולקות נותנים להם שתים בדרך מתנה שיש להם טובת הנאה, והשתא היינו דקאמר רב'i בסיפה שכשורתה כהן גדול ליטול חלק לעולם הוא נוטל חמץ אפילו אי איכא משמר המתעכבר, דברישא איתמר שאו לא נשאר לו לכון גדול אלא ארבע, השთא בסיפה ממשען דמקל מוקם לעולם הוא נוטל חמץ ומאותם חמש שם חלקו הוא נתן מרידיה חרדא למשמר המתעכבר שיקבל הוא עליה הטובה הנאה, והנותלים חמץ האחרות אינחו יהבי אחרתי לשמור המתעכבר ויהיה להם גם כן טובת הנאה עליה.

פרק ד' מ"ז ע"א הא בכל يوم תנן קשייא. אין זו קושיא כל כך דשפיר איכא למימר בכל יום מהימים הרואים ולאפקוי שבת, תרע דהא לא קתני בכל יום ויום, ולהודיע זה סמרק תחילתו דוחה סופו אינו דוחה, דאם כן לדידיה על ברזין ציריך לפרש כן. המיקל באבל ולעיל י"ח ע"א).

מסכת יומא

פרק ה' ס' ע"ב והאמר רב'i יוחנן תנא רב'i נחמי אמרת ר' יוחנן האומר שראים מעכבי קשייא. יש לומר דאי על גב דעתיה ליה לרבי נחמי עיקר שראים מעכבי מכל מקום סדרן לא מעכב דאם הקדים להם דבר המאוחר

בסדרא דקרה לא מעכבר, ואין לתמה, דהא בחיזוניים לא מעכבי כלל לכלוי עלמא אם כן בפנימיים נמי אף על גב דסביר רבינו נהמיא מעכבי, חידוש הוא ואין בו אלא חידושו ופסחים מ"ד ע"ב אובל סדרן לא מעכבר.

ס"א ע"ב והוא אותו כתיב קשיא. יש לומר כתיב אחד וכתיב אותו ויקרא י"ד י"ב) הוה ליה תרי מיעוטי ואין מיעוט אחר מיעוט אלא הרבה מילא בכניסת היום שעדין הוא שבע מסעודת הערב הוה משמע דלא חייב שהרי באכילה זו לא סר עצמו מהעינוי דاكتהי לאו בעינוי הוה יתיב דاكتהי היה שבע, הילך ודאי לא אפשר.

פרק ז' ס"ה ע"א אלא לרבי יוחנן מא依 ועד קשיא. יש לומר גם לרבי יוחנן דאין היב נמי דלא פלגי כלל בבעל חיים נדחין דלכלי עלמא נדחין, ולא אתה רבוי יהודה לפלוגי אלא בהא דלטנא קמא חטא צבור אינה מתה ורבוי יהודה סבירה ליה תמות כשנתכפרו באחרת, וסיפא דקתרני ועוד אמר רבוי יהודה, הא קמשמע לען דאפיקו המשתלה כדין חטא שנຕפרו בעלייה, ותו אצטיריך הר סיפה לאשומין חידושא רמת המשתלה ישפק הדם דרא על גב דהא אתעבד מצותה אפיקו היב אמר קרא ימד חי כי ויקרא ט"ז יוכדליךן.

פרק ח' פ"א ע"א מתקיף לה רב איש ניכתוב אל תסור מן

ומדפק עצמו תנא למיתני בעניין אחד מה אתה למד דתרי תנאי נינהו וממי ששנה זו לא שנה זו, תנא ברישא צריכה חילעה בדרישה והוא הדין אם קדרה אחד מן האחים והינו אליבא דרבנן, וממילא דהוא הדין לעניין גט לצריכה גט מן המקדרש דהא תפשי קדושיםין, וסיפא תנאי בקדשה אחד מן האחים דאיתנה צריכה הימנו גט והוא הדין אם הוא עצמו חור וקדשה דאיתנה צריכה הימנו גט, וממילא דהוא הדין דאיתנה צריכה חילעה לכשימות זה, והינו אליבא דרבבי עקיבא דאי תופסין קדושיםין ודוק.

פרק ג' ל"ג ע"א בשלמא לרבי חייא Ка משבבע לאפוקי לרבי שמיעון מחוקיה אלא לבר קפרא למה ליה לאשתבע רבי חייא ברישא לא הוה משבבע בר קפרא, אבל כיוון דחווא דקפוץ רבוי חייא ונשבבע לאפוקיה לרבי שמיעון מחוקיה הוכחה לאשתבע אייזו נמי כי היב דלוקיה לרבי שמיעון אחוזקה, רהשתא לימרו עלמא הויל ומר אשתבע רהכי הוא ומר אשתבע דהכי הוא אוקי חד לגבוי חד ואוקי לרבי שמיעון אחוזקה קמייתא, ואי לא אишבע בר קפרא לא הוה מהני מיד.

פרק ד' מ' ע"ב וליתני אם אם אמה וליתני האחים [מоторין] בכלן קשיא. הכא מטורך הך סוגיא ממש מוכח דaicא תירוצא להאי קשיא דהא מסיק גزو שניות בחלוצה, ונראה לי דהינו תירוצא דאי המכדי נמי דחיי מצי למיתני אם אם אמה ולמיתני בתה היב האחים

מסכת מגילה

פרק ג' כ"ג ע"ב ואמא חמשה כהנים וחמשה ישראלים קשיא. אייכא לתרוצי שפיר דאם איתא דמדרש כי האי גונא חד דוקא וחוד למייעוט אחר מייעוט וכן כלם בכחאי גונא שנים שניים, לא הוה ליה למיר כלחו הכהן בחוד גונא אלא חד כהן וחוד הכהן וכן על זה הדרך, אלא ודאי מדתיב בכלחו הכהן שמע מינה דכלחו על הכהן קמא מהזרעו למימר דלא מדריש בחוקא אלא הכהן הראשון, ואידך כל חד וחוד על הראשון קאי למדרשיה במיעוט אחד מיעוט דאפיקו העשירי על הראשון קאי.

מסכת יבמות

פרק א' י' ע"ב בסוףו וליתני לרבי רבוי עקיבא אין לו עליי כלום קשיא. איברא דלא ביאר תנא במתניתה דרישא רבנן וסיפא רבוי עקיבא מכל מקום רמוח רמווי, דaicא למידך דפתח בכדר וסימ בחתיבת, רישא תנאי חור וקדשה צריכה חילעה מן האחים והינו בשם התה שחר וקידש, ובסיפא תנאי עמד אחד מן האחים וקדשה אין לה עליי כלום כלומר אינה צריכה גט הימנו כדריש רשי זיל ור"ה איין, ואמאי שינה הוה מצי למיתני בהחוא גונא ממש דתני ברישא ולימא עמד אחד מן האחים וקדשה אינה צריכה חילעה, כלומר לכשימות זה האח שקדשה אינה צריכה חילעה משאר האחים דהא אותם קדושים לא מידי הוו.

מותרין בכלל דבاهביתו לא הוה אפשר למתעני גבי אחין, אלא שלא הוא ולא הא עצරיך, רהא איכא למירק במתניתין דמייד כלחו קרובות דקתו מפורשות הן בתורה אמר אצעריך למיתנינהו, הא תנא ליה רישא הוא אסור בקרובותיה ובאה סגיא דאו עד האידנא לא ידעין הי נינחו קרובות זיל קרי בירב, ובשלמא אי הוה תני שניות בהדייהו ניחא דאצעריך לאשמעין הי נינחו שניות, אבל השטא שלא תני אלא ערויות דאוריות לא ליתנינהו כלל לדידעים הן, ואי נמי בעי למיתנינהו לא ליתני ברישא הוא אסור בקרובותיה דהינו הך, אלא וראי רישא כי קאמער החולץ אסור בקרובותיה סתם כלומר כל קרובותיה הכל ואפילו שניות דרבנן, ושוב קתני הוא אסור באמה כו' דמשנה שאינה צריכה היא לגבי החולץ והשתא אפילו אותו שמוות יב"מ מ"ד), הרוי וקדום מילה קרי ליה עבדו שמע מינה בסוף לחוד קני.

מ"ז ע"א אימא בסופא ובטבילה קשה. מצין שפיר להוציא חדא דמדכטב קרא מהם תקנו ווקרא כ"ה מ"ד משמע חדד קניין מהני ביה, ועוד סתם קניין בסוף וכדכתיב נמי קרא מקנת כספ' מכל בן נבר וכבראשית י"ז י"ב) שמע מינה דכספ' לחוד קני,ותו טבילה אמרת הויא לאחר מילה וכתיב קרא אחרינא המול ימול ליד ביתך ומקנת כספ' ושם י"ג הרוי דاكتי לא מל ולא טבל וקרי ליה קרא מקנת כספ', וכתיב נמי וכל עבד איש מקנת כספ' ומלהה צריכה היא לגבי החולץ והשתא אפילו אותו שמוות יב"מ מ"ד), הרוי וקדום מילה קרי בשניות תנא רישא דאסור, אלא להבי תנינהו להנק ערויות דאוריות למיתני בתרייהו והאחים מותרים, וזה היתה בונת התרצין כי שני לייה משום דקביעי למיתני סיפה, אלא דהמקשן לא הבין כוונתו ומשום hei הוי דריך וליתני אם אם כו', דלפומ כוונתו לא קשיא מיד ואדרבא ניחא ליה למיתני hei דאשמעין הידין בבירור דרישא אפילו בשניות לגבי איסורא דחולץ, וסיפה בערויות דאוריות לאלה עדייף טפי מיילו לרבות הדאחים, ובاهבי עדייף טפי מיילו הוה תני בסיפה אם אם אמה ולמיתני בתר הוי והאחים מותרים בכלל, רהא וראי אי הוה חשב אם אם אמו לא זו שית, ונראה דמשום דכתיב בברא וו"ז וכavanaugh הוא דודריש hei, ולפי זה הכא נמי נימא hei מודלא כתיב אחר כן אלא ואחר בו"ז שמע מינה לאסומי ולאקושי בכלל הוה אפשר למשמע בכלל דבכלחו

דבריאוison דעלמא הא דלא אכלת בתורה מדרבנן הוא גורה اي משומ ספונג אי משומ שמא תשקה כו' למך כדאית ליה ולמר כדאית ליה, אבל יבםdagida biha ועשה בה מאמר חשיב בנישואין ואכלת להך תנא.

1. לפניו בר אהבה.

שם אי הci ליתני מת הבן אינה אוכלת רב' נתן אומר אוכלת קשייא. אני ארבה להקשוט דחכמים היינו תנא קמא, דlatentna קמא נמי פשיטה שאם מות הבן עד שנתחרש אינה אוכלת, ואלה צריך לתרץ כמו שתכתבו התוספות זיל בסוף פרק קמא דמנחות י"ב ע"א ר' י"ה וחכ"א) דאצעריך למסתם כתנה קמא, והכא נמי יש לומר בן דסלקא דעתך אמינה מסתבר טעמי דרב' נתן דכהן שהיה פחק בשעת אירוסין אמראי לא תיכול, משומ hei אצעריך לאתווי ברישא דברי רב' נתן למסתם אחריו וחכמים אומרים אינה אוכלת, ולא חיש דילמא אותו למיטיע במלתיה דרב' נתן, דהא לא תיסק אדרעתין למירך דכשמת הבן אוכלת וקודם שנולד אינה אוכלת דאם איתא שלא אכלת מעיקרא הכא נמי כיון דמית פקע ליה קדושתיה מינה וכדריך אבי.

ס' ע"א הכא נמי סופה להיות בעולה תחתוי קשייא. אית לה פתרי שלא דמו, דבוגרת ומוכת עז לא קעברי בה שום פגס דליקא בהו שום שמי פיסול ואיסור ולא פגס רק אבדת בתולים וסופה

ליימים מה ימים שלשים אף אחר כן, ועוד יש לומר דמשום hei דיק קרא ולא כתוב ואחרי כן דמשמע מופלג אלא ואחרי כן דמשמע סמוך, דאיilo כתיב ואחרי הוה דרשין בהפלגה כי הני דהינו ששים השתא דכתיב ואחרי איתן לנו למדרש בסמוך טפי דהינו שלשים.

פרק ז' נ"ז ע"א אלא לשמואל קשה. אמר לך שמואל הא דקטני נפלה לפני יבם חריש לאו לימי לא מיקרי נפללה דלאו קמיה רמייא, אלא ארישא קאי דקטני שנטארסה לבחן פחק ולא הספיק לבונסה עד שנתחרש אינה אוכלת, ואהא קתני סיפא שאם היה עניין כזה ביבם חריש דהינו שנטארמלה מן הנישואין ונפללה לפני יבם פחק ועשה בה מאמר ולא הספיק לבונסה עד שנעשה חרש אוכלת, והא מני בית שמאי היא או חד מאידך תנאי דאית להו לעיל בפרק רבנן גמיליאל וגיא ע"ב) דמאמר קונה קניין גמור, וסביר נמי דמאמר נישואין עשה וכחהיא דמיבעיא לנו לעיל בפרק ארבעה אחין דף כ"ט ע"ב) מאמר לבית שמאי נישואין עשה או אירוסין עשה, ובכ"ט למפשט מההיא דתנאי שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין רב' אליעזר אומר יפר ואמר רב אמי בר חמאת' הכא במאיע עסקין בגין שעבד בה מאמר ובית שמאי היא דאמיר מאמר קונה קניין גמור, אי אמרת בשלמא נישואין עשה משומ hei מיפר כו' עיין שם, והכ"ט נמי סבר שמואל דהך תנא אית ליה מאמר קונה ונישואין עשה ולכך בו יפה כה היבם מכח הבעל,

לאבדם תחתיו ולכך ודאי יקיים, אבל אනוסת עצמו הריהוה סרך איסור פגס קצת באוותה ביהה, דאפיקו לרבנן דפליגי עליה דרבבי אלעוזר ולא סבירא להו פניו הבא על הפניה עשה זונה וס"א עיבר, מכל מקום פגס איכא בהיה שעתא ובושת נמי לכולי עלה מא אם אනוסה היא ואפיקו בפתחה חיבק קנס ופוגס, ופשיטה שדבר זה ליכא למימר שסופה להיות כן תחתיו.

שםומי סבר לה כוותיה והא קיימה לנשנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי ואילו בהא אמר רב עמרם אין הלכה כרבבי אלעוזר קשי. ברישא צרכין אנו למידק מיי ביןיהם בין תרי לשני רב הונא אמר רב, דליישנא קמא אמר רב יעקב ואיכא דאמורי אמר רב הונא אמר רב מא טעם דרבבי אליעזר בן יעקב סבירא ליה כרבבי אלעוזר, ונראה לע"ד דליישנא קמא מפרש דמה שאמר רבי אליעזר בן יעקב הוא דוקא בנוסת חבירו או הولد דוקא אם נשאה כהן גדול לא כל שבן ועין לימוד כוה שם בתורת הנים ופסקא זי, מעתה אודה לה הקשיא והוכרכ קרא למכתב מעוטא גבי דידה דוקא כי היכי דנילף בקהל וחומר לזרען דאיilo כתוב לאלה לבסוף הוה אמינו דוקא זרעו הימנה הוא דמייט רחמנא דאיינו חלל שלא עבר עברית, אבל היא עצמה שעברת עברית מתחללת מקל וחומר דאלמנה וחברותיה ודור.

שם ורבוי אליעזר בן יעקב נכתבה לאלה לבסוף קשי. פירוש הקשיא דהכי הוה ליה למימר באחרונה ולא חלל זרעו בעמי באלה אי לא דאתא להפסיק העניין, והנה התוספות ור"ה ואין הקשו דמאי אצטיריך לטעוני נהה רמיהיכא תיתני, אי מקל וחומר דאלמנה וחברותיה שהן בלאו והיא בכרת איכא זונה אלא הינו טעם דקיימה עליה בעשה דבעולה היא וכיון שנשאה הריה היא חלה והילך הولد גם בן חלל, אבל אם בא עליה הכהן גדול שלא לשם אישות אין הولد חלל וע"ז בהרמב"ם הלכות איסורי ביהה ופרק י"ט הלכה ג' שפירש כן, ולהך ליישנא לא פליג רבוי נמי דנלמוד גם כן שהיא עצמה נעשית חלה כמו אלמנה, וכאשר מיעט ממלת אלה זרעו מיעט גם כן אותה דעתך לא ראשונה והולד כשר, ולאיכא דאמורי רב

לה כרב יהודה דלעיל וס"ע בדוחין עמה בהכניתה לו נכסי צאן ברזל ואפיקו בעו ליתן לה דמים אינם רשאין, נמצא שהעבדים לפ"י האמת הרי הן שלה אלא דאפיקו היכי כל עוד שלא גבתה אותן בבית דין אחריותן עליהם ומיקרו נמי עבדים שלהם, הילך בשלמא אם היא בת ישראל שהיתה נשואה לכהן, דאי בתר דידה אולין לא אכלו כלל משום דידה אלא מפני הזרע דהיה גופה לא קأكلה אלא מפני הזרע דהיה הילך לא עדיפה ממאן דאתיא מחתתיו ואולין בתר דידחו, ובין דאיכא בהו עובר יש לו כה לפסול מפני חלקו ואמרין יlod מאכילד שאין יlod אינו מאכילד, אבל כשהיא בת כהן לכהן דאך כי מית בעלה ואכלי נמי משום דידה, לעניין עבדיה נמי לאו בתר יורשים אולין שהרי שלה הן דוחין עמה הילך אולין בתר דידה ואין בעובר בח לפסול, ואם בן שפיר אמר רב יוסף זו שמעתי וזה לא שמעתי.

פרק ח' פ"ב ע"א והוא רבה הוא אמר כל בדרורייתא לא שנא איסור לאו לא שנא איסור כרת קשי. תירוצה דורך רשי זיל ל�מן בריש פרך רבינו הגדול רשי זיל ל�מן בריש פרך האשיה בתרא וק"ט ע"א דפירוש זה לשונו: מה לי איסור לאו, מי לא בעין למחיש לספק איסור לאו כי היכי דחישין לספק איסור כרת, הא מידי דספקא לאו הרחקה דרבנן היא בדרכ המותר דנימא לכרת עבוד הרחקה לאו לא עבוד הרחקה בדרכ המותר דהכא שמא איסורה דארוייתא ממש קעביד עכ"ל, נקט מהא דהכא לא קשיא מידי, דהכא

פרק ז' ס"ז ע"א אלא אי אמרת יlod מאכילד שאין יlod אין מאכילד מי זרעו מיעט זרעו לא שמעתי איה היא קשי. נראה לע"ד רב יוסף דקאמר הך טעם דילוד מאכילד כי סבר

מילי הרחקות וחומרות דרבנן נינו
דרדרוריות כל מיידי בטל ברובה וחולין
צ"ט ע"א ככתב אחרי רבים להטוט
ונמי בנימוחה הזайл ומין
במיןוי הוי דיליכא טעמא מן התורה בטיל
ברוב, וכיון שאינם אלא הרחקות דרבנן
באה מודה רבה דילכת עשו הרחקה
ללאו לא עבד הרחקה.

ע"א ע"א אםא הלכה כרבי שמעון
באחרונה קשה. התירוץ
זה מובן ממה שאמר רב ששת בת רבי
כ"י נים ושכיב רב אמרה כי הלכה מכלל
დפליגי מי הוה לה למועד מאנס אנסה
עוד תניא כו, ולפי זה יש לומר דבר הונא
גופיה ספוקי מספקא ליה במלתא, דאיeo
חווא לה לרבע דפסק הלכה למעשה
בנשאת שלא ברשות דעתורתה לחזור לו
ולא ידע אי משום דסביר דרבנן נמי מודו
באה אי משום דפסק בהא כרבי שמעון,
ולכך אמר סתם הכ"י שינה בלישנא מרישא לסייע
אפילו אם תמצא לומר דברי שמעון
אמרה ולא רבנן מכל מקום הלכתא היב.

פרק ט"ז קי"ח ע"א אלא לרבי
יוחנן קשה קשה. יש
לומר דasha דקתו בסיפה לאו אצרות
קי אלא אשה דעלמא, וכי תימא אם
בן מי שמעינו היינו עד ועד דעלמא,
יש לומר דאשכחן כהאי גונוא כמו
שבתו התוספות בר"ה אלא לרבי יוחנן
כו, ואך על גביהם זיל כתבו דשאני
התם דיליכא למטעי דברות אייריא איכא
למימר דהא הכא נמי ליכא למטעי,
דמשום הכ"י שינה בלישנא מרישא לסייע
דברישא דקאי אצרות קתני אחת ואחת
ובסיפה דלא אייריא בצרות אלא בנשי
דעלמא קתני אשה ואשה.

פרק י"ג ק"ז ע"ב אלא לשמואל עד
שתగידיל ותאמיר מיבעי ליה
קשה. נראה לע"ד דעתם דשםואל
אליבא דבית שמאי דלא בעי למימר
כעולה, דסבירא ליה דכין דמסתמא
לייכא נישואין שלא קדרו להם אירוסין
בכסף או בשטר דרב מגיד אמאן
דמקדרש בבייה ולייל ניב ע"א, היליך חשו
ביה כי תיסיק אדעתין לאוקומי קרא בשוגג
ובגלות, דמשכחת לה בביתא דישא או
בדרך מידי על המכחה דיליכא בלבול
הרוח עין עליהם, ומהו עם כל דבריהם
אחד היליך לא שרין לה איפלו לנשא,

datuma רבה איכא דלא למתני ככלי
אללא ככלי, דאי תנא ככלי הוה
משתמעה הци הוה כלומר שבר כליל של
זהב הרי הוא ככלי של אותו שבר כי
מה שהוא, שאם הוא שברי נזמים וטבעות
הרי הוא כנומים וטבעות ואם הם שברי
טבעות וקערות הרי הם כנוזות וקערות,
והוה ממש מע דaicא קפידה ונפקותא בין
כליל זה לכליל אחר, ושפיר יש לומר
הנזמים וטבעות לא משתמשים בהו ולא
פחתי ויש להן דין אחד אבל כנוזות
וקערות דאורחיה לא השתמשו בהו פחתי
וישתנה דין, משומ הכל"י דיק ותניא
ככליים סתם להודיע שכל מיני כלים של
זהב דין אחד להן דאפילו כנוזות וקערות
אגב יוקרייה לא משתמשי בהו תדריך ולא
פחתי כמו שתכתבו התוספות ז"ל ור"ה והב
לפי פרכם, ומדקאמר ככליים סתמא ולא
פירש, ממילא יש להבין דכלים של אותו
המין קאמר דהינו דזובב ולא דכסף וליכא
למייטע בהא.

פרק י"ג ק"ז ע"א ועוד לגבינהו
ארעה ליתמי ולהדר כי
קשה. נראה לע"ד חדוד מתרצא
לחברתה דלעלום וזה גובה וזה גובה דוקא
קטני ולא קשה, דלעלום בעלם באשנים
שמוציאים שטר חוב זה על זה אמרין
אפוקי מטהטא למה לי כזרב שתה,
והכא במתניתין הינו טעמא דכין
דליך לית להו קרקע לא מצין למיר
ובשר דוכתי, ואפשר דמשום הכל"י תנא
המאנת בה"א ולא מאנת כי הicy
תנאה איילונית, לאשמעין דלאו
מאנת דוקא קאמר אלא הרואה למאן.
פרק ז' ס"ז ע"א מכל מקום ככלי
מיבעי ליה קשה. נראה לי

אכתי לא ניחא דaicא אידך חששא
דאמרין התם במאי שאחו וגיטין ע"כ
שמעה הוא קרב את מיתתו, ועין שם
בדרכי התוספות עצמן ור"ה בביתא דיליכא
לא פליגי ותרויהו בעין כדי שהיא חייב
גולות דשחטו בביתא דישא ולא פרכים,
אם כן הכלא על כרחך לא מותוקם קרא
בשוגג דכין דaicא שייחי שנים או
שלשה ימים היכי ידען דלא פרכים אטו
משמרות עומדות על גביו, ואפילה יתבי
אי אפשר דלא נימי פורתא, ובודאי
ליקא לפירושי קרא ושותט כ"א יטו דהכי
קامر אם יקום והתהלך על בורי או
דוקא נקה המכחה מגולות הא לא התהלך
לא נקה, ליתא דאפילו לא התהלך
חיישין לבלבול הרוח או שמא קירב
מיתתו.

ל"ז ע"א וליתני קטנה קשה. תירוץ
הקשה כאן הוא קושית
התוספות ז"ל ור"ה וליתני, דהקשו אמאי

לא משני דאגב אורחיה קמשמע לנו עד
מתי הבת מאנת עד שתביא שתי
שערות, ואנן בדין נימה דקושטא הכל
דהינו דקמשמע לנו במאן דלא תנאי קטנה
אלא ממאנת, ואך על גב דתנא ליה
במקום אחר עד מתי הבת ממאנת כי,
אורחיה דתנא לאשמעין ברמו מה
שנוני במקומות אחר וכמו שכתבו התוספות
עצמם בראש ברכות וב"א ע"א ר"ה והא
ובשאר דוכתי, ואפשר דמשום הכל"י המאנת
המאנת בה"א ולא מאנת כי הicy
תנאה איילונית, לאשמעין דלאו
מאנת דוקא קאמר אלא הרואה למאן.

פרק ז' ס"ז ע"א מכל מקום ככלי
מיבעי ליה קשה. נראה לי

מאות אף על גב שלא הnika כלל hei גט,
רלא בעא לצעורא בחינם אלא לץורך בנו
כבי מות הא לא אצטריך ועל דרך שכתבו
התוספות לעיל בר"ה מתניתין רשב"ג
כובו, אבל בסיפה דחוינן דרצה להחמיר
עליה ולצעורה טובה כיון דפריש שתי
שנים הכי נמי אמרין דנתכוין נמי
לצעורה אף על גב שלא אצטריך והילכך
אם מות אינו גט, והיינו טעמא דהרי"ף ז"ל
סימן תקל"ט פסק כרב אש' אף על גב
אתסיק בקשיא דלאו תיובתה היא
ושפיר איבא לתרוץ.

מסכת נדרים

פרק ב' י"ז ע"ב לר' הונא אדרתנא
כו אין נדר בתוקן נדר קשייא.
עיניכם הרואות מתוק פירוש הר"ן ודר' ה-
לרכט דאיין זה דומה לכל לפלוג וליתני
בנידודה שבתלמוד ראמ בן לשוואל נמי
קשה, אלא כונת הקשיא דכי היכי שלא
טען היה לה לפרש דהא דיש נזירות
בתוקן נזירות דוקא באומר היוט ולמהר
אבל אם אמר היום אין חל נזירות
שני עיין שם, ומעתה אשכחן תירוץ
להאי קשיא במא依 דאייכא למידק דפתח
בנדר וסימ בנזירות, וכבר הרגישו
התוספות (דר' יש) זיל בזה ותירצו דנזירות
מי איקרי נדר, אבל חזרו והקשו דמכל
מקום Ammo שביק סתם נדר דפתח בה
תירצzo ממשום רבנדרים לא משחת נדר
בתוקן נדר דאי אמר ככר זה קומס ככר זה
קומס לא חיל דאיין איסור חל על איסור
ביבמות י"ג ע"ב ע"כ. ומלהון דרבנן סלקי

לטניא קמא דסוף פרק קמא דכלים (משנה זז) וכל שcn לרבי יוסי דאף בשעת הקטירה שלפני ולפנים פורשין נמי מבין האולם ולמזבח, ולאו דוקא בעת הקטרת הקיורת אלא הוא הדין כשיכנס בדם בטאות הפנימיות מבואר ביוםא פרק טריף (מד ע"א) ובכן פסק הרמב"ם זיל פרק ג' מהלכות תלמידין (ה'ג).

פרק ז' ע"ז אלא לרבashi מא שנא רישא ומאי שנא סייפה קשיה. עין בתוספות ור' בשלמא שהכריחו שכנות הקושיא לרבashi דכיון רישא נמי הו כמפרש יום אחד וכי נמי תכוון לצעורה ואפילו מות לא ליהו גט גםמו בסיפה, ואפשר לתרץ שפיר בשתי גננים, חד דאמר לך רבashi לעולם רישא להרוחה קא מכויין, ומיהו מתניתין רבנן שמעון בן גמליאל היא דמייקל בתנאי בהברוחה פורתא סגי והילכך אפילו בסתם כמפרש יום אחד דמי, והילכך אם מות אף על גב דלא הניקה כלל הו גט הו אייל להרוחה קא מכויין והוא לא עצරיך, אבל נסיפה הו אייל ופירש שתי שנים כגון בגון דआ דדא לצעורה קא מכויין והילכך מות אינו טט, ואך על גב דאקשי לעיל ועה ע"ב תלמודא דמדסיפה רבנן שמעון בן גמליאל מכל דרישא לאו רבנן שמעון בן גמליאל, ايיכא לתרוצי דכולה רבנן שמעון גמליאל היא והכי קאמר דברי רשב"ג שדרשב"ג אומר כו, اي נמי יש לומר ליעולם רבנן היא ורישא לצעורה פורתא קמכוין דסתמא כמפרש יום אחד הו, בכיוון דחוינן דלא בעא לצעורה אלא וורתא הici נמי מקילין ואמרין دائ'

פרק ד' ל"ה ע"א איני והא רב לא
מגבֵי כו' קשייא. איכא
לתרוצ'י במא依 דאמירין בסמור באידך
ליישנא דמתנו בנחרדיעא דבשנין דרב קיל'
נדורי, ויש לומר במכל שcn רהו קיל' הנך
שבועי דחוץ לבית דין דאיינן אלא שבועה
דרבן באחד ולא נקיט מידי כדפירים
רש"י זר"ה חז"א.

מסכת קדושים

פרק א' כ"א ע"א Mai b'Chal Kshia.
בכאן התירוץ מבוואר
דאצטריד בכל [ויקרא כ"ה כ"ד] לרבות עבד
עברי, ואף על גב שהתוספות ז"ל [ונ"ה Mai]
נשמרו מזה שכתבו דמשמע לי' דאתי
לרבוי' מידי דגואלות קרקע, הא ידוע
דאדם הרוי הוא בקרקע ושפיר שייך
לרבוייה מבבל ארץ.

מסכת גיטין

ברק ה' נ"ד ע"ב ורילמא דחויניה
בפשפש קשייא. שפיר
מתרצה הא קשייא, דמאנ לימא לנו דשרי
לייכנס ולהיות בפשפש בשעה שכון גדול
נכנס להזות לפנים אדרבא פשיטה לנו
דראסיר, דבית החליפות הו באולם וחביב
באולם עצמו וקיימה לנו קדושת היכל
אולם חרא היא נעיין בשושנים לדוד יומא פ"ד
ציטען וקרינן ביה לא יהיה באهل מועד
יקרא טיז'ין, ואפילו תימא דלא חשבי
באולם גופה הא ודאי לא גרייע מבין
האולם ולמזבח, ולכולי עולם בשעת
ההקררת קטורת שבוחכל צרכיהם הכל
לפירוש אפילו מבין האולם ולמזבח אפילו

אצל רבי ישמעהל לא אמר לי דבר, כי פירושו לא נכנסו דבריו באוני כמאן דלא אמר לי מידי (על דרך ואין יותר אותם לפרעה ונבראשית מ"א ח' ורש"ש). בלאו לא קיבלה מניה, ואפיו תימא לדינה הוא שמחוקים לה מן התורה, מכל מקום הנה סבר רבינו מאיר דהויאל ובימי כבר פסקו מים המרים שרי להטיל בספר תורה, ומאי דמסיים בה וכשבאתי אצל עירובין פ"ט סימן אי, ולאידך גיסא נמי יש לומר דעתךך ההייא דלקמן לאשמעוןין פלוגתא דרבינו ישמעהל דאפיו נעשה הני מיקרי נדר טעות, והוא לא שייך למתני בהק' דהכא.

מסכת סוטה

פרק ג' כ' ע"א אלא אסורה אסורה קשה קשיא. איך לא לתרוץ שפיר וכל דברי חכמים קיימים,מאי דקאמר שמואל משמיה הרב מאיר כשהיית לומד אצל רבינו עקיבא היה מיטיל בו ולא אמר לי דבר קושטא הויא ומיריב במשנה ראשונה כשהיה מתחליה משמש לפניהם רבינו עקיבא ובאותו זמן לא אמר לו כלל, וסבירא לי מה מאן דאמר בעינן כתיבה לשמה ואין מוחקים לה מן התורה וכפי זה שרי להטיל קנקנות בספר תורה כלו והילך לא אמר לו דבר, ושוב כshallך אצל רבינו ישמעהל למגmr גمراה כמו שאמרו בש"ס, גמר מניה הר' גمرا דמוחקים לה מן התורה דרבינו ישמעהל וכי הוה סבירא להה וhilchא אסור עליו רבינו ישמעהל להטיל קנקנות בספר תורה מפני פרשנת שבוי, ומאי דקאמת בבריתא אמר רבינו מאיר כשהיית וכו'

מסכת בבא קמא

פרק א' י"ג ע"א הא בבכור בלבד קאמר קשיא. יש לומר דהך בלבד דקנתני לאו לאפוקי שאר קדשים בגין שלמים אתה, אלא חלק בבכור עצמו דהא דקאמר דמונו הוא לאו בכל בכור מיריב אלא בחילק ממן בגין בבכור חזча לא ארץ וכגדשניע לעיל ויב' ע"ב או בבכור דקאי להקרבה וקורשות מרhom לא קאמар, והיינו בלבד דמשמע מייטה.

שם וליתני דהדיות קשיא. יש לומר דאי היה תנא של הדיות הוה ממש דבענן דוקא שהוא דבר של הדיות

אצטראיך לאשמעוןין דרבינו מאיר מודה, שלא זאת אפילו לא יודה הרי רבנן סבירא להו הци והלבנה כרבבים וכרכות ט' ע"א, האה וראי להך פירושא דאמרין דרבינו מאיר גור הלהנה כרבינו מאיר בגזרותיו וכתוות ניז' ע"א אפיו גור רבים ורא"ש עירובין פ"ט סימן אי, ולאידך גיסא נמי יש לומר דעתךך ההייא דלקמן לאשמעוןין פלוגתא דרבינו ישמעהל דאפיו נעשה הני מיקרי נדר טעות, והוא לא שייך לילך בכי האי גונא וראי תפיל הנאה להקדש.

שפир אליביה דשמעואל, אבל ממנה נקהnan לרוב הונא דעדיף טפי לדידיה דמעיקרה לא קשיא אמאי פתח בנדר וסימן בנזירות, דבכונה מכונות עשה כן התנא לרמו ולהודיע דהא דיש נזירות בתוך נדר דקוננות, דכי היכי דבנدر דקוננות לא משכחת לה אלא בכוי האי גונא שאומר קונס ככר זה עלי הום קונס ככר מהאביבה גופה שייעור כדי שכרו, והוא עיכב בידו ולא מציע להחיק בו להיות דנסמי בעל אבידה אסוריין עליה, הרני נזיר הרני נזיר סתמו כפירושו דהינו דוקא באומר הרני נזיר הום הרני נזיר לאחר, מעתהתו לא קשיא לרוב הונא דהה ליה לתנא לפרשוי למלהה דלא טבעי, דשפир פריש ורמזוה רמוני במאידפת בנדר סתם דמשמע דקוננות וסימן בנזירות ודוק.

פרק ט' ס"ה ע"ב

אלא לרב יוחנן כי למה לי למתני תרי זמני נדר טעות קשיא. דע דaicca תרתי נсхחי בගירסא דמתניתין, איך מאן דגריס וחכמים מודין לו ואיכא מאן דגריס ואין חכמים מודים לו, ולמאן דגריס ואין חכמים פליגי כמו שכתב הרא"ש וזה וכבר, דרבינו מאיר לא שרי בלבד התרת חכם משום גזר מת כבר אטו מטה אחר כך ורבנן לא גוזו ומתירם בלבד שאלה כדין נדר טעות ממש, ולמאן דגריס וחכמים מודים לכלי עלמא שרי בלבד והר' ז"ה תנן דבכוי האי גונא לא שייך יוקרא וליכא שום גנאי לקבל אבידתו בחנים עין עליהם, איך לא למיר דהינו דוקא לגביו איןיש דעלמא ודאי דילכא קמייתא יש לומר דעתךך ההייא דסיפא שום גנאי לקבל ממן בחנים אם הלה מתרצה, דמימר אמר דל בدل כי היכי דהדא זימנא איהו יותר שכחו לדידי בין הים ובין למחר אולי גם הוא יאבד ממן איזה דבר ואוותר אנא נמי לגביו דידיה דמלחתא דלא שכחאה היא לא גוזנן, וליכא למיר סוף סוף למאי נפקא מינה למימר היכי שם יארע שהיה הדבר

לגמרי, והוה מעטינן גם כן שור דפסולי המוקדשין שנפדה רפטור משום דין תחילתו דהדיות ולא מיקרי של הדיות, משום הכי קטני שאין בהם מעילה לאשומין דכל שאין בו דין מעילה אף על גב דלאו דהדיות מיקרי חיב, וכדאמירין בסוגיא דלעיל כי ע"א דשור חייב בו שור של פסולי המקדשין, אי נמי משום הכי נקט הך לישנא ולא תני דעליה אף דהדיות לרבות שור תם דשלמים שהזיק בגובה פלגא נוקא מגוף דהינו מבשרו וכדלקמן בסמוך, ובזה מתישב שפיר הך לשנא שאין בהן מעילה דין מעילה בקדשים קלים אלא באימוריין.

ט"ז ע"ב גבי תולדה דקרן בעי למטען קשיא. יש לומר הרבה דברי מירי אדם בן ליתני ארי בהדריא Mai שנא דתני חיה, אלא וראי בכל חיה מירי ועל כרחין לצדדין קתני, והא דאוקמא רבינה בשל תרבות ואלבא דרבו אלעד ובראיעד היינו כלפי הארי הכלול בחיה דקתני, דהואיל וראי לאו אורחיה למטרף ליכא לאוקמה אלא בכוי האי גונא דאם לא כן חזי נוק לבד הוה ליה לחובי, ולגביו דהאי כלומר דاري חשיבא וראי תולדה דקרן, אבל לגבי שאר החיות הכלולות גם כן במאמר התנא בגון זאב דאורחיה למטרף אין צורך לאוקמא בדאיעד, אלא לעולם בלבד א"ע ולכך משלם נוק שלם דהוי כלפי הך תולדה דשן, וכדי להודיע התנא גופיה דבלחו הני מירי נקטיה לדיניה גבי תולדה דשן להודיע דמיiri בזאב, והודיע דלאו בהא לחוד אלא גם בארי

נקט היה סתום ועל כרחיך לצדדין קטני ורבינה חרוא מנינו נקט ועיין בתוספות (וד"ה כי).

פרק ג' כ"ח ע"א אי הכי ואמור לו ואומרים לו מיבעי ליה כי קשיא. יש לומר אלביבה דבר יהודה דהינו דקא משמע לנו תנא באמירה בלשון זה, ודוקא מתחילה לא עבד אישיש דינה לנפשיה אלא בעי למיטי ולמתבעיה בבני דינה, ומהו מכוי תבעה בי דינה וחיבורו בבית דיןתו לא ציריך לאטרוחי לבי דינה אלא איזה גופיה יכול לכופו ואומר לו שלי אני נוטל כפי מה שהוโร בית דין.

פרק ה' נ"ד ע"א חמור דברו לרבו הכל קשיא. ויש להם תירוץ, חמור דברו לרבו יאודה ושזה דרביה לדברי הכל קשיא. רחמנא אלא אסיר דלא מין שניינו שרי רחמנא אלא שור למעט אדם לא הוה ממעטין אלא אדם גוזל דבר דעתה אבל חרש שוטה וקטן הוה אמןיא דרומו לשור, אי נמי לא הוה מעטינן אלא בעלי חיים אבל עבדא ממונא דרביה הוא וכשור דמי הילך אצטיך איזיך מיעטא חמור ושות כ"א ל"ג, זו היא סברת רבי יאודה, ורבנן סביר דבשלמה אי הוה כתיב בהמה היה אפשר לומר כן אבל השטא דפרט הכתוב שור שמעין שפיר למעוטי כלחו ובהא פליגי, ושזה דרביה לדברי הכל נמי שפיר יש לתירוץ Dai לאו דכתוב רחמנא שה לא הוה מרביבין משור דאיפלו לגיות גבויו אלא כולה גיזה ותפשת מועט תפשת וריה ד' ע"ב, השטא דכתב רחמנא שה גיזותיו ובכלל שהוא איכא בין שה כשבים

מסכת Baba Metzia

פרק ב' כ"ז ע"א חמור דברו כי קשיא. עיין מה שתבתבי לעיל פרק ה' דבבא קמא נ"ד ע"א.

פרק ד' מ"ה ע"ב בשלמא להך לישנא כי אלא להך לישנא כי מחלין ולא מחלין מיבעי ליה קשיא. יש לומר דאי הוה תנין הци הוה אפשר למשמע דבית היל דוקא בדיעבד אם כבר חילל סביר דתפיס בהו חילל אבל לכתהילה אימא מודה להו לבית לישנא לא עשה כי ומיע"ש פ"ב מ"ז ובית הלל מתרין לאשומין כה דבית היל, חדא דהלהכה כוות'יו וערובין י"ג ע"ב ותו דכחא דהתירא עדיף וברכות ס' ע"א, ועוד אפשר לי לומר דין הци נמי דמתהילה כך הוי שונים אותה משנה בית שמאי אומרים אין מחלין פלעין בדינרי וזה ובית היל אמרין מחלין, דבית שמאי סביר דהבא פירא ובית היל סביר טבעא הי כי הци דחוינו לנו נמי בהך מתניתין דהבא הכסף קונה את הזוחב וככפי משנת רבוי בילדותנו, אבל בשוחרבו בזקנותו ותיקון מתניתין דהבא כמו ששנואה בידינו הזוחב קונה את הכסף הци נמי תיקון ושנה באותו משנה דמעשר בית שמאי אומרים לא עשה כי, כי הци דלא נפרש פלוגתי'ו דבית שמאי אית להו דהבא פירא ובית היל סביר טבעא ונימא דמתניתין דהבא בית שמאי היא, משום הци קפיד רבי לשנות גם גרסת המשנה דהthem, והשתא נראה לע"ד שאין מוכחה מה שתבת הרא"ש זיל בפסקיו ופ"ד סימן

דחיי צמר וכבר גיזה ובין שה עים דהוה ליה שער דלאו בר גיזה, וממליאל שמעין נמי דהוادرין לשור ואם כן שור למה לי שמע מינה דאיפלו לגיות זבבו לחוד.

פרק ז' ס"ז ע"א גם לבית היל קשיא. עיין מה שתבתבי لكمן בפרק ט' דף צ"ד וע"א בס"ד.

ע"ז ע"ב אלא אי אמרת רבנן לעירבינהו וליתיננהו כי קשיא. יש לתרצ' ותנאו נקט כלאים בשזה שחרי בשור לא משכחת לה לשור ושה אי אתה יכול להוציא כלאים מבנייהם וכדלקמן, אלא על כרחיך בשזה איירי דהינו בבא מן התיחס ומון הרחלה, והילך נקט בהוה טבחה דהא לטבחה קאי. דלאו בר מלאה הוא, וטריפה נקט בשור ובאה נמי תנאו בהוה דכיוון דטריפה הוא מסתמא לא טבח להו לכלבים אלא מוכחו למלאכה לרידיא.

פרק ט' צ"ד ע"א גם לבית היל קשיא. אפשר לתרצ' דאי לאו גם הוה אמיןיא דכל מין שניינו שרי רחמנא דקני ואיפלו שניינו החזר לבריותו, אתה גם ודברים כ"ג י"ט לרבות דשוני החזר מיה אסיר דלא קני מדאוריתיא כדאמירין בגמרא דשינוי דהדרא דרבנן, ולרבה ואית להו בפרק מרובה דף ס"ז ומכו שכתבו התוספות הכא וריה הגויל והתס' ר' ע"ה הנה, יש לומר דמויקי ליה לקרו דגם לשינוי דמילא בגון טלה ונעשה איל דההוא וראי לא קנייא ואסיר ודלא כרבי אילעא דהთם, ורבי אילעא גופיה לוקי לשינוי החזר דלא כרבה וכדאמירין.

אן דהיא מתניתין דלא עשה אדם סלעיו דינרי נשנית לפום מי דהוה תני בילדותו, ולסברת זקנותו צרייך לומר דלא נחלקו בית שמא ובית הלל בדבר זה ע"כ בשם רבינו הא"י גאון, ונראה דעתם רבינו משום דלקמן דף נ"ה וע"א מוקמינן סתם אמתניתין דידן כריש לקיש וסבירא ליה אין בחומשו שהוא פרוטה עין שם, וכן ראייתי שכטבו שם התוספות ור"ה כמאן דמלאן דאמר אין בו קשה, כלומר לדידיה לא מתוקם מתניתין דקתי נחש פרוטות ההן ומירין נמי בהקדש, ואם איתא אמר מאן דאמר אין בו הויה למתי נמי מעשר בפרוטה דאי לא הויא שהוא פרוטה אינו בתורת חילול, ואמנם מי דסיימו שם הרושות זיל, וכן נמי אנתוב לעיל, מהילה מכבוד תורהם והא לא הויא תיבטה אלא קשיא ורבוי יוחנן נימא דשפיר הויה מתרץ לה.

איך שייה קשיא לן דכין דאמרין התם בגמרא דמתניתין אתיא כריש לקיש דוקא ודלא כרבוי יוחנן, קשה אמריא לא פריך כאן בסוגיאומי אמר רבוי יוחנן הכי והאמיר רבוי יוחנן הלכה בסתם משנה ושבת מ"ז ע"ז ותנן חמיש פרוטות ההן כו' ואילו מעשר לא קטני, בשלמא לריש לקיש ניחא דבקרנא מיריב בחומש צרייך קמיiri אלא לרבי יוחנן קשיא, ואפשר להוסיף אף על פי שאין בו שהוא פרוטה, ועל דרך מאן דאמרין לעיל ניב ע"ב ותרי זיל לא מולולין, והשתא מצין למימר דהלהכה כרבוי יוחנן דראף על גב אוקמהה בקשיא לא אנתוב, ומהו הרמב"ם זיל בפרק ה' מהלכות מעשר כוון דלא אסיקנא בתיבטה לרבי יוחנן

מסכת בבא בתרא

פרק א' ד' ע"א והוא מבחו"ז כתני קשיא. תיבותא מיהא ליכא דאיכא שפיר לתרוצי והא להך לשנא דסביר דלייפופא מידע ידיע וגזוזא אפשר דבעיד בגונא דלא ידיע, מפרשין דלהך לשנא חזית לשון חוות וחוין דהינו פרטום כלומר יעשה באופן שיהא היכר ופרסום וידעה מבחו"ז אם בא חבירו להונטו, וממילא משתמש דליך לקרנא מליגו, דהשתא אם בא חבירו וליף ליפופא מידע ידיע וכראמרן ויהיה החווות ניכר מבחו"ז, נמצא דהנתנא באמרו חזית לעיד מלבד מה שכטבו התוספות זיל ור"ה והא עיין עליהם.

פרק ב' כ"ד ע"ב אלא לאבי קשיא קשיא. שפיר איכא לתרוצי אליביה דאבי דידייך הפרש הלשון שבין המשנה להבריתא דברבריתא תנא כד' שלא ייק ומתניתין קתני בכדי, ומכח זה סבר אבי דאף על גב דברבריתא הווי פירושא דעתמא יהיב Mai טעם אמור חמישים אמה כד' שלא זיק, מתניתין מיהא לאו הכי משמע אדם כן לימה ומרחיק כו' כד' שלא ייק ומדקתי ניכר שמע מינה ושיעור הוא דיהיב דבאי להחריך בכדי שלא ייק שהוא שיעור אחר, ומירי בעניין אחר דהינו בגורן שאינו קבוע, ואם באנו לאחדורי אמריא תנא ברא קפיד למיהב טעם להרחק החמשים ותנא דידן לא קפיד אליביה דאבי, מצין למימר דתנא ברא חיש שלא נתעה לומר דעתם ההרחק מן העיר

אחר לא חש להקשות נמי מדהתם ומכל מקום לשון אתותב לאו דוקא, אלא דאכתי קצת קשה דטפי הויה להקשות מסתמא דמתניתין מבריתא וכל' שכן לרבי יוחנן דאית ליה בעלמא כלל לא דהלהכה בסתם משנה, ובשלמא לדרכו של הרמב"ם בפרק הנזכר דמפרש פלוגתייהו דרבוי יוחנן וריש לkish לעניין אי בעי הפודה להוסיף חומש כשהוא פחות משה פרוטה אבל לעולם לכולי עולם לאיכא פרטיה אביל פדרין אפיilo בפחות משה פרוטה פדרין אביל פדרין אפיilo לא מירי אלא בדברים دائ' ליכא שווה פרוטה לא מהני מידי כגון הנהנה מן ההקדש פחות משה פרוטה ליכא מעילה כלל, וכן האשה שתתקדשה בפחות משה פרוטה אין תופסין קידושין כלל, אבל מעשר לכולי עולם תופס פדרין אפיilo בפחות משה פרוטה וכי פלייג לעניין אי בעי חומש ואיכא לשינוי מעין Mai דמשני התם תלמודא לריש לקיש, אבל לשיטת רשי"ז זיל ור"ה ליתני קשה וצrik עיון.

פרק ט' ק"ז ע"ב לניסא זוטא חוות קשיא. תשובהו בצדו משום דאכתי מציא אמר ליה אי הוית חיית לאתרחשין לך ניסא, נה דלא חיית ולא אני זוכתך לניסא רבא כגון רבוי חנינא בן דוסא לאתו עיזו דובי בקרנייהו, מכל מקום לניסא זוטא שלא לדרכוס ארוי ולא ליטרוף זאב אפיilo שהחדר הוית חיית דהא ודאי ניסא זוטא מיקרי וקרוב לטבע, שלא כל שעטה ושתעתה ארוי דQRS ואוכל רזימן שלא כפין, אלא ודאי שלא חיית לאתרחשין לך ניסא כלל.

אינו משומש היקן אלא משומש נוי העיר וכטעמא דאלין דמתניתין דלעיל, דנימה נוי הוא לעיר שיהא המרחב פניו מכל השכינה כו', והמקשה דפרק דילמא בעבד כו' הוא לפי עיקר מהלכם כו' עין שם, והשתא יש לתרץ שפיר הדק קשיין, דרבי יהושע בן לוי דבבוי למילך מקום תפילה למערב דיקת רתמי דיווקי בלישנא רקרא, חדא אמאי כתיב וצבא השם ונחמייה ט וז' בלשון ייחיד והדר כתיב לך משותחים בלשון רבים והוא מציע למכתב וצברות השם, ומהא משמע דקרה רוצה לומר כולם כאחד ובשעה אחת, שנה רביה דסגי בהרחק עשרים וחמש אמה אפיו באילין שהוא גבוח וניכר למרחוק, כל שכן בגורן דאי משומש נוי הוא סגי המשמע תדריך בכל יום, ואילו ההשתחויה היא למורה והוא כשמשיים עיקר מהלכם שהוא לא למורה הרי אין תדריך בכל ימים ואין כולם אחד, שהרי מהלך גלגול הירח הוא בעשרות ושמונה ימים וגלגול המשמע בשלוש מאות שנים וחמשה ימים ומארדים בשתי שנים ויש מהם בשלשים השנה נב"ר פ"ז ע"ש, הילך על כרחין דערוך צרך לא צרך לפרש, וסיפא מלטה אחריתו היא, ורב אשি סבר לדתנה דין נמי שפיר צרך לא צרכי טמא, דאי לאו הכி הוה אמינה לעולם משומש נוי הוא וגורן דזורים הוי גנאי טפי מאילן, וסלקא דעתך אמין באילן בעי הרחק טפי וכדחוינן בסוגיא דלעיל דשאני בין זרים לאילנות, הילך ניחא ליה למימר דתנה והדר מפרש.

ב"ה ע"א ודילמא בעבד שנוטל פרס כו' קשיין. בתקילה צרך לבאר בונות הגمرا ודרכי המקשין, וכבר פירשן הרבה מוחדרש"א ז'ל בחידושים אגדות זה לשונו: כי מהלך החמה ושאר הgaligos ממורה למערב והוא על ירי גלגול המקיף כו', אבל עיקר מהלכם של שבעה כוכבי לכת שאינו נראה לנו איינו כך אלא למערב למורה, אלא גלגול המקיף הוא מוליך אותם בכל יום ממורה

אומרת קשיא. אילא לתרוצי לרבות פפה נמי דאתי שפיר זאת אומרת, וכי היכי דחוינן בהך בריתא דמנהני תנאי על מנת שהמעשרות שלוי אף על גב דלא בא לעולם, דאמרין דשיר מקום השדה לעצמו, ועריכין לפירוש תנאה דהכי קאמר על מנת שמקום המעשרות שלוי לכדי שיהא לי כח וזכות במעשרות שבאו לעולם, הכא נמי מהני תנאה שאומר על מנת שהרויטא שלוי על הדיויטה העתירה לבנות בשטוף דיוטא זו, והשתא אף על גב דהשתא אין אותה דיוטא עדין בעולם, מפרשין לתנאה הци על מנת שמקום הדיויטה שלוי להיות לי כח וזכות לבנות ולהחותיק בדיוטא אחרת בשטבא לעולם, והשתא נוכל לומר דהינו דמסיק בסוף הסוגיא אליבא דרב פפה אהני ליה על מנת دائ' נפיל הדר בני לה, נמצוא דלפי שעלה לא אשתחח פירוקא בבני מדרשא אליביה דרב פפה ותליה וקיימה, על דרך מה שכتب הרשב"ם ז'ל בפרק דלעיל נ"ב ע"ב בשם הגאנום עיין שם, ולברור הци השטא אחר שמת הוא שבאו לערער נגד היתומים שלו משומד לא ידע במילוי דאבותהן כולם, והילך אתרע חזקייהו הואיל ושתקי בחיי האח, ושפיר פרישו רבנו חננאל והגאנום ז'ל כשםואל בהא עיין בפירוש רשב"ם ור' ופסקן, ודבריהם דברוי קבלה הדיכא דעלתה בקשיא ולא בתיבותה כי הדשומוא לא בטלו דבריו עיין שם, וכן כתוב הר"ן ז'ל על דברי הר"ף וסימן תשלה ז' דפסק בהא כשםואל עיין עליין.

פרק ד' ס"ג ע"ב בשלמא לרבות זבר כו' אילא לרבות פפה מאוי זאת

רב תרבה בו, دائ לא הוה כתיב איברא דמקרה דלאלה נשם פסוק נ"ג משמע לבאי הארץ אבל מקרה דלמאות אבותם שם פסוק נ"ח משמע ליויצאי מערם, ומאי חיות למימר דקרה דלאלה דזוקא ולמאות אבותם למדרש דחויה נחלה אצל המתים כו, דילמא קרא דלשנות מות אבותם דזוקא ולאלה להוציא את הטפלים, משום הци אני הך קרא לדרב תרבה נחלתו רהשתא הוו תרי קראי דמשמע לבאי הארץ וחוד דמשמע ליויצאי מערם וסמי חרוא מקמי תרתי, וקרא הבי כי אמר למי שהוא רב עכשו תרבה כו ולא שיתקיים כן אלא חורה נחלתן אצל אבי אביהם וחולקים בשווה, ומשום הבי לא כתיב תרבה חלקו, וקרא גופה אתה למסבר טעמא דהואיל וסוף סוף חורדים לחולק כפי יוצאי מערם למאי נפקא מינה נטלו תחיללה לפי בא הארץ, ולפלוג מעיקרא לי, ומשני דהינו טעמא דקפיד רחמנא לדרב תרבה כו שיחיר להם חלק, וכמו שכטב רשי בפירוש החומש, כיצד, שני אחין מיוצאי מערם שהיו להם בניים בבאי הארץ זהה אחד ולזה שלשה, האחד נטל חלקו אחד והשלשה נטלו שלשה חלקים, דימי טוהר דברה הבי כתיב ובמלאת ימי טוהר לבן או לבת ושם פסוק וו יש לומר או לרבות הטומטום, אלא שאם לא נקרע מידי אין לה אלא מקצת ימי טוהר דהינו מהמשה עשר ללידתה עד שלשים ושלשה, והוא הדין נמי אם נקרע ונמצא זכר, ואם נמצא נקבה עד שנים וששה, דלענין זה לא הקפיד הכתוב שייה זכר בשעת לידה ולא עליה קאי, ולדרכו אני שפирשו בו מיעקרא, מכל מקום

לכשניעין נכל למצא תירוץ לדבריו שלא תיקשי עליה משום ברירתא אלא שהדבר קשה למצוא הפירוש, והכי פירושא דמלתיה מה שאמר אלא אם כן היהת תקופה חסורה כו' לאוatakופת המתו קאי דחסורה מתשרי רוכבו של חדש, אלאatakופת ניסן שאוכלת וחסורה רוכבו של חדש תומו דהינו ששה עשר יומ שנפלה תקופה תומו בשבעה עשר, ורבי יאודה אית ליה יומ תקופה גומר נמציא שאין מתחלת תקופה תומו עד יומ שלאחריו שהוא שמנה עשר, וכשהאתה מונה תשעים ואחד יומ לתקופת תומו נמצאו כלים בעשרות בתשרי ונופלת התקופה ביום עשרים ואחד, כיצד, שנים עשר מתומו שהוא חסר וחמשים ותשעה מאב ואלול ועשרים מתשרי הרי תשעים ואחד, וכיון שנופלת התקופה בעשרות ואחד, ורבי יאודה סבירא ליה יומ תקופה גומר נמצוא דליך אפילו מקצת חג ולכך קאמר דמעבריין, ורבי יוסי שמשיב עשרים ואחד יומatakופת תומו קאמר שאוכלת בתשרי עשרים ואחד יומ, שאין נופלת התקופה אלא ביום עשרים ושנים או דזוקא הוא דמעבריין, אבל כשןופלת ביום מוכח דתרוויזה רבי יהודה ורבי יוסי אית להו דמקצת חג בעיןן, ותו מוכח דרבי יאודה סביר יומ תקופה גומר ורבי יוסי סביר כוליה חג כו, ולהז פירושא בודאי אייכא תיבתא גמורה מהנהן מתניתין דמנינו היה מוכח דתרוויזה רבי יהודה ורבי יוסי אית להו דמקצת חג בעיןן, ותו מוכח דרבי יאודה סביר יומ תקופה מתחליל והוא מכח חג, ואין דוחק לפרש דרבי יאודה משתעי בחדרה תקופה ורבי יוסי בתקופה אחרית, דהכי נמי מפרשין לקמן עליה דברייתא דאחרים בתקופת ניסן קיימי אף על דמסתמיות דביריהם משמע דקיימי באotta התקופה שדברו בה אידך תנאי.

שם ע"ב אי הבי ליבע שבעים וחוד קשיא. יש לומר דה

זיל הבא בהלכות סימן תחמ"א מלתיה דבר שובי, והרא"ש זיל ופ"ח סימן ט"ז תמה עליי דאמאי הביאה הא אautos במתניתין דהמפלת טומטום כו, ולפי האמור ניחא דין כאן תיבותא.

מסכת סנהדרין

פרק א' י"ג ע"א מיתיבי יומ תקופה
גמר כו' ועוד תניא כו' קשיא. אז קדם אייכא למידך רפתה בתיבותא דקאמר מיתיבי ומשיים בקשיא, ונראה דהא דקאמר בראשא לישנא דמיתיבי הוא כלפי מאי דמפרשין במלתיה דשמעאל ומשניהם מקרא אחד דרשו מר סבר כוליה חג בעיןן כו, דהנהו לאו דברי שמואל נינחו אלא אמרה הוא דמפרש אליבא, דכפי מה שהוא הביא דברי התנאים רבי יהודה ורבי יוסי צrisk לומר דבחכמי פלייגי דמר סבר כוליה חג כו, ולהז פירושא בודאי אייכא מוכח דתרוויזה רבי יהודה ורבי יוסי אית להו דמקצת חג בעיןן, ותו מוכח דרבי יאודה סביר יומ תקופה גומר ורבי יוסי סביר יומ תקופה מתחליל והוא מכח חג, ואין דוחק לפרש דרבי יאודה משתעי שנינו בא בתורת, אבל מאידם סיק בקשיא הינו עיקיר מלתיה דשמעאל, דאייזו לא קאמר אלא אין מעברין אלא אם כן היהת תקופה חסורה רוכבו של חדש וכמה רוכבו שעשר יומ דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר עשרים ואחד יומ בהא הוא דמסקין בקשיא, אף על גב דלבאורה לא מתוקמא מלתיה דשמעאל אלא לפני מה אני שפיר דמשום הבי רבינו הגודל הר"ף וזה לשונו: אבל תיבתא ממש אינה

דילפין מיחזקאל פרויע ראנש, הא למלה לי למליף מיניה תפוק לי דכתוב הדר הוא בתורה הראשיכם אל תפערו כו' ולא תמותו ויקרא י"ז, וראיתי למן הכסף משנה פרק א' מהלכות ביתן מקדש והלכה ח' שעמד על קושיא זו אהא דכתוב הרמב"ס ז"ל הראה מהיקשא מקרא דיחזקאל, והשיב דיש לומר דקרויא אפשר לפרשו לרשות דהכי קאמיר אף על פי שאר אבלים שלא קרעו ולא פרעו במיטה איןכם בכל זה ע"כ, ודוחק גידול הוא אחר המחליה לומר דעתך קרא לאפיק מלחתא דרבנן, דאבלות דרבנן וקיעעה נמי דברי קבלת היא,ותו דלא שמענו שהיה בהן מיתה, ותו דמשמעות הקיש למיחה, אבל למא דמסיק רב אש דגמרא גמירי לה הכיגמירי כי תוא לא קשה מידי וכמו שכטבו התוספות ר'ה אלא, אבל לפי גירוש הספרים בפרק ב' רתענית דף י"ז וע"ב אפילו להר סברא קמייתא איתרעה הקשיא, דמשני לא כיatakosh למיתה הואаратקוש אבל לאחורי עבודה לאatakosh, ומוכח מזה רבי היכי דאמרין אין סדר למשנה ובבא קמא ק"ב ע"זון דרבי לא שנה לתלמידיו בסדר אלא באשר היו חפצים היכי נמי עbid רב אש בתלמוד, ותחללה נאמרה סוגיא זו דהכא ובההוא זימנא לא נודמנה תשובה לפי שעה ואתסיק בקשיא ושוב כשנאמרה סוגית תענית איתרעה לה קושין, ואמנם אותו התריזע עריך ביואר דכין דאן קימא לא אין הייש למחצה וכיריות כ"ב ע"זון ממילא איתן למייר דכיatakosh לכולה מלחתאatakosh.

ומיהו להבין אמרי בינה איך לאקשוי עיקרא דמלחתא

בשומה ובהלכות, והוי בהן כמו ובאת אל הכהנים כי' ודברים י"ז ט' והאיש אשר עשה בוזון לבתי שמעו אל הכהן ושם פסוק י"ב וכיצא באלו שאין המכון בהן כהן ממש אלא כלומר דיני בית דין, אבל גבי קrukot רכתי ארבעה פעמים בהן, מהני ליה הרבעי לומר דהכא גבי קrukot מיהא בעין ודאי חד מנינו בהן ממש.

פרק ב' כ"ב ע"ב ומינה מה שתוו' יין דמחייב עבודה כי' קשייא. אך קשייא אין אלא לפי הסלקא דעתך דעיקר מיתה בפרויע ראש ליתן לאלא מהיקשא דלפי זה איתן למייר דאי הקיש למיחה, אבל למא דמסיק רב אש דגמרא גמירי לה הכיגמירי כי תוא לא קשה מידי וכמו שכטבו התוספות ר'ה אלא, אבל לפי גירוש הספרים בפרק ב' רתענית דף י"ז וע"ב אפילו להר סברא קמייתא איתרעה הקשיא, דמשני לא כיatakosh למיתה הואаратקוש אבל לאחורי עבודה לאatakosh, ומוכח מזה רבי היכי דאמרין אין סדר למשנה ובבא קמא ק"ב ע"זון דרבי לא שנה לתלמידיו בסדר אלא באשר היו חפצים היכי נמי עbid רב אש בתלמוד, ותחללה נאמרה סוגיא זו דהכא ובההוא זימנא לא נודמנה תשובה לפי שעה ואתסיק בקשיא ושוב כשנאמרה סוגית תענית איתרעה לה קושין, ואמנם אותו התריזע עריך ביואר דכין דאן קימא לא אין הייש למחצה וכיריות כ"ב ע"זון ממילא איתן למייר דכיatakosh לכולה מלחתאatakosh.

ומיהו להבין אמרי בינה איך לאקשוי עיקרא דמלחתא

רפסקינו מהה בפסקא באפי נפשה ומה הפסקה זו משמשת, אלא לומר דהני תלתא באפי נפשיהו בערכין והני תלתא באפי נפשיהו בהקדשות ולא ניתן לidorsh את של זה בזה, מה שאין כן בקרוקות דבתר היכי שהם בחדא פסקא כתיבי עם ההקדשות לימייר דאס על גב דבחנק קrukot לא כתיב בהו אלא ארבעה, יש לך ליתן בהן גם השלשה דכתיבי לעיל בהקדשות, והואיל ואחריניו קרא למדוד מן העליון לכולה מלחתא אחוריניו גם להנחו תלתא דגביערכין, ומה גם דבסוף הפרשה זו של קrukot אחוריניו כתיב אך כל חרט כי' וערビיניו קרא דכתיב אך כל חרט כי' מאדם ובהמה ומשדה אחוותיו ויקרא כי' כי'ן, אדם הינו ערבי ובהמה הינו הקדשות דלעיל, ומשום היכי ערבייניו הכא עם שדה דהינו קrukot לימייר דגביע רכקוט יש לך ליתן לכל הנחו דכתיבי לעיל בין בערכין ובין בהקדשות.

ט'ז ע"א אלא לרaben כהן למה فهو לאיל וסוף סוף אשכחן גבי משה שסמכה בלבד, היכי נמי נקטין שאחד בלבד שהוא דיין מוסמך יכול לסמכך את אחר בהצטרף עמו שנים אף על גב דאיין לרaben, דמשום היכי קפיד ודידי קרא למכתב תלתא גבי עריכין ותלתא גבי הקדשות וארבעה גבי קrukot לימייר לך דלאגי הך מלחתא למביע כהן איתן למדרש כל חד באפי נפשיה, הא כיצד, אלא משום שם אלהים דלא שיק בחה, והילך כל שיש עמו צירוף כל דהוא סagi הויאל ומכל מקום עיקר הסמיכה בחה.

י"ד ע"ב הקדשות דמשלמי בהו שיתה ליבעי שיתה דאיון דטעה גדיון דמי דמשום היכי דיק קרא ואפסקינו להקדשות עריכין

למנעח מאמר עיס"ה קושי"ת לדוד רלה

לשאומרים בלשון זה איכא צד זכות לה רשותה דין לפי מי דהדר ביה רבashi ולא ילייף להתו מהיקשא אלא גمرا גמירי לה, אמנים מדברי הרמב"ם זיל הנזכרים נראה שלא גורס התם קשייא, אבל בדין נשנות אם בתילה חייבו לזרח וויכו לגואל הדם שמותר לו לנוקם ממנהנו ונודע שטעו, מהזירין לזכות גרידתא הרוחיא ומיסיק דלאו מהיקשא ילייף לה אלא גمرا גמירי לה אם כן קשה אמראי לא נקט כמי המסקנא דרב אשוי דמדמיית הרמב"ם הילפota בפשיות שנאמר כי בתורת הקשייא שמע מינה רסבר דילפota גמורה היא, ובהכרה לומר דסבירא לייה דאך על גב דהכא רב אשוי הדר בה מכח הרשייא, מכל מקום סתמא זגמרה שהם בני ישיבתו מצאו אחר זמן תירוץ להקשייא וקבועה התם בתענית ולעולם דמהיקשא הוא דילפין ואפילו הци לא קשייא מיד, ונקט כוות'יו לא כרב אשוי כי הם הרבים.

פרק ז' מג ע"א אמרו לייה רבנן

דרשת בהו קשייא. לפי שעה לא אשכחו מי איכא למדרשה ואסקוה בקשיא, ולכוי די'קינן חזינן דaicא למדרשה ספר דאטעריך והוציא וויקרא ר' י"ב, ב' כ"א. לרבות כל המוציאין, ואי לא כתיב אלא חד והוציא הו אמינו לרבות כל כהן כי קאמר בדין החciיא ומונות אם מתחלת חיבוי שלא כדי את הנتابע שישלים לתובע ונמצא שטעו, מהזירין את הדין ולא בעי פיס, כמו גבי הוצאה הדשן דרבנן כל הכהנים להוציאה ולא בעי בששיך להזכירו בלשון זכות בין כשייך לשכתב הרמב"ם סוף פרק ב' מהלכות תלמידין ומוספין הלהקה י"ד וזה אם עדין לא שלים הנتابע שאו שייכא טפי החורה בלשון זכות, שיחזרו ויאמרו לו לנتابע זכה בשלך ולא תפיק ממונא, בין שתהיה החורה בלשון חוצה דהינו אם פיס אלא כל הרוצה, ע"כ, וטעמא איכא למימר ממשום דחתם נמי כתיב והוציא כבר שלים יחוזו ויאמרו לתובע זיל פוק לרבות, אבל לא מצינו לרבות אפילו זר מושם וקרא בכחן מיריע דכתיב ופשט דמלילא בין לשאומרים בלשון זה בין

למנעח מאמר עיס"ה קושי"ת לדוד רלה

דרוחה איכא לשני דשפир אצטריך דאך על גב דכבר תנין אדם מועד לעולם כו, מכל מקום הני מיל היכא דמכח דלא איכפת ליה בההוא היקא בין היה או לא היה, אבל היכא דמחשבתו ניכרת מחוק מעשיו דודאי לא ניחא ליה בגין גנב הבא במחתרת, ודודאי אנן סחרי דטפי הוה ניחא ליה שלא תשבר החבית אלא כרחו שלא בטובתו נשברה, כהאי גונא סלקא דעתך אמינה דפטור על הנזק דגורי מאונס קמשמע לו.

פרק י"א קי"ב ע"א אי הци לפירוש פרושי קשייא. זה לשון רשי"ז זיל נדה קשייא: לשון הפסוק קשה לתרץ למאן דאמר חולקין אבל לא אתותב עכ"ל, וזה משום דaicא וראי ליה הוצאה אתה בעמץ והוא וראי ליכא למימר הци, אלא על כרחין להכי הוא דאתא ופיורושא הוא שיעא מן המחנה שלך דהינו ממחנה לוה, וכי הדר וכותב אל מחוץ לממחנה חוץ ממחנה ישראל קאמר.

פרק ח' ע"ב ע"א תנינה אדם מועד שהרי כל הערים המנויות בנחלת שמעון מנויות גם כן בנחלת יהודה, הילכך נקט מאור עניינו רשי"ז זיל נדה קשייא, ומכל מקום תיובתה לא הויא דלאו בהדייא קתני לה נטול חיב, ואיכא לשני בדוחקא כדשנין דמשום רישא נקט שיבר והינו דaicא בין קשיא לתובთא עכ"ל, ומכל מקום לא אשמעין רビינו במא נתרץ קושית הש"ס תנינה, ואף שיהיה בדוחק מכל מקום תירוץ מיהא צrisk לומר, ואיברא דaicא לשני כמו שכתבו התוספות בריש ברכות וב' ע"א ר' והאו ובשער דוכתי, דאורחיה דתנאה למיתני באגב ובדרך קערה Mai דבר ריבר תניה במקום אחר, מכל מקום נראה לע"ד ממשום וקרא בכחן מיריע דכתיב ופשט

מה שאמր רבי יוחנן דמודה רבוי אליעזר שאין מביא אשם תלוי, אבל מתניתא רקתני אשם תלוי בא על טומאת מקדש לאו על היחיד קאי אלא על הנשיה, דהואיל ונשתנה דעתו על הودאי, דכווי עלמא מיתו בטומאת מקדש עולה ויורד ואיזה מיתי שעיר קבוע, הוא הדין נמי לדידיה בספק טומאת מקדש יש לו להביא שעיר לאשם תלוי, באופן דמתוקמא שפיר מתניתא אליביה דרבוי אליעזר ולא קשיא ממלה היה דרבוי יוחנן.

מסכת זבחים

פרק א' י"ד ע"ב ולאו כל דcen הוא כו' הולכת דם לא כל שכן קשיא. כך הוא בנוסחת איזה ספרים, וכן משמע דודאי לרבה ורב יוסף אחטיק בקשייא דמשום הци מסיים בסמוך אמר רבי יוחנן לאלווער הולכה בור פסולת אפילו לרבי שמעון, ומכל מקום יש ליישב אליביהו דרבבה ורב יוסף דליקא למילך הולכת דם מהולכת איברים גלי קרא דבעי כהן לפיה שמוליך אותן בידיו ממש בלבד כיון דנגע בהו ממש קפיד קרא שהיה כהן, אבל דם דלא נגע אלא במזורך ליתן בה נימא דרבבי שמעון יהא זר כשר, ומאי דפרק מעיכוב כפרה, אין עיכוב הכרפה של דם תלוי בהולכה אלא בוריקה.

פרק ב' כ"ז ע"א אלא לרבי יוחנן. מיין אין בו כרת קשיא. משום דפשט אין בו כרת ממש

לבשולי האידנא בהר ימא גופיה שלמים, אבל אי בעי לבשולי فهو לשלים hei מבלי שום תיקון לא מצי עבד, דידיימה יבוא חטא טעמא בשלמים ולא מצי אכילתו אלא בעורה ולזוכרי כהונה, כדרתנן התם זבחים צ"ז ע"א להדייה בישל בו קדשי קדשים וקדושים קלים, אם יש בו בנותן טעם הרי הקלים נאכלים כחמורים, ובכחאי גונוא הוא דאמרין דלייעבריד להו הגעה מקמי דליישיל לשלים דהaidna, דאף על גב דלא מהニア להוציא את כל הבלוע מכל מקום קלישליה באופן דaicא למיתיל בודאי דתו לא יhib טעמא בשלמים, והילכך הוא דעבדין להך הגעה כדי שלא יבא לידי תקללה.

מסכת הוריות

פרק ב' ט' ע"ב והוא אמר רבי יוחנן מודה רבוי אליעזר שאין מביא אשם תלוי קשיא. איכא לתורצוי ולישובי מתניתא ומלהיה דרבוי יוחנן ולעלולים מתניתא כרבוי אליעזר מתוקמא, ומה שאמר רבוי יוחנן מודה רבוי אליעזר שאין מביא אשם תלוי לאו בנשיא קאמר אלא ביהירה, והיינו משום דאין דין שוה דטומאת מקדש דעתו בעולה ויורד ואשם תלוי דעתו בקבוע, והילכך אף על גב דשו בכרת מכל מקום לא מצי היחיד לאותי אשם תלוי על ספק טומאת מקדש, דנמצא דמשנין וכחמירין בספיקו מבודאו, דאילו בודאו מיתי עולה ויורד ובספקו היכי ליתתי קבואה דאסם תלוי דעתו בקבוע, והילכך לא ליתתי כלל, וזה

vhoshuv "ut hi ul drosh ha-ketob v'at merkabat hashem shdrf co' v'mib c'g "a, amens celoh aidik shev mboar hoa b-ketobim shanach hanachlet yehuda, dhatam tibi v'al catibi kall bnachlat shmezon, v'hilck la chesh ha-kaa kara le-purush hi ninach di-yehuda v'i ninach d'shmezon, dzil kri v'mani doek v'tashch.

מסכת מכות

פרק א' ה' ע"ב הא בלבד קאמר קשיא. עיין בספריו שושנים לדוד על המשנה ופ"א מ"ה, דhatam cabr כתיבנה לתורציא דהך קשיא על פי פירושו של הרמב"ם על המשנה עיין שם.

ר' ע"ב אלא מעתה בדיני נפשות תצליל co' קשיא. היישוב בזה מבואר הו, וזה דעתך קרא להקשר ממון הינו דוקא בעדות מיוחדת דחד וחד, דailo תרי ותרי אין עדך לצרופינו דכל כת וכת עדות מעלייה היא וסגי באפי נפשה, אבל בחוד חד גלי קרא דעתך בשרה ערלה, מיהו שcols מעמידין אותה בשרפ ערלה, מיהו איכא מאן דעתך בשרפ העליין דשתי וαιון דעתך בשרפ הפגין דעתך נפשה, ועיין בתוספות בר"ה תניא נמי הци co'.

מסכת עבודה זרה

פרק ב' ל"ה ע"ב בין לרבר חסדא בין לרבר נחמן בר יצחק תסתה

באכילתו משום הבי אסיק לרבי יוחנן בקשיא, לדידיה ליכא לפרש הרוי אין בו כרת לאונל מבשרו, דמילתא דפשיטה היא מהיכא תיתי שיהא בו כרת, בשלמא לרש לקיש ולשםאל יש לפרש כדמפרשין אבל לרבי יוחנן קשייא, ומהו אין זה תיבתא דשפיר איכא לפירוש דין בו כרת דקנתני על הזריקה גופא קאמר, דכיוון וסביר לרבי יוחנן דשלא במקומו לאו כמקומו דמי דמשום הבי פסול אפילו בשתיקה, סלקא דעתך אמיןא דאם כן יהא חשוב כאילו נתן הדרמים שלא על המזבח אלא בחוץ וליחסיב כרת משום זורק דמים בחוץ הויאל ושלא במקומו דמי, קמשמע לנו דין בו כרת, וקצת איכא לדיקוי כותיה מסמכיות מתניתין דלקמן בסמוך ועיבר דמירי בחוץ, אי נמי יש לומר והוא העיקר ועלולם לרבי יוחנן נמי מתפרשא מתניתין אין בו כרת לעניין מחשבת חוץ לומנו כי היכי דמתפרשה לאינך רבותא, וטואו קמשמע לנו מתניתין דלא נימא דהא דאמרין דשלא במקומו לאו כמקומו דהינו דוקא להחמיר לומר דלא נימא כמקומו הינו דוקא להחמיר לומר דלא נתקפרו בעליים ודלא שריב שבר באכילה, אבל אם נתן שלא במקומו במחשבה דחוין לזמן נימא דלהחמיר כמקומו דמי ותיפגלו דניזל הכא לחומרא והכא לחומרא, קמשמע לנו דין בו כרת דאפיין להקל אמרין דלאו כמקומו דמי, ועל גב דהרבנן זיל בפרק ב' מהלכות פסול מוקדשין והלכה זין פסק כשמואל דשלא במקומו כמקומו דמי לאו מקום הוכיר תנא קמא הך לשנא דזה ממשום דעתסיך לרבי יוחנן בקשיא, דמכל מקום לאו תיבתא היא, אלא משום דאמוראי טובא שקלו וטווא אליביה

ל' ע"א בשלמא לרבי יוחנן קו' אללא

לאילפא מי זה הכלל להרוצץ ומשום הבי לא אוטבה, דיש לומרigid עלייו ריעו דהא תנא קמא נמי לעיל וכ"ט עיבר ברישא דרישא קאמר זה הכלל כל השותח והמקבל בו, והואDOI לאו לאו לאותיי הוא דליקא מידי לאתווי, שהרי לרבי יוחנן שתי החלוקות הזוכרו בהדייא במלתיה דתנא קמא דרישא בשתי עבדות וסיפה בעבודה אחת, ואם כן מי איכאתו לרבות ואפלו הבי קאמר זה הכלל, כמו שכבתבי בספריו שושנים לדוד [פ"ב מ"ג] משמיה דהרבנן זיל שכן כתוב בשם היבין שעלה וכלל נ"ז שאינו אלא לסימנא בעלים עין שם, אם כן מעתה הכא נמי נימא אנן במלתיה לרבי יהודה אליביה דאלילפא, דכלפי שהזכיר תנא קמא שתי חולקות לרבי יהודה לא פליג עלייה אלא בחדא דהינו ברישא דהינו בשתי עבדות, אבל בסיפה שהיא בעבודה אחת מודה, כי היכי דלא נטעי לפירוש למלתיה דאכלחו תרי בבני דתנאה קמא קאי, משום הבי הוכיר זה הכלל לסימנא בעלה לא הודיע דלא קאי אלא ארישא דמלתיה דתנאה קמא שבאותו פרק ובאותו מהלכות פסול מוקדשין והלכה זין פסק מקום הוכיר תנא קמא הך לשנא דזה הכלל, ולפי דרכנו למדנו שאין צריין לדוחק במה שכבת רשי זיל במתניתין

בדין הבדים, אבל הזיות שבין הבדים כהיה חרда חשוב להו, וקראמ ראשונה ושניה דקרו אמר הינו אונן הזיות דעל הפרות, ושלישית הינו דעל קרנות מזבח כאשר פיגל בפירוש, ועל טהרו בשתיקה שהוא הרביעית, ופירוש זה שייך לעניין פר ים הכהורות, ותו כי' תנא עניין אחר בדבריו לעניין אחד עשר הזיות דפר כהן בדבריו והכא שייך פירוש אחר בדבריו, מישית, והכא שייך פירוש אחר בדבריו, דראשונה רצונו לומר הזיה אחת ממש וזהיה שנייה וזהיה שלישית, ושלישתן בחדר מקום דאם לא כן לא משכחת בהני שלישית דאיין בהם נתינה רק בשני מקומות, אלא רצונו לומר שעשה קצת הזאות בפיגול מפורש ומשם ואילך הזה בשתיקה מהו דתימא קו', באופן דתנאה אחת דבר ושנים זו שמענו, והוכחה לשנות לשנא דמשתמע לתרי אנפי ולא מיתניליה אלא בהך לשנא דבין בין וודוק.

ש" חרדה הינו רישא ועוד הא תניא ואחר כך קשייא. ידווע דהכא אליביה דריש לkish קיימינן, ואיהו סבירא ליה בפ"ב דמנחות דף ט"ז ועיבר דהילכה בהקטרה, וכי היכי דבבקטרה אם פיגל בהקטרת הקומץ ולא בהקטרת לבונה אינו פיגול הכא נמי פיגל בהולכת הקומץ בלבד אינו פיגול, משום דaicא דהילוך דקנתני רישא חרוצה לומר הילוך דמתן כל' דבר דלא שייך לבונה עין גווני דאיירি ברישא, משום הבי לא מיתני לה' אלא כי הך דבין בין מאיר בכל הנحو ללמד ולהודיע דעת רבי מאיר בכל הנحو רשי זיל ור' בד"א, ומעתה לדידיה על פרושים בתاري, או בראשונה ושניה ושלישית אית לן ושלישית כלומר בעניין הזיה ראשונה אלא בהקטרה ובהולכת, ורומה תנא רמווי

ברתי בבי בדוחנא קמא להודיע ולפרש מלתיה דרבנן אליעזר, דלא דמי Mai דפלייג רבנן פסולין, שהרי בדעתה בתם דם הנפש של הבהמה עם התמצית שלה רבנן אליעזר מכשיר בזה לעולם, דהא לא משכחת לה מעולם שהיא הטעובת בעני שאלו היה דם התמצית מים לא היה מראה אדרומית של דם הנפש ניכר בו, דהא אדרבא לעולם דם הנפש הו רובא, ואפיו יארע לפעמים שהיה דם התמצית רובה אי אפשר מעולם להיות הרבה כל כך לבטל דם הנפש על דרך הנוצר, ואם כן בתערובת זה לעולם מכשיר רבנן אליעזר, אבל באידך תערובת שנתערב בדם פסולין לא מכשיר רבנן אליעזר אלא בתנאה דרואין הדם פסולין כאילו הוא מים וכדעליל בדם חולין, ומשום cocci לא עריבנו להודיע דבר זה דהא דרבנן אליעזר מכשיר, לא דמי ההשבר בבא זו להבהיר בבא זו.

פרק י"ב ק' ע"א

קאמינה לך אנה יומת דאוריתא

ואמרת לי את יומם קבורה דרבנן קשייא. יש לומר דרבנן שמעון דיק במילתיה דרבנן יהודה מילא מיתתי ראה מקרא רהן היום כו' ויקרא י"ט וכדלקמן באידך בריתא דאמר רבנן יהודה גופיה, והילכך הבין רבנן שמעון בדברי רבנן דרבנן לומר דאפיו יומם קבורה בלבד תופס לילו מראורייתא, ומשום cocci דיק וקתו מדברי תורה, כלומר מאותו המפרש בתורה דהינו יומם מיתה שמעין מניה והוא הדין ליום קבורה, ואתה רבנן שמעון לפולוגי דיוום קבורה אין תופס לילו אלא מדרבנן.

גברא קשיא. דנא פתגס אשכחן בה פתרי עם מה שכתבו התוספות זיל לעיל בס"ג ע"ב ד"ה וירידין עליה דמתניתין זה לשונם: וירידין לעקב לאו מושם שלא ירבנה בהילוך בחינם דאמן בן כשהיה בקרן דרוםית מורהית נמי, אלא היינו טעם דהכא חורתו על העקב הויא ליה דרך ימין ע"כ, והשתא ATI שפיר לישנא דבריתא דקנתני בסיפה גבי העולה לשלה דברים עולין דרך ימין וירידין דרך ימין, דמשום cocci ירידה עצדריך למיתני דרך ימין דהינו ימין ממש גברא להודיע טעם דחורתו על העקב כדעליל, משום cocci הוזרך כדי שלא להאריך למיתני נמי גבי עלייתו דרך ימין ויהיה קאי הרק ימין על המזבח, דהיכי ליתני עולין דרך שמאל וירידין דרך ימין, לאו לישנא מתרצתא היא גבי הרק דעהלה ויריד על העקב, והיה צריך להאריך ולברא דבריו ולמייד עוליה דרך שמאל ולכך עוליה דרך ימין, וככל עוליה קצחה הויאל והילוך צריך ימין, סוף סוף שייך לישנא דימין כלפי המזבח.

פרק ח' ע"ט ע"ב אלא לרב זבד לייריבנוו וליתנייה קשייא. מציין לתהוצה לרב זבד נמי מעין מי דניא לאן אליביה דרב פפא, דהא לרב פפא גם כן כי תידוק במילתיה בתנאה קמא אי משום דידיה הוה מצוי לעריבינוו וליתנייה, דתרווייה חד טעם אית להו משום גורה, אלא משום רבנן אליעזר דפלייג תנא רבנן למילתיה בתנאה קמא בתרי בבי, להודיע דרבנן אליעזר לא פלייג עליה רק בבא שנייה דם התמצית, מעתה הוא הדין נמי לרב זבד פליגנוו.

הינו דעל דעת ראשונה הוא עשה מהדר ומפגל בסוף בניתת הלבונה למה לי קמשמע לנו, ודומיא דשינויו דרבנן דלעיל בסוגין, והשתא כלחו תרי קושי דאסיק ש"ס לrisk אודא להו, ולא עוד אלא שוגם קושיא אחרתי דאסיק ש"ס אליביה בסוגיא דפרק שני דמנחות הנזכר, דנתן את הקומץ בשתיקה הוליך מיבעי ליה ומסיק בקשיא, וההיא נמי לא קשייא מיד דהולכה והקטרה תרווייה כיל להו במלת נתן, וקמשמע לנו דאף על גב דמה שעשה בראשונה במחשבת הלבונה בשתיקה כלומר עשה בה אחת מאלו בשתיקה, רבנן אמר פיגול רכל העושא על דעת ראשונה הוא עשה למה רשותה קמשמע לנו דמהה דתמיा אי כל ליה למיחדר ולפלוגי בהקטרת הקומץ הויאל ובכבר פיגול בהולכתו קמשמע לנו, דוגמת מי דמשנין בסוגיא לעיל, ואידך בא הци פירושה או שנתן את הקומץ בשתיקה כלומר כל שתי עבותותיו, דתרווייה כיל להו במא שאמר נתן מטעמא דאמאן דהולכה צורך נתינה היא ובכללה, ושוב קאמר ואת הלבונה כלומר עניין אחד בלבד של לבונה כבר הקודם לכל במחשבת דהינו הולכה דלבונה שבנה פיגול בפיו ואחר כך הולך ומクトיר הקומץ בשתיקה, וכך יש חסרון בהך ברייתא, ומה שחרד כאן מפורש באידך ברייתא דמסיים בה ואחר כך נתן לבונה במחשבת, והשתא הכא קמשמע לנו עוד חידוש אחר טפי גדול מאידך בבא, דאף על גב דתילה וסוף היה במחשבת ובאמצע בשתיקה בהא נימה ודאי דלא פיגול אלא בחזי מתיר ואינו פיגול לכלי עלמא, דאם איתא דבאמצע מי דשתק

פרק ה' נ"ה ע"א ורועל בשלה מיהא לא מיתכלי אלא לזכרי כהונה קשייא. יש לתרץ דההיקש לא נכתב גבי זרוע בשלה אלא גבי כולה איל, וכיון דלא מציא לאקושי לכולה איל לחטא, דמדכתיב וולקח הכהן את הזורע ובמדבר ר' י"ט מצלל דכוליה בעלים אכלי ליה ולא כהנים, אם כן אין לאקושי לעניין זה הכלל אפיו בזרוע דין היקש למছזה ונכrichtות כ"ב ע"ב וכולה איל הוא דאתקס לחטא ולא מקצתו, ומוכרכת אתה לומר שההיקש לא לעניין וזה נכתב אלא לעניין אחר כדלקמן.

פרק ז' ס"ד ע"ב וניתני או אידי ואידי דמזובח או אידי ואידי פיגול לכלי

אמניא דכיוון דמשונה הוא משאר אלים ומshore כבשים אינו כשר למזבח כלל קמשמעו לנו, וכיוצא בוזה כתבו התוספות זיל בפרק קמא דחולין דף ב"ב וע"ב בר"ה עציריך קרא כו' גבי אנדרוגינוס עיין שם, אי נמי סבירא ליה לבר פרא דכיוון דאליל לשון קשה כלומר שלא חל עליו שם איל עד שיימוד על فهو, וזה אינו שוה בכל המין וכמו שכתו התוספות זיל התם בחולין בפשיות אלא לפום חשישות ואבריאות דבכמה, דומניין ביום אחד או שני ימים אחר שעברה עליו שנה עומר מבטلين זה את זה מקרא רכתיב גבי בכור קדרש הם ובמדריך י"ח י"ג, שאפילו נתערב דס בכור עם דס עוללה יקרבו, והשתא היינו טמא דרביה יהודה הכא אמר להו לרבען אי לעולין הרק קרא יתירה הווא כבר נפקא לה מאידךDKדש הם, ועל הרבה לומר הרק קרא מידריש באם אינו עניין, אם איתן עניין לקדשים תנחו עניין לחולין דמין במינו לא בטיל, ועיין שם בתוספות ור"ה תנאי דהקשו מעין זה דарамאי אמרין התם תנאי היא, לימתה דתרוייה צרכិ למידרש באם אינו עניין ותפשות קשיא דהכא עיין שם, ולע"ד נראה דקוושטא הכא, והשתא לרבען נמי יש לתרץ עוד בהר גונא ממש.

ומכל מקום קשיא לי על לישנא דריש"י זיל התם בחולין וכ"ג ע"ב ד"ה מיתינו דכתב דאליביה דבר פרא או לעיל דריש ליה לדרשה אחרינא במנחות בפרק שתי מרות עיין שם, והא חזין דליקא הכא שום דרשה אליביה דבר פרא אלא אדרבא אסיקנא בקשיא אליביה שום דלא ידען לדידיה או למה לי ע"כ, ואמנס תיובתה ודאי ליכא, דמלבד דaicא לשינוי לדידיה דלשות דרשה אחורי אמריך או ולא לפlegs שכיויא בזה תירצzo בכמה מקומות, עוד יש לומר ולפלגס גופיה אמריך, ועל גב דליקא ספיקא קמי שמי מכיל מקום אמריך, דאי לאו דרביה קרא הוה כמו כן קשיא לי לאידך גיסא על

ושפיר יליף מהכא דמין במינו לא בטיל, ורבנן סבירי בדבר טעמא אולין והכא הוαιיל ולא דמו בטעמא מין בשאיינו מינו מיקרין, ועל כרחך לומר דהא דלא בטיל משומ דועלין אין מבטلين זה את זה אפילו בשאיינו מינו, ובאה ניחא לרבען אבל לרבי יהודה אכתי קשה דדילמא עד דaicaca תרתי, וניחא לנו במאי דחוינן בפרק ח' דזבחים דף פ"א וע"א) דaicaca תנאי דילפי להר מילתא דין עולין מבטلين זה את זה מקרא רכתיב גבי בכור קדרש הם ובמדריך י"ח י"ג, שאפילו נתערב דס בכור עם דס עוללה יקרבו, והשתא היינו טמא דרביה יהודה הכא אמר להו לרבען אי לעולין הרק קרא יתירה הווא כבר נפקא לה מאידךDKדש הם, ועל הרבה לומר הרק קרא מידריש באם אינו עניין, אם איתן עניין לקדשים תנחו עניין לחולין דמין במינו לא בטיל, ועיין שם בתוספות ור"ה תנאי דהקשו מעין זה דарамאי אמרין התם תנאי היא, לימתה דתרוייה צרכិ למידרש באם אינו עניין ותפשות קשיא דהכא עיין שם, ולע"ד נראה דקוושטא הכא, והשתא לרבען נמי יש לתרץ עוד בהר גונא ממש.

פרק י' צ"א ע"ב לבר פרא קשיא. פירש רשי' ור"ה וראי דlidaria לא ידען או ובמדריך טז י"א למה לי ע"כ, ואמנס תיובתה ודאי ליכא, דמלבד דaicא לשינוי לדידיה דלשות דרשה אחורי אמריך או ולא לפlegs שכיויא בזה תירצzo בכמה מקומות, עוד יש לומר ולפלגס גופיה אמריך, ועל גב דליקא ספיקא קמי שמי מכיל מקום אמריך, דאי לאו דרביה קרא הוה

פרק י"ג ק"ז ע"א תלתין ושב הווין דאיכא המעללה והמעלה במנוחתו הא לאו הכא לא מקריבין, קמשמעו לנו אל המנוחה ואל הנחלה דבין בהיות הארון והיכל על מכונו ובין זמנו שנגען הארון ואפילו נהרב הבית אפילו הכא קדושתה במקומה, וכגדאמר רביה יהושע ולעיל ק"ז ע"ב) שמעתי שמקריבין מכל מקום ממתניתין דהכא שמעין לה בהדייא הכא אליבא דתנא קמא, מלבד דאפשר לומר דהנחתת לא קמיiri, וכבר מן דין הא איכא התם מיל' דלאו ממניניא, וכגדאמרין התם וכיריות ג' ע"א) דאי בגברי קחשיב דל האשה הנרבעת, באופן דaicaca לאוסופי חד מעלה ואפילו הכא לא העדרף המניין על תלתין ושית, ומה גם דמניניא דשלשים ושש אינו אלא לומר שאם עשאן בהעלם אחד חייב על כלז, והוא מציאות רחוק שישחות בפנים ויעלה בחוץ ועוד ישות בחוץ ויעלה בחוץ הכל בהעלם אחד.

מוסכת מנוחות

פרק ב' ט"ז ע"ב והא בין בין קתני קשיא. עיין מה שכתבי בפרק ד' דזבחים דף מ"ב וע"ב) בס"ד, והכוי פירושא לעניין אידך קשיא דלקמן בסמוך הוליך מיבעי לה וכבר כתיבנה התם עיין עליין.

פרק ג' כ"ב ע"ב ודילמא עד דaicaca מין במינו וועלין קשיא. הכא מסיק לרבען ובסמוך הדר אסיק בהר קשיא נמי לרבי יהודה, והנה אליבא דרבען אפשר לתרץ דהני לרבען כמאן דאמר דלענין מין במינו בתר טעמא אולין ולא בתר שמא ופלוגתא היא בעבודה זורה וסיז ע"א, ומסתברא דלא דמי טמא דדם הפר לטעמא דדם שעיר, ויש להוכיח בן ממאי דעתים ברבי רב טעמא דכבדא, ולא דמי טעם הכבדר דפר לשיל שעיר, אבל בשמן שוין נינהו דתרוייהו דם איקרו, ובאה קמפלגי רביה יהודיה סבירא ליה בעלמא דבתר שמא אולין, והילכך הכא מין במינו איקרו כתוב קרא מנוחה נחלה הוה משמע דליקא

התוספות זיל שכתבו התרם נגיד ע"א ד"ה כי דברפרק שני מדורות אתותב בר פרדא מהאי קרא Dao לאיל עיין שם, ועינינו הרואות כלל אלא רואין כלומר ראיין לראות כן דשחת hicca דשכיה ישראלי, אפשר דפתעת פתאות חזו ליה אם שוהה וכיוצא ומרתת הכותי, והלך אי ליתיה קמיה Dai אפשר לברך על ידי נתינת כוית בשח, מכל מקום אם הוא בענין זה דמתנת שרי בדייעבד דומיא דיין, כיון זהה הרבה רבא מדמה שחיתה ליין.

מסכת חולין

פרק א' ג' ע"א אב' אמר וכו' וכלן שהחטו אהיה וכו' קשי'ו. אכן לא פlige אב' דלא סגי בישראל יוצא ונכנס אלא לבתחליה, אבל דיעבד מודה דשי' אפילו בלא נתינת כוית בשח, והשתא כולה מתניתין אתיא שפיר, דרישא דהכל שוחטין לכתילה בישראל עומד על גבי, ושחיטתן כשרה אפילו ללא ישראל כלל על ידי כוית בשח שנוטן לו, וסיפה ודוכמן שהחטו רואין אותן הינו בישראל יוצא ונכנס דרואין קצת, אף על גב שלא ראו מתחילה ועד סוף בדייעבד כשרה.

שם זע"ב רבashi אמר וכו' וכלן שהחטו אהיה וכו' קשי'ו. לדרכו צעד ר' יונתן לתרוץ דסיפה קמשמען אין דין אחר, ולא מירי במומר אוכל נבלות לתיאבון דבחק כבר דין פסק ברישא, דעת ידי בדיקת סכין שרי לכתילה ובדייעבד שרי על ידי שיבודק אחד כך ואפיו שחת בין לבין עצמו הויאל וairo אלא לתיאבון, אבל סיפה מירי בדין אחר והוא מה שתכתב הרין זיל הכא וסימן תרפ"ב ד"ה ולענין זהה לשונו: ולענין מומר אוכל נבלות אפיו שלא לתיאבון אם בדק סכין וננתנו לו ועמדו על גבי מתחילה ועד סוף שחיטתו כשרה, דכיוון דקיים אין דמודר לדבר אחד לא הי מומר לכל התורה איתיה בשחיטה ושהחיתתו כשרה אבל לא עמדו על גבי וכו' פסולה ע"כ דברי, וכוונתו שאינו להכuis ו גם לא לתיאבון איןנו, דשביק היתרא ואכל איסורה אבל אין עשו להכuis את בוראו, דבאה מסיים הרב שלא חותך כוית בשח וננתן לנו כמו בין נסך דשרי במנצ'א בעד הבור דמתנת האי גונא שרי בבדיקה סכין וישראל עומד על גבי, ועין ביורה דעה סימן ב' וכו', ויש לומר דכיוון שכול לברך על ידי

קליפה, אם כן שפיר קאמר כבוש הרי הוא כמבושל, אך ורק שנקרא עלי שם כבוש דינו בצדון גמור ואפיו קליפה לא עלי, ומשנקרא כבוש מיד באותו רגע הרי הוא כמבושל גמור, אך נראה לישב הלשון אליביה דרבינה, ומכל מקום הפסוקים זיל ויד סימן ק"ה ס"ט פסקו כרב אחא וכמר בר רבashi.

מסכת בכורות

פרק א' ט' ע"ב אלא לרבי שמעון שורך וצאנך ודברים טז' י"ט למה לי קשי'ו. יש לומר ולטעמיך לרבי יהודה מי ניחא לומר דכתב קרא איידין, דבשלמא בלישנא דרבנן אשכחן כי האי גונא דסוף סוף התנה אדים ולא אל וליכא ביה אלא ממשום ותבחר לשון ערומים ואייב טז' ה', כי עניין התורה שבעל פה הוא המקביל מסומי אבל לא פרטיות הלשון, מה שאין כן בתורה שבכתב כי כל התורה כולה הקב"ה אומר ומה שכתב בלי שינוי אפילו קוויז של יוד אחת, ולא מסתבר כלל דכתב רחמנא שורך את צאנך, ומה גם דכי האי גונא בלישנא דתנאי נמי דחיקא מילתא למימר דתנאי רישא איידין דסיפה, אבל על ברוח לרבי יהודה נמי שורך אצטריך לשום דרשיה, אם כן לרבי שמעון צאנך נמי אצטריך לשום דרשיה, ושפיר יש לומר דאי לא כתוב רחמנא שורך וצאנך אלא שורץ וצאנ סלקא דעתך אמין לא דלא אסיך בגיה ועובדיה אלא בכור תם שרואין ליקרב על גבי המזבח, אבל בעל מום שאין בו קדושת מזבח אלא ממונו של כהן הוא

ועיף ה' וע"ז בפרי חדש ובפרי תואר שם, והשתא הינו דקמ舍ען אין סיפה, דברישא במומר לתיאבון קתני דסגי דיעבד בבדיקה סכין לחוד, קמשמען אין סיפה דבשאינו לתיאבון בעין תרתי דבunning נמי ישראל עומד על גבי, והינו טעמא דכתב הרין שם דרכ' על גב דאסיקנא בקשיא לרובashi ולרבא מכל מקום שמעתתא דירחו הלכתא היא עיין שם.

ודין זה משתמע שפיר ממאי דקתי הירדן מפסיק, דוק מינה טעמא דמי הירדן מפסיק הא לאו הכי הוא חז לאצטופי, ואילו כחוץ לאرض חשב היכי מצו מצטופי והא לא דמו, הדלו קדושים ליקרב והללו אין קדושים ליקרב, אלא ודאי הארץ ישראלי חשוב והילך טעמא דפסיק, הא לאו הכי בגון שיש שם גשר מצטופין שקדושה אחת הן, והשתא אדרבא טפי דיקא מתניתין רבביامي.

מסכת תמורה

פרק א' ז ע"ב קבלת דם לרבי יוסי ברבי יהודה אית ליה לתנא קמא לית ליה קשיא. לא אמר תיובתא משום דאיך על גב דעל כרך תנא קמא פליג עליה דרבוי יוסי ברבי יהודה וליכא לעיליה קבלת הדם במנינה אליבא תנא קמא, מכל מקום יש ליישב מניינה דחמה אליבאה דאבי ראין לוקין על לאו שבככלות, דאיכא לאוקמה בתמורה וכסבירא דרבוי חייא בר יוסף דלעיל וע"א, דכל חיליה דרבוי יוחנן דפרק עלייה הינו מכח חמישה שמות שניו ואי בתמורה ששה הויין, הינו דוקא כי חשבנן מקטיר כלו ומקטיר מקטטו בתורתני, אבל לאבוי דלא חשבי אלא לחדרא, אפיק חדא ועיל חדא דלא ימיר ולעלום בתמורה, ולאידך לשנא דלקמן בסמוך לא מסתבר ליה לאוקמה בתמורה וכסבירא דרבוי יוחנן דלעיל, והילך אסיק לאבוי בתיבותא.

פרק ג' ב' ע"ב והתני רב חנניה לסייע לרבי יהושע בן לוי

רבבי יוחנן הא חוויא לכלב וטומאה כמאן דאיתא ואמאי קאמר רבוי חייא אין מטמאה לא ב מגע ולא במשא, ומעתה בלבד דאיכא למימר דרבוי ירמיה כבר פדא סבירה ליה, ורבוי יוחנן בוודאי שלא סבר כרבוי ירמיה אלא כאבוי דלעיל וכ"ב עיאו דאין חזרות וניעורה וכמאן דליתא דמייא, בר מן דין איכא למימר דאפיקו סבר רבוי ירמיה בהא כרבוי יוחנן דאחד זו ואחד זו עד לכלב, מכל מקום בהא לא סבר כרבוי יוחנן דפירוש לעיל טעמיה דרבוי חייא משום ביטול ברוב, אלא קסביר בטעמא דריש לקיש בפרק המפלת דמייתו התופפות ור"ה אלא משום בלבול צורה, דאין על נפל זה לא תורה בשול ולא תורה גידין כלל, דאי מהני ההוא טעמא בטעמאות מת כל שכן הכא בנבלה, באופן דלא מיקרי נבלה כלל ולהיכי איינו ממשוע וראי דלא סבר להא דרבוי ירמיה, מרומייק לעיל משום ביטול ברוב.

פרק ט' נ"ה ע"א אלא לרביAMI ליתניינו לכלחו נהרות קשיא. משחננא לה תירוצה מתרצא, דאין היכי נמי דרבויAMI הוה מציא למיתני סתמא כל הנחרות מפסיקין, אלא דאי הוה תנוי היכי לא הוה אשומעין אלא חרוא מילתא דכל היכא ולא מקרבו אינש שמעין אגב חדא תורה, דסבירא ליה לרבי מאיר כרבוי יהודה בן בתיריה ולפנינו רבוי שמעון בר יוחאי דלקמן בסמוך, דמה ירחו ארץ כנען אף ירדן ארץ כנען, ונוגד דין מעשר בהמה מעבר לירדן אפיקו ליקרב כמו בארץ ישראל ממש,

למעט את המתה מעיקרא שלא בעיא העמלה והערכה ואית לה פדיין, שלא תימה הויל ובמה היא ואנן אמרין רכל מידי בהמה חייה ועוף בעו העמלה בהא לא תפסה קדושה כלל, קמשמעו לנו אותה, וכי תימה תיפוק ליה מטמאה וכבדיעל בתורתה הניתן, יש לומר דסוף סוף אי לאו אותה מטמאה ליכא למילף, דאין שם שום יתרור דמייבעי ליה לגופה כראמרין בבעל מום הכתוב מדבר, וכי תימה אי לבעל מום הא כתיב אשר לא יקריבו, תrhoiyho צרכיו, דמטמאה דרשין לבuali מום שיפחו, ואי לאו אשר לא יקריבו הוה אמינה יפחו אפיקו על מום עבר, אצטיריך אשר לא יקריבו יתרא וכגדתニア התם בתורתה הניתן, וכיון דליך יתורא, סבירא ליה לתנא דבי לוי דאיך על גב דפרקיה קרא בלשון טמאה ליכא לרבי מי מהא מטה מעיקרא אי לאו דגלי קרא אותה, ועוד דמטמאה ילפינן ריבוי רוחילה עללה קדושה, ומאותה נפקא לנו דיש לו פדיון אפיקו ללא העמלה, וכי תימה לכתוב רחמנא אותה למעוטה מהעמלה והערכה וממילא שמעין רתפסה בה קדושה, הא וראי לא קשיא דאי לאו טמאה לא הוה מוקמינן אותה ממנה, וכגדתニア נמי התם להריא, הריא ביאר שם ליה בבעל מום דכתיב ברישיה דקרה מוקמינן לרשותה בשלחי תמורה ולע"ב ע"ב וכגדתニア נמי התם להריא, הריא ביאר שם אצטיריך טמאה לגליי Mai דאית לן הרבה מאותה.

פרק ג' ב"ג ע"ב אלא לרבי יוחנן דאמר אחד זו ואחד זו עד לכלב כי קשיא. פירוש הקשיא היא לרבי ירמיה כדריש רשי ז"ה הא, והיינו דבשלמא אי סבירא ליה כבר פדא מותקמא מלתיה, אבל אי סבירא ליה

ニמא דשרי, ואף על גב דאשכחן בשאר פסול, המוקדין תזבח ודברים יב ט"ז ולא גיזה ותמורה ל"א ע"א, לא ילפינן בכור מנייחו להיכא דנולד הוא ומומו עמו דמעיקרא לא חל עילואה קדושת מזבח, משום היכי כתוב קרא שורך וצאנך דאיך על גב דמשעה ראשונה דידך הוא אפיקו היכי אסיר בגיזה ועובדיה, ולרבוי שמעון מצאן נפקא ליה היתרא דגיזה בשותפות דדריש צאנך להיתרא דגיזה בעבודה דאסיר גוי, סבירא ליה דגלי קרא בעבודה דאסיר אפיקו בנולד עם מומו מדכתיב שורך והוא הידן בגיזה.

פרק ב' י"ד ע"באותה לתנא דבי לוי קשיא. ראיתי בברייתא דתורת כהנים ופרשタ ר' ע"ח דדריש ברישיה דקרה בהמה טמאה ויקרא כ"ז י"א לרבות את המתה, יכול אפיקו אמר הרוי זה הקדש ומטה אחר כך תפודה, תלמוד לומר והעמיד והעריך את שיש לו העמלה יש לו הערכה כו', ואף על גב דהך בהמה טמאה דכתיב ברישיה דקרה מוקמינן לרשותה בשלחי תמורה ולע"ב ע"ב וכגדתニア נמי התם להריא, הריא ביאר שם הרוב בעל קרבן אהרן ז"ל ומכל מקום הא דאפיק קרא לבעל מום שם טמאה, הוא לרבות שאם הקריש בהמה כשהיא מטה הרוי היא קדושה לדמיה ותפודה כאשר מטלטין, ומעתה נפתחו לנו שערי אורה ליתובי האי דקשיא לתנא דבי לוי, דאותה שם כ"ז י"ב למא אצטיריך הויל ואיהו קאמר דהכל בכלל העמלה והערכה, דיש לומר אצטיריך להך דרשה

כתב מיעוטא קורם עייר הדין, אלא לומר דאותה אית לן למדרשיה למיעוטא בין בטוב ובין ברע, וזה עייר טumo דרבנן שמעון.

מסכת בריתות

פרק ד' י"ח ע"ב אלא לריש לקיש חטא באשם מיבעי ליה קשיא. תירוץ דהך קשיא ברורה היא למיעין בגופא דסוגין, ועליל קאמר ליה אבי לרבע ואת לא תסביר דידי'וט ספק מחלוקת לחטאות, דאי סלקא דעתך ידי'וט אין מחלוקת וחטא את הוא מביא אמא מביא שם תלוי על כל אחת, והתニア כללו של דבר כל שולקין בחטאות חולקין באשומות, ע"כ, ובזה מבואר, והן זה נכון מלהי' דרבנן במתניתיה בשם שמביא חטא על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל נורע לו באחרונה מביא אשם על כל אחת ואחת, דאין כונתו לומר בשם שם שאם דאי'פה מאיבע ליה, דהשתা הרי זה בא ללמד ונמצא למך, דעיקר ידי'וט ספק באשם כתיבא וכדרפיש רשי' זיל' ודה' הינו, אמן הכוונה בדבריו להכריח הדין מכח החטא וcdrfishev אבי לעיל, פירוש מלתיה דרבנן לדידיה נמי מעין מי' דמפרשין לר' יוחנן, אלא דריש לקיש hei' קאמר בשם שידי'עה ודאית בinityים מחלוקת לחטאות כך נקטין ידי'וט ספק שביתים דרבנן, דמאי טומו משומם מיעוטא דאותה, וממילא דבשם שידי'וט ספק

ממעטין אל'יביה קדרי בדק הבית, וצורך לומר דתרוי'ו שמעין מיעוטא דאותה, דמשום hei' אקרים קרא למיעוטא דאותה וסמכיה על בין טוב ובין רע, והוה ליה כאלו כתיב תרתי זימני אותה בין טוב ואתה בין רע, כלומר מתוקם מיעוטא דאותה בין בטוב, דהינו טוב אפי'ו מעיקרו שזה בקדשי בדק הבית, הדגשו שיך בהו פדין אפי'ו בטוב דהינו בתמים ועלי'ו מותוקם מיעוטא וזה אותה בין טוב, ושוב כתיב ובין רע, כלומר ובין ברע מעיקרו מותוקמא מיעוטא דאותה, כלומר בעל מום מעיקרו דההוא נמי לא בעי העמדה והערכה, וממילא דלא נשאר דבעי העמדה בקדשי מזבח שהקדישן ונפל בהן מום, ולפי דרכנו מתרצעתו קושיא אחרית, דaicא לאקשוי' על מה שאמרו בגמרה מי' טума דרבנן שמעון, דאמר קרא והעריך הכהן אותה בין טוב ובין רע, איזהו דבר שחולק בין טוב ובין רע הו אמר זה קדשי מזבח, ואמר קרא אותה למוצטי בדק הבית, וקשה דמאחר שאמרת דמשמעות פשיטה דקרה אי'ן אלא בקדשי מזבח שהוא הדבר שחולק בין טוב לרע, אמא אצטריךתו מיעוטא דאותה למעט בדק הבית, תיפוק ליה דקרה ודאי לא אי'רי בהו אלא בקדשי מזבח בלבד, אלא ודאי משומם דאי מפשטה דקרה ליכא הוכחה, דאדרבא יש לומר איפכא וכמו שכנתבו התוספות ודה' ואמרו אל'יבא דרבנן, דדרשי' בין טוב ובין רע איזהו דבר שאין חילוק בין טוב לרע זה קדרי בדק הבית, משומם hei' הוצרך לומר דעיקר טומה דרבנן שמעון משומם מיעוטא דאותה, וממילא דבשם שידי'וט ספק

רבנן אפי'ו לרבי יהושע בן לוי ומורה ריב'ל בהא לרבא דמקרי אקראי בעלמא וליכא למגוז, והינו טמא דהרמב"ם זיל' בפרק ד' מהלכות תמורה אף על גב דבדין ב' פסק הכרבי יהושע בן לוי, בדין ד' פסק לכך דרבנן דלאחר כפירה הוא עצמו קרב עולה, ואין צורך למה שנדחק שם מרן הכסף משנה זיל' דאפשר רבגירות רבינו לבניו לא אתחסיק בקשי' עיין שם.

פרק ז' י' ע"ב גם בבית הלל קשיא. עיין מה שכבתבי בפרק ט' דרבנא קמא דף צ"ד (עמ"א) בס"ד.

פרק ז' ל"ג ע"א והכתבו אותה קשיא. עיין מה שכבתבי בפרק ב' דבכורות דף י"ד וע"ב בס"ד.

שם אי hei' בין טוב לרע מיבעי ליה קשיא. הא ודאי דפשטה דAMILTA לפום דעתיה דרבנן שמעון הויה ליה למימר בין טוב לרע, ולא מיהא אי'א לתוציא ראשון, אלא הינו טמא דבון דרבנן שמעון כל כך עד דאותו הקרבן עביד ולד, ותו שהייה עד דההוא ולד עביד ולדות אחרים, מחשבתו ניכרת מותוק מעשי' כין דשהה כל כך וזראי משה אונת לגדול עדרים, ולכך קנסין ליה שלא יק��בם, ואם כן ליכא לדמי' כלול ולד תמורה לוולד ולד של קדרשים מתרי טעמי, דהכא לרבן ממעטין מאותה וכדרפיש בוגרמא, אבל לרבי שמעון הא אפיקתיה לאותה לקדרי בדק הבית ואמ' כן בעל מום מעיקרו מנא ליה, ועוד קשה דלקמן בע"ב אמרין לרבי שמעון דאותה הוא למשוער שילדה והאקראי בעלמא ומילתא דלא שכחיה, ובכ' הא גונא לא גורו

השלישית דהינו ערב ראש השנה של רביעית מתקרשת, ואמרי ליה רבנן לא אלא בעין שלש שנים ויום אחר, וכי כתני באידך ברייתא בדברי רב מair בת שלש שנים לדבריהם דרבנן קאמר והינו בעבר ראש השנה, וליה לא סבירא ליה אלא בת שנתיים ויום אחד כרמפרש באידך ברייתא.

מבחן ואילך הר' זה פרט למזומנים, מאשר זכתי לחדר איזה שקלא וטריא בוגרמא ומפרשה, ומה גם מייל' דאגראטה על דרך הסוד על פי הקדימות מREN איש אלהים קדוש הוא האר' חמי זכותו יגון עליינו Amen.

מסכת ברכות

פרק א' ה' ע"א אבל הקב"ה וכו' נתן תורה וכו' ושם שנאמר וכו'. הקוש' מבואר דהיכן מצינו שמהה באוטו הפסוק, ונראה לע"ד דידי' תלמודא בהק' קרא דלאו רישיה ספיה, דברישא קאמר לך טוב ומשל' ד' ב' שמע מינה שהיה מכח דהינו שמכרה לנו, והדר מסיים נתתי דהינו במתנה, אלא מוכח דהכי קאמר לעולם מכח היה ואיפלו ה' היבתה ניחליה'כו בעין מתנה, כלומר דקיימה לנו כמאן דאמר דמוכר בעין רעה מוכר נבבא בתרא לי ע"ב, מיהו איפלו לדידיה נותן ודאי בעין יפה הוא נותן שם ס"ה ע"א, ומדקא יבבה ניחלן בעין יפה שלא בדרך המוכרים שמע מינה דשם הוא במכירתו.

טמא וכו' ממילא ידענא דאם תשאה יותר וכו' דאין מטמאה בעלה עין שם, והכא נמי יש להקשות דכיוון דתנא לא שהתה כדי שתרד וכו' תוך זמן הוא זה וכו', ממילא ידענא שאם שהתה בשיעור זה דآخر זמן הוא ואמאי אצטיךתו תומתני שהתה כדי שתרד וכו' אחר הזמן הוא זה, מכח זה צרכיס לפירוש מתניתא דלא שהתה והתה דקתני עניין אחר הו, ומיר' שהשהיה היא לבקש היאך תקנה דהינו ליקח העדר מתחת הכסת, והכי קאמר לא שהתה כלומר לא הוצרבה לשוחות כלל לבקש העדר לפי שהעד כבר הוא בידיה, או דינא הוא דכרי שתרד מן המטה ותדייח את פניה תוך זמן הוא זה, אבל אם שהתה כלומר שהוצרבה לשוחות קצת בלקחת העדר או' אשטעני דינא דכרי שתרד ותדייח אחר זמן הוא, לפי שהתה טפי פורתא בלקחת העדר, ונמצא דשפיר דיקא מתניתא טפי אליביה דרב אשוי ודוק.

פרק ח' מ"ה ע"א אבל לא לרבי ינא קשיא קשיא. אמר לך רב' ינא נאי לכ' תידוק בלישנא דרב' מאיר אתה תהוה דשפיר קאמינה, דהאיכא יתרוא בלישניה דקתני בת שלש שנים ואיפלו בת שתי שנים ויום אחד, וכי מאחר ואיפלו בת שנתיים ויום אחד בת שלש מיבעיא, ולמאי נפקא מינה תנין בת שלש לא הוה ליה למימר אלא בת שתי שנים ויום אחד מתקדשת, אלא מוכח דברי מאיר בתרתוי פlige על רבנן והכי קאמר להז, לדידי' בת שתי שנים ויום אחד סגי דיים אחד בשנה חשוב שנה, אלא לדידכו אודו לי מיהת דבאים אחרון של השנה

דברים נגעים באין ומהן גלי' עריות דחיבי כריתות נינהו ומהן לשון הרע דחמיר טפי, ונמצא בו כרת בכתבם יכרת ה' כל שפט הלקות וכו' ותהלים י"ב דיא, וילדה נמי הוא עון גדול דהינו שבועה דידוע דחמירא טובא כי (כן) כתיב כי לא ניקה ושותה כי זו, איפלו ה' לא דמו לחתאת הלב, דחתאת צריך לכפרה להגן מן היסורין אבל כאן כבר נתקperf להן, לילדת בצריך חבילה ולמצורע זוב בטולם וצערן, ואם כן אמא לא נתנה בהן תורה קצבה כמו באשמות, ומפני משום דאף על גב דלא עריכי לכפרה עריכי מיהא לאשתרו' באכילת קדשים, והשתא מתוך דברינו למדנו תשובה גם לאתקפתא דרבא מאמש נזיר, דהואיל ובשאר אשומות נתנה בהן קצבה לשנותן מהחטאות על הדרך האמור, כדי להודיע לא סgi' לה בתשובה בלבד ויום הבפורים לא מהני, כדאמרין לעיל וכ"ה ע"ב) דיוום הבפורים אינם מכפר אלא על חטא שאין מכיר בו אלא המקום, הילכך לא נתנה בהם תורה קצבה מהאי טעםא שמא יוזלו טלאים, ואין להם תקנה אלא על ידי יסורי' וחספה תורה על גוףן של ישראל, מה ש אין כן באשמות דהואיל ולא שגנת ברת נינהו ולא חמירי כל כך, איפלו יוזלו טלאים ולא יוכל להביא מכל מקום בתשובה ה' נתנה בהן תורה קצבה, ויש ממש ה' נתנה בהן תורה קצבה, ושפarks סמך לחילוק זה מההיא ארבעה חולקי כפרה דרב' ישמעאל במסכת יומא ופי' ע"א), והשתא לפי זה מה שאמר רב' שמונן בן יוחאי מפני מה לא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה ה' פירושו, דאף ע"ב) בד"ה Mai אחר אחר אחר, ותירצ'ו כוון דתנא כדי שתושיט ידה וכו' דהו

מסכת נדה

פרק ב' ט"ז ע"א הא עד בידיה ואין עד בידיה מבעי לה' קשיא. אני ארבה להקשות בהק' ברייתא על דרך מא' דהקש' התוספות באידך לעיל נ"ז ע"ב) בד"ה Mai אחר אחר אחר, ותירצ'ו כוון דתנא כדי שתושיט ידה וכו' דהו

זה מחלוקת לאשומות כך מחלוקת לחטאות לעין שאם נודע לו באחרונהibia חטאות הרבה, דאם לא כן איפלו לאשומות לא מהニア לחלק אותה ידיעה, שהרי אשם וחטא שין לעין זה, אבל שחולקין בחטא חלוקין באשם, ולא חש תלמודא לתרצ' להדריא הקשיא לכל, להיות כל חי מרגיש לתרצ' כן מכח דברי אבי' דלעיל בסמוך.

פרק ד' כ"ז ע"א אלא מעתה חטאת חלב וכו' אלא מעתה אשם נזיר וכו' קשיא. למאי דמתקיף אבי' מחטאת חלב אי' לא תרוצ' דאיברא דלאו לאשתרו' באכילת קדשים הוי, מכל מקום צורך גדול יש בכפרתן להגן עליו מן היסורין, דהואיל ושגנת ברת הוא לא סgi' לה בתשובה בלבד ויום הבפורים לא מהני, כדאמרין לעיל וכ"ה ע"ב) דיוום הבפורים אינם מכפר אלא על חטא שאין מכיר בו אלא המקום, הילכך לא נתנה בהם תורה קצבה מהאי טעםא שמא יוזלו טלאים, ואין להם תקנה אלא על ידי יסורי' וחספה תורה על גוףן של ישראל, מה ש אין כן באשמות דהואיל ולא שגנת ברת נינהו ולא חמירי כל כך, איפלו יוזלו טלאים ולא יוכל להביא מכל מקום בתשובה ה' נתנה בהן תורה קצבה, ויש ממש ה' נתנה בהן תורה קצבה, ושפarks סמך לחילוק זה מההיא ארבעה חולקי כפרה דרב' ישמעאל במסכת יומא ופי' ע"א), והשתא לפי זה מה שאמר רב' שמונן בן יוחאי מפני מה לא נתנה תורה קצבה במחוסרי כפרה ה' פירושו, דאף ע"ב) בד"ה Mai אחר אחר אחר, ותירצ'ו כוון דתנא כדי שתושיט ידה וכו' דהו

ר' ע"א בראשי ד"ה קדרמה שכינה מלילא ברכתי קרע ה' את מלכות ישראל מעילך היום ושמואל א' ט"ז כ"ח, והינו דידי קתלמודא למימר דאחלו ליה מעתן אתו דלא אתיא שכינה עד ראיכא מעת לפחות חד מניחו, ונראה הכרחו דמר דלא תיקי ובמי מאחר דאפילו עשרה בכל מקום בבית הכנסת מביעיא, וניחא ליה דהינו שינוי דרבית הכנסת מצוי תמיד אפילו מקמי דלית שום אדם.

שם ע"ב בשעה שהקב"ה בא בבית הכנסת ולא מצא עשרה בראשית נ"י כי והדר ויקם כו' ושות א' ח', אבל שעבוד מלכויות נמשל כארישיש לו דרישة בכל, ועוד דנובוכנצר שהוא הריאן מצוי והכא קאמר בא לשון ביהה דהינו זוג, והכי קאמר בשעה שהקדוש ברוך הוא על פה עלה בוראו בר גוג ומגוג כתיב בהו על ה' ועל משיחו ותליס ב' ב'. פירוש בא להזדווג בבית הכנסת שהיא עת רצון של הזוג, ולא מצא עשרה להעלות מ"ן לעורר הזוג מיד כועס.

שם בראשי ד"ה חלף ההוא טיעא, סוחר ערבי. נראה מדבריו זיל שלא גרשין כගירסת הספרים אליו זיל, וטעמו נראה דרבא סבר דלא יקרא כו' והעשה דברת הכוי והיה שמרק וכוי הוא דהוי לדורי עולם, והינו טעם לא כתיב ולא יקרא עוד שמרק אברם כי אם אברהם כו' כדאמר ליה גבי שרה שם פסוק ט"ז.

פרק ב' י"ג ע"ב בר קפרא אומר אינו חזור וגומרה. נראה לע"ד דתרוייתו קושטא אמרי מר מי דהוא אמר, וקושטא הכוי דזמין הוה חזור וימני לא הוה חזור, וזה יובן בהקדמים מה שאמר מאן קדש קדשים האר"י זיל בעין קריית שמע של סדר הקרבנות

כ"ה ע"א Mai טמא דרב חסדא רכתיב כל עצמותי כי ותליס ליה י". ואם תאמר ואיך נמי הכתיב כל עצמותי, ויש לומר דמומי לה בגין שנגע בערווה וקסבר עקיבו נגע בערווה אסור וכדלקמן ע"ב, ומחמיר טפי בערווה מבצואה דבערווה איכא הרהורא, ואיך נמי הכתיב כל הנשמה ותליס ק"ג מומי לה בערוה לעניין ראייה בגין לבו רואה את הערוה, רהלב הוא עיקר חיota ר נשמה.

שם ע"ב בעא מר בריה דרבינא צואה דבוקה וכו'. מכאן ראייה לפסק רבינו חננאל והובא בתודעה פסק. דפסק לעיל כרב חסדא, דהא לא מתוקמא הך בעיא אלא לדידיה אי חשבנן כברגלו ממש, וכיון דמר בריה דרבינא סבר כוותיה הבci קיימה לנו.

שם בראשי ד"ה מאן שמעת ליה וכו'. לא ידעת היין הוא, ע"ל. אפשר לומר לע"ד דהינו פלוגתא דפרק קמא דרבבא בתרא דף י"א ע"א בחמש חצירות הפתוחות למביי قولן משתמשות עם החיזונה והחיזונה משתמשת לעצמה, פירוש ארבע אמות נגד פתחה ברוחב החצר, כפי פירוש רש"י זיל שם ד"ה שבקשנו דתקנו ארבע אמות אף במביי כמו בחצר, רבי שמעון בן אלעזר אומר חמיש חצירות הפתוחות למביי قولן משתמשות במביי, וטעמו נראה דסבירא ליה כויה בית ארבע אמות דמי, הכא נמי כויה בית ארבע אמות דמי.

פרק ד' כ"ז ע"א רב אקלע לבי גניבא וצלי כו'. מהך

וקריאת שמע דיויצר דתרוייתו צריכי, לפי שאחר שנסתלקו המוחין למגרי בלילה בגנות, וזوج דקריאת שמע דשרחרת הוא עליון מאר שמשיכין הטיפה מוחצניות דעתיק, ואין בנו כה להמשיך הכל בפעם אחת לכון צrisk שני קריית שמע, כי בראשון ממשיכין מפנימיות אריך ובשני מוחצניות עתיק, וזה סוד הותיקין שהוא גומרין אותה קודם קודם הנץ החמה ולעל ט ע"ב, שאו עדין לא נסתלקו למגרי המוחין שבאו בחצות לילה כי אין מסתלקים עד הנץ החמה, ולכון היה מספיק להם בקריאת שמע אחת באותה שעה והוא ממשיכין הכל, ובזה מובן זימני כי הוה מתרמי ליה לרבי שהיה יכול לקבל על מלכות שמים כותיקין לא היה חזור וגומרה, לפי שאין צrisk שכבר המשיך הכל בפעם אחת, אבל זימני דלא הוה מתרמי ליה שעתא דמשך ליה שמעתתא אז היה חזור אחר כך וגומרה, ועיין בפרק הראה וס"א ע"ב גבי רבינו עקיבא שיצתה נשמטה באחד מה שכתבתי שם בס"ד.

פרק ג' י"ג ע"ב אף על גב דתניא תיובתא דשמעאל הלכתא כוותיה. הך מילתא בעיא שרוטט היכי אפשר תיובתא והלכתא, ונראה דקים ליה לש"ס שלא משגחין בההיא ברייתא, דבית שמאי היא דאסרי לעיל וע"א ליכנס בהן לבית הכסא אלא חולץ ומניחן כו', ואף על גב דלא משתMRI קפדי טפי לבזין, אבל בית היל סבירא להו דכל לנטורינה טפי עדיף מבזינה, נמצא דשמעאל כבית היל.

אדם והרבה בתשMISS מכאה מאור עינוי
עינוי שם, והשתתא אתי שפיר, דגבוי תלמיד
חכם מלבד הנזק לפסוע פסיעה גסה אייבא
מי חדש דמן מפיס, ומימר אמרי
משמעות ריבוי תשMISS הוא דכהה מאור
עינוי והוא גנאי.

מ"ד ע"א כי הוה אולין בתיריה דברי
יוחנן למייל פירוט גינוסר.
אפשר דמשום ההיא אמרינן שבת קמ"ז
ע"ב עי"ש דפירוט גינוסר קפחו השבטים
דאימשוך בתיריהו, מחשש זה לא היו
חולכים לאוכלים אלא בהרי רבס כי היכי
דלא ליתנו לאמשוכי.

שם פרי במאיתים. דבשלמא חמשת
המיןין דאותו מן הארץ פשט דלא
חויא חרימה בשתיים, דרצויה לומר ארץ
רמפהא פירות, אבל פרי דאלין נינחו
מאו, ומשני דהנחו נמי הבי חתים, דעיקר
אלין ארעה הו שאילין תלוי בקרען,
הו דיומיא דראשי. חודשים דתליין
בישראל.

שם ע"ב תוספות סוף ד"ה ולבני מערבא כו', וקשה דוחה מציע לשינוי כו'. יש לומר דהא פשיטא לא שיק בהוא ברכה שורי אם מוסיף איננו אלא עובר בלאו דלא תוסיפ, ולא מצינו ברכה על שמירת מצות לא תעשה אלא על קיומן מעשה, ולא דמי לתפילהין לבני מערבא דיש לומר דההוא מיקרי עשה אף על גב דכתיב ושמרת כו' שמות יג י. דהsharp דעתך עשה.

פרק ז' מ"ז ע"ב אלא אמר רב הונא תשעה נראין בעשרה כו'. לא

ביחיד המתפלל, אלא במודים דרבנן.
דבחורת השליח צבור.

שם אהיה כוי באבות. לפי זה נראה דהוא הדין כשמתפלל על החולה בזואה בשואה בתקופה.

פרק ז' ל"ה ע"א כאשר נחננו מקדשי
שםים. נראה דעתך
דشمואל לפירושו דהא דקתני בבריתנא
מעל לאו ודוקא מעילה גמורה, דהא ודאי
סוף סוף מילויadarua לא דמו לקדשי
קדושים אלא בקדושים קלין, דלייכא בהז
מעילה אלא בחלק גבואה לאחר שהוברר
דרהינו באימורין אבל איסורה מיהא
אייכא, ועל דרך אמרינו לא נהנין ולא
מעוליין.

ל"ח ע"ב אלא לבסוף Mai מברך דילמא בורא נפשות. כי פירוש מה מקשן סבר כרב יצחק בר אבדימי לקמן דף מ"ד (ע"ב) דירקוט דלא חשיבי איינו מברך אחריהן, והיינו רק אמר אם איתא דבישול מגרע הויה כמו יركות, ותריעת התרצען דילמא לאו הבי לאלא כר' יצחק דלקמן דסבירה ליה ודביך נמי מברך אחריו, אי נמי כרב פפא דאפילו במיא.

מ"ג ע"ב ויש אומרים אף לא יפסיע כו' דאמר מר כו'. קשה דאדם בן זו מידת כל אדם, ואין זה דבר של גנאי אלא שמירת הבריאות ומאי שייכא ההכא גבי גנאי, ואפשר לומר על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות דעתות ופרק ד' הלכה וט', שכבת ורעד הוא מאור עניינו של

כ"ח ע"א לשנא דתבראכו. גבי מוסף נקט לשנא דתברא ובسمוך בשחרית לשנא דעתרא, משומ רבעחרית לכא רעותא כל כך אלא שבittel מלאומרה בזמנה, אבל מכל מקום צלota רחמי היא וכל אימת דברי לביע רחמי, אבל מוסף לאו רחמי, דאחר זמנה לא שייכא כלל והוא רומייא דחולין

ל"ז ע"ב לא קשיא הא בתקילה והא לבסוף. תימא אמאי לא פריך מבריתא דלעיל [ע"א] דקתני בחודאה תחילה וסוף, ונינחא עם מה שכותב הרשב"א בשם הראב"ד זיל דהך ססוגיא וכו' אך דקד דרבא בבسمוק לא מיר'

הדר ביה רב הונא, אלא ברישא דיבר במשל ומליצה בלשון חכמה והדר מפרש למלאה דהכי קאמר תשעה וארון, פירוש דאן אמרין ארון גובחו תשעה וכפורת טפה הרוי עשרה, אם כן הארון תשעה ונראין בעשרה עם הכפורת אף על גב דמדידה אינם אלא תשעה, אי נמי יש לומרramerין בכבא בתרא נצ"ט ע"א מקום ארון אין מן המדה, דתניא ארון שעשה משה יש לו عشر אמות לכל רוח, שהבא למדוד היה מודד ומוצא עשר אמות, אף על גב דבעל כרך לא הווער שהרי הארון מחסר מכל מקום נראין עשר, הכא נמי תשעה הנראין בעשר, שוב נמצא בספר אדרת אליהו פרישת כפירוש ראשון והנани.

שם אלא אמר רבביامي שני תלמידי חכמים מהחדרין כו'. הכא נמי לא הדר בהיא אלא פירושי קא מפרש, דאיתא במדרשי ודברים רבה פ"א כ"ז על פ██וק ביני ובין בני ישראל ושמות ל"א ז', مثل למלך ומטרונה שמשיחין זה עם זה העובר ביןיהם חייב מיתה כו', הרוי והשבת השבת דיבור בין המלך והמלכה, ובבחינת השבת היא עצמה ה"לכה ה"כללה מלכתא, והא רק אמר מהחי מיתה כו' דאיתא בעירובין וס"ז ששת, מובן بماyi דאיתא בעירובין וס"ז ע"ז דבר חסדא מרtau מתרעת מפלפוליה דרב ששთ ורב שש תמרתע מפלפוליה דרב חסדא, והיינו דקאמר דוקא כי האי גונא דצריכים זה להזה מר משום מתניתא ומר משום פלפוא, והמשכיל יבין שהם בחינת שתים דיללי שבת ויום, והיינו דקאמר מהחי ומהחי, זה לילה וזה יום.

לצפון שהוא ימין הרידה, אבל פינות אתה פונה לא יהו אלא דרך ימין וימא טיז ע"ב, אם כן אoil לצפון ומשם לмерוח ומשם לדרום נמצא זוכה לכל ארבע רוחות, והיינו נחלה ללא מצרים כי יעקב ושבת ק"ח ע"ב, ורבי יוסי בר חנינא לא ניחא ליה בהכי מדרלא כתיב עד ודרום, לכך פירוש דים הוא כי ני לעולם הזה שהוא כיס סוער וכמו שאמרו על ספרינה ריונה, ודروم כינוי לעולם הבא שהוא כולו חסד ימי.

שם ע"ב אין מברcin על כוס של פורענות. לכארורה נראה ברכה בעלמא, דairoו רוזעה לומר שם ברכה בעלמא, דairoו ברכת המzon הא קיימתן מצטרף לטובה ואין מצטרף לרעה, מיהו ליכא למימר הци, דהיכי דמי אי דלאו נמלך הוא ברכה מהיכא תיתתי, ואי בנמלך הא בא לא מצטרפי אבל חד קאי באפי נפשיה וכן נראה בהדריא בפרק ערבי פסחים דף ק"י וע"ב, לך נראה דברכת המzon קאמר ולית להיא דאיין מצטרף לרעה, דרבא הוא דסביר הци התם בפרק ערבי פסחים ואיכא מאן דפלייג עלייה.

פרק ח' נ"ג ע"א היה מלך חזן לכרך וראה אור כו'. נראה לי דהינו טמא דנקט חזן לכרך, Dai בתוך הכרך ליכא למימר אם רוב כתום כו', דהוה ליה קבוע וקיימתן אין וכותבות טיז ע"ז כמחצה על מחצה דמי אoil לקולא, ולכך נקט חזן לכרך שראה מהלכים עם נר והשתא ליכא קבוע, ובזה מיושב מה שהקשה הרבה מגן אברהם בסימן רצ"ח וסעיף י"ז ואין צורך למה שנדחק עיין שם.

קדשו שמיים, ומשמי ליה בתנא קמא דבין כך ובין כך מקדשין, אי נמי אoil לרבי אלעזר בר' צדוק סוף עיקר ראש חדש תלוי בבית דין.

ג' ע"א פירוש רשי הלכה כרבי עקיבא בברכת המzon בו. פירוש דairoו בבית הכנסת לא שייך לומר הלכה כרבי עקיבא, דרבי יוסי הגלילי נמי מודה, וכיון למדנו מה שכתבו התוספות מ"ט ע"ב] בד"ה אמר רבבי עקיבא עיין עליהם.

ג' א ע"א ושותק אסור בחדר ומותר במישן. במתניתין ונדרים סי' ע"ז לא תנינן הci אל הותר במישן, ולא במישן בלבד הותר אלא בכל הייןணדר שהותר מקצתו הותר כלו, ומיהו ההיא דוקא באומר אילו היתי יודע לא היתי נודר, אבל אם אמר אילו היתי יודע היתי אומר אבל חזן ינות אסורין חזן ממישן אסור בכולן חזן ממישן, ועיין ביורה דעתה סימן לר"ב וסעיף טז, והכא צrisk לומר כדתניתא דשותק דהוה ליה כאומר אילו כו' היתי אומר כל ינות אסורין חזן ממישן ולכך לא הותר אלא במישן, והוא דקנתני אסור בחדר לאו דוקא, ובישן נמי אסור, שלא שרי ליה אלא במישן.

שם נחלה ללא מצרים שנאמר ים כו' ודברים לא"ג כ"ג. אף על גב דלא כתבי אלא תרי רוח, משמע ליה דהכי פירושו דגברא יתיב בפנים והופך פניו לרוח ים דהינו מערב לזכות בה, וכיון שכן ממערב אין לו לפנות לדרום אלא

שם וראה תינוק כי בודק אחורי כי, ואם לא בדק או לא נודע אם פירש אולין בתרRobא וכדעליל, ואם לאו זהה ליה קבוע ולקלא, והיינו טעםם דהפקים השמיות, רמנון ממילא דכל דעתן לבדוק פשיטה שלא סמכין אספיקה.

פרק ט' נ"ד ע"בומי שהיה חולה ונתרפא. הכא דיק לומר מחויק עצמו שאינו אדם טוב, והילך כי הוא חי חלמא בישא בברור כדי שלא תוזח דעתו חס ושלום, היה אומר אף על גב דלאדם טוב מראין לו חלום רע, מכל מקום זהה בחולמות הצדיקים דעל ידי מלאך, אבל ידי דילמא הוא על ידי שדר דלית ביה משא ולעולם דאיini צדיק, וכי היה חי חלמא טוב היה אומר איפכא להוביח את עצמו, אף על גב דהזה מקום לתלות דילמא על ידי שדר הוא ולית ביה משא, אפילו הכி לא היה תלי בהכי, אלא היה קאמר לעולם על ידי מלאך הוא ומשמע מינה שאני אדם טוב וצדיק אני שפירשו שם בגמרא נס ע"א).

ג"ה ע"ב ונגע לא יקרב באלהל' ותהלים צ"א י"ז שלא תמצא אשתק כו. דיק תיבת נגע, שאם מוצאה ספק נדה והרי הוא מתואה לה מכמה זמן אי אפשר למילט מידי קרי דהיינו געני בני אדם.

שם רחוא ולא ידע כו. נראה לע"ד דהכי פירשו, שמדוברים אין הצדיק חלום הטוב העתיד לבוא עליי בברור אלא דרך רמזו באופן שאינו נודע אלא ערך לפתרון, אבל הרע הוא חלום השתא אתרבריר ליה מגו שהוא ספרה כמו קשיא מוסף הצדיק וכמה צדיקים אחרים

בא להוסיף דיזמנים אם כיון להעלות מ"ןabisוד דלאה כמו מוהרץ' בהhoa לילה, וחולם שראה באר סימן שזכה להעלות לה מ"ן כאשר כין, והוא שאמיר מצא תורה שהוא סוד הדעת דז"א לנודע בסוד ברכת התורה, שראשי תיבות על דברי תורה תפילין, גם לנודע דלאה נקראת תורה ורות, ועיין במאורות נתן דמייתי מהתקנים רות אתדרבקת בה הא ואתבעירת תורה כו', והכא רוצה לומר שזכה לזוג ישראלי אלה, והדר אתה רבא וקאמר דיזמנים דיזוכה טפי, והיינוabisוד אימה עילאה שהוא הבאר עליון ליהודה יסוד דאבא קדישה וזה סובב מה שאמיר אחר כך שלוש שלומות הנ נהר צפור וקדרה, דנהר הוא סוד יסוד אימה נהר יצוף מעוז, וצפור הוא סוד לאה, דלאה ורחל הוא סוד תרען צפרין בידוע, וקדרה הוא סוד מלכות רחל, והיינו שלשה זוגים האמורים, דאו"א ויישראל ולאה ויעקב ורחל, והיינו שלוש שלומות, ומושום דבישראל אין שם בחינת יסוד גמור לנודע, מושום הכ"י בהhoa קרא דמייתי גבי צפור לא כתיב שלום להדריא, ומה שאמיר ר' חנינה בקדרה שאין בהבשר, מושום דברשר הוא סוד הדין רשי אליה"ם דידיין ור' ריבוע אליה"ם וב' הכללים, וזה אחר שנמתוך ריבוע דיניה שאז רואה לזוג, ומושום דaicא בגדרם להבדיל בקליפות, מושום הכ"י קאמר ישכים ויאמר כו' קודם שיקידמנו פסוק אחר לזוג הקליפות חס ושלום.

שם באตรา דקרו לה שונרא כי' שינרא כי'. ראיתי בתרגום יונתן בן עוזיאל

שכתבו התוספות וזה פותרי דין הדבר תלוי בחכמה אלא מול שעת הלידה גורם, והיינו דקאמר רשות בדרך קיימת.

שם ע"ב הרואה באר בחלום רואה מצא תורה כו' רבא אמר חיסים כו' עד כאן. המאמר אומר דרשוני וחוי, דאי כפשתיה מנאין לנ' מקרא דיצחק דמציא שלום אדרבא התם מסיים ויריבו כי בראשית כי' כי', ותו במאי קמפלגי הני תלטה רבען, ונראה על פי מה שכתב האור המופלא האר"י ז"ל בכונת קראי את שמע שעיל המטה בסוד פסוק בידיך אפקיד רוח ותהלים ל"א וכו', שראשי תיבות בא"ר שהוא באר דרחל יסוד דילה, שיש לכינוי להעלות נשמטה בסוד מ"ן אליה כדי שתוכל לקבל מ"ד מבعلا, וסוד הבא"ר הויה אלה"ם הויה אדר'ם, וכותב שם מוהרץ' ז"ל שזהו בכל לילה, אمنס לילה אחד אמר לו הרוב שאותו הלילה יכוין להפקייד הרוחabisod דלאה והוא סוד בא"ר אחר ב"ז וקנ"א, וכותב עוד שם דaicא נמי בא"ר אחר עליון דaicא והוא סוד מ"ב כס"א עיין שם, והשתאأتي שפיר כי שלושת הרועים האלה לא פליגי אלא כל חד מيري בבחינה אחרת, ובתחלתה ר' חנינה מيري בא"ר סתם שזהו מה שראו ליוכין תלמיד והואabisod דרחל, ומישלם שראו באר שמע מינה שזכה שליטה נשמטה בסוד מ"ן לרחל, ועל ידו תקבל השלום שהוא סוד יסוד דרכורא שתזודוג ותקבל מ"ד, והוא שכתב ויחפزو עבדי יצחק ובראשית כי' ט", דיצחק הוא סוד יסוד דנקבה, ור' נתן לנודע וננהל הוא סוד יסוד דנקבה, ור' נתן

שחלמו חולמות טובים, אלא שהיה בעניין שהיה צריך לפתרון.

שם אני מודעא דיזוף קאtinyana. ולמחזי כשרא לא חישין, דכלחו ישראל איקרו על שם יוסף וכמו שאמרו ז"ל על פסוק נהג בצען יוסף ותהלים פ' ב').

בפסקוק וענה אים וישעה יג' כ"ב) דמתרגמים חתוליין, ורד"ק פירש חיות המדבר ואפשר דהינו חתול הבר, ולהנحو יש לומר דקרו שינרא שינרא, וזה שאמר באתרא דקרו שינרא דהינו חתול ביתי שהוא האוכל את אוביי דהינו העכברים נעשה לו שירה, כדכתיב למנצח לעבד כי ביום הצל כי תהלים י"ח א', אבל באתרא דקרו שינרא שהוא המדבר והוא חיים רעה משונה ונרא מענינה דקרה דוענה אים, אז היינו שינוי רע.

שם הרואה סוס לבן כי. סוס גימטריא ריבוע אדני, והוא סוד נוקבא רקושה והיינו הלבן, ולכן הרואה בין בנחת בין ברודף סימן יפה לו, שמע מינה ארבעה חסיב שלשה, לפי ספר מלכים רימה עצמו כתבו כדאיתא בפרק קמא דבבא בתרא וט"ז ע"א).

שם ע"ב שלושה נביים ה. אף על גב דברפטן אתה מוצא ארבעה חסיב שלשה, לפי ספר מלכים רימה עצמו כתבו כדאיתא בפרק קמא דבבא בתרא וט"ז ע"א).

שם שלושה כתובין קטנים כי. מגלה אסתר אינה בכלל אדם בן ארבעה זה, ואפשר הטעם דהך תנא סבירה ליה בכך אמר לא ניתן ליכתב מגילה ז ע"א לכך לא חשוב לה כללו כתובים, ותדע דלא אפשר דכלחו אידך קהילת כי קינות כי אלא בהא אפשר והוא מגלת אסתר כי, להודיע דמלתא באפי נשפה היא ולא בכלל הכתובים האמורים.

שם הרואה רב כי רבי אלעזר בן עזריה כי רבי ישמעאל בן אלישע כי. ידוע דברי היה נשמת יעקב אבינו ע"ה כמו שכתב הרב ז"ל והילך נשמתו שייכא לכל ישראל, והוא סוד התורה והוא נובלות חכמה של מעלה ולכך יصفה

לchap. 265
למנצח
חידושי הש"ס
لدוד
رسה

דרך מישור ועל ידו העלה עטרה דחסד דאמא ומילא עלתה גם הגבורה עין שם בארכיות, נמצא דתיקון רביעי הוא תיקון גמור ומעטה אין צrisk תיקון עוד, ומשום cocci לא אמרו כאן הרואה רביעי עקיבא למה יصفה, ודודאי לית ביה משא שהרי לא ייחל לבני אדם ומיכה ה ידו, אבל אמר הרואה בן עזאי יصفה לחסידות דשמע מינה שהוא יוכה לברך על המוגמר מתיקון חסידות שהתחילה בן עזאי, והיינו מה חכמה צד ימין דאבא. בן זומא יصفה לחכמה היינו קו שמאל בינה דאבא, ונקרא חכמה להיווט מאבא. אחר, יdag מן הפורענות שבזה לא היה שום תיקון אלא קלקל, ועין עוד לקמן.

ג"ח ע"א כמה יגיאות יגע אדם הראשון כי חרש וודע כי. יש כאן אחת עשרה מלאות בסוד אחד עשר סמני הקטורת והוא סוד הבירור, והמשכיל בין על ידי מה שכבתבי לעיל ונ"ז ע"ב כי אדם הראשון על ידי חטא גרים קלקל זה בעולמות ולכך הוצרך כל התקונות הללו לביר, אבל לעתיד לבא שיתוקן גם אדם הראשון תוכזיא הארץ גלוסקות וכלי הרាសון מילת כמו שאמרו רוז"ל וכתוות ק"א ע"ב, ולפי שחשב בן זומא שיזכה ועליה בידו לתקן הכל, לך היה אומר אני משכים ומוצא כל אלו מתקנים לפני כלומר למחר יהיה אותן הזה, אבל לא עלה בידו, ומה שאמר תרתי ملي לחם ובגד, היינו כנגד שתי בחינות דפניות וחוניות.

שם ע"ב أنا נמי כיון דחויתינו חשבתיינו כשיתין רבון

שם הרואה בן עזאי כי בן זומא כי אחד בשער מאמרי רוז"ל על הבריות וחגיגת י"ד ע"ב ארבעה נכנסו לפרදס, שכונתם היהת לתקן גם אדם הראשון שהגידיל כתר דז"א קודם שנכנסו מוחין דאבא, ועל ידי זה נפל דעת דז"א שמצד אימא למטה בין הכתפיים, וארבעה חכמים הלו שורש נשماتם מסוד ארבעה מוחין ח"ב ח"ג, ולכן בן עזאי רצה לתקן חכםת אימא ואו חכמה אימא תעלה חשב וחכמה דאבא תמשיך ותעלתה חכםת אימא ואו חכמה אימא תעלה סבר לתקן ולהמשיך בינה דאבא ועל ידי זה יתכן הכל, וגם הוא טעה ולכך נענש וגנגו, ואחר רצה להמשיך עטרה הגבורה, ופגם הרבה שהגביר כח הדינים שבזה אחות הקליפות והחצונים אלהים אחרים ולכך נטרד, אבל רביעי עקיבא תיקון, לפי שהמשיך עטרה דחסד דאבא

ובדבר ולבך אמרו לו רביינו עד כאן, כבלומר עד כאן אתה יכול לכוין ולהמשיך ההכל בפעם אחת הואיל וכבר הואاي הנז הדחמה, וכי אפשר שעוד כאן נשתחוו הדמוחין דחוות לילה, והוא השיב להם כל ימי היתי מצטער כי, דעת ידי מסירתם להעלות מ"ן ולהמשיך הכל בפעם אחת, מה שאין בן בעלמא דרכ' על גב דעתךך כל אדם לכוין באחד למסור נפשו על קדושת ה', מכל מקום אין מקימיו בפועל, וזה שאמור כל ימי כי אמרתי מתי יבא לידי ואקיעינו כלומר בפועל, וזה שאמרו היה מאירך באחד, כלומר יותר מידי לפי שהיה מכוין שתי כוונות רשות קריאות שם בפעם אחת.

ס"ב ע"א תניא בן עזאי כי. קשה ממה נפץ ה' מעשה זהה בברישא, אילימא הוא דלעיל זהה לבלחו הני מיל' מפומיה בן עזאי, אמר אצטריךתו ליכנס אחר רבי עקיבא ללבית הכסא ומהו החדש דקאמר דגמר בנהליכה זו, הא כלחו כבר גמרינו ברישא מפומיה דרבי עקיבא גופה, ואי היא הוואי, הבci נמי קשה דכין דאייהו גופה עבד עובדרא ליכנס אחר רבו, Mai ai דקאמר ליה אחר כך לרבי עקיבא עד כאן העות נגיד כו' הא אייהו נמי עבד הבci, ויש לישב לתרי אנפי, דאי הוא דלעיל זהה ברישא נימא דזהו בארץ ישראל וזה ייאורדה כדפירוש רש"י וד"ה אחריו והך בחוצה לארץ, ואצטריך ליה לבן עזאי לדעת אי הוא הדין בחוצה לארץ ולכך כללך אחר רבי עקיבא וגמר דזהו הדין

הדרן הוא בחינת הנשמה ואיך יבא הרמו
emmuno בגוף, אלא כדרמן, והשתאathy
שפער הא דמתיקיף רב נחמן בר יצחק
מבהמה דלא כתיב בה אלא בייד אחד
ל גופיה ולא כתיב בה ריבוי על היצר
הרע, אטו למא דלית לה, דאיilo
בדבשע מפשטה מיי קושיא, לעולם
אית לה יציר הרע אבל יציר הטוב הוא
דלית לה ומשום כי לא כתיבא אלא
בחרא ייד.

שם אמר رب יציר הרע דומה לובוב. כמו שhalbוב מבריחין אותו וחוזר מבריחין אותו וחוזר כך יציר הרע, וכל הגדול מהביזו יערו גדול ממנו [טוכה ניב ע"א], ושמואל אמר דומה לחטה, שמתחלת הוא גרעין אחד וכשזרען אותה ונשרשת בארץ נעשה שבולת אחת, וכך יציר הרע בתחילת מסיתו על חטא כל, ובשנשרש צבירה גוררת אריבת

שם ע"ב בשעה שהוציאו את רבי עקיבא כו. עיין מה שכתבתי לעיל בפרק ב' דף י"ג ע"ב במלוגתא דבר קפרא ורבי שמעון ברבי טודר וגורה כו', והכא נראה לפרש ריבשהוציאו את רבי עקיבא להריגה היא שעתה זמן קריאת שמע דותיקין הו, בבעוד שהוא סורקין את בשרו עבר זמן הנזכר שכבר ה�ץ החמה, ומעתהתו תולאaggi בקריאת שמע אחת לשיכל להמשיך מעתיק כדעליל, ואפילו הכى הוא היה מתכוין לקבל עליו על מלכות שמים כו', מלומר היה מתפקיד לעשות ולתקן הכל נפעם אחת, שאם לא עכשו אימתי שהרי היה הולך למות, ותלמידיו הרגושו

שם הרואה פיל קופ וקיפוףכו. פיל רמו
לسمאל, דמייקרא מלאר קדוש
הוה ואחר כך הפילו הקדוש ברוך הוא
לטמטה, ופייל גימטריא ק"ד נגד ק"ד
עיזופי אליה"ם שכונגדן אליה"ם אחרים,
לקופ וקיפוף תריין נולבין בישין דיליה,
שייך שפיר גבייהו ברכבת משנה את
הבריות.

ב"ט ע"א ורב קטינה דידיה אמר סופק כפי כו. להך סברא ניחא טעמא דעביד גוהא גוהא שהזוא סוד בטישת החסדים בגבורות אור ישדר והדר הגבורות בחסדים בסוד אור חזור, ולמאן דאמר אונחה מתראנח נמי ניחא דהוה תרתי בסוד גנה ויליל' שברים ותדרעה, ולמאן דאמר בועט ברקיע, נמי בעיטה היא בשתי רגליים נ"ה ברקיע שהוא סוד.

ס' ע"ב כי שמע קל תרגולא כי כ' פתח עיניה כו'. מוחך לישנא יש הוכחה גמורה למה שכותב מrown האר"י זיל' דמיד אחר חצאות לילה יש לברך ברכבה זו, דהא כי מתעד ואכתי לא פתח עיניה ושביב על ערסיה מנא ידע אי יממא הוא, ואפfilו המכ כי שמע קל תרגולא לימה.

ס"א ע"א שני יצירין בראש הקדוש ברוך הוא וכו'. קושטא דמלתא קאמר, אבל לאו דדריש תרווייהו משני יוד"ין דזעיר וכבראשית ב' זי, דהא על כרחץ חד מיבעי ליה לגופיה על יצירתה הגות, אבל יציר הטוב לא ניתן באדם בעת יצירה עד שלש עשרה שנים, ועוד דיציר

כו'. מצאתי בספר עז חיים שער הגלגולים דרב פפא היה מושורש נשמת יעקב אבינו עליו השלום, ובזה אני שפיר דקאמר רב חנינא חשבתינו עילוואי בשיתין רבון דישראל, שהרי יעקב הוא שורש כל ישראל ואבוחן דכלחו ומפני יודע אם גם רב הונא היה מושורש זה ולבד הי' חבירם. ואפילו לא היה, מכל

חכם הרזים משומם כבבדו דבר הונא לא
הוציאו מן הכלל וקאמר لهו חשבתי נכו,
והשתא להיות שהיכרו מדרבי שידע
שורש הנשומות אמרו לי חכמת-Coli
האי, והא דיבבו ביה עניינו היה לשם
שמות, דחששו שזה החכם ברוב חכמו
ייחדש דברים ודינים מדעתו נגד כללי
השמעעה, שהרי ראו דמשום שהיכר
שורש נשמת רב פפא הייש עלייו ברכבה
פרטנית מרעתן, ואולי יעשה זו גם בשאר

כמה מקומות דפלייגי תנאי כגון בית
שמעאי ובית הילל ורבי אליעזר ורבי
יהושע וה אוסר זהה מתייר, והאמות דאלו
ואלו דברי אלחאים חיים וערובין י"ג ע"ב,
אללא שזה מדבר לפि שורש ומחייב
נשemptionו וכן אידך, ואמנם לדין למעשה
כבר נפסקה ההלכה כבית הילל לגבי בית
שמעאי וכרבו יהושע לגבי רבי אליעזר
וכיווץ בזה, ומעתה חששו שמא זה
החכם כשם שעשה זה כך יעשה בכל
מיili, שכשידראה אדם וכייר בו שנשemento
משורש בית שמעאי יורה לו שיעשה כבית
שמעאי וכן על זה הדרך, ונמצאו כלל
המשמעות בטליין ותיעשה תורה כתשי
תורות, היליך יהבו ביה עניינו ונה
נפשיה.

בחווצה לארץ נמי, ואגב זה הוכיר לאידך תרתי מיili אף על גב דבחו ליכא חידושא, ואיל הא הוה ברישא נימא דמשום שהיה מספק אי שפיר עבד ואי חוץפא היא כדריך ליה רבי יהודה, והילך כמספר לו אחר כך רבי עקיבא קאמר ליה איזה נמי כי היכי דקאמר ליה רבי יהודה להבין מה ישיבנו, הדשתא שהשיבו תורה היא כי ידע דאיו נמי שפיר עבד.

שם רשיי ד"ה שקשור בה תפילין בזוזע שמאלו. פירוש דלאו למירא דמצות קשירה בימין ודוקא, דאי בעי לקשור בפיו וכיוצא אין היכי נמי דשרי וליכא עכobia, אלא מיהא אורח ארעה קאמר דכיון שההנחה היא בזורע שמאל, בודאי לא מצי לקשור ביד שמאל אלא בימין.

שם ע"ב תנא גדר לפנים כי. הא גדר כ"ג מזכירות אל גדרות ושמואל א' כ"ד ג' בלשון רבים, אבל מערה לפנים ממערה אפשר דנקא ליה מראה וכתב שנית יבא, הוסיף לו הכתוב ביאת אחריתני.

ס"ג ע"א אלא אמר רבא כי ביתו בש"ע אורח חיים טימן קני"א סעיף ז' פסקו כן להיתרא, אבל מרן האר"י ז' ושער הכוונות סוף עניין בית הכנסתו אסר, ונראה טעמו דסבירא ליה דכיון דרב פפא ואמרי לה רבינא דברתראי נינחו מקשו עליה דרבא נימא הכא לחומרא והכא לחומרא, כוותי יהו נקטין ולא אמרנן כי ביתו.

כ' ע"א ושמואל אמר כדי שלא פלייג שמו אל אלא דלא בעין רוב כל אחד ומהו מורה רביעין שייאחו ברוב המדורה וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפרק ג' ומהלכות שבת הלכה י"ט, ומסיים בה כדי שתהאה שלחבת עוללה מלאיה, ומעטה כיוון דשלחבת עוללה מלאיה הינו רוב, לא ידענא היכי מיתוי בריתא לסייעו לשמו אל למנן דמפרש לה במנורה, הא התם פתילה יהידית היא ובען יהידי לא פליגי, והתוספות וכ"ה כדי כתבו כשתהא שלחבת כו' לא הו רובה, וטעי קשיא לי דהא בען יהידי לכלי עולם בעין רובה, ורביה גופה אמר כדי שתשתתת כו' והיכי מיתוי ממנורה דרמיה לען יהידי, וכעת צרך לי עיון.

פרק ב' כ"א ע"א קסביר כבטה כי ומותר כי. דמדركפיד למימר בין בחול בין בשבת שמע מינה דבחול מחדר טעמא ובשבת מטעמא אחרינא נמי,ราม לא בן למא אין מדרליקין סתמא ומילא הוה משתמע דאפילו בשבת, ומושבת קושית התוספות ז"ל בד"ה ומותר כי עיין עליהם.

כ"ח ע"א רשיי ד"ה اي היכי סייעתא היא. פירוש דמדרא מתרגם שש ומתפאר כי שמע מינה שהוא טהור ומשום היכי הוא שמה שזו מעלה על התלא אילן שהוא טהור, ראם לא בן לשמה מה זו עשו הרי התלא אילן וזה מה לו שוגם הוא מנומר וכדרפרש רשיי ז"ה תלא.

ברמייה במלת את, הדשתא נכל להבליע כל מידי אפילו כל והוא ליתה.

שם לתקח חצץ חבירו כי. לפי המסקנה דמוקי לה בוגמא שיש שם שנעשית לקבל מי גשמי, אפשר דנקט של חבירו לרבותא דרכ' על גב דלאו אייזוacha חשיבה חשבה הנחה.

ט' ע"ב אמר אבי' הני חבירין כי. הרא"ש ז"ל [ומין י"ט] גריס זעיר, וכן נראה מדרמתקייף עלייה לקמן כי ע"או רב ששת, ואבוי בתרא מניה טובא.

י' ע"א מניהין חי' עולם כי. שעיל ידי' עסוק התורה יש כח להעמיד המוחין כל היום ולמה ליה להאריך בתפלתו כדי להשנות המוחין טפי פורתא, והוא סבר זמן תפלה להוד רמהני טפי בהיה שעתה להשנות עיקר המוחין ממש, מה שאין כן אחר התפילה שהרשימו בלבד הוא נשארא אפילו עוסק בתורה.

שם ע"ב בתרייתא עדיפה לי כי. נראה טעמא משום דברך בתרייתא מתוקמא קמייתא דלא תיקשי מהיה דמתן בסתר, ועל דרך שכתחבו התוספות ז"ה הנותן דהכא דוקא בעשרים שרגילים באותו הדברים והמתנות דלא מתבייש, דהאידנא חבריה ייב ליה ולמהר אייזו ייב לחבריה, ולדידיה המתנה קירא היא כי היכי דמלתא קירא אלביבו יהו לפי שרגיל בה, אבל לעני בישו הוא.

ומה בצע בברכה כל שמלין שפותותיהן, ותו דמאי קסביר שיאמרו די אטו בשופטני עסקיןנו, ועוד קשה דAMILת די איננה ממוצא השפטים וטפי זהה ליה לולומר שתבלה לשונכם, שאוט ר' ממוצא הלשון, ועוד קשה מאי מלומר, לומר מביע לייה, אי נמי אם היא מ"ס הסיבה זהה ליה לומר מאמור, אמן בפרק ג' דתענית דף כ"ב וע"כ מיתתי לה הבי אמר רבי יוחנן מנין שאין מתפלליין על רודוב טובה שנאמר הביאו כו' נמלabi ג' אין ממש עד בלי די כו', ומיתתי לה על ההיא דתנין התם על כל כו' מתפלליין חוץ טובה, ואיתא התם ובגולה מתריען עליה לפyi שהיא ארץ מצולה ונימוקים בתיהם ברבוי גשמי שלא יהו בתיהם קבריהם, אבל הארץ ישראלי שהיא הארץ הרים ובquoות לא Kmפסיד להו רוב גשמי.

ז' בז'ה למדנו יפה פירושא דמלטה,
דברכה זו גשמי, די'יקא נמי
רכתייב אפתח לכם את ארובות השמים,
ומלת שפותיכם נראה לי לפרש על דרך
מאי דתנן בבכורים נפרק ג' משנה ז' ואוחזו
בשפותינו מלשון שפה, כמו שפת הים
ההינו סביבות, והכי קאמר קרא אפתח
לכם בארץ ישראל את ארובות השמים
והדיקותיכם כו', ודיק רב דהאי لكم
בתרא יתרא הו, אלא לדיקוקא אתה
לכם ברכה הא לשבותיכם דהינו כגון
בכל שהם שכנים לאرض ישראל וייה גם
הם מושפעים ברבוי הגשמי לדידיהם אינה
ברכה, ואתם לא תוכלו להתפלל עליהם
לפי שאתם הארץ ישראל ולדידכו מיהა
רוב טוביה הוא ואין מתפלין על רוב

דימה זה התלמי חכמים לאפריקיים
כלומר מלכותא דנשי וקאמר מפני מה
רגליים רחביין, כלומר שנוטlein ממון
ישראל ומטילין מלאי עליהם, והוא על דרך
והביטו אחריו משה (שםות ל"ז ח') חמו פרקה
חמו ברעה כו' ירושמי שקלים י"ד ע"ב,
והшиб מפני שדרין בין בעז' המים, שדרין
כל הימים בבית המדרש לדין על דרך הויל
צמא לכו למים נשעה נ"ה אז ולא מצו
לעשות מלאכתם, ולכן שרי להו ליקח
שכר בטללה דמוכחה, ותיבת בעז' אפשר
דר'יקא לשון ביעוז ופשרה וסביר כמאן
דאמר (סנהדרין ו' ע"ב) מצוה לבצע ודוק.

ל' ב ע"ב עד שיבלו שפותיכם כו'.

קשה שזה אליה וקוץ בה

ל"ב ע"ב עד שיבלו שפותיתיכם כו'.
קשה שזו אליה וקוץ בה

דבר בעולם כי היכי דלא לכוועס הילל
עלילאה חס ושלום.

ל"א ע"א מי כאן היל כו'. הנה
ממאי דחוינן שנזקק לו
להשיבו על כל דבריו ציריך לומר דלא הוא
מיili דכדי, ראמ אין לא היה עובר היל
אקרא דשלמה אל תעת בסיל ומשל כי דין
ובכללויל בסמווק ול' ע"ב, לבך נראת לע"ד
דזההוא גברא חכם להדרה הוות וככל דבריו
היו הטענות בדורך רמז, בתקילה אמר
ליה מי כאן היל על דרכ מישך לאיש
שר כו' ושמות ב' י"ד, כלומר מי שמק כאן
להיות נשיא ישראל וראש בית דין
שאיןך ראוי, ומלהת כאן גימטריא שבעים
ואחד כלומר ראש לסנהדרי גדולה של
שבעים ואחד, או אמר לו בני מה אתה

שם ע"ב ליעולם יהא אדם ענוותן כהילכו. דיקק לומר אדם שהוא גימטריא מ"ה, דהינו למי ששורש נשותו מוקן האמצעי שהוא בתפארת שב שמו מ"ה אהא קא מוזה, דאילו למי שנשותו מחסד ממילא יטה לשרשו, ולמי שהוא מגבורה מוכרא להיות קפדן כשמי ולא במילוי דעתמא חס ושלים אלא במילוי דשמי, אבל זהה שהוא בכו האמצעי ופרשת דרכיס פתוחים לפניו אל כל אשר יחפוץ יטנו לזה בא האזהרה, ועין בפירוש רש"י זיל לOLUMN ול"א ע"א ד"ה כדין גבי כדאי הוא היל דפירוש ראי לכך, ונראה כוונתו משום דברי ה' הא וראי לאו אורח ארעה לולזולי בתורתו ובנשיותו, אלא דישאני היל דלפי מדרגתנו שנאחו בחסדו ראי הוא של לא להקפיד על שום

טובה, ומילא נותן שפטותיכם דהינו סביבותיכם יבלו, וזה שאמר מלומד ר' על גב דاكتי ליכא סכנה שאינו רואה אותם ממשין ובאי אפלו הבי שרוי ראייתי בספר ערוגת הבושים ולרי שמואל ארקיוליטן פרק ב' גבי שימוש המ"ם שג הוא פירש מלומר דהכא דעתינה שלא לומר וקרי לה מ"ם השיללה, כמו מהמתר עלי מטר וישעה ה' זו ד clueה לומר שלא להמתיר, אלא שביאר כוונת המאמר בענין אחר עיין עליו.

פרק ג' ל"ז ע"ב לפדא דיסאכו. אף על גב דכללא כייל בסמוך כל דאית בה מיחא דהינו קמח מצטמק ורע לו, דיסא עצරיך ליה, משום דסתם דיסא אינה קמח אלא חטים כתשות במכחתת כדריש רשי בפרק כיצד מברכין וליז ע"ב דיה דיסא וסלקה דעתך אמיןא דaina בכל מיחא.

מי ע"ב תדע דאמר רב יהודה אמר שמואלכו. ואס אמר כוניה כנפה אלימה מעובדא דרב, ויש לומר דהינו דמייתי מדלא אמר ליה רב מאיר בתחלת מיד אין מדיחין ואין סכין, שמע מינה (דכל) (דלא) עצעריך לאפרושי מאיסור אסיר, היליך כל זמן שלא ביקש אלא להדריך לא אמר ליה אלא אין ליה אין סכין, אלמא הכא טפי מוכח דלאפרושי מאיסורה שאני.

מ"ה ע"א רשי דיה בשעת הדחק, סכנה. אין להקשות ואם בן האי דוחק סכנה היא, ותוDKARI לה Mai KARI לה פשוטא דבסכנה הכל שרוי

אליה עין שם, ומוחין דז"א גופה נודע שהם בחינת חי"ם חי' המלך כנודע בכונת התפילה, וזה שאמר רבי עקיבא על כל כו"ס חמרא וח"י לפום רבנן יודע חן מכונים להמשיך בחינת חמרא לנוקבא להגדילה שתהיה שוה לו"א, ואו ממשיכין חי' המלך לו"א ומזהוגים ועל ידי זה נמשך השפע חי' לו"א וחמרא לנוקבא, ומשם למטה לדין לפום רבנן ולפום תלמידיהם נמי.

פרק ז' ס"ט ע"ב בקידושא ואבדלתא. משמעו דלענין תפילה מהיא يتפלל של חול, לא מיבעית לעניין שמונה עשרה ברכות דפשיטה, דהא אפילו בשבת נמי אי לאו דלא אטרוחה רבנן הו אמרין להו ברכות כ"א ע"א, אלא אפילו חוכרת שבת לא מוציר ודילמא לאו שבת ונמצא שקרן בתפילהו, והוואיל ואית ליה זכרון בקידושא סגי בהא.

פרק ט' פ"ו ע"ב או רואה קאמרת כו. נראה לע"ד לאסבורי טעמא, דהוואיל ובהיא שעתא אכתיל לא ניתנה תורה ולא נצטו על החומרה, איברא ואפלו הבי פריך מברייתא.

מתניתין ותרומות ופרק י' משנה ז' דקתי פצועי תרומה כו' וכן כמה משניות התם, ובמעשרות ופרק ד' משנה א' הפוץ ותים כדי שיצא מהן השרכ, והתם מיריר ודאי דומיא דהכא על הסלע שנפסד המשקה היוצא אדם לא כן חיב שהוא כבוד קטע, וקשה דaicפְל תנא לאשטעין איסור, ובשלמה לא הרא"ש וסימן ט' ניחא דכתיב כאן דמיiri לממשי ביה ידים ומשום הבי הוא דaicפְא הפסד אוכליין אבל לאכילה וראי שרי, אבל לרשי' זדה לפצועו והתוספות וריה מהן צריך לי עין.

פרק ח' נ"ה ע"א תי"ז של דיו כו. אפשר שדי'ו הם אותיות יוד רמו על ניקוד חיר"ק שחתת התני"ז לומר תהיה, ושל דם רמו לניקוד קמ"ץ תמות בניקוד של דם.

פרק ו' ס"ג ע"ב וצין ארגז הוא והתניא כו. אף על גב דכתוב הדר הוא ועשית ציע והב טהור ושמות כ"ח ליז', אי מהתם הוה אמיןא על ידי רידוד וקיצץ פתילים ולולום ארגז הו, משום הבי פריך מברייתא.

ס"ד ע"ב ילה בשל זקנה אמאי גנא' הוא לה. פירוש וחזינן במתניתין דלא קפדרין במלטה דגנאי הוא לה למחיש דילמא מהכו עלה ושלפנא, דהא שרין דבכמה.

ס"ז ע"ב חמרא וח"י לפום רבנן כו. עין בכונות קידוש, כי כוס גימטריא אלהים, ויש לכון להמשיך לנוקבא בחינת היין שם מוחין מז"א

לעילadam בן פשיטה דהוה ליה נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע זוראי דפטור, דמכת הכרח זה האוקמה הרשב"א לרישא נמי בנחאה וכדעליל, יש לומר לשיטת הרמב"ם דקמשמעו לנו דאף על גב קודם גלגול נמלך והיתה כוונתו שתעbor ארבע אמות, אפילו הכי פטור הוואיל ובשעה שורך לא הייתה כוונתו לך, ודעת התוספות יתבאר לךן.

שם תור"ה והוא לא נח כו'. ואין נראה לומר כו'. לכארה מזה משמע רהותסנות זיל כהרב ברצלי נדליל נק' ע"א ד"ה ברש"ז דלא קאי קושית הש"ס והא לא נח אלא אסיפה ולא ארישא משום דרישא מירי בשלא בין אלא דוקא לתוכך ארבע זורק, אבל באמת ליתה מדרמיימי עלה דהא מתנייא נמי הци כו', משמע דאי לאו הци הוה פריך שפיר נמי ארישא וטעמא כדעליל ורישא רש"ז דלעיל והרשב"א וממו שכתו בדורותך לךן.

שם בא"ד. יש לומר פריך לרבע כו'. פירוש מהרש"ל דרוצה לומר וכי הicy דרבא אית להיה בתוך שלשה לרבען בעי הנחאה הци נמי רבוי יוחנן ופליגי אבריתא דלעיל, ורבוי יוחנן עצמו הוא דבוי והוא לא נח כי עין שם, ול' הדיות אחר המחללה לא נהירא דין דברי התוספות סובלים כן כלל, אלא בתור הicy בדבר שஅחריו זה אחר החורה ר"י שם הוא שכתו בין התוספות לרבע פlige ולא סבירא ליה הבריתא דלעיל מה שאין בין הכא, ולע"ד נראה שהוא שזה הדבר הוא נמשך

לפרש בה ולא מיידי, אבל סיפה כיוון דאכתי לא שמעין אך מלטה דהנה אם בין על כרחך לא מותוקמא אלא כרכי עקיבא ובקלטה מן האoir, וחיבר משם דכמי שהונחה דמייא, אבל לרבען הינו דמבעיא לנו בגمرا והא לא נח כדי לאוקמה מתניתין לבנין, ומיהו אין הicy נמי דהשתא דמוקמינן בשנהה על גבי משחו רישא נמי בהכי מירי, ולא נימאתו דבמתכון לזרוק תוך ארבע זורק, אלא בזורך לתומו בכל מקום שתרצה תנוח וככהיא דלעיל וכמו שכותב המגיד בפרק יג' מהלכות שבת הלכה כי"ב בשם הרשב"א, ונראה לי דאף על גב דבש"ס לא אמר הicy היכי אלא בסיפה, הינו טעם משום דבסיפה על כרחך ציריך לומר בין כי הicy דלא לוקמה כיחידאה, ומיהו קושטא דמלחתא דרישא נמי בהכי מירי, והינו טעם דפירוש רשי"ב בש"ס והא לא נח חז' לאربع ואמאי אולין בתורה עד כאן, ונראים דברים טפחים דהוה ליה למימר ואמאי חייב, אלא בין להודיעו דkowskiו זאת שייכא קצת נמי ארישא והא לא נח בתוך ארבע ואמאי אולין בתור אך מקום ראשון דאול בין לחוביא בסיפה ובין לפטורא ברישא, ודוחק לומר כדעליל בנטכוון דוקא לתוכך ארבע,adam שם היזט הרשב"א דעת רשי"ז, וזה נראה לי שהיא דעת רשי"ז, אבל שיטת הרב ברצלי שחייבא המגיד רישא דמתניתיןอาทא שפיר ככולי ודאוי מתניתין מותוקמא בדלא נח כלל דהנהה במתניתין לא הזכרה, ואם בין רישא דמתניתיןอาทא שפיר ככולי עלמא, לא מביעיא כרכי עקיבא דסביר קלוטה כמו שהונחה ולעיל ד' ע"ז ואם בין הוה ליה כאלו נח בתוך ארבע והק גלגול דבתר הicy מלטה אחריתו ולא מכחו ופשיטה דפטור, אלא אפילו לבניןอาทא שפיר דאף על גב דסביר קלוטה לאו כמו שהונחה, מכל מקום יש לומר דמייר בשלא היה כוונתו לזרוק אלא בדוקא תוכך ארבע, והילך לא הזכרך רשי"

הרבים הוה במתניתא כו'. נראה לומר דמר אמר חדא וממר אמר חדא ולא פלייגי, והיין דעיקר פגmo נתבאר בספר הזוהר דאפריד עץ מעץ, והכוונה שהפרד אלוף צדיק מצדך על ידי מחשבתו עין שם, וזה שאמר שמואל מעבר ארבע אמות ברשות הרבים הוה כלומר שבittel היחוד הקירוש והעביד המלכות שתופסת ארבע אמות, דהינו ארבע ספירות תהה"ד רז"א, והעבירה בראשות הרבים דהינו בבריה, שכשירודת שם להיות ראש לשועלים הוא סוד רשות הרבים בידוע, ולפי שאבוי תנא בסגנון אחר והוא היא דהינו תולש מן הקruk, שהמלכות נקראת קruk המשכן בנווע, ורב אחא ברבי יעקב מסיים בה דכין שפגם בה להפרידה מהרודה הרי פגם גם בז"א כי הצדיק אבר, שלא לומר רבוי יוחנן סתם דאחרינה הוא.

ע"ה ע"א אמר ליה רבך קטיל קני באגמא הוה. פירוש לע"ד לדידיך דאית לך דחולב ומגן לאפוקי תלת מהנהו דתניין במתניתין דאבות מלאות, שאין להוסף על מספר שלשים ותשע שהם נגד מלאות ומלאות שבתורה, ומעתה הי מנינו מפקת זידיך לומרDKא מפקת מהכלל קווצר מעמר ומעבר בראשות הרבים, דשלשה אלו נעשו בהיתר לההוא מקושש עצים שבמדבר, דאף על גב דלקמן דר' צ"ז ע"ב תניא דתולש הוה, הא איך נמי אמר דסביר מעמר ואיכא מאן דאמר מעבר ארבע אמות בראשות הרבים, וכדברען למייר בסמוך דמר אמר חדא וממר אמר חדא ולא פלייגי, נמצא דבר שלמדת ממנו הינו ההואDKטיל קני כלומר מקוץ"ז עצים.

פרק י"א צ"ז ע"ב מקושש מעבר ארבע אמות בראשות הרבים

לדברו שאחר זה והכי קאמר, דברייתא דלעיל [*צ"ז ע"א*] דאמר דתוך שלשה דברי הכל חייב אף על גב דלא נח, רוצה לומר דברי הכל רבא תוך שלשה לרבען ציריך ומה שאמר רבא תוך דאייא נמי מאן דעבך הילך שמעין וחלוק על ידי הדחק שמייה הלוך, ואם כן פשיטה דהכא נמי אף על גב דאייא אינשי דמקיפי משום טרחה, מכל מקום כיון דאייא נמי מאן דעבך בגיןה אף על גב דעתידי הדחק פשיטה דהוי רשות הרבים, ומשום הכיו ניחא ליה לומר לרבותא קא משמעין הינו אפילו לייא ארבעה טפחים דפסעי לה, ואפשר שזו היא כוונת רשי' ודי' הימן דטרח לפреш בדורב אשוי הני מיל' דהוי רשות הרבים, ולכוארה לא נצרא פירוש לטעוקות של בית רבנן, ותו דאמאי נטרא לפרש הכיו גבי רב אשוי ולא בקדומים אליו, אלא רוצה לומר הני מיל' כלומר דזה ידוע מהילוך הילוך דודאי הוא רשות הרבים, ועיין בהרמב"ם סוף פרק י"ד מהלכות שבת הלכה כ"ד.

רש"י ד"ה אין מטלlein כו'. ואנן מוקמינן לה בגמרא כו'. נראה כוונתו לתרץ שלא תיקשי דהך סיפה לא ציריכא, דמדרי שא שמעין לה מדקתיי ומון הספינה לחברתה פטו רוחוי רוקך דרבא תרווייה בחד רקך אלא שנשתנו בזמניהם, והא שפיר שמעין מוריקה זדקה דקתיי תרי זימני הוורק לתוכו ארבע אמות חיב, חד לזרק בימות החמה וחוד לזרק בימות הגשמיים, ואכתה רקך תרי זימני למלה לי, ורב אשוי לא ניחא ליה באוקימתא דאבי, משום דכי לא אתה לאשומין יתרוא דמתניתין

בן השתא לדידחו תיקשי דזהה ליה לש"ס ולפרש ולמייר דין ספינה גדולה מהלכת כו' ולא התיר רב הונא בזיו כל שהוא אלא בגדולה, וממאי סתם במקום דזהה ליה לפרש, משום הכיו מסיים בה התוספות ומהו צריך לומר כו', כלומר דבלazon זה נמי תיקשי דזהה ליה לפרש מילתא אחרית רבחכרה צריך לומר שגם הכליא הוא למעלה ואפילו הכליא לא פירש, הכליא נמי לא תקשי לדידן.

ד"ה כחו כו'. אבל לשופך אסור כו'. אף על גב דאייא התרם וערובין פ"ח ע"או ליישנא אחרינא דסבירא ליה דלשופך נמי שרי, כיון דכל תרי לישני הו אליביה דרכבה בר רב הונא התרם משום הכליא קמהדרו התוספות לאוקמי אף לישנא קמא ולא תיקשי לרבה בר רב הונא מדידיה אידידה מהכא, ומיהו לדינא אין הכליא נמי דקיימה לען קלישנא בתרא דהתרם לכולא דלא שנא מספינה לשאר מקומות ובכל גונא כחו בכרמלית לא גרו וכן פסק הרמב"ם ז"ל פרק טז מהלכות שבת הלכה טז.

ק"א ע"א בתודה הני בציורא כו'. לפירוש רש"י ודי' ביציאתא דמפרש שהן קוצרות מלמטה קשה כו'. לע"ד נראה דלא קשיא מידי לרשי' ז'ל, דקושייא קמייתא דכי היכי בבטל מדין רשות היחיד הכליא נמי ליבטיל מדין כרמלית, יש לומר דעתם דבטל מדין רשות היחיד לאו משום דלית בה שיעורא, דמכל מקום שיעורא אית בה למעלה, אלא הינו טעמא משום דלית היהיא דרבנן גמליאל וערובין מג' ע"א, אם

שם ד"ה ספינה. המפרש כו'. צריך דמפרש בים איירி בעל כרחך, ראם לא כן אלא שהספינה עומדת בנמל בהא ודאי לא שרי רב הונא על ידי זיו כל שהוא, דיזמני דליך עשרה וקמטלטל מכermalית והוא ליכא למימר גושוי כו'.

ד"ה דליהו ליה היכרא כו'. כלומר דאי לא עבד מיד' אותו למיטען ולמייר דין כו' המשחין וכרמלית גמורה היא ואתו למשרי הטלטול בכרמלית, אבל כי כחו דעבדי זיו כל שהוא, מימר אמרי כיון דנחתית לתוקני אם איתא הכרמלית גמורה היא לא הוא עבדי זיו כל שהוא אלא מחיצה, ושמע מינה דמרקעיה משחין אבל הכרמלית גמורה בעי מחיצה.

ד"ה שופcin כו'. רחיצת כסות כו'. לאפוקי ולא נפרש שופcin דמים סרווחים או מי רגלים וכיווץ, דהנהו כיון דשביחי טובא לא מביעא לה דיש לו מר לקוץ כו' הכרמלית דפסק הרמב"ם סוף פרק טז ומהלכות שבת הלכה כ"ב עיין שם.

תוד"ה גמירי כו'. ומיהו צריך לומר העניינים כך, משום דבשלמא לפירוש רש"י ודי' גמירות דמפרש דכל ספינה גדולה מיקריא ספינה דקטנה נקרה עריבה,atoi שפיר הא DSTMS הש"ס אין ספינה מהלכת כו', אבל לשיטת התוספות דקטנה נמי מיקריא ספינה כדחוין גבי היהיא דרבנן גמליאל וערובין מג' ע"א, אם

לפי שלל ידי המהיצות עושה רשות היחיד
זהה ליה בניין ממש, אבל בספריות דבלאו
הכי הוא רשות היחיד ליכא למקנינה וכמו
שכתבו התוספות גם כן, ותו דסוף סוף לא
עשה אלא קשר שאינו של קיימא ואמא
קנסיה ושפיר קאמר רב ספרא ולא קשייא
מיד מהיא ררב נחמן.

כִּי על כן אומר אני אכן ה' נמי דלא פריך מידי ארבע ספרא, ולעלום שהאמת כן הוא ובספינות אפילו קשות בזoid חורה להיתרן הראשון ומטלטלים מזו לזו וכמו שהוכח ר' רב ספרא מהבריתא, והש"ס לר' נחמן גונפה הוא דפרק, לר' נחמן לא אמרה למילתייה על זאת הבריתא אלא עיקרא דדינא בעלמא קאי דקיימה לנו כל מחיצה שנעשית בשבת שמה מחיצה, ואהא קאמר רב נחמן לא שנו דחויה מחיצה אלא לזרוק כו', והשתא פריך ליה מהך מתניתא דקצתני סייא במחיצות חورو להיתרן הראשון ואפלו בזoid איתמר, והינו איתמר דרב נחמן אמוץ איתמר, ושיפר מתפרש דרוצה לומר שמה מחיצה, ושפיר מתרשם דרוצה לומר שמה מחיצה לזרוק, ומאי דתניא לעיל חورو להיתרן הראשון קאי אשוגין, ומיהו הינו דוקא בבבא דמחיצות, אבל גבי ספינות אין ה' נמי דחורו להיתרן הראשון אפילו בזoid וכפשתה דבריתא, וזו נראה שהיא שיטת רשי זיל דפירוש בר"ה לא שנו, דשםה מחיצה ע"ב, הרי שלא קאי רב נחמן אלא אמאי דתנין כל מחיצה כו' שמה מחיצה ולא עיקרא דדינא דמחיצות, ר' אם לא בן ה' הוה ליה למייר לא שנו דחורו להיתרן כו', שעשית מחיצה, דהתס דוקא קנסין ליה שאין קשרות הוא דין מטלטין דהינו אם נפסקו, הא אם חורה ונקשה שרי כבדתניא לחורה להיתרן הראשון, ופרק מהא דאמר רב נחמן לא שנו אלא לזרוק וכו', ומ שני כי איתמר כו', אלא שלא יתכן מכממה טעמי, חדא דעתו גברא אגברא קקרמית, ואם רב נחמן פירש הבריתא דזוקא לזרוק רב ספרא יפרש דאפיקו לטلطל, ועם כי מצינו לפעמים דהש"ס מקשא מאמורא משומך דלא מסתבר ליה דדאיכא מען דפליג עילוה וכמו שכתו בעליך הכללים ותוס' דביצה ט ע"א ד"ה והאמר, ט' כריתות ח"ה ש"ג סימן יי', מכל מקום דדריהקא מילתא, ועוד ר' אם עיקר התהיוץ חסר מן הספר, דהא כי נמי משמי כי איתמר דרב נחמן אמוץ איתמר אכתי לא תירץ מידי עד שנאמר דרב ספרא מוקדי דיויקא דמתניתין דזוקא בשוגג, ווטו דבר מן דין מי פריך מההיא דרב נחמן הא על כרך רב נחמן לא קאי אלא אסיפה דבריתא הינו במחיצות, דאי לו בראשיא בספינות לא שייך לומר לא שנו אלא לזרוק כו', דאדרבא אפילו בלא חורה ונקשה שרי לטلطל בכל אחת בפני עצמה דהוי רשות היחיד וכמו שכתו הטעפות נ"ה כו', ואם כן נימא דההיא דרב נחמן לא איתמר אלא העשית מחיצה, דהתס דוקא קנסין ליה

ד"ה וורק כו. למאי דסלקה דעתין כו.
פירוש בשלמא למסקנא לא קשי
מידי ואדרבא בהיא דגוזטרא ועיובן
פי' ע"ב קולאaic להתר מחיצה תליה
מה שאין בן ביבשה דלא שרין מחיצה
תליה כלל, ולא קשיא מטרסקל דתני
עלח חכמים פוטרין דלא חשיבא מחיצה
משום דברבשה מחמריןן, אבל השטא
לפי הsslקה דעתין דרב נחמן דין חילוק
בין מחיצה דיס לשאר מחיצות, אם כן
לידידה ליכא למימר דגוזטרא היקלו
אלא עריך לומר דמחיצה תליה בכל
גונא אף ביבשה שרייא, והתם לאו דוקא
גוזטרא שהיא למעלה מן המים אלא הוא
הדין אף ביבשה וכדרזין גבי טرسקל,
לידידיה ליכא מאן דפליג ארבי יוסי
ברבי יהודה, אם כן לכארה תיקשי דאם
איתא למאי התרם בגוזטרא בעין מחיצה
עשרה דהא ודאי ליכא למימר דבשל ים
מחמריןן, ומישנו דוקא על גבי כו.

תלויה ולא מהニア לשוויה רשות ההיחיר,
درשות ההיחיר לא הו לטלטל אלא
במחיצות גמורות מה שאין כן כרמלית
דרהי כרמלית אף بلا מחיצה כלל,
ואין זה עניין למאי דאמרין בפרק קמא
וז ע"א זיין כרמלית פחותה מרבעה,
דוחה אמרת מיהו לא דמי לדהכא דשפיר
aicא שייעורא דלמעלה אלא מלמטה
הוא דליקא מחיצה, והיינו דקאמר רשי"
וד"ה אין דלאו רשות ההיחיר נינחו שאין
ברחבן ארבע מלמטה לפיכך אין
מחיצותיהן מחיצות עד בגין, הרי דלאו
מכח שייעורא אתנן עלה אלא מתרות
מחיצה, ומילא אוזדא לה נמי קוושיא
שנייה דמה מועיל גוד אחית כיין
шибנפנים אין שם ריווח ארבעה כמו
חלוקת במחצלת כו' נק' ע"א, והתם
במחצלת ניחא דכי חולקה במחצלת
ליכא שייעור ארבעה לא הכא ולא הכא
מה שאין בן הכא דלא מחרסרא שייעורא

ד"ה ומנא תימראכו. ולהכי מית' מרבי טבלא דמפרש הטעם קל הואכו. קשה דמשמעו דטעמא הוא דגרים, והוא אפילו לא אשמעין טעמא כיון שאמר אין מחיצה תלואה מתרת אלא במים סגי, ודראי משמעו מזה אבל במחיצה שאינה של מים לא, [ויש לומר]rai לא הוה אמר טעמא הוה סלקא דעתין דודקא במים שאין דגים בהן בגון בור וכיווץ [הוא] דשryanין מחיצה תלואה דלייכא בקיעה כלל אבל איaicא דגים לא, משום הכל כי לא שמייה קל הוא שהיקלו במים, ושמע מינה אפילוaicא דגים וטעמא דלאו שמה בקיעה.

אלא ודאי כדאמרן, ותו יש להוכיח כן ממה שכתב אחר כך אמיזיד איתמר כו', וכי קתני מזידין אשמה מהיצה קאי ולזרוק כרב נחמן עד כאן, אশמעין תרתי בלשונו וה, חדא דרב נחמן לא בא לפרש מתניתא, ראמן כן לא הוה ליה למים לרזוק כרב נחמן, אלא הci הוה ליה למימר ולזרוק כראוקמה רב נחמן, אלא ממשם מלשונו ורצונו לומר דשיפר מתוקמא מתניתא כרב נחמן ולא קשייאתו עליה מינה, ותו אשםעין רשי' דודוקא אסיפה מתוקם חילוק רב נחמן, ממשום דaicא לפרש דבי קתני חזור להיתרן כוי אשוגין כו', וכי קתני שמה מהיצה כלומר לזרוק אמיזיד קאי, אבל לארישא דספינות דליך אלא חד לישנא והיינו חورو להיתרן הראשון, על כרחין תוקמיה אכלחו ואפילו אמיזידין, ראמן לא בן מזידין דקתני ברישא כדי נסבה, וליכא למימר איידי דסיפה דמשום איידי אין לו לשנות טעות ותוס' כתובות ב' ע"ב דיה אלא, הרי מוכח דמפреш כדאמרן, אבל דעת הרמב"ם ז"ל אינו כן, שהרי כתוב בסוף פרק ג' מהלכות עירובין והלכה כ"ה בדין הספינות, חورو ונקשרו בשוגג חورو להיתרן עד כאן, כלומר אבל בזיד לא, ולדייה צrik לומר דהש"ס מקשה על רב ספרא מדרב נחמן וכדעליל, וקשה לדידיה כל הקשיות דלעיל וכעת צrik לי עיון, ועיין שם להרב המגיד דנראה מדבריו שהבין בשיטת רשי' כדאמרן.

רש"י ד"ה משה. כלומר כו'. שלא תימה אין זה שבכ אלאadrava ממשע דגנאי הוא לו, דהא ודאי אי אפשר להיות ממשה דכתוב הדר ולא

זה טעם הפטור, ואי ארישא דרישא סמייך לא הוה ליה למימר אלא ורק לעשות חבורה פטור וממילא הוה משמע פטור מטעמא דרישא, אלא הא דנקט נוצר לגלי' על רישא דרישא, דלא תימה דתרתי קתני ולולום ובנוצר לחוד הוא דפטור קמשמע לו' אך בבא יתרא דליתא, אלא חדא קתני דאפילו בנוצר דוקא קלטה כו' הא לאו הci חיב, ומושם הci הדר ותינה הכא ובנוצר לאשמעין דונוצר דקתני במתניתין לאו בדוקא תניה לא לרבות תניה לדוקא, ובזה ATI שפיר ומובן מעצמו מה שכתו התוספות בדברו שאחריו זה אוקימתא דרבא ולא אוקימתא דרב כהנא, דלבארה אףלו בדבר כהנא מיבעי לו' לאוקמה בהci, ולפי מה שכתבת ניחא דודוקא בדרכא נוקמה הci משום דסיפה במעיר אם כן מצעיתא בלכתא ומיתנא, אבל בדרכ כהנא דאמר סיפה בלבד מיריב בלכתא ומיתנא לפום כהנא לאוקמה בלבד לכתא ומיתנא לפום הcz אוקימתא, והשתא קשה ראמן בן AMAI תנן פטור אדרבא חיב מיבעי לייה, DCYIN דכשנוצר אין בידו לעכו' כולייה שוגג הוה להcz סברא וכנראה מרישא DRISHA, משום הci פירשו התוספות דודאי כולה רישא מיריב בלבד לכתא ומיתנא כרמושח בגמרא, ומאי דקתני RISHA קלטה אחר כו' מהדר נמי אסיפה DRISHA והדינו היה דחוורה, והci קאמר ורק לעשות חבורה נוצר כו', כלומר ולאחר שנוצר אירע כמו שאמרתי לך לעיל או הוא דפטור, הא לאו הci אלא נוצר לחוד הוא דaicא או חיב כיו' שאין בידו לעכו' כדאמרן, ואין הci נמי דאפילו בלא נוצר כו' תימה אם כן AMAI תנן שזוכר כיו' וכו' כי הוא דפרכין כמו שאמרתי לך לעיל או

רש"י ד"ה ופרכין לכתא ומיתנא כו'. פירוש אוף על גב דלבארה AIKA לפרק אחר כז' אמרת ה' והוא מושם דא' קתני קתני וזה הכלל אורקה DRISHA לרבע דכי קתני וזה הכלל אורקה DRISHA קתני, מכל מקום הכא לא פריך ליה הci, דבשלמא לרבע קשה דזורך הוא עניין אחר ומעביר עניין אחר לגMRI, אבל הכא אפילו בלכתא ומיתנא MIKRIYA זריקה ודמי שפיר לרישא.

תוד"ה סיפה אתאן כו'. אבל RISHA מיידי כו'. לבארה דבריהם אלו לא נוצרו אלא לתינוקות של בית רבן, ונראה שלא חדש מידי ממה שסביר גמרא, ונראה לי' דכוונתם לבאר דמדקאמר רב כהנא SIFA אתאן לכלכתא ומיתנא, והcz SIFA הינו וזה הכלל נראיה בהcz מהגמרא, אם כן מוכח מזה נראיה בדיא מהגמרא, אבל קלה קלה אחר כו', ואמאי הא הוה ליה שנים שעשויה, ואי בקהלת כלב או נשרפה ליכא הנחה, ויש לומר דמשום הci לא פריך הci משום שבזה התריז מבואר, ראן הci נמי דaicא למימר טעםא נוצר הא לא נוצר חיב ומשכחת לה בגין אחר שלא נערק ממוקמו אלא ישב במקומו וקבל והוא כיו' לזרוק בידו, והci נמי בקהלת כלב בגין שכיו' לזרוק בפי הכלב או בפי הכבשן וכדלקמן דבכחאי גוונא מחשבתו משוויא ליה מקום, אבל הא דפריך הoi קושיא חזקה דעתמא דקהלת כו' הא לאו הci חיב, והלא נוצר וכיו' שזוכר הוה ליה מיזיד וליכא שום צד לחיבו, ונראיה שוזיה כוונת רש"י ז"ל במא שכתב ופרכין הא נחה כו', כלומר אף על גב דלבארה AIKA למפרק אחריתני לא פריך לה אלא הcz הוא דפרכין כמו שאמרתי לך לעיל או קשייא מיריב.

קם כו' ודברים ל'יד י', משום הci פירש רשי' דלייתא אלא כלומר בדורו ה' הוא כמשה, וכמו שאמרו בראש השנה וכיה' ע"ז גבי למה לא נתפרק שמותן של זקנים כו'.

ד"ה נפסקו. בטל כו'. כיון بما שכתב מפני שנפרדות, ומה שכתבו התוספות ור' נפסקו דלא דמי לעירב דרך הפתח ונסתם, דהכא הoi כאילו רשות הרבים בינהם לפי שנפרדות.

ק"ב ע"א גمراה הא נחה חייב כו'. קשה אמא לא פריך נמי תלמודא איפכא השთאDKA SLAKA רעתין דתרתי בעין לפטרא, הוה מציא לאקשוי טעםא נוצר הא לא נוצר חיב אפילו קלטה אחר כו', ואמאי הא הוה ליה שנים שעשויה, ואי בקהלת כלב או נשרפה ליכא הנחה, ויש לומר דמשום הci לא פריך הci משום שבזה התריז מבואר, ראן הci נמי דaicא למימר טעםא נוצר הא לא נוצר חיב ומשכחת לה בגין אחר שלא נערק ממוקמו אלא ישב במקומו וקבל והוא כיו' לזרוק בידו, והci נמי בקהלת כלב בגין שכיו' לזרוק בפי הכלב או בפי הכבשן וכדלקמן דבכחאי גוונא מחשבתו משוויא ליה מקום, אבל הא דפריך הoi קושיא חזקה דעתמא דקהלת כו' הא לאו הci חיב, והלא נוצר וכיו' שזוכר הוה ליה מיזיד וליכא שום צד לחיבו, ונראיה שוזיה כוונת רש"י ז"ל במא שכתב ופרכין הא נחה כו', כלומר אף על גב דלבארה AIKA למפרק אחריתני לא פריך לה אלא הcz הוא דפרכין כמו שאמרתי לך לעיל או קשייא מיריב.

לא هو בניין, הכא על כרחך צריך לפרש
חויבא דמתניתין לדידיה משום מכבה
בפטיש ומאי מכבה בפטיש איכא, ומשני
כגון דבזעהה כי' ושבקיה בגואה, הא לאו
הכי אלא קודח בלבד אין הכי נמי
דלשמואל פטור לגמרי (ועיין שם לקמן),
ומעתה ניחוי אנן דתו לא קשיא מידי
קורשיט התוספות לא לרוב ולא לשמואל,
دلרב נימא הכי דהינו טעםם דהפסיק
במכה בפטיש, משום דרצה למיתני
מסחת בין בונה למכה בפטיש לומר
דמסחת חייב משום תרווייהו, ואילו זהה
תני מכבה בפטיש קודם מסחת, זהה
שמעין דמסחת לא קאי אלא אמרה
בפטיש דאינו חייב אלא משום מכבה
בפטיש, הילכך כיון לסמוק מסחת לשני
האבות, ואילו זהה תני מכבה בפטיש
באחרונה זהה משמע מסחת וקודח אין
חייבין אלא משום בונה, הילכך תניה
באמצע, אבל קודח תניה בת רחבי
לאশמויען דקודח לא דמי למסחת
דלוועלים חייב ביה תרתי, אלא זימני דלא
מחייב אלא משום בונה זימני אף משום
מכה בפטיש, והכי נמי לשמואל סמך
מכה בפטיש למסחת לומר מסחת
עלולם בכל מסחת חייב משום מכבה
בפטיש, אבל קודח לא אלא אם כן בזעהה
ברמץ דפרולא ושבקיה בגואה הא לאו
הכי פטור, והילכך לא רצה למיתני
תרווייה בהדי הרדי.

זהשתא על דרכינו נגה א/or להבין פסק הרמב"ם זיל, דפרק "
דין י"ד [מהלכות שבת] פסק העשויה נקב בבלול של תרגולין חייב משום בונה ורמשמע דפסק הרבה, ובאותו פרק דין ט"ז

לא הוה אלא פלוגתא דמסחתה, הוה מצינן
למיימר דכי אמר רב משום בונה דוקא
משום בונה קאמר אבל משום מכנה
בפטיש ליכא, כיון ודסוף סוף האבן הזאת
צעריכה עדרין להושבה במקומה בנרבך
של בניין דארעטה דהכי סיתתה, וכיון
שבן יש מקום לומר ולא לייחיב משום
מכה בפטיש דלא מיקרי גמר מלאכה,
אבל בההיא דלול מוכראח לומר דרב ודאי
אף משום בונה קאמר ולא פליג עליה
דרשמואל, אלא שמואל הווא דפליג עליה
דרבר לומר דלא חייב אלא משום מכה
בפטיש ותו לא, אבל לרבות אין הכי נמי
ודחיב משום מכה בפטיש, אלא ודאי אף
כדרחין היינו גמר מלאכת הלויל, ומה
נשתנה מכל גמר מלאכה דלכולו עלמא
חייב משום מכה בפטיש, אלא ודאי אף
משום בונה קאמר, ודמי הר פלוגתא
לההיא דפרק כל גדול דר ע"ה וע"ז גבי
שוחט, דרב אמר משום צבע ושמואל
אמור משום נטילת נשמה ומפרשין התרם
ובבש"ס דרב אף משום צבע קאמר, ואם כן
הדא ודאי דמסתמא בכלחו תלתא ملي
ודפליגי הכא רב ושמואל גבי הדרי אית
לון לפרווי תلت'יו בחדרא מחתא,
דבכלחו אמר רב משום בונה, וזה מכח
ההיא דלול כדארמן.

דואכתי פש גבן לפרקוי מאי דאיתמר
בגמרא בתור הכי בקודת,
נוןיא מא השטא דהכי פירושא, בשלמא
לרב דסבירה ליה דנקב هوי בנין מהוו
במאנן דחר חורתא לבניינא והיליך ודאי
חייב משום בונה, ואי באוטו חור נגמרה
אייזו מלאכה בבניין הא וראי דחייב נמי
משום מכח בפטיש, אלא לשמואל דנקב

לא נחיביה, ולא דמי למלאכה גרוועה
דוחצאה, דחתם בעין כדרך המוציאין
אابل בוה למה יפטר, אלא ודאי כוונת
הבעיא היכן הואי דוגמתו במשכן
וכראמרן.

ד"ה העשו נקב בולול. קשה לרבות כו'.
aicā למידק טבָא דברי
התוספות הללו הם חוץ למקומן, ולכן אורה
זהה להו למפרק הכה אפלוגתא קמייתא
דפְלִיגַי רַב וּשְׁמוֹאֵל במסכת דמתניתין,
ודוחתם זהה שייכא קושיותם לרבות אמר
משמעות בונה כו', اي נמי טפי זהה להו
להקשות בן בת רה הכה אמא רקאמרין
בשביש'ס [ק"ג ע"א] בבבא דהקוודה בשלמא
לרב מחיי כמאן דרך חורתא כו', שם
באותו מקום זהה שייכא שפיר הקושיא,
רכזין דמוקמין לרבות תרווייהו בין מסכת
ובין קודח הו משום בונה אמא הפסיק
בכיהם במכה בפטיש, דזהה לה למים
מסכת וקדוח ולבתר המכחה בפטיש, והכה
נמי לשמואל ותרוייהו משום מכה
בפטיש הכה נמי קשה דזהה לי למים
מכה בפטיש בתחילת, ובהכى נמי
תרוייהו עליה דמוכה בפטיש, اي נמי
לייתני מכה בפטיש באחרונה, ובהכى נמי
זהה משתמע שפיר במסכת והקוודה שהם
חייבים משום מכה בפטיש, אבל השთא
דרתניתה באמצעות קשה לתרוייהו והויא
ודאי קושיא אלימתא, אבל מה עניין
קושיותם זאת אפלוגתא דלול של
תרנגולין דלא נגע ולא פגע אהאי
מתניתין כלל, אכן נראה לי דבכון גדול
נקטי התוספות זיל' קושיותם על ההיא
دلול, משום דהשתא תירוץ הקושיא
מבואר ומובן מעצמו, והינו דבשלמא אי

**מירי בדלא חז'ר ושבה ומושם הא' תני
פטוו, ולהק אוקימטה נמי אתי שפיר
דלא קשייא תרטני למה לי.**

פרק י"ב ק"ב ע"ב בתורה כל
שהוא למאי חזי. דוקא
הכא כו'. לכארה דבריהם אלו הם שלא
במקוםן, דזהה להו למייר בן על מה
שאמרו בגמרא דכottaה במשכן כו', אלא
כוונתם מבראות לחלק בין מאי דמייעיא
לן הכא בגמרא למאי חזו, ובין מאי
דמייעיא בפרק אמר רבי עקיבא ז' ע"א
אהיה דמויציא עיתרן כל שהוא למאי
חזי, דהתם כיון דעתך הוצאה היתה
בmeshchen אם בן כיון שמויציא דבר
למייל' meshchen, אלא כיון שמויציא דבר
חשוב שמצעניין כמוותו ודאי חיב, שהרי
עיקר הוצאה היתה בmeshchen ובין מוציא
הרבה בין מוציא מעט הכל עניין אחד,
ואם בן התם כי מיבעייא לנ' למאי חיז
רווצה לומר למאי הוא חשוב שהוא חיב
ומשנוי חיזי כו', וכיון שכן פשיטה דיש
לחיבבו אף על גב שלא היו בן בmeshchen
שאין עניות במקום שעירות, מטעמא
דאמרן, אבל הכא בmeshchen לא הוה אלא
בניין ממש ואנן בעינן לחובבי הבונה כל
שהוא, והך בגין כל שהוא לא דמי לבונה
ממש פרוצה לומר בגין חור וכדאו קימנא
בגמרא, ואם בן בודאי دائ' לא הוה הבי
בmeshchen לא נחביבה, ומושום הבי הינו
דקא בעי למאי חיזי כלומר היכי משכחת
לה בגין כל שהוא שיהא دائ' לשנוכל
לומר שהוא כמוותו בmeshchen, וזה מוכרא
דאם לא בן מאי פריך למאי חיזי, ומה
בקך לא חיזי למידי סוף סוף כיון שעשו
בגין גמור אף על גב דהוא כל שהוא אמא'

כתב העשה נקבע כל שהוא בין בעץ בין בבניין כי חייב ממשום מכח בפטיש, ולא עוד אלא בדבריש פרק כ"ג והלכה א"ז כתוב, העשה נקבע כי כמו שהוא בין בבניין בין במתכת בין בכלים הרוי זה תולחת מכח בפטיש וחייב עד כאן, ואם דיניו זה מצינו מדין הקודח דמתניתין דהכי משמע, קשה דהרי זה שלא כמאן לא כרב ולא כশמואל, דרבב הוה ליה לחיבבו ממשום בונה, ולשםואל הוה ליה לפרש בעניין דפרישו בש"ס דבזועה כי ושבקה בגואה, ותו דהכא לכוא טעמא למפסק כשםואל אלא הוה ליה לפוסוק כרב דומיא דאיןך, ונראה לי הרמב"ם דיק דיק אמר אמיתי בש"ס, והיינו דכי היכי דפליגי רב ושמואל במסתת דמתניתין, היכי נמי הוה להזו לפולוגי בהדריא גם בקורות, ומגדל פליגי שמע מינה דלפי האמת בכחאי גונוא לא מהייב ודאי ממשום בונה, וטעמא דמשמעות קודח כל שהוא משמע דרוצה לומר כל שהוא אפילו אין הנתק מפולש בכל עובי העץ וכן פירש רשי' ליקמן ע"ב בבריתא דקთני הקודח כל שהוא עין שם ור"ה הקודח) וכיון שכן פשיטה ליה דליך לחייבה ממשום בונה, דהא דמחייבין בנתק ממשום בנין היינו היכא דעשוי להכenis ולהוציא ממשום דוחה ליה פחת, וכגון ההיא דלול שהוא להכenis האורה ולהוציא הסרחותן, אבל בקודח לא שייך זה ולא הוי פתח וליכא בנין, והשתא ממשום Mai Machiv, אחוי ליה בידיה ממשום מכח בפטיש, וכיון שכן במסתת פסק כרב יוחנן דהלהכתא כוותיה לגביו רב ושמואל וביצה ד' ע"א, עירובין מ"ז ע"ב, אבל באידך פסק כרב.

יעדיין צרכין אנו למודעי מה נעשה בדין של קודח לדעת הרמב"ם ז"ל, שלא נמצא בדבריו רמז

שיטת התוספות אינה כן ובאה פלייגי אהרמביים, דאיינו סבירא فهو דאין היכי נמי דרבב קודח נמי הוי ממשום בונה ואף על גב דלא הוי עשוי להכenis ולהוציא, וכਮבוואר בהדריא בדבריהם בד"ה בשלמא לרב כו', ולענין Mai Didiyin דאסן כן הוה להזו לפולוגי נמי בהיכי, יש לומר לדעת התוספות ולא צרכיך, דשפיר ידען לה מאיןך, דאפיקו הנך תלתא דפליגי החצרכו בגמרה למידר אוצריות אמא' החצרכו לפולוגי בכלחו, והרמב"ם סבר דזה נמי לא אתיא מניהם, ולענין סדר המשנה ATI שפיר נמי להרמב"ם, דהפסיק במסתת אליבא דרב כדארמן לומר דaicא ביה תרתי, וקודח ליכא אלא ממשום מכח בפטיש, ולשםואל ממשום דמסתת לעולם בכל מסתת חיב, מה שאין כן בקודח ולא מהייב אלא כשהוא גמר מלאכה וכדארמן.

ד"ה אבל כו'. לא ידען כו'. פירוש לשמואל הוא דלא ידען, דaicא למימר דוקא במסתת סבירא ליה דלא חיב ממשום בונה אף על גב דרך בנין בכך ממשום דלא דמי לבניין, אבל בול דמי לבניין אמא מודה ליה לרב, אבל לרב ודאי ידען שפיר במסל שבן דשופיטה.

ד"ט ק"ג ע"א גمراה בשלמא אימין ליחיב. כלומר אף על גב דלכארה אימין נמי תיקשי קושית פשיטה, דאי לא מהייב אימין במאי חיב, מכל מקום יש לומר דקא ממשום לנ דאפיקו כתוב בימין יוחנן כשםואל, ובקודח ממשום דרב נמי מודה, זה נראה לי לדעת הרמב"ם, אבל

(זהו היקשא דaicא בהז' בשלמא), מכל מקום הא מיהא מקום יש בראש לומר כן אף על גב דדוחיק, אבל לשמואל לא מתוקמא כלל, ומשמי כגון דבזועה כי ושבקה, כלומר בין לרב ובין לשמואל בהכי מתוקמא דבזה לא פלייגי דאין כאן בנין כיוון דאין עשוי להכenis ולהוציא, אלא על כרך ממשום מכח בפטיש הוא דחיב בהז' לכלוי, עלמא, והוא דקאמר דבזועה כי ושבקה כי לאו דוקא, אלא הוא הדין בכל כהאי גונוא כגון אם רעטו לאיזה תכלית להניחו כך ושולא למלאות הנתק, היינו גמר מלאכה וחיב ממשום מכח בפטיש, ומעתה דינו של רבינו הרמב"ם מבואר.

ובזה מה מתוק מדבר Mai דמסיים שם הרמב"ם באוטו דין עצמו והלכה ט"ז, וכל פחה שאינו עשוי להכenis ולהוציא אין חיבין על עשייתו עד כאן, וקשה שדברים אלו אין להם שייכות עם מה שאמיר לעיל, ותו דהך דינא דכל פחה שאין עשיי כי כבר כתבו בריש פרק כ"ג והלכה א"ז, אלא ברור דכוונתו שלא תיקשי לדידיה דכין דפסוק באידך כרב ממשום בונה, אמא היכא בקודח נמי לא פסק דהוי ממשום בונה אלא ממשום מכח בפטיש, וממוש חיבי מתרץ דMOVACH היה לומר כן, שהרי כלفتح כי אין חיבין, והילך ליכא לחייבה ממשום עשויהفتح. ושוב ראויתי להרמב"ם בפירוש המשנה ופרק י"ב משנה א"ז דפירוש כן בין במסתת ובין בקודח דחויב ממשום מכח בפטיש, וצריך לומר כדארמן במסתת דתני רב כי היכא נמי בקודח ולמייד דהכא נמי אף על גב דאיו חור לפי האמת, מכל מקום מיחוי כמאן דחר חורתא לבניינא ולעולם לדידיה יש לומר דחיב ממשום בונה, ואף על גב דאם כן תיקשי דאי היכי הוה להזו לפולוגי נמי בהכini היכי דפליגי במסתת

חייב אף באכבע, אבל בשמאן קשה אמר כי חיב כל ואפלו בקולמוס.

שם ע"ב בתודה א"א כו. משומם רב' שמעון כו. קשה דארבעה הוה ליה למימר שיש תחת איכא בגיןיו להודיעך כח' דרבנן דכחא דהיתרא עדיף נביצה ב' ע"ב, אלא נראה לי דכוונתם לומרadam כן אתני דקנני דכתוב שם משמעון היינו וראי דרוצה לומר דartermi העביד שם במ"מ סתום ולפיך חייב, אבל אי עבד בפתחה וראי דפטור לדעת רבי יהודא, ומהיא דנסוך אין ראייה דאייכא למימר דסברין כדמסקין בסוכה ומ"ד ע"א) דנסוך המים גمرا גמורי לה יהודא, ונראה שלזה ביוון רשי' (וזה היינו דיפריש היינו תנא קמא שיש תחת, וקשה דהא לאו תנא קמא הוא וקאמר וכי אלא רבי יהודא, אלא נראה דהכי קאמר דסוף סוף כי נמי משכחת חילוק בין רבי שמעון לתנא קמא, מכל מקום בין רבי שמעון לרבי יהודא לא משכחת לה, ומשיינן בגון א"א כו.

רש"י ד"ה עד כאן ממדת הרשעים. כן הוא נדרש כו. פירושDKSHIA ליה לרשי' דאמאי קאמר עד כאן ממדת הרשעים, דמשמע דתו לא מצו לפירוש שאר האלפא ביתא במדת הרשעים, והלא לפום חורפה אפשר למצוא פירושא לכלוא נמי, ותו דאם כן אמר הדר ופירוש כדמייקרא נמי למדת הצדיקים, לכך פריש דהכי קאמר: כן, ככלומר בעניין זה אפשר ונינתן לירשஆ צל ממדת הרשעים כולה בעין כיוצא בזה, שלא ח' לשפט תלמודא כולה מילתא דפורענות, ולכך פירש ממדת הצדיקים.

ע"ב במשנה נתכוון לכתוב חי"ת כו. עיין בספריו שונים לדוד ובפרק י"ב משנה ה, כתוב שם רבינו וזה לשונו: נתכוון לכתוב חי"ת וכו', התוס' ז"ל הכריחו ATI שפיר דבעין בסדרן ומכלתא בא מהגמ' וכן נראה שם להדריא, דהא דמפרט רש"י בסמוך תם שלם כהلاقתו, ככלומר דבעין שלם גם כהلاقתו כסדרה.

כרבא אי כרב ששת, והנה ניחיenan מدلעיל אמרין בגמ' כתוב על גבי כתוב פטר, מאן תנא אמר רב חסדא דלא כרי' יהודא, דתניא הרי שהיה ערך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודא וטעה ולא הטיל בו דלית מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי ר' יהודא, וחכמים אמרים אין השם מן המובהר ע"כ, הרי דר' יהודא דכתוב על גבי כתוב היה כתיבה לעניין ספר תורה היה כתיבה נמי לעניין חיוב שבת, ולחכמים דלא היה כתיבה לעניין ספר תורהanca נמי לא היה לעניין שבת, ואם כן הא דקאמר רבא דכשנטו לטענו של דלית ועשה ר"ש חייב היה דלא כהلاقתא לדידן, דהא לעניין ספר תורה קיימתן דלא מיקרי כתיבה בכחאי גונא אלא חק תוכות, ואם כתוב דלית במקום ר"ש לא סגי ליטול תגו אלא ערך לגרור כל הגג או הירך ויחור, וכתבנו דוכתב אמר רחמנא ולא וחקק, אם כן הוא הדין נמי לעניין שבת לא מהיב דלא מיקרי כתיבה, אבל ההיא דרב ששת הויא שפיר אליבא דהلاقתא, דהרי אם נרבקו ב' אותן וו' אחר כך כתיבתן בגון שני זיין'ין שנרבקו אחר כך מלמעלה והנעוו מבין חי"ת, יש להם תיקון על ידי גירה, והכא נמי חשב ככתב תיקון זה לעניין שבת, ובפרק י"ז דברי הרמב"ם ישרים ושקלוטם במאוני זתק, דכיוון דמכורח היה לפוסק כרב ששת מושם ההיא דספר תורה, לכן לא חילק כלל בכותב שתי אותן בין דבי' זיין'ין דלא בעי זיין, דבלל עניין חייב, דהכי היה אליבא דר"ש וכדעליל.

רש"י ד"ה במשקין. כמו מיתותם כו. קשה לי דאם כן היה לה' זו ואין

אותיות דלא בעו תנין חייב ע"ש. ויש לתמונה על הרמב"ם בפרק י"א שלא הזכיר זה החילוק והרב בית דוד תירץ לאפשר לומר דהו בכלל מה שכתב וכן בכוונא בזו בשאר אותיות, דמשמע דוקא בכוונא בזו דלא בעו זיין, (ופשט שיש טעות ספר בדברי הרב בית דוד ועריך לומר דבעו זיין) ע"כ. ומכל מקום כבר הוא עצמו כתוב דאין תירוץ זה נוח לו דוחה ליה לפרש בהדריא, ולידי קשה עוד על הרמב"ם זיל במה שפסק שם דין י"ב המגיה אותן אחת ועשה אותה שתים בגון שחלק גג הח"ת ועשה שני זיין'ין חייב, ע"כ. ובגמ' הכי איתא תנא הגיה אותן אחת חייב, השתה כתוב אותן אחת פטור הגיה אותן אחת חייב, אמר רב שתת הכא במאיע סליקין בגון שנטו לגוג של חי"ת ועשה שני זיין'ין, רבא אמר בגון שנטו לטענו של דלית ועשה ר"ש דאפילו באות אותן חייב המגיה, ממש שוחה תקון הספר בדפריש רשי', ואם כן קשיא אמר פסק הרמב"ם כרב ששת ושבקה לרבה דברתא הוא, ונראה לי דחדא מתרצא לחברתא דהרי רב שתת דامر דכשנטו לגוג של חי"ת ועשה שני זיין'ין חייב, וראי ערך לומר דלא סבירא ליה החילוק המזוכר בגמ' הא דבעי זיין הוא דלא בעי זיין, דאי לאו הכיichi מחייב בשעשאו שני זיין'ין הרי בעי זיין, והיינו טעמא דרבא לא ניחא ליה בתירוצה דרב ששת מושם דאייחו סבירא ליה חילוק זיין, וכלך תירץ בגון שנטו לטענו של דלית ועשה ר"ש, אם כן הרי שמענו דהחילוק של התגין אינן אלא אליבא דרבא, אבל הרבה ששת כל שתי אותן חייב. מעתה הבה נרדה לראות כמו הلاقתא אי

צורך לומר זו, דכין אמרת דאפיו במשקין המשחירין פטור כל שכן שאר מי פירות, ולולא פירושו זיל הייתה מפרש בדמשקין רוצה לומר אחד מהשבעה משקין, או במני פירות היינו כל שאר מי פירות, ומצענו דאורחיה דש"ס ועין תורה כהנים שמי י"א קל"ה ופסחים ליה ע"א דקטני משקין לשבעה משקין ולאידך קרי להז מי פירות, והילך הכא נמי תננהו בהז לישנא אף על גב דהזה מצי למיתני כלחו ולמערבינחו בהדי הדדי, דלענן זה אין שום סברא לחלק ביניהם עד שיצטרך לפורתם, מכל מקום ניחא ליה למיתני בסרכא דליישנא דשארא מקומות, אבל לפירוש רשי זיל לא ידענא טעם.

ד"ה והשלימה כו'. אחת מעשרים וארבעה כו'. נראה דhiliah דרש"י שלא נפרש דמיiri בספר תורה,ราม כן תיקשי לרבא לקמן רק אמר בגון שנטלו כו', ובכהאי גונא בספר תורה פסול משום חק תנות, והילך אסבירה לנו רשי' באחת מעשרים וארבעה ספרם.

פרק ט"ז קי"ח ע"א המעניין את השבת כו'. המתעניין בשבת לא אמר אלא המעניין את השבת, ככלمر שאין כוונתו באכילת השבת לענגן את עצמו אלא לענגן את השבת אז יכול לאכול כל מה שירצה, שהכל נבלע באיברים, ואני דומה לאכילה דחול להיצנונים ומעט הוא הבירור שכילול לברד באכילתנו, אבל של שבת היא באצלות שאין שם סיגים והוא שאמיר נתנים לו נחלה بلا מצרים.

פרק י"ג ק"ה ע"ב הקדוש ברוך הוא סופרן ומניחן כו'. משום האמרין ומועד קטן כי ע"ב כל המתקשה על המת על מת אחר הוא בוכה, והשתתא רוז"א, וזה ת"ד דיז", ת"ד הוא סוד ר' רוז"א בסוד ת"ד סדרי משנה, ודין הוא סוד קל' אדני', וראשי שומין הוא סוד קשותה שחרית שהיא ממוחין דאבא, לפי כשר, משום הכי סופר הרמאות ומניחן כו', דאמירין וחילין קיה ע"ב כל מידי דצער וכייל ומני לית לה רשותא עלייה.

פרק י"ד ק"י ע"א אמר להו אבי דילמא כו'. פירושו לע"ד

שם ע"ב בתבשיל של תרדין. הוא סוד סעודת לילה שהיא בחקל תפוחין קדישין דאתין לה ממוחין רוז"א, וזה ת"ד דיז", ת"ד הוא סוד ר' רוז"א בסוד ת"ד סדרי משנה, ודין הוא סוד קל' אדני', וראשי שומין הוא סוד קשותה שחרית שהיא ממוחין דאבא, לפי כשר, משום הכי סופר הרמאות ומניחן כו', דאמירין וחילין קיה ע"ב כל מידי דצער וכייל ומני לית לה רשותא עלייה.

למנצח 289
לדוד חידושי הש"ס
רפט

ומוקמינן בפסוקי חזימרא, דאפיו שיהיו טרודים למלאכם אין מניחים מלומר גם פסוקי חזימרא, ממילא שהם שמחים בחלום ואינם להוטים להתעורר, והכى נמי הוהרים להתפלל לעולם בשעה מיוחדת עם דמדומי חממה, ואפיו שעל ידי זה יבואו לידי הפסד אייה עסך, והמתים בחולי מיעם היא ראייה שאינם הולכים אחר העיגנים והמותרות ואפיו בשליהם, כל שכן مثل אחרים, והמתים בדרך מצהה גם בן מוסרים נפשם על אחרים, גם מכניסי שבת כו' היא ראייה שאינם להוטים אחר הממון, וכן מושבי בית המדרש ולא מעמידים, ראייה שאין מקפידין על ביטול מלאתן, וכן גבאי עדקה ואין מחלקים, שמתייראים שלא לחולוק בירושר, כל אלו ישראייה על טבעם הטוב והודאי לא ניחא להז ליהנות משל אחרים, וגם בן יהא חלקנו עמהם.

מיימי לא עברתי כו' ידע אני כו'. נראה לע"ד משום דaicא פלוגתא בפרק קמא' דiomaa ויב' ע"ב כשרירע פיסול לכחן גדול ומינו אחר תחתיו ו עבר מומו וחזר הראשון לעבודתו, רבוי מאיר סבר השני כל מצות כחן גדול עליו, ורבוי יוסי סבר איינו ראוי לא לכחן גדול ולא לכחן הדיות, אם בן רבוי מאיר שהוא יחוירוה לנו כנסוב, והוא שאמיר שאמיר סבירי דרבוי יוסי סבר בתר מעיקרא אולין, ורבוי יוסי סבר בתר האידנא אולין, והנה רבוי יוסי לא היה חושך לחביריו שיאמרו לו לעלות לדוכן, אלא אם יאמרו לו לעלות, מוכחה הוא שירועים דבגנול אחר כהן הוה, ולשיטתייהו אולי דברת מעיקרא אולין, והוא שאמיר רבוי יוסי מימי לא מלאני לבי

מעתיקא שעלה שם במנחה ושם עינא פקיחא בסוד הרגים ועין בספר הכוונות, אי נמי איפכא דגמים גדולים נגד סעודת הבוקר דנקרא סעודת רעתיקא קדישא וראשי שומין נגד סודה שלישית, כי שם נגד היסוד דמתעללה והם".

אפילו עובד עבודה זרהancaosh כו'. נודע מרבותי הרב זיל ונשר הגלגולים סוף שער לי', שער הפסוקים בראשית פסוק וילשת גם הוא כי הרע של הבל נתגלה באנוש, וזה שנאמר הוול קרא בשם בראשית ד' כי', ראשית תיבות הבל, וכך בראשית עבד עבודה זרה וייד בעמקי הקליפות, וידוע ושער הכוונות עני מזמור Shir ליום השבת דרש"ה, שהוא סוד הבל, שצרך לכוין דמשה רבינו עליו השלום הוא מתקן נשמות הבל ומעלה אותן בעת קבלת שבת מהקליפות, וזה מוחלין לו.

יהא חליך כו'. יש לפреш עם מה שאמיר מן הארץ זיל ונשר הכוונות כוונת העמידה דורשין וגבי ושים חלקנו עמהם דבעמידה, שאם מחמת אייה חטא גורם ליתן חלקנו לצדיקים אחרים, אנו מתפללים שיטון לאותן הבוטחים בשם יתרך ואין רוצים ליהנות משל אחרים, שבזה יחוירוה לנו כנסוב, והוא שאמיר אם יגרום החטא היא חליך עם אותן הוהרים לקיים שלוש סעודות כתקנום, שאין אוכלם הרבה בסעודת הבוקר כדי ליתן מקום לסעודת הערב, נמצא שאינם גרגורים אלא אוכלם לשובע נפשם, וממילא דין נפשם רחבה להתאות לשל אחריהם, ומר אמר מגומר היל בכל יום

לעבור על דברי חבירי, יודע אני בעצמי, שאני כהן אףלו היתי כהן בגלגול אחר, לדידי בתר האידנא אולין, ומכל מקום למעשה אם יאמרו לי חבריי לפי שיטתם עלה לדוכן אני עולה.

שולחן של זהב משוי ששה עשר בניו כי. אפשר לומר שהו מכונים על ידי זה כלות כוונת האכילה נשער המזוח פרשת עקבו, שנודע שהם שלשים ושתיים שניים שיש שעשרה למטה ושש שעשרה למלעה, והוא סוד א' בגנד חי"ג, וסוד האכילה ללוועם ולפרדר הדין להמתיקו, והמיתוק הוא לכלול החסדים בגבורות, וזה שתי פעמים מניין ששה עשר, אחד בזובב ואחד בכסף.

ע"ב אכיל מינה כולייתא. אפשר לפיה שבב אבר מחזיק אבר, ואמרין לעיל לא ע"ב כלות יעצות, ורבו אבחו קרוב למלכות הוה ועומד בפרק וכתיב ותשעה ברוב ייעץ ומשליכ"א י"ד), לכך הוה אכיל כולייתא בתחלת כל שבוע.

פרק י"ח קכ"ז ע"א ומני רבבי שמעון כדפירוש רשי זיל ברישא ז"ה חיין, ונודע אסור לעשות כן בפת אלא דבר מועט דהינו כדי סעודה אחת לצורך ביתו כפי מה שהוא, אבל לבבוד שבת שרי לכל שלוש סעודות עין יורה דעה סימן צ"ז וסעיף א' ובגהה שם, וזה שאמր מי הוה ידעתו דאתינא, דאם לא כן היאך ופליג בחדרא, שוב דקדקתי בדברי רשי"ז ודייה שלא כתבת שלא יגמר מושום אשוו"ג גומות, ונראה שלא גרס דילמא ATI כו', והיא גופא קא משמע לנו רשי"ז דהוי פסיק רישיה ודוק.

תוד"ה דכתיב כו'. דאיכא מאן דאמר התם שהוא חול וכו'. לכואורה

החרש היה להם לבaltı שמעו אל דבר זה, אלא ודאי חמרה ומיא קפחים והכי נמי קפחי לדידי.

קמ"ט ע"ב נמשכה ערלותו שלוש מאות אמה.-node מדברי רבני הארץ זיל דנובודנזר היה גלגול נמרוד, וסודו בכתור דקליפות בסוד רישא דרבה, ויש לפרש דכרצה העשות כן נתמעט ממדרגתו וירד מג"ר דקליפות שהוא קרוב לקודשה לו' תחתנות, ורמזו זה נמשכה ערלותו למטה שלוש מאות אמה שיצא מג"ר, וזה שנאמר שבעת קלון כו' ותקוק ב' ט"ז, נראה שהוא הולך וירד על דרך זה מדרגה למדרגה עד שכשגע למלכות דקליפות שהוא סוד בהמה טמאה, או' נטרד מבני אינשא ונעשה בהמה.

קנ"א ע"ב דוד מלך ישראל מת כו'. נראה לע"ד דנקטה לרבותה דאף על גב דכתיב ביה אף בשרי כו' ותהלים ט"ז ט', ואמרין וראש השנה כ"ה ע"א דוד מלך ישראל חיו וקיים, אפילו הabi מת מקרי לגבי דין ואין מחלין עלי, דיקא נמי דלגביו שמירה לא נקט דוד אלא עוג.

פרק ב"ד קנ"ד ע"ב מר סבר עדי צדרין אסורים כו'. מדרוקי אב"י בהא פלוגתיו דתנא קמא סבר דעתך צדרין נמי אסורי, שמע מינה דסביר אב"י לדינא דעתך צדרין נמי אסורי דהלהקה כרבבים, ומתՐצא קושית התוספות בר"ה והלכתא כו' ולקמן קנ"ה ע"א עין שם.

אפשרו להך מאן דאמר אכן לאוכחו שפיר דאין לומר דאולא לה שכינה, החזון בתר הци כשהלכו המלאכים ואברהם עודנו עומד לפני ה' נבראשית י"ח כ"ב, אלא צריך לומר ולהך סברא לא' זהה ליה להוכיח מרכזיב ויאמר ה' נשם פסוק ג', אלא מגופא דעובדא מדרשיך שכינה ואזיל בתר האורחים, וזה ליה למייר דכתיב וירץ לךראתם כו' נשם פסוק ב', ומדנקט קרא דויאמר כו' שמע מינה דסבירא ליה קדש הוא.

קכ"ט ע"א ואצטניאת כו'. בפרק הרואה נמי ע"א מוכח דמכח הפטرون דבר הריא מותה, וכך אמר כלחו מחילנא לך בר מברתיה דרב חדסא, וצריך לומר דהא והא גרמא.

זהא עבר מר כו'. לשםאל ולרב יהודה לא פרci להו הци, משום שלא היה לחו עצים כלל ופשיטה דשתי דמשום פקוח נפש, אבל לרבה צrisk לומר דהוה ליה עצים אלא דהוה צrisk שייהי קצת להבאים ולכך סלקא דעתיה דלא שרי, ומני דאפיילו הци באל תשחית דגופא עדיף דעד דאייתי להו מצטער.

פרק ב' קל"ט ע"א אי חכימת. פירוש ואיזוז חכם הרואה את הנולד, והוא שאמיר אי חכימת לראות שאינם בני תורה ואתו לאקויל טפי, שלח להו כדאיבעי להו להחמיר עליהו.

פרק ב"ב קמ"ז ע"ב ההרש היה לבם. נפל ליה בפומיה הци כמודבר על עשרה השבטים, דאו

ועל השלחן לא היה מונע המזווה מאשתו.

שם תיתי לי כי. יש לפרש על פי מה שכתב בשער הגלגולים והקדמה גן שבdoch גודל אפשר לשער הנפש רוח נשמה בלי הctrך לגלגול אחר בסוד נפשי אויתיך בלילה וישעה כי ט"ז, כשהשלים לתיקון הנפש ומפקיד נפשו בלילה תיקון הרוח עם כל זה ימשיך לו נשמה, והשתא ידעו השלמים הללו שבאו לתיקון אותה מצוה הפרטית להשלים תיקון הנפש, וכשנשלם התקון היה קורא להרוח כל אחד תיתי לי, היה קורא לרוחו או לנשמו שלא יצטרך להתגלגל.

קינ"ט ע"א תלת סאיichi כו'. ניחא לנו לפרש שהוא בשומרן כדפירוש רשי זיל ברישא ז"ה חיין, והו שמי רבי שמעון דהוי פסיק רישיה אצל אשוי גומות, ולא דמי לגורר מטה כו', אבל לשניא דילמא ATI לא משמע הци, ודוחק לומר דהיא תנא סבירא אליה כרבי שמעון בחדרא ופליג בחדרא, שוב דקדקתי בדברי רשי"ז ושיתם כל כך יותר מוצרך סעודה אחת לדידכו שלא נPsiyi כל כך האוכלם, אמרו ליה מי עדיפת מינה, דלבכוד שבת שרוי טפי כדאמרן.

רב חונא מדליק שרגי. אפשר דרוצה לומר שאור נרות שבבית, דאיilo

מוסכת עירובין

פרק ב' י"ח ע"ב וילך אלקנה אחריו אשთ. רשי זיל גריס ליה. אף על נב דהתספות בברכות וס"א ע"א ד"ה אלא כתבו דשבוש הוא שאנו במקרא, יש לומר דהינו קרא דכתיב וילך אלקנה הרמתה על ביתו ושמואל א' כי"א, והוא ליה למימר אל ביתו, אלא הци אמר היה הולך על ביתו שהיה אשתו טפל לה, על דרך ייבווא האנשין על הנשים ושות ל"ה כ"ב, טפלים להם לפלי שלא נתנו הנזמים לעגל, והכא נמי טפל לה, וממאי קרי ליה טפל אלא לומר שהוא הולך אחריה, ואורה דש"ס דמיית קרא באופן דלא כתיב אלא לפירוש טפי, כמו ונתן הכספי וקס לו ונשבת קכ"ח ע"א.

יעין שם, והשתא חשו רבנן דילמא זימני שיבוא לעולם איזה ניזוץ טוב שבו ויבא באויה צורה שהיה הרע דהינו ענק גדול, ובעינן למידע דינה דהאי גברא אי איתרמי דלית, והיינו טעמא נמי דבכל הנך הזכות הזכירוהו בלשון זה עוג מלך הבש"ן ולא אמרי בקיור עוג, ומה מתוק לחci לפוי זה הא דמשני דלא קתני גבי הכל לפוי מה שהוא אדם ממש דaicא ננס באבירי, שהרי עוג גופיה הכי הוה, כמו שאמרו ז"ל ותרגומ אונקלוס וויתן בן עוזיאל על פסוק הנה ערשו כי ודברים י' י"א, שהיה גוף גודל כמו תשע אמות שלן, וגוף איניש דעלמא هو שלוש אמות של, ומסתמא אם יבוא הטוב בדמיינו יתרמה לו גם בזה, הילכך שפיר משני דלא סגי למייב לה ארבע ממשותיו לך קצת משכרו בעולם הזה מה שאינו כן הבעל תשובה.

פרק ד' מ"ז ע"א ואמ חור בו כי.

איכא למידך ממש לא כתיב רמו ליה בההוא קרא גופיה דממדבר מתנה ובמדבר כ"א י"ח כי היכי דכתיibi כלחו אידך, ונראה לע"ד דהכי קאמר אם ממש אדם עצמו כמדבר ללמד תורה לכל בחנים יהיה שכרו מודה בנגד מרדה, כשם שהוא נתנה במתנה כך התורה ניתנה לו במתנה, וכיון שכן שאינה שלו בתורת מקה אלא במתנה זוכה לנחלת אל דהינו יעקב הנקרא אל, שאם לא היה אלא בדרך מקה הוא כל הנחו מילדי דתניין בפרק המוכר את הבית ובבאה בתרא פ"ד, והילכך אף על גב דבעל הבית שהוא הקדוש ברוך הוא מכר לו בשכווא את הטרקלין שהוא עולם הבא לא זכה בפרוזדור, כמו דאמר התם וס"ד ע"א

ס"ח ע"א ואי אקני להו פטא בסלא כו. ציריך לומר שהוא מקמי דמלך רבה, ראם לא כן הוה ליה לרבה לمعدב הци לדידיה בההוא זימנא היה יכולת בייחו, והז טעם דקאמר אב"י ואי אקני כי מהני נמי לרבה.

שם ע"ב ואמר להם רבנן גמליאל לבניו כי. אחר שאמר כן אביו לדידיה כדתנן במתניתין וס"א ע"ב ואמר לנו אבא, ולא מסתרב דפליגי תנאי בהci, או דתרי עובדי הוו, אבל לא בעית אמא דלקמן וס"ט ע"א ציריך לומר דתרי עובדי הוו.

ע"ג ע"א Mai טעם דרבי יהודה בן בבא כי. טעםיה דרבי יהודה בן בתירא מההיא דרבי יוסי שבת קי"ח ע"ב לא קראתי לאשתי אשתי אלא ביתי, וכתיב נמי וכפר בעדו ובعد ביתו ויקרא ט"ז וו"ז וופע על גב דההיא שעתא לא הויה דירא בהדריה.

פרק ז' פ' ע"א אמרו לי סבי דפומבדיתא כי. נראה רטעות סופר וציריך למחוק תיבת לי, דמכדי סבי דפומבדיתא מאן ניהו רב יאודה (סנהדרין י"ז ע"ב) ובפרק עשרה יוחסין אמרין וקידושין ע"ב ע"ב יום שמת רב יאודה נולד רבא יום שמת רבא נולד רב אשוי, ואמיר חבירו דרב אשוי הו.

פרק ח' פ"ו ע"א רבינו מכבד עשרים. לו נאה וכן לרבי עקיבא שלא מצו למימר דמחנפי להו ליהנות משליהם דלאו לדידחו צרכיו, אבל לאחרינא אותו למחשידה.

צריך ליה ל, אבל בהיותה מתנה הא אמרין החתום וס"ה ע"א דכלכלי עלמא זכה בכלן DSTMS נתן בעין יפה הוא נתן, וכיון זוכה גם בפרוזדור שהוא העולם הזה עולה לגודלה מיד בעולם הזה, וזה נחללה בלי מצרים כי יעקב ושבת קי"ח ע"א בין בעולם הזה ובין בעולם הבא, מציך וטוב לו צדיק גמור וברכות ז' ע"ב, ואם הגיס דעתו דתו איינו צדיק גמור, אפילו חזר בותו לא מץ' להיות במדרגות צדיק גמור אלא בעל תשובה מיקרי, ואיברא דלעולם הבא ינשא ואפיקו יותר מהצדיק גמור כמאמרם ז"ל וברכות ל"ד ע"ב, מכל מקום בעולם הזה מיהא לית ליה, ממש הци לא כתיב בההוא קרא דנהليلא נשם פסוק י"ט דמיiri אף בעולם הזה, ומומצא דבר נשמע טעם ממשי לעולם הבא במקומות שבבעל תשובה עומרין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, לפי שהצדיק גמור לקח קצת משכרו בעולם הזה מה שאינו כן הבעל תשובה.

פרק ו' ס"ג ע"א איזיל לשאול בלבד ולד. מדה נגד מרדה, לפי שהتلמיד קריי בן והרבר אב (ספר ואותחנוני ז'), וזה שביקש להיות אב קודם זמנו קמי רבייה, עונשו הוא שלא יזכה להיות אב ממש.

ס"ד ע"א אפילו בעל בנכסי אשתו. אף על גב דלאו חדתי ניהו לגביה דמকמי הci נמי הוה ליה ביפורתיהן מיהא, ואפיקו עבר עסקא ורשות, דמקמי הci קרנא נמי הוי ליה, ואפיקו מצא מציאה, אף על גב דלא אוושא מילתא.

פרק י' צ"ו ע"א רב זביד אמר זה כי. נראה כו. נראה לע"ד דתיבת או"ת רמו למוחין שהארtan מקיפין על ראש ז"א מלכות דצל"ם, וממנו יוצא בחינת התפליין על ראשו, כי האל"ף רמו למוח חכמה והתייז למוח בינה בסוד תש"ת רמו לקו הדין והויזי רמו למוח הדעת תרין עטריין, וזה שאמר שצרכין או"ת אבל בשבתו הן גופן או"ת, רוצה לומר שנכנים בתוך ראשו ונעשים בו מוחין פנימיים ולאך אין מניחין תפליין.

מסכת פסחים

פרק א' ג' ע"ב תוד"ה כל היכא כו' למדנו שלעולם כו'. והוא והוצרך בשלשה מקומות, הוא ודמן בהמה כו' ובראשית ז' ב', ח' לומר דאפיילו כמספר על עני בהמה ישתדל בספר בלשון נקיה, וקרא דכי היה בר' נדברים "כו' כ"ג י"או קמשמע לו נידוש אחר, דאפיילו כshedaber בעניין דאין שצרכיך לדבר בבדור שלא ליתן מקום לטעות אפיילו בכ"ג קרא דשאול ושמואל אי כ"ז קמשמע לו דאפיילו בעת כעסוייה, ואידך קרא כיוונו התוספות באומרים שלעולם.

פרק ב' כ"ב ע"ב כיוון שהג夷 לא את ה' אלהיך תירא נדברים "כו' פירש. ובשלמא اي זהה כתיב תירא את ה' אלהיך זהה סמך את למורה, זהה דריש כדדרש בעל כרחו בקרא דווערטם את ה' אלהיכם ושמות כ"ג כ"ה" ודברים ושאר קראי הדמיין לו, כגון שני מיני עבודות על מנת לקבל פרס ושלא על מנת, וכדראמרין ולקמן כי ע"ב לעולם יעסק כו' אפיילו שלא לשמה דמתוך כו', והכא נמי אפשר דזהה דריש חד לריאות העונש וחוד ליראת הרומים, אבל השטארכתי את ה' כו' לא מצי למדרש היכי ולכך פירש.

כ"ח ע"א הינו דامرainer כפה דחטא כו'. נראה לע"ד שהיתה

כונתו ללמידה וכות ע"צמו, דאף על גב דהה מלוד שאין מיויחס כדריש רשי' ודה איז בחד לישנא, אפילו היכי הויאיל ואיזו גופה הגון בשר הוא ללמידה, ולא קפדיין אפילו יהיה פיסול במשphantו כל שאין הפיסול בגוף, כי היכי שלא קפדיין באוכלי ולא יכולו לפוי שאין פיסולו בגוף, נמצא דשפיר הוה ירע רב שמלאי מאיז דהה ליה לרבי יוחנן לשוני, ורבו יוחנן הבין כוונתו והילך אמר ליה הויאיל וצורבא מרבען את תא ואימה לך.

פרק י' ק' ע"א

הgam לכבות את המלכה כו' (אסתר ז' ח'). נראה

לפרש דרבי יוסי דיק בדבורי רשב"ג דמתקאמר נפסיק סתם משמעו שלא סגי ליה בפרישת מהה אלא הפסק גמור בעקיית שלחן, והינו דקאמר ליה בכל יום אתה מחביב דברי דאפיילו פרישת מהה וכיודש לא בעי, ועכשו אתה מחביב דברי יוסה לגמרי דבויות עקרית שלחן ממש, ואיפלו אם באט לחוש לדבורי רב' יודה לא היה לך להזכיר עקרית שלחן ממש, דלאו אורח ארעה הויאיל וכבר קידש היום, והשלחן הוא חד מארבעה תיקוני שבת כלה מלכתא מטה ושלחן וכסא מנורה כדאיתא בזוהר, ואילו עקרת לה משקידש הם מיהוי ממש ככובשת את המלכה אחר שכבר היא עמי בבית, וזה שאמר הגם לכבות כו', כלומר לא סגי לך בפרישת מהה בעלמא, והשתא על פי דרכנו את שפיר דסמרק ש"ס לזה אמר שמואל אין הילכה כו' אלא פורס מהה כו', שבזה מורה רב' יוסי לעני מעלה דהיכי עדיף.

פרק ה' ס"ב ע"ב רב' מה בין לשמו כו'. נראה לע"ד שהיתה

ותבשיל, שהיא חמירה על עצמו למעשה כסבירת בית שמאן וביצה י"ז ע"ב) אף על גב שנשנתו מחסド אבוחון דברת היל, והוא אפילו, אדם לא בן מאי שנא זו דנקט משאר מצות דרבנן.

ל"ד ע"א תננו רבנן וננסכו כי ובמדרש נשלתי מה"ר יצחק צבי נ"ז, ועריך עיין בסברא להו לרaben דקראי דוננסכו מירי בין העربים, והרי קרא כתיב אחורי במנחת הבקר וכנסכו דמשמע אפקא שלימוד ערבית משל שחרית, והאי קרא בשל בין העربים מירי דכתיב ואת הכבש השני כי, וכותב עליה במנחת הבקר וכנסכו,ותו במאי פלגי והרי בכל תמיד אמרו הננסכים שלו, ובשל שחר כתיב וננסכו רביית ההין, מדקאמר אחורי בשל בין העARBים במנחת הבקר וכנסכו משמע דוננסכו מירי בשל שחר אם כן לא צריכין ללמידה אחד מבעליו. והשבותי שלא קשה מידי, דהרי בספר פרשת פנחס פסקא ל"ז תניא ואת הכבש השני תעשה בין העARBים למה נאמר, לפי שהוא אומר את הכבש האחד כי, הרי שלא הקריב של שחר שמע אני לא יקריב בין העARBים תלמוד לומר השני תעשה בין העARBים, מגיד שם לא הקריב תמיד של שחר מקריב בתמיד של בין העARBים, הא למדנו מכאן דרך קרא בתרא יתרא דיואת הכבש השני לא שייך כלל ואינו נדרש לפניו, אלא hei גמירי רבנן דרך קרא באפי נפשיה הוא נדרש מיילה מרין תפילה דאברהם ואנו לא מציין למילך תפילה מתפילה עצמה.

שם אפילו עירובי תבשילין. נקט עירובי הרמב"ם בהלכות תמידין ופרק אי הלכה י"ב

מסכת ביצה

פרק ב' כ"א ע"א עורבא פרת. כל כי האיגונא אני רגיל לפреш שהיתה כוונתו דמוכן היה להשיב שואלו דבר, אבל לא עכשו עד שתתישב דעתו, וכי על העורב של נח בזמן המבול שלחו נח בשילוחתו לא השיבו היה שעתא דבר, אלא כתיב ויצא יצוא ושוב עד יבשות המים ובראשית ח' ז', ובמדרש נבראשית רבה ל"ז ה' אמרו מוכן היה העורב לשילוחות אחר זמן בימי אליהו וזה עד יבשות המים, והוא שאמיר עורבא פרח ולא חזר להשיב לפוי שהיה מוכן לאחר זמן.

מסכת יומא

פרק ג' כ"ח ע"בnan מאברהם ניקום ונגמר. פירושו אטוナン מצין מקום במדרגה גוזלה כמו אברהם שהוא איש החסד דמצית למגמר מנייה, דילמא איזה שניyi דלפי מודתו לא זהה מציא לאחרyi טפי להתפלל בשעת הדין ומשום הכל כי זה מצלוי כי משחרyi כותלי, דاكتי לא נקרא ערב עד שיש ומהצה, והילכך לכולי עלמא נימא דזמן מנוחה אין מתחיל אלא משיש ומהצה, ועל דרך זה יש לפреш גם כן מה שאמר רבא אחר בר שאני אברהם דצעוגניות גוזלה כי אי נמי משום רזקן כי, ומה שאמר תנא גמר דין כי הבי פירושו, השתא תנא גמר דין שלא יתבטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו שביטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו שודו באחוריים נ"ח של"ז פ"ב, וזהו דרבא הוא סוד המלכות דקליפה ולאחריה, וזה שאמיר דא דא בלשון ניבא שלא היא עוד שופט ווקן כי והיא גורה קשה להשתכח תורה מישראל חס דקלילה זו סורתת הקודמות, דברישא ניבא שלא יתבטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו שולום, ולכך לא נתקרויה דעתו עד תוהיה בויה שעמי הארץ ימשלו עליהם, והינו דאמיר רבנן וסנהדרין צ"ז ע"א בעקבות משיחא חכמתם סופרים תשרה שלא יתבטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו תהיה בויה שעמי הארץ ימשלו עליהם, וזה שאמיר ירhabo הנער בזקן וישעה ג' ע"ב, הי"א גימטריא עשרים ושש וחמשה הייל"א גימטריא ארבעים ושש מילוי שם ע"ב ודר"י י"ז, הייל"ק גימטריא מאה

לשון רבים דהינו תרתי פט דעתו.

חמשים ואחת אהיה דההין, חוליא"א גימטריא חמישים ותשעים הויה דההין והמ"ז.

קי"ח ע"ב הדרה בעיקרי בתים. הוא סוד ראש הבריאה, דהינו עיקרן של בתים בראשיה עשרה, ושם הכנסת ישראל יורדת בלילה בגאות בסוד נקודה כנודע וס' הליקוטים שיר השירים פסוק אל תראוני בעוננותינו הרבנים.

קי"ט ע"בoli נאה לברך. משום רקימא לנ' אורח מברך נמרן בש"ע אורח חיים סימן ר"א סעיף א', ודוד הוא סוד המלכות סירה דלית לה מגרמה כלום, והרי הוא במדרגת אורח שהוא מברך כדי שיברך לבעל הבית, וזה שאמיר ובשם ה' אקרא ותהלים קטע ז' ג'.

מסכת חגיגה

פרק ב' י"ד ע"א ולא נתקרויה דעתו עד שאמיר כי. נראה לע"ד דקלילה זו סורתת הקודמות, דברישא ניבא שלא היא עוד שופט ווקן כי והיא גורה קשה להשתכח תורה מישראל חס שביטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו שולום, ולכך לא נתקרויה דעתו עד שלא יתבטל הגורה שתהיה באפין אחר, דהינו תהיה בויה שעמי הארץ ימשלו עליהם, והינו דאמיר רבנן וסנהדרין צ"ז ע"א בעקבות משיחא חכמתם סופרים תשרה כו, וזה שאמיר ירhabo הנער בזקן וישעה ג' ע"ב, הי"א גימטריא עשרים ושש וחמשה הייל"א גימטריא ארבעים ושש מילוי שם ע"ב ודר"י י"ז, הייל"ק גימטריא מאה

והשתאתו ליכא לאקשוי ולמיינדר דעל כרכח קרא دونנסכו רביעית ההין מייר'י בשל שחר מרכטביב בתריה ואת הכבש השני מכלל דעד השטה לאו בככש של בין העربים מייר', דלעולם נימא דהך קרא دونנסכו מייר' שפיר בשל בין העARBים דמניה סליק ולא תקש' מקרא דברתיה, דההוא עניין אחר הוא כדאמרן, והינו סברא דרבנן דכי כתבי נסכים של ערבית כתיבי ורשחרית ילי' מניה ורב' סבר איפכא.

לפושי דהכי קאמאר, שאם לא עשו בברק יעשו מיהא בין העARBים ויעשו גם כן עמו כמנחת הבקר וכנסכו דידיה כלומר ערבע דמפרש ביה קרא לעיל, ולעלום סלקא דעתין דשל בקר לא בעי נסכים הילכך בעין למילך משל ערבע.

פרק ד' ט"ל ע"ב וכבר אמר השם ונשמע קולו ביריחו וכו'. נראה

לעד לפרש בהורמנותיה דקודשא בריך הווא ושכינתייה, כי הנה גודע ושער הכותנות עניין ראש השנה דרוש ג', יום הכהנים דרוש ד' סוד הנסירה שלאה הנקראת ירושלים נינסרת כולה ביום ראש השנה אבל רחל לא נגמרה נסירתה עד יום הכיפורים, ומלאות רחל נקרא ירידיו סוגרת ומוסגרת עין במאורות נתן, וזה שאמר כאן כי כשהוחcir כהן גדול עשר פעמים על גב דלאכורה קשה מקרא דברתיה כי היכי דקשייא לך, דmercטביב בתה היכי ואת הכבש השני כו' מכלל דעד השטה לאו בשל בין העARBים מייר', לכוי תידוק לא קשייא, והכי קאמר בשלמא לרבןן אף על גב דלאכורה קשה מקרא דברתיה כי היכי דקשייא לך, דmercטביב בתה היכי ואת הכבש השני כו' מכלל דעד השטה לאו קשייא דההוא באפ' נפשיה הוא אלא לרבי וכו', זו היא העצה של שמוועה ולעלום בין למיר ובין למיר לא כתיבי נסכים אלא בחה, ומאי דכתיב בקרא בתרא כמנחת הבקר וכנסכו לרבי היכי פירשו, אם לא נעשית כבש בברק תעשה מכל מקום בין העARBים הכבש וגם המנחה והנסכים כרכטביב בברק, ומיהו מייא ליכא למילך דבעי נסכים בין העARBים, דיש לומר דהכא שאני לפי שלא עשה בשחרית משום היכי צריכין למדוד ערבית משחרית, ולרבנן יש לומר דידי' כי בהך קרא בתרא דהוה ליה למימר כמנחת וכנסכו הבקר ואמאי כתיב כמנחת הבקר וכנסכו, מכח זה סברא רבנן דaiccia

דגוזל בדחו וחשיב לאטאפויסי אדרא, נמצא שהיה זוכה להשגה פרטיט ואינו נהון בהסתיר פנים ואין לשטן שליטה עליו ולא שיק' בגיה חושא ודלאפוח פוי לשטן, אבל לכולי עולם לא לימה איניש היכי, ומוכרח הוא לפירוש היכיadam לא אין היכי שבקיה ריש לקיש למתרגמינה למימר היכי, והרי כל מיידי דאכ'י דגור אומר לא לימה איניש היכי אינה אלא מכח מימרא דריש לקיש גופיה, ודוק.

ו"א ע"א רשי' דה כתובתן מאתים כו'. נשאה סתם ולא פירש כו'. ידוע דלאו אורחיה דרבינו זיל' לפреш המשנה על פי המסקנא, אבל בגין קא משמעו לען דפשתא דמתניתין מدلא פירש מורה היכי דבכל גוונא אייר' אפלו לא היכיר בה, ובזה ממילא תדע אמא ניחא ליה לש"ס במסקנא וע"ב למימר הדר ביה רבא מההיא ולא קאמר דמאידך הוא רהדר ביה, משומ הדשתא מתוקמא מתניתין כפשתה אפלו בלא היכיר בה פלי'ג, ואין צורך למה שכתבו התוספות בר'ה הדר ביה וכו'.

ובדף ראשון הופס דיבור זה אחרי דף צ"ז.

ב"ה ע"ב רשי' דה חזיה לרבי אלעוז וכו'. שמע לשון זה וכשאמר לשון זה וכו'. כל לשון לשון תפיסיה לרשי' הכא, ונראה שדבר גדול למדנו רבינו הגדל בלשון של זהורית שלו, והינו דaiccia למידק בסוגיא אמא ריש לקיש חזיה לרבי אלעוז בישות ומנא לה דרב' אלעוז שמע מיל' מרבי יוחנן, דילמא מסברא דנפשה קאמר וכיון

מסכת כתובות

פרק א' ח' ע"ב רבים שתו לימה וכו'. פירוש בעלמא בשאר אבלים, דבשלמא גבי רב' חייא בר אבא

יאודה דקתני אם נשאל והפני עצמו זהה בפני עצמו, והוא ליה למייר אם נשאל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, אלא כי אמר אם שאל אחד מהם עלי ועל קאמר אם שאל אחד מהם עלי ועל חבירו, אם היה שאלתו זאת על זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ששאל על עצמו וטירוהו ואחר כך שאל על חבירו טהורות, ואם שאל על שניהם כאחד טמות, ורבי יוסי פליג ואמר בין כך ובין כך כו', והשתא דאשטעין רבא דבבא לישאל עלי ועל חבירו בכת אחת בהא נמי לא פלייג, שפיר מקשי בין מרבי יאודה בין מרבי יוסי דהכא כת אחת דמי. והבן.

שם ע"ב גمرا מי אמרין מה לי לשקר או דילמא כו'. הכי אמר אף על גב דגנו גמור ליכא, דילמא הא דלא אמרה נחבותי מושם רסברא דהא עדיפא לה למייר בהדריא לא נתמאת, دائ הוה מגו גמור לא שייכא בעיא, דפשיטה אמרין מגו, והכי נמי גבי מעשה דנהר פקוד התם נמי ליכא מגו גמור, דילמא לא רצה לומר באורחא דנרש אולי משום דידע בנפשיה דאייא אישוי דחויה באורחא דנהר פקוד, והילך בחר לו לומר אין באורחא דנהר פקוד אולי מיהו בההייא שעטה העברנא אותו מעבר לא הו מיא (ולא כבל אורחא הו מיא), שידוע הוא דבומן שעבר אותו מעבר לא הו התם איינש, והילך לא אמרין מגו אלא מה לי לשקר.

ואפִילוּ שפהה דידה מהימנא כו. דרייק הש"ס במתניתין

תוד"ה הבא לישאל כו'. אין לפреш שבא כו'. כוונת דבריהם דקשיא להו על פירוש רש"י ור' ומאי דMRI יוסי קא פריך, ראם כן אמר אצטריך הש"ס לאתו מלתיה דרבא הא בלא זה מפשטא מתניתין הוה מציא למפרק שפיר מסברת רבי יוסי, דמודקאמר בין כך ובין כך טמאים ומשמעות דבריו בין שבאו לישאל בזה אחר זה זה בין שבאו כאחד, ממילא כאין גונא בא לישאל עלי ועל חבירו לרבי יוסי דטמאים מכל שכן רבאו בזה אחר הדא רבי יוסי בכל גונא מטהמא, אלא מוכחה דכונת הש"ס לאתו מלתיה דרבא משום דתיקשי אליבא דכו' ראמרי אליביה דרבי יאודה.

ומעתה לבא אל המכון אייכא למידק במלתיה דרבא, דבשלמא Mai דASHMUNIN בזה אחר זה דברי הכל טהורים אצטריך משום דברי יוסי אמר בין כך ובין כך טמאים ומשמע דרוצה לומר אפלו בזה אחר זה, משום הци שפיר קא משמעו לנ דליתא, דבאה לא פלייג רבי יוסי, אלא מיהא Mai דקאמר בכת אחת דברי הכל טמאים Mai קא משמעו לנ הא בהדריא שמעין לה לרבי יאודה דקאמר שנייהם כאחד טמות, אלא מוכחה דהיא גופה קא משמעו לנ רבא דבבא לישאל בכת אחת עלי ועל חבירו בהא נמי לא פלייג ולכלי עלה טמאות מכל שכן דבאו לישאל שניים כאחד, ולאפוקי מסברת רש"י, והינו דקא משמעו לנ רבא, ונראה דרייק רבא כן מלישנא דרבי

לבעלה כהן אסירה ولבעלה ישראל לדעתו של רבי יותנן, דמעשים בכל יום כמה זמני גברא רבה אמר מילתא ואיתמר ממשמה גברא רבה אחרינו כוותיה, אלא יתכן על פי מי אמרין סנהדרין פ"ט ע"א שאין שני נביאים מתנבאים בסוגנון אחד, והכי נמי אפשר לכין הענן ולא המילוט, והכא כיו' דשמע ריש לקיש מרבי יוחנן אותו הלשון שאמר רבי אלעזר בדומו צלמו אותן באות, ממילא הבין ריש לקיש שאי אפשר שכין לדעתו אלא מוכחה דשמעה מהימנא, ומושום הци תני עדם, דתרתי בעין חדא שתעד על כלחו חוץ מגבירתה ושפהה אחרת לגבירתה של זו, ועיין מה שכתבתني لكمן בש"ס וע"ב ד"ה לשון זה כו'. וכן.

גם דבר זה הורפס בדף ראשון שלא במקומו וכן הדיבורים שבדף כ"ז. והורפסו כסדרם).

כ"ז ע"ב תוד"ה על ידי ממון כו. נראה דמותרת כו. ובדבר שאחר זה נמי כתבו על ידי נפשות כו' הינו אפלו לבעלה ישראל כו. כוונת הת Sofot ז"ל מבוארת לע"ד דקשיא לה במתניתין דיקא דריש אדיוקא דסיפה, דרישיא תנן על ידי ממון דוקא חדא ושריין דתלין להקל.

גמרא בעי רבי ירמיה כו. יש לפреш צרכי הבעיה בפלוגתא דרבי יאודה נשיאה ורבנן ולעל לפום פירושא דרבינו חנן, דמן דלא קשיא לה ולא מידי הינו משום דלא מסתבר לה דתלין להקל ולמייר אכל חדא הינו הרישיא תנן על ידי ממון מותרת אך אפלו לבעלה כהן, ובסיפה על ידי נפשות אסורה אפלו לבעלה ישראל ימיון והינו מלטה פסיקתא, ושלא על ידי ממון ולא על ידי נפשות ממש בגון שבואה, התם

היכל לא שבועה בהיכלו של מקום ע"ב.
ונראה לפرش דרצונו לומר דלאו בבית
המקדש קמשתבע,adam בן אינה שבועה,
כיוון דרי' לאו בזמן הבית היה, וליכא
למימר בה כבairך, אלא ר בשל מעלה,
עדיף מנשבע בשמיים שלא הי' שבועה,
מיוז הכא וראי בכבודו של מקום קאמר,
נדתיב ובהיכלו כלו אומר כבוד, ידווע
היכל גימטריא ארנוי, והוא ליה נשבע,
אחד כתבי מצאתי להרב ע"ח זיל שחילק
בדברי במ"ש ההגהה ושמחה מאר.

תזוד"ה שפיר כו'. והלך עם אביו כו'.
באו לחדר על פירוש רש"י
זה אהא', ראיilo רש"י כתוב שהלך אביו
שם והוליכו עמו וגדלו שם כו', ומילשון זה
דראה ודוקא לפי שהוליכו אביו בקמתנותו
眞實 דכשנתגדל מסתמא נשתנית
משמעותו, מושם הci קאמר ליה רב חסדא
שפיר קאמר לך, הא אילו הלך בבחירהו
אף על פי שעכשו נתמלא זקנו לא הוה
קאמר ליה שפיר כו', וזה וראי ליתא
עדמייתי ראייה מיויסף שהיה בן שבע
עשירה שנה כשהלך מאביו, מושם הci קא
יעייק התוספות למימר והלך עם אביו כו',
להbeci קאמר רב חסדא כו' כדאשכחן
גייסף עד כאן לשונם, כלומר השתא
אמרון והלך עם אביו דמשמע בחור,
שפיר מיתני ראייה כדאשכחן בייסוף.

תוד"ה אמר ליה כו'. נראה לר"י כו'.
כל פירושו וה כבר רמזו רשי'
על כדרכו במה שכתב יול איתינחו את
להנחו סהרי המכירים אותו ויעידך שאינו
נון אביך. ומכל מקום אייכא חידושא
בדברי התוספות, דאיilo מפירוש רשי'

הינו מקמי דתיסק אדרעתין שריותא דמסיח לפי תומו, אמנים אחר שנגלה חילוק זה מכח הברייתא דלקמן דהוכחה לשוני כי תניא ההיא במשיח לפי תומו, מעתה تو לא מוקמינן למתניתין בשפהה דידיה דתיקשי דיוקא דלעיל, אלא לעולם שפהה דידיה לא עציריך לאשמעין רפשיתא הוא דמאחר שאין לבה גס בה שדרינה בעבר ושפהה דעתמא, וכלהו ילפין מאפילו עבר דתני תנא, ואפילו שפהה דיתיר הוא ודאי דלשפהה דידיה אתה, ומיהו אי הוה תנוי ואפילו עבר ושפהה הוה משמע שפהה (דידיה) דומיא דעבך, מה עבד בתורת עדות אף שפהטה נמי בתורת עדות, משום הци פלגינחו במלאת ואפילו לומר הא כדאיתא והא כדאיתא, עבד בתורת עדות ושפחהה כראיתא, במשicha לפי תומה.

דרמדאשמעין אפילו עבר דמהימן למה להה למימר נמי ואפילו שפהה, הא פשיטה דהינו עבר ההינו שפהה, אלא ודאי היא גופה אשמעין בהז' יתרו דאפילו שפהה דידה מהימנא.

אמר רב פפי כו' רב פפא אמר כו' רב אש' אמר כו'. רב פפא ורב אש' כרב פפי לא קאמרי משום דקשיא להו Mai بشבואה היקל, וכי אויז קולא יתרה מצינו בשבואה דליתא בהז', הר' בשם שבשבואה האמינו אפילו לעד אחד ואפילו פסולין עדות הци נמי הכא, ואיי קולא דמחבואה כרעלעיל (ע"א) הא לא שייכא בהז' מגורשת, וכל מה שישיך בה דינה כשבואה ומאי שנא בשפהה דידה שלא יהה דין שווה, רב פפי ורב פפא כרב אש' לא קאמרי משום דקשיא להז' דאם

זיל איתי סהדי כו'. צריך לומר דבר חסדא סבר כרב נחמן ורבי יוחנן דלעיל בפרק קמא דף י"ב ע"ב גבי מנה לי בידך כו' ואפילו בבררי ושמעא המוציא מחבירו עליו הראיה, دائمו לרבות הונא ורב יאודה ברוי עדיף והכא נמי ברוי ושמעא הוה.

דעתך עלAMI. פירוש לעולם כשהיתה**יוצא** היה דעתך עלAMI להוליכה עמי בעניין שלא זהה מתווך ידי, אך לא בבןAMI מהני שדעתו עליה, הואיל והוא היה יוצא השדה ללקט עצים והיא נשאהה בבית עם הגוי.

חידוש טפי מעבר וכבר תני ואפלו עבר, ואית נמי בעי למתרנניה הוה ליה למימר ואפלו עבר או שפה ואמאי הדר למתרנני ואפלו שפה, אלא מוכח דבשפה אשומענן חידושא דין טפי והיינו דאפלו שפה רידה. ומאחר שפסקו

ראשי ד"ה המעוון הזה כו. עיין מה שכתבתי בספריו השונים לדוד ובערך ב' משנה ט' תוספות יום טוב ד"ה המעוון כו פפא, חל עלינו חובת ביאור אלביבה מנוקה ומשופה מכל קושי, ונימא אכן דהא דקא משני רב פפא הא בשפהה דידיה כו'

רבים ניכר בכתוב זה בכאן ולא סמרק על מה שאמרו בסוגין כדרכו, שלא תימה דהא והוצרך תלמידו למחיב טעמא משום דגilio מלתא בעלמא הוא, היינו כי היכי דתתי מותניין בכלל עולם אפלו כמו אמר כתובת אשה דאוריתא וכי' כמו דאמר ר' מאן דאמר דרבנן אין היכי ע"ב, ומיהו למאן דאמר דרבנן אין היכי נמי דין ציריך לטעם זה, דבלא זה נימא טעמא דכון דכתובה דרבנן הימנו רבן בדרבנן וככדרמן בקיים שטרות, משום היכי כתוב רשי' דליתא והכא לא שייך טעם זה, דאדרבא למאן דאמר דכתובה דרבנן וממן התורה אין חייב כלום אם כן כל שכן דבעינן עדות מעלייתא דאפקוי ממונא הוא, ועל ברוח אין לנו טעם להאמינו על הכתובה אלא מאן דאיתמר בגמרא דגilio מלתא וכו'.

תוספות סוף ד"ה ואם היה כהן וכו'. דיני שחיטת חמירא ליה אפלו לכחן עד כאן לשונם. כוונתם מבוארת דאותו לאפקוי מפירוש רשי' שכותב ואם היה כהן אפלו לא נישאת לא תדור במביי, دمشמע מזה אפלו לא ניסת וכל שכן ניסת דבעיא הרחקה מן המביי, ולכך כתבו התוספות דאיינו כי, שאם ניסת לא בעיא הרחקה כל כך רק מהשכונה בלבד רחמירא ליה רמה לי ישראל ומה לי כהן, ומה שכותבו לשינה אפלו לכהן היכי קאמר, לא מביעא לשישראל דעת האידנא דניסת מרחקין לה, רודאי סגי לצאת מהשכונה ולא בעין טפי רחמירא ליה, אלא אפלו בכחן דעת שלא ניסת העדרין עובדא לעיולה בתוך המביי רק

פחותו פחתו לו, اي אפשר לומר כן דהא תניא בריתא אחריתא אם היתה חצר שלה הוא נדחה מפניה, וליכא למיימר דהך בריתא נמי בנכסי מלוג, דתרתי בנכסי מלוג למה לי, אלא וראי בנכסי צאן ברזול מתנייה ואפלו היכי הוא נדחה מפניה.

דילמא דאגיר מיגר וכו'. שהרי המשכיר סטמא דמלתא השכיר לבעל ולפיקד יש לו יתרון עליה, אבל בחצר של שניהם שיד שניהם שווה בו לא ידענו.

שם והוא שיש גдол עמו וכו'. מתניתין נמי דיקא, שהתחילה בלשון רבים נאמנים להיעד וכו', ומסיים בלשון יחיד נאמן אדם וכו' לומר ודוקא חד מניחו נאמן, וליכא למיימר חד לחודיה, דפשיטה דלקויים שטרות בעין שנים, אלא על כרחין דaicא גдол בהדריה.

אבל אחיו דלית ליה וכו'. ואילו אשמעין אחיו זהה אמינה אבל באבי ורבו לא בעין אפלו גдол עמו קא משמען. והשתא את שפיר דמעיקרא מיתי התלמוד הרין שחדיש רב הונא והוא שיש גдол כי ואחר כך עביד הערכותא, דלא כורה איפכא מבעי ליה, דהא צרכותא היא לפרש מתניתין ומירא דרב הונא הוא דין מחודש, ולהרכנו ניחאadam לא בן תקשי ולישמעין אחיו וכל שכן אביו ורבו, אבל השთא ניחא כדלעיל.

רש"י ד"ה אבל אין נאמני וכו'. כתובה הינו טעמא וכו'. מה שהוחץ

ולפסולי עדות ואפלו חור לחוד, והילכך שפיר הואلن למיחס שמא תאמר טהורה היא כיון דאייה סברא שאין דבריה מועילם, ולא להיעד נתכוונה אלא באותו כלל לא מפטר בזו, והתוספות חדשו דאפלו אם יאמרו שאינם יודעים מיקרי תרתי ולא עבדי, ומוכחה הוא דאם לא כן הוה ליה לההואacha כאשר ליה רב חסדא תרתי לא עבדי להשב אכתי שהוא יאמרו שאינם יודעים משום דוחלו מיניה, והינו טעמא דריש' פירש בתרתי לא עבדי, חודא דשתקי מלהיעד אמרת וחודא דמסהדי שקר, אבל התוספות כתבו בדברו דלקמן שישתקו ולא יעידו האמת ועוד שיאמרו שקר, ולא כתבו שיעידו שקר כלשון רשי', דלשיטתו אולי לאפקוי מפירושו דאפלו אין מעדים רק שאומרים שאינם יודעים אפלו היכי מקרי תרתי ולא עבדי. ומאי דמסימי התוספות וכן גבי שפה, דאיilo לפירוש בויה להכריח פירושם, דאיilo לפירוש רשי' קשה היכי בעי הש"ס לאותוי ראייה על ההיא דשפחתה לומר תרתי לא עבדי מהא עובדא גmiri, דבשלמא התרם שפיר קאמר רב חסדא תרתי לא עבדי משום דעתך שקר חמיר להו לאינשי ולא עבדי, ואין ללמד מזה בעלמא היכא דלא מכוני להיעד דאפלו היכי תרתי לא עבדי, דילמא אמרה בעלמא היכא דלא מכוני להיעד עבדי תרתי כי הא גונא, והכא גבי שפה איכא למיחס שמא תאמר לשקר דטהורה היא משום דוחלה מיניה, משום דסבירה שאין דבריה מעלים ולא מורידים שלא יתירנה על פיה דלאו בת עדות היא בפרט שכאן היא יחידה, דמסתמא שפה לא גمرا הלכתא דבשבועה היקלו להאמין אפלו

ב"ח ע"א גمرا במאי עסקין אילימה בחצר שלו פשיטה וכו'. הא דפשיטה ליה טפי בחצר שלו שהיא נדחת יותר מחצר שלה שהוא נדחה, דההוא תניה בבריתא ולא פריך הש"ס פשיטה, הינו דבשלמא התרם אצטיריך קצת משום דבחצר שלה עד האידנא הוה ליה נמי קצת שיכוכות וחזקה, דה בעל אוכל פירות של נכסים מלוג, מה שאינו בן חצר שלו דלא הואי לה שום זכות ופשיטה הוא.

ואלא בחצר שלה והנתניה וכו'. לפום אורחא דגمرا הוה ליה למיימר והא תניא סיפא הויל והודא בריתא היא, ונראה דאיינו כוונת הש"ס להקשוט מסיפה דהך בריתא, אלא היכי פריך ואלא בחצר שלה כלומר בחצר דנכסי צאן ברזול דאף גונא, והכא גבי שפה איכא למיחס על גב דתני סיפא בחצר שלה הוא נדחת מפניה, מצין למיימר דהתרם בנכסי מלוג ורישא דנכסי צאן ברזול היא נדחת מפניה, דחשבא בחצר שלה הוא נדחת שמא תאמר לשקר דטהורה היא משום דוחלה מיניה, משום דסבירה שאין דבריה מעלים ולא מורידים שלא יתירנה על פיה דלאו בת עדות היא בפרט שכאן היא יחידה, דמסתמא שפה לא גمرا הלכתא דבשבועה היקלו להאמין אפלו

תוד"ה ושהמקום כו'. ולא יותר כו'. דאילו במקום שהוא בחזקת
שחרה אין התינוק נאמן לומר שהוא בית
הפרנס, והכى נמי איפכא מקום שהוחזק
בכטומאה ודאית אינו נאמן לומר שאין
שחטמו אותו אלא בית הפרנס דמדרבען, אלא
מיירי שכבר מוחוק שם יש בית הפרנס
אללא דלא ידעין עד היכן שייעורו בהא
הוא ונאמן אלא בירור דברים, ולא
כתבו זה התוספות על מתניתין אלא נטו
עד הכא, לחדיע דבכהאי גונא ציריך
אתה לפרש הנהו דברייתא משפה זו
בשרה כו', ובפירוש הר"ן שכותבי לעיל
על פירוש רשי"י (ד"ה קצעה).

1. בספר שלפני ריבינו דבר זה ושאריו
דברו אחד הוא.

בא"ד ובית הפרס להכHi היי דרבנןכו.

דש"י ד"ה בקצתה. לקמן מפרש.
אפשר שכוונות הרב לפреш בזה
גם בן מאי דקטני משפה זה כשרה
משפה זו פסולה, שאין הכוונה לומר
שהזו נאמן להכשיר משפה המוחזקת
בבבשות, אלא כמו שפירש הר"ן בסימן ר'ג^ז
ד"ה גרסינו דמיירי כגון שאנו מוחזקים
בבמשפה אחת שיש באחד מבתי אבות
שללה פיסול אלא שלא ידענו באיזה בית
אב מהם הוא, בזה נאמן התינוק לומר כך
אמר לי אבא שבבית אב פלוני הוא,
שאינו אלא בירור דברים ומילא
משפה זו פסולה היינו אותה בית אב
ומשפחה זו כשרה היינו שאר בתי אבות,
ובכחאי גונוא מיירי נמי בקצתה דהיינו
דרניא כייד קצתה אחד מן האחים שנשא
אשה כו', ככלומר שהוא ידענו בודאי שהוא
מן האחים נשאacha שאינה הגנת לו
אלא שלא ידענו היה מהם, בזה הוא
נדאנם התינוק לברך שאח פלוני הוא,
והיינו נמי מאי דמסיים בבריתא וו היא
קצתה שהתינוק נאמן עליה, זו למעוט
אחרת דהיינו שאם לא הוחזק שום פיסול
באותה משפה בודאי שאין התינוק נאמן
לומר שאכל בקצתה להוציא אותו האיש
מוחזקת כשרותו, ובכחאי גונוא מיירי נמי
ר' ישא אמר לי אבא משפה זו כו'.

ריש'וי ד"ה של בת פלוני. כشنשא כו'. דמלישנא משמע שהפירוט שהיו אוכלים היו של בת פלוני, וליתא שחד' האחים של הבעל הם המבאים הפירוט, ומושם hei מפרש של בת פלוני כלומר כشنשא פלוני כו'.

שלא תהא שכונתו מהאי טעמא גופיה
דנישאת חמירה ליה.

תוד"ה כפר קטן נדון שכונוהכו. עין
בחרא"ש¹ דהගירסא הנכונת
נדון כמביי וכן הוא בפסקין תוספות נסימן
[ק"ד].

1. ברא"ש סימן ל"ב איתא דכפר קטן נידון כשבוננה, אלא שהרמב"ם בפרק כ"א מהלכות איסורי ביהה הלכה כ"ז גרס נדונ כمبוי, הביאו הר"ן סימן ר"ג, ואולי צ"ל בחת"ש והוא חכמת שלמה שתיקון הגירסה וצ"ו לפסקי התוט' הנ"ל, אלא אם נאמר שכבר היה להפנוי בנוסחא ברא"ש.

יעד כאן כי' קסביר תחומיין דרבנן. נראה לפרש דהכי קאמר קסביר כל עיקר דין תחומיין דרבנן וליכא שום תחום דאוריתא אפילו אחר שנים עשר מילודילא כרבי עקיבא, דאילו לרבי עקיבא בכיוון שיש תחומיין דאוריתא (סתמה כי' ע"ב) לא מקבלין עדותו של זה דהא נפקא מנניה אפילו בדאוריתא, שהרי אם אנו מקבלים עדותו דעתן כאן תחום אלףיהם אמרה, אף אנו נמדו שם והלאה אחד עשר מיל ונאמר שם סוף התחום מדאוריתא, ובדאורייתא הא אמרן דלא מהימן.

דש"י ד"ה טהור כי. נכתטו לפחות כי.
זה וראי חששה רוחיקה שלל ידי
ההרגל נכתת עצם קטן פחות מכשוערה
הרחוק למיתלי בה, ולולא פירשו זיל
היהתי מפרש דתלינן שלל ידי דישת
ההרגל נכנסו כל העצמות תחת ה الكرקע
באופן שאי אפשר לבוא לידי מגע ולא
ליידי היסט, וזה דבר מצוי הכא.

לטבול כו' בתרומה דרבנן. היה נראה
לפרש דהכי קאמר שזה מעיד
שהיה טובל לאכול בתרומה דרבנן, ובתר
הכי קטני ושיהיה חולק עמו על הגורן
בתרומה דאוריתא, וצריבי תרווי'יו,
דברישא אשמעין דafilו אינו מעיד
אלא שראהו אוכל תרומה דרבנן סגי
בהא, וסיפא אשמעין דafilו מעיד
שהילך בתרומה דאוריתאafilו הבci לא

לתרץ קושיא אחת דלאכורה איכא על ראייתו של רבינו יצחק דילמא לעולם אימא לך מקום הקבר מטמא באוהל גומרא פריך כי ומשמי פסולות אצטראכה ליה דלא תימא דאין אדם לוכה ומשלים קמשמע לנו, ומשמעות הכא על הממורת כו, כלומר זהה אצטראך לאשמעין הוא מצד הבועל דלא תימא דלא ניחייבת תרתי קמשמע לנו.

רש"י ד"ה ועל אשת אחי אביו. שנתקדשה כו. קשה דמאי אצטראך לפרש בזה מהחר דבריך פירש כן بماי דקדמים ליה בעל אשת אחי וממילא ירעין לפירוש הבי גם בן באשת אחי אביו, ולא עוד אלא קשה טובא בשלום באשת אחיו הוכרח הרבה לפרש בדילקמן בפרק נעלה שנתפתחה נמי'א ע"ב, והינו לגופיה דקאמר הש"ס, והבי נמי' לקמן בתולה בתולות כי הכא נמי' אתי שפיר פירוש ר"ח והבי פירושו, דלא סגי דלכתוב קרא כמהור ופסק ט"ז וליישוק כדפירוש רשי' ור' בתולו' דאם בן לא הוה ידענן איזה מוהר קאי, דהא גבי בני יעקב אשכחן הרבו עלי' מאדר מוהר ובראשית לד' י"ט ולא הוה ידענן דאמוהר דאונס קאי, משום הבי אצטראך חד לגופיה להודיע דרוצה לומר אותו מוהר דכתיב גבי כי ימצא איש נעלה בתולה ודברים כ"ב כ"ח איתרו תרי חד לחיבי לאוין כו, ושוב ראיית להר' ז' ולנסמן רטיז ר' הענו' שודך קצת בודך זה להעמיד פירוש ר"ח עיין שם, והנראה צ"א פרק י' הוכיח רבבי אליעזר בן יעקב דהשطن מקטרוג בו' מקרא תנין.

רש"י ד"ה רבבי מאיר כו. כדמייתו כו. אפשר שכיוון למה שכח ריצב"א בתוד"ה נעלה אין כו, דאסיפה דמתניתין סמיך דתנן כל מקום שיש מכיר אין קנס, וזה שכיוון רשי' וכי תימא מلن' דרבבי מאיר היא דילמא רבנן ולמעוט בוגרת, ומשמי כדמייתו ברייתא למימה, דמלשון הבריתא דלקמיה ומ' ע"ב שהוא רבבי מאיר אומר כל מקום שיש מכיר כו' איכא למדיק דרבבי מאיר היא.

כ"ט ע"ב תוד"ה נעלה כו. פירש רבנו חננאל כו' ואין

לאו הכי אלא דוקא באסון ובידי אדם הוא ואזהר שהיה מתירא מלך מצרים אבל Mai דבידי שמים לא, לפי שידע יעקב דאי אפשר ליזהר ממה דבידי שמים ואפילו בבית יכול לבא עלי', ותו קשה דאפילו נניח דיעקב על כל מיל' אזהר סוף תיקשי מנא ליה לרבי נחונייא בן הקנה לפטור יום הכפורים מתשולםין מגורה שווה ואsoon דיעקב מיר' באסון והלא אותו אsoon דיעקב מיר' באסון דכ"ל תרתי דבידי שמים ובידי אדם אבל בידי שמים לחוד לא קאמר, ואם כן בשלמא בשבת אפילו לא יהיה שם התראה דنمצא שאינו חייב מיתה אלא ברת אפילו הבי יש לומר לפטור מגורה ברת אsoon היבא אsoon כ"ל Mai שוה ואsoon ע"ב, והינו לגופיה דקאמר הש"ס, והבי נמי' לקמן בתולה בתולות כי הכא נמי' אתי שפיר פירוש ר"ח והבי פירושו, דלא סגי דלכתוב קרא כמהור ופסק ט"ז וליישוק כדפירוש רשי' ור' בתולו' דאם בן לא הוה ידענן איזה מוהר קאי, דהא בגין בני יעקב אשכחן הרבו עלי' מאדר מוהר ובראשית לד' י"ט ולא הוה ידענן דאמוהר דאונס קאי, משום הבי אצטראך חד לגופיה להודיע דרוצה לומר אותו מוהר דכתיב גבי כי ימצא איש נעלה בתולה ודברים כ"ב כ"ח איתרו תרי חד לחיבי לאוין כו, ושוב ראיית להר' ז' ולנסמן רטיז ר' הענו' שודך קצת בודך זה להעמיד פירוש ר"ח עיין שם, והנראה צ"א פרק י' הוכיח רבבי אליעזר בן יעקב דהשطن מקטרוג בו' מקרא תנין.

פרק אף על פי ס"ב ע"א גمرا
אמר רב אהנה שוברת כו, עד שני שמוועה דבית

ל' ע"א גمرا אטו יעקב אהן אזהר אהן לא אזהר יעקב על כל מיל' אזהר. תימא מנא ליה כל כך בפשיטות דעת כל מיל' אזהר, דילמא

שהיה רבבי מאיר אומר כל מקום שיש מכיר אין קנס כו. לכוארה כל זה שפת יתר, דהינו Mai דקאמר ברישא ואין כאן שום יתר, ונראה דאתא לרובי' איילונית שיש לה מכיר עד שתיבגר בדילקמן וליז ע"ז שמקטעות יצחה לבגד ואין לה קנס לרבי מאיר כלל.

רש"י ד"ה הבא על הממורת. בגמרה פריך כו. כוונת רבינו לישב

הmarker שדקפה טובא. אין א' למדיק דשפיר קאמר רב דודאי שאני בית המקדש דתקיפה טובא, וקשה לרבי יוחנן היכי בעי למילך מניה בעלמא בכל אנחה דשברת כל גוף, ותו קשה קושיא עצומה דרבב דלא בעי למילך מההוא קרא דוחתה כל רוח וחוקאל כ"ג' משום דשאני בית המקדש, אם כן היכי נמי לא מצי לאוכווי אפיו חצי גופו מקרא דשברון מתנים שם פסוק "או רהא ההוא בבית המקדש כתיב, דעתיה קאי קרא דברתיה והיה כי יאמר אליך כי וכו' שהרגישו התוספות ור' שאני, והנראה לע"ד דרב ורבי יוחנן פלייגי בפירושא דהך קרא על זה הדרך, והיינו דaicא למידק בקרא דכתיב אתה בן אדם האנה בשברון מתנים ובמיריות תאנת, וקשה דהך תאנה בקרא יתריא הוא דברתיה למה לי, ותו אמראי בתילה כתיב האנה שהוא צווי בדרך ביןוני רמשמע מיה, ובתר היכי כתיב תאנה שהוא עתיד בדרך צווי, ואין ספק דשינוי זה לא דבר ריק הוא ובאה הוא פלייגי רבנן, דכבר ידו דקרה קודםחרבן כתיב וכו' שהכתבו התוספות, ומעתה רב סבר היכי קאמר קרא ואתה בן אדם האנה מיד על השמואה שעטיד בית המקדש ליחרב, ואנחת זו לא תהיה אלא בשברון מתנים, עין אף על דחרבן בית המקדש ודאי תקי' טובא, מכל מקום כיון דاكتי לא ההו החרבן בפועל ועדיין היה תקווה שלא יחרב אם היו חזירין והילך אתו אלא בשברון מתנים, ומהו במיריות תאנה לעתיד כשחרב בפועל, ואז והיה כי יאמרו אליך כי ואמרת אל שמואה כי באה כלומר שמואה שכבר נחרב, ואז

בין שמואל לר' נחמן בזמן עיבור ויניקה, דרבנן נחמן דנקאליה מקרה דאשר פריו הינו דוקא כשם שמש לבנים כדי שיזכה להמשיך לו נשמה קדושה וזה אשר פריו כו, אבל בזמן עיבור ויניקה לית לנו בה, ולשומואל לא שנא דהא לא ננקא ליה מקרה, אלא לפ' שהואليل תעוגת כפירים רשי' ור' מהמעש'.

כפנ' מטו כו. ציריך לומר דזהו עמודא דנורא הוותאי קודם השבת אייזו שעה, ורק קאמר כפו מטו כדי לנחות אובלות שעה אחת קודם השבת, דאיilo בשבת ליכא כפיטת המטה ושיער יהה דעה סמן ת' סעיף אי' דהוה ליה דברים שבפרהסיא.

ס"ד ע"ב במתניתין לא חדשים בימות החמה ולא שחקים בימות הגשמי. הוותאי למתני בקצחה ואין נתן לה החדשים בימות החמה ושחקים בימות הגשמי, ונראה דקה משמעו לנ' שאם נתן לה החדשים בימות החמה והיא נתרצתה לא יכול הבעל לכופה להתכסות בבלאותיה בימות הגשמי דילימא לה סברת וקבילת, משומ ראמרה ליה צער חמה קבלתי עלי ולא צער צינה, והיכי נמי איפכא.

ס"ה ע"א גمرا ואם תאמר אלכה אחריו מהאבי כו' והושע ב' ז'. אין א' להקשות מילן דשיקוי מيري בין דילמא שאר משקין שאין משכرين, והיכי נמי קשה לתרצין דאמאי אצטריך למימר דברים שהאהה משוטיקת לוקמיה בשאר משקין, ויש לומר דחיליה

פירוש רשי' ויל ר'ה שנא בזה דחוק, וכי משני כgon רב שמואל בר שליט צרך לומר חדא מתרתי, או דהכי קאמר דעונתו בכל יום אם ירצה מדינא, אלא דמכל מקום ממש אשר פריו יתן בעתו ותהלים אי' גו לא נאה לו אלא מערב שבת לערב שבת, אי' נמי כgon רב שמואל בר שלית ולא רב שמואל בר שליט, דאי'ו גופה וודאי בכלל תלמידי חכמים הוועונתו משבת לשבת כדלקמן.

אמרו ליה רבנן וכי מאחר דהכי למה ליה למסמוכה. הא דלא אמרו ליה היכי לעיל בסמוך לדרכי אבחו למה ליה למסמוכה, נראה דבשלמא רב' אבחו דהו סמכי ליה תרי עבדי, והך לישנא דאין עבר עברי נהוג אלא בזמן שהוביל נהוג וגיטין ס'ה ע"א, הילך לא אמרו ליה ולא מידי, דאין היכי נמי דלא הוותאי למסמוכה אלא להכניות תחת עולו והוא דעבד דכתיב אתה על במויתמו תדרוך ודברים לג' כ"ט, אבל רב' יוחנן והוו סמכי ליה רב'امي ורב' אסי אף על גב דתלמידיו הו, לא גרייע מעבר עברי דכתיב ביה לא תרדה בו בפרק ז' קרא כה' מ"ג, ומפרש רבן מלאה שלא לצורך שלא אמר לו עדור תחת הגפן והוא אינו עיריך כי' כדרניא בתורת הנינים נבחר פיז' בז', מעתה שפיר מקשו ליה למה ליה למסמוכה, והוא השיב שאין זה שלא לצורך דאם כן מה אני לעת זקנה.

שם ע"ב עונה של תלמידי חכמים כו' אשר פריו יתן בעתו ותהלים א' גו אמר רב' יודה כו'. נראה דaicא

תוד"ה ונתנים כי. לא הטריחו חכמיםכו. כלומר כיוון שהוא לאפוקי ממונא לא מפקנן הר מפץ יתרא דאמרין אפשר לה שטלך ארבע אמות, אבל התם רלהזיך אף על גב דאייה נמי מצי לילך ארבע אמות לא מפקנן מניה מה שבידו.

פרק מעיצאת האשה ס"ז ע"א תוד"ה

אמר אבי'כו. ואם תאמר אמאי אצטיריךכו. הקושיא מבוארת דעתו מי לא ניחא למפשט ממתניתין טפי מימרא דאמורה, ונראה לע"ד משום דהתרם בקיושין ו"ע"ב פריך הש"ס על מימרא דרב יודוה ודקאמר כל בסוף האמור בתורה צורי מאה ממשען לנ' תנינא, ומשמי דסיפה אצטיריך ושל דבריהם בסוף מדרינה שלא תנינא, והשתא אם איתא שדיוקו ממתניתין דהכא מוכרכח תקשי על סיפה נמי היא גופה תנינא, אלא ודאי שאינו דיק מוכרכח דידלים לעולם חמישים זוזי ממש ואם יש בכיס מפרנסין לפי כבודה קצת יותר ומאי קושיא כמה יבין לה, ומעתה שפיר מקשו התוספות דכין שאינו דיק מוכרכח טפי הוה עדיף לה למפשט מימרא דרב יודוה המפורשת.

שם ע"ב אשר יחסר לו ודברים ט"ז ח' ואףלו סוסכו. אין להקשות דהא אפיקתיה לעיל אשר יחסר זו מטה לו זו האשה, דכלחו נפקי שפיר מניה דקרה לא מירי במתה ולא בסוס אלא הבי אמר כל משונתים לה אינו אלא כוס אחד, וזה מן השותיות והחידוד למר שמואל דהוה משתעי בלשון חכמה לחדר בה את התלמידים.

ושקלת לדידי ומגנית לי על ארעה ציד' לומר והכי פירושו, משום דמסתמא המפץ שנtan לה הוא קוצר המצע מהשתרע שני רעים, אדם לא כן למא לה אם יתרמי הבי תשכבי עמי, אך קשה דאם כן יtan לה מפץ גדול בסגי לתרתי ולא יtan בר וכסת, ואפשר משום זמן נדחת, דמסתבר ולמאן דאמר אוכלת אפילו בזמן נדחתה צrisk והוא לילך עצלה בלילה שבת, וכיון שאוכל שם מסתמא ישן שם באוטו לילה.

תוד"ה שתה כי. כדכתיב אוכל ושתה יאמר לך [משלי כ"ג ז']. קשה דהתרם הוא לשון צווי לך נקוד ושתה ואין זה עני להכא שהוא שתה מקור, ואפשר שטעות סופר הוא וצריך לומר אוכל ושתה כי מחר נמות הכתוב בישעה וכ"ג י"ט והתרם הוא מקור.

תוד"ה אינה רגילה כי. פירוש דברי שמואל כי. זה דוחק גדול שהעיקר חסר בדברי שמואל, ולע"ד נראת דהכי פירוש דברי שמואל, רגילה נתנות לה כוס אחד שאינה רגילה, כלומר כשהיתה רגילה בכוס אחד בלבד שבעה לא היה נותן לה אלא אחד, הוי כמו שאינה רגילה וממילא דין נתנות לה כלל, והדר קאמר נתנות לה שני כוסות, כלומר אבל נתנות לה קצת כשהיתה רגילה בשני כוסות, וממילא מובן דמה שנותנים לה אינו אלא כוס אחד, וזה מן החירות והחידוד למר שמואל דהוה מיתית להו לפי שקדש היום ואסור להוציא מרשות לרשות, ומאי דקאמר לדוחק ושמע מינה פוסקין י"ז לאשה כיון

של המשן מרכבת בתר הבי ושם פסוק י"ז והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדגן והתיירש והיצהר כלומר הנזכרים בקרא דלעיל, ואם לא נפרש שקווי בין היכן הוא והתיירש, אך קשה אעיקרא דמלתא דמאי קושיא מהך קרא אצטיריך לשינוי, אדרבא נימא לעולם דשקווי מירי בין ואפלו הבי ליכא למימר דפוסקין י"ז לה מאהבה דהיבנה לה טפי ממה שנותנים כראמרין בגמרה דבעלה עמה לית לן בה.

רש"י ד"ה ויבאו אל ביתם ושמואל אי י"ט. והדרכו. פירוש דעת לאן לשאר נשוי לא יבין להו, ואם כן מאי קאמר ואם תאמר כי ורחק לאוקמי בתכשיטין, ונראה דאיכא למידך בילשונהDK אמר לחמי ומימי כי הכל בכינוי והוה ליה למימר לחם ומים צמר כי, אלא הבי קרא כי נotta אמשם הובישה הורותם, כלומר ראיה היא להתביש שלא זו בלבד שזונתה אלא שלhalb אחר ריקם שלא הוי נתנו להה כמנהג הזונים, כי לכל זונות יתנו להן בעין יפה, וזה אמרה אלכה אחרי מאהבי אף על גב שלא נתנו לי אלא לחמי ומימי כי כלומר בזמנים מה שעריך למחיתך בדוחק ותו לא, ואפלו הבי רצונה לזונות אחרים, והיא לא ידעה כי אנכי נתתי לה הדגן כי כלומר אפלו וזה המעת שהוא אמרת שנותנים לה מאהבה לא ידעה כי אנכי נתתי לה, ומעתה הוイル וחיזנין דקרה אמר שלא הוי נתנו לה אלא בזמנים ואפלו הבי חווין דקה חשב בהדריו שקווי דהיבנו י"ז כמו שהוכחנו לעיל, מוכח שלא סגי בלאו הבי אפלו בדוחק ושמע מינה פוסקין י"ז לאשה כיון

רש"י ד"ה כי איזלנא. ואני משרה כי. לולא דבריו זיל אמיןא דהכי קאמר כי איזלנא במזאי שבתקילנא להו וכי אתיינא בערב שבת, ואתיינא אליבא דמן דאמר ולקמן ע"ב מאין אוכלת תשמש, اي נמי אפלו למאן דאמר אוכلت ממש רוצה לומר אף אוכלת, והשתא את שפיר מאין דקאמר ימניין דמתרמי בין השמשות ולא מצי מיתית להו לפי שקדש היום ואסור להוציא מרשות לרשות, ומאי דקאמר

בדוחק ושמע מינה פוסקין י"ז לאשה כיון

ואין בועת אימת בא ליטרא בשר וכו'. משום דלפירושא קמא קשה רבר סתם הוא בשר בהמה, ורב אשילא ניחא ליה אפילו בלישנא בתרא דאמס כנ' הוה ליה בשר ליטרא, דבבכי הוה משמע דליטרא לא קאי על הבשר אלא על הרמים. עיין עוד לעיל במאמר שניות לאריות כתובות ס"ז ע"ב).

ולא חיוית להזקא דציבור וכו'. רב נחמייא לעיל לא אמר ליה וכי משום דהתרם בשר בהמה שאינו כל כך ביוקר, אבל העוף היה בוקר רב נראה משינויו דלעיל ליטרא בשר משל עופות.

בעת לא אמר אלא בעתו וכו' (זהלים קמיה ט"ז). דליקא למימר דבעתו קאי אוכל בעת האוכל וכרכטיב רות ב' י"ז לעת האוכל גושי הלם, דהא לאו מלטה פסיקתא, דכלי עלא מא לאו בחדר שעטאת אכלי וכדראמרין שבת " ע"א) שעטאת ראשונה מאכל לודים שנייה וכו' עד שעטאת מאכל תלמידי חכמים ואם כן הוה ליה למימר בעטם דאיןשי, אלא דאי הוה כתיב כך הוה משמע דבחדר שעטאת קא יhib לכלחו, הילך כתיב בעתו למימרא משום דהתרם אינו אלא קצת קדרימה דסוף סוף בזיותא דידיה נמיอาทא, אבל הכא שהוא ניוק והיא לא משום הכי חלש דעתיה.

ריש "ר" דיה בעתו. הכל לפי מה שהוא ציריך כל יחיד וחיד לפי לימודו. לבאורה לשון כפול הוא, ואפשר שכיוון הרבה למאי דכתיבנה לעיל עין שם ז"ה לדבר שרגיל בו.

גיבוי הצדקה מיד הגבאיין או לגבותו לקט שכחה ופהה מבעל הבית דאכתי אין מוחוק ודאי מחייבין ליה למכור, ולא קאי רב פפא אלא אמחרישה דכספה דלעיל וכיוצא בה, כלומר דברים שהם kali תשמש אמנים לא שייך בהו פינוק, כאן לאחר שבא לידי Gibovi ואחר כך נפל לו בירושה מהןך כלים, אין מחייבין אותו למכרם אם רוצה לקבל צדקה אלא נותנים לו כמלפנים, הויאל וכבר מוחוק שנותנים לו לא איבר חזקתו בשביל כלים אפילו היה מחרישה, בן נראה לע"ד, ולידי לא קשיא קושית התוספות ז"ה כאן עיין עליהם.

מתניתין

במאה או חמישים.

תרוייהו צריכי, دائיתנא במאה הואריל וגלו דעתיהו ולא בשע ליתן לה כמו עני שבישראאל אלא דניחא להו לעליה הילך יכול להוציא עד מה שרואין, אבל חמישים אימא לא, ואיתנא חמישים, אדרבא ממשום דיבבי לה הפחות שבערכין nimia דמשום הכי מציא טענה, אבל כשחשיפתו אייה דבר nimia סבירה וקיבלה קא משמען. ועיין מה שכתבתי בספריו על המשנה ושושנים לדוד פרק ר' משנה ר' על דברי התוספות יומ טוב ז"ה במאה וכו' איזטריך וכו', כתוב ריבינו וזה לשונו: הקשה הרמי זו ואין ציריך לומר זו ושל חמשים לא זו אף זו, ולא נראה לומר דמה שאמרו בחמשים זו לא קאי אוכתבו דלחמשים זו אין ציריך כתובה, דהא המשיא בתו סתם נתן חמשים זו והכי קאמר לא מיביעיא כשנתנו מהא אלא אפילו השיאוה סתם

בעתם והכי קאמר הכל לפי מה שהוא לפי עתו, וממילא הכא נמי כל חד לפי לימודו بما שרגיל בו.

תוד"ה וחכמים אומרים וכו'. אלא הכא דלא מסתבר ליה וכו'. ואין להקשوت דסוף סוף הוה ליה למדרש כדורייש הcum תקים ודברים כ"ב ד"ז אפילו מה פעם ובבאו מצעיא ל"א ע"ב הכא נמי נימא העבט תעביטנו ושם ט"ז ח' אפילו מה פעם, דלהא לא ציריך דהא רישיה דקרא כתיב כי פתוח תפוח ומיניה איכא למדרש שפיר אפילו מה פעם אפילו במתנה, כל שכן בהלואה דליך חסרון כיס, אלא ודאי דיברה תורה כלשון בני אדם ונברכות ל"א ע"א).

תוד"ה דכתיב היא מוצאת וכראשית לה"ח כ"ה. רבינו חננאל גריס וכו'. נראה דרוצה לומר גריס בגמרה, דהא בספרים שלנו איתיה באלו"ף וכן במסורת, וכוונתו לומר מרדהו מצי למימר מוצאה, וכותב מוצאת למדרש כאלו כתוב בלא אלו"ף להיות האלו"ף נחה, ואף על גב דאם כן שהוא מלשון ויצת אש ואיכה ר' י"א הוה ליה למימר מוצאת על משקל מגשש שהוא ביןינו מההפעול והוא מהחזרים שרששו יצת, אפילו הכי חיסר הכתוב את אחת לפי שבאמת לא השליכוה לאש באופן שלא הייתה מוצחת, אלא ודדרשין שאפילו הייתה באה לידי מדיה זו לא הייתה מגלה הדבר.

ס"ח ע"א גمرا כאן קודם שיבא לע"ד דהכי פירושו, קודם קודם שיבא לידי

כదامرן דנונות מניחו שלא חיבא, או נוטלת עישור נכסים דלא שיך לומר ויתרה, רמשוםDKא מתזנא מניחו הוא דשתקה, ואם כן לא קשיא מידי מהכא אדרבא הוא סייעתא למאי דמשנין لكمן אליביה דרבא, ומאי דקאמר הש"ס לעיל הכי נמי משתברא דאם כן קשיא דרבי אדרבי וכו', משום דاكتי לא סליק אדרטה חלק בין מתזנא מניחו להיכא דלא מתזנא, ותו משום דבלא זאת הא קשיא לה ממתניתין ריתומה משום הכי משקי נמי מההיא, אבל לעולם אי לאו אלא מההיא דרבי איכא שפיר לשנייה כראמרן.

תוד"ה והא מעשים וכו'. בימי רב לא איפשיטה וכו'. דיקי לומר בימי רב ולא קאמר בימי רב ורבי יוחנן, משום דלקמן וס"ט ע"א) מיבעיא לנו לרבי יוחנן אי שמייעליה או לא שמייעליה ולא איפשיטה.

תוד"ה דאליו פרנסה וכו'. שיעבדו אחין וכו'. כל דבריהם הנם כתובים להריא בפירוש רש"י ור"ה משעכדי, ואילך ומה באו לחדר, ונראה دقונתם ז"ל לפרש הרגש אחד בלשון הש"ס, דקאמר Mai פרנסה אינה כתנאי כתובה اي נימא דאליו פרנסה וכו' כתנאי כתובה וכו', וכל מי שיש לו חיך יבחן לשנון מהופך הוא, שהרי מדובר רב הונא מוכח להריא שדין התנאי כתובה הוא מלטה דפשיטה ודין הפרנסה הוא דעתך לאשמעין לומר שאין דעתו שוה לתנאי כתובה, ואם כן פשוט דהכי הוה ליה למיר מא פרנסה וכו' אי נימא דאליו

במזונות לא מצינו לשום תנא דנימה דשמיין באב והוא לא תיסק אדעתין כלל מטעמא דכתבו התוספות בדברו שادر זה הילך ודאי דלא קאי אונוניין, ותדע דלא קאי אלא אפרנסה דהינו נדוניא מරקטני כך וכך היה נתן לה, דלשן זה שייך טפי בנדוניא ולא בمزונות וכדכתיבנה לעיל על המאי לאו.

שם ע"ב תוד"ה בין נישאו וכו'. דאם כן לישמעין דאיפלו נישאו ובגרו וכו'. פירוש איברא דאי הוה נקט הכי לא הוה מצי למימר איבחו מזונותיהן, דלשן זה משמע דין רוצין עוד לזונה וכן שכתבו התוספות בדברו שadr זה, והכא על כרחך אי בעי למימר לא איבחו פרנסתן איפלו נשאו ובגרו בהכרח דמיiri בדמתזנא מניחו, דאי לאו הכי לרבי נמי צריכה למחות כשבgra ונשאת וכדامر לה ריבינה לרבא, ואלא מההיא הינו DKא מקשו התוספות, אם איתא דכל עצמו לא נחית אלא לאשמעין רבותא דידנא בפרנסת לא ליתוי כל איבחו מזונותיהן, דביה ליבא שום חידוש דמקמי הכי טובא נמי איבחו מזונות דהינו באירוסין, אלא ודי לית ליה לרבע.

תוד"הומי אמר רבא וכו'. קשה לרשב"א וכו'. נראה לע"ד דאי מההיא איכא למימר דהכי קאמר בת הניזנות מן האחין כלומר בת בוגרת הדתו לא שייך ברידה תנאי כתובה, ואיפלו הכי היא נזנות מן האחין כלומר מדידך מרצונם הטוב, ודיקא נמי דקנתני מן האחין דעתו מי לא ידעין דמאחין הוא דעתה לה המזונות, אלא מוכח

דמסיים בבריתא אין אומרים אילו אביהן קיים כך וכך היה נתן לה, ואילו בפרשנות עצמה דהינו מזונות לא ניחא ליישנא נתן לה לגבי אביה, אלא הוה לה לומר כך וכך היה מפרנסה.

תוד"ה בטלי כסף וכו'. לא שיך פינוק. קשה דהא מסקין בסמוך דבini בכוסות וקערות בין במטה ושלחן שיך פינוק איפלו אם הם של זהב ממש, דמצוי למימר מאיסי לי ולא מקבל עילוואי, וכל שכן בנסיבות שהם לשימושلكח פניו ופיו דפשיטה דשייך פינוק, ונראה הטעם לדלא עייפינוח כדעליל וס"ז ע"ב, משום דماركעו ליה במה אתה סודע בטלי כסף או בטלי וזה שמע מינה דהוה רגיל זימני בהני וזימני בהני, ומוכחה בטל, כסף נמי דהינו של פשתן הו מתקובלי עילואה, ופשיטה דטלי וזה דהינו של nisi או תולעת שני דמיים יקרים טפי, אם כן הוה ליה למוכרם ולהשתמש בכל פשתן קודם שבא לידי קיבול צדקה, אלא מוכח דרמא הוה, ואפשר של זהה כיונו התוספות עצם שכתבו דבחנק דברים לא שייך פינוק, כלומר בהנץ תרתי לא שייך פינוק בתרווייהו ביחיד ועל דרך האמור.

תוד"ה מי לאו וכו'. קשה קצת לרשב"א וכו'. דודאי Mai דקנתני בבריתא כיצד לא קאי רק אמתפרנסות דהינו פרנסת הבעל, דביה דוקא שייך למביעו כיצד, משום שהם דאוריתא ואיפלו הכי לא נמנעים מלכתובם ומאי שנא הכא.

גמרא מי לאו פרנסת הבעל. כה אמרים וכו' ולאפוקי מדרבי יודאה, אבל

ראיכא תקנות רבנן דיתן חמשים מכל מקום יכולת וכו', אם כן יש לומר דכתבו חמשים זו דסלקא דעתך אמריא כיון דכתבו מה שלא היה צריך לכתבו דאיפלו סתם יש לה חמשים, ומדכתבו זהה אמריא דהבו דלא להוסיף ע"כ, ואנכי לא ידעתי מעיקרא Mai קשה על התוספות יום טוב ויל, ונראה שדרכו ויל היא דרך כבושא וסלולה שדרכו בה בעל הגמי, בכל כהאי גונא צרכבי דאי איתמר בהא וכו' ואי איתמר בהא וכו', והכא נמי צריכי דאי איתמר מהה אמריא בהא הוא דצרכיה להמתין עד שתגדיל אבל בחמשים יכולת מיד צרכיא, ואי איתמר חמישים בהא הוא דיכלה להוציא את שטיגריל אבל מה האויל והוסיפו על השיעור המועט אמריא לא איפלו לכשתגדיל קא משמע לנו, ולפי קושית הרמ"ז תיקשי הבי בכל כהאי גונא דבש"ס, ומה שפירש הרמ"ז בדרך לא מיבעיא קשה לי דאטו חמישים דוקא הוא דתקינו רבנן דיתן ותו לא, הרי לא אמרו קיבול צדקה, אלא מוכח דרמא הוה, אלא לא יפחות מחמשים, ולעלום כל כמה דפשיט טפי עדיף ותבוא עליו ברכה אדרבא הנתן חמשים הוי בעין רעה והמוסיף עין יפה, גם מה שכתב בפירוש השני דכין דכתבו מה שלא היה צריך וכו', פלאה דעת ממני ולא ידענא מנא ליה הא דלחמשים זו אין צורך לכותבם בכתובה, ופעמים שהיא תובעת שהכenisה לו אלף זו ומאן מוכחת, ותו מי עדיף ממאתיים זו דכתובה דaicא מאן דאמר דאיכא בה פלוגתא דרבי יודאה ורבנן במנתניתין, וקא משמע לנו האי תנא אין אמרים וכו' ולאפוקי מדרבי יודאה, אבל

תנאי כתובה לא טרפה ממשעברי ואילו פרנסה טרפה ממשעברי, ודיווק זה כיוןו התוספות ליישב שלא מצי למייר הכי, דאמ בון כי היכי דמאי דקאמר ברישא דאללו תנאי כתובה לא טרפה ממשעברי רצונו לומר לא טרפה ממשעברי כל משועברדי בין שעבד האב ובין שעבדו אחין, היכי נמי מאי דמסים פרנסה טרפה ממשעברי רצונו לומר מכם כל משועברדי אפיו שעבד האב והא ליתא, משום היכי הקדים הש"ס לומר דאללו פרנסה טרפה ממשעברי כלומר מאייה מהם דהינו מה ששייעבו אחין מיה.

ס"ט ע"א גמור תלה לי רב לרבי וכו'. איכא למידיק למאי נפקא מינה האריך הש"ס לבאר דתלה לייה ביני חיטוי והוא מצי למייר דכתוב לייה סתם, ונראה מושם דאמרין בתר היכי דרב מביעא לייה בין מכרו בין משכנו וסביר אי כתיבנא לייה מכרו וכו', והשתא אכתי קצת קשה שהיה אפשר שרבי ישיבנו סתם כמו שהיתה שאלתו סתם פסיקתא היא, דהא מאן יתיב בי מרוחה ברישא אי תימא גדול ליתא אלא האבל אפיו הוא קטן, הכא נמי לאו מלטה פסיקתא היא.

פרק הכותב פ"ג ע"ב תוד"ה

בוצינא טב מקרא. קאמר הש"ס דאין היכי נמי דזהה בדעתיה לא כפירוש הקונטרס וכו'. דרך התוספות להביא פירוש רשי' ולהקשות עלי', והכא נמי היכי זהה לו למייר פירוש רשי' שניהם מין דלעת ולא נראה דהא קישואין מתרגמין וכו', ומදלא קאמרין המוקם לפרש די באර וכותב בקיצור.

"ימר לשולחיה, ונראה כוונתו זיל דחושו אבי של יימר הוא היה המלה, והוא דהoxicר הש"ס יימר בר חזו הוא משומד יימר הוא אמר לשולחו לתפוס הארכא, והכי קאמר יימר בר חזו שהוא האיש חז אבוי הוא מסיק זוי וכו', אמר ליה בנו וזה יימר לשולחיה זיל וכו', ומשום היכי הוא דאמרו ליה רב פפא ורב הונא את תופס לבעל חוב וכו', אבל אם חזו המלה היה עושה שליח וראי דהוה קונה, ונמצא שנשמר רשי' ממה שכתבו התוספות ורשי' את עיין עליהם.

פ"ז ע"ב גمرا אבעיא فهو רבி אליעזר על ידי גלגול וכו'. אף על גב שלא נזכר גלגול במתניתין מכל מקום יש צד לומר שזו כוונתו, דאם לא כן למה ליה להזכיר אפילו על הלכה וכו', היכי זהה ליה למימר אפילו לא הושבה חנונית וכו' דממילא משתמע ועל כל מה שנגעה משביעה, והינו נמי דקאמר בתר היכי אי אמרת בשלה מא כתחילתה, בולם אף על גב דאי אמרת היכי קשיא קצת מהלשן כدلעיל מכל מקום שפיר יש לישב דנקט היכי לקוצר, אלא אי אמרתכו.

תוד"ה מיתה שכחיה. שמא משומד דרוב פעמים וכו'. בולם שמא פירושא כך דמיתה שכחיה טובא שתמות האשה תחילתה, משומד לכל כך שכח למות האשה תחילתה או האשה תחילתה במיתה סתמית והויא ליה מחזה על מחזה, סמוך לממחזה ונשי מיתני ברישא אותן שמות מחתמת לידה והויא לה רובא דרובא דasha מתה תחילתה, ולפי זה אין צורך לומר לא שכחיא כלל שכחיא דרישא לה למוכר וכו' כמו שאמרו משומד דקשה לה למוכר וכו' בלא אחר זה, אלא די לנו לפרש מכירה לא שכחיא כל כך כמו מיתה האשה תחילתה, או שמא לא ניחא לנו לפרש היכי אלא נאמר מיתה שכחיא בולם שכחיא קצת אף שלא הוי רוב פעמים, ומעטה בהכרח לפרש מכירה לא שכחיא שקשה לה למוכר, כך נראה לפרש המשך דבריהם זיל.

פ"ד ע"ב רשי' דהה חז. שם האיש. ובתר היכי פירוש אמר ליה להקשות בפשיטות מתניתין דאם כן ועל ידי גלגול קאמר מאי טעמא דרבנן, והשתא אכתי לא סלקא דעתין הר

טעמא דכין דדייקת וכו', עוד הקשה הרב דמה זו ראה מיתו התוספות מהירושלמי וכותבות פ"ט ה"ד דילמא הירושלמי אירי לפי המסקנה דהכא דמסקין דבלכתילה פלגי ואו ודאי דעתם דרבנן משום שלום הבית, אבל אי אמרין דעל ידי גלגול פלגי דילמא לאו הינו טעם אלא כדפרש רש"י זיל, עד כאן תורף דבריו, ואני ארבה להקשות בלשנא דתוספות דקאמרי לא כפירוש שפירוש הקונטרס וכו' אלא וכו', ואין זה דרך התוספות אלא היכי הוה להו למימר פירוש הקונטרס דתנא קמא סבר וכו' וליתא דהא בפרק כל הנשבען ושבועת מ"ח ע"ב וכו' אלא נראה דעתם וכו', ותו איقا למידך במרירותא ליפרוץ ממתניתין בדיעל, ולדברי רש"י ניחא דלא פריךליה ממתניתין לפי שהיה לו מקום לדחות ולומר ועלולם מצין למימר פלגי בgalgol, וטעמא דרבי אליעזר דמגלאין בדרבן ותנאה קמא סבר דין מגלאין, ולהכי פריך מרירותא דהשתא היכי פריך תא שמע אמרו לו אין אדם וכו', דאפילו תימה דרבנן לרבריו ורבי אליעזר קאמרי, מכל מקום אי אמרת על ידי גלגול Mai נפקא מינה, ומשמי ליה בעל הביא דאמרה לו כלומר כיון דידייקת דרבנן משום דין מוגלאין בדרבן, אם כן באוטו עניין שיתורץ אליביה דרש"י לשון הגمراה דהכא יטורץ נמי לשון הירושלמי, ואיقا למימר דהכי קאמרי רבנן לדידן בשום עניין היכי קיימת דין מגלאין בדרבן, אלא אפילו לדידך וכי לא מציא סוף סוף הויאל ומדיא סבר דין מציא למימר ליה כיון דידייקת וכו', ומה בכך שלא מגלאין אף בדרבן היכי מפקעין זכותו שיכול לגלאה מדינא בהז טעם דהכי קאמר Mai טעם דרבנן אמרו לו לרבבי אליעזר אין אדם דר וכו', دمشמע דרצונם לומר דאפילו לשיטת רבבי אליעזר

הכא צרייך הוא להזדוח ומאי טעם הוא זה, ומשני די נמי אין שלום וכו', ותו איقا למידך מה בעז התוספות לאתיו שאר דברי הירושלמי שברה כלים Mai את עבד וכו'.

אשר מכל זה נראה שזו כוונת התוספות לא כפירוש שפירוש הקונטרס וכו', כלומר לפי האמת לא מצין למימר כפירושו והינו טעם דרבי אליעזר, דהא בפרק הנשבען מסקין דמגלאין וכו', ומכל מקום צרכין הכא לפירושו לפי הסלקא דעתין ותלמודא, כי היכי שלא תקשי למקשן אדרפיך מרירותא ליפרוץ ממתניתין בדיעל, ולדברי רש"י ניחא דלא פריךליה ממתניתין לפי שהיה לו מקום לדחות ולומר ועלולם מצין למימר פלגי בgalgol, וטעמא דרבי אליעזר דמגלאין בדרבן ותנאה קמא סבר דין מגלאין, ולהכי פריך מרירותא דהשתא היכי פריך תא שמע אמרו לו אין אדם וכו', דאפילו תימה דרבנן לרבריו ורבי אליעזר קאמרי, מכל מקום אי אמרת על ידי גלגול Mai נפקא מינה, ומשמי ליה בעל הביא דאמרה לו כלומר כיון דידייקת דידייקת וכו', הרי דעתם שכותבו התוספות הוא ש"ס עורך הכא ולא נעלם בודאי מעניין רש"י ואפילו היכי פירוש דעתם דרבנן משום דין מוגלאין בדרבן, אם כן באוטו עניין שיתורץ אליביה דרש"י לשון הגمراה דהכא יטורץ נמי לשון הירושלמי, ואיقا למימר דהכי קאמרי רבנן לדידן בשום עניין היכי קיימת דין מגלאין בדרבן, אלא אפילו לדידך וכי לא מציא סוף סוף הויאל ומדיא סבר דין מציא למימר ליה כיון דידייקת וכו', ומה בכך שלא מגלאין אף בדרבן היכי מפקעין זכותו שיכול לגלאה מדינא בהז טעם דהכי קאמר Mai טעם דרבנן אמרו לו לרבבי אליעזר אין אדם דר וכו', دمشמע דרצונם לומר דאפילו לשיטת רבבי אליעזר

וכרפריש רש"י ז"ה אבל השטא דחוינן בירושלמי דשפיר מתוקם Mai דקתני נמי על ירושך וכו' ובשבעת אופטופיה ודלא כפירוש רש"י אם כן תימא אמא נקט נדר וכו', והוכרחו לתרען בדוחק דתנא רישא אגב סייפה, ולמאי רמשימי ומהו בגמר וכו', השטא לא פי זה צריך לומד בדברי הנמקוי יוסף וסימן שם"ה ד"ה כתבו דהינו טעם נדקט נדר, דאי לא כתב לה בן לא פטר לה אלא משובעה דחמירא ועדין יכול הוא להדרה.

פ"ז ע"א אמר רביה וכו' נקי נדר נקי שבועה וכו' ורב יוסף וכו'.

aicא למידך במאי קמפלגי, ונראה דרבבה דיק דאי כרב יוסף דפרש נקי נפשך בשבועות אמא אצטראיך לאתנו, אפילו לא יאמר יש לה מן הדין דחיבת שבועה אם בן תנאי זה למה, ורב יוסף אמר לך הא לא קשיא דתנאי אצטראיך לצד דאם לא התנה היכי דינה לפי תקנת רבנן גמליאל שתהא נודרת ליתומים, ולכך מהני תנאה דלא תנקה אלא דוקא בשבועה, והיכי אמר נקי נדר, מה שמן הדין היה מנתה עצמא בנדור הריני מתנה עמר דנקי נפשך בשבועה, ופירוש זה נראה מוכראhed אם לא נקט נדר שבשבועת נקי נפשך בנדור ובשבועת, ומידלא קאמר הש"ס אלא נקי נפשך בשבועות מאUCH מוכח דרוצה לומר בין לגבי דידי בין לגבי יורש נקי בשבועות דוקא, ואם כן קשה למאי נפקא מינה הוכר נקי נדר אלא צרייך לפרש כדאמרן, ונראה שכך הבין רש"י גם בן עניין אחר דהינו בשבועות היורשים בשבועה שלא פקרתנו ולענין גביה כתובה

להו הואה דמלתא אבל לשיטת התוספות קשה, ומשם היכי מייתו הירושלמי דאיתא היכי בהדריא Mai טעם דרבנן אי אתה אומר בן וכו', וכי תימא דהירושלמי מירי לפי המשקנא דlatentila פלייגי אבל אי נימא דעל ידי גלגול פלייגי אין היכי נמי דלא מהני הז טעם דשלום הבית כיון דמגלאין יש לו רשות לא מפקעין זכותה בהז טעם, משם היכי הוצרכו לאתיו אייך דירושלמי שברה כלים וכו' דקאמר מסתראא אפילו כשותרת חנס אינה ממש שלום הבית, והוא ודאי דלפי שורת הדין לא גרייא לכל הפחות משומרת חנס דהא בידה הואה מפקיד כל כלים שבבית, ואפילו היכי מטעמא דשלום מפקעין זכותה ואמרין דפרטיה מכל וכל אפילו מפשעה ואפילו כשותרת חנס אינה, אם כן אף אתה אל תתחמה למא דאמרן דאך על גב דסביר רבן דבעלמא מגלאין בדרבן, הכא מיה לא מצי ממש שלום הבית ודוק.

תוד"ח נדר ושבועה וכו'. תימא אמא נקי נדר וכו'. פירוש קשר בדבריהם כך נראה לע"ד, דבשלמא בלבד הירושלמי וכותבות פ"ט ה"ה היכי אמר בפשיות דמתניתין לצדדין קתני, נקט בשבועה ממש בבא דסיפה, תדע דבלא זה על ממש בבא דסיפה, כרך מתניתין לצדדין מתניתא, דהא Mai דקתני אין יכול להשבעה מפרשין נמי בשבועות אופטופיה, ומאי דמסיים אבל בשבועות אופטופיה וכו', ומאי דמסיים אבל משבע את ירושה וכו' לא שייך בה שבועות אופטופיה, אלא צרייך לומר דוקא בעניין אחר דהינו בשבועות היורשים בשבועה שלא פקרתנו ולענין גביה כתובה

שנשנית בבית דין של רב, מיהו קושיא קמיטא לא מצי להקשות בן דהיכי תרמייה היכי מצי למתי Ni בבריתא תלת וא במתניתין לא קתני אלא תרי, ומאי קושיא בכל מאתיםמנה, מתניתין לא שפיר בשמייה, אבל לרבי מאירכו.

לכך רמי מבירתא על המשנה וכונת הקושיא מי נימא דבריתא משבשתא היא הויל ובמתניתין לא תנין אלא תריין, או יש מקום לתרץ המשנה דתיתא כביריתא, אבל הקושיא השנית רמי לה כי אורחא מתניתין על הבריתא והבן.

בשלמא תלת אתרין לא קשיא וכו'. אף על גב דלפי הנראה אין התייחס מישוב כל כך,adam ותנן בן אבישולם חביב טפי מהן המזרי אמר מאן מנא בבריתא באחרונה, מכל מקום אמר רבוי דוסא בן הרוכיס בדבריהם, אלא נראה שכיוון ביתור זה שלא תמי דהא רק אמר חנן תשבע בסוף דהינו כשישמו בו שמת, ואז אפשרו לא בא הגבות בתובה אלא למזוני בתנאי בית דין צרכיה שבואה, קא משמעין לנ' שלא תשבע אלא בסוף כלומר ודוקא לבסוף כשבאה לגבות כתובתה, ולכך תנין בלשון שלילה לא תשבע וכו'.

אמר רב נחמן בר יצחק שהיו גורין וכו'. הא דלא משני שהיו ממונים על הגורות ועל הגולות, היינו טעמא ממשום adam בן לשנא המתניתין לא מתישבא ורקתני דיני גורות שלא שין דיני בגורות דאסור והיתר, וכדכתיבנה לעיל וקיד ע"ב שזו מה שהרגיש רשי' במשנה ודר' השן, ואין היכי נמי דהוה מצי תלמודא להקשות בןamatניתין אמר דסלכא דעתין גורות הבריתא, המתניתין ודאי מתרצתה היא

למאן דאמר (סוטה י' ע"ב) דיש לו חלק לעולם הבא משום דודוד אבוי אסקיה, איך לא מימר דלגמרי אסקיה שלא יהיה נחשב לרשות כלל ומשום הכל מסקין שפיר בשמייה, אבל לרבי מאירכו.

בא"ד ואבישולם שם אדם וכו'. הוזכרו להו משום דאי לאו דאשכחן בהדריא דאבישולם שם אדם הוה אמיןיא דאבישולם אינו אלא כינוי ולוולם הווא נגור מאבישולם, ואם כן אפשרו אי גרשין אבישולם לא מהני מיד'.

ק"ה ע"א במשנה יפה אמר חנן לא תשבע אלא בסוף. יתרו נפש, דהוה סגי לומר יפה אמר חנן וכמו שאמר רבוי דוסא בן הרוכיס בדבריהם, אלא נראה שכיוון ביתור זה שלא תמי דהא רק אמר חנן תשבע בסוף דהינו כשישמו בו שמת, ואז אפשרו לא בא הגבות בתובה אלא למזוני בתנאי בית דין צרכיה שבואה, קא משמען לנ' שלא תשבע אלא בסוף כלומר ודוקא לבסוף כשבאה לגבות כתובתה, ולכך תנין בלשון שלילה לא תשבע וכו'.

גמרא קשיא תלת אתרין קשיא גירות אגולות. איך למדיק בהאי לשנא דפתח בחדר גונא וטיים בגונא אחרינא, פתח להקשות מבירתא רקתני תלתamatניתין רקתני תריין, וטיים להקשות מתניתין רקתני גירות אבריתא רקתני גולות, ונראה לומר רודאי הויל והמקשן מקשה בכח, טפי אלים כה הקושיא כי רמי מתניתין על הבריתא, המתניתין ודאי מתרצתה היא

בחדיא דאפילו לגבי יורשים קאמר נקי דהוא שבועה, ורבה לא ניחא ליה בהכי במקצת וזו להכחיש את העד, ולהודיע דלאו היכי אלא דכל חד איך טעמא באנפי נשיה לחיב שבועה מדרבנן כדמפרש בכל חד טעמא בגמרה, משום המשמע היכי נמי דתוריו יהו מחד טעמא דהינו שבועה התורה, זו משום מודה שהוא דוחק לפреш נקי נדר בענין אחד וכי שבועה בענין אחר דהלהשונה שווה ואיך ישנה הפירוש, ורב יוסף לא ניחא ליה לפреш כדרבה ולפירושו לא שייך תיבת נקי דהוה ליה לומר נקי, ובשלמה לרבי יוסף מתפרש בלשון צווי נקי אבל לרבה לא שייך לשון צווי, ואמנם איך למדיק במלה היה דרבבה ולא קאמר אלא מנקית משבועה אמריא לא קמפרש נמי מנקית מנדר ומשבועה, ואפשר שלזה ביוון רשי' לתרץ באמרו מדין שבועה כלומר היא ואביריה יהו דהינו נדר נמי.

רש"י ד"ה הפגמת כתובתה. כדמפרש ואזיל במתניתין גופה. פירוש אף על גב דלשון פוגמת כתובתה פירושו ידוע א' ז"ל: חנן אמר, וברישא הדברים אדמון ולמר דשקלים שניהם על דרך הוא משה ואחרון ושמות ר' כ"ז) הוא אהרן ומשה ושם פסוק כ"ז מה שאין כן חנן המזרי שלא חשב כי הני ולהכפי לא קתני כדאיתא בש"ס וק"ה ע"א עכ"ל).

רש"י ד"ה שני דיני גורות. בגמרא מפרש. נראה רקשיא לייה

לש"י זיל דלשון דיני משמע בדרדא דממונה דמוננים במלה דமון דהנך מיקרו דינים, גורות משמע גורות במילוי, דאיסורא להרחק מן העבירה ובהא לא שייך שם דין, ומתרץ רש"י בגמרה מפרש, כלומר ובגמרה מוקמינן בתנאי קמא גורין גורות על גולות דהינו מילוי דדרדא דממונה ושפיר שייך לקורות דינים.

תוד"ה שני דיני וכו'. דהא לרבי מאיר וכו'. כלומר בשלמא

רש"י ד"ה לא תפרע וכו'. ובגמרה מפרש טעמא. ובתר היכי כתוב עוד עד אחד וכו' בגמרה מפרש טעמא, נראה שכיוון ריבינו לישב Mai טעמא הנך תרתי פוגמת ועד אחד תנינהו בתרי בבי והנהו תלת מנכסים יתומים וכו' כייל'ינו לכלחו בחדר באבא, והתייחס הוא דהנהו דלקמן כלחו חד טעמא להו כדריש רשי' ודר' מנכסים ל�מן בסמוך, ואם כן אי הוה כייל הנך תרתי בחדר באבא הוה

מש קאמר אלא רעדיפה מינה פריך, וכי משני גוזרות על גולות ממילא הכל מיושב וכדכתיבנה לעיל, ואין צורך לפיה זה מה שנדרחו התוספות ז"ל (ור' הקשייא).

שלש מאות תשעים וארבעה בתיק דינין והנגרן בתיק מדרשות וכו'. לא מצאתי טעם הגון למן דודאי לא על חנן היו במנין זה, וממצאתי באיכה ובתינו פרשה כי ר' על פסוק בעל ה' ולא חמל, אמר ר' פנחס בשם רב' אושעיה הרבה ארבע מאות ושמונים בתיק דינין היו בירושלים כמנין מלאת' וישעה א' כ"א וכנגדן בתיק נסיות וכו' והכי הוא בירושלים דפרקין וה"א, והאמת מלטה ותמייה דפלגי הבבלי והירושלמי אלביה חדח תנא, ואיך טעם שהיה לשיטת הירושלמי מצאתי טעם נכון למניין דומיא למה שכטב הרב זלה'ה רתלמוד' גימטריא ארבע מאות ושמונים כמנין לילית להכניעה, והכי נמי נימא דבכונה מכונות עשו כן כדי להכנייע על ידי הבית דינין ובתי נסיות ובתי מדרשות לילית הרשעה יכולה בעשן ATI לדון לקמיה בו ביום הוא רוחה שקליל מניחיו וזה שזו מה שהיתה משתכר בכל יום והוא בטלחה דמוכח, אבל בתדר הבי או' אתו אחרינא לא הוא שקיים מנייחו מידי, שלא מסתבר וכל אמברא ואמברא שבעיר זה יהיב לי זה צורי בשביל הריחו, אלא בין כולם היה משתכר כך.

רש"י ד"ה אסתרא. סלע. פירוש סלע מדינה שהוא חי זוז צורי דקרנא כי היה תהה באמברא דחמרא הוא היב לי זו צורי, וצריך לומר דקמא דהוא ATI לדון לקמיה בו ביום הוא רוחה שקליל מה נמלצו לחבי דברי הנבואה שהיה מתאונן איכה. היה להזונה קרייה נאמנה מלהתי משפט, כלומר איך היה הדבר הרע הזה שליטה הזונה לילית חיבתא על הקרייה נאמנה שהיתה כמנין מלאת' משפט להכנייע כהה, ואיך עתה נהפך שהיא שליטה עליה, אבל למניין ש"ס רידן לא ידענא להסביר טעם למניין. שוב היבית אדרעתאי דאיכא למיבב טעמא לשיטת ש"ס רידן שלא צרכי ארבע מאות שמנים אלא סגי בשלש מאות

עריכי دائית מושגאל הוּה אמינה ודוקא כהאי גונא דaicא הנאה גודלה והצלחה دائית לא יהיב לה ידא אפשר שיפול מן הגשר ויסטכן משום ה'כ' אסיר, לך מ'יתי אידך דאמיר דאף על גב דיליכא התם סכנה אלא בושה בעלםא אפיקו ה'כ' מקרי קבל הנאה, ולא מביעיא בגין זה שהונעה היתה לעלה מרומו דאייה לא היה חי לה ואם לא היה זה האיש משילכה ממנו היה מתבזה באין רואה ובודאי איכא קצת הנאה, אבל באידך דמר עוקבא אימא לאו מידי עביד דאף על גב דaicא צערא דגופא מכל מקום הא רוקא קמיה הוּה שדי והוא חי לה והוא יכול מר עוקבא בעצמו לדרכו ברגלו וסלקה דעתך אמינה כהאי גונא לא מיקרי הנאה קא משמעין.

אותיב זוגא דרבנן. ואיהו בהדרייו,adam לא בן היה מותיב תלתא רבנן, דאף על גב דאמיר שמויאל וסנהדרין ג' ע"א שנים שענו דיניהם דין מכל מקום בית דין חזוף הוּי, ואף על גב דיקאמר פסלנה לך לדינה היינו לדונו כייחדי, אבל כי איכא תרי אחריני בהדריה לית לנו בה דאפיקו יטה לבו לזכותו הרי דעתו בטלחה לגבי המרובים, ודוקא אייהו עביד ה'כ' לפי שלא קיבל כלל מה שהביא לו, מה שאין בן ההנו תלת אחרינא ומרלא כתיב בצע דרישין לדברים.

כ' היא דש mojoל וכו'. איכא למידיק אמאו איכפל תלמודא לאותוי לכל הנך עובדי, דמשמע דכלחו שווין ולא יلفין מחד מנייחו טפי ממא' דכבר יlfuin מעשה הקודם, ונראה דכלחו לדונם כלל אפילו בהרי תרי אחרים.

רבי ישמעאל בן אלישע וכו'. מייתי להא לרבותה דאף על גב שוה לא היה כל כך שלו כמו רבינו ישמעאל ברבי יוסי שהיה מגינתו, אבל זה לא יכלה לו דוקא התורה ומץ ליתנים להן אחר וטבות הנאות לבאים, אפילו ה' כי תרי אחרים סמרק למדינה.

השתא דאמרת לי טעמא וכו'. דגילתית אדרעתך שלא בתרות חד קא יהב לילא בתרות בכורים משום ה' מקבילנא לזכות את נשמהך, וכיוון דוחכרת לקבל מהך טעמא לך לא עbid כמו רבינו ישמעאל דלעיל ואותיב זוגא וכו' אלא שלחו لكمיה דרב נחמן.

ריש ע"א כי אתה הו מבעית ליה בעותי. קשה קצת והואיל והדר אתו אליו שמע מינה דעתקבה תשובתו על ידי תעניתו וכו' ואם כן אמר כי צר ממנה יתרך מזימה להודיע דרכיו לבני ישראל על לילותיו אפילו בזמן דיליכא נבואה כגון על ידי בת קול או על ידי חלום, ואז וראי דלית לנו למיבעי רחמי אלא הכל תלוי בתשובה ולכי הדרי בתשובה הגורה אולא לה מילא אלא צעה, ובכפי האי גוננא נמי הווי רעב שאמו רגון מלכים בו כיה' ולה' לא התפלל אלישע, ומהרש"א זיל בחודשי אגדות שלו כתוב בענין אחר עין עליו, אבל לפי דרכנו ניחא לישנא דש"סDK אמר הו מה שאין כן בארץ ישראל. ועל פי דרכנו יובן היטב מא' דאיתא בשבת פרק חבית דף קמ"ז ע"א, עלא אקלע לפומבריתא חזנהו לרבן דקה מנפצי גלמייהו אמר קא מחלין רבנן שבתא, אמר לו רב יהודה נפוץ ליה באפיה אנן לא קפדיין

ריש ע"ז דה' ראשית הגז. חייב ליתן לבן וכו' אחד מששים. נדרש לאו שאלו דין בגין מקוםו, ועוד בדברור הוא ומפרש יוצא בפרק ראשית הגז וחולין קל"ז ע"ב, ואפשר שכונתו לבאר מה שאמר אחר כך אם נטלתי של' נטלהי, דאיינו דומה לתרומה דאיכא עין יפה ובינוי ורעה וכשותרums בעין יפה נמצא שיש להן עצו טובת הנאה שהרי היה יכול לתזרום בעין רעה, מה שאין כן בראשית הגז דלכלי עלא אחד מששים דהכי תיקון רבנן.

שמי מיניה היו מתפשטים שלשה לכל צד שלשה מהלפניו אחד בראש השורות ואחד באמצע ואחד בסוף, וכן לאחריו וכן שניינו צדריו הרי שנים עשר, ואחד היה הנשאר לעולם אצל דזילא מלטה ישיאר בלבד אמרה بعد שאחרים מתפשטים להשמעו לרבים.

כיב והוא קיימי רבנן ממתיבתא דרב הונא ונפצי גלמייהו הו סליק אבקא וכו'. עיין בחודשי אגדות ל מהרש"א זיל מה שדרש בזה דרך רמו רחוק, ועל ע"ז נראה רחיה, מכח זה נראה לפреш דודאי כי תא כפנא או כל צרה שלא תבא על הצבור ובאה כך סתמא ודאי על אלו מתריעין וצעקין לעולם, ובכפי מيري כלחו הנך דסדר תעניות, אבל הכא מيري כשהיא ידוע שהמקום כעם עליהם שהודיע להם בטרם תבא שנת הרעב שעמידה לבא מחמת פשעם ועונם, ולא יוצר ממנה יתרך מזימה להודיע דרכיו לבני ישראל על לילותיו אפילו בזמן דיליכא נבואה כגון על ידי בת קול או על ידי חלום, ואז וראי דלית לנו למיבעי רחמי אלא הכל תלוי בתשובה ולכי הדרי בתשובה הגורה אולא לה מילא אלא צעה, ובכפי האי גוננא נמי הווי רעב שאמו רגון מלכים בו כיה' ולה' לא התפלל אלישע, ומהרש"א זיל בחודשי אגדות שלו כתוב בענין אחר עין עליו, אבל לפי דרכנו ניחא לישנא דש"סDK אמר הו מה שאין כן בארץ ישראל. ועל פי דרכנו יובן היטב מא' דאיתא בשבת פרק חבית דף קמ"ז ע"א, עלא אקלע לפומבריתא חזנהו לרבן דקה מנפצי גלמייהו אמר קא מחלין רבנן שבתא, אמר לו רב יהודה נפוץ ליה באפיה אנן לא קפדיין

רב הונא הו דריש בתליסר אמרהו. טעם מנין זה נראה לע"ז דרב הונא הו קאי ויתיב באמצע בית המדרש והעם לכל צד שורות שורות הוא קיימי, ולכי

סוד התיבהCIDYOU על תיבת נת, והיינו דאמרין סדר אליהו רבה וסדר אליהו זוטא, והשתא פירוש רשי' ופירוש התוספות הכל עולה אל מקום אחד והבן.

השתא ומה אלישע וכו'. תימא דכמה זימני אשכחן תנאי ואמראי דהו בעי רחמי אכפנא כדאיתא בתעניות הכא בשני דרב יוסף הו כפנא אלא הו רחיה, מכח זה נראה לפреш דודאי כי תא כפנא או כל צרה שלא תבא על הצבור ובאה כך סתמא ודאי על אלו מתריעין וצעקין לעולם, ובכפי מيري כלחו הנך דסדר תעניות, אבל הכא מيري כשהיא ידוע שהמקום כעם עליהם שהודיע להם בטרם תבא שנת הרעב שעמידה לבא מחמת פשעם ועונם, ולא יוצר ממנה יתרך מזימה להודיע דרכיו לבני ישראל על לילותיו אפילו בזמן דיליכא נבואה כגון על ידי בת קול או על ידי חלום, ואז וראי דלית לנו למיבעי רחמי אלא הכל תלוי בתשובה ולכי הדרי בתשובה הגורה אולא לה מילא אלא צעה, ובכפי האי גוננא נמי הווי רעב שאמו רגון מלכים בו כיה' ולה' לא התפלל אלישע, ומהרש"א זיל בחודשי אגדות שלו כתוב בענין אחר עין עליו, אבל לפי דרכנו ניחא לישנא דש"סDK אמר הו מה שאין כן בארץ ישראל. ועל פי דרכנו יובן היטב מא' דאיתא בשבת פרק חבית דף קמ"ז ע"א, עלא אקלע לפומבריתא חזנהו לרבן דקה מנפצי גלמייהו אמר קא מחלין רבנן שבתא, אמר לו רב יהודה נפוץ ליה באפיה אנן לא קפדיין

מייה עד כאן, דקשה הויל ולא הוא. קפדי אם בן Mai טמא הו מנפצי להו ולאיה תכלית, דאי לומר דרך מקרה זה כלחו נראה דעבדי הци, אלא היינו כדארמן שהיו מכוננים בזה להבריח הקלייפות ולכך هو עבדי הци אף בשבת, ולכך קאמר שלא קפדי על האבק ממש וליכא ליבון.

הלכות שחיטה לכחנים. הוא הדין הלכות זריקה והלכות קבלה וכיוצא והciait באחדיה בירושלמי דשלקים פ"ד ה"ב, וסוגין נקטה הלכות שחיטה לרבותה ואפילו הלכות שחיטה, דסלכא דעתך אמינה כיון דארמן מר נברנות לא ע"ב שחיטה בור כשרה אמא לא מיקרי צורך עבודה קא משמע לען.

ליכא לאוכוחי כלל, דדיילמא לעולם בקהל לבר מהני לשמואל דפוסקין, ומיהו אי הוה מוקי ש"ס ההיא דאבל לא בניו בקהל לבר הוה אמיןא בקהל דוקא הוא דאבל לא בניו ובנותיו, אבל בראיכה עד אחד גמור עדיף טפי אפילו בניו ובנותיו נמי, הילכך ניחא ליה לאוקמיה בעד אחד לרבותה דאבל לא בניו ובנותיו.

תוד"ה מאי פסקא וכו'. ורבינו שמישון מפרש וכו'. פירוש דרבינו שמישון מפרש אוקימתא דרב ששת דרוצחה לומר דמתחלתה קודם שלך נמי היה משורה את אשתו על ידי שליש ובניו היו סמכין על שולחנו, ומעתה כשיצא לאשתו ליכא למיחש לעדרי דהא שליש סרכיה נקייט ואתי אבל לגבי בניו ח'ישין לצערין, והשתא تو לא קשיא קושית התוספות דלעיל וספר פריך תלמודא משאת משה והינו עד לכלה שהוא דבר קצוב, שאחר שננתנו כל אחד ואחד מחצית השקל הרי כיilo והשלימו כל ערכן בוה.

ק"ז ע"א תוד"ה בשמעו בו שמת לגמר כי שם ליכא למיר זכיתנו שנייא אחריניא ליפלוג וליתני בדידה דכעין שנייא דרב ששת גופיה, והינו דמתחלתה כולם היו ניזונים על שולחנו, ובעדינא דנפיק מביתיה לאשתו השרה על ידי שליח התוספות ראי אפשר לומר דבוקול מיר, ראם כן אמר אצטריך לומר בגמרא ההיא דאבל לא בניו ובנותיו בשמעו בו שמת بعد אחד, ליקמה בסתמא בקהל בלבד דמהדר שמואל וכו' וציריך עיון עד כאן לשונו, ולע"ד לא קשיא מיידי דמהכא

איידי והיכי מעין לאוקמי בתורת הלשכה, יש לומר דקראי בתורייה מייר, דלעיל מנה כתיב ודברי הימים כי"ד, ה"ז והי אחורי בין היה עם לב יואש לחדר את בית ה' ויקבוץ את הכהנים ויאמר להם צאו וכו' וקבעו מכל ישראל כסף לחזק וכו' מיד שנה בשנה וכו', ופירש רשי"ז ויל שם שלשה כספים הי, כסף עובר שקליםים בכל שנה הנאמר בכל העובר על הפוקדים וכו' ושמות לי"ג, וכעסף נפשות ערכו וכו' ופרשת עריכן, וקרא כי"ז, וכל כסף אשר יעלן על לב איש נדבה לבדוק הבית ופרשת תרומה שמות כי"ה עד כאן לשונו, ובתר הци כתיב ודברי הימים כי"ט, ט"ז ויתנו קול וכו' להביא לה משאת משה עבר האלים על ישראל במדבר וישראל וכו' וישליך לארון עד לכלה, ופסק זה מיר כי כסף שקליםים זהו משאת משה והינו עד לכלה שהוא דבר קצוב, שאחר שננתנו כל אחד ואחד מחצית השקל הרי כיilo והשלימו כל ערכן בוה.

וזהו צורך קרבן נינחו ולא גרעין משבר האומנים וכל השאר דלעיל וע"א, ברם Mai דמביעא לי הוא אי מצו אותו נמי מקדשי בדק הבית, ורב הבין שאלתו ולכך השיבו בלשון ברור אין נעשין אלא מתורמת הלשכה, איתיביה וככלותם וכו' ודברי הימים כי"ד י"ד אמר ליה דאקריך וכו' אי הци קשו וכו' נראה לומר דבר הונא זהה שמייע ליה ההייה ברייתה דרב ישמעאל דלקמן בסמוך דמוקי ה' קרא וככלותם וכו' בתורת הלשכה מרדיוקא דשאך הכסף, ולא מיהא משום דפשטה דקראי לא משמע הци הילכך מספקא ליה אי ברייתה מתרצתא היא (ועיין מה שאכתבו לקמן) ולכך אותביה לרבי מפשטה דקראי לשמעו מה עינה, דאי ברייתה מתרצתא היא ישיב רב אדרבא משם ראייה כדתניתא אייזהו כסף שיש לו שרידים, וכיון שלא השיבו רב הци אלא דרך דחיה דאקריך כתובי וכו' חזר רב הונא והקשה אי הци קשו קראי, אי אמרת בשלמא כדתרץ לה ברייתה דרב ישמעאל דמיררי קראי בתורת הלשכה ניחא, אלא לדידך דמתוך תשובהך משמע דמקמת ליה לקרא כפשטה בדק הבית אי הци קשו קראי אהדרי, ומשני רב לעולם קרא כפשטה ולא קשיא כאן שגבו והותירו וכו', וקרא דنبيיא הци פירושו לא עשה ספות וכו' ומכלים כי"ז אלא אם כן נותנים תחלה לעשי המלאכה כל ערכן.

תנא דברי רב ישמעאל כל' שרת וכו' אייזהו כסף שיש לו שרידים וכו' קשה דמל כל מקום הци מפקין קראי מפשטה למיר והוא קרא בדק הבית

ע"ב כל' שרת מהו שיישו מקדשי בדק הבית וכו'. כלומר הא וראי פשיטה לי דמצו אותו מתרצת הלשכה

שם ע"ב גمرا וחלכתא כוותיה דרב וכי וחלכתא כוותיה דרב הונא וכי וחלכתא כוותיה דרב זיביד וכו'. יש להבין לאיזה תכלית מיתוי תלמודא רק אמר האי תנא סבר מזונת דאוריתא וכמו שכתב הרא"ש זיל בפסקיו ונ"ה סימן י"ג, אם כן אמא לא חיישנן, וציריך לומר דכיוון דתקינו רבנן מזוני כל דתוקון רבנן כעין דאוריתא תקון פסחים רשותא דאמר אין פוסקין פלאגי אמראי בטעמי, רב זיביד אמר מזום דחיישנן לעזריו ורב פפא אמר שמא אמר לה צאי מעשה ידין למזונותיך, והשתא דבעי למפסק ש"ס כוותיה דרב ולכואורה איכא דקוניא, דהחתם בעבודה זורה בפרק אין מעמידין דף ל"ג וע"ב) והוא סלקא דעתין מעיקרא דעתמיה דמרימר דשייר אפיקו בירוקי לעניין יין נסך ולא בחמצז בפסח מהדר אטעה דרב פפא, דאי קשיא לך דהחתם אפיקו חיורי ואוכמי אסר, הווא מאמי פוסקין, לו יהי דלא אמר לה הבעל צאי מעשה ידין וכו' ונימא לה אנן, דכגון זו פתח פיך לאלים ומשל ל"א ח' הוא הויאל וליתיה הבעל בעיר והיא משועבדת לו למשעה ידיה, ואמא פסקינן לה מזונות כל צרכיה ואין מחשבים עמה על מעשה ידיה כלל,-DDינא הב' כמבואר באבן העוז סימן ע' סעיף ה' עין שם, ואמא דינא ה' כי וחו טפי להפסד דידה מהפסד דידיה, ומשמי תלמודא קושיא זו במא דידיה, ומשמי תלמודא קושיא זו במא דמייתי סמוך לה וחלכתא כרבי הונא דיכולהasha לומר לבעה אני ניונת וכו', דעיקר התקנה היא לטובתה ומעשה ידיה אין אלא מזום איבבה, והשתא ודאיatti שפיר דאית לן למיחש על עיקר התקנה שהיא לטובתה ואיהו דלא יהיב עדותה להניח לה מזונות לא קפידין להטעמא דאייבה, ובתר ה' כי מהדר אטעה דרב זיביד דחישץ לצרכי, והשתא דפסקין דמייתו ה' כא מסקנא דגמרה דהחתם ולכואורה לא היו צרכיהם לזה, וע"ן מזוני דאוריתא מזום ה' כי לא מפקעין

בפסח פסק מרן באוחח חיים סימן תנ"א וסעיף כי"ג דכל kali חרס המצוין אסרי ולא חילק כלל בין חיורי לירוקי, אבל בירוה דעה סימן קל"ה בסעיף יין גבי יין נסך חילק שם בין יירוקי לחירוי עיין שם, ולפי הרוב הנזכר הינו דלא כרב זיביד ובגמרה איפסיקא בהדייה הלכתא כוותיה, אלא וראי כדאמרן.

ק"ח ע"ב גمرا מאי קאמר וכו'. אף על גב דלא כואורה דברי אדרמן פשוטים, דזיל קרי כי רב דרבנן ירוש מהתורה ולא הבהיר ואם כן מאי האי דקא מתהה תלמודא מאי קאמר, ואבוי' ורבא נמי אמא הוזרכו לבקש עשות מרחוק לפרש דבריו, מכל מקום לכוי תיודוק שפיר קא מתהה, דמכח ירושת התורה אין לתמהה כלל, דחכמים ראו לתקן כך ולהפקייע כח הבנים לפי שולול האשא לחזור על הפתחים יותר מן האיש, ויש כת ביד חכמים לעkor דבר מן התורה לכואלי עלמא בכחאי גונא דהפרק בית דין הפקר ויבמות פ"ט ע"ב, והינו דמקשי מאי קאמר, ומשמי אבוי' דכתה תמייתנו דמכל מקום טפי הוה להו לחכמים להשגיה על הזכור דראוי לעסוק בתורה, ורבא השיבו דאהא לא קפדי רבנן דאם כן בעלמא נמי נימא דזהו לתקן דמן דעסיק בתורה יritten ומאן דלא עסיק לא, אלא ודאי דלא קפדי רבנן בתמיית אהדמן הינו דאם איתא דחשו חכמים שלא יחסר לחמן של הבנות כדי הניחו כל הנכסים ביד הבנים שהם יירושו והם יזונו את הבנות, ואמא לא חיישי דasma הבנים יפסידו כל הנכסים

תוד"ח ירוקי. פירש הקונטרס לעניין חמץ וכו' ולא מושם דאי策ריך למפסק וכו'. כתוב מהר"ז ברוך אנגיל זיל וע"ן שם הגולים בערכו ואיכא למידך דאדורבא מושם ה' כי עצරיך למפסק הלכתא כרב זיביד, אסור לעניין חמץ, ופסק כרב זיביד דודוקא יירוקי אסיר אבל חיורי שרוו, ואפשר לפרש כוונת התוספות בדוחק וכו' עיין שם.

ואחר המחלוקת לא ידענא מאי קאמר מר, דהשתא ומה מרימר דמייקל בירוקי לעניין יין נסך מחמיר לעניין חמץ אפילו בחירוי כל שכן דרב זיביד דמחמיר טפי, ומה שהזוכר רשי' זיל ו/orה יירוקי חמץ לא לעניין שריותא חיורי ואוכמי הוזcir אלא לעניין איסורא דאוכמי, כלומר וסביר רב זיביד דבירוקי כל אפיא שווין בין חמץ בפסח בין גיעולי גוים ובין יין נסך דרבנן, וממילא הוא הדין נמי דעתמיה דרב זיביד דשייר מיהא בחירוי ואוכמי לעניין יין נסך מה שאין כן בחמצז בפסח, מושם דשאני לנו בין חמץ דאוריתא דאוריתא דרבנן, ודחי התחם תלמודא דליתא דהא כל דתוקון רבנן כעין דאוריתא תקון, ומעתה נימא דאול ליה דינא דרב זיביד, מושם ה' כי קא משמעה לנו הכא דאול על גב דקושטה ה' נון כללא דכל דתוקון רבנן וכו' כדחוינן הכא דמשום ה' כי מהדר אטעה ה' נון אפיילו ה' כי הלכתא כוותיה דרב זיביד בהיא דקוניא, דהחתם נימא דאול ליה איכא וכדרמייק התחם וליד ע"א מושם דתשמישו בצונן, ואפשר שלזהו נתכוונו רבותינו בעלי התוספות זיל ו/orה יירוקי דמייתו ה' כא מסקנא דגמרה דהחתם ולכואורה לא היו צרכיהם לזה, וע"ן

העולם מתקיים אלא בהבל תיעקות של בית רבן, כי העולם הוא סוד עולם הנקודים רatabtil וינו מתקיים אלא בהבל וכו'. וזרק במלת הבל שהוא מילוי ס"ג ודיאו"י כנודע שהוא סוד עולם הנקודים בסוד הכל ס"ג ייחדי נאלחו ותהלים נ"ג ד' ושם: כלו סג כו', ועקר הדין שבו מתאוזין החזונים הוא במילוי ולא באותיות השרש כידוע שזו סוד הכל הבלתי וקהלת א' ב', ומסייםתו ורלא מצלו בה ב' עשרה, دائ מצלו על ידי זה נפק להו מעולם והתו ובאים בסוד עולם התיקון סוד רשות היחיד שגבחו עשרה, דעל ידי התפילה בעבור ממשיכין המוחין לעיר אנפיו וברור.

מסכת בבא בתרא

פרק א' ז' ע"ב Mai טמא לא תימא ליה מה הוא אני חומה כו' ושיר השירים ח' יז. דאיilo מאידך קרא רב' יוחנן hei מפרש ליה אספרם לצדיקים עצמן מחול ירבון ותהלים קל"ט י"ח, ואינו לשון ריבוי אלא לשון גדרלה כלומר דבשיהם צדיקים הם במעלה גדרלה טפי מחול, שאו לא כתיב בהו בחול אשר על שפת הים שם י"ז י"א אלא ככוכבי השמים ונראות כיב' י"ז.

ט"ז ע"א כתיב הכא מי יtan איפוא כו' ואיב' י"ט כ"ג. לפי זה אפשר שתהיה כוונת איב' בהך קרא דמי יtan איפוא, אך על גב דבעא משה רחמי ניקודין דאתו על ידי זה הנחזה ניצוצי ניקודין מתבררין ואין כה לסתרא אחרת לשנות ל"ג ט"ז דהינו שלא תשרה

פרק ג' ל"ז ע"א אימא לא מנשיא ברא. פירוש אפילו שפהה אף על גב דעת הדומה לחמור נינהו יבמות ס"ב ע"ג, ראמ לא בן הדרא קושיא פשיטה דמקרא מלא הוא התשכח אשא עליה ישעה מ"ט ט"ז.

ט"ל ע"ב תוד"ה מאן דאמר בפני שנים כו'. דרבא קאמר לקמן כו'. עיקר הקושיא משום דברא אמרה לקמן משמיה דרב נחמן, ראמ לא בן Mai קושיא הא אמרין לעיל (ע"א) דברא מעיקרא עד שלא שמעה מרוב נחמן והו סבר דשלא בפניו אינה מהאה, ודילמא הכא נמי הא דקאמר בפני שנים הינו נמי מעיקרא מקמי דלהדר בה.

ג"ח ע"א אשכחיה לאילעדר עבד אברהם דקיי קמי בבא כו' עד כאן. המאמר הזה אינו מובן על פי פשטו, ונראה לע"ד כי ידוע דאליעזר יצא מכל אורור ונעשה ברוך שנדק אל החסדים שהן טפה דרכורא והן חמשה חסדים, והינו בא", ב' דוח"ג וב' דנ"ה וא' דת"ת, ולכך ידוע שהיה עבד אברהם שהוא סוד המשחה חסדים דביסור דויער אנפיו אברהם אב"ר מ"ה כדאיתא בכתבי הקודש, והינו דקאמר ליה רב' בנאה Mai קא עביד אברהם ואמר ליה גני בכנפה דשרה, דשרה הוא סוד המלכות נוקבא דויער אנפיו עיין במאורות נתן, וכנף הוא סוד הוג מלכות ולא יגלה כנף אבי ודברים כ"ג א', וכנף עם הכלול גימטריא מאה חמישים ואחת יסוד דנקבה, והוא דקאמר קא מעינא ומצעה לווג ברישיה הינו דקה מעינא ומצעה לווג עליינו.

שכינה על אומות העולם ולקמן ע"כ, אפילו הci أنا מיה יכתבן מיל' כמו נביי ישראל.

ט"ז ע"ב איך ביןיהם לנחומי בבייע. נראה לע"ד רמאן דסביר עדשים דоказ משום מגילת כו' כלומר ואין מציל, הינו דסביר ליה שלא כרביAMI דשבת נה"ה ע"א אלא דיש מיתה بلا חטא משום עטיו דנחשת, ומאן דאמר אף בבייע סבירא ליה כוותיה דרב'AMI דאי מיתה بلا חטא, אם כן לא מזע לא חטא אין מות הליך לית לנו אלא טעם דאי לופת ובביני נמי מהני. אבל לפי זה איך למידך אם אי נחומי בבייע הויל' והשתא לנחומי בבייע הויל' ורביAMI אתותב ולא קיימת לנו כוותיה, ויש לומר משום ההיא דאמרין ונברוכת ס"ב ע"א בשם שנפרעין מן המתים כך נפרעין מן הספדיין כו', והשתא אי היה קפדיין לנחומי בעדשים דоказ הויה מוכחה רביעין למימר על כל מות ומת תננו דעתכם עלabilot זו שהוא בעדשים, כלומר שמת בללא חטא אלא לפי שהמיתה מגילת כו', ומסתמא לאו הci הוא כי אין אדם צדיק בארץ כו' וקהלת ז' כי ומה גם בדורותינו וכתיב דובר שקרים וכי' ותהלים ק"א ז', ובשלמה בשנפטר אברהם אבינו עליו השלום ניחא דקפיד יעקב למעבד עדשים דоказ להגיד שבוח של אברהם שמת דоказ בעטיו של נחש, אבל אנחנו בדין אדרבא ניחא לנו לנחומי בבייע שלא ליתן פתוחן מה לדעת הדין לקטרג עליינו.

המעולה המעודת לעתיד לבא לימות המשית, שהיא תתגדל ותהיה שוה לו בכל קומתו פנים בפנים בסוד שני מלכים משתמשין בכתר אחד בלבד, והוא שאמր מעינא אימתי יהיה האות הזה, והיינו דקאמר ליה ליעול וליחסוי, ומיהו אף על פי שיראה הא דקא מעינא ארישה, אל טעה לחשוב דברomin זה אפשר להיות זוג המועלה הזה כל עוד דשכיח עבודה ורה וקליפין דעלמא דין, דמידע ידע דיצור הרע בההוא עלמא ליכא כדכתיב והאלילים כליל יחלוף וישעה כי "חן" ואו ונשבג כי כו' ושם פסוק כי"א, נמציא שם שהראו לרבי בנאה הוא דמות דיקון כלומר ממה שייה לעתיד לבוא אבל דיקון עצמה אי אפשר לראות, דאם כן מוכח דעתך להתקיים השטא וזה אינו כדאמרן.

ס' ע"ב דין הוא שנגוזר על עצמו שלא לישא אשה. שהרי יש כח ביד חכמים לעkor דבר מן התורה بشב ואל תעשה ויבמות צ' ע"א. ומתווצצת קושית התוספות בר"ה דין הוא כי עין שם.

פרק ד' ע' ע"ב לימה בפלוגתא דהני תנאי כי. נראה שלא גרסין אלא לימה בפלוגתא ולא גרסין דהני תנאי וכן נראה מפירוש רש"ם ודר"ה לימה, دائ גרסין הци על כרחך אין אלו דיני גולה דסנהדרין וכי ע"ב דמיית רשב"ם ודר"ה שטרן דהנזה לאו תנאי נינהו ופשוט.

פרק ה' ע' ג' ע"א הא גלא דטבע פשיטה שלא היה רבו סובל זה, אלא היה כועס עלייו אף על פי שהוא בשור ודם

חרא זה איזלען באורךא ודלען גלא, כלומר בא אחד וסיפר לנו לשון הרע שנאמר עליינו וגרם לנו להתגדל וליכנס בכלל גואה וכעס חס ושלום, עד דחוין בי מרבעתיה דכוכבא זוטא הדוויא כי מבוד ארבעים גריי דחרדל, פירוש עד שחשבנו בדעתנו ושיערנו היה מדורגת הפחות שבישראל אפילו הוא עם הארץ והיינו כוכבא זוטא, ומכל מקום כולן חשובים ככוכבים, ואפשר שעילידי איזה מעשה טוב, דידוע דאפילו ריקנים שבישראל מלאים מכות ברימון ושיר השירים רבה ד' גא, ועל ידי זה יהיה שכרו צבאות רמו למה שהטיחה חנה דברים בתפילהה כלפי מעלה כמו שאמרנו וכרכות ל"א ע"ב ה' צבאות נשואל א' ע"א מכל צבאות שבראת עולם קשה בעיניך כי, דלאו אורח ארעה אפילו לפני מלךبشر ודם למירם הци כל שכן לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ואפילו הци סבל בדבריה והקשיב תפילהה ופקד אותה בגין שלם.

בין גלא לגלא תלת מהה פרסי כי. הא נמי איכא לפירוש שפיר על דרך דלעיל כי הגל רמו ליעד הרע, ונודע דשלש עבירות חמורות הן עבורה זורה גלי עריות ושפיכות דמים שכט שאר העבירות שבתורה אביו ר' יהו דהנני נינהו, ולכון איכא שלשה יצרים יצרא דעבורה זורה ויצרא דגלי עריות ויצרא דשפיכות דמים, ולשון הרע שקול כנגד כולן כמו שאמרו ר' זעיר ערכין טיז ע"ב, ויש גם כן יצרא דשאלה עבאות אמן אמן סלה ונינה, כלומר למד דעת להיות סבלן ושלא להקפיד על כבודו למד מקומו, חדא מהיה אשר אהיה ושמות ג' ע"ד, דהקדוש ברוך הוא אמר לו למשה במצוות שיאמר להם לישראל אהיה עמהם בגלות זה אהיה עמהם בשעבוד מלכיות, ואמר לו משה רבונו של עולם דיה לצורה בשעתה, אמר לו יפה אמרת לך אמרו להם אהיה שלחני וברכות ט' ע"ב, ואם היה זה עם בשור ודם שהיה התלמיד רוצה להתחכם על רבו פשיטה שלא היה רבו סובל זה, אלא היה כועס עלייו אף על פי שהוא בשור ודם

ומכאן ואילך עד דף ע"ד ע"א ד"ה תא אהיין לך היכא כי הודפסו בדף ראשון הדיבורים שלא סדר הגמי' וכן ההפנסום כראוי.

לדיידי חי לי הורמי בר ליליתא כי. והוא רמו להזיק הנולד ונוצר על ידי קרי הנקרא נגעי בני אדם ושמואל ב' ז' י"ד), שעלי ידי הרהורים רעים מזדמנת לילית בלילה ושוכבת עמו בחלומו ונפיק מתמן נגע זה וכוחו גדול, ולהאי קרי ליה הורמיי בר ליליתא, וקאמר דהוה רהיט אקופא דשורה דמחוזא, שידוע אומרים זיל (ראש השנה יז ע"א) דבני מחוזא לא היו מעלו אלא נשבכים אחר התאות הגופניות ואחרי שרירותם לבם ומלי' כריסי זיני ביש' וברכות ל"ב ע"א), ואמר מר כי המזוקים הללו נגעי בני אדם שנבראים על ידי העון כחם גודל טפי מס' מ' גופיה, והיינו דקאמר רהיט פרשא הוא ס' מ', ולהודיע על מי מדבר קאמר ההוא דרכיב חיותא מותוא, כלומר אותו שרכוב בימים יעלו שמים כנודע שבו עולמים כל העולמות העליונים כנודע בסוד החמש תפילות, עד דבעניליה שלקין לעילא לדיקנא דא"א, וירדו תהומות, כי תהומותיהם שהם הקלייפות יורדים ההוא ימא לאשטעני, והנה אמרו רז"ל זימא פ"ח ע"א לכלייה, כדאמרן דכח המזיק הנברא על ידי העברות אלים טפי, זימנא חרא הו מסרגן ליה תרתי כודניתא, זה המזיק הנברא מעבירות האדם שאחר כך הוא עצמו היצר הרע שלו המסייעתו, שזהו שאמרו דקאי נמי אההוא הורמיי, לרמו שמיד שמת החוטא על ידי יצרו הרע הנברא על ידי עונתו שהוא הוא מלך המות שלו, והנה זה היה מסדר ומזמן ומקשת שתים נשים זונות דקליפה דאיןן לילית רבתא ושערתא לשלחן, כך מקשות לanhנים שאמרו ז"ט עבירה גוררת עבירה, והנה זה היה מסדר ומזמן ומקשת שתים נשים זונות דקליפה דאיןן לילית רבתא רביונו הארי' זיל שזהו סוד כאשר תעשנה הדרברים (דברים א' מ"ד) והובא בספר טוב הארץ עין שם.

ממוש ולשוב מיד מהור באהלי רשות ולשוב אחר כך שבזה אין לי אלא החצר, ובו מרבעתא דרישיה, מי שאפלו לעת זקנתו אינו חוזר עד שרוואה עצמו ראשומושכב על החיטה עד دقדוכה של נפש ואו מהרחר תשובה, הן אמת דאפלו הבי מקובלת היא תשובתו, מכל מקום אינו יכול להשיג אלא פרסא ופלגא, דאפלו בפנימיות דעתה אינו יכול להגיע אלא בחיזנויות שבזה והיינו פלגא, ואי רמא קופטא, דאפלו לעת מיתה אינו שב אלא מוציא נפשו מלובכת בחלאת צואת דרכיו נגה או, וילא רוצה לומר שהדבר קל להיות בעל תשובה שעיקרה אינה אלא יזרוי חרותה ועיבת החטא, וזה כוחו גדול תקופה ומיד להתעלות נשמטהו למעלה כהר תבור דהיינו הצדיק גמור, והר תבור כמה הוא, עד היכן יכול להתעלות, ארבע פרסי, כנודע בדברי הרב זיל סוד הפרסא דאיכא בין עולם לעולם, והיינו חרוא פרסא המבדלת בין התהותים לעולם העשיה, שנית בין עשה ליצירה שלישית בין יצירה לבריאה רביעית בין בריאה לאציאות, נמצא זוכה לעלות בסוד האציאות עצמו, ומהו הינו דוקא כשמתגבר על יערו בעודו איש כדאמרן, אבל אי הוי כי משכा דעתואריה, כלומר שמתמدين לעשות תשובה כשםקין שצוארו נ麝 ונכוף למטה,תו לא מצי להגעה כל כך עד האציאות אלא תלת פרסי עד הבריאה ותו לא, דהיינו במדרגת החצר ולא בבית לפנים, שעם זה פירשתי כוונת הכתוב ותהלים פ"ד י"א אף על גב דברי טוב יום בחעריך מאלף, מכל מקום אני נפשאי בחורת הסתופף בבית אלהי

1. ונחמד העץ דבראשית ג' ו', תרגום אונקלוס ומרג' אילנה.

לדיידי חי לי ההייא אקרוקטה. כינוי הוא לתלמיד חכם שאין תוכו כברו שהוא דומה לצפרדעת, המנצח בקהלו צפרדעת אבל הוא טמא כמותו בחטא, צפרדעת הוא גם בן על דרך מה שאמרו רז"ל צפור שיש בו דעה, וכי נח בלשון נקבה שכ' מכונים התלמידי חכמים כמו אמר זיל זימא ע"א ע"א על אליכם אישים אקרא ומשליחי ח' די, ומה גם בשאיין ישראל עושין רצונו של מקום נקאים בלשון נקבה, וקאמר שזה התלמיד חכם הזה כי אקרא דהגרוני, כלומר היה מלא מכל מה שקורין בגרון דהיינו תורה שבعل פה, והיינו דקאמר ואקרא דהגרוני כמה הוא שיתין בת, פירוש כמו שאמרו זיל ובמדבר הרבה פ"ח כ"א על שנים מה מה מלכות ושר השרים ו' ח' שיתין מסכנות כדאיתא בזוהר, ואפלו היכי שהיא בעל תורה ובקי בכולה תלמודא אתה תנינא הוא הנחש

תלמידי חכמים בבית המדרש דאיןון ארבי דשאtan בימא רבא דאריתא כנודע מדברי הזוהר, וחווין ההוא כוואר הוא היצר הרע הנחש התניינן הגדול דיתבא ליה חلتא אגביה, כלומר דעל ידי העינויים והשלפות ששמננו עצמנו בחול הים סלקין אגביה וברנו עלייו וכפינו אותו באופן רקח אגמא עילוה שנעשה כמת בהיא רכתיב ולבי חלל בקרבי ותללים ק"ט כ"ב, אווי זהה דעתנו עליינו ואמרין יבשתה היא, כלומרתו אין צידך שימור דכבר הוא עז יבש ונתבטל בעפרא דארעה, ומעתה تو לא צרכינן לישב באימה ובכוכב ראש ולא לענות נפשנו אלא להתענג בבית הדשן דתו לא מצי יציר הרע לשלוות בנו, וסלקין מבית המדרש ואפין ומבשلين הכהנה דרביה קופרא טבא לפומא כסא טבא לפומא נב"ד ס"ג י"ז ואכלנו לשובע, אבל כד חם גביה מאכילה ושתייה אתה הפיך וכמעט שהוא מתגבר עליינו לכלותינו, ואילו לא דהוה מקרבא ספינטא דמיד קיימנו אם פגע בע' מנול זה משכוו לבית המדרש וקידושין לע"א, אוילו וכי הוה טבעין.

זימנא חדא הוה אולין בספינטא וסגאי ספינטא בין שיעא כי. הנה איתא במאורות נתן ספינה היא המלכות דעתלו, עוד שם בערך תנינים וזה לשונו גם תנין הגדול נקרא תפארת דקדושה ושני סנפירו נצח הוד והעולם מלכות עומדת עליהם, ומעתה יש לפרש רקא משתעי רבה בר בר חנה התיקון הגדול שעשו פעם אחת למללה על ידי שקראו צום שלשה ימים ושלשה לילות,ճאפשר שראו שהקליפה נתגברה לבטול

פרק לפרק עונותיהם על ידי היסורין, כי נאמר ברית במלח ונאמר בריתabisorin מה מליח כי וכרכות ה' ע"א, וזה היה לפי שמלאו מחד גלגלא דעתינו תלת מאה גובי משחאה, הגלגל הנאמר הוא חד משנים עשר מולות שידוע שהם גלגלים, וחדר גלגלא הוא מול טלה שהיה אלהי מצרים דהינו עניינם, והם למדו מעשיהם ומלאו שלוש מאות גרבין שמן טמא, ומה שאמר מספר שלש מאות לפי שידוע שיש שבע מיני טומאות, דמשום הכי הוזרכו ישראל בשיכזו מצרים למימי שבעה שבועות לטהר עצם מאותן שבשבע מיני טומאות, וידוע שיש חמשים שערי טומאה וכמעט שנכנסו לשער החמישים שהיו חסרים מעט, והשתא אילו היו חמישים שערים לכל טומאה הרי הן לשבע טומאות מספר שלש מאות וחמשים, אבל כיוון שלא הגיעו לשער החמישים משום הכי לא אמר אלא שתא כלומר כשחוורנו בתשובה לתר שנים עשר ירחיו שהיה משפט המצרים בעשר מכות, חזין דהו קא מנשי מגרמיה ועבדי מטלחתא למבני הנך מחווין, פירוש שלקווח את הטלה ושותחו לקרבן פsch והיו זורקים עצמותיו שיגורום ויכתנות הכלבים, שעל ידי תיקון זה היו עושים מסך להגן עליהם ברכבתיב ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית וכו' ושמות י"ב כי"ג, והוא מתקנים ובונים מה שהחריבו ופגמו על ידי עונותיהם ועל ידי זה יצאו להירות.

זימנא חדא הוה אולין בספינטא כי. פירוש הינו יושבים חבורות של

המזרח דמיד מבטו ליעזר הרע כמוין דליתה.

זימנא חדא הוה אולין בספינטא. הינו בזמן גלות מצרים שהינו מטוריים בגלות ספרינה המטרפת בים, וחווין הוא כוואר פרעה התניין הגדול, והוא הוא אותו פרעה דיתבא ליה טינא אוסיה בזמנן אברם כשלקה את שרה כתיב וינגע ה' את פרעה כי' ובראשית י"ב י"ז, ופירשו רוז' וירושלמי כתובות פרק ז' הלכה טז שלקה במקצת רatan, ובולעה בכתובות ע"ז ע"ב ד"ה בעלן דמכת רatan הינו שיש לו שרע במוחו, וזהו למנן אמר סוטה י"א ע"ז מלך חדש שנתחרשו גורחותיו ולעלום הוא פרעה הראשון, ולמן אמר חדש ממש, יש לפреш דיתבא ליה טינא אוסיה שנולד במוחו ובבדעתו דעה ואמונה כובחת לכפור בבודא עולם, ואדרוחו מייא כלומר המים דחאוו לעשות מה שעשה כשאמר נתחכמה לו ושמות אי י"ז למושיען של ישראל לדונם בימים שבזה לא יכול מושיען לפרטו שכבר נשבע שלא יביא מבול לעולם סוטה י"א ע"ז, ובזה שדרוחו אגרדא כלומר הפל עצמו נגד ישראל שנמשלו לנודא חול אשר על שפת הים ובראשית כ"ב י"ז, וירושלמי חגיגה פרק א' הלכה זז הלוואי אותו עבו ותורתינו שמרו שמתוך שהוא עוסקין בה האור שבה היה מוחזר לмотב, אמר נשותיהם של ישראל, ואכלו מניה שיש מהוו שאללו וקיבלו מדעתו הפסולות וסרו עצמן מעבודת הבורא, כאמור זיל ושיר השירים רבה פרשה ב' על פסק כושונה נזוי על גוי מקרב גוי ורבאים ד' ל"ז מה אלו עובדי עבודה זרה אף אלו עובדי עבודה זרה, ובזה מלחו מניה שיתין מהוו כלומר מררו את חייהם בעבודת והוואי הותם לא הימני שככל כך גדול כה

חס ושלום הזוג רקדשה ולהביא גורות על ישראל חס ושלום, מיד הנה המלכים נועדו ייחדי רועי ישראל מחדן חקלא פועל ערך לסעדא לשכינתא ולאוקמא יטה מעפרא וליחדא עם קדשא בריך הוא ביהודה שלים, והיתה עת רצון שהיה לאל ים להתميد הזוג למעלה כל אותן שלשה ימים ושלשה לילות, ולילה ביום האיר שלא נעדרו המוחין ולא נתמעטו הגלות בעוננותינו הרבים, וזה שאמր זונע כי אורחא דמלתא בכל לילה בזמנינו כוונתינו לטובה והוה מימריה בסעden.

הזה קא אולין בספינטא וחזין ההוא צפרא כו'. נודע כי הנשומות של צדיקים נקראו צפראן קדישין דפרחי וסלקי לעילא, והנה ראיינו בבית הכנסת צדיק אחד דזהה יתיב עד קרסוליה במיא ורישיה ברקיעא, פירוש שהיה יושב וכורע על ברכיי בנפילת אפים והפל נשמתו במיא מים זדונים של הקליפה, כדי שיש סוד גודל בנפילת אפים להפל נשמתו בתוך הקליפה בסוד הפסוק אליך ה' נשפי אשא ותהלים כה' א', ללקט משם מסגיא ספינטא טובא, כי נודע כי יש שלש מדרגות למלכות בשעה מהבריאה שהיתה שם בסוד נקודה, אחת כנגד יסוד דזעיר אנפין ואחת כנגד התפארת שבו ואחת בשעה עד הדעת עיין בכוונות ר'ה, וזה שאמר וכי תימא יכולם ליהזו בו ונשאר מוטמן בקליפה כך אלא מkeit עד התפארת כמו העליה דתפלת דחול דבהא סגי לוזוגא, אמר רב דימי במיום קומקמא דמייא מסגיא שיתין פרשי, פירוש מיד כשהעלינו מ'ז בתפלת אחת להקימה ולהעולה מידי סלקא לעילא לעילא, וזה לשון קומקמא קום כולם סלקא עלויות טובא,

כח לנשמה לעלות בלילה למעלה כشيخ לה זכות, אבל הרשעים הללו נשמטו וסר כחם וצלם מעלייהם אלא הולכים נעים ונדים בין הקליפות, וכך נגיד נחל' דמשחא מתהתיחו מרוב כל, אמינה להו אית' לי מניכו חולקה לעלמא דאתאי, פירושו כמו שאמרו זיל' ותגיה טיז' ע"א כל אדם יש לו חלק בגין עדן וחלק בגיןם זכה גוטל חלוק וחלק חבריו בגין עדן וכו', מיד נכנסו הדרברים בקרבם ועשה בהם פעול והרהורו תשובה, חד דלי לי גדפא כדכתיב תה חדש בקשר נעריך ותהלים הקליפה, מיהו האי בר נגרא אחית נפשיה לחזוב הקליפה וחשב לתקון וקלקל עצמוני, שנפלה ונطمעה נפשו בינויהם הא שב שני ואכתי לא מטיא אארעה, כלומר עדין לא היה יכול לימלט מהם ולשוב נשמתו לאתרה אל ארץ החיים מלכותא קדישא רתמן פקדונה ונש망תין בסוד בירך אפיקיד רוח ותהלים לא' ו', ולאו משום דנפייש מיא להתגבר על הקדושה, אלא משום דרדיפי מיא שוו מלאכתם ובבודתם שלך נבראו לרדו' אחר האדם בכל יכולתם, אמר רב אשיה ציפרא שנמלט מהם ורדף והשיג והציל הוא זיו שרוי הוא, כלומר צדיק גמור דקדשא בריך הוא עימיה תדר' ולא שביק לה כדכתיב ה' לא יעובנו בידו ושם לי' לע' וזה זיו שרוי עמד' ושם כי' ע').

עד ע"א תא אחוי לך היבא דנסקי ארעה וركיעא אהדרי. פירוש תא ואחוי לך אמתי היא עת רצון שיש זוג ייחוד למעלה דקדושא ביריך הוא ושכינתייה דהינו רקייע וארעא, והנה בראותי שהיא עת רצון שקידתיה לשלתאי אנתחתיה בחוד כותא דركיעא אדמצלינה, פירוש לקחת עמי דברים להתפלל ולשאול צרכי טרפ' לביתי דרחיקא לי' שעטא, ואנתחתיה בחוד כותא, שכטב רבינו האר' שיש שנים עשר

כחותיה ובענן לימות אן נמי להפיל נשמתנו בין הקליפה לאקוררי נפשין, כלומר לעשות קורת רוח לאוותן הניצחות של שורש נשמתנו, ונפק בת קלא ואמר לא תיחתו הכא שיש סכנה גודלה דנפלה ליה חזינה לבר נגרא, כלומר דבר נגרא הוא תלמיד חכםCIDOU כראמרין ובעודה זהה נ' ע"ט צרייך נבר נגר כו', והגרון היא נשמתו כי הצדיקים נקרו מאחדי הקליפה, מיהו האי בר נגרא אחית נפשיה לחזוב הקליפה וחשב לתקון וקלקל עצמוני, שנפלה ונطمעה נפשו בינויהם הא שב שני ואכתי לא מטיא אארעה, כלומר עדין לא היה יכול לימלט מהם ולשוב נשמתו לאתרה אל ארץ החיים מלכותא קדישא רתמן פקדונה ונש망תין בסוד בירך אפיקיד רוח ותהלים לא' ו', ולאו משום דנפייש מיא להתגבר על הקדושה, אלא משום דרדיפי מיא שוו מלאכתם ובבודתם שלך נבראו לרדו' אחר האדם בכל יכולתם, אמר רב אשיה ציפרא שנמלט מהם ורדף והשיג והציל הוא זיו שרוי הוא, כלומר צדיק גמור דקדשא בריך הוא עימיה תדר' ולא שביק לה כדכתיב ה' לא יעובנו בידו ושם לי' לע' וזה זיו שרוי עמד' ושם כי' ע').

הזה אולין במדברא. הוא העולם הזה שהצדיקים שמיים בו עצם כմדבר, וחזין הנהו אווזי, הם הרשעים ההולכים אחריו שרירותם לבם ואחר תעוגי העולם כדכתיב וישמן ישורון ויבעת בדברים ליב' טיז', דשמטי גדי'יו משמנינו, דררוב מה שנטו אחריו העבריות והבל' העולם שטמי גדי'יו הינו הכנענים, שיש שכטב רבינו האר' שיש שנים עשר

חולנות למללה כנגד שנים עשר שבטים לעלות דרך שם תפנות של ישראל כל שבט דרכו חלונו, והיית סבור דוראי מהקדושה אין קליפה גמורה חיללה בכתב לא יוצר רע ותמים ה' ה', אלא עיא דימה הוא כלומר נוגה שחיטה טוב והצד הטוב שבה הוא היינק וגונב השפע הכא, כלומר הקליפות שנוגבים כל השפעיהם אמר לי האי גלגלא דركיעא הוא להם, אמן לא ימינה ליה אילא גנבי רהדר, כלומר זה נגור מركיעא כשלוד כל אדם לפי השעה והזמן שנולד בו כך מוכחה שהיה עשיר או עני ואין זה תלוי בזות, וכן דמוני לאו בזותה תליין אלא במולא, דרביה ורב חסדא תרוייתו צדיק גמור בי רב חסדא נהמא דסמידרא וכו' כמו שאמרו זיל מועד קטן כ"ח ע"א, והעניות גלגל הוא דהדר וחור בעולם שבת קניא ע"ב, וכי תימא מה יהיה על שכך וכי זו תורה זו שכחה, נטר עד למחר ומשכחת ליה כי היום לעשותם ולמחר ליטול שכון לעולם הבא.

ע"ה ע"ב צדיקים ומישיח וכו'. קשה דעתו משיח לאו בכלל צדיקים הוא ופשיטה, ויש לומר מצדייקים כלם אין נקרים אלא בכינוי דהינו באדרני על דרך העלים הזה שנקרוא בכינוי, וזה שנאמר הנקרא בשם ולכבודו ישעה מיז זין, כי בכינוי אדרני הוא הכבוד העליון כדיוע, אבל משיח עדיף מנינו דשם גופיה כתיבתו יקרה עליי, ועוד יש לומר שלא לכל צדיק וצדיק קامر שיקרא בשם אלא לכללותם כל הצדיקים ביחד, מה שאין כן משיח דאייה בלחודיה קרא כך.

פרק ז' צ"ט ע"א אונקלוס הגיר אמר כרובים וכו'. לו נאה לומר כן כדי להודיע לבני adam דרכיו וענינו, והוא דכתב הארץ זיל דנסמות הגרים והואים באים מזוג עליון כמו של ישראלי פרסי, כלומר עד היכן מגע ניקתה בים עד תלת מאה פרסי, דהינו שלוש ספרות תחתונות דמלכות נצח ה' יסוד כנודע שהוא סוד רגילה יורדות מות ומשל ה' ה', ואזילנא לפומיה דלויתן, כלומר מה אני לוקח מהקדושה אני נתן לפומיה דלויתן

כתיב ובני אליאב נمواל וחתן ואבירם, ורב יוסף סבירא ליה כרב חביבא דבסמוך דבר ברא קורי ברא, וכי כתיב ובני פלא אבני בניו דבר הכהני נמי קאי, מה שאין כן בהק קרא שלא נכוו בני עורה שם בסמוך ועל כרחך אעוריה לחודיה קאי, ורבא סבר כמר בר רב אשיה דלא קרו לבר ברא ברא הילכך שפיר מיתוי מבני פלא, כן נראה לע"ד.

מסכת הוריות

פרק א' ג' ע"ב מתניתין הורו בית דין כי ור' אמר ספק וכו'. לדידי חי לי ארשי החיים בוצינה דנהורא זה כל גדול בתורה, ספר כתוב איש רביהם שער הגוזל שנפתחה פתוחה חותםאמת, יוסף לך מין הרקה, בכולה מכילתין היו לפני שלימין ופתיתין, פתח ובריך ולא פנה אל רהבים עוד אחרין שפיל ואיזל, הא בקטני כמוני היום בספר שיל' ושונאים לדודו נעלם מקיש רביהם והיו כולו תנוי בנשקיין ואתעלסה באחים, ואוכל מכל טumo וממשו דאוריתא אקפן נחמני שמעתה.

ז'זאת התעדודה אהך מתניתין מלכתא אימא קמייתא כתוב הרב נר' ז' שער יוסף ג' ע"ב דיה הלן דנראה דגרסינ רבי אלעזר שהוא רבי אלעזר בן שמוא תבירו של רבי שמעון, ולא מסתבר שהוא רבי אליעזר הגדול, מה שמצויר במשנה אחר רבי שמעון וברירתא אחר רבי מאיר ורבי שמעון, וסתור כל אחר יד מה שבספריו>Showansים לדוד ופרק א' משנה ב'

ונראה דהינו טעם שאוסיף שלמה שני כרובים אחרים, דאותם של משה והוא אפי רבבי, לרמזו דנקוי מנינוו נשומות ישראל ופניהם איש אל אחיו שמות כ"ה חי דוקא והם על גבי הארון, ושלמה בבניין הבית כיון לתוך גם את הגרים וכנראה מתפלתו וגם אל הנכרי אשר יבא כו' ומלכים א' ה' מ"ז, ולכן הוסיף בקרקע שני כרובים מעשה עצועים לדבריהם בק' י' אנפי זוטרי לרמזו לזוג תחתון הנזכר לעיל, ונמצא דמר אמר חדא ומר אמר חרוא ולא פליגן.

פרק ח' קל"ד ע"ב אמר רב יוסף מורה דרבraham וכו'. בכמה מקומות מצינו לשון זה שהיה אומר רב יוסף כשהיה נותן אל לבו לזכור תלמודו ששבח וכנותה כי' ע"א, שבת כ"ב ע"א, עירובין שאמר מרן הארץ זיל כי השבחה בא מה מהויחין דקנות, ולכן הרוצה לדחות מעליו כה השבחה יכול להכניס בזעיר אגפין המוחין גדלות ולחות המוחין דקנות למטה, ונודע שאברהם הוא סוד עיר אגפין במוחין גדלות, ועיין בערכי הכנויים של מוהר"מ זכות זיל שנדרפסו בספר גולן אור, ולזה היה מכין רב יוסף וכל היה אומר כן לזכור תלמודו.

פרק ט' קמ"ג ע"ב רב יוסף אמר ובני איתן וכו' ודבריהם א' ב' ח'. רבא כרב יוסף לא אמר דעתיפא ליה לאתו מקרה של תורה טפי מדברי קבלה, ורב יוסף לא אמר כרבא דסביר דמנני פלא אליאב נבדבר כי' ח' אין ראה, דשאני התרם דבתריה דהך קרא

ר"ה מורה חשבתי שהוא רב אליעזר והאריך בזה עין שם, ואני זעירא קרען שעולם לא ניד ובמקומי אני עומר דנרא הע"ז והעיקר בגירסת הספרים דרגסי רב אליעזר, אף על גב דאורחה ותנא דפסיק סדרא דנבייא במשפט הדורות על ראשון ראשון ועל אחרון והכי יאה, מכל מקום אשכחן מהאי גונאDKDMINHO לבתראי, ואין ספק שלא דרך מקרה ולא דק תנא חיליה אלא כלחו טעהו אית בזו, בגין פרק אין עומדין נברכות ל"ג ע"א) דתנן רקייבא אומר אומר רבי רבייעית בפני עצמה רב אליעזר ואמר רבי בחדאה, הרוי דהקדמים רבי עקיבא לרבי אליעזר אומר רוכב בשדה ומנהיג בעיר עיין שם, ואם איתא מאי קושיא התרה רב כי מושך ומונה נמי דור המדבר לומר טעהו דרבוי שמעיה בראשיה ממשיה הרב מאיר ולבסוף משמיה הרב אליעזר וכי היכי דשמעון רבי רבקה ואוסר רב אליעזר אומר ודאן בודאן וכו', והתרה נמי טעהו כרכיבנה בספריו שושנים לדוד יעוץ שם נקידושן פרק ד' משנה ג' ר"ה רב זול שם: רב יהודה דפליג איתא דאתא לאשמעין סברת ר' יהודה דפליג אתנא קמא, הויה לה למתניתה בתורה ר' אליעזר דקשיש מיניה, ומדאקדמיה שמע מעינה דפושי קא מפרש מותרים לובא אפילו לר' יהודה וכדריש הר"ב, עכ"ל.

תור בסוף פרק ד' דבבא קמא ומה ע"ב) תנינא מלתיה דרבוי אליעזר אחר מלתיהו דרבוי מאיר ורב יהודה תלמידי תלמידו, דתנן רב אליעזר אומר אין לו שמרה אלא סכין, והתרה נמי כלחו ספרי רב רב גרסיא אליעזר בי"ד קרי וכן היא גירסת הר"י פ' שם סימן פ"ב, פ"ג, ברם הכא

נמי ניחא דשנה דברי רבינו חנינא באחרונה הדמי כמו מכירע, דתנא קמא פסל לבועל, מomin ורבוי עקיבא מכשיר למגמי ורבוי חנינא היה דוחה כלא אחר יד כמו שפירש הר"ב (ור' דוחה), עוד שם פרק ח' משנה סכינא ועביד כס כוס מדרכי נתן כדאיתא בגמרא (מי' ע"א), ובפרק חלק (סנהדרין ק"ח ע"א) שניהם חכמים בלשון המשנה מלתיה דברי עקיבא מקמי רבוי אליעזר רביה תלתא בחד קנא גבי דור המדבר ועדת קרח ועתרת השבטים, קאי בריש פרק א' (צ' ע"א) דמניא זואיל כל הנחו דין להן חלק לעולם הבא, ומשום האלי דהינו טעהו דסבירת רבוי עקיבא, פסיקתא דפסיל לכלהו לךך אקרמה, ובסוף פרק י' (צ' ע"א) מקדים רבוי שמעון לרבי טרפון דקשייש וקדים ליה, משום דמלתיה דברי שמעון יש בה אריכות דברים שאמר אם ראי שמן וכו', ורבוי טרפון לא אמר אלא דבר אחד מתנדבני שמן, ולא פליג בהדייא רבוי טרפון אמלתיה דברי שמעון, אלא דמילא ממאי דסבירת מתנדבני ממילא מוכחה דלא סבירא ליה היכי, והיכי נמי רבוי שמעון, מה שאין בן רבוי עקיבא דקאמר מלתא אחריתני לא בא השלישי אלא להחמיר עליו וכו', וכל שכן לפ' מה שכתבו רבותינו בעלי התוספות בפרק ה' דסנהדרין דף מ"א (ע"ב דה כמאן) דרבוי עקיבא אית לה דרשה דרבוי שמעון אלא שמוסף עין שם, דלפי זה בסיס טפי דהינו טעהו דחויצרך רבוי לקבוע דברי רבוי עקיבא בתר דברי רבוי שמעון, להודיעו זה דרבוי עקיבא אינו אלא מוסיף.

ובפרק ט' רזובחים משנה ג' (ופ"ד ע"א) הקדים רבוי עקיבא לרבי חנינא סגן הכהנים אף על גב דרבוי חנינא קשיש טפי מיניה שהיה בזמן הבית, והתרה תלוי ונודע לו שלא חטא יצא וירעה בעדר

דברי רבינו מאיר וחכמים אומרים ירעה עד שיסתאב וכו' ורבינו אליעזר אומר יקרב, והתם נמי הוא רבינו אליעזר דלטעריה איזיל דאייזה מאן דאית ליה מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום כראיתא התרם וכ"ז ע"ב וכמו שnochich עוד לקמן, וטעמא דמוסיף והולך, ורבינו מאיר מקל טפי מכלחו לך מתחילה ביה דכוחה דהיתרא עדיף וברכות ס' ע"א).

מוסוף איפלו חמשים כלומר ואיפלו הרבה, ורבינו יהושע בן בתירא פליג מהחמיר איפלו בתרי אחד בראשה ואחד בזונבה.

עוד שם ריש פרק ג' וממנה אי מקדים רבינו יוסי דבתראה הוא לרבי חנינא סגן הכהניםDKרים ליה טובא, וטעמא דתנא קמא ורבינו יוסי פלייגי דמר סבר בין בכחן גדול ביום הכפורים ובין בשורף את הפרה מזין עלייו כל שבעת הימים ומר סבר שלישי ושביעי בלבד, וסברת רבינו חנינא מכרעת דכהן השורף כל שבעה וDOIOM הכפורים שלישי ושביעי בלבד, רבינו יוחנן בן נורי אומר לשער בהן את הכללי רבינו עקיבא אומר לך ולכך הזוכרו כי, אמר רבינו יוסי לא הזוכרו רימוני בדאן אלא שהיה מתעשרין ודאי בכל מקום, והוא לא עין רואה כי אין סדר למשנה זו בזמנם זמנים זמנים, ולכאורה כמה חסרון בסדרה, דרישא וסיפה רבנן בתראי ובגעיטא קמאי רבנן דבתראי, אלא ומציעתה קמאי רבנן השתה בסידורן של התנאים רקadmehה לסדרה רבינו יוסי רישת רבנן, דתנן בפרק ג' דערלה וממנה זו רבנן בפרק ב' פרק ב' דזובים מקדים רבינו יהודה לרבי עקיבא רביה, והיה נמי היינו טעמי דרבינו יוסי רישת רבינו יוסי רישת רבנן, ומעתה סליק לסבירת כת הקודמין רבינו יוחנן בן נורי דפליג וסביר לדלא הזוכרו וכו' ואחריו רבינו עקיבא דכיל לתרוייה ואחריהם רבינו יוסי בסדר הדורות, ובסוף פרק ב' דפירה וממנה חז' תנין הכ' רבינו עקיבא ברישא ובתריה רבינו אליעזר רביה ובתריה רבינו יהושע בן בתירא, והיינו טעמי דרבינו עקיבא מיקל טפי מתנא קמא סדרן של כתובים, וכדו תה' אנא דלא דיאקינה בכלחו בספרי (ושוננים לדון) איש אבל לא הרבה כל כך, ורבינו אליעזר

הן אלה קשות מה שעלהה המחרישה הויאל ואיתנהו בוכירה איתנהו בשמריה, ועליא מנהון מקומות מקומות יש למצוא במתניתין בכל' ש"ס היכא דנילף חיפוש מהחיפוש, ובכלחו לכדי דיאקינה טעמי דרבינו עקיבא מיקל דמchipir שערות שחורות איפלו טובא במפותחות אבל לא הרבה כל כך, ורבינו אליעזר

טובא, וכמו שכתו התוספות דריש פרק קמא דבבא מציעא דף ד' ע"ב סוף ד"ה אין נשבעין כי.

וְתִמְיהָא לי על הרב רחימה דעתך הגירסה מזה, ואף על גב דאייכא הוכחה למימר איפכא הרק עדריפא ליה, ובדף פ"ד וה' ע"ב ד"ה ומהו מספרו שעיר הגובה הארייך בעניין זה דקדימה והביא דברי התוספות הנזכר דבבא מציעא, והעליה לשוב דברי התוספות מושום ובאייה מקומות מוכח מדבריהם דקפרדין אסדרא חלק בין התנאים לאמוראים, דמסדרי הש"ס ודקקו טפי בהוכחת האמוראים עיין שם, הנה אם כן לפיה זה מאוי קא מכricht הרוב כאן דרבינו אליעזר גרסין מפני הסדר, דהא בתנאי קיימין.

אייברא דחילוק זה בין התנאים לאמוראים לדידי עפרא דארעה לא מסתבר לי כלל, ודואי תנאי הוו דיקי במלת'יו טפי מאמוראים, וכל שכן דבתלמידא נמי אשכחן כמה זימני דמפיק סדר האמוראים, כגון בקדושים פרק האומר דף ס"ז ע"ב' בן גורשה ובן חלוצה דעבותתו כשירה מלן, אמר רב יהודה אמר שמואל דאמר קרא והיתה לו כו' ובמדבר כיה י"ג אבוחה דשמואל אמר מהכא ברך ה' חילו כו' ודברים לג' י"א רבינו ינאי אמר מהכא ובאת אל הכהן כו' ושם כי ג'.

וזהארบทי בזה בתשובה נכתם לדוד ח"ד סימן ט'ל, מז' על עניין הווא'ו קטייעא לאסבורי טעמי אמא

דכאשר דמייטי בספריו שהוא רבינו אליעזר כך נראה לע"ד שהוא האמת, ואף על גב שמצוירו אחר רבינו שמעון לית לנו בה דהכי אשכחן אתה לפרש.

אוקים תלמודא מלתיה דאבה דשMAIL
ודרבינו ינאי באחרונה, וקושטא קאי כי כל
שיישנו בהקפה בכוילה תלמודא עניין יהוז
ספק דכלחו טעמא אית בהו, ולפום
שעתא אתרמו בדרעה מוטב תלתא
ותרי מניחו בשbeta, חדא בפרק במה
אשר דף נ"ט וע"א רבי אליעזר אומר
ואה שבע (והספר אינו ביד) בחדרשו
שכתב הרב נר"ז התם וח' ע"ב ד"ה
רבנן ר"י הילין בעניין הקידמה בשם הרב
באар שבע עגלת ערופה בדבר המתחליל רבי
עקיבא אמר מהותמו, שכתב דאי קפidea
אם מקדים התלמיד לרבי וכן שם הקדים
רבי עקיבא לרבי אליעזר בן יעקב עד
כאן דבריו, נראה מהו שהשגב הרב דברי
עקיבא תלמידו של רבי אליעזר בן יעקב,
ואנחנו תמהים דאייפכא הוא דברי אליעזר
בן יעקב תלמידו של רבי עקיבא, כנראה
מכמה מקומות שמזכירו עם רבי יהודה
ורבי נחמייא תלמידיו של רבי עקיבא, כגון
בזבחים דף ס"ה ע"א רבי נחמייא ורבי
אליעזר בן יעקב אומרים כל עצמן של
תורים ובני יינה אין געשין אלא בראש
המזבח, ולאו מכללא אמר אלא
בפירושא אמר בראשית רבבה פרשת חי
שרה ופרש ס"א פרק ג', שנים עשר אלף
תלמידים היו לרבי עקיבא וכו' ובסוף
העמיד שבעה רבבי מאיר וכו' ורבי אליעזר
שהותן משלו לא קשיא כאן
באותו נעה כאן באחותו בוגרת ולבת
הכי רבינו יוחנן אמר כאן בתהרו בו כאן
פ"ב על פסוק סמכוינו באישיות ושר
השירים ב' ה', בשלפי השמד נתכנו
רבותינו לאושא ואלו הן רבוי יודה ורבי
נחמייא רבבי מאיר ורבי יוסף ורבי שמעון בן
יוחאי ורבי אליעזר בנו של רב יוסף הגליי
ורבי אליעזר בן יעקב וכו' עיין שם.

הדרן לדאתאן עלה מעיקרא
דבמתניתין רבי אליעזר
גרסינן, והיינו טעמא דרש"י זיל וד"ה איכא

וזה יננו דכתוב שם ופרק ד' משנה א' ד"ה
ספקו הרב בתוספות יום טוב על
דברי התוספות דרש"י ליתא, והרב נר"ז
כתב עלייו ולא אשכח שום גilio בדין
רש"י זיל' דסביר דלא כתtosות, ולידי
עניא סתמו כפירושו בכל מהαι גונא,
ואפלו לדברי התוספות איברא דבעו
מיימר ומהיא דכוי רבי אליעזר היא דאם
לא בן מא קא משמעו לנו רב נחמן, אלא
מייא ממילא מוכחים אנו לומר
דמלתיה דרב נחמן רק אמר באנן
למחליקת ר"א ורבנן על רבי אליעזר
הגadol משתעי, ומפיק לדידיה בסג' ליה
במקצת ספק דמוצאי יום הכהורות הכי
נמי סגי ליה בחתוכה אחת ולרבנן דוקא
משמעות דהה בעל באר שבע.
ברם חייתה למך רבא דאהדריה
ומmilא דברי הרב באар שבע קביע
וקיימי דכין דברי רבי אליעזר קאי
רש"י פירש אליביה, ואפלו לשיטת
התוספות רבי אליעזר נמי לא בעי בחתוכה
משמעות חתיכות, ולעין מר במילא
התוספות דפרק ב' דנדה דף ט"ז ע"א
בד"ה לא שתהה כו', שכתבו דלא
בדבריהם דהה אלא דר"א דכוי הוא רב
אליעזר שמותי עיין שם.

ומה שהריגש עוד הרב נר"ז וזה אתא
דסוף סוף הוה ליה לרשי' למינקט
מלטה דשויא לכלוי עולם ומאי איכפת
לן اي רב אליעזר סבר דבחתוכה אחת
חייב, הא נמי לא תברא לע"ד מהיא גופא
כא משמעו לנו רש"י, דאי לאו דברי
אליעזר סבר בעולם דלא בעין בחתוכה
משמעות חתיכות לא הוה מציא לחיזביה הכא
אשם תלוי, והכא נמי זה היחד שעשה
על פי בית דין דומיא דבחתוכה אחת היא
אסיק אדרעתיה הך חילוקא כלל.

אמאי דאמרין בגמרא דאיכא בין רבי
אליעזר לטעמכם אשם תלוי פירש זה
לשונו: דהיכא דהוי לפני חתוכה אחת
ספק של הלב ספק של שמן ואכלו בדיין
הוא דמביא אשם תלוי כו' אבל הכא כו'
עד בגין, ואחר האמת הא ליתא, דלחיזביה
אשם תלוי בעין חתוכה ממשי חתיכות
בדאיתא בריש פרק ספק אכל וכריתות זי'
ע"ב, אלא מיהת משום דברי אליעזר
קיי רביבו אסבירנה ניהלן אליביה לדידיה
לא בעין חתוכה ממשי חתיכות דאפלו
בנדבה מציא מיתי אליביה וכדכתיבנה
לעיל ור"ה ובפרק, לדמייתו הרב נר"ז בדף
ב' זי' ע"ב דה לאו מספרו הנזכר
משמעות דהה בעל באר שבע.

הן אמת דהיא גופא קשיא ליה להרב נ"ר עלייה, דהנitchא לתרי טעמי שהוכיר הרב זיל רהינו היה דמצות ואפשר לברד איסורה, אמנים לדרכ נחמן דחי הלבטה דעתן טעם דאיקבע איסורה, מכל מקום לי הפעוט כולה מלחתא ניחא ויפה עשה הרב באර שבע שלא הזכיר כאן טעם דרב נחמן דאיקבע איסורה, אלא ומפני כי אמרין אשם תלי איכא בגיןו, מיסים עליה בגמרה אמר רב זירא משל דרב אליעזר דומא קשיא ליה בחתיכה אחת אף על רב זירא יהו ניחו מאן דפלייג בכריתות רבי זירא אמר דרב נחמן וסביר דטעמה לאו משום עליה דרב נחמן וסביר דטעמה לאו משום איקבע אלא ואפשר לברד איסורה עין שם, והילך ודאי דצרכים לפרשוי הרק התם בהיא סוגיא דכריתות ז"ה ע"א אמרין דרב מאיר קאי בשיטת רב סוגיא דהוריות אליביה, ולדידיה זה היחיד שעשה על פי בית דין דומיא בחתיכה אחת הוא דהכא נמי אי אפשר לברד איסורה.

ומה שהקשה עוד הרב ה' ישרמו דמה נענה למה שפירש רשי זיל ז"ה

איכא בדברי סומכים בחתיכה אחת, הפסקים זיל בהדא מתניתין כרבי אליעזר דחיב באשם תלי הינו כוותיה ולא מטעמה, דאי לו רב אליעזר דהויל והוכרת רשי זיל לפרש לדרכו מהחיב לה פום שיטתיה דסבירה ליה דלא בעין חתיכה ממשית חתיכות, ואילו אנן קיימא לנרבנן דבעין בעלמא חתיכה ממשית חתיכות, אלא דפלוי זה הכא פסקנן כוותיה דמחיב מושם דלפום טעם דרב נחמן דכוטיה נקtinyן כמו שכטב הרמב"ם זיל פרק ח' מהלכות שגנות הלכה ב', הכא דמי לשתי חתיכות דהרי אליעזר איסורה ודלא כרב זירא. מקום לחוביה הכא אליביה דרב זירא, הילך הזערק לפירושו ולאסבורי מלתיה דסומכים נמי בכוי האי גונא, משום דאמרין התם דעתמה דסומכים דפטר משום דהכא לא שייך למימר שמא תולא

נמי כרב אליעזר ורישא מירי בחתיכה אחת, אלא לסבר דלהלכה לא נקטין בסותמי דמתניתין אלא כרבנן דבעו שתי חתיכות.

והשתא לח'יא בר רב דפירים משותנו בשתי חתיכות לא מצ' תלמודא לאוקמיה כהאלכתא ורטעמו משום דאיקבע איסורה, דאי הכי לא סלקא מתניתין שפיר דנטערק לאוקומי מציעטא בחתיכה אחת ורישא וסיפא בשתי חתיכות וכדעליל, ولكن הוכרח לאוקמיה לח'יא בר רב דלא כהאלכתא ונקט חד מתר טעמי דרבא ורב זירא, וטריא נקט גבי ח'יא בר רב ההוא שקלא וטריא דלקמן להורות דלא קיימא לנ' בח'יא בר רב בהא, אלא הטעם הנכוון כרב נחמן משותנו בחתיכה אחת, וגילא הש'ס זה במא דלא מיתי הרק שקלא וטריא גביה. עד כאן קווצר דברי קדרשו.

ול' אני עבדו קשיא לי בגווה, חדא דקא חזין בש'ס זרב גופה ניחא ליה לפירוש מתניתין כי היכי דמפרש חי'יא בר רב, וח'יא בר רב גופה מניה דאובה קבלה, מדאמרין לעיל ז"ה ע"ב) איתיביה רב הונא ואמרי לה חי'יא בר רב לר' אסי חלב ושותן לפניו וכור' מא לוא מודסיפא שתי חתיכות רישא נמי שתי חתיכות, אמר להו רב לא תיזלו בתאר אפיקא דיכיל לשינוי לכט סיפא בשתי חתיכות ורישא בחתיכה אחת. והנה יושר משימות דברים אלו אין ספק דהכי פירושו, לדידי ודאי קושטא קאמריתו דהכי מתפרק שא Spiro מתניתין רישא וסיפא בשתי חתיכות והכי האלכתא, ולא

אסורה נא ואראה את המראה הגודל הזה הוא דאמר רב מר' ה' ישרמו דהנitchא עלה דהיא גופא דפסק רבינו הגודל הרמב"ם כתעמא דרב נחמן, והקשו עלי' רבנן בתראי רמא טעםא פסק כרב נחמן ושביק רבא דעתן טעם דיש אם למקרא נcritot ז"ה ע"ב), ומה גם דסתמא דתלמודא נראה דנקיט כרבא, ועוד הקשו על מהי דמשמע מדברי הרמב"ם שאם היה לפניו חתיכה אחת חלב וספק אבל ממנה בז' או פחות מכך ז' דה'יא גונא קרי ליה איקבע איסורה, לפי זה קשה דתלמודא קאמר דלמאן דאמר בעין חתיכה ממשית חתיכות סיפה מתניתין בגיןו בבבא ז' ואמאי פסק מותניתין בגיןו בבבא ז' דאפילו אבל ספק יש לו כשיעור, ותירץ הרב דה'ים הוקשה לו מה שהקשוו התוספות ור' איתיביה דכל הני פרקי זה מץ למפרק לעיל לח'יא בר רב, ותו קשיא ליה במשמעות רב דaicpel לאשומעין בהדי' רשות ח'יב, והלא היא משנה שלימה לפי האמת דשתי חתיכות שנינו וסיפא פירושא דרישא, וכי תימא חדש רב שלא נטעה בפירוש מתניתין, הויה לה לימי'ר מלתיה בפירוש דמתניתין ואמאי דיבר בקדשו מירמא בפנ' עצמה כאילו מלחתא חותא היא, ועל כן סבר הר' דאי הכי נמי דרב לא ניחא ליה לפרש מתניתין הכי כי היכי דלא ליפלו סתמי אהודי, וההכא סתם לנ' רב' כרבנן דבעין שתי חתיכות, וב' ב' מלה' ע"ב) גבי ספק בן תשעה בראשון וכו' תנן וח'יבין באשם תלי' והינו סטמא כרך ניחא ליה לפרש ודוא' הרק מתניתין

מתניתתא דאתים וחיבין באשׁ תלוי,
ברם מתניתין בספק בן תשעה וכו' וראי
שמעע להו דמשנה שלמה היא נבמות ליה
ע"ב, ובטעמא דההיא מתניתין נמי פלייגי
ובבדעינו מימר, משום דבר אסי סבר
בסברת התוספות וטוכה דבחד קרא
דמצות מכחשי אהדרי מקרא ומסורת,
ההילך ליכא למדרש אלא חד ואיתן
למדרשות מסורת כסברת רבנן, ואתאי
ההיא מתניתין דיבמות וק"ב ע"ב כפשתא
דרמושם הци חיבין באשׁ תלוי משום
דריש אם למסורת מצות כתיב ויקרא ה'
ז', והילך הכא נמי רב אסי אמר
חתיכה אחת שניין, וחיא בר סבר
בסברת התוספות דסנהדרין דלא מכחשי
אהדרי ואיתן למדרש תרויזו, והילך
סבירא ליה חtica משתי חתיכות שניין
רמצות כתיב מצות קידרין דמשמעו אחת
מתוך שתים כדפירוש רש"י וכriticalot י"ז ע"ב
ה' מצוות, וההיא בספק בן תשעה
דבכרכח לא נפלאת היא מעני כבודו,
עריך לומר דאייה זהה סבירא ליה
כטוענאה דרב נחמן דעתמא דבעי קרא
חתיכה משתי חתיכות משום צורך דעריך
מיקרי איקבע איסורא, ודומהゾזה כתבו
התוספות בפרק ב' דכתובות וכ"ב ע"ב גבי
ההיא דשנים אומרם לא מת וכו', דפירות
תלמידא הבא עליה באשׁ תלוי קאי,
מקשו התוספות ודיה באשׁ רהא בעין
חתיכה משתי חתיכות, ומשנו דהה
מיקרי איקבע איסורא שהיתה תחילת
בחזקת אשׁ אישׁ יעין שם, והכא נמי
סביר חיא בר רב דמיקרי איקבע איסורא
שהיתה תחילת אסורה עליו באיסור אשׁ
את.

ובית שמא יוכי כלחו סבירא להו יש אם למקרא, ואף על גב דבר אחד בר יעקב מתΚיף עלה ובאו מימר דלא בהכי פליגי וודכולי עלמא יש אם למקרא, מכל מקום לבסוף מסיק תלמודא מכח קושיא דההיא דעתטפת אלא לעלם פליגי יוכי עיין שם ע"ב, והכى חזין דבללו הנו פלוגת' מפרשיה להו המפרשים זיל דפליגי במקרא ומסורת נקthin כמאן דאמר מסורת, ואם כן קשיא כדארנן.

ברםanca קטינה עפר סתם נראה לע"ד לישב דעת רבינו הגדול זיל על זה הדרך, הן קודם אהלוך לדקדק בפולוגתך דבר אסי וח"י בר רב, דלפי הנראה רב אסי מוקי מתניתין הרב אליעזר וח"י בר רב כרבנן, ואם כן הכי הזה ליה למייר רב אסי אמר חתיכה אחת שניינו ורבי אליעזר היא וח"י בר רב אמר חתיכה ממשתי חתיכות שניינו ורבנן היא, דאטו תנאי שללו מעלה מא, ותו אי' לא למדיך דכין דהך פלוגתך דמקרא ומסורת לאו מלטה חורתה היא אלא מחלוקת ישנה בין התנאים לנראה מכמה משניות דסוכה ושאר מקומות, לא זה לה למייר רב אסי סבר יש אם למסורת, אלא הויה ליה למייר רב אסי סבר כמאן דאמר יש אם למסורת דעל כרךך הך פלוגתך שמייע להו, ותו הך מלטה בעיאشرط, דלפי הנראה מפשטה דהך סוגיא למאי דאמרין דרב אליעזר סבר יש אם למסורת ורבנן סבר יש אם למקרא נמצא רקשיא הילכתא אהילכתא, דהכא קי"מאלן כרבנן, ואנן קי"מאלן בכל דוכתא כמאן דאמר יש אם למסורת, כדאשכחן בסוכה גבי דפנות דקי"מאלן כמאן דאמר שתים כהילכתן ושלישית אפילו טפח ואמרין בגמרא וסוכה ו' ע"ב טמא דיש אם למסורת בסכת וכור, ובריש פרק קמא דסנהדרין דף ד' וע"א מוקמן להו בשיטה למאן דאמר יש אם למקרא, דאמר רב כיוחנן רב כי רבי יודה בן רועז

יעוז קשה דלפי מה שכתב הרב דלא
נקיט תלמודא והוא שקלא
וטרייא גבי הא דחיה בר רב להורות דלא
קיימא לנו כוותיה, אם בן אמר נקתייד
תלמודא לכוליה שקלא וטריא גב
מלתיה דרבא ומלהתיה דרבי ירא הא
הנהו נמי הו דלא כהאלכתא כמו חיה בר
רב, ולא הוה ליה להש"ס למיתבא
לכוליה שקלא וטריא אלא דוקא גב

נקטינן דפסקו של רבינו הגדול רמב"ם זיל יסודתו בהדרי קדש אליביה דבר וכטעמיה דבר נחמן, ממילא מתניתין נמי הCY מתפרשא בשתי חתיכות, ואף על גב דוחיקא פורתא, ניחא לנו בהכי לאוקמה כרבנן לא כיחידה, בפרט דאיפלו אי נוקמה ברבי אליעזר יש בה פרשה דחויה כדאמרן.

ילפי דרכנו למדנו טוב טעם ודרעת
דסוגיא דשמעתתא דנדיה זיין
עיבן אמתניתין דאתיים, בתר דמייתי הא
רטנא וחיבין באשם תלוי הדר בעי ותנא
יעירין Mai טעמא, בעינן חתיכה משתני
חתיכות עד כאן, דאי על גב דהמקשן
דוהבא בכירותות סליק אדרעתיה דמתניתא
לא פלגא אמתניתין, היינו משום
דהמקשן סבר הכי לדニア דלא בעין שטי^{עיבן}
חתיכות, משום הכי הוה ניחא לי לפרש
סתמא דמתניתין נמי דהכי סברה, אבל
סתמא דתלמודא דהחותם סבר לה כרב

למנצח

גמ"ע דמלתיה דרבא לא קיימה ולית
לן למינקט כוותיה בודאי,adam
לא יבצ'ר חדא מתרתי, או דנפקוק
דרילא כרב, ואם באנו לפסקן ממותו תיקשי
הLECתא אהLECתא כדLUיל, מעתה דל
מהיכא רבא, פש גבן רבי זירא ורב נחמן,
איין ספק דמכמה טעמי איתן לן למפסק
כברב נחמן, חדא דכיוון דלית לן הכרע
בכמאן מניחו הלכתא, איתן לן למינקט
ברב נחמן דמחמיר בשאל גוי את
ההראשונה ובא ישראל ואכל את השניה,
בדבאו ר'יתא הילך אחר המחהMER, והוא דכבר
הוחכונו דחייא סבר כוותיה דבחci סלקא
ליה שפיר היה מתניתין דיבמות, ובר מן
דרין הא חזין לקמן באידך מימרא דרב
נחמן חתיכה ספק של חלב ספק של שומן
אכללה באנו למחוקת רבי אליעזר ורבנן,
דררב אש' משני אליביה שמע מינה
רכותיה סבירא ליה, ורב אש' בתרא
מרמיה ותלמודא, והוא דהו להו רבים,
אתה נמי שפיר בסתמא דתלמודא דלעיל
אליביה דחייא בר רב דהכא ודאי לא
מקחש אחדדי הילך צריכין למדרש
תרזוייו, רבי אליעזר נמי אף על גב
דרמחייב בכוי לאו משום דדריש מסורת
בדקאמר רבא, אלא איזו נמי תרוייה
דריש, רק דדריש להו באנפה אחרינו
באותו דרך שתכתבו התוספות בסנהדרין
עוין שם, ורבנן דרשי להו להכי לומר
דרבעין שתי כתיכות, וחילויו דרבנן
משום דברען אייקבע איסורה, ורב
אליעזר דסביר דלא בעין קביעותא
לאיסורה דריש בעין אחר, וזה נראה
בכונת התוספות זיל וכירותות "ח ע"א"
דרבאידך מימרא דרב נחמן דלקמן
שהזורת בسمוך כתבו בד"ה באנו

ירמיה ולרב נחמן איתיביה רבא, ורב אשי
חכיא בר רב ההי שעתא לא הויה מאן
דרמותיב עלייוו, ורב אשי גופיה לא הויה
ידעו להו דלותביה, וממתניתין דיבמות
לא אותביה דשפיר הויה משני לה חיא בר
רב אליביה ברדאמרן.

ואחר האמת בהגלוות נגנות פלוגותא
דרבי אליעזר ורבנן, מציינן
לפוחשי מתניתין בין ברב אסי ונימא רבינו
אליעזר היא בין חייא בר רב ואלייבא
דרבן וליכא הוכחה לא כמר ולא כמר,
דרבר אסי דחיקא מלטה לומר זו ואין
צrik לומר זו קתני, ולחייא בר רב נמי
דחיק ואתי מרחיק לומר תנא והדר מפרש
בפרט דaicא בינייהו בבא ראיין בו
כשיעור, עם היota דaicא ליתובי דברתוי
אנפי פרושי קא מפרש, דרישא הבי
קאמר ספק אכל חלב ספק לא אכל מביא
אשם תלי, והדר מפרש כיצד בתרי אנפי,
אי בחתיכה אחת הספק הוא אם אכל,
כלומר אם אכל שיור דמיקרי אכילה
דהינו בזות או לא, אי נמי כgon שני
חתיכות והספק הוא אם אכלה לחלב
כלל, מכל מקום אכתי קצת דחיק, וכיוון
דלא דיקא מתניתין טפי לחדר גיסא
הילך לא נטפל רב בפירושא, אדרבא
אמר لهו לבנו ותלמידיו לא תיזלו בתר
איפכא וכו', ובחר לו לגנות דעתו לדינא
במיימת באפי נפשה, ואתא רבא ומפרש
סבירתו משום בסבירא ליה יש אם למקרא
ורבי אליעזר סבר יש אם למסורת, כלומר
דרבא נמי סבר ברב אסי דהכא מכחשי
אהדרי הילך מר דריש מקרא ומר
מסורת.

וביצה סי' התקט"ו ד"ה בדלה), אם כן אין ספק דעתך לנמקת בפירושה דמתניתין כפומ מא דאמר עליה במקומה בסוגיא דנדה, אשכחן דעתך לנתרי סתמי דמתפרשי שפיר לפום סברת רבנן הך דכריות והיה דנדה, וחדרא דעתיא דוקא רבבי אליעזר והיינו היה דיבמות, וסמי חדא מקמי תרתי.

שניות מדברי שופרים אורו עני דהتم קאיינה בשער פיקודיה, מרדי עברו ברף ה' ועיב ד"ה ואחרין דמכליתין בתר דשקל וטרוי רב אמתניתין דפילוג דינא בין רבבי מאיר וסיעת מרמחוהי בperf העדה אמאן תרמייה אי אבי דינא או לשאר עמאן, ונתח אותה לנתיחה ידו פרש שר פירוש הר"ב על המשנה לאפוקי מקויות בעל בית דור ועד אחרין בא ועמדอาทיא תוך תוך, בדרכי התוספות יום טוב בר"ה שאף אלו וכו', ואמר מר שם רבא שלא קאי התוספות יום טוב אלא להוכיח דאפיקו שבט אחד שאר שבטים חיבין, דהכי תניא בגמרא והכי דיקיון ממתניתין, ולא נחית כל לעמוד בסוד רע"ם ורבינו עובדיה מברטנורא זיל במה שאמר שבט אחד יהיה רוב ישראל, ובמקום גודלו צענין ענותנותו, המשפלי לראות טענת קטן כמווני בחבירי שוננים לדוד פרק א' משנה ה' ד"ה הר"ב שכח העלית, ולוי נאה לברך שוכתי לעשות כוונים לדעת עליון, ואמנם מסיים עללה דמבדרי נראה דכוונת דגמרא הוא דמפרש הכי דמתניתין פליגא אתוספתא, והכא בכירות לאו סתמא וגמרא הוא דקאמיר הכי אלא המקשן דהיינו אבי או רבבי ירמיה וכו', ולעולם מידע ידיע דסתמא דגמרא אלים טפי וכחותיה נקטינן, ולא עוד אלא דכלל גדול בידינו סוגיא במקומה עדיפא ור"ז פ"ד

תתניא דבעין רוב לא מתניה בדרבי יאודה, אלא מיהא הר"ב לא חיש אלא להשמענו לענין דינא כדכתיבנא בחבורי וכמו שכותב גם בן הרב אדוני יוסף נרץ, והילך סגי ליה לתוספות יום טוב לומר דהכי תניא בגמרא, כלומר והדין דין אמרת, ותדע עוד שאם אין כוונתו בן לא הנה ליה למימר הכי תניא בגמרא, אלא הכה תנוי רבבי יאודה בגמרא אי נמי הכה תניא בגמרא אליביה, הילך נהא ברור בדברירנא בעניותין, ומאי דמסיים ודיקיון נמי ממתניתין וכו' אחדרא מתרתי קאי, ולהיותו ברור לא הזיך לפרשו.

ולסבותי אני את פני אנפי זוטרי נוכח פני עליון, אהא דמייתי וד"ה עניין) שיטת הרוב לחם משנה זיל בפירושו, מימר מכח דברי הרמב"ם זיל בפירושו, שבכירה לא דרבבי יהודא גופיה עבי רוב ישראל כלל, אלא הכה הויה למימר ישראל ולעלום הרמב"ם פסק רבבי יאודה לגמרי והכrichtה בגין מהסוגיא עיין שם, והרב נר"ז עשה בו אישור מוסף באמרו דכיוון דנכנסנו בספק, ואיבעיא לנו אי דוקא שבעה שבטים הוא דמייתו שאר שבטים בהדייחו לרבי יאודה, ודאי דהיינו משומ ראנ על גב דמצינו דרבבי יאודה אית ליה גיריה ואית ליה נמי דשבט אחד אקרי קהיל, מכל מקום אפשר דגרירה לא שבביה סבירה ליה לרבי יהודא אלא בשבעה שבטים דתפסת מעט תפסת, ואימור דכי חי' הכתוב גיריה היינו דוקא בשבעה שבטים, ומאי דסביר דשבט אוד איקרי קהיל היינו שאותו השבט יביא לעצמו וכו', ומחר דבאו לידי מדה זו וכו' אם כן גם כשמצינו דנטשתה הבועיא דאפיקו שבט אחד גורר, קרוב הדבר לומר דהיינו דוקא

مبرטנורא, ולא מסתיה דלא פירש אלא דבא לסתום יותר ממנו וכו', ותמה עלי איך נחה דעתך לפרש הכה בדרכי התוספות יום טוב, לאחר דרוך כדי דבר כתוב ודיקיון נמי מדרתנן וכו', ומשמע דמה שכותב דהכי תניא וכו' ומה שכותב דיקיון וכו' הכל בענין אחד עד כאן לשונו הזוב.

רבי יאודה לובלבד רוב דרכי מאיר, ומשמעות הלשון שוה בזה ובזהו, ותו דהא וראי פירוש דברי רבי מאיר הכי הוא מחייבת כל השבטים כללומר בשבטים שלילים היא מחייבת כל שבט ושבט, כללומר שאנים שבטים שלילים אלא מחייבת מהז ומחייבת מהז בשתיהם הרין שוה רביעין רוב, כללומר דשבטים שלילים רביעין שוה והוא מחייבת כל שבט ושבט מהשנים בעין רוב השבטים ולא סגי בחזאים אלא בעין שבעה והוא רובא דישראל בגברי, והכי נמי במקצת כל שבט ושבט מהשנים עשר בעין שבין כולם יהיו רובא בגברי, וזה וראי כוונת דברי רבי מאיר ובהא ליבא מאן דפלייג, ואם כן היכי אפשר לומר דהא דהזכיר רבי יאודה חזיא כל שבט לאו דוקא, אלא משום דברי מאיר שבט לאו דוקא, ר' מאיר דרבנן ר' מאיר דיבר בחזאיין קאמר הוא דבמציאות זה אם יהיו רוב שבטים וכוי הרי רבי יאודה לפיה זה לא קאי על מציאות חזיא כל שבט שהזכיר רבי מאיר אלא על מציאות מחייבת השבטים שלילים רק אמר רבי דכיוון שהם שבעה שבטים שלילים אפיו שם מיעוט ישראל סגי, ואם כן הדרא קושיא למה הזכיר רבי יאודה בדבריו חזיא כל שבט ושבט כל, ותו דאחר כל העמל והטורח לא הרווחנו מידי, דהיכן הזכיר בדברי רבי יאודה דשבט אחד בעין בדורני ר' מאיר קאמר הוא דבמציאות חזיא כל שבט אם יהיה יוון רוב שבטים שלילים אפיו שהוא מיעוט ישראל סגי.

עד כאן דברי הרב נר"ז, מכאן ואילך דברי התלמיד תמה תמייה יקרה איך נחה דעתו של רבינו בעין זה לפרש בין כוונת הירושלמי, דאחר המחלוקת דחיק ואתי מרחק,adam כן לא דמי ובלבד רוב

כשיהיה רוב ישראל וכו'. עד כאן דברי מעלהו.

ולפום עניותין קשיא לי בגוזהadam בן כה ליה להרמב"ם לפוסק הדין כה רבשפט אחד והוא רוב ישראל מיתו שאר שבטים בהדרה על ידי גירה, ושבט אחד שאנו ר' ירושלמי מירי דשבט השבט מיהא בלבד גירה לא שאני בין רב למעט, אם כן על כרחך הכא נמי כי דיקינן מינה הא בדורות בית דין הגדל חייבין מירי נמי כי הא גונא אפיו בשפט אחד כל דהו, adam לא בן היכי דיקינן הא בבית דין הגדל חייבין, והא ליתא דבדורות בית דין הגדל נמי כל דלא היו אותו שבט ר' ירושלמי, שאר כל השבטים פטוריין, אלא וראי העיקר בדברי מרכן הכספי משנה זיל דאין היכי דלרבי יאודה בשפט אחד כל דהו טובא מגרר גרייל השבטים, ומה שהצrik הרמב"ם רוב הינו לפי שפסק בהא רבבי שמעון בן אלעוז.

בתך דנא חזה היה לרב נר"ז [ו"ה עוד] ריתיב וקאמר שיש להביא ראייה

לווה דרבבי יאודה בשפט אחד בעי רובא, מהא דשנינו בירושלמי הלהכה וו זה לשונו: הוו בית דין וכו' מאן תנא ר' ירושלמי מאיר דקתני ר' מאיר אומר היא מחייבת כל השבטים היא מחייבת כל שבט ושבט בלבד ר' ירושלמי, ר' יאודה אומר חזיא כל שבט ושבט בלבד ר' ירושלמי (והרב נר"ז העתיק ר' ירושלמי, ואינו כן בספרים שלפנינו) שבטים שלם שבט אחד גורר את כל השבטים, והקשה הרב על זה דרבבי יאודה קאמר חזיא כל שבט ושבט בלבד ר' ירושלמי שבטים שלם. ולכאורה נראה דמחייבת טפי מרבי מאיר, איך תכףomid קאמר דשבט פטוריין, אלא הא קא ממשען דין דבדורות השבטים

וזתו קשיא לי על דרך הרב לחם משנה זיל והרב שיחיה נר"ז, דעל כרחין מודרך הסוגיא מוכח לרבי יאודה לא עי ר' ירושלמי מרכן אפיו לעין גירה אלא שבט אחד כל דהו, ממאי דאמר רב אשיש מתניתין דיקא נמי, דקתני הוו בית דין של אחר מכל השבטים פטוריין, והרבי יאודה למיתני ועשה אותו השבט וכו' חייב ושאר כל השבטים פטוריין, והרבי יאודה לתמה ליה למיתני וshorear כל השבטים פטוריין, הא תנא אותו השבט חייב וממילא ידענא דשאך דשאך השבטים פטוריין, אלא הא קא ממשען דין דבדורות השבטים

שבט אחד גורר דהינו רוקא כשהוא רוב ישראל, ונימא דהכי אמר רבינו יודה לא סוף דבר שבעה שבטים דאמרת, דודאי עriticת להודות דכין שם רוב השבטים אפיו ליכא רוב קרכfty דגברי דלא איכפת לנו, אלא לדידי אפיו בשבט אחד כל דהוא סגי.

והאמת דכל זה תורה מבחו, ולע"ז נראה כוונת הירושלמי בדברי רבינו יודה רוחקה מאיד מפירוש ה"ה נר"ז, וכל מה שהביאו לפרש בן הינו אותה גירסה שנדרמנה לו דגם בדברי רבינו יודה רובי, וגירסת ספרים דידן רוב, וכוונת הירושלמי מבואר בדברי יודה מודה לה לרבי מאיר בחדא ופליג עליה בחרא, והכי אמר רבינו יודה חזי כל שבט ושבט ובלבך רוב, כלומר בהא מודינא לך דכוון דליך שאום שבט שלם בודאי בעין רוב קרכfty דגברי, אמן במאיד ראמרת דאפיו שבטים שלמים בעין רוב שבטים רוביא, בהא פליגננא ואמין דכל דאיכא שבטים שלמים שבט אחד גורר את כל השבטים, ולעולם שבט אחד כל דהוא קאמר, והשתא את שפיר ובלבך רוב דברי יודה הי דומיא דובלבד רוב דברי מאיר והכל חולך על נesson ופשוט.

וזהנה לבני ובשרי ירנו כמוון דאייל להנגיא מדיע עברי על עין המים במדביר באיד מים חיים בירא דמלאך קיימא אתחי עלה, ותשב באיתן כסיתו בכליה הך סוגיא לארכחה ולרווחבה עמו עז ותויה, ובין צוף דבש אמרותיו ראיתי מה שכטב ודי' מאין אהיה דרמי

הנקחים מהערים בנימן נמי בכלל אלא שנזכר על שם יודה.

ומה שרצה לתרץ רב אחאי ה"ז לקושית הבאר שבע, לע"ז אין מעלה ארוכה ודודאי נראת לפירושו לקרה בפירושה, דהא בשלתי פרקין כי ע"כ מסקין דשבטו של לוי לא איקרו קהיל, ואם כן אם איתא דשבט יודה לחודיה לא אקרי קהיל, כי נמי מצטרפי בהדריה הכהנים והלוים לא מהני ולא מידי לקוזותם על שם קהיל, שהרי הכהנים ולהוים לעניין זה כמוון דליתנו רמי לפי שאין להם אחווה, ונמצא דקהיל קאי על כרחין על יודה לחודיה.

תנ כתוב הרב ה"ז אחיך יפתח דוויימוד יהושפט וזה לשונו: וצריך לדעת מה ענה רבבי מאיר ליה, דברי מאיר סבירא ליה דכל ישראל רוקא הוא דאיקו קהיל, והרי מהך קרא דוויימוד שמענן לכל הפחות דשני שבטים איקרו קהיל, ונראת לע"ז דברי מאיר יאמר דהכא שאני רכתיב קהיל יודה, וקהיל יודה איקרו שני שבטים או שבט אחד, קהיל סתמא לא איקרי אלא כל ישראל או רובן עד כאן לשונו.

ולפי ע"ז אי אפשר לומר כן, דבזהוא עניינה גופה כתיב בתר הכי ופסק י"ד, ט"ז וחיזיאל בן זכריה וכו' היתה עלי רוח ה' בתוך הקהיל, ואמיר הקשייבו כל יודה ויושבי ירושלים והמלך יהושפט כה אמר ה' וכו', הרי בהדריא דקהיל סתמא איקרו שני שבטים או שבט אחד והדריא קושיא לדוכתא.

תירוץ הבאר שבע זיל נesson וקיים, ומה שרצה לפרש ה"ה נר"ז בכוונת הש"ס דבריו ירושלים כלל שם שבט בנימן, וכי קטנותי אי אפשר לומר כן, דהא מזכטיב בקהל יודה וירושלם אי אפשר לפרש דבירושלים כלל שבט בנימן, אלא אם בינו לפרש כן צרכין לומר מרעד על בנימן לחודיה משתעי שהרי יודה נזכר ברישא באפי נשפה, ואם כן טפי תיקשי טפי מיאודה, אדרבא יודה יושפט דחשיבי טפי להם אתה בינוי זה יותר מבנימן כי להם משפט המלוכה, אלא ודאי מוכרכחים אנו לפרש דהכי קאמר ועמדו יהושפט בקהל יודה, הנה הנם הקהיל הנאספים אליו מכל ערי יודה, כדכתיב לעיל מניה ופסק ר"ז ויקבצ' יודה וכו', גם מכל ערי יודה באו לבקש את ה', ומאי דכתיב ירושלים הלא מהה היושבים בירושלים תדריך, וכדכתיב בתר הכי הקשייבו כל יודה ויושבי ירושלים, ואם כן מאיד דחדוי תלמודא שאני ירושלים דהוה נמי בנימן, רוזחה לומר שגם בנימן היו נגרדים אחר יודה ושניהם תחת מלכות יהושפט, וכשנקלו מעריו יודה לירושלם מבנימן נמי נקהלו אלא שגם בהםים ביאודה.

וזהן נראה שהיתה כוונת מאור עיני רשי' (דיה ודילמא) דשינה מלישנא ותלמודא כתיב וזה לשונו: ודילמא שאני שבט יודה דהוה עמיה בירושלים שבט בנימן עד כאן, כלומר דכי היכי דירושלם רכתיב בקרא דמיiri על יושבי ירושלים והוא שם תרתי יודה ובנימן קצת מזה מAMILא כי כתיב קהיל יודה דהינו

וזולם לקוטן שכלי נראה לתרץ ראמור יאמר רב מאיר דברי תורה מדברי קבלה לא לפין וחגיה ע"ב, ואף על גב דאשכחן בדברי קבלה שני שבטים או שבט אחד איקרי קהלה, לכאל מליף מיניה וקרא והקربו הקהלה נמי בהכי מירין, אלא לעולם בלשון תורה לא איקרי קהלה כל ישראל או רובן, ורבי יאודה ורבי שמעון סבריו כי האי גונא דאיינו אלא גiley מלהתא בעלמא דשם קהל שייך בשבט אחד שפיר ילי פון דברי תורה מדברי קבלה, אף על גב דסוף סוף אייכא יפותא לענין דינא, מכל מקום עיקרו של לימוד איינו אלא גiley מלהתא ודינהAMILIA אתיא, ובאה פלייגי תנאי רבי מאיר עם רבי יאודה ורבי שמעון, ודומה להזה איתא בריש בבא קמא וב ע"ב, דתנו רבנן אין נגיחה אלא בקרן וכן אמר בכור שוו וכוי ודברים לא"ז מא"ז, מא"ז ואומר וכי תימא בדברי תורה מדברי קבלה לא לפין תא שמע בכור שוו וכוי, והדר פריך והאי מליף הוא גiley מלהתא בעלמא הוא דנגיחה בקרן אלא מהו דתימא וכוי יועין שם, דמינה אייכא למשמע נמי הכא דבסברא זו היינו פלוגתייהו, דרב מאיר סבר דלא לפין ורבי שמעון ורבי יאודה סבריו כי האי גונא לפין.

בתר דנא חזה הייתה לר' חנין מידי עבר בדף ח' ע"ב [משנה ד"ה ואין] דמכילתין אמרתניתין דקתני אין חיבין נימא אין דתני רבבי במותניתין ורמזו רמזוי מא' דתני רבבי חייא במותניתיה, ואתא על עשה ולא תעשה שבמק dred ורבי שמעון ורבי יאודה סבריו כי האי מביאין אשם תלוי וכו', אמר מר עלה עין לא הווצרך בכל מקום שמזכיר אשם תלוי כי מה שכתב בספר שוונים לדוד ופרק ב'

והוסיף להקשות מסוגיא דהtram ושבועות ז"ז ע"ב דרכי אתיא לאוקומי היא דאבי רחיב שתים בסמוך לוסטה ובתלמיד חכם, אקשין בשלמא אוכנסה ליחיב קסביר יכוני לבועל ושותג הוא, ואם איתא מoid הוא וקעב אעשה דוחזרתם, עוד הביא שמא בא שיטה מקובצת כתוב יד למסכת שביעות דהרבנן' והריטב"א הקשו ממה שפירוש רשי' גופיה בהחיא סוגיא דף י"ח ע"א, بما' דאמרין התם היכי עצית דתニア וזה מצות עשה שבנדה ואם איתא מצות לא תעשה היא, ופירוש רשי' ור' דה אמר ליה היכי מצית לאוקמה בכנסה דתニア עליה דהיא נמצא על שלו וזה מצות עשה שבנדה, ואם איתא דרבנן' מצות עשה שבנדה, ואם איתא דרבנן' אמר רשי' מצות לא תעשה היא ואין כאן עשה, והקשה לדבריו אלה סותרים מה שפירוש הכא דכתב דרבנן' נמי אייכא עשה דוחזרתם, עוד הקשה הריטב"א דאם איתא דמתניתין דחוויות אייר' בכנסה אמר לא מית' אך מתניתין התם שביעות, כי אמרין כניסה תנין ומית' היה מתניתין נמצא על שלו.

וזרב מקור חיים נר"ז הוסיף אומץ והרבה פצעי פצעי אהוב, דממה שכתב עוד רשי' ור' אלימא' בהחיא סוגיא דשבועות סוף דף י"ז וזה לשונו: אילימא סמוך לוסטה שאינו אнос דהזה ליה לאסוקי אדרעתיה שמא תראה בשעת שימוש ומיהו מoid לא ה' עד כאן, מהא אייכא היסת מן התורה דמשמע מלשון זה רסמוך לוסטה לאו דארויתא, ועוד קשה ממה שכתב בפרק הבא על יבמותו דף ס"ב וע"ב ד"ה הג' אהיה רחיב לפקו' את אשטו סמוך

למנקט כי ה' לשנאו אלא כי נקט ה' באיה מקום סגי, ונוכל לומר דבחדר רמו דין זה ובайдך מוציא ברミזה מלאתא אחריתך דכתיבנה בספר או לאיה רמו אחר ולא עלי המלאכה למגור, איך שיהיא אנחנו נקיים.

ותריד העינה רדה הדבש מגוית הארי דובשא עיקר, מלמד שלן בעומקה של הלכה בא בארכוה על לשון של והוריית או' ישראאל וקדשו רשי' ויל' על אהך מתניתין ור' פרוש', דפירוש איזוהי מצות עשה שבנדה פרוש' מן הנדרה, כלומר בסמוך לוסטה כדי שלא תהא רואה בשעת תשמש דכתיב והורותם את בני ישראל ויקרא טז ל"א כרמפרש בגמרא במסכת שביעות פרק י"ז' עות הטומאה ור' ע"ב עד כאן לשונו.

הן קדם מיתי בידיה ור' הע' מה שכתב הרב בעלתוספות יומ טוב ופרק ב' משנה ד' ור' פרוש', דכתב על פירוש רשי' ולא רק דהיא מלהתא אחריתך היא התם בבריתא ולא קאי אמרתניתין, אלא פירוש פרוש' מן הנדרה נשנטמאה בשעת תשמש וכו' כדמותה בסוגיא דשבועות, שוב הביא משמה דהרא"ש זיל בתוספותו למכליתין שדחה פירוש רשי' הנ"ל מתרי טעמי, חדא דהזה קרא ודאי אסמכתא בעלמא דקיימה לנ' וסתות דרבנן' ורמב"ם הלכות אישורי ביאה פרק ח' הלכה י"ד, ועוד מההיא שכתב התוספות יומ טוב.

גם בשיטה מקובצת כתוב יד הביא משם הרשב"א שדחה גם הוא זיל פירוש רשי' מכח שתים זו שכתב הרא"ש,

לוסטה, דאמור רבנן חיב אדם לפרש מאשתו וכו' ואפיו הכי כשיוצאה וכו', הרי בהדייא דכתב דמדרבנן היא, וכן מוכחה מדרשין לשמש וכו' דאי מראורייתא היכי שרו חכמיה איסור תורה בלכט שבבשות ויז ע"ב דה שבנהה פירש אמרתניין דהוריות להבי נקט נדה וכו' גופה שם דידיה וכו', ועוד קשה דרש"י גופה שם שבבשות ויז ע"ב דה שבנהה פירש אמרתניין דהוריות להבי נקט נדה וכו' גונן שהיה משמש עם הטהורה וכו', הרי גונן קודם אסור מן התורה, ויליף לה מההוריות, וכותב הרב נר"ז שכן כתוב הרשב"א במשמרת הבית בשם הרמב"ן, והשתא מה שכטב רשי" במשנתנו דמצות עשה שבנדה והורותם וכו' היינו בסמוך ממש לוסטה בחזי שעיה דהוי דאוריתא, אמן הסוגיא דשבשות מריש לה רשי"י בעונה שלימה לפני הוסת דהוי דרבנן, מדאמרין בשלמא אכניתה מחייב כסבר יוכלי לבועל וכו' ושוגג הוא, ואי סמוך ממש מזיד הוא דקעבר עשה דהוריות, אלא ודאי בעונה מيري והילך תלמיד חכם חייב אכניתה דשוגג הוא, ומשום הכי הביא רבא בניסת תנינא מהיא מתניתא דהוריות, דמשנתנו איידי באיסורא דאוריתא. כל זהআתיא תוך תעך קציד של קיימא המתלקט מפנימי אמרתוין, עיין שם שהעמיק הרחיב בעוצם פלפולו ותארכנה פארותיו.

ואולם השער הביא ה"ה נר"ז ירושלמי מפורש כפירוש רשי" במכילתין על משנתנו, איזו מזכות עשה שבנדה אמר רב כי בין זה והורותם את בני ישראל וכו', ונדרך לישבו אליבא דהרשב"א והרא"ש דכוונות הירושלמי לאו כפירוש רשי"זיל, אלא לעולם מזכות עשה אפרישה היא במשמש עם הטהורה, אלא דהירושלמי פlige אש"ס דידן לשבות "ח ע"ב" דקאמר דמצות עשה היא מותהי נרצה עלי ויקרא טז כד", אלא סבר דהעשה הוא והורותם וכו' קלומר פרוש בהנאה מועטת.

הורה לו ומה שהורה לו לא טענו, מלבד כמה דוחקים אחרים הנופלים בסוגיות הש"ס על פי דרכו של הרב זיל.

זהאמנים שלא מצינו לו חבר בהק שיטתא, דמה שהביא הרב שכן כתוב הרשב"א במשמרת הבית ממש קאי שהרשב"א במשמרת הבית לא הזכיר דבר זה כלל לא ממש הרמב"ן ולא משניה דשותם גברא אחרינא ולא מדידיה ואפיו ברמיה, אדרבא להרייא כתוב שם ומשרת הבית בדיני הפרישה דה אמר הכותב שבוש צו' בשם הראב"ד והרוז"ה והרמב"ן דחשש הוסות דרבנן הווא וקרא דוחירותם אסמכתה בעלמא הווא, ומאי דמסיים אחר שהביא דברי הרמב"ן והוא שפסק דוסות דרבנן וכותב כי והורותם לפרשת רבן מאריה דאלפין למדנו דעת בגمرا מהיכן הווא מתחיל איסור חמור דאוריתא, כי היכי דקפיד לאশמעין איסור קל דרבנן מאיתני הו דקאמר רבא דהוי עונה מקמי היכי, כל שכן דהוה להו למטרח ודרכ תבונות יודיענו וישעה מ' "זו" עומק ראשית כל התורה שאמרה תורה לפירוש, וכיוון דלייא אפילו רמזו מזה בתלמודא מי הגיד לו להרב זיל חילוק מה שפנוי הוסת למאי דברת הכי יעון שם ויזה עוד כתוב פעמים, ונמצא שלא מצינו חבר להריטב"א בשיטתה.

ברם לו יונח הנחה סוברת להעמק ולקיים דברי הרב זיל, מכל מקום מאין הרגלים לומר דגם רשי"זיל היכי סבר, והלא לא נזכר חילוק זה בדבריו לא בביבור ולא ברמיה ואין רישומו ניכר בשום מקום מדבריו, ואם איתא לא הוה שתיק מינה, דעתו אצתריך לאשמעין מלתא חדתא, ומילא דכי ישנא רבעא לפי דרכו של הריטב"א, מינה דכי בעי וכמה רצונו לומר וכמה הוא זמן זה שהזהירה תורה, ומילא דכי משני רבעא עונה היינו נמי מראורייתא,adam לא כן הוא נדרש לא שאלו, דמה שטענו לא

דקל' חד כרעה דמר הריטב"א זיל לא מציע עיל בתואני דלבאי, דאו עידן ועידני ופלג עידן באורייתא מי כתבי התורה אמרה והורותם את בני ישראל וכו', ואם באנו לפרש על עניין זה צריך לומר כמו שכטב רשי" שצotta התורה שיפריש עצמו בזמן שהוא עלולה לראות כדי שלא תהא רואה בשעת תשמש, ואם כן מאין לי שלחזי שעיה הסמוכה להזיהרה תורה ולא על שעיה שלימה או יותר או פחות מחייב לשלייש ולרביע ולמטה ממנו אחד משמנה שבשניות, ומטהה מטעה מפיים למימר השטא הוא דמתחליל לפטרו, ותו אם איתא לא הוא שתקי מינו רבנן מאריה דאלפין למדנו דעת בגمرا מהיכן הווא מתחיל איסור חמור דאוריתא, כי היכי דקפיד לאשמעין איסור קל דרבנן מאיתני הו דקאמר רבא דהוי עונה מקמי היכי, כל שכן דהוה להו למטרח ודרכ תבונות יודיענו וישעה מ' "זו" עומק ראשית כל התורה שאמרה תורה לפירוש, וכיוון דלייא אפילו רמזו מזה בתלמודא מי הגיד לו להרב זיל חילוק מה שפנוי הוסת למאי דברת הכי יעון שם ויזה עוד כתוב פעמים, ונמצא שלא מצינו חבר להריטב"א בשיטתה.

ובשלמה הריטב"א הוא קאמר סמוך לוסטה האמור בשמעתה דכニסה פרישה מירי בסמוך ממש דהינו זמן האסור מן התורה, ואינו עניין לסמוך לוסטה הנזכר لكمיה במלתיה דרבא רק אמר עונה, נמצא דלפי פירושו הרי נזכר בגמרה זמן זה האסור מדאוריתא, אבל רשי"ד על כרחך הוא מיהה מפרש בוטמאה, עד שתטמא קאמר רבינו מכל דכל שלא נטמא בודאי ליכא אזהרה מן התורה אלא הרחקה מדרבנן, וכן בדין דהא וסתות דרבנן, וממצא דקושין על רשי"ד רקימא קימא ומן יציב דנא פתגמא מרפסא איגרי, והלא מראש כבר עמדנו בעניותנו עליה בספריו ושושנים לדוד פרק ב' משנה ד' תוספות ים טוב ואת, דהרי רשי"ד ייל' שהוחoir דבר זה במתניתין והוריות כתוב בסמוך לוסטה כדרישת בוגרמא במסכת שביעות פרק ידיעות הטומאה, והרי עניינו הוראות בגמרא דשביעות לא בזה אמרו אלא בשיעורא דרבנן, ואם כוונתו יול' להחיא דרבבי אישיה, ההיא בריתאת היא ולא פירושא גمرا, ולא הוה ליה למימר כדרישת בוגרמא אלא כדתניתא במסכת שביעות אי נמי כדמייתי לה במסכת שביעות או לימה כיוצא בהו, ועוד דאותה בריתאת הובאה בוגרמא ומהם במסכת יבמות וס"ב ע"ב ומהתם הוה מצי רשי"ד לאותו רקדים, אי נמי מסכת נדה וס"ג ע"ב) דהיינו מקום העיקרי, ותו דהנתם פרושים קא מפרש הש"ס שפיר טפי Mai עונה רק אמר רבא ומאי שנא דבחר רשי"ד עונה דחיביו רבנן בדיקת הריא ויראה וכדריך דחיביו רבנן ומכבים הלוות טומאת מת פרק ט הלכה י"ב דכל ספק רחמנא שריא אלא רבנן הוא רגוזר לפי שהיא עלולה לראות, לאו אבריתאת קאי, ועוד מה יעונה א"ב נ"ר بما שכתב רשי"ד בסוגיא דשביעות ויח"א דה' ובתלמידי אהיה דמסיק רבא לתלמיד חכם לו זו ואין תלמיד חכם לו

נמציא קצין של דברים, דמאי דודשין עשה הנדרה מהורותם דרש גמורה היא, אבל לא למירה דסמו' לוסטה סתם אסור מן התורה לשמש, אלא קרא הכי נדרש פרוש עצם מן הנדרה כלומר אם היא נדרה בוראי, וממילא כלל בכלל האזהרה אם בא על הטהורה ונטמתה בשעת מעשה נמצא דובר אחד עשה דזהורותם שהרי לא פירש מן הנדרה, אלא דשלא בשעת תקרב ויקרא י"ח י"ט, ועל עשה דזהורותם ואמר רחמנא פרוש מן הנדרה וזה לא פרש, הן אמת שווה אפשר ליריש בכל זמן אפיקלו שלא בשעת וסת, אלא דשלא בשעת וסת מיקרי אнос ורחמנא פטריה, אבל סמו' לוסטה לא מיקרי אнос, והוה ליה לחוש שם ארוח ברגלייו לי' בא דמסטמא סרכיה נקט ואותי, הילך כשנטמאה זה עבר בשוגג על לא תעשה ועל עשה, דanos לא הו, וממילא מצאו כל אנשי חיל ידיהם גדר מזה, ואטו רבנן ותקינו דכל זמן זה הסמו' לוסטה אין בו דין אнос אם שמש ונטמתה, כל זה הזמן משום סייג לעשות משמרת לבلتוי יחתא יהיה אסור לו לשמש, והינו דקתני רב' יאשיה מכאן אזהרה שיפרשו מנשותיהן סמו' לוסטה, ואם לא פירש אלא שמש בזמן זה, אם לא נטמתה בוראי לא עבר אלא אדרבן, אבל אם נטמתה או הדר דינא עיליה להתחייב, ונמצא דברי רבינו הגדול רשי"ד הכא בהוריות מאירים בצהרים, ודוראי עשה שבנדחה הוא והורותם וכי, ולא עבר על עשה זה ועל לא תעשה אלא סמו' לוסטה מטעם האמורadam לא בגין הרי הוא אнос, והוא דהפק רשי"ד פריש תחילת לא תעשה שבנדחה ואחר כך פריש העשה שלא כסדר משנתינו, להורות בא הכל זמן דaicא לא תעשה דהינו שנטמאה ממש הוא דaicא עשה דזהורותם בסמו' לוסטה כדרמן, אבל אי ליכא לא תעשה דהינו שלא נטמאה ממש, דאו פשיטה דליך לא תעשה שהרי קרא כתיב בנדרת טומאתה לא

שאינו אלא ספיקא לא אסורה תורה, ולא מיהא בהא פlige גאונינו רשי"ז ולחרשב"א ושאר מפרשים, דסביר רבנן רהיה דילפין מהורותם וכו' אסמכתא בעלמא היא, ואיזו זיל מימר אמר לך לא כי, אלא דרש גמורה היא לעניין זה שאם בא על הטהורה ואמرا לו נתמאתה בשעת שימוש, קא עבר על כnisito על לא תעשה דואלasha בנדת טומאתה לא תקרב ויקרא י"ח י"ט, ועל עשה דזהורותם ואמר רחמנא פרוש מן הנדרה וזה לא פרש, הן אמת שווה אפשר ליריש בכל זמן אפיקלו שלא נטמא בודאי ליכא מכל דכל שלא נטמא בודאי ליכא אזהרה מן התורה אלא הרחקה מדרבנן, וכן בדין דהא וסתות דרבנן, וממצא דקושין על רשי"ד רקימא קימא ומן יציב דנא פתגמא מרפסא איגרי, והלא מראש כבר עמדנו בעניותנו עליה בספריו ושושנים לדוד פרק ב' משנה ד' תוספות ים טוב רשי"ד פירש).

תקרב והוא ליכא נדת טומאה, כי נמי ליכא עשה כלל אפלו בסמוך לוסטה אלא מדרבן לחוד הוא משומם רשות דרבנן כו' ופירוש מיד והשתא את שפיר דשו רבנן ליצא בדרך, שהרי אין אלא איסור דרבנן כל דרך, שלא נטמא בודאי.

ובכל זה מתבאר שפיר מסוגיא דשבועות כמו שכח רשי', והינו מאך דקאמר התם רבא אמרתין דאיוז היא מזות עשה שבנדה והורתם וכו', כי יוזה מזות עשה שבנדה והורתם פ"ב ה"ח לפירוש היכי האמת עד לעצמו דאתיא הנה מורה באצעע שכונתו ברפריש רשי' זיל ומהכא נפקא ליה. ואנחנו תמהים על רבנן דנהיר דעתה הרשב"א והרא"ש זיל היכי קיימי רבנן בהעלם אחד מאין פנות לדבריו הירושלמי, שעם כל הכתוב לחיים מר נינו רבה ביישובן של דברים אליבא רידחו, לא חונח לנו בעניותינו, דבשלמא אלמלא מקרא כתוב בירושלמי אייך קרא דותה נדתה עלי למילך מניה עשה ולא תעשה, וכי נמי צרכין למשכך בכניתה תפירוש, וכי נמי צרכין למשכך בכניתה לא עשה ולא תעשה, והוורתם וכדריש רבי תקרב העשה היינו ותהי נדתה לא תעשה ולהלא תעשה לא תקרב דמפרשין לא עשה ולא תעשה, והינו לא תעשה לא עשה ולא תעשה והוורתם וכדריש רבי יאשיה לקמיה. וכל מי דאמינה מתבادر להדריא מדרבי רשי' זיל ור' ובתלמידיו רהתרם אמסקנא דרבא שהבאתי לשונו לעיל, דקאמר שאין כרת וחיבח חטא על סמוך לוסטה עד שתטמא, דהכי כוונת אמרו עד, כלומר עד שתטמא שאו חל החיבח סמוך לוסטה, אבל כל זמן שלא נטמא ודאי אין איסורו אלא דרבנן.

נמצינן למדין דאיכא עשה ולא תעשה בין בכניתה בין בפרישת, הלא תעשה הוא הדבר השווה דהינו לא תקרב דמשתמע לתרי אנפי, והעשה דכניתה והוורתם ודרישת ותהי נדתה עליו, והואיל ובמתניתין דשבועות ויד ע"ב) תניא העשה דפרישה דקANTI

אפיקו בשעת נדתה תהא עלי בדרדריש חזקה, והעשה עצמו לא תעשה הוא כמו שכחנו רבונינו בעלי התוספות זיל שם סוף דף י"ז בר"ה אבל חייבין וכו', אף על גב דברענן דמייא דעבודה ורה דאמר רחמנא לא תעביד ואי עבד מהחייב יצא פסק ומילה, עשה דנהיר לא תעביד הוא שלא תפרוש בהנאה מרובה עד כאן, והינו העשה דפרישה, אם כן שייך שפיר למתני זוהי מזות עשה שבנדה שחיבין עליה, דאיך על גב דלא שייך חיובא אלא על עיקר החיבוב בכניתה ממש לא תעשה הוא, ולא שייך למימר בכניתה זוהי מזות עשה שחיבין דמשום העשה לאו בר חיובא הוא.

ודומה ליה מזאת ראייתן בחודשי הר"ן זיל על שבאות, הנם כתובים על ספר שו"ת מוהר"ם גאלאנטי זיל, וזה לשונו שם לפום גירסת רבינו חננאל דגريس ואם איתא לא תעשה ועשה היא, ופירש הרב דאמנתין קאי אי אמרת בשלה מא בפרישה שייך למתני עשה דהינו ותהי נדתה וכו', ואך על פי שאין החיבוב ממש העשה וכו' מכל מקום בגין שעשה בא על גוף של חיבוב שייך למתני זוהי מזות עשה שבנדה, אלא אמרת וכו' ואכניתה קאי וכו', מכך עשה דכניתה מאי ניחו והוורתם וכו' הרי אותו עשה לא בא על עיקר החיבוב, ואין חייבן על מה שכולל אותו העשה דהינו סמוך לוסטה וכו', שאך על פי שהיא אפשר וכו' ואם לא היה זה העשה היה נקרא אнос, מכל מקום לא הוה ליה לאשתਮוטי שלא ליתני נמי לא תעשה שהוא האיסור שמביאין עלי קרבן וכו', יעון שם על פי

להדריא דלאו לפולגי לרבי בן Kata'i יועז שם ופשט, אלא מוכחה לומר כפירוש רשי' דההיא דרבבי בין בכניתה ואיך בפרישה, וכן הבין חר"ב קרבן אהרן ולכך הביא ממשיכח לפמי תומו פירוש רשי' דההירות ומה שפירשו בגמרה דשבועות, לימיירה דלא קשיין דהא במצות עשה דכניתה והא במצות עשה דפרישה ותרווייהו איתנהו לפום קושטה.

אשכחן כי עלתה ארוכה ואהניא ליה שיטתייה לשבא דמשפטים רשי' זיל, ובהסכמה עלה עם סוגין דשבועות ואודי להו כלחו קושיין, ובדרך פרישנה דרבבי רשי' צריכנא לפירוש נמי דברי רבונינו בעלי התוספות ביבמות דף ס"ב וע"ב תוד"ה חייב ארט, שכחנו בהדריא כשיטת רשי' דההיא דוחורתם הוי דאוריתא יעון שם.

ברם אכתי פש גבן לבורי הוהו לישנא דרבינו הגדל, והתאם בשבועות (ו"ח ע"א) אהיה דامر רב אדא היכי אצית וכו' ואם איתא מזות לא תעשה היא, ופירש רשי' זיל (ד"ה ואם) ואם איתא דכניתה איירי מזות לא תעשה היא ואין כאן עשה, שכבר כתבענו כי הכהרים שואגים אהך לישנא לאקשיין מיניה וביה אבא ועם כל האמור אכתי לא איפשיטה, האמן כי דיקין בה פורתא אשכחנה טума וממשא, דאיך על גב דאמרן דבין בכניתה ובין בפרישה איכא עשה ולא תעשה, מכל מקום לא דמי עשה דכניתה לעשה דפרישה, דבשה מא בפרישה העשה הוא גוף של חייב מה שחייב לעשות דהינו ותהי נדתה עליו יעון שם, ופשטן של דברים מוכחה

דרכו ז"ל, וממנו נkeh קרוב לדבריו להבין אמר קדוש רשי ז"ל דהכי קאמר, אם איתא ברכנisa איריה הרי לא תעשה היא שמחיבו בקרben ואין כאן עשה שמחיב אותו כראמן, מה שאין כן אילו מيري בפרישה הוא ניחא דהעשה גופיה הוא עצמו כולל הלא תעשה. זה מה שהעלטה מהריש'א דחספה קוטן ענ"ד לבא לכל ישבוב, והני מיili צרוף צרפה'ז בשבט יוסף מר רבבה ה' ישרמהו, אי ניחא קמיה שפיר ואי לא דברי לעו והיו כלל הא.

ואעל ההרה טור מלכא אל הקדש פנימה גש הלאה כקורא את ההלל, ושבוע ינק האי חידכא מפלפולה דמר מרתע כולי גופאי, דאייברא דמי פומיה דאבא כדלו' צרי'ף תבשילא, אמתניתין דאין חיבין על שמיית הקול וה ע"ב ד"ה וראית, אההיא דמלך במשפט ימיד אר'ש טובה ורחהת סמידא עיקר, ואחר נחצ'ו בסבך בתשובת הרב בעל שבות יעקב ז"ל ושנטפק בקריםם שקבלום הבעלי דין שעמדו עליהם ולא רצוו אם יש בהם נשיאות עוןadam לא גיד וויקרא ה' א', דהרב בעל הלק"ט וח"א סימן ק"כ ז"ל פטרם מדיק לשון הטור וחישן משפט סימן כ"ח וראי להעיר וכו', וקרא נמי דיק הרבה שבות יעקב ז"ל ישרא, adam איתא והוא עד או ראה שיהא דאי משעת ראייה, והרב בעל שבות יעקב ז"ל פlige, וחיליה דמר מדאמרין בש"ס ריש פרק שבות העdots נשבות ל"א אמתניתין דקטני ואינה נהגת אלא בראמן הדרה בפניהם ראייה, הא לא קשיא adam כן לשחוק מרישא, הא לא קשיא adam כן היה ראייה, חד אמר לאפוקי מלך וזה אמר לאפוקי משחק בקוביה, ואם איתא דבכל ראי להעיר אפילו בעדות זה, אבל הלו

ולקוצר עד נראה דהא נמי לא תברא, דמצין למימר אפילו דאי היה תנינן ולא בנשים וכו' שאין ראיים להעיר זהה מרבעין לחיבא כשקבלום עליהםם, ראמינא הכי אטו לא ידענא דנסים וקרוביים ופסולים לאו ראיים נינחו ומאי קא משמע לנו באMRIה שאינס ראיים, אלא ודאי היא גופה קא משמע לנו דודוקא כשהאים ראיים הוא דאיתנה נהגת, לאפוקי אם קבלום ראיים מיקרו באותו עדות נהגת בהו, והילך כיון דאיכא למטעי לא מצי למיתני הци בלשון תנאי אלא בחולקה בפני עצמה, והכי קאמר ואינה נהגת אלא בראיים לאפוקי אין ראיים כגון גונה אשא קרוב ופסול, ומילא הויל ויתיר הוא דהיא עדות הפסולים כשהחשיורים וקבלום בעלי דין, הא לא הוא ראיים משעת ראייה ואנן בעין והוא עד משעת ראייה, אלא ודאי כל כי האי גונא ראיו להעד משעת ראייה מיקרי, ואם כן הדרן לדאתאן עליה adam איתא זהה ליה למימר בש"ס דמשום hei איתא יתרוא דמתניתין למעט את האל, אלא ודאי קושטא hei דחיליל עילוי'יו עון adam לא יגיד, הויל וקבלום עליהם ראיים קרין להו.

עוז דחה הרב סמא דחי' ה' ישרמהו לאית הרב בעל שבות יעקב ז"ל, שלא מצו למימר בש"ס דמתניתין אתה לאפוקי קרוב או פסול שקבלו, דאי hei ליתני hei שבות העdots נהגת בנשים וברוחקים ובכשרים ולא בנשים ובקרוביים ובפסולים שאינס ראיים להעיר, דהוה משמע דאתא לאפוקינדו אפי' קובלום, אלא ודאי מדעשאו התנא חולקה בפני עצמה משמע לש"ס דהך סיפה לא איריה בכל הנך אלא מלהא באפי' נפשה ולאפוקי מלך וכו', אלו דבריו.

והנה הרב סמ' חיים י"ד המלך נר'ץ טrho ומיטרי ראיות לשיטת הרב הלק"ט, ראשון לצוין ממשנתינו דקטני שבות העdots נהגת בנשים וכו', וכי הסברת הרב בעל שבות יעקב לפלוג ולתני בדריה כולה בקרוב ופסול adam קובלום נהגת בהן ואי לא לא, והא hei רבותא טפי' מאנשים וכשרים ורוחקים וכו', ולידי' ערקטא דמסאנין דרבנן אני רואה בעוני' שום ראייה שם, דבלא וזה תики' על מתניתין כלום מה היה חסר

באמורו שבועות העדרות אינה נהוגת בנים ולא בקרובים ולא בפסולין וממילא זהה שמעין מיומי נהוגת בהם, אלא דלא הוא ולא הוא קשיא דכלחו צרכי, באנשים עצරיך לאשמעין מהיכא נפקא ליה ונשים פסולות לעדות, דילפין מקרה חזמדו שני האנשים ודברים יט ז"ז דבגדים הכתוב מדבר כדייף בגמרא ול' ע"א, ורוחקים עצעריך לאשמעין שאם היו רוחקים בשעת ראייה נוהגת באותו און הדין כן, משום כי הוכחה למיתני לשנא דיכולים נוהגת בהם ואון הדין כן, משום כי שקבלום לאו ראיים נהוגו, וכיון דתני ראיין הוצרך למיתני כל הני כמו שכותב הרין ז"ל, אלו דברי הרב שיחיה.

ואנו תלמידו לא שמייען לנ בעניות הר' חילוקא בין לשנא דיכளין ללישנא דראיין, דכמודמן לנו דהיא היא וכי היכי דראויים מפרשין ראיים מדאוריתא, וכי נמי מקום יש בראש לפרש יכולם מדאוריתא, דיכול רוצה לומר רשאי, על דרך לא תוכל לאכול וכך ודברים יט ז"ז דפרשין רבנן וספר ראה לנו יכול אתה אבל אין רשאי, דעל כרחין לא שיק לשנא דיכளין כפי משמעותו הראשון אלא אם כן באננו למעט מי שניטל רוב המדבר של לשונו דההוא ודאי אין יכול, אבל בר מן דין قول, עלמא יכולם הן להעיר אל לא דיאנס ראשיהם דהتورה פסלתם, אם כן כי היכי דראיין לא זהה שמעין מלך והוא אמריא דראיין הוא מצד שהוא איש כשר וכשר, אבל שדבר אחר גורם לו, וכי נמי לא נמי משחק בקוביא ראיי מדאוריתא, והקשה הרב נר"ז על זה דסוף סוף לא מלך יכול הוא כלומר רשאי מצד כשרתו לא שדבר אחר גורם לו שלא מקבלין להעיר, דהשתא וראי מלך נמי בכלל

שמות, וכותב דאודרבא שם ראייה לשיטת הרוב בעל הלק"ט, דאם איתא דהו בכלל אם לא יגיד לך מה בדידחו, ולימא דעתיך לאפיק דלא נפרש קרא בשיטת הלק"ט דבעינן ראיים משעת ראייה קא משמע לנו, אלא ודאי ליתא והיינו טעם דלא אשכח לאוקמה אלא בחדר עיין שם.

ובמחלוות עפר איני רואה ממש ראייה לא למך ולא למך, דההם תלמודא בעי לפרשיה לבריתא במלטה פסיקתא דשכיחא ובדבר כלל על הדרכ דכתיבנה לעיל בשנתנו, ומה גם דלישנא דתנא דתני היידע עדות לחבירו ואין מעיד לו, משמע להדריא דלא מيري שהומינו חבריו לבא להעיר וכperf באמורו שאינו ידע לעודות, אלא בעניין לחבריו נעלם ממנו שהוא ידע לו עדות, ואלא מהיא ידע איני בנפשיה דשפיר הוא לו ידע שיכול לבוא להעיר וכובש עדותו ולא בא, ולרובותא נקט היכי למירמא דאפילו הא חיב בدني שםים, אם הומינו אפילו היכי חיב בدني שםים, אם כן לא שיק לפרש נהון וזה בקרובים שקבלום, דמה שיק קבלה בדבר שלא היה גלוイ לפני לפניו שהוא ידע מידי, אבל לעולם אמינה דkowski הוא דקרובים שקבלום שיק גבייה שבועות העודות, דילכא טעה למיר איפכא דאי מהיא ראיון ראיי משעת ראייה הא נמי מיקרי ראיו בדכתיבנה, דלא ממעתין אלא בגין קרוב ונתרחק דנשנה גוף ממאי דהיה בשעת ראייה, אבל זה לא אשטע ומאי דהויה הוה, ואילו מאז קבלו ראייה היה דבנהנו ליכא חיבא כלל אפילו עונש להעיר מהיא שעתא, והקבלה לאו מידי

שוב ראייתי ההיא דפרק הכוונה ובכא קמא נז' ע"א, דהרב בעל שבות יעקב מיתי מהתס ראייה לדינו מדרלא אוקמה הש"ס בתורי קרובים שהבשרום אלא בחד, שמע מינה דהנהו בכלל אם לא יגיד, והרב ה' ישמrho דהה משום דבנהנו ליכא חיבא כלל אפילו עונש

لدוד בפרק שבועות העדות ושבועות פרק ד' משנה א' תוספות יום טוב ד' והאינה, דהרבנן"ם זיל בפירושו שכטב ואף על פי שהם ראויים להעיר מדרוריתא קאי נמי יגיד וכו', אלא וראי כל היכא שאם יגיד מהחייב ממון יהיה באיזה צד שיהיה, אם מתוך כתוב הדבר ברור דלא קאי כפר נושא עזון חוננא בה.

אמליך, עד כאן.

ולפי קו"ר ע"ד בהורמנוטיה דמר אין ברירה בדארויתא, שהרי זה לשון הרמב"ם להוציא מלך ופסולי עדות מדרבן לפי שהם פטורין ואף על פי שהם ראויים להעיר מדרוריתא, עד כאן לשונו, ומשתוחות לשונו דכ"לינו אהדי משתמע דארויתיו קאמר שהם פטורין ואף על פי שהם וכו', דבשלמא הר"ב שם ור"ה והאינה דיק באומרו לאפיק מלך דאמרין דבפסולי עדות דרבנן אינה נהגת שבועות העדות, דאף על גב דמן התורה וראי קרין בה והוא עד, אפילו וכי הויאל וסוף סוף אי נמי מסהיד לא משגחנן בה ולא מקבליןמנה הילכך פטרנן לייה, ואם כן אי מהנייא הך סברא למיזל בתיר קבלה דירן להקל לומר דהואיל ולא מקבליןמנה פטור, כל שכן דמהנייא להחמיר ולומר דהואיל ומקבליןמנה אף על גב דמדרוריתא לא הוה ראי, אפילו וכי סוף סוף הויאל משגחנן בה יש לחיבו וכדברי קדרשו של הרב שבות יעקב זיל.

אחרי מופלג אדקאי רב כי בהך מסכתא ומשלשל בשערץ מעניין לעניין, כי מתי בדף י"א ע"ב אהיה דבעא מניה רב כי מרבי חייא, הביא את אס'מו דברי הרב בעל באר שבע זיל דמוכיח ומכריח בכמה ראיות תלמודיות דאורחא דמלתא דהרב בעי מתלמיד חבר שלו או מהגדול שבתלמידיו, אמר מר ור"ה בעא ומכאן תשובה למה שישב הרב שושנים לדוד דברי התוספות יום טוב פרק א' דשבועות משנה ד' וכו' ור"ה אל', דברי מאיר קשייש

מדינה מגן שייא אלא דמועל משם תנאי שבממון, וכיון דלא מצד עדות עצמו מהחייב ממון לא קרין בה אם לא יגיד וכו', אלא וראי כל היכא שאם יגיד מהחייב ממון יהיה באיזה צד שיהיה, אם כפר נושא עזון חוננא בה.

וזן לפי ע"ד ראייה ברורה ועוצמה לשיטת הרב שבות יעקב זיל, ותמיאה לי היכי לא אשכח בה לאתו' מינה. והכי נמי מסתברא, רכלומ אמרה תורה לחיבו אלא מפני תקון העולם, אם כן כל היכא דהוה מציע לשוטה לו טובת הנאה בדיבורו ושתיק, הרי דינו מסוד לשםים והרי זה בכלל אם לא יגיד וכו', ומילא הוא הדין לקרוביים שהכשירום עליהם חדוד טעםא הוא כדאמרן, ותו יש להוכיח הדבר מכח הסברא, ממאי דאמרין דבפסולי עדות דרבנן אינה נהגת שבועות העדות, דאף על גב דמן התורה וראי קרין בה והוא עד, אפילו וכי הויאל וסוף סוף אי נמי מסהיד לא משגחנן בה ולא מקבליןמנה הילכך פטרנן לייה, ואם כן אי מהנייא הך סברא למיזל בתיר קבלה דירן להקל לומר דהואיל ולא מקבליןמנה פטור, כל שכן דמהנייא להחמיר ולומר דהואיל ומקבליןמנה אף על גב דמדרוריתא לא הוה ראי, אפילו וכי סוף סוף הויאל משגחנן בה יש לחיבו וכדברי קדרשו של הרב שבות יעקב זיל.

הדרן עלן כי בטרם הריים העטרה כתיר תורה ה"י מהך שמעתתא, תלה ליה רב בין חייטי סותר כל אחר יד מה שחוותתי בחבורי שושנים

סוף כי קבלינו שעליינו הוא ככשרים להדר דין עליינו לחיבא, ומנא אמינה הכא למדרש כמו שכטב הרב נר"ז מי שאינו מחוסר בין ידיעה להגדה כלום יציא זה שמחותר קבלה,DKbhLA זO כמו הזמנה וכי היכי דהזמןה אינה מפסקת היכי נמי קבלה כתחלת הגדרה הוי בין זO ובו זO, ועודDKbhLA מהニア נמי קודם ראייה, שהבעל דין יאמרו לעדים קרובים בווא נא וראו הלואה זו כדי שתטעדו לעת הצורך שanon מקבלים עליינו עדותכם, ולא דמי לההייא דגיטין וכ"א ע"ב דכתבו על המחויר דאמרין מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחותר קציצה, דהתרם הויאל ורוצה לכותבו במחויר מוכרכה שהקציצה תהיה אחר כך והילך מיקרי מעשה מפסיק, מה שאין כן כאןDKbhLA מצי למאבדה מקמי ראייה, וכי נמי עבדה אחר הראייה לאו כלום היא וכמאן דלא מפסיק מיד דמי.

ועוד אחרין חתים טבימי אלף אליה מר אהבה נר"ז ור"ה עדו וזה לשונו: גם אין ראייה לרב שבות יעקב מלשון הש"ס והפוסקים וכל שאם לא יגיד מהחייב ממון חייב, אבל זה היכא שמצו עדותו מהחייב ממון מצד עצמו, אבל הכא עדות קרוב או פסול בגין שמי שוא, ולאו בר הגדרה הוי, אלא דכשקבלה הבעל דין מועיל ממשם כל תנאי שבממון תנאו קיים ונמצא שלאו מצד העדות עצמו מהחייב ממון וכו', וכל כי הא לא קרין בגין דבריו.

ו Ана איזוב מדרבי אחר בקש המhilah אמינה דהואיל וסוף

לכהן גדול וכלהן הדריות, איתן לנ' למימר גם רבינו יוסי אינו ראוי לסלוקו, והני תרי טעמי שייכי בשלא נסתלק דלא לאפשרי פלוגתא, ותו דמטעמא דמעlein בקדש להדריה שמעין דין ראיו לסלוקו, דהא מיהא זהה ליה דין כהן גדול אלא רמשום איבח אינו עבד כהן גדול, ואי מסלקין ליה אם עבד כהן גדול עבודתו פסולה, ואם עבד כהן הדריות עבודתו כשרה, ולטמוד ערוך הוא פרק תפלת השחר ונברחות כ"ח ע"א נဟריה גמירי מעlein בקדשו וכו', ואיתם אודאי גם לרבי יוסי אין ראוי להעבירו, אלא דעתך האי טעם רמעlein להיכא דארע שהמלך ורעה מטה סלקחו וזהו אמנה דיעבוד כהן הדרית קא משמעו לנו דמעlein וכו', והן הן דברי הפרי חדש, אכתיה קשה חראה דדוחיקא מלטא לאוקמי מלתיה דרבינו יוסי בשעו המליך ודחקו להפרי חדש לפרש דלהכי אצטראיך בשנטולק, נימה דלהכי נקט טעם רמעlein שלא יעבירותו וכו' ייעין שם.

וְאַנָּא מורה ולא גברא חז' אנה דלע"ד דברי הפרי חדש זיל שרירין וקיימיין, ואין זה הכרח ממה שהתוספות לא הזכירו לרשי"י, דהא מ"ר והוא אמר דרישא רקתני כהן גדול משומ איבח אירי בשלא נסתלק, ומוכח דמאי דאמירין ומודה רבינו יוסי שאם עבד וכו' הינו אם עבד כהן גדול, ומודה אמר נושא לרבינו מאיר, ואם כן אירי בלבד נסתלק וכו', והן דברי רש"י רקאי אמרה שאמרו ומודה רבינו יוסי, ותו דמסתברא דההיא דהירושלמי שמסתלק בפה הוי אליבא דכolio עלמא אף לרבי מאיר וכו', וכי היכי דרבינו מאיר פסיק ותני כל מצות כהונה עלי ומשמעו ראוי שלא לסלוקו, אם כן גם מי דאמר רבינו יוסי אינו ראוי זיל

בשער הכהן הפלג הפלג הפנימית ז"ה כ"ג משפט דברי הרוב בעל פרי חדש במים חיים של בפרק א' מהלכות עבותות יום הכפורים והלכה ג', דאיתתי דברי רש"י בפרק קמא דיוםא דף י"ג ע"א ד"ה שאמ' על מה שאמרו ומודה רבינו יוסי שאם עבד עבותתו כשרה, שעבד בארכעה עבותתו פסולה, וכותב עלי' וזה לשונו: וקשה דאם כן אמר אצטראיךן לטעםא דמעlein בקדש וכו', ולכן כתבו התוספות ז"ה כהן גדול מתחנה בפה ומסתלק בפה כדאיתא בירושלמי, והוא רקתני רישא כהן גדול משומ איבח הווא בשלא נסתלק, אבל אם נסתלק דומיא דיוסוף בן אלם, אין היכי נמי שאם עבד כהן הדריות עבותתו פסולה ולהיכי אצטראיךן לטעםא דמעlein בקדש, עד כאן.

וְהַרְבָּב ר"ז מחש עלי' דמנליה לחילוק עליינו את השווין, דעינינו הרואות שההתוספות לא הזכירו לרשי"י, דהא מ"ר עלי', ואין ראה מדרישא רקתני כהן גדול משומ איבח אירי בשלא נסתלק, ומוכח דמאי דאמירין ומודה רבינו יוסי שאם עבד וכו' הינו אם עבד כהן גדול, ומודה אמר נושא לרבינו מאיר, ואם כן אירי בלבד נסתלק וכו', והן דברי רש"י רקאי אמרה שאמרו ומודה רבינו יוסי, ותו דמסתברא דההיא דהירושלמי שמסתלק בפה הוי אליבא דכolio עלמא אף לרבי מאיר וכו', וכי היכי דרבינו מאיר פסיק ותני כל מצות כהונה עלי ומשמעו ראוי שלא לסלוקו, אם כן גם מי דאמר רבינו יוסי אינו ראוי זיל

פחתת היא לרוב מפני הרואים ליתא, ודפתח פתחה לפניהם למטלוי לאידך גיסא ולמיימר לחדרוי הוא דבעי, ומכל מקום הא לא דמייא לכלחו אלא גורעא מינה וڌחיקא מלטא טובא למימר דרבינו מאיר דקשיש ואיתו פlige לדינה עליה דרבינו שמעון, ואיתו גופיה מבעי בעי מרבי שמעון מהו שיקרבו וכו', בעיא דלפום סברתיה לא אצטראיךן כל לדידיה פשיטה שיקרבו זה בויה דכלן שווין ממש אלא לסבירת רבינו שמעון הוא דמבעיא ליה, ובשלמא אי לא הוה רבינו שמעון וטור מניה אפשר היה לומר דחיש לה לסבירת בר פלוגתיה ובעה למידע היכי תיקום דינא אליבאה, ברם הויאל וטור מניה ההו, אין נראה לההתוספות יום טוב לומר דאייחו ליבעי מרבי שמעון מהו שיקרבו וכו', ואך כפרטנו וכו', וההיא דביצה לא דמייא זהה, ועכשי בא לידי ספר קול הרמ"ז, ונראה לע"ד שכונתו לתרץ להרמב"ם זיל לא לדברי התוספות יום טוב כמו שכתבו הבית דוד והשושנים לדוד כמבואר למעין וכו'. עד כאן דבריו.

וְאַנָּא קטינה עודני היום מחזיק בסברתי כי היא ישירה בעניין, וידענא שפיר דאשכחן כמה זימני דרבנן מבועא עי מתלמידו וכו', וגודלה מזו אשכחן בזבחים נכי ע"א ובשאר דוכתי בעיקרא דמלטה, וכמהומה דנינה דעתיה בהא לומר רבינו שמעון הוה וטור בשני מרבי מאיר, וממילא מדמיית מלתיה התוספות יום טוב ולא פריך עליה יש לומר דסביר לה כדאמרן.

סְמוּכִים מן התורה, בדף י"ב ע"ב מהש"ס אעובדא דיוסוף בן אלם וכו', דאמירין שני אינו ראוי לא לכהן גדול משומ איבח ולא לכהן הדריות משומ מעlein בקדש וכו', מייתר הרב

שפוי ורבבי שמעון בזמנו היה רך בשנים ובכמי מתישבים בדברי הרמב"ם האחדדי, וכיון שכן אין נראה להתוספות יום טוב דרבינו מאיר דהוה קשיש ליבעי מרבי שמעון דזוטר מניה בשני מהו שיקרבו, ודומה להזה אמר בביצה וכי ע"א אהיה דקהלה קדישה וכן נראה שזה כוונת הרמ"ז, עד כאן לשונו. ולפי קועד דעתינו אכתידי דברי הרוב בעל התוספות יום טוב זיל קשים, דהא אשכחן דהרב בעי אפילו מתלמידיו, וכל שכן כי קרוב הוא דרבינו מאיר ליבעי מחייבו רבי שמעון אשר נסמרק עמו וכו', וכל שכן שזו השאלה הבנת קושיא וסופה לנווה להקשות לו, כמבואר אחר כך אמר לו הויאל ואין כפרטנו וכו', וההיא דביצה לא דמייא זהה, ועכשי בא לידי ספר קול הרמ"ז, ונראה לע"ד שכונתו לתרץ להרמב"ם זיל לא לדברי התוספות יום טוב כמו שכתבו הבית דוד והשושנים לדוד כמבואר למעין וכו'. עד כאן דבריו.

וְאַנָּא קטינה עודני היום מחזיק בסברתי כי היא ישירה בעניין, וידענא שפיר דאשכחן כמה זימני דרבנן מבועא עי מתלמידו וכו', וגודלה מזו אשכחן בזבחים נכי ע"א ובשאר דוכתי בעיקרא דמלטה, וכמהומה דנינה דעתיה בהא לומר רבינו שמעון הוה וטור בשני מרבי מאיר, וממילא מדמיית מלתיה התוספות יום טוב ולא פריך עליה יש לומר דסביר לה כדאמרן.

זיל ומודה, רמשונה ביאה זו שאם עבד בארכבה עבדתו כשרה ואם עבד בשמונה עבדתו פסולה וכדברי הירושלמי משפטו התוספות. ואני בעוני ישתי משומם כי איך אוכל להכין בדברי רשי' מה שלא חוכר בדבריו אפילו את אחת, ולומר דאייה זיל נמי סבר דכהן גדול מתמנה בפה ומסתלק בפה, והרי זה דבר חדש שאין ממן רמז בש"ס דין והכי נמי אין זו מלטה דתליה בסבירה, אלא הדתוספות זיל דקו ואשכחו מלה כדנא בירושלמי, והואיל והוא חידוש בוראי לא גמرين מניהם ליתן את האמור של זה בזה, כלומר דרש' זיל נמי היכן סבר כל עוד דלא בפירוש אמר בדבורי, ואבל אם נסתלק דומיא דיסוף בין אלים אין היכן נמי שאמ עבד בכחן הדיות דעבודתו כשרה וכו', ולהיכן עציריכנא לטעמא דמעליין וכו', כלומר עבד בארכבה פסל לא שנא סלקחו או לא סלקחו, דלא חוכר רבינו שום חילוק וממילא סילוקו כסדורו, וטפי קשיא לן דרב' ה' ישרמדו בעא מימר דהיכן פירושא דמלתיה דרב' יוסי אפילו אליביה דרש' זיל ויב' ע"ב ד"ה איןנו, אין ראי לכחן גדול ממשום איבחה הינו כשלא נסתלק, והכי נמי אין ראי לכחן הדיות כלומר אין ראי לסלוקו מרדין כהן גדול גמור זיל, ודלא כמו שכתב הרב נרוי בשעריה דידיה שסילקו שלא יהיה כהן גדול גמור ולא שסילקו מרדין כהן גדול לגמרי דלא מסתבר לאוקמי שעשה המלך שלא בחוגן, וכותב דהיכי רהטי דברי התוספתא, ולידי' שמעיה' דמר נראה דהני שיטין הרחות רהטיין איפכא, וזה לשון התוספתא זיומה פ"א ה"ז מעשה ביוסף בן אלם שמשת תחת כהן גדול שנח' אחת ולא היה כשר לא לכחן גדול ולא לכחן הדיות, כשיצא אמר למך פר ושעריך שקרבו היום משל מי וכו', ידע המלך על מה

ע"ב רמתניתה נמי במקומה בבייצה ולוי ע"ב, אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל نفس בלבד, ומיתתי בה פירוש הרמב"ם והר"ב דפирשו דההיא מתניתין בית שמאי היא, והרמ"ז זיל הרגיש דביבעה דוקא הוא דאוקמה הש"ס בבית שמאי אבל בפרק קמא דמגילה לא בדאוריתא איiri כמו שתבו התוספות וכו', וטרח ומיתוי נמי קיל קטן עbor והשונאים בידו הני מיili דין, דכתיבנה ושותנים לדוד מגילה פרק א' משנה ה' הר"ב ד"ה אין דכין דהך מתניתין נשנית נמי בפרק ה' דביבעה, על כרחך לומר כמו שתבו התוספות זיל דהaca בדאוריתא והתם מيري במילאי אףלו דרבנן ואם כן יפה כתוב הרמ"ז וכו', ואמר מר רבה לשב פירוש אשלי רברבי הרמב"ם והר"ב זיל, דהוקשה לחו מאין דהוקשה הרשב"א בחדרשו למתניתין דאין בין כהן משמש וכו', דאוקם לה בש"ס נט' ע"ב דרישא רבנן וסיפא רב' מאיר, דאמאי לא אוקי לה בדאוריתא ואתיא סיפא נמי קרבען, וניחא לחו דהינו טעמא מושם דכין דהך מתניתה דאין בין יום טוב לשבת בעיקר דוכתא מתניתה גבי שבוט שמע מינה דבדרבנן איiri, ומסתמא כל הני דכוותא דאיiri תנא אף בדרבנן, והיינו דקשייא להש"ס בשמעתין רישא רבנן וסיפא רב' מאיר, ומזה מוכח דהך מתניתה הכא אין בין יום טוב וכו' בית שמאי היא וכדאוקמה הש"ס התם בעיקר דוכתא, ותמיתת התוספות דאמאי הש"ס דמגילה לא פריך ומ שני עלה לא קשייא, כבר כתבנו דף כ"ח ור' ע"א ד"ה אין נראה דף נ"ב וו' ע"ב ד"ה אין נלעפ"ד דכמה זימני אשכחן בש"ס דשקלא וטריא בש"ס בעיקר דוכתא ליתא ובוחכתא אחרית

1. כך היא גירסת רבינו ולפנינו: שעה.

וזהיה בעבר כבודו בשער העליון בערך דהוניא בסוגין דהaca באשורז' אחזוה רגלו ר' הילע"ד בסוגיא דפרק קמא דמגילה וט' ע"ב, דהתם נמי תנינא למתניתין דאין בין כהן משמש וכו' באישור כולל, דהתם מני ואיל להנהו אין בין אין בין, ותרא מניינו מתניתין זיל

איתא וכו', ומה שהכריח הרב שושנים לדוד אין זה הכרת, דכמה זימני תני תנא כמה מייל' אגב אף רtanן לה בדוכתייה, וכל שכן הכא דנקט ואתי אין בין אין בין, ומה ענה במשנתינו דין בין כהן משמש וכו', עד כאן לשונו.

ואני קרקע המס'ין מזכה אני במקומי לדברי מהרמ"ז זיל, וריש מילין דין ארכי בקרקע אחר העיקר על קושית המאור גדול הרשב"א זיל (כפי אשר הביא הרב הנזכר נר"ז והספר אינו בידי), דאמאי לא מוקי הש"ס כולה מתניתין רבנן ומירי מדורייתא דומיא לההיא דין בין טוב וכו' לדרכי התוספות, ולעד נראה שלא דמי, דבשלמא ההיא דין בין טוב וכו' שפיר אילך לפרש בינו מה שהזכיר, ולא מדרבן כלל לאו קשורים שבת קי"ד ע"ב, ולא חיש הכא תנא דילמא אותו למיטען, דהא לא ATI מינה חורבא כדכתיבנה בסמוך, אך ישיהה הrk בבא מהיא בדורייתא אייר, אם כןמאי קא חזא מלכא מר שייחה להכריח לפום שיטחה רהך מתניתין דין בין כהן משמש מוכרח דמייר אף בדרבן כי היכי דתיהוי דומיא מתניתין מאה נפקא מינה אי סברי בית שמאי כרבוי יאודה במכשין הואיל ובית שמאי היא, מאה נפקא מינה אי סברי בית שמאי כרבוי יאודה במכשין או כרבנן, אלא מוכרח לדודבא בדורייתא מירי והרמיין יתבעד לההיא דין בין שבת ליום הכהנים רטפי סמיכא לה, ולכל הפחות מהא ליכא למשמעותה.

ומה שכטב הרב נר"ז דסבירי מラン הרמב"ם והר"ב זיל דכיוון דההיא דין בין يوم טוב וכו' בדורבן מסתמא הוא הדין נמי כל הני דכוותיה הילכך קשה לו רישא רבנן וסיפה רבוי מאיר, תמייה ל' דاطו משום וחדא מניהם דמאן דהוא יטהה בהבנת דבריו לא נפיק אלא אוכל نفس במידי דורייתא מירי ותו ליכא למיטען, ובר מן דין אפיקו יארע דמאן דהוא יטהה בהבנת דבריו לא נפיק מינה חורבא להתיר את האסור, אלא לחומרא הוא דנילפ' מינה לאסור אף ביום טוב להשל פירות וכדומה ואפיקו במקומות פסידא, שהיה סבורים ביום טוב שהוא

ראיין בין שבת ליום הכהנים וכו', ומושום הci לא מוקמינ לה בש"ס דבית שמאי היא כדאומיה בבייצה, רחמס וראוי שהיא שנייה אצל השבותים השניים ברישא מוכחה לפירוש סיפה נמי דקתני אין בין يوم טוב וכו' דאפיקו בדרבן קאמר ובית שמאי היא, אבל כאן אדרבא גיד עלי ריעו סיפה דשבת ויום הכהנים דבראורייתא קאמר ולעולם אתה אפיקו בבית הילל, ומה שרצה הרב נר"ז דזמנין אשכחן בש"ס דשקלא וטריא ליתא בעיקר ודכתא וכו', כל זה היה מקום לומר אילו לא היה שם שקלא וטריא בש"ס הכא במגילה, אז הינו יכולם לומר דסמרק אמראי דפריש במקום אחר ועיקריה קאי בבייצה, אמן מדקפид תלמודא למשקל ולמטרי אהך מתניתין דין בין يوم טוב וכו', ופירוש קא מפרש דמתניתין אתיא כתנא קמא ורבוי יאודה דאסרי מכשורי אוכל نفس ודלא כרבוי יאודה וכו' יעון שם, ואם איתא דסביר תלמודא מתניתין בית שמאי אמראי לא פריש לה כי היכי דפריש דאתא דלא כרבוי יאודה, ותו מאה איכפת ליה לש"ס למטרח ולפרש דסביר האיל ובית שמאי לא בדרבן כי היכי דתיהוי דומיא מתניתין מאה נפקא מינה אי סברי בית שמאי כרבוי יאודה במכשין הואיל ובית שמאי היא, מאה נפקא מינה אי סברי בית שמאי כרבוי יאודה במכשין או כרבנן, אלא מוכרח לממר דהך במגילה בדורייתא וכוליعلمאה, וההיא דביצה בדרבן נמי ובית שמאי היא, ומושום הci שנאה רבוי תרי זימני, דאף על גב דקושטא הוא דזמנין אשכחן דהדר תנא מה שנייה במקומות אחר דרך אגב וכרכות ב' ע"א תוד"ה והא, מכל מקום לא אמרין הci אלא מtopic הדוחק אבל כי מעין לפירוש דתורייה ערבי

פשיטה דחבי עדיף, ומה גם אם אתה דריין בבא דין בין יום טוב לא נשנית אלא אגב, זהה ליה למיתני תחילת בבא דין בין שבת ליום הכהנים ובתר הבי' ליתני בסיפה אין בין יום טוב, דבاهי זהה משמעו לען שלא תנייה אלא אגב גרא, ומרתקדימה שמע מינה שלא תנייה דריין אגב בעלמא אלא דההיא בית שמאי והך נתברא דלאידך גיסא נמי איכא ספק נפשות דאם הרגו וכו', ומן הרואי היה שיפסקו שלא יצא וכו' וכמזכיר, עד כאן קיימת, כן נראה לע"ד.

הדר אמר רבא דעתה הי"ו ארתנן בהני כהני זה וזה שווין וכו' ומחירותיו רוחצת, מיתוי עליה סוגיא דפרק ב' דמוכות ו"ע"ב דאביעא להו במיתת כלן חור או דילמא במיתת אחד מהן, תא שמע נגמר דינו בלא כהן גדול וכו' איו יצא וכו' ואם איתא ליידר ביה בדוחך ודחי. בدلיכא, הרי דלא איפשיטה, ומשום הכי תמה הגאון הרב בעל משנה למלך זיל על מה שכטב אכתי אין ספק בידי ונפייש טרי' עילואו, ומאי דקמן ספר משנה למלך עדין לא זכיתי לו ולא לאورو, ואיברא השתא מיהא בשומעי הני מיili דנפק מפומיה דמר עמדתני מרעד וסברנא אמרנו מספרי, אמנס בהגעי אל המשקוף אמר לי לביא לא תסמייה, והינו ד裏 על גב דקיימת לען שאם יצא הרוחץ קודם ממש כאים במיתת قولן, ואולי ספק נפשות הוא דאי אמרין שלא יצא במיתת כלן, ולכארה נראה כיון דספק כפירה הוא שלא יצא ממש כי אם במיתת قولן, ועוד קיימת הכהן חוץ לגבול עיר מקלטו הותר דמו, מכל מקום כי הא גונא שאני שיצא בראשות, דהא ודאי אם בא זה למלך במיתת אחד מהכהנים הנזירים אם יכול לחור או לא, בהכרח צרכיו בית דין למשרי תיריה ולומר לו שהותר יצא, דאי לא אמרי ליה וכי לא

הוא כשאר כל אדם, ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו שכבר נתכפר לו בגלותו עד כאן לשונו, ואיכא למידך ביה תורה, חרדא דדין זה חז למקומו הוא וזהו ליה לרביבו למתניתיה לעיל בפרק ה' גבי חילוקי דין של גואל הדם, רפסק שם והלה' י"ז שאם יצא מעיר מקלטו במזיד נהרגו וכו', והתאם נמי זהה לסייעי מלתיה ולמיימר שאחר שבشب לעירו בmittat הכהן גדול אם הרגו נהרג עליו, שכבר פסק דיןו שם בראש הפרק והלכה אז לישב שם בגילות עד מות הכהן, ואמאי נטר לאশמעין הר' דין הכהן שלא במקומו,ותו אמאי קאמיר מר שכבר נתכפר לו בגלותו, אמאי לא קאמיר בmittat הכהן גדול וכדרכם מפשטה דסוגיא דכתיבנה, אי נמי לימה סטמא שכבר נתכפר לו, אלא ודאי היא גופא קא נהרגו נהרג עליו שכבר נתכפר לו, ד裏 והשבד שבעיר בmittat הכהן גדול אחד מהנוצרים בסמוך אף על גב דחויתו מתרת ספק, מכל מקום בששב מיהא הויל וביתר שב מכח ספק נפשות להקל, מעתה אם הרגו נהרג עליו שכבר נתכפר לו בגלותו, ככלומר דהгалות הוא המכפר באמות וכבריו התוספות דלעיל והרי הוא נשוא עז, והיינו מאי דאשמעין הרמב"ם, דאיו ואוטו שב אחריו אמינה ודאי דליך באחוותנו שום ספיקא פשיטה ומאי קא משמעו לען. כן נראה לע"ד.

סמן לחתימה פלפל בחכמה על לשון הרמב"ם האמור, דכתב אחד כהן גדול המשוח בשמן המשחה ואחד המרובה בגדים ואחר הכהן גדול העובד ואחד הכהן שעבר, כל אחד מארבעתם

ובהבי ד"קא נמי לרביבו הרמב"ם זיל באתו פרק סמן ונראה לדין זה שכטב אחד כהן גדול כי מחזיר את הרוחץ וכו', סמן לו ושם הלכה י"ג רוחץ שב לעירו אחר מות הכהן הגדל הרי

עד כאן לשונו הוהב מכאן ואילך לשון הדrito, הקול הולך אחר המעמיד לקיבעה קמא הדר, כי לע"ד לא נפלאת היא ולא רוחקה לפרש בן בלשון הרמב"ם בפירושו, דמלבד הבעל מום שהזוכר בהדייא, עוד רצה לכלול בכלל עבר ממשיחותו מי שאירע בו קרי עוד טומאתו בו, וגם אותו שנתמנה תחתוי אחר שחור הראשון לאיתנו, וסביר רשותם נכללים זהב, ואיכא למידך הבי בליישנה דקאמר כהן שעבר ממשיחותו הוא כשאיירע בו מום או אירע בו כהן גדול ולא הכהרים ומינו אחר תחתוי, עד כאן לשונו, ואלמא אין כוונתו רק על אותו שנתמנה תחתוי, הרואה יראה שיש בלשונו יתר וחסיר וחילף, והכי הוה ליה למימר כהן שעבר ממשיחותו הוא כשיארע כי או מי שנתמנה תחת כהן בעל מום, והואו מהתמנה לפוי שאירע גדול אם אירע בו קרי ביום הכהרים, ומידלא קאמר הבי שמע מינה דעל כהן גדול עצמו שאירע בו הקרי מיר, וליכא למימר נמי דעתיה דוקא קאמר, דאם כן למה ליה למקט ומינו אחר תחתוי, הרי אם דברים יתרים לאין צורך, אלא ודאי על שנייהם נתכוון רבינו ז"ל.

ומה שהקשה עוד רב חביבא נ"ז דהוה ליה למימר שייעבוד, וחיליה דמר מההיא דהתוספות ז"ל מגילה ט ע"ב ד"ה אין, בהרומנותיה דמר אמינה דלא דמו כי עוכלא לדנא, ודראי מה שהרגינש התוספות מוכחה דהרי הלשון מהופך מעתיד לעבר דהוה ליה למימר שייעבור וקאמר שעבר, אבל לשנא דהעובד שפיר שיק' במאי דקמן, דהעובד איןו לשון עבר וחדיה קאי כו', ותו דאם כן לשתוκ קרא העבר נקט כהן גדול.

אלא בינוי ורוצה לומר מוכן ומזמן לעבור שלא עבר אלא לפחות לפי שעה, ואי הוה אמרין שיעבור הוה משתמש שיעבוד לעתיד אחר זמן מרובה, ואין בן דבי בא המשמש טהר גברא, ומה שהקשה על Mai דרי' קנא בלשניה דהרבמ"ם מהיא דריש פרק י"ז מהלכות אסור ביאה, מאן יمر ונוסחא אמרית היא התם אפשר מעבר מלחמת חזות הראשון, שהרי היכא נשאבתשו המעתיקים והחליפו של זה בזה וצריך לומר כמו הכא, ואם תמצץ לומר הדעיקר כמו שנזיה, אפשר מושם דתרי גברי רבבי נפק מהן שעבר דהינו עבר מלחמת מום ועבר מלחמת חזות הראשון כדרUIL, ולגביה חד מנינו דוקא הוא ולא שייך כל כך לשון גדול, ניחא ליה למקט בחור דוכתא כהן סתום ובחד כהן גדול ונילף מתרו'יו הוה ליתן את האמור של זה בזה, איך שיהיה לו שקויל ישקל לשתקיל מלוליה דהך דיקא, אין זה מעכ卜 לעיקר פירושנו בדברי הרמב"ם ז"ל.

והנה אני בעוני סברנא מימר על פי דרכי דהינו דקאמר רב כהנא בגמרא נמכתה י"א ע"א דלרבנן קרא דעד מות הכהן ובמדבר ל"ה מדלא כתיב הגדול שמע מינה חד מהנק הוא, דהבי פירושו חד מהנק כלומר אותו שעבר ממשיחותו, ואית ביה תרי קראי חד לעבר על ידי קרי וההוא קרי ליה גדול כו', וחד לעבר על ידי מום קבעו והך לא קרי ליה גדול, והרב נ"ז בשער האולם שרא בא גרי טנרי טנרי באומו דרוחיק ואתי מרוחיק, דלשון חד מהנק מורה אייה מהם שיהיה מהנק, ותו מורה שעבר, אבל לשנא דהעובד שפיר שיק' במאי דקמן, דהעובד איןו לשון עבר להדריה קאי כו', ותו דאם כן לשתוκ קרא

דרמן התורה מיהא כהן גדול מעלי הוא ועובד בשמו אלא דרבנן אסור ליה משום אייה, דפשיטה מילתא דאלים גובריה להחויר הרוץ, אם כן לא ידענו הך חידיושא דאמר מר Mai אולמיה, דמאי דaicfpel הרמב"ם ז"ל לאשומין עבר מלחמת קרי' ניחא, ודואי הך גרע מעבר מלחמת חזות הראשון, שהרי היכא דאי' בי קרי' בהיא שעתא מיהא אסיר בעבודה מדאוריתא, ואיכא צד לומר נמי גרע מבעל מום, דבלתי טהור הוא, ולайдך גיסא נמי יש לומר דבעל מום קבוע גרע שאין סופו לחזור לבשרותו, אם בין הנך תרתי אצטריך ליה להרמב"ם לפרש בהדייא, דכל חד מנהן איכא למימר גרע מחברה ואין למידין זה מזה, ברם כי קאמר הני תרי פש ליה שליש מלבר דהינו אותו שעבר מלחמת חזות הראשון, דבמכל שכן ATI מכל חד מהנק, דהנק פסולים לעובדה מן התורה ואיך כשור גמור בדבר האמור, ואיברא דמותב תלתא כייל'גנו תנא באומו שעבר ממשיחותו, אמנס הרמב"ם דקפיד למימני להדייא אחד לאחר, שנה ופירות שלשה אלה שנים בלבד והשלישי משמע ממילא.

ומה שהקשה עוד רב חביבא נ"ז דהוה ליה למימר שייעבוד, וחיליה דמר מההיא דהתוספות ז"ל מגילה ט ע"ב ד"ה אין, בהרומנותיה דמר אמינה דלא דמו כי עוכלא לדנא, ודראי מה שהרגינש התוספות מוכחה דהרי הלשון מהופך מעתיד לעבר דהוה ליה למימר שייעבור וקאמר שעבר, אבל לשנא דהעובד שפיר שיק' במאי דקמן, דהעובד איןו לשון עבר וחדיה קאי כו', ותו דאם כן לשתוκ קרא

מהד כהן גודל דאי ל עבר מחתת קרי ותיי בקל וחומר, ותו דהמשנה נמי הוה לה להזכיר כיון דaicפֶל קרא להכி, ותו דלשון הרמב"ם בפירושו כי לא משמע הכி, ותו דרבינא (עריך לומר רב כהנא) הוה ליה לפרש זה כי, עד כאן לשונו.

ואנא בריה קלה עם כל הכתוב לחיים מר רבה לא מעדו קרסולי מדרכי, דמה שהקשה דלשון חד מהנק מורה איזה מהם شيיה, לע"ד אדרבא אי השבר ממשיחותו כייל כל מי שעבר יהיה מהמת מום קבעו אתה, דאליו מום עבר הינו דקרי, ומה שהקשה מהמשנה תנא תונא כי קאמר אחד שעבר ממשיחותו סתמא דמלתיה משמע אפיו עבר לגמרי מחתת מום קבעו ואינך אתה בכל שכן, ומה יפרש יותר מזה דבאוומו של דבר ממשיחותו כייל כל מי שעבר יהיה מהמת מה שיהיה, ולא דמי לקרא דלא כתיב אלא כהן גדול יתרה ואנן צרכין לפירוש מי אתה לדבוי, ובודאי אי לא קרא יתרא לא הוה מוקמין ליה אלא במאי דמעלי טפי נזכר, מה שאין כן במלתיה המתא דבי סתים סתום אחד שעבר כי כל העבר במשמעותו, מלבד שהקשה מלשון הרמב"ם בפירושו, מלהן דבקצת דוחק יש לפרש בן בלשנו עיין שם, בר מן דין אין מזה קושיא אם הרמב"ם זיל לא פירש בן לישנא תלמידא, דמה בכך אטו רבינו זיל טרייק גלי באנפנא, הרי הרשות נתונה לפרש דברי חכמים אל אשר היה שם הרוח כל שהלשן סובל ויהיה בניו על ארני הקודש, ומה שהקשה דרב כהנא הוה ליה לפреш כי, הא אמרן דשפיר פריש כדאמרן.

ומה שרצה הרב ה' ישמרנו לפרש מדידיה בלשון הרמב"ם זיל דכהן העבר הינו משמש וכהן שעבר כליל מחתת מומו ומחתת חורת הראשון, וכוונתו אחד משוח ואחד מרובה, והני עבר מחתת מום קבעו דתו לא הדר חלים

דאפיק ומוציא ברמייא בעלמא, הגם הלום לפי ע"ד דבר המתקיים הוא על פי שיטת הריף סנהדרין פ"ד סימן אלף כ"ד) והרמב"ם פרק י"א מהלכות סנהדרין הכלכה י"א) כאשר כבר רמותי בספר דסביר דגר פסול בכל ענין אפילו לדיני ממונות, איברא דאיכא מאן דמזכיר בשקבלווה דהינו بلا כפייה מבואר בירוה דעה סימן רס"ט וסעיף י"א, מיהו לדידחו נמי יתכן הרמו הा�יל וטעמא דידחו דלא שיק שימה ודבר של שורה אלא על ידי כתוב הרמב"ם, ולפי האמת אינם אלא שלשה, ולידין ניחא וק"ל.

ועוד אחרין במתניתין ז"ג ע"א משנה ד"ה אבל דשלחי מכילתין מפיק לי רב מהוניה, במאי דכתיבית ושוניים לדוד פרק י' משנה ח' אדרתנן ממזר תלמיד חכם קורם כי, שלא תנא גר לפי שרצה לרמו מה שאמרו בירושלמי וסוף ה"ח דסביר מימר לפדות בו היא לישיבה לא, אמר רב ביון אף לישיבה Mai טעמא יקרה כי' ומשל' ג' ט"ז, ידוע גר לא שיק בישיבה דאי ראי אפיו לדיני ממונות, אבל ממזר ראי לדיני ממונות כי, ואמר מר עלה שלאו מלטא פסיקתא היא ויש בזה כמה דעתות וחילוקים כי, והענין מצד עצמו דוחק דאי הסלקא דעתין הוה דבישיבה לדין לא קרים הרמו היה נכוון כי, אבל Mai דסבירה בירושלמי דרישיה לא הינו לסתם יישיבה, דרישיה כולל בין לדין בין לשאר יישיבות של תורה כמו שכטב רשב"ם בבבא בתרא דף ק"ב כי' וע"ד רה' בישיבה, וכפי זה הרמו הוא דוחק כי' עד כאן דבריו, ואני תמה Mai יכול האי בדיק לנו מר בדוקין שביעין לישנא ונגמר גוריה לגוריה, הא למגmr לישנא

בתורה על הארץ הטובה ירושלים דרhabא שומרה ובית דירה נגי'ש וננהיה מארש החיים, נשפ היפה אהניא ליה תمرا לצלוי קלוי, Ана בריה קלה אפר בירה.

מסכת מנוhot

לפי מה שכתו התוספות שם ביום בא ר"ה אין מעבירין כו', דמקשו למאה לי קרא גבי שיירי הדם אמא לא נפקי מדריש לקיש דאין מעבירין על המצות, יש לומר שלא שיכא דריש לקיש אלא היכא דבעין למעד תרויהו שיש להקרים ההוא פגע בה ברישא, אבל היכא שלא עבדין אלא דומיא חד לא תלמודא תיפוק ליה דודאי מוספין הדאידנא קדימי מההיא דקימא לנו דאין מעבירין על המצות ופסחים ס"ד ע"ב והעסק במצוות פטור מן המוצה וסוכה כ"ה ע"א, ותירץ דהנהו והעסק במצוות פטור מן המוצה וכן אין מעבירין כו' טמא דידחו משום העrobot, דההיל וכל ישראל ערבים זה זה ושבועות ט"ל ע"א, ואף אם הוא לא יעשה המוצה האחרת אלא גברא אחרינא אפילו היכי יהיה לו קצת שיוכות ושכר משום העrobot, הילך לא יתבטל מאותה שבאה לפניו בראשונה, אבל הכא שאם עשו מוספין הדאידנא נמצאת מצות תלמידין ולמהר מתבטלת לומר, בכ"ה גונא לא שייך למימר אין מעבירין כו', והילך מיבעהן לנו הי מנינו עדרף.

אנפי, דמלבד מה שכתו הם ז"ל דאם לא כן קשה למה לי קרא גבי שיירי הדם, עוד יש להזכירمامאי דאיתמרתו התם אמר רבא שמע מינה מדריש לקיש עבורי דרעה אוטופטא אסир, ורשי ז"ל וע"ב ד"ה עבורי פריש שאסור להניח תפילין של ראש קודם משום דבריך פגע ברישא, והתוספות ז"ל ושם ד"ה עבורי הקשו עלי דמאי איריא מדריש לקיש תיפוק ליה מודאמרין בהקומץ הרבה ומנות לי ע"א כשהוא מניה מניה של יד תחילת ואחר כך של ראש דכתיב וקשרתם כו' ודברים ר' ח', ומפרש רבינו תם דאיידי בשעה שחולץ כו' עין שם, והשתא איכא למידק אליביה דרבינו תם וליטעmid מי ניחא, איברא ודאי דפירושו מוכחה מההיא דהוקמי, מכל

לגמר, אפילו לא יעשה השנית כל ניתנה לדוחות דפטר לגמרי משמעו, והשתא ניחא ההיא דאייבעיא לנו הכא, דאיiri דאכתי לא התחל במצוות המוספין, דליך אלא מושם אין מעבירין וההיא לא נאמרה בכחאי גונא, ומושם הכא נמי לא אייפשיטה.

ואין להקשות מההיא דפרק היישן דר' כ"ה (ע"א), דהכى איתא התם העוסק במצוות פטור מן המוצה מהכא נפקא מבשbatchן כו', מהתם נפקא וי"ה אגשים כו' נבדבר טו מי היו, רב' יצחק אמר עוסקים במת מצוה היו שחל שביעי שלחם בערב פסח כו', ופירש רשי זיל ע"ב ד"ה שלחן שמעין מינה נהו והעסק במצוות פטור מן המוצה, שהרי נתמאו במצוות לדור לרביינו חלק יורה דעתם מ"ד מה שהקשה על זה תלמידו ר' דוד פינטו, ומה שהסביר לו רבינו בסימן מ"ז ד"ה נלכה).

ולפי דרכנו למדנו גם כן בההיא דקימא לנ' העוסק במצוות פטור מן המוצה, וכדראמרין בברכות ו"א ע"א דנקא ליה מקרא דגבוי קריית שמע בשbatch בביתך כו' ורביסו ז', וקשה הכא נמי אמא אצטראיך קרא תיפוק ליה מדריש לקיש דאין מעבירין על המצות, ולאו כל דרכן הוא השתה ומזה התם דאכתי לא התחל במצוות אפילו הכא גלי מיבעיא, ולידין ניחא דאין זה עניין זהה, דההיא דאין מעבירין דמיידי דעדין לא התחל קא משמעו לנו דוקא היכא דבעין לمعد תרויהו, והכא קרא דובכלתך בדורך כו' קא משמע לנו דהיכא דכבר התחל במצוות פטור ממצוות אחרת בה וכפשתא דמלטה וכדרבי התוספות

دلיל, ואם עדין לא התחיל או בעין לערבר התדריך, והיה אמור ר' זעיר סנהדרין צ"ב ע"א כל הלומדי תורה בעליים זהה זוכה למלמה לעולם הבא, ואמרנן וכרכות ח' ע"א אין לו להקדוש ברוך הוא בעלמו אלא ארבע אמות של הלכה, והנה נודע שהוים הוא סוד שמים והלילה בחינת שהוא עני אחר דודי משום כבוד הבריות ונפקא לנו מלאותנו וכדאיתא בברכות פרק מי שמתו ויט ע"ב, הכא במת המוטל עלי, וכיון שכן דעתה דידיה רמייא דוקא התם אף על גב שלא אתחל בה, משעה שבאה לידי במאן דאתחל דמי והילך מיקרי שפיר עוסק במצוה, והינו טעם נמי דמי שמת לו מעת שmotל עליו לקובדו למאן אמר בירושלמי נברכות פ"ג ה"א לפי שאין לו מי ישא משאו) דפטור מקרית שמע כי אף על גב דاكتי לא התחיל במצוה, הויל והיא מוטלת עלי בפרחות, אבל רבינו תם קרא כשםתא אחותו ותוס' ברכות ז' ע"ב סוף ד"ה ואינו, לפי שהיה בעלה ואו אינה מוטלת עלי בפרחות, ולעלום כלל קמא דוקא, ואתי שפיר Mai דמיבעיא לנו גבי תלמידין ומופein, וכן נראה לע"ד.

מסכת נדה

פרק י ע"ג ע"א תנא דבר אליו כל השונה הלכות כי. ידוע שיש אמרו ר' זעיר נברכות ליה ע"א כל הננהמן העולם הזה בלא ברכה מעל, ואם מהעולם הזה שהוא קדש ניחודא עילאה, ונודע כי תולדות דנפקי מיחודא עילאה, שכורה כי שבך של ישראל הינו כשם בסוד זכריהם בנין ולא בסוד נקבות, ואמרו ז' ולעירובין ק' ע"ב הרוצה לעשות כל בניו זכרים נקרא חי שעיה, והتورה היא חי עולם

לזכות באילן ובקרקע שם שני דברים כל חד באפי נפשיה, והילך בעין שתים בכל יום, (רממה) שצרך בכל יום הוא כדי שלא יהיה הפסיק, שחרי קיימת לנו וכבא בתרא נ"ה ע"א כל המפסיק לפאה או לשבת כו' מפסיק כמו שכטב הרמב"ם אלא עד ההפסיק כמו שכטב הרמב"ם בפרק א' מהלכות זכייה והלכה י"א, והילך בעין בכל יום שהיה בלי הפסיק.

עוזך יש לומר על פי האמור ר' עולם הבא איكري שבת, והאדם במוותו יצא הוא חוץ לתחים, שצרך לעבור דרך מקום הקלייפות עד שכנס לקדושה, ואם כן אי אפשר לו לעבור אלא על ידי עירוב שעושה עירובי תחומי בערב שבת, וזה גם כן יכולו באמורם מי שטרח בערב שבת, והנה רבנן יונתן בן זכאי ע"ה היה בוכחה באומרו ואני יודע באיזו דרך מוליכין אותו וברכות כ"ח ע"ב, שיש דרך למורה שהוא קדם הקדושה ודרכו לאחרו שהוא גיהנם, ונמצא שצרך לעבור על תנאי כמו אם בא חכם מן המורה עירובי לזרוח למערב עירובי למערב עירובין לע"ב), וכבר כתוב הרבה בעל נחלת בנימין ע"ב), והילך בעין שתי הלכות.

עוזך יש לומר דטווב העולם הבא הוא הפקר לכל מי שרוצה לזכות בו, וקיימת לנו רמב"ם הלכות זכייה ומתרנה פרק ב' הלכה ב' דנכסי הפקר אין נקנים אפילו אל הfirות כמה שנים עד שיעשה מעשה בגוף הארץ או יעשה עבודה באילן, והמעשה הזה הוא לימוד halacha שדומה לניכוש וכיסות, שכורת הקוצים הסובבים הם הקלייפות, והנה האדם צריך להיות הוא.

יבועל וישנה, וזה שאמרו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן העולם הבא ככלומר בסוד דוכרא.

עוזך יש לומר דכם שיש בעולם הזה פירות האילן ופירות הארץ כך יש בעולם הבא פירות האילן הקדוש ופירות הארץ הקדושה, וקיימת לנו בקדשים הלילה הולך אחר היום וחולין פ"ג ע"א, נמצא יום תחילת, ואם אדם שונה הלכה אחת בלבד הרי הוא נמשכתי לבחינת יום, והוא מבורך ברכבת בורא פרי הארץ בעולם הזה, וקיימת לנו בירך על פירות הארץ בורא פרי הארץ לא יצא נברכות מ' ע"א, הילך בעין שתי הלכות בכל יום לתרוייו.

עוזך יש לומר שהעולם הבא הוא עולם שכלו שבת, ואמרנן וברוכה זורה ג' ע"א מי שטרח בערב שבת יאלל בשבת, וצורך להכין יין לקידוש הלילה ולקידוש היום שהוא קידושה רבא והא בלא הא לא סגיא, והין הוא הלימוד בהלכה כמו שנאמר ושתו ב'ין מסכתית ומשל' ט' ה' וקרין בה מסכתית ככלומר מסכתא שלוי, והילך בעין שתי הלכות.

עד יש לומר כי הנה יהו ששבשה
שהקדימו ישראל נעשה לנשמע

ירדו ששים ריבוא מלacci הרשת וקשרו
לכל אחד שני כתרים ושבת פ"ח ע"א, והם
בגדר תרין עטרין שערתו לכנסת ישראל
בקבלת על מלכות שמים, ואחר כך
כתיב ייתנצלו כי נשמות ל"ג י"ג, וכן היה
למעלה, והנה לימוד ההלכה אינון
תכשייט הכליה, ויש מחלוקת בפרק
מרובה ועי"ז רבנן סבר הוגנוב מהקדש
פטור מהכפל, אבל רבי שמעון סבר
קדושים שחביב באחריותן חי"ב, נמצאו
דאיליא דרבי שמעון בהלכה אחת לא
מהני, דבעין תשומתי כפל שהרי אנו
חייבין באחריות, וכשלומד שתים בכל יום
mobtach לו לכלי עולם שהוא בן העולם
הבא.

עד יש לומר לפי שידוע שהتورה
שאדם למד היא מקדמתו לפני
לעולם הבא להעיר עלי, וכיימה לנו
נסנהדרין ל' ע"א דעדות מיוחדת דהינו נמי
שראו בזה אחר זה פסולה בדין נפשות
אבל בדין ממונות יש מכשורי, ואמן
בעזרות זה יש בדבר דין נפשות וגם דין
ממונות, ואם איןנו לומד אלא הלכה אחת
בכל יום נמצא داخل חדר מעיד בפני עצמו
והוה ליה מיוחדת, ולдин נפשות פסולה
בודאי ולдин ממונות נמי הרי היא
פלוגתא, אבל כשם שתים בכל יום
mobtach לו בודאי.

עד יש לומר לעניין ההעדרה גופה
בבית דין שיש פלוגתא בפרק זה
בורד (נסנהדרין ל' ע"א), דתנא קמא אמר אין
עדותן מצטרפת עד שיעירו שניהם כאחד

1. טעמי המצוות בדרך דרש מהר"ר בנימין
אב"ד דמדינת מрак, נדפס באמשטרדם
שנת תמ"ב, שם הגודלים ערך טעמי מצות.

עד יש לומר כי ידוע דברשות צרך
אכילה ושתייה, והנה ש"ס
ירושלמי הוא בלאה שהוא סוד מלכות
התבונה דתמן אכלו רעים, ובכלי ברחל
שהוא סוד שטו ושכרו דודים וניר השירים
ה' ע"ז, הילכך לא סגי ללא שתי הלכות
חדרה בחינת אכילה וחדרה בחינת שתייה,
ובענין בכל يوم שכל יום הוא סוד שבת
בדראמן, והנה יש פלוגתא דתנאי אם
שבת מכין לחבירו גבי חלב שבת אם
קריבין ביום הכפרים, אם בן מי שאינו
מכין הלכות בכל יום שי נפשיה
בפלוגתא דתנאי, אבל השונה בכל יום
mobtach לו דלכלי עולם שהוא בן העולם
הבא.

עד יש לומר להיות שהتورה היא
האכילה לעתיד לבא, ויש שתי
סעודות אחת בבקר ואחת בערב לכל יום
שצריך האדם להכין, אבל מה שבישל
והchein ליום אחד אין נאכל ליום אחר,
שהרי הוא סוד קדשי קדשים ואינו נאכל
אלל ליום ולילה וטפי מהכי הרדי הוא נותר,
ואולם העולם הבא דומה לימות הרגל,
והנה איכא פלוגתא שיש אומרים בישל בו
תחילת הרגל יבשל בו כל הרגל וחכמים
אומרים עד זמן אכילה והו לא, ואם כן אם
איןנו שונה בכל יום ממש עצמו בפלוגתא,
אבל בשונה שתים בכל יום אין אלא עד
זמן אכילה ומובטח לו אליבא דכלי
עלמא שהוא בן העולם הבא.

רבי נתן אומר שומעין דבריו של זה היום
שמו יtan חלקנו עמם, נזוכה ונחיה ונירש
וכשיבא חברו למחר שומעין דבריו,
נמצא שהדבר תלוי בחלוקת, אבל
טובה וברכה לח"י העולם הבא אמן בן חי
כשהם שתים בכל יום מובטח לכלי
רצון.

תם ונשלם سبحان לאל בורא עולם.

